

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

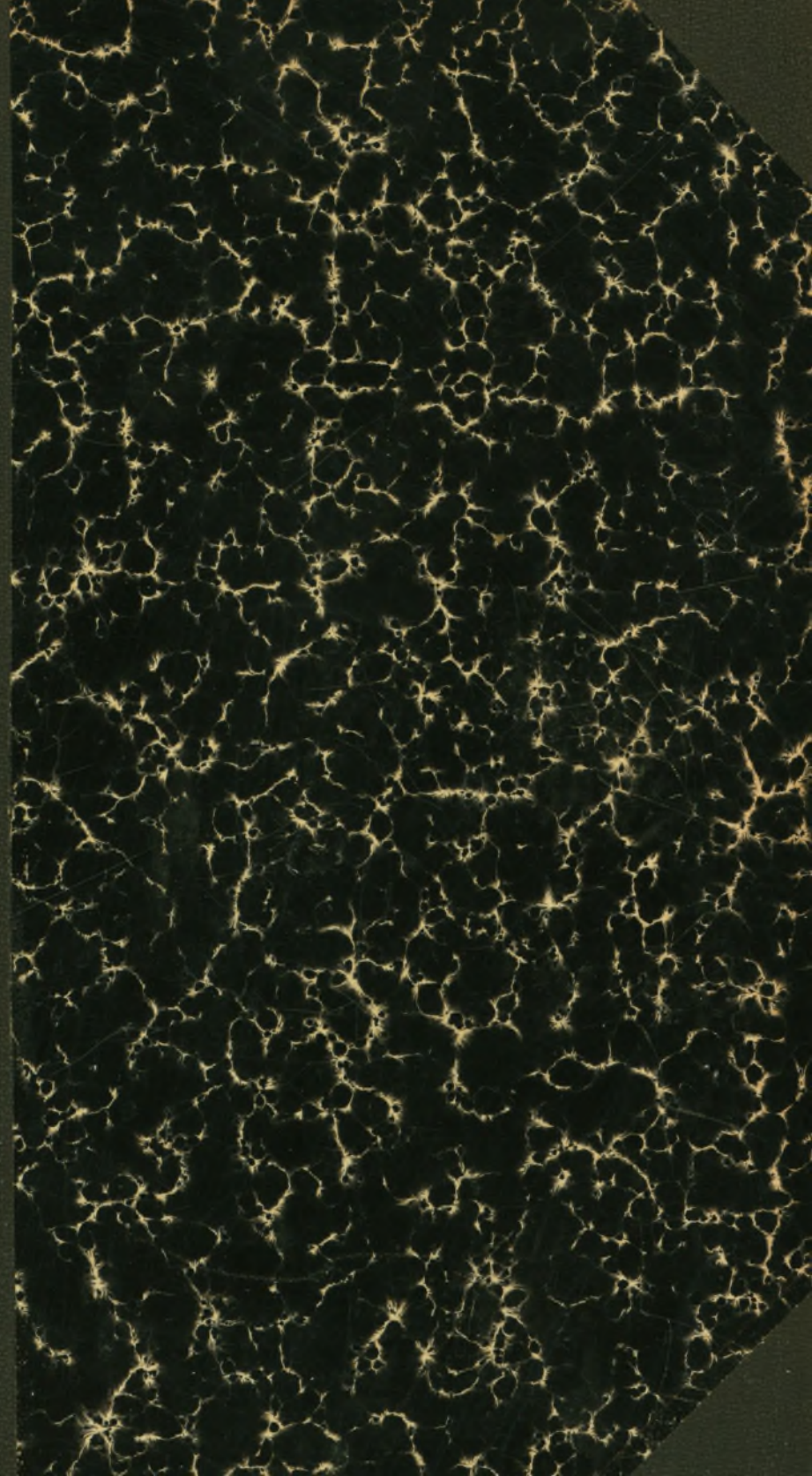
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

FEMTE RÆKKE.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI OG
PERSONAL-HISTORIE.

VED

G. L. GROVE.

5. BIND.

(29DE AARGANG).

I KOMMISSION HOS

H. HAGERUP,
KJØBENHAVN.

og

MARIUS LUND,
CHRISTIANIA.

1908.

Indhold.

	Side
Breve fra Hans Egede Schack tilligemed et Brev om ham fra C. St. Bille. Af Professor <i>Nicolaj Bøghs</i> efterladte Papirer	1
Var Generalmajor Friherre Alf Nicolai von Alfson dansk eller norsk? Af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	34
Levnetsoptegnelse af Raadmand i Kjøbenhavn, Kancelliraad Jens Hansen (f. 1717 † 1789). Ved cand. phil. Bogtrykker <i>C. E. van Deurs</i>	47
Hr. Zacharias Skankes Autobiographi. Ved Arkivamanuensis <i>S. H. Finne-Grønn</i>	52
Om Hamarbispen Karl Jenssons Æt. Af stud. theol. <i>N. O. Kolsrud</i>	61
Raadmand Wessels sjette Datter. Af Bankchef <i>P. H. Castberg</i>	86
Spørgsmaal og Svar.	
Spørgsmaal 1. Vedrørende Familien With. Af <i>P. B. Grandjean</i>	87
2. Vedrørende Familien Rasch. Af Arkivamanuensis <i>A. W. Rasch</i>	89
3. Om Anna Krabbes Forfædre. Af Ingeniør <i>Otto Wolff</i>	176
Svar I. Ang. Postmester A. J. G. Wassmann. Af Arkivsekretær <i>Gerhard L. Grove</i>	89
Svar II. Om en Familie Rasch. Af <i>Samme</i>	176
Meddelelser om Samfundets Anliggender	90, 283
Breve fra Adolph Vilhelm Schack Staffeldt til Greve Sigismund Ludvig Schulin. Meddelte ved <i>Louis Bobé</i>	90
Lemförtse Familiegaader. En personalhistorisk Undersøgelse af <i>Eiler Nystrom</i>	108
Kaptajn Niels Alfsen og Sønnen Alf Nicolaj Alfsen. Af Oberstløjtnant <i>J. C. V. Hirsch</i>	139
General Joachim Melchior Holten von Castenschiolds Ridderbiografi. Ved <i>Aug. Fjelstrup</i>	151
Maleren Eggert Munch. Af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	170
Familien Bianco i Danmark. Af Premierløjtnant <i>Hector Boeck</i>	172
Breve fra Finn Magnusen til F. D. Græter. Ved Underbibliotekar <i>Carl S. Petersen</i>	177
Oberst Andreas Undall's Selvbiografi. Ved Oberstløjtnant <i>Joh. Lesser</i>	207

	Side
Om Anna Reimer og Cille Gad. Ved fhv. Adjunkt <i>C. Behrend</i> . . .	232
Universitetssørgesprog over Professor juris, Borgmester i Kjøbenhavn Cosmus Bornemann. Ved Arkivsekretær <i>Gerhard L. Grove</i>	249
En Samling jydsk Testamenter fra o. 1631—1734. I Uddrag ved <i>Carl Klitgaard</i>	263
Trykfejl, Rettelser og Tilføjelser	268
Register. Af Arkivassistent <i>H. C. Roede</i>	269

Tillæg.

- I. Dødsfald i Danmark 1907. Af Registrator Jul. Bidstrup.
- II. Dødsfald i Norge 1907. Af Arkivamanuensis A. W. Rasch.

Breve fra Hans Egede Schack tilligemed et Brev om ham fra C. St. A. Bille.

Af Nicolaj Bøghs efterladte Papirer.

Af nedenstaaende Breve har *H. E. Schacks* Søster, Fru *Augusta Nielsen*, foræret mig Nr. II—V og IX og givet mig Afskrift af Nr. VI—VIII samt Nr. XII; samtidigt dermed meddelte hun mig Tilladelse til at offentliggøre alle disse; den samme har jeg faaet af Lektor *Eurenius*, der har overladt mig Nr. I i Afskrift. Brevene til *P. L. Møller* har jeg erhvervet mig ved Køb.

Hele Samlingen har jeg nu, da jeg ønskede at lade den trykke, forelagt Brevskriverens Brodersøn, Pastor *Albert Schack*, og bedet ham om, at han paa Slægtens Vegne vilde fremkomme med muelige Indvendinger; men han har ment, at der Intet vilde være til Hinder for Trykningen.

H. E. S.s Retskrivning, som er noget varierende, har jeg fulgt, ogsaa i svenske Ord, som han ikke sjældent behandler med lovlig stor Nonchalance.

Min Lyst til at offentliggøre disse Breve vil let kunne forstaaes, naar man betænker, hvor Lidet der i vor personalhistoriske Literatur forefindes til Belysning af „Fantasternes“ Forfatter som privat Person, og naar man saa ved Gennemlæsning af disse Epistler erfarer, hvor elskværdig han viser sig som Familienmedlem, Ven, Skandinav, Patriot, Krigsmand og Kritiker.

H. E. Schack er født 2. Febr. 1820 og blev i 1837 Student fra Borgerdydskolen paa Christianshavn, var i 1843 med paa Studentertoget til Upsala, blev i 1844 juridisk Kandidat, deltog i 1845 i Det nordiske Studentermøde i Kjøbenhavn, studerede derpaa i Upsala, gik som Frivillig med i Krigen 1848, hvor han blev Underofficer, deltog som Politiker i de national-liberale Bevægelser for senere delvis at slutte sig til Bondevennerne og blev flere Gange Rigsdagsmand; han deltog saaledes i den grundlovgivende Rigsforsamling. I 1854 blev han Landstingssekretær og i 1856 Sekretær hos Konsejlspræsidenten. I 1857 udgav han „Fantasterne“ og døde efter længere Tids Svaghed d. 20. Juli 1859, altsaa kun 39 Aar gammel. Nic. B.

I.

[Til Student *M. C. J. Eurenius*, senere Lektor i Malmø.]

Kjøbenhavn d. 16de Juli 1843.

Kjæreste *Eurenius*!

Da jeg idag har skrevet til min Vært i Upsala og takket ham for hans Gjæste-Venskab, var det naturligt, at mine Tanker ogsaa maatte hendrages til vore Venner i Lund, som vi under

vort Ophold i Upsala, og ikke mindre efter dette, betragtede næsten som vore Egne. Desværre fik jeg under den urolige Søtour næsten ikke Leilighed til at stifte meer end blot Bekjendtskab med ret Mange, og det var kun det heldige Træf, at jeg hiin Nat paa Reisen fra Upsala til Stockholm fik min Plads ved Siden af Dig, som jeg skylder det Gode, at jeg dog nu — uden at det, som jeg haaber, forundrer Dig altfor meget — kan tilskrive Dig disse Linier. Jeg maa imidlertid beklage, at jeg dog ikke denne Gang faaer Tid eller Lejlighed til at føre en ordentlig Passiar med Dig, min kjæreste Eurenus, — thi om en halv Time gaaer Posten, og om 3 Qvarter skal jeg paa Collegier; ligesom jeg i det Hele i denne Sommer har saa travlt, at jeg neppe kan faae Tid til mundtlig at tale med en god Ven, endsige skriftlig.

Den egentlige Anledning til nærværende Skrivelse er derfor nærmest, at jeg med det Brev, jeg skrev til min Upsalensiske Vært, tillige sendte ham et Par Bøger, af hvilke den ene¹⁾ forekom mig at indeholde et heldigt Udvalg af nyere Danske Digte; — og da jeg nu ogsaa, kjæreste Eurenus, kjendte Dit poetiske Gemyt og Dit Scandinaviske Sind, dristede jeg mig til ogsaa at sende Dig et Exemplar af den nævnte Bog, hvorhos jeg dog maa gjøre Undskyldning for, at den ikke viser sig i et elegantere Bind; men til at skaffe den dette, var der ikke Tid, medmindre jeg vilde vente endnu 8 Dage; men af en saadan Venten er jeg en stor Hader. Det Højeste, der blev Tid til, var at indsætte det medfølgende Portrait af *Oehlenschläger*, hvilket, jeg troede, muligviis kunde interessere Dig at have. Det er iøvrigt fra hans yngre Dage; thi de senere vare alle for store til saaledes at kunne indhæftes.

— — — — —²⁾

Af *Christian Winther* finder Du foruden „Matrosen“, som

¹⁾ „Poesier af danske Digtere, samlede og udgivne af *Nicolaj Krossing*“. *Krossing* havde været *Schacks* Lærer i Borgerdydskolen paa Christianshavn.

²⁾ Det her Udeladte er Forklaringen til mange af de enkelte Digte; men denne er for danske Læsere uden Interesse, da enhver saadan ved Besked i saa Henseende.

Du nok husker, ogsaa „Kongens Skygge“, Pag. 88, som handler om *Christian den Anden* (Tyrannen), hvem Du rigtignok her vil finde betragtet med andre Øine end af den Svenske og Danske Adel; — og navnlig har Digteren udtrykt sin Anskuelse af ham i de Ord:

„En Søn af tvende Aldre var han,
 „han stod, hvor Skranken just blev lukket;
 „og Mørkets bittre Kampe har han,
 men høstede ikke Livets¹⁾ Frugt.

Med Hensyn til et andet Sted deri skal jeg bemærke, at i de 16 Aar, han sad fangen, fik han ingen anden Spadseretour, end rundtomkring Marmorbordet i hans Fængsel, hvis Indgange vare tilmurede; og i det Bord findes der endnu en dyb Fure, som Spor af hans Finger, hvilken han lod løbe paa Bordet, naar han gik omkring det. Slige Følger havde det den Gang for en Konge over de tre nordiske Riger, at sætte sig op imod Adelen . . . Forøvrigt fremtræder *Chr. Winther* egentlig ikke i denne Samling i sit egentlige Fag som den, der beskriver Danmarks Natur og dennes Skjønheder, — Noget, han i sine „Træsnit“ har gjort til en særdeles Fuldkommenhed. Men denne Art Digte, saavel som alle erotiske, ere ganske udeladte af nærværende Samling. — For at see, hvorvidt vor Smag stemmer, har jeg under de Digte, som jeg efter min *Subjectivitet* fandt bedste, paa Registret sat en lille Streg²⁾.

Endnu vil jeg blot, kjæreste Ven! bemærke, at Du vistnok vil kunne finde enkelte Digte heri, især fra Begyndelsen af dette Seculum, der omhandle Begivenheder, hvori Svenske og Danske staae ligeoverfor hinanden med Sværdet i Haanden. Men jeg

¹⁾ I Originalen staaer der „Lysets“.

²⁾ De indstregede ere: 1) „Den engelske Kaptajn“, af *Carl Bagger*, 2) „De tvende Kirketaarne“ af *Oehlenschläger*, 3) „Vilhelm Bisp og Kong Svend“ af *Grundtvig*, 4) „Hakon Jarl“ af *Oehlenschläger*, 5) „Kongens Skygge“ af *Chr. Winther*, 6) „Ewalds Grav“ af *Oehlenschläger*, „Wiedewelt“ af Samme, „Lær mig. o Skov“, af Samme, „Rungsteds Lyksaligheder“ af *J. Ewald*, „Vaaren og Freden“ af *J. L. Heiberg*, „Aftenhøjtid“ af *Schack Staffeldt*, „Guds Almagt“ („Op al den Ting, som Gud har gjort“) af *Brorson*, „Kirkeklokken i Farum“ af *C. J. Boye*, „Bjærgprædiken“ af *Oehlenschläger*, „Dødsøjeblikket“ af *H. C. Andersen*, „Poesiens Nytte“ af *Oehlenschläger*, „Augustinus“ af Samme og „Guldhornene“ af Samme.

tænker vel, at vi kjende hinanden for godt til, at jeg derfor skulde frygte for at sende Dig slige Digte, fordi de kunne handle om noget Saadant, som det ingenlunde er vor Hensigt at ignorere.

Og hermed, min kjæreste Eurenus! ønsker jeg Dig et hjerteligt Levvel! — Og naar Du stundom sender Din Tanke over Øresund, da lad den og en Gang imellem dvæle hos

Din altid hengivne Schack.

II.

[Kjøbenhavn d. 25. Juli 1843.]

Mine høistærede Venner i Mariager og dito dito Veninder i dito!¹⁾

Jeg beder Dem alle være forvissede om min Agtelse —! (*Gea*²⁾ *exclusive*, hvis Mangel paa Conseqvents jeg ikke kan Andet end misbillige, idet hun Aftenen før sin Afreise brød det med mig, $\frac{1}{2}$ Time iforveien under Mægling af et Stykke Kage, indgaaede evige Forbund tillands og tilvands, — i den Grad, at hun tillands vilde have mig indespærret i et sort Hul, og tilvands paa det Bestemtteste nægtede at ville fange Fisk med Orm. Iligemaade beder jeg Dem alle være forvissede om, at ovenstaaende lange Periode samt hele nærværende Brev stammer fra mig og ingen Anden; men specielt beder jeg Danmarks Provst være enig med sig selv om, at det ikke er Illusion (eller „Paravel“) [?], at han virkelig har betalt Portoen for disse Linier, men at han nu kan nyde den samme Glæde, som *Salzmanns*³⁾ Podeqviste og Mariagers Præst nyde af deres Have dyrkning: thi ligesom disse smage Sødheden af de Pestinakrødder, de selv have plantet, saaledes smager Hans Høiærværdighed Sødheden af at læse det Brevskab, for hvilket han selv har udredet hele Postportoen.

¹⁾ Brevskriverens Svoger *Johan Carl Johansen*, gift 1833 med hans Søster *Edle*, var i 1838 bleven Sognepræst i Mariager; i Besøg hos dette Ægtepar var Fruens og *H. E. Schacks* Forældre, Dr. fil. Provst N. C. S. og Hustru *Tagea Dorothea*, f. *Erasmii*; Dr. S. var dengang Sognepræst ved Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn.

²⁾ *Tagea*, Pastor *Johansens* eneste Datter.

³⁾ Den bekendte tyske Pædagog, der bl. A. fordrede, at hans Elevers Le-gemer skulde udvikles gennem Havearbejde.

I min Flugt paa Pegasus afbrydes jeg af *Jens*¹⁾, der udbeder sig Bøsserne; han klagede meget over Tiderne, og da jeg vilde muntre ham med Udsigten til engang at blive Under-, ja vel endog Overgraver, afviste han min Trøst med et bittert Smil, og lod fra Halsens dybeste Baggrund opstige nogle Toner, der for mine Øren lød som: „beafskedigede Lieutenanter, ja — Majorer!“ — — Af andre Kirkers Betjente havde vi igaar Visite af Pastor *Bojesen*²⁾ ved Tugthuset, der udbad sig *Tages*³⁾ Bistand — jeg troer i Anledning af en Bortreise. — Af Forlovelser omtaler man den unge Prinds *Friedrich af Hessen's* med Storfyrstinde *Alexandra*, ogsaa *Orla Lehmanns* med Frøken *Puggaard*, hvilken skal være passeret i Italien Derimod er *Caroline Pickler*⁴⁾ død.

Iøvrigt stoler jeg paa min kjære Fader! at Du befinder Dig fortræffelig, kaster alle Griller væk, og tænker, saa tidt nogen-somhelst Sorg generer Dig: at Du aldeles ingen Nytte har af at tænke paa slige Narrestreger, hvorfor Du strax maa drive dem bort. Nu maa Du rigtig restituere og sole Dig; det kan Du jo trods Nogen; thi om endog Solen paa Himlen ikke skulde indfinde sig, saa har Du jo dog de tvende Sole paa Jorden, som almindelige Mennesker kalde den blide „Parts“ Øine. Og hvorvel jeg fryder mig til igjen at se min brave Fader, saa maa Du dog ikke strax, saa snart Du føler det første Glimt af Velbefindende, flyve afsted og udraabe: „Nu, *allons march!* nu maa jeg over og sætte til al den Sundhed, jeg har samlet sammen“. —

Forøvrigt længes jeg hjertelig efter Dem alle, og finder som altid den Sætning stadfæstet, at, hvormeget man end skjønner paa et nærværende Gode, erkjender man dog først ret dets Værd, naar det er forbigangent. — Dig, min kjæreste Svoger! maa jeg dog fortælle, at jeg idag i Cancelliet saae opslaaet: „Stiftsprovstiet i Viborg **samt** Degnekaldet til Domkirken **og** Asmild og

¹⁾ Formodentlig et Kirkebud ved Frelsers Kirke.

²⁾ *Carl Chr. Boisen*, senere Præst ved Ribe Domkirke.

³⁾ Brevskriverens Broder, dengang Kateket ved Vor Frelsers Kirke.

⁴⁾ Den tyske Forfatterinde.

Tapdrup Annexer“, alt som et *totum*, og ganske stillet ved Siden af hverandre, saa at det forekom mig aldeles utvivlsomt, at det maatte følges ad; dog dette vil Du jo selv kunne see i Bladene.

Til min Skræk er Papiret allerede fuldt; derfor beder jeg Dem alle et hjerteligt Levvel, — min elskværdige, brave Fader! der maa see at blive som en paa Bjerget opfødt Løve, — min noble Svoger og dito Søster, hvis interessante og morsomme Samtaler jeg i det Mindste 3 Gange om Dagen føler Savnet af, — den blide Peis og den fromme Leo [?]¹), mine bedste Venner! — Vinepelsen *Gea* og sammens høie Protectrice og Tante.

Deres altid hengivne H. E.

. . . Scandinaviske Samfund er bleven opløst af Cancelliet, og en høitidelig Protest nedlagt af Dideriktionen derimod.

III.

[Til hans Søster, Fru *Augusta Nielsen*]²).

Söderköping 10. Juli [1845.]

Her sender jeg dig, min kæreste Augusta! en ung Svensk fra Finland, Hofretts-Notarie *Tørngren*, rig som en Cræsus og efter nogles Mening smuk som en Adonis. Hans øvrige qualiteter kan jeg paa grund af et altfor kort bekendtskab ikke sige stort om, dog synes han mig elskværdig. Af dit Scandinaviske sind, håber jeg, han må vente den bedste modtagelse.

Mange hilsener fra din hengivne H. E. S.

Gør ham bekendt med nogle skønne unge Danske Damer, så at der kan blive Scandinaviske partier af.

IV.

[Til Samme.]

Calmar ²⁵/₉ 45.

Min elskværdige Frue!

På et Bal, som jeg gjæstede i Staden Lund, talte jeg med en ung Dame om den sidste Kjøbenhavnertour, og hun fortalte mig da, hvad jeg nok vidste, at Folk vare blevne opsamlede på

¹) Sønnerne Nicolai og Ludvig.

²) Gift med *Vilhelm Nielsen*, dengang Kateket ved Kjøbenhavns Hellig-gejstes Kirke.

Gader og Stræder og *sans façon* introducerede i fremmede Familier; — som Nogle, med hvilke dette var Tilfældet, nævnede hun blandt Andre to unge Herrer [Eug.] *Clairfelt* og [C. V.] *Silfversparre*, som havde lært at kjende en Præstfrue, hos hvem de havde havt det meget „roligt“. „Ja“, svarede jeg, „denne Dame var min Søster“; — og strax derpaa fremtraadte de unge Herrer selv og bekræftede Sandheden af mine Ord, som bade at formelde deres *égard*, naar Brev afgik til Hovedstaden udi Danmark. Mit Løfte derom indløser jeg nu herved.

Du har, min kjære Augusta! formodentlig nu været i Jylland; jeg siger det så tvivlende; thi jeg synes, at Skjæbnen er slem til at modsætte sig dine Toure i den Retning. Er det imidlertid skeet, saa fortæl mig endelig Alt — løst og fast — om denne Tour: jeg veed, hvormeget Du kan gjøre ud af Lidt. *Vilhelm* (til hvem jeg ikke retter mit Brev; thi han sagde før min Afreise, at dette kunde jeg gjerne spare mig) håber jeg, har havt Ug + af denne Tour; hvorimod Barnet [?] ¹⁾, som rime­ligviis er bleven vant til et mageligt Driveliv, — måske har havt mindre ug +-agtige Følger af den

Hvorledes de adelige og borgerlige Familier, Du besøgte, havde arrangeret Alt til De høie Reisendes Ankomst, etc., håber jeg Rapport om, ligesom ogsaa om, hvorledes Mari[a]genserne, . . . behagede Dig, navnlig mine unge Veninder, Frøkenerne *Amalie* og *Emilie Hammerick* ²⁾; hvorledes behagede Du igjen dem? Og hvad fortalte de om mig? — thi jeg antager, at de på Grund af vort indgaaede Venskab og deres Naivitet har exspectoreret sig om min ringe Person; og jeg er da naturligviis meget nysgjerrig efter at høre, hvad de have sagt. — Skulde *Johansen* have lavet nogle slemme Historier om mig, så fortæl mig ogsaa dem, men tro ikke, hvad han siger; Du veed jo nok, at jeg er en gammel fornuftig Kavalier. — Hvorledes Alt står til på Cathrineberg ³⁾, må Du ogsaa gjerne underrette mig om, samt hilse

¹⁾ Formodentlig deres Søn.

²⁾ Døtre af daværende Byfoged i Mariager, siden Etatsraad Emil Hammerich, død 1877. *Emilie H.* var født 1826, *Amalie* 1828.

³⁾ Familien *Thalbitzer* paa Cathrineberg i Sengeløse Sogn var nøje lieret med Familien Schack. Provst Schack havde jo i mange Aar været Præst i Sengeløse.

dem derude fra mig, saavel som Fru *Bang*¹⁾ og *Olivia*²⁾, — Din Svigermama ikke at forglemme.

*Tage*³⁾ har jeg bedt om at sende mig „Enten-Eller“, men da jeg ikke ganske stoler paa den Rad, vil jeg ogsaa bede Dig derom, min kjære Augusta! thi Din Soliditet kjender jeg jo. Denne Bog er — mærkelig nok — aldeles ukjendt af de Personer, jeg endnu har talt med.

Jeg har faaet en Indbydelse til et Sted, som hedder Djupadal og eies af en Baron *Wrede*. Det er bekjendt for sin Skjønhed, og *Stagnelius* synger derom, „at, hvis han var en Nattergal, så fløi han til Djupadal“. Uagtet jeg ikke kan rose mig af at høre til den nævnte Fugleslægt, vil jeg dog ogsaa forsøge at flagre didhen, om muligt den Dag imorgen.

Har *Vilhelm* fornylig været hos sin høie Velynder *Christian den Ottende*, og hvad har denne i saa Fald sagt?

[Her mangler et stort Stykke]

. . . Jeg holder mig tappert, endnu har ingen svensk Mø kunnet bedåre mig. Jeg kan derimod tænke, at Du har bedåret Mariagenserne, navnlig Apotheker *Winther* og Postmesteren⁴⁾ — samt Student W., der havde Planer mod min Frihed; han vilde forene mig med sin Søsterdatter . . . , som var (hvad *Wogtmann*⁵⁾ sagde om *Hilleborg*⁶⁾) en huuslig Pige og en bemidlet Pige. [Slutningen mangler.]

V.

Upsala 17/12 45.

Brave Mænd og elskværdige Fruer af min Slægt udi Sydscandinavien!

Det er mig ubekjendt, hvor mange af Dem, der skulde have Courage nok til at tilegne sig ovenstaaende Titel: om De skulle ansee sig for brave og elskværdige, som have tilskrevet mig eet

¹⁾ Den bekendte Læge *O. Bangs* Hustru.

²⁾ Sammes Datter, senere gift med Lægen *M. M. Hassing*.

³⁾ Hans Broder.

⁴⁾ *Chr. Fr. Baadgaard*.

⁵⁾ Vistnok teol. Kand. *N. J. W.*, senere Provst for Samsø.

⁶⁾ Gift med *Tage Schack* var ganske ubemidlet — med mindre Hr. *Wogtmann* har tænkt paa *aandelige* Gaver.

Brev, eller De, som intet have tilskrevet mig, eller De, som have tilskrevet mig tvende: det Sidste vilde være det beskedneste og ligeledes, naar vi tage Afreisens Tid — d. 1ste Sept. — i Betragtning, det rigtigste, men derimod medføre det sørgelige Resultat, at slet Ingen af Dem bleve brave eller elskværdige, med mindre De imod Formodning skulle støtte Deres Dyd og Guds-frygt paa noget Andet, end at skrive Breve til mig: — — Danne-Mænd og ditto Qvinder! I skulde prøve, at være her Fanden i Vold oppe ved Vardøehus og smage, hvor „ljufva“ Efterretninger fra Slægt og Venner ere i en slig Afstand: — da vilde Eders Moralitet fare iveiret, ligesom en Ganger ved Krigs-trompetens Lyd, — og Postbuddet i Upsala vilde tjene mycka Penge, og faae et mindre melancholsk Udseende, end han nu er i Besiddelse af.

Efter denne lyrisk-episke Udgydelse, som, jeg haaber, skal virke efter sit Øiemed, sænker jeg *Pindars* høie Flugt ned til de mere moderne Hverdagshistoriers Gemytlighed, og lykønsker hjerteligt min fortræffelige Svoger *Vilhelm* med dito Hustru til det erhholdte Embede¹⁾, der vel ei er, hvad man var berettiget til at haabe, men som dog, da det medfører *jus practicandi*, nok af Svoger vil bringes til det bedste Capellanie i Kjøbenhavn. (Rapport om dets Størrelse ifølge Coll. Tid. udbedes.) En lignende Lykønskning bringes min Svoger og sin Frue udi Jylland²⁾ for det Tilfælde, han skulde blive Provst; — til ham vilde den øvrige Familie besørge nærværende Brev, naar De have læst det, saavel som det specielle indlagte. Udgiften, som dette medfører (hvis jeg mindes ret, 2³/₄ β pr. Hoved) kunne De ansee som en velfortjent Bøde for Deres Dovenskab. (O, Pen! jeg kunde myrde Dig!)

Imedens jeg mindes det, vil jeg strax omtale mine Commissioner, og bemærke, at, naar jeg anmoder 6 om saadanne, skal jeg indskrænke mig til de allernødvendigste, men disse maae De endelig ogsaa være saa skikkelige at udføre (hvilket endnu ikke

¹⁾ Han var 8. Dec 1845 bleven Kapellan ved Trinitatis Kirke, hvor han endte som Sognepræst.

²⁾ *Johansens*.

er skeet med nogen eneste — *in parenthesi* bemærket). Først og fremmest maa jeg **nødvendig** og **saa snart som muligt** have Penge — 300 Rbdl. — i Vexel eller maaskee i Svenske Penge (men ikke i Danske, paa hvilke Courtagen er særdeles stor); hvilket der er bedst, bedes erfaret, f. Ex. hos en Mægler. — Alt er temmelig dyrt her, især har mit Vintertøi kostet Meget. Ogsaa ønskede jeg gjerne de *Krossingske* Poesier¹⁾, *Bornemanns* Coll. & Statsretten (et Colleg. i Qvart); men alle andre Bøger er det bedst at lade blive i Danmark — navnlig beder jeg *Rousing*²⁾ at betyde *Eibe*³⁾, at, da han ikke har sendt mig de forønskede Bøger for lang Tid siden, skal han nu have Lov til at beholde dem selv. Fruerne *Schack* og *Rousing* lægges ovennævnte Commissioner paa Hjerte; dog har det med Bøgerne ikke saa særdeles Hast, hvis Portoen, som De synes at antyde er utomordentlig høi; i saa Fald bedes de sendte med første sikkre Leilighed (cfr. *Eibe* i denne Henseende). Men Pengene maa jeg absolut have *quam celerrime*. —

Og nu til mit Leben herovre. Hvad Studierne angaaer, da har jeg lagt mig efter Statsret og Finansret samt Cameralvæsen; i det første har jeg haft en Deel Timer hos Docenten i Politiken *Svedelius*⁴⁾, der omkring i Staden berømmer mig som sin ypperste Discipel, og over de sidste har jeg hørt Prof. *Bergfalk*⁵⁾, der ogsaa privat med en udmærket Velvillie har givet mig Oplysning om hvad jeg ønskede. Desuden har ogsaa *adjunctus juris Juel* (adj. er omtrent = vort Prof. extraord.) og en ung Jurist *Ehrenheim*⁶⁾ viist sig meget hjælpsomme, hvilket da forøvrigt Enhver er, tidt førend man yttrer det mindste Ønske

¹⁾ Poetisk Læsebog.

²⁾ Den bekendte Pædagog Prof. *Kr. Rousing*, der var gift med hans Søster *Marie*.

³⁾ Boghandleren.

⁴⁾ *Vilh. Erik S.*, (1816—1889), senere Professor i Historie ved Lunds Universitet; flyttede 1862 i samme Egenskab tilbage til Upsala. Som bekendt Forf. blev han i 1864 En af de aderton i Svenska Akademiet.

⁵⁾ *Pehr Erik Bergfalk*, (1798—1890), Docent i Upsalas jur. Fakultet 1832, 1838 Jurisprudentiæ, Oeconomix & Commerciorum Professor i Upsala. Har skrevet forskellige akademiske Disputationer.

⁶⁾ Den senere Statsraad *Per Jakob E.*

om Underretning. *Bergfalk* har ogsaa lovet, naar vi træffes i Stockholm, at ville give mig alle Oplysninger om de nye Lov-Arbejder, som gaae ud paa at danne en fuldstændig ny Codex, og i hvis Udarbeidelse han efter *Richert*¹⁾ (hvem jeg haaber, De kjende af Navn) har den største Deel. Blandt Professorerne er *Bergfalk* den, jeg synes bedst om og har været meest hos; han besidder en ualmindelig Lærdom og Alsidighed og en beundringsværdig Ungdommelighed og Liberalitet, saa at jeg, naar vi ere sammen er det conservative Elements Repræsentant. Iøvrigt er der ondt om liberale Professorer her i Staden. *Geijer* og *Wingqvist*²⁾ (i Statistik) ere omtrent de Eneste foruden *Bergfalk*. — Af de andre juridiske Professorer er *Boetius*³⁾ jevn, *Lindblad*⁴⁾ meget maadelig, *Dellén*⁵⁾ — efter en Student *Brodéns* vistnok træffende Ytring — „den sletteste Professor i Europa, og altsaa i Verden“. *Geijer* og *Atterbom* har jeg fremdeles hørt; den Sidstes Forelæsninger ere især overmaade interessante (de

¹⁾ *Johan Gabriel Richert* (1784—1864), Retslærd og Politiker, blev 1814 Medlem af Lovkomiteen og Sjælen i denne, da han var ligesaa beundringsværdig juridisk kyndig som arbejdsdygtig; han har paa flere Maader spillet betydelig Rolle i Sverrigs offentlige Liv.

²⁾ *Olof Wingqvist* (1800—1861) blev i 1834 af *Geijer* kaldet til at være Docent i Sverrigs Historie og blev 1837 Adjunkt i Historie og Statistik, udnævntes i 1843 til Professor. I 1846 blev han Medlem af Repræsentationskomiteen og udarbejdede 1849 paa Opfordring af Reformvennerne et Forslag til forandret Nationalrepræsentation, hvilket i sine Hovedtræk blev lagt til Grund for det ved det andet Reformmøde i Ørebro antagne Forslag til Regeringsform og ny Valglov. Han har skrevet flere berømte Afhandlinger.

³⁾ *Jacob Edvard Boëthius* (1789—1849), Dr. jur. 1818, 1826 Prof. jur. I *Hofbergs* Svensk biogr. Lexikon siges der, at han som Lærer var meget skattet. Han har udgivet forskellige videnskabelige Afhandl.

⁴⁾ *Johan Christofer L.* (1799—1876), 1827 Dr. jur. 1829 jur. Docent, 1843 Prof. i Kriminal- og Proces-Ret. Har forfattet en stor Mængde videnskabelige Skrifter. I Svensk Konversationslexikon siger der, at L. som Lærer udmærkede sig ved Skarpsind og Orden i Foredraget, og at hans Elever mere frygtede end elskede ham.

⁵⁾ *Carl Olof Dellén* (1800—54), 1827 Dr. jur. og nogle Dage derefter Adjunkt i det jur. Fakultet; 1844 fik han den nyoprettede Læreplads i Grundlov, Kirke- og Krigslov samt Folkeret. Han hildede sig i formalistisk Analyse og fik sjældent den tilsigtede Indflydelse paa sine Tilhørere; men han var meget nidkær i sin Gerning. Hans samlede Skrifter udkom i 3 Bind.

handle om den Svenske Poesies Udvikling); *Geijers* ere tidt meget geniale og piquante, men ogsaa stundom uinteressante og, som jeg synes, uden synderlig Sammenhæng. — Jeg er endvidere bleven Medlem af en juridisk Forening, hvor man fremsætter sin Anskuelse om et eller andet Spørgsmaal, som derpaa discutes; jeg udviklede forleden Dag min Mening om, hvorvidt en Forbryder bør være berettiget til at forkaste den ham tilstaaede Benaadning, hvilket han, som De vide, er i Sverige; vi havde derom en livlig Discussion, og jeg troer, det Hele gik meget bravt. Iøvrigt ere Svenskerne, som de selv indrømme, ikke just store theoretiske Jurister, men derimod „bottenhäderlige Karle“, de, der her findes, — Folk, om hvem man kan sige, som det hedder om Nathanael, at det er Israeliter (*sit venia verbo*), i hvis Bryst der ikke findes Svig. Blandt Saadanne har jeg det Held at tælle flere af mine kjæreste Omgangsenner — f. Ex. *Motzberg*¹⁾, som var min Gjæst i Kjøbenhavn, *Säve*²⁾ og *Sundberg*³⁾ (med det store Skæg), hvilke De maaskee mindes som Formænd ved de Skandinaviske Tog, en yngre Mediciner ved Navn *Dahlberg*, en Dr. med. *Silfversparre* og flere andre — især Dalekarle og Vermeländinger. I disse Sidstes Nation blev jeg indført paa en ret „rolig“ Maade. Jeg laa en Morgen Kl. 6 i min Seng, da en ung Vermeländing *Nordström*, som jeg kjendte, kom ind og spurgte, om nogle af hans Kammerader maatte komme ind og ønske mig Godmorgen. Efter at jeg havde yttret, hvor stor en *plaisir* det vilde være mig, blev Dørene slaaede op og en ung „vacker Flicka“ med Løv og Lys i Haaret kom ind, forestillende den hellige *Lucia*, hvis Fest paa saadan Viis feires overalt i Värmeland, — og med hende en heel Skare meer eller mindre udklædte *Studiosi* (*Lucia* befandtes

¹⁾ Vistnok *A. L. Mossberg*.

²⁾ *Carl Frederik Säve* (1812—76), var først Mediciner men blev paa Grund af en langvarig Sygdom nødt til at forandre Studium og valgte da Nordens Oldsprog, i hvilket Fag han blev Docent 1849. Fra 1852—53 opholdt han sig i Kjøbenhavn for at studere Islandsk under *N. M. Petersen* og Gammelengelsk under *G. Stephens*. 1859 blev han Professor i nordiske Sprog. Han vakte til nyt Liv Studiet af Oldtiden i Sverrig og har forfattet en Mængde Skrifter, ogsaa som Digter.

³⁾ *Arvid Sundberg*.

senere ogsaa at være *Studiosus*), som afsang Qvad til *Luciæ* Priis, bød mig Caffe, der dog ved nærmere Undersøgelse viste sig at være en af de herværende mange spirituøse Drikke, inviterede mig til at komme med paa deres Nationalsal for der at indtage Frokost paa Värmelandsviis, hvilket Tilbud jeg modtog, hvorpaa jeg tilbragte en meget rolig Morgen og Formiddag, drak et halvhundrede Broderskaaler og modtog et lignende Antal Indbydelser til Värmeland — indtil vi tilsidst sluttede med Värmelandsvisen, der gaaer paa en ganske deilig Melodie, og hvis første Vers lyder:

O, Värmeland, Du sköna, Du herliga Land!
 Du Krona iblandt Svearikes Länder!
 Och kom jag end midt i det förlofvade Land,
 Till Värmeland jag doch återvänder.
 Ja, der vil jag lefva, ja, der vil jag döe,
 och en gång ifrån Värmeland jag tager mig en Mö!
 Så vet jag, att aldrig hon mig svikar ¹⁾.

Det er, i Forbigaaende bemærket, aldeles forbausende, hvor Sang og Musik drives her i Upsala; de fleste Studenter spille flere Instrumenter, ligesom Karlen fra Frankfurt ²⁾, og man finder vist ikke i hele Europa — og altsaa heller ikke i Verden — saa fortrinlige Chor som her, da de ved større Fester er paa flere hundrede Personer, der rigtig synge ud, og ikke beholde det Halve for sig selv, -- saaledes som vore Sangere. Dette bidrager meget til at gjøre deres Fester behagelige, men endnu mere virker dog den gemytlige Hjertelighed, som gaaer igjennem dem, hvorimod de rigtignok igjen allerede ere meget bacchanaliske.

At der af Studenterne vises den største Cordialitet, vil De allerede af det Anførte kunne slutte Dem til; men dette gjælder ikke mindre om alle andre brave Folk herovre; og mit Ophold her er i Sandhed baade rigt og interessant, skjøndt mine Øine og min øvrige Helbred rigtignok undertiden have gjort nogle smaa Antegninger derudi, ligesom Alderen i Magdelones Ansigt.

¹⁾ Som man vil se, har Schack ikke kunnet den rigtig, og her — som mange andre Steder — radbrækker han det svenske Sprøg.

²⁾ *Goethe?*

For at begynde med Begyndelsen, saa have D. D. K. K. H. H. (er det ikke saa, man skal skrive?) Prindserne¹⁾ viist megen Opmærksomhed; især er Kronprindsen saa naadig at „språka“ med mig næsten hver Gang, jeg nyder den Honneur at være samlet med ham. Jeg har ogsaa været i Selskab hos Prindsen selv; jeg talte der især en heel Deel med deres Hofchef, Grev *Hamilton*²⁾, der syntes mig en meget liberal og dannet Mand. Ogsaa har jeg flere Gange talt med Adjunct *Carlsson*³⁾, Prindsernes Lærer; jeg skal hilse Dig fra ham paa det Cordialeste, men maa forøvrigt tilstaae, at han er blandt dem, som mindre behage mig. Prindserne høre *Bergfalk*, *Geijer* og *Atterbom*, og faae desuden hjemme Timer af nogle andre Professorer. De ere Begge meget jævne i Væsen og meget talende, — Kronprindsen mere lystig, Prinds *Gustaf* mere blid og alvorsfuld. — Med Kongen selv var jeg nær ved at faae Bekendtskab paa en Fest, nemlig som Landshøfdingen *Krämer*⁴⁾ gjorde, da Kongen var i Upsala, og hvortil *Brix*⁵⁾ som den Gang ogsaa var her, og jeg vare inviterede. Kongen yttrede nemlig, da han hørte, der var Danske, at det vilde interessere ham at tale med dem; men uheldigviis kunde *Krämer* ingen af os finde. Kongens Udvortes er ualmindelig elskværdigt og behageligt. Landshøfdingen — Kongen her i Upsala — skal være den dygtigste i Sverrig (NB. Landshøfdingerne er almindelig endnu fra det gamle Regime og meget slette), og er en særdeles rig og meget godgjørende og gæstfri Mand. Han havde givet 6000 Rdl. Svensk (3000 Rbd. Dansk) til de Nødlidende i sit Distrikt og gjør ganske magnifiquv Sel-

¹⁾ *Carl*, *Gustaf* og *Oscar*.

²⁾ Den bekendte *Hennig Hamilton*.

³⁾ *Fred. Ferdinand Carlson* (1811—87), Historieskriver. Medlem af Svenska Akad., Kultusminister, o. s. v.

⁴⁾ *Robert Frederik von K.* (1791—1880), deltog som Officersadjutant i 1813 Aars-Krigen i Tyskland, Holland og Belgien og i 1814 i Krigen mod Norge; rejste 1822 med Kronprins *Oscar* til Italien, blev Medlem af Krigsvidenskabernes Selskab og 1824 Kammerherre hos Kongen; 1830 udnævntes han sil Landshøvdning i Upsala, hvilken Stilling han beklædte til 1864; i denne Egenskab gjorde han sig højt fortjent paa mangfoldige Maader.

⁵⁾ Vistnok den senere Skoleinspektør, Elatsraad C. C. Brix.

skaber — almindelig paa flere hundrede Personer — i det gamle, store Slot, han beboer. Mod mig har han ogsaa viist sig særdeles flink, og jeg har været i Selskab der næsten hver Uge. Hans Frue er en rig Groshandlers Datter fra Stockholm¹⁾, meget venlig og gæstfri; dog synes jeg af Familien bedst om den næstældste Datter²⁾, en lidt sværmerisk og naiv ung Dame, med hvem jeg har havt det Held at føre adskillige meget behagelige Samtaler. De ere der i Huset saa vidt, at de subscribere paa alle *Heibergs* Noveller og *Andersens* Romaner og Æventyr, og læse dem paa Dansk. — Et Sted, hvor jeg finder mig særdeles vel, er *Atterboms*. Han er en høist interessant og elskværdig Mand og meget ivrig Scandinav, og hans Frue er en „mycke söt“ Dame; ogsaa er der en ung Flicka, som er meget behagelig. Den interessanteste unge Dame her i Staden, skjøndt ikke derfor den elskværdigste, er Mlle *Geijer*; hendes Fader er naturligviis ogsaa meget interessant, men almindeligviis taus og ikke saa behagelig som *Atterbom*. — Til de unge Damer, jeg taler meest med, høre endnu to Frøkener *Platen*, som Prindserne især dandse med, og som ere Alles Yndlinger her i Staden, og endelig min Protectrice, som hun har lovet at være, Stadens smukkeste Dame, Frøken *Stjerneld*, der er i Huset hos en Hofmarschal *Ehrenheim*, hvis Søn, en meget duelig og elskværdig ung Fyr, jeg omgaaes en Deel, og til hvis Familie jeg har en meget udstrakt Indbydelse, nemlig til at komme 3 Aftener hver Uge. At jeg ikke benytter den saa tidt, behøver jeg vel ei at bemærke; forøvrigt var jeg der igaaraftes og havde det meget morsomt. Vi spiste ved smaa Borde, og jeg kom til at sidde *solo* Mandfolk mellem en Samling af rigtig aristocratiske unge Damer, Frøkenerne *Stjerneld*, *Krämer*, *Oxenstjerna de Geer* (hende, til hvem „Tänk nogon Gång“³⁾ er skrevet) etc.; ikke destomindre kom vi meget godt ud af det, men jeg kunde ikke bare mig for at lee, naar jeg kom til at tænke paa, hvorledes jeg Democrat sad her med et helligt og ærbart Ansigt, ligesom Jesper Oldfux, naar

¹⁾ *Maria Charlotta Söderberg*.

²⁾ *Charlotte Lovisa Krämer*, der senere har gjort sig bekendt som Digterinde.

³⁾ *C. W. Böttigers* „I Afskedets Stund“.

han gik paa Viinkjælder mellem honnette Borgerfolk. Da Frøken *Stjerneld* spurgte mig, hvorover jeg smilede, lovede jeg at fortælle hende det efter Bordet, og i den Samtale, som vi strax derpaa kom ind i, faldt det saa, at jeg yttrede den Formening, at de unge adelige Svenske Damer ogsaa hos deres Beilere fordrede Adelspatent, hvilket hun, som undertiden er meget naiv, dog benægtede med de Ord: „Nei, vist ikke, snälla Hr. Schack! når det er en bra och elskvärd gosse, så seer ingen flicka på det“; hvorpaa jeg naturligiis paa ofrälssa Ståndets Vegne yttrede min Glæde. — Nogle meget morsomme unge Damer, som jeg har truffet, ere ogsaa nogle unge Frøkener *Spens*, *Døttre* af en Greve, som boer paa Landet i Nærheden af Upsala, og Cousiner til *Douglas*, som boede hos mig i Kjøbenhavn; den første Gang jeg talte med dem, fortalte den ene mig, at de havde slaaet med Snebolde, og da jeg yttrede min Beundring over, at de unge Frøkener forstode at slaas med Snebolde, svarede den Anden: „Aa, vi slaaes saamænd stundom uden Snebolde.“

Hvad det Materielle angaaer, da er min Levemaade her i Staden meget tarvelig; Restaurationerne ere saa ureenlige, at jeg har foretrukket at spise hjemme, hvor Maden rigtignok er særdeles „enkel“, saa at for Tiden det gjælder om mig, hvad der gjaldt om *Salzmanss* Børn: „Kjød fik de sjelden, Steg kun paa de store Høitider.“

Det er interessant at lægge Mærke til, hvor gammeldags Universitets-Sæderne ere her i mange Maader. Saaledes staa Studenterne ved deres Examen, møde med Kaarde paa Siden, etc.; de aflægge Ed paa at være hjemme hver Aften Kl. 9, hver Morgen læse et Capitel i Bibelen, etc.

Sala ^{18/1} 46.

Nærværende Brev er blevet meget gammelt, hvormed det forholder sig saaledes: Et Par Dage før Juul kom en ung Värme-länding *Frykholm* i Besøg hos mig, og spurgte, om jeg ei tog paa Landet i Julen. Da jeg hertil svarede, at de Indbydelser, jeg havde modtaget, vare til saa fjerne Steder, at jeg ikke vilde benytte dem, yttrede han, at jeg endelig skulde tage til Dalarne og see, hvorledes de der „julade“. Herpaa tænkte jeg ikke

videre, men næste Dag indfandt han sig hos mig med tre unge Dalakarle, hvem jeg aldrig havde seet før, og som dog vare saa noble alle at indbyde mig til at reise med hjem. Et saadant Tilbud i et fremmed Land, syntes jeg, ei man burde forkaste; og det blev da saa afgjort, at jeg først skulde reise hjem med den Ene — *Wahlström* — hvis Stedfader, en Proprietair *Lindeberg*, boede ved Staden Heddemora, at vi derfra skulde gjøre Besøg hos den Anden, *Ulf*, hvis Fader var Bruks-Patron en Miil derfra, og at jeg skulde slutte hos den Tredie, *Forselles*, hvis Fader var Berghauptmand, o: Chef for Sala Sølvværk. Efter at jeg var reist, kom der forøvrigt gjennem *Douglas* en Invitation til Grev *Spenses*, som jeg dog ei kom til at benytte. Jeg er nu kommen saa vidt, at jeg residerer hos *Forselles*, og Touren har rigtignok været særdeles interessant og morsom, skjøndt Pokkers anstrengende. Vi reiste sammen ud gjennem gamle Granskove, som dannede vældige grønne Vægge langs Veien, og hvor der herskede en præadamitisk Taushed, kjørte over en Mængde tilfrosne Søer, væltede hvert Øieblik med vore smaa Slæder, og kom endelig Juleaften Kl. 5 til vort Bestemmelsessted, hvor vi bleve modtagne med stor Fröid af Hr. *Lindeberg*, en meget jevn, lystig og humoristisk Proprietair; siden den Tid have vi ført et Liv, som jeg aldrig før har ført tilforn; 12 Aftener i Træk vare vi f. Ex. i Selskab; vi have været paa 10 Baller, deels i, deels udenfor Staden, 5 i Træk, udbredt Scandinavismen, saa at Hr. *Heddemera* [?] har subscriberet paa „Corsaren“; drukket Broderskaale med Borgemestre, Brukspatroner, Godseiere, rigtig gamle Dala-Bønder, Kjøbmænd, Doctores og Apothekere, gjort og modtaget Cour (det Sidste formodentlig paa Scandinavismens Vegne) til og af de unge Damer, etc., etc. Ingen bedre Propagation for Scandinavismen gives, end at unge Danske, som nogenlunde forstaae at tale med alle Slags Folk, gjøre Reiser i Nordscandinavien. Hele Heddemora og Omegnen i 2 Miles Afstand er Scandinavere paa Liv og Død, saa at, da Afreisen tilsidst gik for sig, fulgte Heddemoras mandlige Indbyggere os 2 Svenske (3 Danske) Mile paa Vejen til et stort Bruk: Afvestad, paa hvis Gjæstgivergaard der var arrangeret et

stort Festmaaltid, under hvilket Borgemesteren (en ganske fortræffelig Mand) udbragte min Skaal (ikke daarligt) i en meget morsom Tale, hvori han lagde stort Kjendskab til *Holberg* for Dagen. Denne Skaal blev modtagen med stormende Applaus, og af mig besvaret i et skjønt Foredrag. I Afvestad vare vi 36 Timer, i hvilken Tid vi fik 10 Indbydelser, og benyttede 7; til Middag vare vi hos en Proprietair *Engström* udenfor Bruket; de havde en ganske yndig ung Flicka, med hvem jeg om Aftenen paa et Bal hos en Directeur *Morell* dandsede en Pokkers Mængde Dandse, og som lovede at kunne Dansk til Sommer, naar jeg igjen besøgte Dalarne. I det Hele har jeg havt Held til at træffe elskværdige Damer paa denne Tour. I Fahlun, hvorhen jeg fik Indbydelse til at besee Gruberne, traf jeg en rigtig lystig og smuk ung Dame, en Mlle *Akermann*, i Afvestad Mlle *Engström*, i Heddemora en Frøken *Silfverstråle*, en Pokkers kjæk ung Flicka, der dandsede som en *Lucile Grahn*, og nu har jeg endelig her i Nærheden af Sala hos *Forselles* i den ene af de unge Frøkener truffet Kronen for dem Alle. Her hviler jeg ud, og Fruen har høitideligt lovet mig, at jeg skal blive fri for Selskaber. Jeg lever saaledes i Familien, som er ualmindelig elskværdig, især Fruen og den ene Datter (den anden er forlovet med en Lieutenant *Bergenstråle*, ogsaa en meget brav Karl), som er den Svenske Dame, der meest har svaret til min Forestilling om de unge Svenske Damer, da disse navnlig i Almindelighed have været mindre — om jeg saa maa sige — sværmeriske, end jeg havde ventet. Vor Dag tilbringe vi med at passiare, læse, spadsere, kjøre i Slæde, drikke, spise, dandse og musicere. Den morsomste Tid er vort Formiddags-Kaffebord og vor Aften mellem Theen Kl. 5¹/₂ og Soupeen Kl. 8, hvilken Mellemtid vi især bruge til at fortælle Æventyr og til at spille gamle „fornsvenska“ Melodier; jeg sætter mig da ved Siden af Frøkenen inde i Salen, hvor Fortepianoet staaer, og imellem Stykkerne passiare vi da om Gammelt og Nyt (NB. uden Citationstegn). Desværre er den gode Tid snart forbi — og mit Brev ligesaa. Til *Gusta* mange Hilsener fra *Mossberg* og *Douglas*¹⁾. Hermed Farvel, mine kjære dovne Venner og Ven-

¹⁾ Begge disse havde deltaget i Studentermødet i Kjøbenhavn 1845.

inder! Penge maa jeg have inden 14 Dage fra Dato d. 18. Januar.

Deres altid hengivne H. E. Schack.

Hvorledes er det egentlig med Kongen? Tænk engang: Folk troe her, at der bliver Oprør, naar han dør. Det kan *Rousing* fortælle til *Ploug*. Hils alle Venner og Veninder . . . Indlagte Brev bedes besørget til *Goldschmidt* snarligen. — Have De seet Noget til *Almqvist*?¹⁾ Jeg har siden sidst læst adskilligt Bravt, men og adskilligt Vrøvl (som jeg synes) af ham. Forøvrigt ere han og *Bergfalk* nær ved at gjøre mig til Tilhængere af den qvindelige Emancipation. — *Tage* erindrer vel, Du brave Pastor! at der i Banken skal betales Rente af mit Laan — til Mai, troer jeg — og maaske gjøres andre Kunster — da den ellers sælger Obligationerne.

[Udskrift paa Brevet:]

Velærværdige

Hr. Pastor Nielsen, resid: Capellan ved Trinitatis Kirke,
Hjørnet af Vimmelskafet og Hyskenstræde.
Köpenhamn.

VI.

Aborre pr. Assens. 1848.

Mine elskværdige Søkende!

Jeg har i de sidste Dage begyndt paa Separat-Breve til Dem Alle, men virkelig ikke været i Stand til at faae noget enkelt Brev færdigt, tildeels vel af en gemytlig Magelighed, der er over mig, naar jeg skriver til Dem, der her udi Verden ere mig de Kjæreste, og som følger af, at jeg selv vil fornøie mig ved at skrive til Dem, men især dog ðeraf, at vi have levet saa fuldkomment paa Feltfod, at vi ere blevne jagede fra det ene Sted til det andet, fast daglig have skifte Kvarteer og igaar pludselig ere sendte til Fyen. Vi skulle efter Sigende til Middelfart, hvor der samles en Del Tropper, i hvad Hensigt veed en Menig natyrlig ikke — maaske veed en Bataillonschef ikke engang Noget herom. I det Hele har jeg havt det meget godt:

¹⁾ Digteren C. J. L. A.

Seng, Mad, Drikke og iligemaade god Omgang. Med Soldaterne kommer jeg saa godt ud af det, at jeg næsten troer, jeg er Kompagniets Kjæledægge; jeg taler baade Kommers og mere Alvorsfuldt til dem, og at virke Noget for dem skulde vel ogsaa være — som begyndende Handelsmænd sige — Maalet for mine Bestræbelser; jeg kan ikke noksom beklage, at alle høiere og tildels ogsaa lavere Officerer ikke gjøre sig mindste Umag for at indvirke paa Soldaterne og vække den *point d'honneur*, som de upaatvivlelig have, om den end ligger i Baggrunden. De føre dem mod Fjenden med et traurigt Aasyn og med det ene Ord: „March!“ *Hedermann*¹⁾ og *Dorscheus*²⁾ danne dog tildeels en Undtagelse derfra. Med begge disse og min tredie Kompagnilieutenant *Muus*³⁾ staaer jeg ogsaa paa den bedste Fod, og de vise mig mere Opmærksomhed, end jeg paa nogen Maade kunde vente. Underofficererne ere item mine excellente Venner og tale dybsindigt og krigshistorisk med mig, kort sagt: jeg har kun Venskab med det hele Kompagni. Kaptajn *Kücker*⁴⁾ er en ængstelig Tørvetriller, mèn meget høflig og skikkelig. Udenfor Kompagniet har jeg endnu ikke strakt min Synskreds. Nu lyder Marchordre, og jeg maa pakke mit Tornister, som nu ikke generer mig mere; er jeg kjed af at bære mit Gevær paa Marchen, kan jeg altid faa Ti for En til at bære det.

Jeg har hørt, at *Augusta* har havt den gode Plan at ville sende os Syltetøj; kunne vi faae det og andre Luxusartikler, da modtages det med Taknemmelighed . . . Hils alle gode Venner og Bekjendte. Snart Mere, hvis det bliver mig muligt, fra

Deres hjærtelig hengivne H. E. Schack.

¹⁾ *Sophus Vilhelm H.*, Kammerjunkere, 1848 Kapt., 1849 Kompagnikommandør i 3. Forstærkningsbatteri, 1864 afskediget som Major, † 1873, 69 Aar gl.

²⁾ *Christian Frederik Sophus D.*, f. 1813, 1836 Premierløjtnant, 1849 Kapt. og Kompagnichef i 2. Forstærkningsjægerkorps. afsk. 1856 som karakt. Major, senere Postmester i Kalundborg, † 1868 paa Arresødal.

³⁾ Vistnok *Niels Rothenburg M.*, f. 1827, falden ved Sundeved 1848.

⁴⁾ *Henrik Nicolai Frederik Kücker*, 1837 Premierlieutenant, 1847 Kapt., 1853 Major, 1855 afsk., Postmester i Kalundborg.

Vedelsborg d. 16. Maj 48.

[Til Fru *Augusta Nielsen*, født *Schack*.]

Min elskværdige Augusta!

Da Du, som i Begyndelsen af Felttoget var saa honnet til at skrive Breve, — i den senere Tid er saa udydig ikke engang at svare mig paa mine, vil jeg foregaae Dig med et godt Exempel og male et Par Ord ned i Haab om at faae ti Par til Gjensvar. — Som Du seer af Overskriften paa mit Brev, ere vi igjen komne til Vedelsborg. Grunden hertil er, at *Hedermann* er bleven forsat til 4de Compagnie, og jeg som hans Appendix fulgt med. Herved mister jeg rigtignok en heel Deel gode Velyndere og Kammerater, som det virkelig gjorde mig ondt at forlade; dog haaber jeg her igjen at skulle forhverve mig nye Venner, og jeg vinder ved Byttet, forsaavidt jeg her faar en meget bedre Compagniechef, Kapt. *Møller*¹⁾, end den forrige, der vel var meget høflig og skikkelig, men heller ikke Mere. Min nye Commandersergeant — hvilken er en vigtig Person i Compagniet — er ogsaa en fortræffelig Fyr, og da Major *Blom*²⁾ er bleven Bataillonscommandeur, er der nu neppe Grund til at klage over Befalingsmændene. — Her leve vi godt, og om end Middagsbordet ikke er saa uhyre morsomt, saa drikke vi til Gjengjæld Madeira til Frokost paa vort Værelse, og hvad der er endnu bedre, have en deilig Have og Park at spadserere i. Jeg har her faaet fat paa *Colomba* af *Merimée*; denne læser jeg om Eftermiddagen; mine Exercitier om Formiddagen betragter jeg som den for min Sundhed og Appetit nødvendige Motion; — altsaa kan jeg jo godt antage, at jeg har det fortræffeligt.

Hvorledes gaar det med Napoleons-Kikkerten, Kaartet og Kappen, som jeg dog helst troer, jeg vil have, da jeg kan faae den befordret ved *Hedermanns* Oppasser. Om et Par Støvler af mine har *Hedermann* nok skrevet, et Par af de bedste, jeg

¹⁾ *Karl Philip Friedemann Maximilian Müller* (1808—84) blev 1867 General og Chef for 1. sjællandske Brigade. Har — som bekendt — gjort sig berømt som en udmærket Kriger.

²⁾ *Hans Jørgen B.* (1792—1864) senere Medlem af Landstinget.

har, men dog ikke for tunge, item et bredt og langt Brille-Federal. Endnu ønskede jeg nok en af de smaa opstaaende blaae Kasketter, der ere saa almindelige, og som de fleste Officerer og Frivillige gaae med; de Meniges ere nemlig ikke gode. Prisen er vist 9—10 Mark; hvad Du saaledes lægger ud, er Du nok saa god at notere. — Fra *Johansen, Carl* og *Rousing*¹⁾ har jeg i de tre sidste Dage successive faaet Brev; jeg skal snart skrive til dem, men haaber forinden at see to lange Breve, eet fra *Sine*²⁾ og eet end længere fra *Marie*³⁾, der ligger i det Grønne og der jo maa have godt Otium, — samt et tredie, endnu længere, fra Dig, min kjæreste Gusta!

Her standsede jeg igaar, og idag har Du, min brave Augusta! opfyldt mine Forventninger og sendt baade Brev og Kasse; efter denne sidste er der nu Bud ved Hovedkvarteret; jeg er næsten flau ved de mange Artikler, jeg faaer sendende baade i Pakker og Kister; *Johansen* maa ingenlunde sende flere Sager herover; jeg er rørt til Taarer over hans Bravhed; men De skulle Intet sende mig, uden jeg har forlangt det, enten specielt eller en Gang for alle (f. Ex. Aviser, som altid ere velkomne); som Du seer, er jeg ikke undseelig til at forlange. Det undrer mig, at Du og *P. Vedel*⁴⁾ ikke har faaet Brev; jeg har for længe siden — den 9.—10. — skrevet til Dem begge; men Feldtposten er snøbelagtig; formodentlig mener den, at det, at faae befordret Breve gratis bør sættes i Classe med at barberes gratis, og hvad dette Sidste betyder, kan Du erfare hos *Hebel*⁵⁾ og hos *Johansen*. Hils Sidstnævnte og *Edle* tusinde Gange, og tak dem for al deres Elskværdighed; det varer maaskee nogle Dage, inden jeg skriver; thi mine Øine ere i disse Dage lidt indisponerede paa Grund af den megen Exercitie i glohedt Solskin og tykke Støvskyer; jeg haaber dog, at de snart skulle blive vante til Touren.

¹⁾ De tre Svogre. *Carl* ∴ *Andræ*.

²⁾ Fru *Andræ*.

³⁾ Fru *Rousing*.

⁴⁾ Den senere saa bekendte Direktør for Udenrigsministeriet, gift med *H. E. Schacks* Enke.

⁵⁾ Den bekendte tyske Digter, som har skrevet en Fortælling om det her Omtalte.

Jeg har til *Carl*¹⁾ skrevet om mit Uhr, der staaer hos Uhrmageren i Sønderborg ligeoverfor Raadhuset; lad mig vide, om det er kommet til Staden; ellers var det maaskee bedst, om det blev requireret. En anden „Gjenstand“, som jeg ikke vil have, Familien skal gaae glip af, hvis jeg faldt paa Ærens Mark, er 36 Rbdl., som en Slesvig-Holstensk Hallunk, Candidat *Gyldenfeldt*, Søn af en entlediget Major G., er mig skyldig; kommer jeg til Slesvig, da skal jeg nok selv rykke ham; men skeer dette ikke, da tjener til Underretning, at hans Fader er Godseier i Nærheden af Slesvig; det er en rig Hund, og der er ingen Grund til at lade sig snyde af ham. — I Anledning af, at Du omtaler Frøken *Agier*, beder jeg Dig hilse Fru *Agier*²⁾, hvis Du seer hende, eller hvem Du ellers seer af Familien: *Juliane Heger*³⁾, *Werlouff*⁴⁾, *Madam Holst*⁵⁾; hvorledes er hendes Mand⁶⁾ tilfreds? Du veed nok, han er fungerende Sølieutenant. — Hils *Nicolaj*⁷⁾ mange Gange, og bed ham om at skrive mig det Brev, han har lovet vist; men siig, at han skal skrive „fra Leveren“ (*sit venia verbo*) og ikke skrive blot *pro forma* og blot fortælle *Facta*; han skal skrive sine rosenrøde Phantasier og sine anti-schwarz-roth-goldene Reflexioner; forresten er jeg hjertelig glad over, at han er kommen sig, den brave Gut; jeg haaber, at han og mine andre brave Neveuer, der alle have saa udmærkede Forældre og Forfædre, ville fortsætte, hvad deres saa højst agtværdige Onkel kommer til at lade ligge; jeg skulde hellere sige: begynde, hvad han har phantaseret om; blot de ikke selv blive nogle Phantaster; jeg frygter baade for *Nicolaj* og *William*⁸⁾; spørg Sidstnævnte saa flittig til *Holger (Olger?) Danskes* Befindende. — Tak skal Du have, fordi Du er saa honnet at udbrede min Priis til de forskjellige Folk, Du taler med; — jeg haaber deraf at høste større

¹⁾ *Andræ*.

²⁾ *Stefan Hegers* Datter, en ret begavet Malerinde.

³⁾ Hendes Søster, som i 1834 debuterede paa Det kgl. Teater og senere styrede *Etatsraad Puggaards* Hus.

⁴⁾ Den bekendte Historiker, som var gift med de to Ovennævntes Søster.

⁵⁾ Skuespillerinden, Søster til de tre Foregaaende.

⁶⁾ Skuespilleren *Vilh. Holst*.

⁷⁾ *Nikolai Johansen*, Pastor *Johansens* ældste Søn; — død.

⁸⁾ *William Nielsen* — Pastor *Nielsens* eneste Søn.

Gavn end af alle mine virkelig store Fortjenester; det gaaer dermed ganske, som naar man siger ondt om Folk: der hænger altid en Portion ved; — endnu mere Tak skal Du have, fordi Du fortæller mig den Priis, andre Folk har sagt til Dig om mig; jeg siger i den Henseende ganske som *Evald*: „Ros mig kun, Faer! jeg gider sgu gjerne hørt det!“ (NB. det er Digteren, ikke Generaladjutanten *E.*, der har udtalt disse Grundsætninger; den Sidste har maaskee dog i Hjertet tiltraadt dem). Hils forresten alle brave Folk specielt fra mig; ligesom jeg ovenfor paaberaabte mig *Evald*, saaledes vil jeg ogsaa her støtte mig paa en Autoritet: *Wogtmann*, der bestemt har udtalt, at man bør være høflig i denne Verden; „thi Høflighed koster ingen Penge“. Da det derimod koster Penge at betale *Tage* hans Renter, antager jeg, at *W.* endnu skylder ham for 11. Dec. 47. Specialissime beder jeg Dig dog om at hilse *Peter Vedel*, foruden hvad der følger af sig selv, alle Sødskende, Svogre, Svigerinder, Neveuer og Niecer. Du kan troe, jeg tænker mig med Fryd den Tid, da jeg igjen skal sidde i Deres gemytlige Kreds; jeg haaber nemlig baade, at Danmark i Almindelighed og jeg i Særdeleshed slippe godt fra Krigen. Ingen tænker her paa at ende Krigen anderledes, end at vi beholde Slesvig (*sive* Sønderjylland).

Da dette Brev endnu den 18de ikke er bleven bortsendt, tilføier jeg, at jeg yderligere har det godt. Familien er særdeles velvillig, og navnlig er Greven, skjøndt ikke just meget dannet, dog en ganske flink og gemytlig Fyr: han er heller ikke det Mindste tydsk — saa vidt jeg kan skjønne . . . Skulle vi nu ikke snart igjen til at stride? — Min Adresse er nu til 4de Linie-Bataillon, 4de Compagnie. — Igaar havde man Besøg her paa Gaarden af nogle frivillige Herregaardsskytter — bare unge Aristokrater. I Begyndelsen saae vi skjævt til hinanden, men efterhaanden knyttede vore store fælleds Formaal os sammen, og tilsidst skiltes vi under Jubel og med den udtalte Forvisning, at vi engang vilde sees igjen paa Bundtmagerens Loft; „thi der skulle alle Rævebælger tilsidst hen“.

Kassen er nu ankommen; Alt er fortræffeligt, og jeg er paany rørt til Taarer over al Din Godhed. Vær endnu saa god

at besørge alle Breve, som heri maatte være indlagte. Og hermed Farvel, min kjæreste Søster! Hils Alle fra Din H. E.

VIII

Maibølle paa Als d. 9. Juni 1848.

Formodentlig have De af Lieut. *Hedermann* hørt vore mærkelige Krigsbegivenheder samt den Rolle, jeg uværdig har spillet deri. Vi ligge i denne Tid paa Forpost, hvilket er en urolig Tjeneste. Forøvrigt have vi det ret behageligt; Kapt. *Müller*, der er saare ligefrem, foreslog, at Officererne og de frivillige Røvere — foruden mig tre Studenter — skulde holde en fælles Husholdning, hvilket vi Sidste modtog med stor Tak. Vi sendte da Bud til Sønderborg efter Varer og lavede i Forening vor Mad, diskuterede om Krig og Politik, sov, gjorde Visitter om hos andre Krigsfolk og havde det i det Hele pikant og morsomt. Men som vi just en Dag skulde nyde vor Risengrynssuppe og præparerede os hertil, Nogle ved at spille Kaart. Andre ved at drikke Punsch og Andre igjen ved at sove, begyndte Kanonerne at alarmere os, Folkene samledes og avancerede under Kapt. *Müller* og *Hedermann* mod Fjenden, hvem vi naaede mellem 12 og 1. Det var just ikke opmuntrende at høre Folket sige: „Nei, Gud, sikken Mængde! Det myldrer med Pikkelhuer!“, især ikke for en Kortsynet, der ei selv kunde dømme. Vi retirerede langsomt tilbage, idet vi laae længe bag hvert Gjærde og derpaa skyndte os tilbage mod næste; det regnede med Kugler og Granater, hvilke sidste ere nogle fæle Spektakelmagere. Denne Retraite varede omtrent paa samme Maade ved i et Par Timer, til vi kom til — jeg troer Vester Düppel, hvor vi stødte paa Første Jægerkorps, med hvilket *Hedermann* trak sig tilhøire om Kjæden, medens *Müller* gik tilvenstre ned mod Stranden og af og til lod os standse og fyre; Fjenden avancerede imidlertid her fra flere Sider, og vi retirerede nogle Gange i største Hast. Et Løb over en lang Ager udtømte mig ganske, og, da jeg traf en Herregaards-skytte i lignende Forfatning, fulgte jeg langsomt et Stykke efter de Andre med ham og drak en Slurk skiddent Vand af hans Flaske. Det var en glødende Hede, og vi havde en tung Op-

pakning, saa at vi stønnede betydeligt, idet vi gik paa Skraa over en Mark, der stødte op til Byen; men pludselig peb en Kugle over os, vi begyndte igjen at løbe og fik derpaa to og tyve og saa en fuldstændig Salve paa vel næppe 150 Skridts Afstand. En Kugle rev min Chacot af Hovedet; men endelig naaede vi en forønsket Tjørnehæk, der var saa stiv og tæt, at vi en god Stund endnu bød [?] Fjenden en bred Sigteskive; men formodentlig havde de Alle fyret og ikke endnu kunnet lade; thi der faldt dengang ikke flere Skud. Vi gik derpaa langs Gjærder ned ved Stranden, jeg for at finde Kapt. *Müller*, der havde været urolig for mig. Der hilsede vi da hverandre med Jubel; men jeg var næsten ødelagt og fik noget Grøftvand, der smagte brillant. Jeg syntes, vi burde være blevne afløste af en Kjæde mellem os og Fjenden, da vi havde været 5 Timer i Ilden; men *Müller* talte Intet herom, og vi Andre altsaa heller ikke. Heldigvis trængte Fjenden i dette Øieblik ikke stærkt paa, men sendte blot nogle Kugler. Vi fik nu Tid at kaste et Blik omkring os; i Centrum og paa høire Fløi var en voldsom Geværild, og Fjenden skjød stadig med Kanoner, medens vi Kl. 5¹/₂ endnu ikke havde brugt disse. Kørerne bissede omkring, nogle af dem bleve skudte, to Mand bleve udsendte for at malke — og Mælken var yderlig opmuntrende. Lieutenant *Kramer*¹⁾, en uforsagt Fyr, proponerede at gjøre Bajonnet-Angreb, hvilket *Müller* strax gik ind paa; med de 30 Skytter, som hans Afdeling nu bestod af (de andre 30 vare med *Hedermann*) gik han over Gjærdet — vi fældede Geværerne og raabte Hurra af fuld Hals, og de tusinde Preussere retirerede meget rigtig tilbage i stor Fart; dog maa jeg tilføie, at 2 Kjæder, der laae bag os, fulgte med; men det er unegtelig mærkværdigt, hvormeget et Bajonnet-Angreb imponerer Tysken. Imidlertid fulgte Centrum ikke med os; *Müller* foreslog at standse; men *Kramer* meente, man skulde benytte Leiligheden og blot besætte et Gjærde tilhøre; men dette skete ikke, hvoraf fulgte, at vi fik Ild i Flanken og maatte retirere. Dette var haardt. Af at avancere vare vi allerede udtømte, og

¹⁾ Sikkert Peter Christian Cramer, f. 1826, død 1907 som Kaptajn; deltog i begge Krigene.

nu avancerede Fjenden naturligviis. Heldigviis havde vi en Rugmark at gaae igjennem; men der peb en uhyre Mængde Kugler, især overalt, hvor der stak et Hoved frem. Vi gjorde os saa smaa som muligt, og [jeg] fulgte min Formands Been; pludselig saae jeg Mere af disse og derpaa den hele stakkels Fyr, der blev skudt tværs igjennem Hovedet og blot gav en sagte Stønnen, idet han strax døde. Endelig kom jeg da igjennem — og aller sidst — da *Müller* paany søgte mig. Denne Skyttetjeneste er unegtelig meget skrap; men forlade den kan jeg ikke, da disses Tjeneste ansees for den risikerligste, og det saaledes vilde stride mod min Honnør at træde fra den. Vi ere nu igjen paa Forposttjeneste i et Blokhuus i Sundeved ligeover for Sønderborg; her er meget koldt, da det overalt er gjennemskaaret med Skydehuller, og vi maa ingen Halm have paa Gulvene. Vi have Ordre at holde os i 48 Timer, hvis vi blive angrebne. Forresten have vi det ret morsomt: en stor Mængde Besøg, stærke Drikke, etc. — Med alle Folk staaer jeg fremdeles paa den bedste Fod; næsten alle Bataillonens Lieutenanter have hædret mig ved at drikke Dus med slig godvillig Korporal. Vi havde et morsomt Gilde kort før Slaget, hvor Retterne vare Risen-grynssuppe med *Augustas* Syltetøi i, Spegeskinke og Syre, Æggefæskepandekage og til Dessert noget af samme berømmelige Syltetøi. Kapt. *Müller* fik ondt i Maven af disse velsammensatte „Satans Retter“, som han udtrykte sig. Natten efter Bataillen tog *Hedermann* og *Blom*, der vare indkvarterede hos en Præst, mig med i deres Kvarteer. Præsten lod til at have havt Nok i de to Lieutenanter; imidlertid redtes der en Rede paa Gulvet, hvori jeg skulde ligge; men begge Lieutenanterne syntes, at jeg den Dag havde bedst fortjent den rigtige Rede, og ergo lagde disse sig Begge paa Gulvet, og jeg beherskede alene den rigtige Rede — ikke daarligt for en Korporal! — At *Hedermann* er reist, er mig forresten i mange Henseender trist nok; hils ham grumme meget, og bed ham fra *Müller* om Blade, Aviser, etc. — Kunne vi vente Svenskerne, og navnlig syd for Kongeaaen? Havde vi havt dem i Mandags, havde Sejren maaske havt store Følger; men smukt er det unegteligt, at vi selv have slaaet

Preusserne med Hr. *Wrangel* i Spidsen. Forøvrigt er Fjenden snild og fuld af List: to Batailloner gik hiin Aften omkring vor høire Fløj for at afskære os fra Broen til Sønderborg, eller selv komme med; men det blev Løgn. Som De veed, skete den første Vending til det Bedre ved Kanonerne, og Udslaget gjordes ved Gardens og et Par Batailloners Angreb; Noget af dette bemærkede jeg dengang ret godt fra fjerde Bataillon. Men til et godt Udfald af Sagen have vore Skytter af fjerde Bataillon ikke bidraget Saalidt, dels ved længe at opholde Fjenden, dels ved vort Bajonnet-Angreb, der viste, at Preusserne ikke med Kraft modstod et saadant, og det fik dem til at føre deres Reserver for tidlig frem, da de vist troede, Angrebet skete af en af vore Reserver. Om Aftenen silde fik vi endnu et Tog over hele Valpladsen, da vi Skytter fik Ordre at dække et Batteri.

Jeg havde Lyst til at skrive mere; men jeg er træt og maa skrive med Papiret paa en Stump Bænk, siddende paa mit Tornister. Derfor Farvel, kjæreste, elskværdigste Søkende! Hils alle brave Venner. *Augusta* taler om at besøge *Thalbitzers*; hils dem Alle tusinde Gange, og siig, at salig Kandidaten midt i Ild, Kugler og Trængsel tidt sender en kjærlig Tanke til alle de Kjære paa Cathrineberg, hos hvem han saa ofte har glædet sig; han haaber endnu engang at skulle blive budt velkommen af disse brave Folk, lige fra den fortræffelige Grandmama, der endelig ikke maa glemme mig — lige til min Buts [?], Godseieren, Fruen, Alle, Alle! Tak *Johansens* for al deres Elskværdighed, item *Augusta* for alle hendes fortræffelige Breve; af de Andre venter jeg snart Breve. Hvilken Fryd atter at sidde og tale med Dem, bedste, kjæreste Venner! Om *Tage* ønskede jeg gjerne lidt Besked. Tak for den tilsendte Oplysning fra Professorens Frue¹⁾! Lev vel!

Deres hjerteligst hengivne H. E. S.

IX.

[Til Pastor *Johansen*].

[Foraaret 1849?]

Kjæreste Svoger!

Disse Par Ord skriver jeg til Dig i Anledning af nogle Yttringer, Du i Dine Breve har ladet falde om muligen at ville

¹⁾ Vistnok Fru *Heiberg*.

søge Aarhus¹⁾. Det kunde vel synes overflødig at give Raad i saa Henseende, da Du naturligviis nok selv overveier Sagen, før Du realiserer den; men da den dog ligger mig noget paa Hjerte, seer jeg ikke, hvorfor jeg ei skulde omtale den, saa meget mere som Papa imod sit egentlige Ønske maaskee udtaler en anden Anskuelse, end min, der gaaer ud paa indstændig at fraraade Dig at søge det nævnte Embede. Hvad først det Pecuniaire angaaer, da har *Brix*²⁾ adskillige Gange angivet sine Indtægter til 1500—1800 Rbdl.; naar Du da tager i Betragtning, at Aarhus omtrent er et ligesaa dyrt Levested som Kjøbenhavn, saa troer jeg, Du vil være enig med mig i, at Fordelen ved at flytte er saare ringe, især naar Du erindrer, at Du jo da maa forblive der i det Mindste i 6 Aar. Forsaavidt Du dernæst oftere har ønsket at komme paa Landet — hvad jeg egentlig troer, Du maaskee vilde finde Dig allerlykkeligst ved — da bliver der selvfølgelig heller ikke Noget deraf. Men hvad der er Hovedsagen: det, Du ofte selv har omtalt som Dit største Ønske ved at blive befordret, og som ogsaa for os Andre — forsaa vidt dette bør komme i Betragtning — er det absolut Væsentligste, nemlig at vi kunde komme nærmere sammen, det opnaaes i Grunden slet ikke herved; thi saasnart Vandet er imellem, vil vore gjensidige Besøg naturligviis blive ganske som før; og den Glæde, vi saa tidt i vore Samtaler herhjemme saavelsom med Dig selv og *Edle* have lovet os af, ofte, naar vi vare trætte af denne kjedsommelige By, da at kunne samle frisk Liv ved et Par Dage at udvexle vore Tanker med Dig og Din elskværdige Familie — den maae vi renoncere paa. Det vilde ogsaa være langt behageligere, hvis Du og *Edle* med Børnene kunde være herinde om Vinteren, end som nu om Sommeren; og isærdeleshed vilde det for Fader være en reen Igjenfødselse at faa Dem alle saaledes herover i Nærheden, at han engang hver Maaned blot kunde besøge Dem et Par Dage; thi den halve Deel af hans Jeg — moderat beregnet — er sandelig i Mariager, og de Uger af Aaret, han tilbringer derovre med sit hele Jeg, er en

¹⁾ Sognepræste-Embede ved Frue Kirke *der*.

²⁾ Den forrige Sognepræst *der*.

Tid, han meget længe har Gavn af. Endnu var der vistnok Meget at sige om denne Sag, men jeg er for Øjeblikket slet ikke disponeret til videre at udvikle den — hvad Du af mit tunge og matte Sprog vel allerede har iagttaget. Dette ville Du, min kjæreste Johansen bære over med, saavel som med hele Indholdet af denne Epistel, der er diceret af det Venskab, som stedse næres for Dig af

H. E.

X.

Kbhvn. d. 3die Mai [1855].

[Til P. L. Møller i Paris].

Gæve P. L. M.!

Paa Grund af $\frac{1}{2}$ s (o: *Halls*) Sygdom har jeg først i de sidste Dage kunnet rygte Deres Commission, men har forøvrigt ved givne Leiligheder søgt at opfordre Folk til at gjøre Noget for vor aandrige Danske i Paris. Jeg vilde imidlertid ikke vise den aabne og usminkede Tænkemaade, som sømmer en Dansk i Danmark saa vel, hvis jeg sagde, at Folk var særdeles vel stemte for vor bolde Æsthetiker, hvis Spydigheder mod *res publica libera Gallica* og Venskab mod Kjøbenhavnsposten & Flyveposten & *Louis Napoleon* ere mere og mindre farlige Anstødsstene. Alligevel var $\frac{1}{2}$ en af de Blideste; jeg har talt to Gange til ham derom, og han indrømmede, at det var Synd mod Danmarks Danske Folk og Litteratur at lade en saa kyndig og begavet Æsthetiker (din Tjener, Jesper!) gaae i de parisiske vovvov'er. De maa derfor skrive en fornuftig Ansøgning, men deri ikke fremstille Dem med Deres politiske Laurbær, men med de æsthetiske, eller i alt Fald med de nationale — hvis De f. Ex. har gjort Noget i Dansk Interesse i det svundne Lustrum, samt om muligt anføre et eller andet bestemt Arbeide, hvortil De ønskede Understøttelse, eller for hvis Skyld De ønskede at opholde Dem i Paris. Hvis De har nævnt en bestemt Sum (100 Rbdl.) til *Hall*, saa er det maaske rigtigt at nævne den ogsaa i Ansøgningen, men ellers maatte den maaske allerhelst lade Summens Størrelse ubestemt. Har De ellers nogen Ven, som kjender *Hall*, saa lad ham kun tale om Sagen; det skader ikke at attackere Fjenden fra flere Punkter (cf. Kampen paa

Krim). Til gamle Grosserer *Nathansen* har jeg talt; skriv et Par Ord til ham, om De synes; formodentlig kjender han ogsaa lidt til *Scheel*¹⁾, saa at han, hvis De ønskede at skrive Noget i dansk Interesse, kunde henlede *Scheels* Opmærksomhed paa Dem. — Mon ikke det dumme Samfund for den danske Litteratur vilde forlægge Noget for Dem? De burde skrive en Dansk Litteraturhistorie, men desværre ere Forholdene neppe saa, at De her kan subsistere *pro tempore* og have *otium* dertil, og herhjemme maatte De jo være. Den eneste taalelige Udsigt for Dem her, vilde være, om De kunde udgive et satirisk-critisk Dueblad; et saadant, troer jeg, kunde trænge igjennem. — Iøvrigt skal jeg, naar De skriver mig til, gjøre det Lidet, jeg kan, men glimrende ere Udsigterne vistnok ikke i nogen Henseende, og navnlig gav Hans Excellence Oplysningsministeren²⁾ jo meget langt fra noget Løfte. — *Hauchs* og *Sibberns* Intervention, især den Førstes, antager jeg vilde være nyttig.

Hermed, adieu!

Deres Schack.

XI.

[Til Samme.]

Kjbn. d. 27. Mai [1855.]

Ædling!

Medens Deres Venner her arbeide paa Deres Bedste, græmmer det mig at see, for hvilke Snarer og Forfølgelser De er udsat i Paris³⁾. Først den slemme Nordmand⁴⁾, der tager en saa blodig Hævn over Skizzen fra Norge⁵⁾, at han lumskeligen indbilder Dem, at RR-Actionen⁶⁾ vil koste 2—300,000 (Spec. eller Rbdl.?)! Ak, hvorfor har De dog ikke studeret *Gert Winthers* Foredrag? De vilde da have seet, at han har udviklet netop det samme Thema for sine Bønder, og opgjort et specielt Regnestykke, hvor Summen imidlertid ikke gik til Mere end 4,200 Rdl.,

¹⁾ Vistnok Generalauditor *Anton Vilhelm S.*

²⁾ *Hall.*

³⁾ Se *P. L. Møllers* Artikel i „Flyveposten 16. Maj 1855“.

⁴⁾ Han navngives ikke af *P. L. M.*

⁵⁾ „Gæa“ 1846, hvor *P. L. M.* var temmelig satirisk over for Nordmændene.

⁶⁾ Folketinget havde paa denne Tid rejst Rigsretssag mod Ministeriet *Ørsted-Bluhme.*

hvilke man haaber at kunne rigelig dække af det bevidste Ridehus. Og dernæst „de flere Officerer“, af hvilke P. L. M. „har hørt“, General H.¹⁾ har „skabt den danske Armee“, hvisaarsag vi creere ham til at være ligesaa god som *Scipio Africanus*; — O, P. L.! Hold Dem dog for Fremtiden til Spanien, og skriv ikke Correspondance-Artikler til Danmark om Danmark; thi her kommer Skæbnen aparte grusomt over Dem; hvorfor har De ikke læst *Jacob Davidsens* Correspondance-Artikel (fra Frederiksberg Allee) om, at han „havde hørt“ af „flere Studerende“, at *Molbech* med Rette kunde „ansees som det danske Sprogs Skaber“? — — Hvad skal Deres Venner nu svare, naar man siger, at P. L. M. er bleven dum? — i alt Fald er han fuld af *Candeur*, naar han skriver Sligt om Freund *Hansen*, medens han søger hos den af samme Freund H. afsatte Cultusminister²⁾ (*in parenthesi* vil jeg ikke raade Dem at rose *Hall* og *Andræ*, naar De søger hos *Hansen*). — —

Men se og beundre! Samme humane Cultusminister reiser alligevel om et Par Dage til Frederiksborg og vil da indstille Høistærede til at faae de omspurgte 100 Rdl., hvilket glæder mig af Hjertet, og vilde glæde mig end mere, hvis de maatte bidrage til at vende Deres Hu fra Politiken til Æsthetiken; — Politiken taber (saagu) ikke derved, men Æsthetiken vinder.

Ovennævnte Indstilling, antager jeg, vil indeholde tilstrækkelig mildnende Middel paa Deres Hu mod nævnte Oplysnings-Minister; men jeg skal dog for en anden Gangs Skyld bemærke, at De fordrer *nimis*, naar De vil have Svar fra Ministre paa Ansøgninger, som ikke blive bevilgede. Saa vidt jeg veed, er dette ikke Tilfældet hverken her eller nogetsteds, naar Talen er om Ansøgninger om Embeder eller andre „Benaadninger“; ofte vilde det ogsaa være umuligt; thi f. Ex. en dansk Finansminister har over 4000 slige om Ugen paa adskillige Tider af Aaret, og en fransk har da vel sagtens 10 Gange saa mange.

Af Nyt meddeles, at Grosserer *Nathanson* er bleven Ridder,

¹⁾ *Chr. Fr. Hansen*.

²⁾ *Hall* blev i Apr. 1854 ved *Hansens* Indvirkning afskediget som konstitueret Generalauditor.

og Capt. *Schovelin* Etatsraad samt Departements-Directeur under Finanserne. *S. Kierkegaard* har erklæret det for en god Gjer-ning ikke at gaae i Kirke.

Nu være *Kierkegaards* Gud med Dem, ædle gamle Pariser! Kan jeg tjene Dem med Noget, vil det være en *plaisir* for
Deres hengivne Schack.

Monsieur Msr P. L. Møller, rue Belle chasse 8, Paris.

Nedenstaaende Brev, som Fru *A. Nielsen* har overladt mig til Afbenyttelse, bør staa her som Supplement til de foregaaende:

XII.

Fru Augusta Nielsen, født Schack.

Jeg skylder Dem, min Frue, en Tak for den nyttige Bog¹⁾ og for det særdeles venlige Brev, som ledsagede den. Oprigtig- heden tro maa jeg bekjende, at jeg kun har bladet i den første, men desto mere har jeg taget mig det sidste til Hjerte. Deres afdøde Broder var en af mine allerførste politiske Venner; igjennem ham var det, at jeg gjorde Bekjendtskab med *Hall*, kom i For- bindelse med det national-liberale Parti og i det Hele fik min senere politiske Retning bestemt; thi et ungt Menneske paa 23 Aar, som jeg dengang var, har i Grunden ingen Mening, og det beroer meget væsentligt paa hans Omgivelser hvad der skal blive af ham. Godt Selskab skaber gode Sæder, og omvendt. Det gode Forhold mellem Deres Broder og mig bevaredes til det Sidste, skjøndt Omstændighederne bragte vor intime og daglige Omgang til at ophøre tidligere, end jeg ønskede. Jeg mindes med dyb Vemod vor sidste Samtale; det var i Foraaret 1859 — jeg skulde om kort Tid holde Bryllup, han stod i Begreb med at tiltræde den Rejse, som han vidste og jeg anede vilde blive hans sidste, og jeg husker det Tonefald, hvormed han sagde til mig: „Farvel, De lykkelige Menneske! Gid Deres Liv maa holde for Dem hvad det lover!“ Hans eget, der var saa rigt engang paa store Forhaabninger, endte saa sørgelig, uden at hans store

¹⁾ „Haandbog for Husmødre af Bondestanden, prisbelønnede af Det classenske Fideicommiss“.

Evner kom til at udrette for Fædrelandet og ham selv, hvad de havde forjættet.

Dog, det var ikke Meningen at ville fornye Deres bitre Tanker. Hensigten var kun at sige Dem, at den modtagne hjertelige Hilsen fra *Hans Egede Schacks* Søster har glædet mig oprigtigt og at jeg ved Deres Brev har faaet ligesom en Luftning fra gamle Tider, saa uendelig meget lykkeligere og frejdigere end de nye.

Deres ærbødige Bille.

Kbhvn. 19. Octbr. 1868.

Var Generalmajor, Friherre Alf Nicolai von Alfson dansk eller norsk?

Af **E. A. Thomle.**

Det har hidtil i Almindelighed været anseet som sikkert (jfr. Brickas Biografiske Lexikon, I S. 180, C. J. Anker, Norske Generalpersoner, S. 289 ff. m. m.) at den østerigske Generalmajor, Friherre Alf Nicolai (Adolph Nicolaus¹⁾) von Alfson, der for sine Fortjenester under Syvaarskrigen erholdt Maria Theresia Ordenen og i 1777 blev optaget i Friherrestanden, var en Søn af fattige Bondefolk i Grue Prestgjeld i Solør og at han saaledes var en indfødt norsk Mand. Hvorvidt denne Antagelse har havt nogen Hjemmel eller om den blot er grundet paa Tradition og Hypothese, ser jeg mig ikke istand til at afgjøre. Men at man har havt al mulig Grund til at anse General Alfson for at være af norsk Slægt, viser det Brev, som Friherrens egen Datter i 1822 sendte Overkrigscommissær, Grosserer Otto Collett i Kristiania netop for at faa Rede paa sin Faders norske Familie. I de af Oberstløit. H. J. Barstad først i Mørgenbladet for 6 Januar 1901 og senere i dette Tidsskrifts 5 R. IV. S. 178 ff. meddelte nye

¹⁾ Da Datteren kalder ham Adolph Nicolaus, har han vel selv i Tyskland brugt disse Navne.

Oplysninger om Alfson omtaler han ogsaa en Artikel i Ill. Nyhedsblad for 13 Aug. 1860 af nu afd. Rigsarkivar H. J. Huitfeldt-Kaas. De Oplysninger, som her meddeles af Huitfeldt-Kaas selv, indskrænker sig kun til nogle faa Noter. Men Artikkelens øvrige Indhold bestaar derimod af et Aktstykke, der, som Huitfeldt ogsaa opgiver, findes blandt Bernt Moes personalhist. Samlinger i det norske Rigsarkiv. Aktstykket indeholder en Oversættelse af et Brev, skrevet fra Gørtz den 17 Oktober 1822 af Friherre von Alfsons eneste gjenlevende Datter Mad^{me} Carolina Amalie Mantz von Mariensée, født Friherreinde von Alfson, for at faa Rede paa Faderens Slægt i Norge, og derhos et Uddrag af det Svar, som Grosserer Collett igjen under 18 Novbr. s. A. tilstillede hende. Og da Brevet ikke alene vidner om Datterens Kjærlighed til Faderens Land og Slægt, men ogsaa giver gode Udgangspunkter for en Opklaring af Faderens Slægtskabsforhold, anser jeg det for ret hensigtsmæssigt at aftrykke Aktstykket i sin Helhed. I Moes Samlinger findes ogsaa den af Huitfeldt-Kaas i Ill. Nyhedsblad meddelte Blyantstegning af Alfson med hans Vaaben. Billedet er tegnet af Tegnælærer David Arnesen i Kristiania formodentlig efter det af Moe nedenfor omtalte Billede. Aktstykket lyder som følger:

Grätz i Steyermark 17 Okt. 1822.

„Deres Velbaarenhed!

Tilskyndet af et herværende agtet Handelshuus tager jeg mig den Frihed, som Ubekjendt, at tilskrive Deres Velbaarenhed, og derhos at vove en Bøn til Dem, hvis Opfyldelse alene maatte være afhængig af Deres velvilligste og menneskekjærlige Bistand og Bestræbelse, hvorpaa jeg troer ikke uden Haab at torde gjøre Regning. Jeg er Datter af den i Christiania fødte og i Keyserlig-Kongelig Østerigsk Tjeneste som General-Feltvagtmester og commanderende Artilleri-Chef i Olmütz i Mähren den 16 Decbr. 1779 afdøde Adolph Nicolaus von Alfson, Ridder af Maria Theresia-Orden og østerigsk Baron. Allerede for lang Tid tilbage har det været mit hjerteligste Ønske at blive bekjendt med mine i Norge eller umiddelbar i Christiania værende kjære Slægtninge. Jeg har i denne Henseende gjort mange Forsøg, men altid forgjæves, og endog min sidste Skrivelse af 17 Mai 1816 til Professor ved det Kongl. Frederiks Universitet i Cbristiania, Hersleb, blev

uden al Virkning, da jeg aldrig har erholdt noget Svar derpaa. Jeg ser mig derfor sat i den Nødvendighed, da det er mig uendelig magtpaaliggende før min Bortgang fra Verden at lære at kjende idetmindste nogle af mine dersteds værende Slægtninge, fordi jeg er Moder til 3 Sønner, som staa dels i østerigsk militair Tjeneste, dels i civil Tjeneste, og som dog ogsaa gjerne ønskede at vide noget om disse deres Slægtninge — endnu engang at gjøre dette Forsøg, og at anmode Deres Velbaarenhed om den Velvillighed, at ville indhente Underretning og derefter velvillig forunde mig Meddelelse, om der af min Faders Familie eller af Familien Colbjørnsen — af hvilken sidste en Søstersøn af min Fader endnu i Aaret 1777 levede paa sine Eendomme i Solør — endnu existere Efterkommere i Christiania eller Solør og hvilke For- og Tilnavne, Karakter eller Titler, samt Opholdssted disse Descendenter have. Min salig Fader havde, foruden andre Sødskende, en Søster, som var gift med en Herr Colbjørnsen. Denne Søster havde en Datter, ved Navn Friderika Lovise, som var gift med Overhofrets Advokat i Norge, Herr Michael Germann, som endnu i Aaret 1777 levede i Christiania. Da jeg, som den eneste gjenlevende af mine Sødskende, blot var et Barn, da saavel min Fader, som min Moder døde, saa kunde jeg dengang endnu ikke interessere mig for Familie-Forholdene og Existentsen af disse saa langt fraværende kjære Slægtninge, men siden efter erholden modnere Fornuft var det altid mit inderligste Ønske og min høieste Bestræbelse at gjøre dette og at bringe mig i Erindring hos, og give mig tilkjende for disse Slægtninge, hvilke jeg kun for en Deel kunde have Kundskab om af min Faders efterladte Papirer, men desværre lykkedes mig aldrig dette Forehavende, og jeg var herover trøstesløs. Den mig saa almindelig anpriste Humanitet og Velvillie hos den respektable Handelsstand i Christiania indgjød mig den Fortrøstning, at jeg vist ikke forgjæves vilde henvende mig til Deres Velbaarenhed med denne min omtalte Anmodning, da jeg ved at læse Deres ærede Navn i den almindelige Fortegnelse over den europæiske Handelsstand, ifølge en behagelig fornummet Anelse, især vovede at udvælge Dem hertil. Jeg indestaar paa det Høitideligste, med megen Taknæmmelighed at erstatte Dem de for mig i dette Tilfælde i Udlæg for Postporto havde og endnu havende Omkostninger, og at godtgjøre Dem disse ved gode honorerede Vexler herfra, trukne paa Wien eller Hamburg. Jeg gjentager saaledes endnu engang min før omhandlede Anmodning om at indhænte Kundskab om En eller, om muligt, Flere af disse Familier: Alfson, Colbjørnsen og Germann, og velvilligst at meddele mig den indhæntede Underretning under min underneden hosfødiede Adresse. Tusindfold Tak vilde baade jeg og mine Sønner yde Dem for denne Tjeneste, og inderlige

Bønner ville vi opsende til Skaberen om Velsignelse for alle Deres Fremtids Idrætter, og isærdeleshed vil det være min behageligste Pligt, saalænge jeg lever, med den mest udmærkede Høiagtelse at være

Deres Velbaarenheds hengivneste Tjenerinde
Caroline Amalie Mantz von Mariensée,
født Friherreinde von Alfson.

Min Adresse ville De behage at skrive saaledes:

A. Madame

Madame Caroline Amalie Mantz, Noble de Mariensée née Baronne
d'Alfson a Gratz en Styrie Par Vienne.“

Ovenstaaende er en Afskrift af en Oversættelse af et Brev fra Friherreinde von Alfson til Overkrigscommissair og Ridder Collett i Christiania, hvilken under 18 Novbr. 1822 gjensvarede:

1. at han alene havde kunnet opspørge en eneste Person af de omskrevne Slægtninge, og at denne hed Jomfru Karen German, Datter af Overhofrets-Prokurator German. Hun havde meddelt ham følgende Oplysninger:
2. Adolph Nicolai Alfson havde en eneste Søster ved Navn Fredriche Lovise Alfson, gift med Capt. Arne Colbjørnsen, hvilke efterlode en Søn, Niels Colbjørnsen, der for 9 Aar siden døde ugift i Solør, og en Datter Charlotte Amalie Colbjørnsen, gift med Oberhofrets-Prokurator Michael German, med hvem hun havde følgende 5 Børn: 1) Arne Colbjørnsen G. 2) Alf Nicolai Alfson G. 3) Frederikke Lovise Alfson G. 4) Sigvard G. 5) Karen G., af hvilke de 4 første døde i sin Barndom.
3. Jfr. Karen German erindrede, at hendes Moder havde fortalt om Adolph Nicolai Alfsons Bortreise fra Kjøbhvns. Universitet og hans Ansættelse og Befordring i Keyserlig østerigsk Tjeneste. Hun havde ligeledes hørt sin Moder læse flere Breve fra General Alfson, der var skrevne i de ømmeste og kjærlighedsfuldeste Udtryk, med Løfte om Hjælp og Understøttelse, om hun skulde komme til at behøve samme.
4. Jfr. German var i Besiddelse af et Brystbillede, paa hvis Laag befandt sig det Alfsonske Vaaben og nedenfor Futeralet saa man Brystbilledet af en omtrent 40aarig Mand i hvid øst-

- rigsk Uniform med røde guldkantede Opslag (Ophæftninger), og paa Brystet en Orden i et rødt og hvidt Baand.
5. Collett oversendte til videre Oplysning: en Stamtavle, en Afbildning af Vaabenet, et Aftryk af Signetet, en Attest (Schein) fra Justitiarius og en Assessor i Høiesteret.
 6. Niels Colbjørnsen, der døde ugift i Solør paa Gaarden Gruset, efterlod ingen Formue, og havde før sin Død solgt Gaarden saaledes, at han i sin Levetid skulde beboe den. Karen German levede i den yderste Armod og Elendighed, og hun anbefaledes derfor af Collett til Friherreinde Alfsons Understøttelse.

I det foran aftrykte Brev siger Datteren vistnok ikke at Faderen var født af fattige Bondefolk i Solør. Tvertimod forklarer hun jo, at han var født i Christiania og saaledes vel neppe kan have været Bondesøn. Men hun gaar ud fra som en sikker Sag, at Faderen var norsk og at hans Slægt maatte søges i Norge. At Datteren skulde være saa uvidende om sin Faders Herkomst, at hun ikke skulde vide om han var norsk eller dansk, synes ikke meget sandsynlig. Oberstløit. Barstad oplyser nu imidlertid, at Friherre Alf Nicolai von Alfson er født i Kjøbenhavn og døbt der i Garnisons Kirken 18 Mai 1703 og at han var en Søn af Løitnant i Marinerregimentet, senere Capitaine Niels Alfson og Charlotta Amalia Wilster. Og Forfatteren slutter heraf, at den østerigske General var „danskfødt og ikke Nordmand“ og mener at „Legenden om, at han var en fattig Bondegut fra Solør i Norge“ maa opgives. Han var „en dansk Officerssøn“ og ingen „Nordmand“. Hvorvidt det har været Forfatterens Mening med disse Udtryk at antyde, at Generalmajor von Alfson maa betragtes som dansk og ikke som norsk, og saaledes berøve ham den norske Nationalitet, som man hidtil har tillagt ham, er vistnok ikke ganske klart. Men da Sagen kan være tvivlsom og det i ethvert Fald er af Interesse at faa opklaret en saa merkelig Mands Familieforhold, skal jeg nedenfor meddele hvad jeg har kunnet finde om Generalens Slægt i Norge.

Oberstløit. Barstad oplyser, at en Alf Nicolai Alfson er døbt i Kjøbenhavns Garnisonskirke i 1703. Men han fører — saavidt

kan skjønnes — intet Bevis for, at det netop er dette Løitnant Niels Alfsens Barn der senere kom til Østerige, hvor han blev Generalmajor og Friherre. Det kan jo ogsaa i sig selv være ganske sandsynligt. Men det kan jo paa den anden Side godt tænkes, at der samtidigt har levet flere Personer, der kan have baaret Navnene Alf Nicolai Alfsen og det maa derfor først bringes paa det Rene, at det virkelig ogsaa er Løitnant Niels Alfsens nævnte Søn der senere blev Fyrværker i Artilleriet og gik til Udlandet, hvor han endte som østerigsk Baron. Den i 1703 døbte Søn af Løitnant Niels Alfsen kan dette imidlertid neppe være. Thi det maa ansees overveiende sandsynligt, at dette Barn maa være afgaaet ved Døden samme Aar, som det blev født. Vistnok haves ikke længere Begravelsesprotokollen for Garnisonskirken i Kjøbenhavn for de her nævnte Aar. De begynde nu først i 1706¹⁾. Men at det nævnte Barn maa være død, følger øiensynlig deraf, at Capitaine Niels Alfsen „ved det mariniske Regiment“ og Moderen „Fru Capit Scharlotte Amalia Wilster“ den 27 Mai 1704 i Garnisonskirken i Kjøbenhavn paany havde en Søn Alf Nicolai til Daaben, og det er vel derfor lidet sandsynligt, at den i 1703 døbte Søn af samme Navn da var i Live. Hvorvidt nu den sidste Alf Nicolai kan være Generalen kunde det vel ogsaa være Grund til at nære beføiet Tvivl om. I alle Fald havde ogsaa den af Oberstløit. Barstad nævnte Capt. Jacob Alfsen et Barn Alf, døbt i Holmens Kirke i Kjøbenhavn 24 April 1697 og det er jo slet ikke udelukket, at der ogsaa kan være mange flere Børn af dette Navn, som ikke kjendes. — Imidlertid er jeg for mit Vedkommende alligevel ikke i synderlig Tvivl om, at Oberstløit. Barstad virkelig forsaavidt har truffet det Rette, naar han mener, at den senere østerigske General har været en Søn af Capt. i Mariner-Regimentet Niels Alfsen og Charlotta Amalia Wilster. Det tør nemlig ansees temmelig sikkert, at Navnet „Nicolai“ alene er den latinske Form for „Nielsen“ og at Faderen derfor sandsynligvis ogsaa maa have været en Niels

¹⁾ De her og i det følgende meddelte Oplysninger, der ere hentede fra danske Kirkebøger ere med sædvanlig Velvillie meddelte af Hofjægermester Schøller.

Alfsen. Men at dette i saa Fald maa have været den tidligere nævnte Capitein i Marinerregimentet maa vel da være nogenlunde sikkert. Man har derfor vistnok al Grund til foreløbig at gaa ud fra, at saa virkelig er Tilfældet, noget som jeg ogsaa i den følgende Fremstilling vil faa Anledning til nærmere at føre Bevis for.

Generalmajor von Alfson er saaledes født i Kjøbenhavn 1704, og man kunde derfor med Barstad mene, at han af denne Grund maatte være en dansk Mand. Men en saadan Slutning vilde aabenbart være aldeles feilagtig. Den danske Admiral Niels Juel vilde da paa samme Maade blive norsk, fordi han tilfældigvis var født i Kristiania, ligesom en Række gode Nordmænd vilde blive danske, fordi deres Fødested mere eller mindre tilfældigt ligger i Danmark. Men ingen vil paastaa dette. Her kommer en Række Omstændigheder i Betragtning, der i langt høiere Grad end Fødestedet maa blive bestemmende for den Nationalitet, man skal tillægge et Menneske. Slægtskabsforbindelser, Opdragelse, Sprog m. m. vil her have langt større Betydning end det tilfældige Fødested. Det bliver derfor nødvendigt at undersøge, hvem Generalmajor von Alfsons Forældre vare, hvor han har tilbragt sin Barndom og faaet sin Opdragelse, og om han før eller senere har været knyttet saaledes til Danmark, at han af den Grund skulde kunne blive at betragte som en dansk Mand.

Hvem var da Faderen Capitein Niels Alfsen? Ja! om ham oplyser Barstad, at han i 1684 stod som Fænrík, i 1691 blev Secløit., 1696 Premierl. og i 1703 Captløit., alt i det danske Mariner-Regiment. Han døde som Capitaine for Wismar 1711. At han var død før 22 Febr. 1715¹⁾ er i alle Tilfælde sikkert. Thi under denne Datum fik Enken „Charlotta Amalia, vores forrige Capitaine ved Regimentet de Marine Niels Alfsons Efterleverske af Eitzvold Sogn udi vort Rige Norge“ kgl. Bevilling til at sidde i uskiftet Bo med hendes og hendes afgangne Mands fælles Børn, saalænge hun i Enkestand forbliver. Hvad man

¹⁾ Norske aabne Breve 1715.

imidlertid her straks maa lægge Mærke til og som synes høist paafaldende, naar Manden var *dansk* og tjente ved et *dansk* Regiment, er at Enken siges at være „af *Eitzvold* Sogn udi vort Rige *Norge*“. Men at dette i Virkeligheden ogsaa maa være ganske rigtigt og at Capitaine Niels Alfsens Enke saaledes har været bosat i Norge, vinder betydelig Styrke derved, at Bevillingen er expederet gennem de *norske* Registre i Cancelliet — ikke gennem de danske. Enken maa altsaa have boet i Eidsvold og Grunden hertil kan vistnok neppe være den, at hun selv skulde være født der. Thi Navnet Wilster er jo tysk og om det end kan være rimeligt nok, at hun kan have haft megen Slægt i Norge, er det vel neppe sandsynligt, at hun alene af denne Grund efter Mandens Død skulde have bosat sig i et fremmed Land, hvis hun ikke allerede forinden skulde høre hjemme her. Nei Grunden har øiensynlig været den, at *hendes Mand* Capt. Niels Alfsen selv har været en indfødt *Nordmand*, der har været bosat i Eidsvold, og ingen dansk Mand. Og undersøger man saa for at faa Spørgsmaalet løst Kilderne, saa viser Eidsvolds Kirkebøger, der rigtignok nu ere brændte, men af hvilke den nylig bortgangne flittige og paalidelige Genealog Bureauchef Wilh. Lassen i sin Tid har gjort et udførligt Uddrag (nu i Rigsarchivet), at denne danske Officer i den største Del af sit Liv har haft sin faste Bopæl paa Gaarden Mork i Eidsvold, hvor Enken vedblev at bo efter hans Død, og det er saaledes ganske korrekt, naar hun i Bevillingen siges at være „af *Eitzvold* Sogn“. Enken var vistnok født i Kjøbenhavn og en Datter af Oberstløjtnant og Tøimester Johan Jacobsen W. (født i Wilstermarken i Holsten 1623, † 24 Marts 1693) og Cathrine Teutmann († i Kjøbenhavn 1719). Thi den sidste maa øiensynlig være den Fru Oberstløjtnant. Wilster, der i 1704 var Fadder til hendes Søn og denne har derfor vistnok været Barnets Mor-moder. I ethvert Fald findes Løjtnant (senere Capitaine) Niels Alfsen paa Mork og Charlotta Amalia Wilster at have haft følgende 4 Børn til Daaben i Eidsvolds Kirke, nemlig: 1) Else, døbt 17 Marts 1698. Det er vistnok den Jfr. Else Nielsdatter Alfsen, der i Eidsvold Kirke 27 April 1719 blev gift med Løjtnant.

nant Ole Svendsen. 2) Anne Martine, døbt 7 Novbr. 1705, begr. der 1 Marts 1707. 3) Fredrikke Louise, døbt 19 Novbr. 1706. Det maa være den Fredrikke Louise Alfsen, der 28 Juli 1735 i Grue blev gift med Løitnant Arne Colbjørnsen. 4) Anna Catharina, døbt 3 Oktober 1708. Som man heraf vil se boede Familien allerede 1698 i Eidsvold og har i ethvert Fald efter 1705 øiensynlig havt sin faste Bolig paa Mork. Naar de to Sønner Alf Nicolai derfor ere fødte i Kjøbenhavn, skyldes dette kun Familiens midlertidige Ophold her under Faderens Tjenstgjøring i Danmark. Foruden de to anførte Sønner maa dog Capitaine Niels Alfsen have havt i alle Fald en Datter til. Thi den 19 Marts 1732 blev der i Eidsvold thinglæst¹⁾ en Kvittering fra Fru Charlotta Amalia Wilster, sl. Capitaine Alfsens Efterleverske, Datteren Else Alfsen, Sønnen Alf Nicolai Alfsen, Datteren *Johanne Jacobi Alfsen*, Datteren Fredrikke Johanne Alfsen og Datteren Anne Cathrine Alfsen for at have modtaget en Sum af 1000 Rdl., der skyldtes dem for Gaarden Mork ifølge Panteobligation af 7 Sept., thgl. 21 Novbr. 1719. Enken og Børnene have vel saaledes dette Aar afhændet Mork. Den i Kvitteringen nævnte Datter af Capt. Alfsen ved Navn Johanne Jacobi gjenfinder man ogsaa i Kjøbenhavns Kirkebog for Holmen. Og her finder man mere. Ifølge denne Kirkebog blev nemlig Løitnant Niels Alfsen og Jomfru „Sophie“ (sic) Amalia Wilster 20 Decbr. 1697 copulerede uden Trolovelse og forudgaaende Lysning efter kgl. Tilladelse i Oberstlieutenant Wilsters Hus og dette bestyrker Formodningen om at Bruden var Oberstleut. Wilsters Datter. I Holmens Kirke havde dette Egtepar følgende Børn til Daaben: 1) Cathrine, døbt 21 Novbr. 1699. 2) Anna, døbt 4 Decbr. 1700. 3) *Johanne Jacobi*, døbt 13 Marts 1702. Faderen til disse 3 Børn kaldes vistnok i Kirkebog Niels „Alsing“. Men da Moderen kaldes Charlotte Wilster og Faderen var Løitnant i Marineerne, saa er det ikke tvivlsomt at Børnene samtlige er Niels Alfsens.

Som foran nævnt har man intet afgjørende Bevis for, at den østerigske Generalmajor ogsaa i Virkeligheden har været en

¹⁾ Øvre Romrikes Thingbog for 1732 (Retssp. Nr. 470, fol. 245 f.).

Søn af Capt. Niels Alfsen og Charlotte Amalie Wilster. At saa imidlertid virkelig har været Tilfældet fremgaar deraf, at Capt. Niels Alfsens Datter Fredrikke Johanne Alfsen, som foran nævnt, 28 Juli 1735 i *Grue* blev gift med Løitnant Arne Colbjørnsen, født paa Stensrud i Grue c. 1704, Søn af Colbjørn Olsen og Karen Knudsdatter. Thi en Søster af den østerigske Generalmajor var efter hans Datters Oplysninger i det foran aftrykte Brev netop gift med en Colbjørnsen. Og at dette maa have været Løitnant Arne Colbjørnsen fremgaar deraf, at blandt dennes Børn blev Datteren Charlotte Amalie netop gift med Overhofretsprokurator Michael Heide Germann. Fru Colbjørnsen, der døde i Kristiania 1777 (begr. 7 Mai s. A.) 71 A. gl., havde nemlig følgende Børn i sit Egteskab: 1) Charlotte Amalie, døbt i Grue 5 Mai 1738, † i Kristiania 18 Oktob. 1806. Gift i Grue 16 Febr. 1760 med Michael Heide Germann, døbt i Kristiania 10 Febr. 1728, † der 13 Decbr. 1789, S. af Feltskjær Sigvard G. og Karen Michelsdatter Heide. 2) Nils, døbt i Grue Skjærtorsdag (30 Marts) 1741, † der s. A. 3) Nils, døbt i Grue 3 Okt. 1742, † ugift. 4) Johan Christian, døbt i Grue 7 Marts 1745, begr. der 29 Oktob. 1751, 6 A. gl. Da Fredrikke Louise Alfsen er gift i *Grue*, maa hun vistnok dengang have opholdt sig der i Sognet, og det kan derfor godt være muligt, at Faderen har havt Slægt her, samt at det er en Erindring herom, der kan være Grunden til at man har ment, at Generalmajor Alfsen skulde være af Bondeslægt i Grue.

Da det maa ansees aldeles sikkert, at Generalmajor Alfsen maa være identisk med den Alf Nicolai Alfsen, der i 1732 stod som Fyrværker i Norge og som i 1737 var i udenlandsk Tjeneste, kan der vel heller ikke være nogen Tvivl om at Generalen maa have været en Søn af Capt. Niels Alfsen og Charlotte Amalia Wilster. Thi 13 Marts 1732 gav denne Alf Nicolai Alfsen „Fyrværker ved det norske Artilleri Coor“ Paul Christensen Lynes Skjøde paa den ham tilkommende Odelsret til Gaarden Lynæs i Eidsvold af Skyld 2 $\frac{1}{2}$ Fjerdings Tunge¹⁾. Og denne Gaard havde netop tilhørt Capt. Niels Alfsens Fader.

¹⁾ Øvre Romerikes Thingbog for 1732 (Retssp. Nr. 470 fol. 245.)

Efter hvad der saaledes er oplyst, maa det ansees tilstrækkelig bevist, at Generalmajor Alf Nicolai von Alfson er født i Kjøbenhavn i 1704 under Forældrenes Ophold der, men at disse i en Række af Aar — i alle Fald siden 1705 — har havt sin faste Bopæl i Norge og at Faderen derfor ogsaa sandsynligvis maa have været en indfødt Nordmand. At dette ogsaa forholder sig saaledes, er ikke vanskeligt at bevise. Thi den 23 Novbr. 1716¹⁾ lod „Fru Capitaine Alfsens paa hendes lille Søn Alf Nicolai „Nielsens“ Vegne bekjendtgjøre hans Odelsret til hans Farfaders afg. Alf Jacobsens forhen eiende Odelsgoods, som uden Lougbydelse fra Odelslinien er bortkommen“ nemlig til Gaardene Baadshoug, 6 Bø Smør 1½ Skø Tunge, Halvdelen i Aalborg, af Skyld 1¼ Skø Tunge, og Lynes, af Skyld 1¼ Skø Tunge 3 Høns, hvorhos hun lyste Pengemangel. Heraf ser man, at Farfaderen Alf Jacobsen har eiet Jordegods i Eidsvold og at Capt. Niels Alfsens Enke endnu i 1716 — og formodentlig til 1719, da hun, som foran nævnt, maa have solgt Gaarden — har havt sin faste Bolig paa Mork i Eidsvold. Senere maa hun være flyttet til Christiania, hvor hun („Scharlotta Amalia Wilsters, sal. Capt. Alfsens Frue“) blev begravet i Akers Slotsmenighed 19 Mai 1737, 64 A. gl. Hun skulde altsaa være født i 1673.

Den Alf Jacobsen, der efter det saaledes Oplyste, var Fader af Capt. Niels Alfsen, maa være den Alf Jacobsen paa Myrer i Eidsvold, der i 1664²⁾ kaldes „Gastgeber“ og da var 30 A. gl. Sønner over 12 Aar havde han dengang ikke. Han eiede bl. A. ogsaa Gaarden Fossum i Eidsvold, som han ved Skjøde af 1 Januar 1689³⁾ med Samtykke af Konen Ingeborg Nielsdatter solgte til Eieren af Eidsvold Jernværk Henrik Schlanbusch. Dette Skjøde er ogsaa til Vitterlighed undertegnet af „Sønnen“ Niels Alfsen og „Svogeren“ (∴ Svigersønnen) Rasmus Johansen (Brandt). Alf Jacobsen „paa Mork“ blev begravet 2 Januar 1695, 60 A. ÷ 2 M. 3 Ug. gl., men naar Konen Ingeborg Nielsdatter døde, vides ikke. Hun overlevede i ethvert Fald Manden, da hun 11

¹⁾ Øvre Romerikes Thingbog 1716 (Retssp. Nr. 467 fol. 124.)

²⁾ Titus Bülkes Folketæl. for Eidsvold.

³⁾ Øvre Romerikes Pante- og Skjødeprotokol 1689 Retssp. Nr. 501, fol. 8 f.).

Novbr. 1698¹⁾ var indstævnet for Retten af Procurator Gude i Kristiania til at betale c. 19 Rdl., som hun skulde skylde ham for en Proces, han i 1670 og 1691 efter Anmodning havde ført for hendes afd. Mand. Enken lod møde ved sin Søn Jacob Alfsen, Fænrik under Major Verniches Comp. af Brigadier Geersdorffs Regiment, der paastod Sagen udsat, fordi Enkens ældste Søn Niels Alfsen, der var Moderens Lagværge, var i Kjøbenhavn, hvilket Retten ogsaa bifaldt. Den 8 Marts det følgende Aar (1699)²⁾ foretoges Sagen paany, da „Enken Ingeborg sl. Alf Morkes“ lod møde ved sin „Svoger“ (∴ Svigersøn) Corporal til Hest Augustinus Enger fra Nannestad, der paastod at Gude skulde fremlægge Alf Jacobsens Fuldmagt af 8 Okt. 1690 in originali. Paastanden blev imidlertid af Retten forkastet, fordi Fuldmagten allerede tidligere var bleven fremlagt baade for Byfogden i Christiania 20 Decbr. 1690 og for Magistraten den 17 Marts 1691, hvorfore ogsaa „sl. Alf Jacobsens Enke Ingeborg Nielsdatter, som sidder i uskiftet Bo“ blev dømt til at betale den paastævnte Gjæld.

Hvormange Børn Alf Jacobsen havde i sit Egteskab vides ikke med Bestemthed. Foran er nævnt 3 Sønner og to Døtre. Men der har vistnok været flere. Følgende kan derfor med Sikkerhed antages for at have været deres Børn:

- 1) Niels Alfsen, født i 1660. Den ældste af Sønnerne. Han døde, som foran omtalt, for Wismar 1711 som Capt.
- 2) Jacob Alfsen, født c. 1665, † som Commandant paa Agerø 1731. Han var gift med Kristine Christiansdatter, der vistnok maa være den „Capt. Alfsens Kjæreste“ der blev begravet i Eidsvold 12 Marts 1717, 40 A. gl. Af deres Børn kjendes følgende: a) Ingeborg Lisbeth, døbt i Eidsvold 28 April 1695; vistnok „Capt. Alfsens Datter“ der blev begravet i Garnisons Menighed i Kjøbenhavn 12 Aug. 1711, 14 A. gl. b) Alf, døbt i Holmens Kirke i Kjøbenhavn 24 April 1697. c) Charlotte Amalia, døbt i Eidsvold 18 Decbr. 1698, begr. der 14 D. gl. 7 Januar 1699. d) Cathrine, døbt i Holmens

¹⁾ Øvre Romerikes Thingbog 1698 (Retsp. Nr. 455 fol. 89).

²⁾ Øvre Romerikes Thingbog 1699 (Retsprotokol Nr. 456 fol. 12).

- Kirke i Kjøbenhavn 29 Juli 1700. e) Anne Barbra, døbt i Garnisons Kirken i Kjøbenhavn 1 Decbr. 1705. f) „Datter“ begr. i Garnisons Menighed i Kjøbenhavn 25 Aug. 1711, 3½ A. gl. g) „Pigebarn“, begr. i Garnisons Menighed i Kjøbenhavn 12 Juni 1710, 7 Uger gl.
- 3) Anders Alfsen „Mork“, født 1669, † ugift i Eidsvold 1706 (begr. 22 Marts s. A.) 37 A. gl. Han stod 10 Aug. 1690 aabenbar Skrifte i Feiringen Kirke for Leiermaal med Siri Alfsdatter.
- 4) Maren Alfsdatter, født c. 1671, † i Eidsvold 1745 (begr. 12 Januar s. A.), 74 A. gl. Gift 1) med Cornet Rasmus Johansen Brandt, begr. i Eidsvold 20 April 1708, 64 A. gl. Hun var hans 2den Kone. Stamfader for den Slægt Brandt, hvortil Professor Fredrik Brandt og Major Brandt hørte. Gift 2) i Eidsvold 12 Januar 1713 med Mr. Lars Henriksen Opdal, vistnok en Søn af Sognepresten til Hole Henrik Andersen O. og 1ste Hustru Sara Larsdatter Qvislin. Han blev begr. i Eidsvold 4 Novbr. 1741, 60⅓ A. 8 D. gl.
- 5) Anne Cathrine Alfsdatter, født c. 1675. Gift i Eidsvold 25 Febr. 1697 (trol. 28 Januar 1696) med Corporal Augustinus Gulbrandsen Enger fra Nannestad.
- 6) Johan (eller Hans) Alfsen, der var Capitaine og endnu levede 1725, da han mødte paa Svogeren Rektor Niels Krafts Skifte i Tønsberg. Han har vistnok boet i Sem, da han have i Brug Gaarden Snelsrød sammesteds¹⁾. Han blev trolovet i Hof i Solør 9 Juli 1717 med Sophie Hansdatter Kraft, en Datter af Sognepresten i Hof Hans Jensen Kraft og Anna Østensdatter. Om han havde Børn eller ei, vides ikke.
- 7) Margrethe Alfsdatter „Baarli“ var maaske ogsaa en Datter af Alf Jacobsen. Hun var gift 1) før 1688 med Sergeant Knud Fredriksen Baadshaug og 2) 20 Marts 1709 i Eidsvold med Erik Terkildsen Skoug.

Efter hvad jeg foran har oplyst maa den østerigske General Alf Nicolai von Alfson utvivlsomt være Nordmand. Hans Fader

¹⁾ Jarlsbergs Provsties geistl. Skifteprotokol I S. 276.

var norsk af en norsk Bondeslægt i Eidsvold, hvor Sønnen ogsaa har tilbragt sin Barndom og Ungdom med Undtagelse af en kort Tid, da han var paa Landakademiet og senere ansat ved holstensk Regiment. Moderen var sandsynligvis født i Danmark, men af en tysk Slægt baade paa fædrene og mødrene Side og hun havde ogsaa tilbragt den største Del af sit Liv i Norge. Dansk kan derfor Alfson ikke under nogen Omstændighed blive. Derimod er han rigtignok ikke Søn af fattige Bondefolk i Grue. Tvertimod synes Faderen at være i en ganske god økonomisk Forfatning, ligesom han ogsaa ved sit Giftermaal stod i nær Slægt med Familien Wilster, der havde flere fremragende og for-maaende Medlemmer i Militærstanden. Det tør dog godt være at Slægten oprindeligt skriver sig fra Grue.

Levnetsoptegnelser af Raadmand i Kjøbenhavn, Kancelliraad Jens Hansen (f. 1717 † 1789).

Meddelt ved C. E. van Deurs.

De følgende Optegnelser afgive, saa kortfattede de ere, et ikke uinteressant Vidnesbyrd om hvorledes Forfatteren, der er født paa Landet i Jylland, langsomt kæmper sig frem til en anset Stilling, begyndende med at informere fra sit 11te Aar, „i Condition“ forskellige Steder, „i Livré“ hos Gehejmerraad Schulin, og siden Sekretær hos samme, der imidlertid døde førend hans Protektion kunde virke til Gavn for ham. Ihærdig, som han var, tog han 1753, 36 Aar gammel, juridisk Examen. Men først ved at gifte sig Formue til vandt han sin Position i Kjøbenhavns Borgerstand.

Originalen er et smukt skrevet Manuskript i Duodez, indbundet i Læder, tilhørende Meddeleren. Jens Hansen døde 19 Juli 1789, hans Meddelelser fortsættes med nogle genealogiske Fortegnelser over hans Børn og fjernere Descendenter paa Spindesiden, som dog ikke her medtages. Hans eneste Søn døde som lille Barn.

Red.

Anno 1717 den 2den Martij er ieg Jens Hansen¹⁾ Fød i Jylland, Wendsyssel i Hammer Sogn, og Døbt i Hammer Kirke af Sal: Magister og Provst Stampe, den 7de Martij.

1727. Om Vinteren, gik ieg i Regne-Skole i Grindsted,

¹⁾ I Bogen er indklisteret en Daabsattest lydende: Anno 1717 d. 7 Martij er Hans Jensens og Karen Mortensd[atters] Barn Jens døbt i Hammer Kirche, hvilchet at være rigtig efter Hammer Kierche Bog test[er]er] P. Hoestrup [?].

efter at have Lært at Læse og Skrive af min Fader, samt under Hans Opsigt i de 2de nest foregaaende Vintre nemlig 1725, og 1726, underviist Naboe-Børn i Samme.

1728. Ved Michælij Tiide kom jeg til Encken Giøde Kierulf i Wester Lahn i Horsens Sogn, for at informere hendes Børn i Læsen, Skriven og Regnen.

1729. Ved Michælj Tiide kom ieg til Jørgen Christensen i Holte udi Dronninglunds Sogn, paa samme Vilkaar, og

1730 ved Paasketiiden til Muurmester Berger ved Dronninglund, hvor ieg i 3de Aar underviiste hans — og om Vinterne ligesaa Naboernes — Børn.

1733. Samme Aarstiid kom ieg derfra til Forpagteren Jens Christensen paa Dronninglund, for at informere hans Børn i Christendom, Skriven og Regnen, hvor ieg forblev i 3de Aar, og tillige sad paa Skriver-Stuen hos Forvalter Mahling; J den Tiid blev ieg Examineret i min Christendom af Provsten Hr. Frawn, og Admitteret til Herrens Bord.

1736, den 2den April reiste ieg fra Dronninglund til Hals, og derfra den 12te Dito til Kiøbenhavn, hvor ieg ankom den 15de, og i Condition den 16de April hos Slots-Forvalter Bischoff paa Charlottenborg, som Skriversdreng og Tiener, hvor ieg blev øvet i det Tydske Sprog, siden Slots-Forvalteren icke kunde tale eller skrive Dansk; jeg loed mig ogsaa informere i Latin og lagde mig efter Bogbindervidenskabet og Stempelskiæren i Messing, for saa vidt dertil bruges, samt anden Haandgierning; hos Slots-Forvalteren forblev ieg indtil

1741, den 25de Novembr, da ieg blev antagen i Hans Excellence Hr. Geheime Raad von Schulins Livré, i vente at Obtinere det Kongelige, men da Geheime Raaden kort efter begyndte at bruge mig ved Hans Oeconomiske Correspondence og Regnskaber, fritog hand mig fra Livréet, gav mig Klædning og Kaarde, og brugte mig stedse som Haandskriver, samt gav mig Haab om enten Employ i det Tydske Cancellie, eller til andet Convenable Embede; jeg lagde mig imidlertid efter det franske Sprog, og loed mig vidre informere i Latin, hvori ieg gjorde saa goed Fremgang at ieg, havde Haab om [at] kunde deponere, men da

Geheime-Raaden, som den 31te Martij 1750 var ophøyet i Greve-
Standen, døde 13 Dage derefter, nemlig den 13de April, og ieg
maatte giøre Encke-Frue Grevinden og Brødre Løfte, icke at søge
nogen Betiening i de første Toe Aar: Saa forsvandt mit Haab
om at giøre Lycke efter den anlagde Plan, men med forbedrede
Vilkaar blev hos Frue Grevinden som Fuldmægtig, lagde mig
noget efter Musiqven, og fornemmelig efter den Danske og Norske
Lovkyndighed, hvori ieg soutine[re]de Examen den 30te Julij 1753,
og erholdt beste Caracteer, jeg gjorde derefter mange Ansøg-
ninger om Embed, og havde icke Mangel paa enten Recom-
mendationer eller Løfter, men Gud aabnede en anden og bedre
Vey for mig, i Aaret

1762, da ieg blev forlovet med afgang[n]e Brøgger Jonas Olsens
Encke, Madame Anne Adamsdatter, og ved Michælj-Tjude efter
nesten 21 aars tjeneste forlod det Grevelige Huus men icke
Sammes Forretninger førend Grevindens Død først i Junij 1770.

1762, den 2den Octobr vandt ieg Borgerskab som Brygger,
og havde den 6te Octobr nest efter Bryllup med fornævnte Ma-
dame Sal: Jonas Olsens.

1763, den 27de April blev ieg beskicket af Magistraten til
at være Tingmand i et Aar.

1764, in Julij beskicket at være Fattiges Forstander i 4 Aar.

1765, den 18de April udnævnet til Vand-Jnspecteur ved Ro-
sengaardens Springvands Compagnie, og efter aflagt Regnskab
afgik 1773.

1767 in Maij, Beskicket til at være Med-Curator ved Frue
Fattiges Skole.

1767, den 29de Julij bortkaldte Gud min kiere Koene Moder
og Velgiørere, som blev den 6te Junij nedsat i det af hendes
Sal: Mand købte aabne Begravelse i Frue Kircke.

1768, den 9de Novembr havde ieg Ja-Ord med Jomfrue
Anna Dorethea Schoenheyder¹⁾, paa hendes ældste Jomfrue-
Søsters²⁾ Bryllupsdag, og

¹⁾ En Datter af Lic. med., kgl. Operatør og Accoucheur Johan Franciscus
Gottlieb S., f. 1701 † 1766, se Lengnick: Stamt. o. Fam. S

²⁾ Anne Lisbeth Schönheyder f. c. 1740 † 1790, gift s. D. med Brygger,
siden Raadmand og Justitsraad Rudolph Henrik Grøn, † 1789, jfr. samme
Kilde og Richters Dødsfald.

1769, den 3die Martij havde vi Bryllup; denne min kiere Koene er Føed 1745 den 8de Sept'r om Eftermiddagen Kl. 2 og Døbt af Sal: Hr: Consistorial R: Rohne i St. Petrii Kircke; Fadderne vare: Pastorinde Fru Anna Mossin, Jomfrue Pernille Basse Hans Mossin, Raadmand Heger og Cancellie R: Bruun; Gud alleene haver saaleedes ved disse 2de Ægteskabe naadelig skiencket mig megen større Lycke, end ieg ved mange Aars Solicitationer og høye Patroners Løfter, havde giordt Forsøg paa at erholde.

1770, den 11te Februarij om Aftenen Kl: 9, Velsignede Gud os med en velskabt Datter, som blev døbt af Hr. Doctor Münter i St. Petrii Kircke den 16de Dito og kaldt Francisca Mathilda¹⁾; Fadderne vare: Jomfrue Mossin, Jomfrue Birgithe Charlotte Schønhejder, Hr: Greve von Schulin, min Sviger Fader Doctr Schoenheyder, min Svoger den unge Doctor Schoenheyder og min Svoger Hr: Grøn²⁾.

1771. Beskicket af Stads-Raadet og den 31te Julij af Hof- og Stads-Retten, til at være Over-Formynder, hvorfra ieg, efter aflagt Regnskab og Rigtighed blev dimitteret den 8de Junij 1776.

1771, den 26de Novembr blev ieg beskicket som Committeret i Frue Sogns Pleye Commission, hvorfra ieg afgik in Febru: 1779.

1772. Den 16de Octobr antaget iblandt Stadens 32 Mænd, som da bleve Retablerede, og fik Nr. 27, men afgik under Nr. 18, in Februarij 1779 som Raadmand.

1775. Den 20de Febru. om Morgenens Kl. 6 glædede Gud os med en Søn, som i Daaben i St Petrii Kircke, den 28de nest efter, blev kaldet: Hans Christian Carl³⁾; Fadderne: Frue Anne Elisabeth Grøn, Jomfr: Barbara Cathrine Schoenheyder, min Sviger Fader, min Svoger Pastor Schoenheyder, min Svoger Advocat Johan Marthin Schoenheyder, Hr: Adolph Nissen, Kiøbmand og Cancellie Secreteer Hans Brandt.

¹⁾ Hun ægtede 4 Mai 1790 Rektor i Odense Ludvig Heiberg, f. 1760 † 1818, en Broder til Peter Andreas Heiberg, og døde i Odense 15 Apr. 1836. Se Biogr. Lex.

²⁾ Se næst foregaaende Note.

³⁾ Han døde allerede 12 April 1777, se nedenfor.

1776, den 1ste Maj om Morgenen Kl. 3¹/₄ blev min kiere Koene lykkelig Forløst med en Datter, som den 9de Dito blev Døbt i St Petrii Kircke med Navn, Elisabeth Reinholdine¹⁾; Fadderne: min Svigerinde Frue Reinholdine Schoenheyder, Fød von Jessen, Jomfrue Birthe Nissen, min Sviger Fader, Justitz Raaderne Luge & Mahling, Justitz Secreter Köneman og Stads-Kæmner Falk.

1777. Den 12te April, bortkaldte Gud min Søn, som blev den 18de Dito nedsat ved min Salige Koene.

1777. Blev ieg ved Kongelig allernaadigst Rescribt dat: Fredensborg Slot den 1ste Augustij befaleet at indtræde som Med Commissarius i Extra Skatte Egalerings Commissionen.

1777. Den 2den Octobr om Aftenen Kl. 11¹/₂, velsignede Gud os atter med en Datter som blev Døbt i St Petrii Kircke og kaldet Anna Dorethea; Fadderne vare: Min Svigerinde Frue Elisabeth Schoenheyder Fød Esmarch²⁾, Jomfrue Grøn, Hr: Juncker von Møsting, Hr: Etatz Raad de Obelitz, Her: General Krigs Commissaire Hesselberg, Hr: Justitz Raad Schleth, og Kielder-skriver og Mundskienk Hr: Gross.

1777. Den 9de April blev ieg Allernaadigst beskicket til Cancellie Raad og Bestalling Gratis meddeelt.

1779, den 10de Februarij, allernaadigst Beskicket at være Raadmand, efter Ober Præsidentens Hans Excellence Hr: Geheime Baad Braems Forestilling, uden mit Vidende og blev anviist Sæde i Raadstuen, den 17de nest efter.

1788, den 30te Octobr om Natten Kl: 12 døde Justitz Raad og vice Borgmester Hoffgaard, fra hvilken Tiid ieg træder til Gage som yngste virkelig Raadmand, neml: 500 R. aarlig, som indeholdes det første — eller Naadsens — Aar.

Som Brygger haver ieg af Directionen været udnævnet, i nogle Aar efter hinanden at eftersee og optage Beholdningen af Humle, Malt, Brænde og Steenkul paa Bryghuset, og siden at gjøre Beregningen over det efter Karvestockene udestaaende samt

¹⁾ Død ugift i Kjøbenhavn efter 1800.

²⁾ Gift med Dr. med., Prof. og Hofmedikus Johan Henrik S.

Kielder Beholdningen; derefter at være Revisor, og endelig Adjungered ved Laugshuset og de der forefaldende Forretninger.

Ved Brand Assurance Cassen var ieg ogsaa i nogle Aar Revisor og siden tillige Districts Commissarius, indtil ieg blev beskicket til Raadmand.

Hr. Zacharias Skanckes autobiographi.

Ved **S. H. Finne-Grønn.**

Strax ved sin tiltrædelse af Seljord sogneprestembede i 1633 paabegyndte hr. Zacharias Skaucke en nøiagtig ministerialbog for dette sogn, der aabnedes med hans autobiographi og — efter hans senere arbejde af dømme — utvilsomt ogsaa har indeholdt meget af interesse saavel om de i sognet boende civile embedsmænd som om naboskabets geistlige. Beklageligvis gik denne bog op i luer sammen med hans bøger og øvrige eiendele, da Seljord preste-gaard brændte ved St. Hans tid 1654. Hr. Zacharias paabegyndte imidlertid strax derefter en ny ministerialbog, den han paany aabnede med sin autobiographi, som man dog nu tydelig kan se skorter noget her og der paa de fuldstændige og nøiagtige data, han tyve aar tidligere havde saa meget lettere for at nedtegne, men som dog altid vil interessere saa vel i og for sig som ved de mangehaande vanskeligheder, en ung theolog i hin tid kunde have at kjæmpe med for at komme frem i verden.

Naar Wille i sin „Seljords Beskrivelse“ meddeler forskjellige locale overleveringer om, at hr. Zacharias gik paa tømmerhugst med sine tjenere og om sommeren holdt til med sine folk paa Barstadsæteren i Fladdal og der havde sin vævstol, hvorpaa han selv vævede dreiel, da synes sagnet her at have lagt adskilligt til. I hans udførlige meddelelser i ministerialbogen om de nærsagt overdrevent hyppige visitatser, han i egenskab af provst afholdt i sit provsti sommer som vinter, og om de stadige besøg hos og gjenbesøg af nabopresterne med deres familier — der alt viser en letforstaaelig trang til jevnbyrdig selskabelig omgang — vil man intet spor finde til extravagancer i bemeldte retning. Derimod ligger det nær at antage, at enkelte smaatræk, — som f. ex. at han en varm sommerdag kunde spasere til annexerne i ornat, barfodet og med sko og strømper hængende paa en kjæp over skuldrene — efterhaanden er givet overdrevne dimensioner, hvad der her faldt saa meget lettere i betragtning af den omstændighed, at hans børn giftedes ind i sognets bondefamilier, der har kunnet give historierne mange afløb. Desuden er det jo altid saa, at har der engang været en mere end almindelig prestemand med originalt tilsnit i en bygd, saa bliver han gjerne tillagt alle de historier, der skriver sig baade fra hans formænd og fra dem, der har fulgt efter. At danne sig et billede af hr. Zacharias paa det grundlag, der for den største del beherskes af overleveringerne, vil derfor visselig være meget feilagtigt og meget uretfærdigt.

I autobiographien vil man først og fremst fæste sig ved den pietetsfulde maade, hvorpaa han nævner sine forældre, hvad der er et saa meget mere tiltalende træk, som kjendskabet til hans ulykkelige fars domfældelse og henrettelse og hans mors visselig ikke faa feiltrin maa forudsættes at have været almindeligt og at have øvet sin indflydelse i de kredse, hvor han som ung mand søgte sin tjeneste. Dernæst giver han alle, med hvem han kom i forbindelse, en smuk og værdig omtale, og af talrige notater i ministerialbogen fremgaar med den største tydelighed, at hr. Zacharias var en meget nidkjær og virkelysten geistlig, der stod i det bedste forhold til sin biskop og til provstiets prester, hvoraf han med flere pleiede et varmt venskab.

De talrige reiser, han melder om, til alle aarstider og i al slags veir og føre, viser, at han har været en stærk og kraftig mand, hvis helbred først paa hans gamle dage begyndte at svigte. Han laa da oftere tilsengs, meddeler han, enkelte gange endog flere uger itræk, og capellanen fik bære dagens byrde alene.

Autobiographien, der er skrevet i juni 1654 og ligesom de udførlige embedsmæssige anførsler i ministerialbogen vidner om en helt igjennem sympathisk, arbeidsom, dygtig og alvorlig mand, lyder bogstavret som følger:

In Nomine Domini Jesu Christi

Zacharias JonSøn Skancke, fød 1601 den 4 Octob: udj Nordfiord, i Indvijs Præste-gield, paa Præstegaarden Langveed i Bergen-huus Stijfft, af ærlige Hederlige ægte Forældre: Hans Salig Fader, Hederlig oc Høylærd Mand, Mester *Jon MogenSøn Skancke*, Sogne-Præst til Indvijs Præst-gield oc Religions Proëst ofver Nordfiord¹⁾.

Hans Moder S. Afgangne ærlige, Dydige oc Meget Gudfryctige Qvinde, *Magdalena Anders Daatter Faas*: S. Mæst: Anders Faassis Daatt: Bis (!) da till Bergen Stijfft¹⁾.

¹⁾ *Mag. Jon Mogenssen Skancke*, formentlig af den jemtlandske adelsæt, hvis vaaben, en afhugget fod, han førte i sit segl, [og bror af den Zacharias Mogenssen, der fik borgerskab i Bergen 1588] tog magistergraden i Rostock 1593, blev rector i Bergen 1594, men afsat allerede 1595. Han drog til Kjøbenhavn for at søge andet embede, kom her i det blaa taarn for mishandling af sin hustru, men slap ud, da han lovede bod og bedring og blev i 1596 sogneprest til Indviken og senere provst i Nordfjord provsti i Bergens stift. I 1617 anklagedes han for ægteskabsbrud, ulovlig handel, embedsforseelser og for sin gamle tilbøielighed: tyrannisk adfærd overfor hustruen. Ved capitelsdom af $\frac{1}{8}$ 1617 blev mag. Jon afsat fra sine embeder, samtidig faldt skilsmisdom mellem ægtefællerne, og ved civil dom blev han endelig dømt fra livet og henrettet i 1618.

Hans hustru *Magdalene Foss*, der først havde været gift med sogneprest til Bergens Korskirke mag. Hans Jørgensen, var datter af Bergens biskop 1583—1607 mag. Anders Foss og Marine Robertsdr. Geisaust.

Der Gud dennem met denne Unge Søn hafde begafvet, hafve de straxen Gud Herren sin Skabere formedelst Daaben Offret: efter Christe Ord: Luc: 10. Lader, smaa Børn komme til mig oc forhindrer dem icke: Tj Jeg Siger eder, Guds Rige høre saadanne til; er saaledis formedelst den Hellige Daab Afvaschet oc afført af Sine medfødde oc Oprindelige Synder; Indsat udj vijnstocken den Herre Jesu Christo til Guds Søns oc Christi Rigis Arfving at blifve: siden den tijd hafve de hiemme udj Huusene opdraget hannem met sine Brødre i Herrens Fryct oc paakaldelse, lært Læse af sin S. Moder, først i den Dansche A. B. C. indtil hand lærte kiende Bogstavene, lærde læse oc Siden videre hannem Undervijste: Omsider Ladet Lære læse i den Latinsche A. B. C. oc effterdj ingen Mæster er fød, uden en som er Christus: Saa hafve hans S. Forældre i hans Alders 9 aar forsænt hannem til Bærgen Skole; Hvor hand var et Aar: Kom saa hiem for hans Svaghed Schyld, hand bekom af Børnekopper, var saa for den Svensche Feidis schyld hiemme til hans alders 12 aar. Er saa forsænt paa Ny til Bærgen schole, hvor hand Aar effter Andet blev hiembkaldet 1619 der den Gruelige Pæst udj Bærgen Grasseret, er scholen opgifven oc hand hiembsænt til S. Moder, efftersom hans S. Fader da i Herren var hen Saafved. Men om foraaret 1620 in Februa: blef hand revoceret oc kaldet til Skolen igien, veed dend Hederlige oc Høylerde Doctor *Niels Paaschis*¹⁾, Biscop udj Bærgens Scrifvelse, oc hafver saa continueret veed hans hielp oc bistand sin Skole gang indtil 1623..

Anno 1623 udj hans Alders 22 Aar er hand med dend

I Indvikens kirke hænger portræter af dette ægtepar, der havde syv børn, hvoraf 1. ovenn. hr. Zacharias Skancke, 2. Karen Skancke, gift først med Truels Jensen og derpaa (før 1623) med Søfren Christophersen Glad, 3. hr. Mogens Skancke, sogneprest til Lyster, 4. hr. Hans Skancke, capellan ved Bergens Korskirke og 5. hr. Theophilus Skancke, sogneprest til Egersund.

Adskillige oplysninger om mag. Jon og hans familie findes i Norsk Herredags Dombog for 1623 i Dansk Rigsarchiv; se ogsaa Axel Kielland „Familien Kielland“ 1897 s. 210, 213 flg. og R. Svendsen „Ringsaker Kirke“ s. 68 flg.

¹⁾ Dr. *Niels Paasche* var biskop i Bergen 1616–1636. Gravplade i Bergens museum.

Hederlige oc Høylærde Mands Doctor Niels Paaschis Bischops udj Bærgens: Saa oc den Hederlige oc meget Høylærde Mands Mæster *Engelbert Jørgensens*¹⁾ sin Skole-mæsters minde, ja oc promotion draget fra Skolen, bevæbnet, berystet oc beprydet met deris Testimonijs til Kiøbenhaufn neddraget: Hvor hand (Deo adjuvante) er ankommen 24 Septemb: oc sig strax præsen- teret for den Hederlige oc Høylærde mand Doct: Caspare Broch- man, Rectore Academiæ, af hannem examineret oc met Andre flere den tijd forsamlet under den Hederlige oc Høylærde Mand Mæst: Hans Johanne Alano, Professore Græcæ lingvæ, Academiæ Decano, cornua deposuit | ut dicitur | 28 Sept. In Mense Decembri er hand med Andre Studiosis til examen publicum admitteret, effterlat oc tilstæd ab Academiæ Theologis. Hvor var primarius den Hederlige oc meget Høylærde Mand Doctor Cort Aslacksøn Bergensis, Theologiæ Professor Summus et Cænobii inspector, oc blef saa ad Regiam mensam introduceret 23 Decemb: [1]623. Hafver continueret oc holdet ved indtil 1625 in Majo, der det Høyloufflig Academj blef opgifvet, for den Grasserende Pæst som var antændt, saa alle hafde forlof hiemb at Reyse. Drog saa til Bærgen; derfra hiemb til sin S: Moder udj Nordfiord; reyste derfra til Waage i Guldbrands-dallen: fra Waage til S. H. *Hanss*²⁾ i Faabærg forskrefven; fortøfvede der faa Uger oc for den ofver- hængendis Winter drog hand Hiemb til Nordfiord til sin Salig Moder Magdalena Anders Daat: Faas oc var der Winteren offver.

Anno 1626 kom udj Handling met den Hederlige oc Wæl- lærd Mand S: H. *Knudt Bang*³⁾, Sogne-Præst til Sælløe udj Nordfiord at blifve hans Medtienere, hvilcket blef veed den time- lige Død forkortet, som hedenkallede hasteligen den S. Mand, effterdj Gud er Underlig i sine gierninger, som hasteligen for- andrer Mennischens tijder, dager oc Maaneder oc aar som Dan: 4. Blef saa af den Hederlige oc Wællærd Mand H. *Jona Peder-*

¹⁾ Mag. *Engelbrecht Jørgensen* blev 1619 rector i Bergen og i 1622 tillige sogneprest til Hammer; sogneprest til Bergens Domkirke 1647—† 1659.

²⁾ Hr. *Hans Knutsen Munch* var sogneprest til Faaberg 1605—1627.

³⁾ Hr. *Knut Nielsen Bang* blev 1614 pers. capellan og ikke meget senere sogneprest til Selje.

søn¹⁾ Sogne Præst til Kaars Kircken udj Bærgen forsænt oc forskrefven til hans S. fader dend Hederlige oc Wællærde Mand H. *Peder Pederson*²⁾ Sogne-Præst til Alle-stæd-houg, oc Proëst udj Nordlanden, at være hans Mædtienere: Men effter Som Alting haffuer sin tijd, Eccles: 3 ad nihilum Factum e[st], alio interveniente Deo ordinante: Er forsænt af dend Hederlige Mand H. Peder til *M. Peder Skiældrup*³⁾, Bischop offuer Trundhiemb blef der Vinteren offuer hoes dend Hederlige oc Høylærde Mand Sl. *Hans Søfrensøn* Skolemæster udj Trundhiem gick hannem effter Ordsprockets liudelse: Homo proponit; Deus disponit.

1627 for Kyndels-misse, er Hand kaldet af den Hederlige oc Wællærde Mand H. *Zacharia Christopherson Holck*⁴⁾, Sogne-Præst til Wæddøm oc Religions Proëst ofver Rombsdallen, at være hans børns informatorem: For Paasche blef hand aff ærlig oc Welforstandig Mand S. *Eylert Christopherson*⁵⁾, Backe Klosters Fouget, oc hans Broder *Caspar Christopherson*⁵⁾ kaldet at informere oc Undervise deris Børn udj Bogelig Konster: var der til S. Hans tijd.

Er saa formedelst sin S. Moders schrifvelse efter dend Hederlige oc Høylærde Mand S. Doctor Niels Paaschis Bisp til Bærgens commend. oc befaling derfra kaldet, sig strax til Bærgen at forføye, hvor hand er ankommen oc af den S. Høylærde Mand Doctor Niels Paasche forskrefven oc Sænt til den Hederlige oc Wællærde Mand H. *Daniel Pederson*⁶⁾, Sogne-Præst til Findaas udj Syndhaar Leen at blifve hans Capellan oc Med-tienere.

Paa Weyen fra Findaas til Bærgen er hand ankommen til

¹⁾ Hr. *Jonas Pedersen* var sogneprest til Bergens Korskirke 1619—1671. Hans datter Kirsten Jonasdr. var gift først med byskriver i Bergen Hans Thomassen Ruus og derpaa med borgermester s.steds Lauritz Søfrensøn Brøgger.

²⁾ Hr. *Peder Pedersen* var sogneprest til Alstahaug i Søndre Helgeland 1600—1639.

³⁾ Mag. *Peder Jensen Schjelderup* var biskop i Trondhjem stift 1622—1644; døde 1646, skifte ²⁸/₇, 1647.

⁴⁾ Sogneprest til Veø 1609—omkr. 1653.

⁵⁾ Af Familien *Schøller*, se dette tidsskrift 2 V s. 221.

⁶⁾ Sogneprest til Finnaas 15[98]—1628.

Tyes-næs, oc af dend Hederlige oc Wællærde S. H. *Abel Rasmussen*¹⁾ der Sogne-Præst oc *Christen Sørensen*²⁾ udj Aalvijs Fougden, kaldet at informere deris Børn; var paa Tysnæss hoes H. Abel til S. Michaelis: Er derfra kaldet af dend Erlige oc Velforstandige Vise Mand, *Rasmuss Lauritzøn Stud*³⁾, Raadmand udj Bærgen oc Gische Klosters Ombods-mand, til hans Børns Skolemæster at være, Var der et aar omkring.

1629 Michaelis tijd drog derfra, met villie oc venschab, til Stadvanger | spe melioris fortunæ | det er Forsøge Lycken naaget bedre, som Ordsprogett Liuder. Kom saa til den Hederlige oc Wællærde Mand H. *Christen Pallesen*⁴⁾, Sogne-Præst udj Gand, som hafde hans Fræncke, *Dorothea Baltzers-daatter*⁴⁾, saa straxen blef kaldet af den Hederlige oc Wællærde Mand H. *Samuel* paa Find-øen⁵⁾, at Lære oc Under-vise hans Søn a pueris sua fundamenta, saa oc hans syster, udj deris Børne-lærdom oc Catechismo, hvilcket hand effterkom et aar omkring.

1630 veed Michaelis tijder tog der afscheed oc drog til Bærgen til sin Broder H. *Mogens*⁶⁾ med Tiener til Kaars-Kircke, oc begiærede ydmygeligen af Doctor Niels Paasche Bishop oc af Lectore den Hederlige oc Høylærde Mand M. *Jonas Sørensen*, hans Modersysters *Dorothea AndersDaatter Faassis*⁷⁾ Mand, de hannom vilde commendere oc forskrifve til den Hederlige oc Høylærde Mand M. *Niels Simonson Glostrup* Superintendentt offuer Christianiæ oc Hammer Stifft effter Ordsprock: Si non pluit hic, tandem pluit alibj, er saa til den S. Mand Ankommen veed

¹⁾ Sogneprest til Tysnes 16[16]—1636.

²⁾ Foged i Søndhordland?

³⁾ R. L. *Stoud* døde 1650 som borgermester i Bergen.

⁴⁾ Hr. *Christen Pallesen Trane*, sogneprest til Gand 1600—1650, var gift med Dorthe Baltzersdtr. Skancke, der overlevede ham. Hun har maaske staaet i slægtskabsforhold til den Baltzer Skonck, der blev begr. ¹⁴/₆ 1644 i Christiania.

⁵⁾ Hr. *Samuel Lauritzen Lind* var sogneprest til Finnø 1614—1650.

⁶⁾ Hr. *Mogens Skancke* blev fra resid. capellan til Bergens Korskirke i 1645 sogneprest til Lyster og døde 1675 efterladende descendents i bondestand.

⁷⁾ Mag. *Jonas Søfrensen*, født 1585, blev i 1616 rector i Bergen, 1619 lector og 1621 tillige sogneprest til Fane; døde 1651. Hans hustru *Dorothea Foss*, biskopens datter, havde tidligere været gift med læge i Bergen *Villads Adami* fra Randers, der ²⁵/₆ 1603 blev dr. medicinæ i Kjøbenhavn.

Martinj tijder oc hannem sine Testimonia oc forberørde Høylærde Mænds commendatz offereret oc lefveret. Blef af den Hederlige oc Høylærde Mand M. Niels Simonsøn Glostrup straxen forsænt til S. Hederlige oc Vællærd Mand H. *Jørgen Knudson*¹⁾, Sogne-Præst udj Skeen, hans Residerendis tienere udj Guds Ord til Soleimb hærret at være, er Ankommen til Brevijg oc der ofverleverede den S. Hederlige Mand Bispens Scrifvelse, fulde hannem optil Skeen, hvor hand hvilede Juele Høytiden offuer, met Prædicken Soleimbs oc Mæleimbs Kald opvarede (!). Blef effter Høytiden forsænt til Christianiam til den Hederlig oc Høylærde Mand M. Niels Simonsøn Glostrup met sit Kalds Breff fra den S. Hederlige Mand H. *Jørgen Knudtsøn* Sogne-Præst i Skeen oc Proëst ofver Tienttaget med begiæring hand hannem til sin Medtienere i ordet til Solleimb oc Melleimb Residerende vilde Ordinere oc Indvijs; er til Christianiam Ankommen 23 Janua: 1631. Den 23 Januarij (!). Den 25 Janua:²⁾ die Conversions Paulj Som en Onsdag indfald, er hand med Hænders paalæggelse med Bøn oc paakaldelse til Gud, effter Apostolische oc de Hellige Forfædris schick oc vedtagen Sedvanne, inaugureret oc indvijet til det Hellige Ministerium oc Prædicke Embede, bekommet Mact oc Myndighed at Prædicke oc Lære Guds Hellige oc Saliggjørendis Ord reent oc ræt. At betiene de hellige oc Høyværdige Sacramenter Ligesom de af Christo Sielf ere indschickede. Drog saa met dette sit inaurede (!) oc Indvijede Bref oc Vidnisbyrd til Skeen til den Hederlige oc Wællærde Mand S. H. *Jørgen Knudson* hannem det offererede oc lefverede: Hafver saa met H. *Jørgens* minde oc befalning In Nomine Jesu Christi Siunget | ut dicit | sin første Mæsse udj Soleimb Kircke Die Purificationis Mariæ, Kyndelsmissedag, som vi det kalde. Tiente saa den S. Hederlige oc Wællærde Mand for en Residerende Capellan till Soleimb oc Mælleimb Meenighed 1631 oc 1632.

¹⁾ *Kr. Jørgen Knudsen Gundeslev* var sogneprest til Skien 1627—1657. Fik ^{24/1} 1628 kgl. bevill. paa ligesom sine formænd at have Solum og Melum annecteret Skien presteembede mod for disse sogne at holde en resid. capellan.

²⁾ Han aflagde den geistlige embedseds ^{26/1} 1631.

Der Gud den høyeste, som regerer o(c) veed alle Mennischers hierter, oc sæt dem et Maael oc vijs tijd at lefve udj denne Verden, hafver 1633 Heden kaldet effter sin behagelighed den Hederlige oc Wellærde Mand H. *Michael Madtson*¹⁾ Sogne-Præst her udj Sille-giord: da haffuer denne Meenighed straxen anholdet hoes den Wælb: Mand S. Eijler Urne da Lands-Herre oc befallnings Mand ofver Brads-leen (!), at hand vilde concedere oc deris begiæring efterlade oc Stadfæste hannom i den S. Mand nu i Herren hensofved sted til deris Sogne Præst oc Siæle Sørgere at være. Effter Anmodning oc deris begiær er hand samtyckt af den S. Welb. Mand Eijler Urne: oc met hans Scrifvelse forsænt oc fremschicket til den Hederlige oc Wellærde Mand H. *Jens Michaelson*²⁾, Sognepræst til Hvidisøe oc Religions Proest ofver Øfre Tælle-marcken eller Skatlandet.

Den 5 Majj, Dnica Misericordias Domini er hand her i Sille-giords Kircke af Meenige Almuffve voceret oc kaldet i Proestens Nærværelse met hans ja oc minde til Sogne-Præst oc deris Siælle-sørgere at værre. Hvorpaa hand bekom den Hederlige oc Høylærde Mands S: M. *Thomas Cortzon Wegner*, Bishop til Stadvanger, Confirmation, dateret Stadanger (!) den 13 Julij 1633.

Saa oc den S. Wælb. Mand Eijler Urnetz, da Landsherre offuer Bradsbærg Leen Confirmatz, dateret Kong. Maytz. Toldboe for Skeen den 25 Septemb. 1633.

Effter At Gudt hannem til denne Hederlige Bestilling oc Gudelige Embede hafver beschicket ec forfremmet: Haffver sig ærindret Guds egne Ord: Gen: 2 v. 18: Det er icke gaat Mennischen er ene: Wj ville giøre hannem en Mædhielp, oc det Salomon siger i Prædickerens bog 4 cap. v. 10; Wee den som er ene; naar hand falder, da er den ingen Anden som Hielper hannem op, v. 11. Oc naar tho ligge til sammen, værme de sig, Hvorledis kand en allene blifve varm? v. 12. En kand offverfaldis, men tho kunde staa imoed; Thj En tredobbelt Snor rifvis icke lættelige Sønder. Hafver saa beilet til den ærlige, Dygdige oc Gudfryctige Qvinde *Dorothea Jørgens Daatter*, Salige

¹⁾ Hr. *Michel Madssen Aalborg* var sogneprest til Seljord 1612—1632.

²⁾ Sogneprest til Hviteseid 1622—1633.

Jørgen Nielsøns, førige Raadmand her udj Skeen efterladende Daatter. oc blef trolaafvet met hænder den 30 May Die Ascensionis Domini [1633] af dend Hederlige oc Wællærde Mand Hr. Jørgen Knudsøn, Sogne-Præst til Skeen oc Religions Proëst offerver Tiende Taget; Er siden Dominica XVIII Trinit. her udj Sillegiords Kircke, effter Christelig veedtagen schick, med Bøn oc paakaldelse til Gud Indvijet til det Hellig Ecteschab, met forte ærlige, Dygderige oc Gudfryctige Qvinde Dorothea Jørgens daatter, Salig udj Herren: Boede met hænder hen veed 10 Aars tijd.

Gud Herren har velsignet deris æcteschab med Siuff Deylige Børn, Tvende Sønner, fem Døttre, hvor aff en Søn oc fire Døttre igien lefve.

Anno MDCXLIII Die Laurentij, 10 August, effter hand paa det Andet Aar sad Encke-Mand fra 1643 in Mayo til 1644 den 10 Augustj, er hand af den Hederlige oc Wællærde Mand H. Jørgen Knudsøn Sogne-Præst til Skeen Trolaafvet met den ærlige, Dygderige oc Gudfryctige Pige *Sarcke Jans Daatter*, som da var hoes S. Borge-mæster *Johan Trinne-pool* oc hændis Fader Syster *Karene Giertz daatter* nu Salig i Herren.“

Hr. *Zacharias Skancke* døde $22\frac{1}{1}$ 1689 i Seljord; gift 1) 1633 i Skien *Dorothea Jørgensdtr.*, † mai 1643, datter af raadmand Jørgen Nielsen, gift 2) $8\frac{1}{11}$ 1644 i Seljord *Sarcha Jansdtr.*, † $28\frac{1}{3}$ 1705, $79\frac{1}{2}$ aar gl. i Seljord, datter af handelsmand og jordegodseier i Skien *Jan Gjertsen* [Groll?], hvis søster *Karen Gjertsdatter* var borgermester *Jan Corneliussen Trinne-pols* første hustru. Hr. Skanckes enke levede i trange kaar; hun brugte „det hende bevillede gods i Haugstuuen i Fladdal“ og var i 1693 „saa fattig, at hun intet kunde betale i consumption, men fik det lille, hun behøvede, af sin svigersøn sognepresten“. (Retsprotokol 6422 fol. 77, 103 og 130).

Om hans børn kan meddeles følgende:

1. *Elisabeth Skancke*, gift først $3\frac{1}{8}$ 1662 med Torgiuls Olufsen Haugstuven, begr. $8\frac{1}{1}$ 1664, og derpaa $4\frac{1}{11}$ 1665 med Niels Gunnulfen.
2. *Christense Skancke*, død $11\frac{1}{4}$ 1710, 76 aar gl., gift først $21\frac{1}{8}$ 1664 med Even Garvig og derpaa $4\frac{1}{7}$ 1702 [!] med Jesper Jensen Garvig.
3. *Jon Skancke*, begravet $14\frac{1}{4}$ 1658.
4. *Maria Skancke*, død $28\frac{1}{2}$ 1708, 70 aar gl., gift først $21\frac{1}{8}$ 1664 med Romund Brekke, begr. $2\frac{1}{9}$ 1666, og derpaa $10\frac{1}{11}$ 1667 med Tjøstulf Jøransson Granelien.
5. *Maria Skancke, jr.*, født $10\frac{1}{8}$ 1655, gift $8\frac{1}{2}$ 1672 med hr. *Daniel Wolf*, der var født $18\frac{1}{11}$ 1635 i Skien og søn af seilmager Michel Nicolaisen Wolf og Catharine Lorentzdatter. Han blev 1671 capellan hos hr. Skancke, indsat i embedet $22\frac{1}{7}$ s. a., succederede ham som sogneprest 1689 og døde $16\frac{1}{2}$ 1713. Ved det efter ham afholdte skifte $2\frac{1}{11}$ 1713 levede enken og 3 børn:

Daniel Wolf, myndig, Christian Wolf, døbt $^{23}/_{11}$ 1684, og Catharina Wolf, døbt $^9/_4$ 1693¹⁾.

6. *Anders Skancke*, døbt $^{29}/_{11}$ 1657 og begr. $^{74}/_2$ 1658.

7. *Gabriel Skancke*, født $^{21}/_8$ 1659, var død før $^{19}/_6$ 1684, paa hvilken dag hans efterladte trolovede, Anna Pedersdr. lod døbe deres søn *Lauritz Gabriel Skancke*.

8. *Magdalene Skancke*, „den yngste datter“, født $^{13}/_3$ 1661, blev gift først $^{14}/_{11}$ 1681 med *Jens Pedersen Skanderup*, der døde $^6/_10$ 1692, vel 43 aar gl. paa Klomsæt, og derpaa $^{11}/_6$ 1698 med Gunlek Niculssen. Hendes søn Zacharias Skanderup omkom $^{30}/_7$ 1702, 15 $\frac{1}{2}$ aar gl., idet han red udi en myr for at jage op ællinger.

Om Hamarbispen Karl Jenssons æt.

Af N. O. Kolsrud.

Blandt Norges katolske prælater er der vel faa, som er bedre kjendt af almenheden end biskop Karl Jensson paa Hamar (1505/6—1511/12), og faa har som han vakt historikernes udelte interesse. Hans politiske stilling i den urolige tid ved begyndelsen af det 16de aarhundrede og hans romantiske skjæbne har været et tiltrækkende emne at behandle. Tiltrods for, at kilderne langt fra er saa fyldige, som man skulde ønske, saa harde dog givet stof nok til fantasifulde udsmykninger (Svaning, Huitfeldt) og aandrige historiske kombinationer (Keyser, Allen)²⁾, og endog i et belletristisk arbeide af nyere datum (J. B. Bulls „Mørke Aarhundreder“ I og II) spiller denne biskop en fremtrædende rolle.

Man har hidindtil maattet savne nærmere oplysninger om en ting, der dog maa antages at have nogen interesse, nemlig biskop Karls herkomst og æt. Fra de almindelig benyttede kilder³⁾ kan kun sparsomme bidrag hentes til kundskab om denne sag; hvad vi ved, indskrænker sig til følgende:

¹⁾ De øvrige børn var: Michael døbt $^1/_3$ 1674 og begr. $^{10}/_6$ 1674, Martha døbt $^{13}/_{12}$ 1676 og død før 1713, Zacharias født $^1/_11$ 1678 og begr. $^{16}/_1$ 1680, Christian døbt $^1/_1$ 1681 og begr. $^{12}/_2$ 1684, Gabriel døbt $^9/_10$ 1683 og begr. $^{16}/_1$ 1684. D. Thrap: „Christianssands Stifts Prester i det syttende Aarhundrede“ s. 180 har om disse flere meningsløsheder og fejl.

²⁾ Dr. L. Daae, der sidst har behandlet bisp Karls liv (Norsk hist. Tidsskr. 4. III [1905]) har brugt et andet princip for fremstillingen og derved opnaet større paalidelighed.

³⁾ Den udførligste angivelse af kildematerialet findes hos Keyser og Daae.

Fra troværdigt svensk hold, at biskopen 1508 havde en søster, gift med Per Kempe i Medelpad; efter vidnesbyrd af samtidige diplomer og senere historiske optegnelser (Skiby-kroniken, Hamarbeskrivelsens bisperække, presterækken i Hovs hovedkirke paa Totn), at han var adelig, — ligesom ogsaa senere tider (biskop Jens Nilssøn, Arild Huitfeldt) sees at have tillagt ham navnet „Jæmt“¹⁾. Man har hidtil ladet denne tradition staa ved sit værd uden nærmere at undersøge det faktiske forhold²⁾.

Den i diplomer forekommende navneform er „Karl Jensson“; kun et eneste sted læses det svenske „Jönsson“ (D N II nr. 1022). Nu har altsaa Karls fader hedt Jens (Jenis) eller Jöns (Jönis), og begge former bruges i Jämtland (dog hyppigst Jens). Det kan tænkes, at bispen er opkaldt efter sin farfar, og det vil derfor ikke være uberettiget at søge som hans far en jæmtelænding ved navn Jens Karlsson.

En saadan mand findes virkelig, og hans navn forekommer i breve mellem aarene 1435 og 1476. Med hensyn til tiden passer dette udmærket; thi den senere biskop Karl blev i 1486 indskreven som student ved Rostocks universitet. Idet vi indtil videre forudsætter her at have fundet den rette, vil vi undersøge slegtsforholdene lidt nærmere.

I 1430—40aarene møder vi paa gaarden Hov (Hackås sogn) i Jämtland en familie, bestaaende af enken Radgerd Ketilsdotter, hendes fem sønner Per, Ørjan, Erik, Jöns og Olav Karlsønner samt en datter Christina. Samtlige disse mænd forekommer siden i flere breve, nævnt med forskellige epitheta: saaledes kaldes Per, Jens og Olav „beskedelige mænd“; Ørjan og Erik nævnes endog „velbaarne mænd“. Vi har da her at gjøre med en jæmtelandsk adelsæt; men naar det gjælder

¹⁾ Dette tilnavn findes ikke samtidig brugt om biskop Karl, men det forekommer ingenlunde sjelden som saadant ved andre personer (f. eks. Jens Jamt (D N VII nr. 706), Per Jamt (D N XIV. 788)).

²⁾ Dr. L. Daae formoder (Kong Christiern den Førstes norske Historie [1879], s. 85 Note 1), at biskop Karl er en nær frænde, maaske en brodersøn av Kong Karl Knutssons hærfører hr. Ørjan Karlsson, men i sin ovenfor nævnte afhandling i Norsk hist. Tidsskr. har han ikke genoptaget denne formodning.

spørgsmaalet om, hvorvidt bisp Karl paa Hamar tilhører denne æt eller ei, vil man vel fordre stærkere grunde for at antage et saadant slegtsskab, — hvorvel der intet urimeligt kan siges at være i denne tanke.

En sikrere vei vil det derfor være at undersøge det heraldiske materiale, som kan findes at være til støtte. Hverken den norske eller den svenske sigillsamling er endnu bragt op til den tid, vi har for os; det norske diplomatarium giver som regel ingen besked om seglenes udseende (en undtagelse danner dog de sidste bind); det svenske diplomatarium fra 1401, hvilket stadig beskriver de sigiller, som findes, er endnu ikke rullet længer end til 1420. — Et held er det derfor, at vi har bevaret et forsegleet brev¹⁾, hvorefter vi kan lære bisp Karls (vaaben-)mærke at kjende. Dette viser sig at være et krokot ben med en spore (?) — knæet mod venstre for beskueren —. Omskriften er ulæselig; men det er ikke tvil underkastet, at det er bispens eget segl, som vi her har for os; thi det er brevets eneste, og udtrykket „nostro sub signeto“ giver sikkerhed nok.

I det norske diplomatarium er der trykt en mængde breve fra Jæmteland, hvilke saa godt som alle tilhører Kgl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitets-Akademien i Stockholm. Ved et par af disse er seglet bevaret for brødrene Per og Jens Karlssønner²⁾. Efter henvendelse blev der³⁾ ved godhed af riksantikvarien, hr. Hans Hildebrand, meddelt mig oplysninger om seglenes udseende. Disse viste sig af det tilsendte rids at være ganske smaa og utydelige, det ene endog sønderbrudt; men allerede ved første øiekast fremgaar ligheden med bisp Karls segl. Paa begge to er (vaaben-)merket en ophøiet figur, der kun tør antages at være

¹⁾ Trykt D N I 1020. Originalen tilhører Deichmanske bibliotek i Kristiania og opbevares i rigsarkivet sammesteds. Ved undersøgelse fandt jeg, at seglet, som er trykt i rødt lak paa papir, var noget beskadiget, saa at hjelmen og løvverket var utydeligt; men selve vaabenskjødet er helt. — Seglet er ogsaa bevaret ved et pergamentsbrev i Danske Selskabs samlinger i Kjøbenhavn (D N V 958).

²⁾ D N VI 530. 3 og XIV 55. 1.

³⁾ Under 15de jan. 1906.

et kroket ben, med knæet mod venstre (for beskueren) paa Pers sigill, mod høire paa Jens's.

Det vil saaledes af ovenstaaende kunne siges som ganske sikkert, at alle disse tre mænd tilhørte samme æt, eftersom de var fra samme landsdel og førte det samme merke i sit vaaben-skjold. Dette er intet andet end det saa vel kjendte Skanke-vaaben; men om Jæmtelandsætten hænger sammen med den sydnorske af samme merke, kan ikke her paavises. Det tør derfor være passende indtil videre at omtale den slegt, vi her har for os, som Jæmte-Skankerne.

At lede op igjen de gamle storætter i middelalderen er ingenlunde noget endeframt arbeide; thi det diplomatariske materiale er ikke altid det bekvemmeste for genealogiske undersøgelser. Imidlertid er det forholdsvis let at finde rede paa Jæmte-Skankerne, og jeg vil i det følgende fremlægge, hvad jeg har kunnet samle. Det har væsentlig personalhistorisk interesse.

Af de ovennævnte søskende paa gaarden Hov omtales Christina i 1435, idet hendes brødre Ørjan, Jens og Olav løste hende ud af fædreneerven, vistnok i anledning af hendes giftermaal¹⁾. Medgiften maa siges at have været ganske betydelig: 300 mark sølv i gode penge, desuden kopper og gryder, hendes klæder — kaaber, kjortler og linklæder — og endelig 50 mark for „anden del“, som hun havde i gaarden (D N XIV 48)²⁾.

I 1438 om vaaren solgte Radgerd Ketilsdotter med sam-

¹⁾ Sml. D N III 954, hvor Bjørn i Kluksaas giver sin dotter Christina hendes medgift og løser hende fra gaarden. Dette blev gjort i hendes „velfaraøl“.

²⁾ Maaske er hun identisk med den Christina Karlsdr., som ifølge sin egen bevidnelse (dat 1482) havde været gift med Ingemund, der tillige med sin broder Anund havde brugt Hunga (Bodsjö sogn) (D N XIV 149). Det turde da være hendes æt, som ved 1550 sad paa Hunga; vi finder nemlig navne, som er egne for Hovs-ætten: Olav Jensson i Hunga (1548/53) udløste i 1548 to unævnte søstres odelsret i gaarden ved at betale til hver af sine svogre, „god mand“ Halvard Olsson i Helle (Brunflo) (1535/48) og Sven Persson i Stavanæs (Stamnäs i Refsund) 10 mark samt $\frac{1}{2}$ mark i sone (D N XIV 850). — Jens Jensson i Hunga betalte 1553 til sin søster Kirstin Jensdr. i Fjale (Fjåle i Refsund) og hendes bonde 6 mark i penge og 6 mark i jord, som var $\frac{1}{2}$ tridjung i østre Fjale, og til sin (ugifte?) søster Gertrud 12 mark, alt for deres odelsbyrd i Hunga (D N XV 632).

tykke af sine sønner og maager¹⁾ gaarden Heglid (Häglet i Sunne) til provsten hr. Ilian (D N III 742). Denne gaard har saaledes hørt til fædrearven, og det ser ud til, at der endnu var sameie mellem brødrene. Selve hovedgaarden, Hov, vides ikke at være bleven delt, hvorimod andre til ætten hørende gaarde er blevet udskiftet. Saaledes fik ialfald Erik af sine brødre Ørjan og Olav deres eiendom i Vesterhus (Frösön) mod at give afkald paa sin del i Hov, hvorom udstedtes brev af fire raadmænd i Trondhjem høsten 1438 (D N III 747).

Saa vel Erik²⁾ som Olav var døde i 1488 uden at have efterladt sig børn (D N III 965).

Hov gaard blev i Ørjan Karlssons eie, indtil han — vistnok paa grund af sin fremrykkede alder — i 1470 giver sin søn Karl den ene halvpart med alt tilliggende gods, medens han samtidig overdrager ham at bruge den anden halve del til faderens bedste og behov. Ørjan nævner sig ved denne leilighed som ridder; han kaldes i 1450 „herre“ (D N XIV 81) og faa maaneder før „velbaaren mand“ (D N VI 530), men er i 1438 kun „beskedelig mand“ (D N III 747). Sandsynligvis er han — som dr. L. Daae mene.³⁾ — identisk med Kong Karl Knutssons Hærfører Ørjan Karlsson, der i slutten af 1452 og begyndelsen af 1453 gjorde indfald i Norge til bedste for sin herres sag. I saa fald tør han være slaaet til ridder af kong Karl ved kroningen i Trondhjem høsten 1449; i Norge anerkjendtes han dog ikke som saadan, idet norske mænd alene omtaler ham med hans snaue Navn „Jyrjan Karlsson“; derimod nævner kong Karl ham „herre Ørjan“⁴⁾. Senere blev han medlem af kong Karls svenske raad og indehavde 1457 Stillingen som „förlåfvare“ paa Stokkholms slot⁵⁾. Men da kong Christjern I samme aar indtog

¹⁾ Der har saaledes været flere døtre paa Hov; men kun Christina kjendes.

²⁾ Som „velbaaren mand“ (D N XIV 68) tør Erik være identisk med den Ericus Karoli armiger, der var tilstede i Kalmär 21. juni 1471 som medlem af Norges og Danmarks riges raad (D N III 893).

³⁾ Kong Christiern den Førstes norske Historie, s. 85.

⁴⁾ Diplomatarium Christierni Primi, ed. C. Wegener, s. 46 sammenlignet med med s. 53 f. (= D N VIII s. 382).

⁵⁾ A. A. v. Stiernman: Swea och Götha Höfdinga-Minne (Stockholm 1756), s. 13.

byen, blev hr. Ørjan, kansleren dr. Ryting og flere af Karls tilhængere fangne og mishandlede af de danske.

Dette omtales først af den samtidige 2den fortsætter af Rimkrøniken¹⁾, og siden i et meget troværdigt haandskrift fra slutten af det 15de eller begyndelsen af det 16de aarh., hvilket bærer titelen „Danske Kong Christierns Handel“²⁾.

Hr. Ørjan var død 1477³⁾; hans enke Margrit Jensdotter var vistnok hans anden hustru, og maa have været gift før, eftersom hun ved denne tid havde to voksne sønner, hvilke hun nævner som Knut og Gjord Perssønner, medens hun i samme brev ikke kalder Karl Ørjansson sin søn. Hendes herre hr. Ørjan havde givet hende til rette morgengave Gillestad og Løvdeberg (i Hackås); disse gaarde solgte hun nu til Karl paa Hov for 50 mark (D N III 917); han havde allerede tidligere (1475) af Lindorm Nilsson kjøbt to systerdodder (jilhørende hans hustru og dennes syster) i gaarden Gillestad for 8 jæmtske mark, og endda en „systerdel“ blev i 1523 lagt til det øvrige, idet Karls søn Ørjan paa Hov kjøbte denne part af Ingemund og Olav Ingemundsson i Loke (Lockne)

¹⁾ Twå gamla Swenske Rijn-Krönikor, udg. af Joh. Hadorph (Stockholm 1674), I s. 463:

„Tha lät Konung Christiern gripa äpter Biskops*)taal.
Swa manga han hade miszlänckte i waal:
Doctor Ryting Konung Karls Canceläre war,
Ther sine troheet med ährom bar,
Her Niels Pederson Gramso ok flere,
Ok manga andra mere;
Her Ørjan Karlson then sköna Man,
Förty Erkebiskopin räddis för han,
The leto them alla pijna,
Ok sade thet the drogo alla ena lijna:“

*) Erkebisköp Jöns Bengtsson Oxenstjerna.

²⁾ Handlingar rörande Skandinaviens Historia V (1818), s. 12 f.:

„Item tenken huru han (o: Christjern) lot gripa herr Ørjan Karlsson, doctor Ryting, Sten Bengtsson ok manga andre dandemend, borgare i Stokholm, ok lot setja dem i tornet för lygn skuld, ok lot taga bort en del hvad de ätte; somliga lot han pina at de blive död der utäv, ok somliga at de miste deris helbrygde; somlige blevo ok lenge i järnen, at de blivo stimpare mot Guds ära ok rätt ok hans Konungsliga ede etc.“

³⁾ D N III 917. Han kan saaledes ikke, som Stiernman mener (anf. skr s. 13), være den samme, som Ørjan Karlsson, der 1498 var hovedsmand paa Öresten.

for 10 jæmtske mark (D N III 910; XIV 392). — Karl Ørjansson har ikke arvet sin faders ridderværdighed; thi han er kun „beskedelig“ og „hæderlig“ mand (D N III 917, 938). I 1488 var han død (D N III 965).

At den nys nævnte Ørjan Karlsson paa Hov var hans søn, bliver sikkert derved, at denne i 1526 af Sven i Heglid oppebar en hest for sin odelsret og tiltale i denne gaard (D N XIV 561). — Ørjan og hans syster Anne var vistnok i 1488 endnu umyndige, eftersom de havde ombudsmand for rette og ikke selv kunde møde (D N III 965). Første gang han sees at være opnævnt som domsmand paa tinge, er i 1500 (D N III 1017), og siden er han meget benyttet som saadan, som vidne eller besegler ved forskjellige transaktioner (en række breve i D N), sidst 1530 (D N XIV 696).

Da Anne Karlsdotter blev gift med Per Jonsson, blev Hov og Gillestad opmaalt i mælingstal, og Anne, som havde faaet den sidstnævnte gaard som sin del, havde da „inde med sig“ 20 lod sølv mere end broderen; men han eftergav hende dette „for dannemænds bønns skuld“. Siden, da hr. Erik Andersson, kirkeherre i Ovik og landsprovst over Jæmteland, var paa Hov og „gjorde hustru Anne i Gillestad sin rede“ (∴ meddelte hende sakramentet) blev hun tilspurgt af sin brodersøn Per Ørjansson i Hov, om hun havde faaet sit rette bytte og arv i hans faders gods. Dertil svarede hun, at Ørjan havde gjort hende god skjel og lovet, at „hvart hun levde længer eller skjæmmer, da skulde aldrig hun eller hendes arvinger der ydermere oppaa tale“. Da saa imidlertid siden skede, blev der opsat provsbrev om dette skifte paa Hakkaas høsting 1551 (D N XV 602). — Paa samme høsting 2 aar efter kom frem hustru Annes 2 maager, Olav Laurensen i Gillestad (hans hustru hedte Ingrid) og Sven Torgotsson sammesteds, og klagede paa sine hustruers vegne over Per Ørjanssons børn i Hov, at deres værmoder ikke fik ret bytte eller maal med sin broder. Men da kom hæderlige mand hr. Erik i Ovik fram paa børnenes vegne og svarede, at saa var skeet, og fremlagde derhos ovennævnte brev, hvorfor de 12 domsmænd kjendte Per Ørjanssons børn kvit og fri at holde yder-

mere maal og byte med sine frænker i Gillestad (D N XV 629). — Utilfreds med dette vilde Olav Laurensen gjøre endnu et forsøg, og mange aar efter fik han med sig to mænd fra Sande (i Hackås) og gik til Per Andersson i Fetstad (Hackås, nu Fäste), som da laa for døden, for at faa greie paa, hvordan det var gaaet til, dengang han var i prov og byte mellem Ørjan Karlsson i Hov og hans søster hustru Anne i Gillestad. Svaret var imidlertid som før, at regnskabet dem imellem var op- og afgjort; formodentlig har Olav dermed slaaet sig til ro (D N XV 700).

Heller ikke Ørjan (den yngre) var ridder; men foruden med de almindelige benævnelser i jæmtelandske breve (se stamtafle I) omtales han ogsaa af en dansk mand som mand „af vaaben“ (D N XIV 686); han førte i sit segl Skanke-vaabenet, nærmere bestemt et ben og en stjerne, med omskrift: [S.] Georgii Karoli. Skanken er saaledes uomtvistelig slegtsmerket, mens stjernen maaske tør betragtes som personligt merke (D N XIV 225, dat. 1509; 559, dat. 1526).

„Ærlig og velbyrdig mand Jørgen Karlsson paa Hov“ har ogsaa spillet en rolle i historien, om ikke saa stor, saa dog værd at nævnes¹⁾. — Han var en „besynderlig god ven“ af den samtidige, saa vel kjendte hr. Vincens Lunge, der endog kalder ham „svoger“ — en benævnelse, som intet har at bestille med slegtskabsforhold, men kun er udtryk for nært personligt venskab. Det skriver sig vel fra den tid, da Vincens i egenskab af Jæmtelands lensherre bereiste landet vinteren 1527—28 og var Jørgens gjest (D N XIV 719).

Besiddelsen af dette len, som af kong Frederik I var overdraget Vincens i 1525, fik nogen betydning i den strid, der udbrød mellem ham, Norges mægtigste mand, og erkebispens Olav Engelbretsson. Da Vincens og snart efter hans foged i Jæmteland, Jørgen Persson, var dragne bort efter den nævnte reise, sendte erkebispens sin tro mand Haaken paa Egge (?= Haakon Thorstensson, tidligere underfoged i landet (D N III 1018; XIV 203, 215)) derind for i deres fravær at tinge almuen fra kong

¹⁾ Kort omtalt af L. Daae i Norsk hist. Tidsskr. 1. III. s. 294.

Frederik og dets rette lensherre og erkebispem tilhaande, idet han sagde, at Vincens Lunge var rømt fra landet med hustru og børn. Men da traadte Jørgen Karlsson op imod Haaken paa Egge, „givendes saa for svar, at de ingen vilde svare, hørige, lydige være, eller og skat give vilde, uden de havde alles vores herrers og kongers aabne beseglede brev til almuen“, slig som Vincens Lunge havde der i landet ladet forelæse. I 1529 (2. aug. eller 13. dec.) skriver hr. Vincens fra Lungegaarden i Bergen til sin ven Jørgen og takker ham, fordi han har givet almuen „de bedste, nytteligste og bestandugste raad“, og fordi han ved sit svar havde „stillet og afvendt en evig skade, som almuen kunde formedelst slig Haagens paa Egges løgn, digt og forræderi udi faldet have“, hvorfor der bør ham „baade ære, pris, løn og tak“ saavel fra kongen som lensherren selv og den menige almue. Vincens Lunge sender med sine tjenere, hr. Nils (hans kapellan) og Per Nilsson, en beseglet kopi paa pergament af sit forleningsbrev og dets følgebrev¹), idet han begjærer af Jørgen, at denne vil være tilstede og lade brevene forelæse paa hvert tingsted over alt Jæmteland, og minde almuen om de løfter og tilsagn, de gjorde ham den tid, han var der i landet. — Han tilskriver samtidig Jørgen Olsson, at han — saafremt han selv vil — skal oppebære skatten; men hvis han endelig vil være erkebispem huld og tro, da skal hverken Jørgen Karlsson eller nogen anden dannemand give ham noget. Da skal hr. Nils og Per Nilsson oppebære skatten, til Jørgen Persson kommer igjen. — Vincens Lunge siger, at han har tilbetroet Jørgen Karlsson besynderligen for nogen anden sit gavn og bedste, og han forundrer sig over, at „Haagen paa Egge ikke blev fulgt ud af landet med pil, skeiter og baspyd“, naar han saaledes uden kongens brev forvildede almuen og gjerne kom den om hals, liv og velfart. Han slutter med en hilsen fra sin hustru, beder ham stole paa, at det „ikke er i erkebispens eller nogens i Norge magt ham af landet at fordrive“, og lover, at det skal han „snarligen spørge en tidende og smukt spil til“ (D N XIV 661).

Om vinteren sendte erkebispem atter en mand ind i Jæmteland for at tinge med almuen, denne gang en ved navn Trond

Iversson²⁾); den 9. febr. 1530 tilskriver denne sin herre, og siger, at han har faret over næsten hele landet og faaet godt svar: almuen ønskede allesteder at faa nyde hans naade erkebispens for deres herre. Det kan saaledes lidet have gavnet, hvad Jørgen Karlsson talte til bedste for Vincens Lunge, og dennes styrelse har vistnok heller ikke været likt af jæmtelændingerne; thi Trond meddeler, „at ingen mand maatte gaa længer end en mil fra sin gaard, med mindre de maatte give hannom penninge derfor, saa mange som hannom paa æskede“ (D N XIV 676). Stemningen var virkelig ogsaa for erkebiskopen; thi kort efter (20. marts s. a.) skrev Jæmtelands lagmand paa hele almuens vegne to breve, et til erkebispens med ønske om at maatte beholde ham som deres lensherre, og et til kongen, hvor dette ønske bedes opfyldt (D N XIV 679, 680). Som væsentligste grund angives, at veien til Trondhjem er lettere end til Bergen eller Danmark, medens de mange klagemaal, hvoraf et par gjælder Vincens Lunges bestemmelser, synes at spille en underordnet rolle i dette spørgsmaal.

Hvor snart disse nyheder var kommet hr. Vincens for øre, kan ikke vides; men han havde ialfald faaet høre af nogle af sine venner, at erkebispens skulde have skrevet til kongen om ham, at han vilde „lade sig hylde for kong i Jæmteland“. Dette anser Vincens Lunge for „den største sag“, erkebispens med ham havde, og han mener, at denne her har spurgt et falsk vidnesbyrd af hans uvenner (D N XIV 684). Han tilskriver derfor Jørgen Karlsson med begjæring om, at denne i forening med Jørgen Persson eller andre af hans tjenere (som hr. Nils, Per Nilsson eller Jørgen Olsson) vil skaffe ham et vidnesbyrd af „24 de ypperste mænd“ i landet om, hvad han havde forhandlet med almuen paa tingene vinteren 1528—29. Brevet er dateret Tønsberg 9. april 1530, og han er nu paa vei ned til Danmark

¹⁾ Denne kopi er udstedt af hr. Esge Bilde, hr. Nils Lykke, Erik Ugerup og Geble Pedersøn samt 7 raadsmænd i Bergen og dat. 4. dec. 1529, hvorfor Vincens Lunges brev maa være skrevet 12. dec. (D N XIV 669).

²⁾ Foged i Jæmteland 1534 og 36 (D N XIV 727, 746); 1539 og 47 forenlet med Utstein kloster (D N XII 615; XIII 651).

for at faa sit tiaars lensbrev paa Jæmteland stadfæstet. Han beder derfor Jørgen fli det saa, at skatten bliver i landet, indtil han selv eller hans bud kommer did. Han ønsker, at det omtalte vidnesbyrd med det allerførste kan blive gjort færdigt, og han sender derfor kopi (udkast) til et saadant og desuden til et andet vidnesbyrd om privilegier angaaende forbrudt jordegods og ødejord (D N XIV 685). Disse udkast er kun bevarede i en noget senere afskrift, og ifølge paategning paa denne „havde én mand skrevet dem“, og „rygtet hænger paa Per Persson“ (D N XIV 686, 687). Denne var en broder af hr. Vincens Lunges fogd Jørgen Persson, og han sendte 6. mars 1530 fra Helsingør Anders Haakonsson (? søn af Haaken paa Egge) nordover til sin broder med ærend (D N XIV 678). Det passer da godt, at han har været indom hos Vincens Lunge i Tønsberg paa veien.

Noget saadant vidnesbyrd, som ønsket var, findes imidlertid ikke udstedt; thi det ser ud for, at Jørgen Karlsson havde skiftet sind og med hele almuen stillet sig paa erkebispens side. I det ovenfor citerede brev af Trond Iversson siger nemlig denne efter at have meddelt forskjellige nyheder: „Kan jeg ydermere spørge nogle tidend, da skal eders naade faa det til kjende med Jørgen Karlsson, fordi han haver agt sig til eders naade“. Det kan ikke tænkes, at Jørgen vilde paatage sig at bringe tidender fra Trond Iversson til Vincens Lunges fiende erkebispem, hvis han ønskede at ramme hr. Vincens's gavn og bedste som dennes „synderlig gode ven“. Saaledes vil det ogsaa kunne forstaaes, hvordan det gik til, at erkebispem fik sig tilsendt af Trond Iversson baade kopierne af Vincens Lunges forleningsbrev og dennes skrivelse til Jørgen Karlsson (D N XIV 661, 665; begge breve har paaskrift herom fra erkebispens kancelli).

Hvorvidt begivenhedernes gang er paavirket af Jørgens optræden, er vanskeligt at afgjøre. Almuens skrivelse til Frederik I har neppe havt den tilsigtede virkning; hr. Vincens suspenderedes vistnok fra besiddelsen af sit len Jæmteland, men kun for en kortere tid, idet kongen under 20. apr. 1530 indtil videre overdrog hr. Esge Bilde bestyrelsen deraf (D N XIV 610; XI 552). At kong Christjern II under sit andet ophold i Norge

ved nytåarstid 1532 gav erkebispens lensbrev paa Jæmteland, blev for saa vidt af mindre betydning (D N VIII 664).

— Om Jens Karlsson vides ikke sikkert, hvor han har boet, da hans fulde navn aldrig nævnes i forbindelse med nogen gaard. Om hans børn faar vi besked paa denne maade: I 1527 var der 3 systre, Ingrid, Kirstin og Karin, som med samtykke og raad af sine bønder og børn oppebar af Daniel og Sven i Heglid 12 mark, en ske paa 3 lod sam en del rede penge, alt for den odelsret, som de havde i Heglid, hvilket gods deres farmor „Ragel i Haaft“ tilforn solgte (D N XIV 604; sml. ovenfor s. 65). Naar nu deres farmor var Radgerd i Hov, og deres brødre ifølge et senere brev hedte Olav og Nils Jenssønner, saa har vi her for os fem af Jens Karlssons børn, hvortil saa med al sandsynlighed kommer Hamar-bispen Karl og hans syster i Medelpad.

I 1526 finder vi, at hustru Ingrids mand Jens i Bjerme (Näs) og hustru Kirstins mand Anders i Billestad (Hackås) paa skattinget i Hakkaas havde en sag fore med Olav Nilsson i Skede (Hackås). De klagede da over, at han sad inde med deres hustruers odel, som de skulde arve efter sine brødre Olav og Nils Jenssønner. Man fandt, at de havde denne sin ret i Vesterhus (Frösön), og de tildømtes derfor en sjettedel i denne gaard; men Olav skulde være fri og frels paa Skede (D N XIV 560). — Flere aar efter var der atter nogen ugreie med denne gaardpart, idet den var frakommet Jens, som nok brugte den; paa skattinget i Sunde 1534 bragte de to svogre samme sag fore og klagede over Nils Olavsson i Skede. Paa samme vis som første gang faldt dommen ogsaa nu: Anders og Jens skulde have en tridjung i halve Vesterhus, og Jens skulde selv „række efter“, hvorledes den var ham frakommet (D N XIV 727). — Jens Karlsson maa saaledes have eiet halvparten af Vesterhus, og da systerlod i hin tid var halvdelen af broderlod, vil det sees, at Olav og Nils Jenssønner hver havde en tredjedel, og Ingrid og Kirstin hver en sjettedel i fadersarven. Da systrene ikke havde odel i Skede, maa en af deres brødre vistnok være bleven gift did¹⁾.

¹⁾ Sml. D N XIV 160 og 164, hvor der paa Skede omtales mænd ved navn Baard (1486) og Mattis (1487).

„God mand“ Nils Olsson paa Skede havde to systre og en broder. Den ene syster, hvis navn vi ikke kjender, var gift med Olav Torgautsson paa Bleka (Näs). I 1544 overdrog han til sin værbroder al den del, som hans hustru tilfalden var efter fader og moder i Aangermanland og Medelpad, for 30 mark i sølvpenge, en okse god til 20 øre og et spand korn i godvilje, „paa det kjøbet skulde desto bedre at staa“ (D N XIV 811). Den anden syster hedte Birgitta og bodde paa Sillebakke (nu Silfbacken i Myssjö, anneks til Ovik). I 1546 solgte hun med sin bondes raad og samtykke til sin broder Nils al den del, hun aatte i Skede for 50 mark i gode guldpenge og et spand korn i godvilje (D N XIV 825). Begge disse udløsninger er vel som saa ofte ellers foregaaet i forbindelse med eller kort tid efter giftemaalet. — I 1551 bytede Nils med sin broder Ørjan deres jord og gaard Skede ret i to, „som merker og staker siger fore“. Desuden fik Ørjan en stue, god 6 mark, hvilken tilkom Nils, og gav derfor igjen 10 øre; men hvad stuen var mere værd, det skulde han have i godvilje, „paa det bytet skal desbedre holdes og stadigt at blive“ (D N XV 600).

Hustruerne Ingrids og Kirstins husbønder Jens og Anders var brødre (D N XIV 703). Deres fader var Ketil Jonsson paa Bjerme (sml. D N III 849 og XIV 176) og havde en broder Bjørn (D N XIV 100); disses moder levede endnu i 1467 (ibid.). Vi ser, at Anders Ketilsson brugte Bjerme i 1494 og 1500, ja endnu i 1510 (D N XIV 176, 195, 215, 238). Men i 1513 og udover finder vi ham paa Billestad (D N XIV 250 o. fl. st.), medens Jens Ketilson i 1514 og udover sees at have brugt Bjerme (D N XIV 256 o. fl. st.). Billestad¹⁾, nabogaarden til Hov, har Anders maaske faaet ved sit giftemaal med Kirstin Jensdtr., og det er derfor sandsynligt, at den har tilhørt Hovsættens gods. — I 1529 forøgede brødrene sit gods med halvdelen i Merle (Hackås) og halvdelen i Olberg (Näs), hvilken jord de fik sig tilskiftet af Ørjan paa Hov, uden at der siges, om det var ved odel eller ved at give jevngodt imod (D N XIV 670). — Et par aar efter finder

¹⁾ Nu Billsta, maa ikke forveksles med det nuværende Bällsta i Sunne.

vi, at Jens og Anders byttede gaarde, saa at den første fik Billestad, den anden Bjerme, hver med nærmere bestemte tilliggelser, og fælleseie. Brevet er dat. 3dje juli 1531 (D N XIV 703); da var byttet og flytningen skeet, men ikke saa straks i forveien; thi Anders var boende paa Bjerme allerede aaret før, den 31. jan. (D N XIV 674).

Jens's søn Une paa Billestad var gift med en systerdotter af Trond Sevasteson i Tavelnæs (Tafnäs i Sundsjö), og klagede over ham paa skattinget i Refsund 1548 i anledning af sin værmoders arv; men Trond viste med brev og vidner, at han havde betalt sin syster og hendes bonde efter deres egen vilje, baade for løst og fast, hvorfor hans brev dømtes at staa ved magt (D N XIV 852). Ifølge et brev af 1537 (D N XIV 763) fik den samme Trond en klage fra sine systerbørn, Olav, Jon og Halvard Annolvssønner i Landsem (Sundsjö), at deres moder havde faaet mindre end sine søstre ved udløsningen. Det vedheftede dokument (dat. 1519; D N XIV 275) er løsningsbrev for Tronds søster Agnes; da det vistnok ogsaa er hendes arv, som Une Jensson i Billestad førte klage over, maa Unes hustru have været en datter af Arnolv i Landsem.

Per Karlsson fra Hov var i 1440 gift med Ingegerd, en dotter af „beskedelig mand“ Hemming Olavsson i Øsen (nu Ösa i Ås sogn, Rödön); en syster af Ingegerd hedte Agnes og var gift med Per Philippusson i Ope (Brunflo) (D N III 758; sml. 1041 og XIV 69). Efter sin fader havde Ingegerd arvet halvt vestre Salem (Salom i Hackås) og rettighed i Salems lægde (nu Lägden i Hackås), samt efter sin moder Fetstad (nu Fäste i Hackås). I 1450 gjorde systrene jordeskitte, og Ingegerd fik da af Agnes hendes faste fædrene, som var halvt Øsen¹⁾ med alle sine til læger, og saa meget, som hun aatte øst (ø: nord) „i lægdomen“ (Lägden i Ås, nord for Ösa) og Eginsjø (Ås), 1 fjerding i Hidsmo (Ås) og kvernested sammesteds, fremdeles fiske og elgsgaarde, som hendes del var. Hertil føiede Per Philippusson ved byttet en kaabe og en kjortel saa god som 18 svenske mark, og Per

¹⁾ Den anden halve del i Øsen eiedes af lagmanden Esbjørn Sæmundsson, som købte den i 1434 af Erik Nilsson (D N XIV 47).

Karlsson gav igjen et kvernested øst (ø: nord) i aalen af Hovs eier (D N XIV 81). — Da Per Karlsson ved dette giftermaal kom i besiddelse af adskilligt jordegods, løste han sig ud fra Hov ved at tage 80 mark i penge for sin del; sammenlignet med hvad Christina fik, er dette mærkværdig lidet (D N III 965).

Efter Pers tid nævnes Øsen flere gange, og flere mænd som bosiddende paa gaarden. Det kan imidlertid ikke bestemt afgjøres, i hvilket ætteforhold de stod til Per og Ingegerd; vi finder i hvertfald navne, som er egne for Hovs-slegten (se stamtavle III).

Ikke langt fra Øsen ligger Vesterhus (paa Frösön), hvor domkirken i Upsala fra 1494 eiede noget gods (D N XVI 315). I 1526 bygslede (Ingrid Jensdotters mand) Jens Ketilsson (da i Bjerme) tilligemed Nils Eriksson i Øsen og Olav Persson i Vaglen (Frösön) med deres brødre og nærskyldte mænd af Jøns, electus til Upsala, dette domkirkens gods for sin og børnenes levetid mod en aarlig afgift af 10 mark (D N XVI 471, 472). Naar vi da i 1528 og 29 møder Ørjan i Vesterhus (D N XIV 625, 666), tør det antages, at han er den samme som Ørjan i Øsa (1524 og 26; D N XIV 472, 539) og muligens en broder af Nils i Øsa. Og naar vi fremdeles i 1551 støder paa Jon Eriksson i Vesterhus (D N XV 599), saa tør han ogsaa være af samme æt. Fra 1553 kjendes et brev, ifølge hvilket denne Jon med hjælp og bistand af hr. Erik Andersson, kirkeprest i Ovik og provst over Jæmteland, havde opryddet Vesterhus, som „var med skov overgroet“, hvorfor den hjælpsomme prest skaffede ham kong Gustavs stadfæstelsesbrev paa hans og børnenes ret til at bruge denne gaard (domkirkens del). Ogsaa kong Erik (XIV) gav 1555 sin bekræftelse herpaa, eftersom Jon havde sin gaard saa vel oprødt. — Da den geistlige jurisdiktion i Jæmteland ved syvaarskrigen kom under Norge, blev det hos den kongelige befalingsmand i Trondhjem, at saadan stadfæstelse maatte erholdes; to breve af denne art angaaende Vesterhus kjendes, et udstedt af Ludvig Munk 1572 og et andet af Jakob Hvitfeldt 1578. Det sidste omtaler en Bent Persson, der søgte at hindre Jons sønner Erik, Karl og Olav i besiddelsen af samme gaard, og det blev tilligemed de tre før nævnte breve af disse

brødre fremlagt for herredagen i Trondhjem den 8de september 1578, hvor ogsaa stadfæstelse paa den tidligere brugsret opnaaedes (Dombog for 1578 s. 190 f.).

En dotter af Per Karlsson var „ærlig“ og „beskedelig kvinde“ hustru Birgitta i Vesterhus. Siden hun allerede i 1477 var i besiddelse af denne gaard, tør hun have arvet sin farbroder Erik Karlsson (D N XVI 264); thi i 1487 var hun i Nidaros og havde da med sig det ovenfor citerede brev, hvorved Erik af sine brødre tilskiftes Vesterhus (D N III 747). — Efter erkebisp Gantes befaling blev brevet undersøgt af erkedegnen Ulv Olavsson, en kannik og to raadmænd, hvilke da udstedte en erklæring om dets egthed i alle dele (D N III 959). Hensigten med dette vil forstaaes, naar man ser, hvad ærende hun gjorde sig did halvandet aar senere. Da havde hun med sig (sit søskendebarn) Olav Jensson for i fællesskab med ham at klage over, at de ikke havde faaet sin fulde fædrearv paa begge sider, besynderlig i det gods, som heder Hov, liggendes i Hakkaas sogn, — som dem var forholdet af herr Ørjan Karlsson, deres farbror, og efter ham af hans søn Karl Ørjansson („Gud dere begges sjæl naade“). Sagen paadømtes i Nidaros erkebispegaard 10. nov. 1488 af erkebisp selv, Gaute Ivarsson, lagmanden Erik Amundsson og fem raadmænd der i byen. Som ombudsmand for Karl Ørjanssons børn mødte Per Olavsson og paastod, at der var gjort ret bytte mellem de brødre i levende live, samt omtalte de 80 mark, Per Karlsson havde taget for sin part i Hov. Domsræderne ransagede og overlas brevene, men fandt intet om lovligt skifte eller bytte mellem de brødre, da intet brev var givet paa Per Karlssons udløsning. Hustru Birgitta tilbød sig da at lægge de 80 mark til bytes igjen, idet hun paastod, at de ikke nær tilrækte for det, som hendes far skulde havt. Der dømtes da, at saa skulde gøres, og det forlig blev gjort, at hustru Birgitta og Olav Jensson med sine søskende og Karl Ørjanssons skilgjetne (ægtefødte) børn skulde gaa til ret tridjungs-bytte efter hr. Ørjan, Per og Jens i al den arv, som tilfaldt efter fader og moder og to deres brødre, Olav og Erik, som ingen børn efter sig havde (D N III 965).

Hvis hustru Birgitta har arvet sin farbror Erik, har hun vel foruden hans del i Vesterhus ogsaa faaet Brattaas (i Mariby)¹⁾ som Erik i 1447 havde kjøbt af Stephan og Bjørn Haavards-sønner (D N XIV 68). I saa fald har hun nok solgt igjen gaarden til Joan Bjørnsson, og det maa da være hendes børn, Rikard, Olav, Gjord og Niklis Perssønner, som i 1504 paa sin moders vegne oppebærer 7 mark i rede penge af denne Joan for den tiltale (odelsret), de havde i Brattaasen (D N XIV 214).

Hustru Birgitta maatte tre gange løse ud slegtninge, som havde odelsret i Vesterhus. — I 1477 fik „beskedelige mænd“ brødrene Olav og Erik i Sande (Hackås) af hende som begges deres frænke 10 svenske mark for den odelsret, de havde i Vesterhus, tilligemed forkjøbsret i tilfælde af nyt salg (D N XVI 264). — I 1479 betalte hustru Birgitta til sin frænke hustru Margit Joansdotter i Matanæs (Matnäset i Myssjö) seks alen klæde for hendes odelsbyrd (D N XVI 270). — En tredje, Martin Jonsson, havde tiltale i Vesterhus for sin hustru og værsyster. Han havde sin sag fore paa Frostatings lagret af Jæmteland, hvor den i nærvær af erkebispem og hr. Nils Henriksson („Gyldenløve“) blev paadømt af lagmanden i Trondhjem, Erik Amundsson, 1490. Der fandtes, at hustru Birgitta havde løst af sine frænder Olav og Erik i Sande deres odelsret i Vesterhus, og det syntes da domsmændene at være „lagom ligt“, at hun nu gav Martin 14 alen deventer krympet og overskaaret, hvilket og skede nogle dage efter (D N XVI 306).

Hvordan har det sig, at alle disse personer er odelsbaarne til Vesterhus? Denne gaard hørte, saavidt vides, til Hovs-ættens gods; men da der ikke her er tale om nogen af Karlssønnerne eller deres slegt, maa skyldskabet være fjernere.

¹⁾ I Diplomatariet staar Krattaas i Margaby sogn; men K er ganske vist læsefeil for B. Hverken paa Westrells eller paa Albin & Nordbecks kart over Jæmteland findes afsat nogen gaard i Mariby, som man her kan tænke paa. Men ifølge brev af 1548 (D N XIV 849; sml. XV 622 og 623) laa Kraakemyr i Brattaas-skogen vesten (∴ sønden) for Svartsjøen bredved Hovsmyren og da denne sjø og myr efter kartet ligger indpaa Maribys nordgrænse, maa Brattaas have været i Mariby. I samme skog laa ogsaa en myr, tilhørende Ød i Mariby.

Den gamle Karl paa Hov omtales ingensteds udtrykkelig; men der kjendes en „beskedelig mand“ Karl Persson (1394/1428), som vistnok er den rette. Han købte i 1394 en gaard Solkestad i Hakkaas af Markus Nifsson og Radgerd Torgautsdr. Ved denne leilighed forsegler blandt andre Jon i Sandom (D N III 517). — I 1410 udsteder jæmtelænderne paa Upsala domkirkes og dronning Margretes vegne et brev paa en restgjæld af 600 mark til domprovsten Jens Nilsson i Upsala, og de to første i den lange række af navne er Karl Persson og Joan i Sandom (D N XVI 60. Sml. III 582 og VI 357). Det er muligt, at Karl paa Hov og Joan i Sande var brødre, og det vokser næsten til sandsynlighed, hvis man antager, at Olav og Erik i Sande er søskende af Margit Joansdr. i Matanæs og derfor maa være sønner af Joan i Sande. Kun saaledes bliver odelsbyrden til Vesterhus forklarlig. — Naar hin før omtalte Martin Jonsson gjorde gjældende sin hustrus og værsøsters odelsret i Vesterhus, og dommen fældes under hensyn til, hvad hustru Birgitta Persdotter tidligere havde betalt til sine frænder Olav og Erik i Sande, saa kan dette neppe forstaaes anderledes, end at de to kvinder var døtre af en af disse mænd. To sønner af Olav i Sande, Anders og Per, skjænkede derimod sin odelsret i Vesterhus til domkirken i Upsala og til biskopens bord, for sig og sine forældre til evindelig sjaelegagn. Dette skede, da erkebiskop Jakob visiterede ved Brunflo kirke 22. jan. 1494. For at ikke siden nogen skulde melde sig, som var odelsbaaren til denne gaard, blev Vesterhus af provsten hr. Laurens 3 gange lovligen budt op tilkjøbs for saadanne. Herom udstedte lagmanden i Jæmteland, Magnus Hansson, sin bevidnelse 1495 $\frac{22}{5}$; der har nok da efter opraaet alligevel meldt sig nogen, som havde odelsret (D N XVI 315, 318).

Margit Joansdr. i Matanæs var gift med Martin Sluto (D N III 693) og havde med ham en dotter Katrine (D N III 744) samt tre sønner, Karl, Jon og Henrik (D N XIV 153). Siden blev hustru Margit gift med Jon Jonsson (D N XVI 270) og havde med ham tre sønner, Per, Anders og Nils (D N XIV 153). De seks brødre stadfæster 1484 det kjøb, som deres (da afdøde)

moder gjorde paa Fastegaard (Oviken) med Jønis i Myre (Oviken) for 20 jæmtske mark, hvortil Jon Jønsson i Myre og Enar Jønsson i Fastegaard yderligere fordem havde givet dem 10 jæmtske mark (D N XIV 153).

Om Anders Jonsson i Matanæs er at melde, at han ganske uden skyld blev aarsag til et slagsmaal og drab, som fandt sted hos presten i Hammardal i et drikkelag om sancte Katerine dag (25. nov.) 1519. Det gik saa for sig, at Jon Persson og Olav Nilsson „sate og drukko allis dere venners skaal i jæmteland; omsider drukko de Anders' skaal i Matenæs“; men da Olav ikke vilde „gjøre den skaal ret saa vel som de andre“, kom de to op at trættes, og tilslut tog Jon en kaarde og „hug Olav i hovdit; deraf do han“. Paa lensmanden, hr. Olav Galles, befaling blev prov optaget herom af Jon Heidinsson, sysselmand i Jæmteland (1520 $27/2$), og da efter hans ord „Jon Persson oforsynjo vart Olav Nilsson at skade“ (D N XIV 277), blev der efter kong Christjern II's befaling udstedt landsvistbrev for drabsmanden ved kansleren Mag. Mathias Hvøruf (Werff), provst ved Mariakirken i Oslo, 1520 $19/4$ (D N XIV 279).

I 1528 sees en viss Jens Mortensson at have oppebaaret 26 mark i sone og godvilje af Per Andersson i Matanæs, Erik Karlsson og Jens og Per Jonssønner i Funæs (Myssjö) til stadfæstelse paa det kjøb, som hans fader gjorde med Per Andersson og de andre 3 Mænd, for sin odelsbyrd i vestre gaarden Funæs (D N XIV 647). Denne Jens's fader var Martin Gunbjørnsson, og fra julekvelden 1498 har vi et andet kjøb, som han gjorde, idet han solgte sine frænder, den ovennævnte Jon Martinssons børn, en systerdel i østre Funæs for 2 øre og 10 mark jæmtske (D N XIV 188.) Martins fader Gunbjørn og hans hustru Birgitta havde tidligere af Birgittas syster Elsebe kjøbt halvdelen af vestre Funæs for 23 jæmtske mark; dette kjøb stadfæstedes 1486 af hustru Elsebes sønner Nils, Mattis og Sten Asmundssønner (D N XIV 159). Det er derfor muligt, at frændskabet mellem Martin Gunbjørnsson og Jens og Per Jonssønner i Funæs bestaar deri, at disses fader Jon Martinsson var gift med en datter af Gunbjørn i Funæs.

Katrine Martinsdotter fra Matanæs blev gift med Sten Au-

dunsson¹⁾ paa Hallem (Myssjö), ved hvilken leilighed Martin Sluto gav ham gaarden Svidje, som var hustru Margits odel; denne solgte Sten igjen med sin værmoders samtykke 1438 til Svein Magnildsson for 2 jænitske mark og 3 øre svenske (D N III 744). Stens søn Henrik havde fire sønner, hvoraf Jon og Sunvis blev paa Hallem, mens Sten og Nils 1526 solgte sin del i fædrengaarden til broderen Sunvis for 20 mark til hver (D N XIV 559). Sten var nemlig bleven gift med Agnes, en dotter af „beskedelig mand“ Nils Persson i Sunde (Refsund), og fik i 1509 af sin værfar et ødebøle Nor i Refsund for den tjeneste, han og hans hustru havde gjort denne (D N XIV 225). Sten eiede to tredjedele i gaarden Sunde (D N III 1063), og til sin del i Nor, som var Refsund kirkes eiendom, indtil Nils Persson kjøbte den i 1503 (D N III 1028), føiede han 1528 ogsaa de 2 tredjedele i samme gaard, som var kronens eiendom, idet hr. Vincens Lunge solgte ham den paa kong Frederiks vegne (D N III 1112)¹⁾. -- I 1512 erhvervede Sten sig dom paa et fiske i Gimdalen (Refsund), som hans hustrus bedstefader Per i Mordviken (Bräcke) havde faaet af Tivat Olavsson (1430) og dennes søn Benkt (1441) i saarbøder for Olav Simonsson, men hvilket hans værfar Nils havde solgt for længe siden (D N III 705, 766, 1053). — Stens søn Torkel i Sunde og hans brødre oppebar i 1536 af hustru Ingeborg i Hallem 4 mark til stadfæstelse paa det ovennævnte kjøb, som deres fader gjorde med sin broder, Ingeborgs mand Sunvis i Hallem (D N XIV 751).

¹⁾ Der forekommer samtidig en „beskeden mand“ Sten Øndsson (D N III 657; V 561; XV 50), der i sit vaaben førte to stjerner over og en under en bjelke, men han er en anden end Sten Audunsson, da hans faders navn Ønd sees at være det samme som Evind, hans kone at have hedt Ragnhild Gudbrandsdr., og han selv at være død ved 1450 (dateringen er usikker. D N XV 77).

¹⁾ Allerede 1505 havde Nils i Sunde, som da trættede med sin brodersøn Hemming i Mordviken (Bräcke) om ødejorden Nor, erhvervet sig dom, hvorved han tilkjendtes kongens del i gaarden for den skat, som tilforn var given deraf (D N XIV 215), og i 1517 opnaaede Sten i Sunde lagrettesdom paa, at han som nærmest boende var berettiget til at bygsle kronens del i samme Nor (D N III 1071); kort efter modtog han kong Christjern II's stadfestelse herpaa (D N III 1074).

Stamtavle I.

Karl paa Hov (Hackås)

Erik Karlsson, eiede Vesterhus (Frösön) og Brattaasen (Marieby), velbaaren mand, 1438/47 (? 71), var † 1488, børnløs.	Olav Karlsson, beskedelig mand, 1435/38, var † 1488, børnløs.	Hr. Ørjan Karlsson paa Hov, beskedelig mand, velbaaren mand, ridder, 1435/70, var † 1477; g. m. 1) N. N. 2) Margrete Jensdotter, tidligere g. m. Per. 1477.	Christina Karlsdr., 1435 (? 82).
		1) Karl Ørjansson, eiede Hov, Gillestad og Løvdeberg (Hackås); beskedelig mand, hæderlig mand, 1470/82, var † 1488.	Knut og Gjord Perssønner 1477.
		Ørjan Karlsson paa Hov, god mand, dannemand, beskedelig mand, hæderlig mand, ærlig og velbyrdig mand, „af vaaben“ (Skanke), 1500/1530 ¹⁾ .	Hustru Anne Karlsdr. i Gillestad (Hackås), var † 1551; g. m. Per Jonsson.
		Per Ørjansson paa Hov, god mand, 1546/52, var † 53 ²⁾ . ?	Hustru Ingrid. N. N.; g. m. Svén Torgautsson i Gillestad, 1546/53 ⁴⁾ .
		Gjord Persson i Hov, god mand, 1562 ³⁾ .	(Flere unævnte) 1553.

¹⁾ D N III 1017. 1018. 1041. 1071; XIV 195. 203. 204. 213. 225. 238. 240. 250. 253. 256. 263. 272. 276. 392. 394. 481. 483. 512. 513. 559. 560. 561. 604. 623. 624. 641. 642. 646. 647. 666. 670. 674. 693. 696; XVI 358. 362. ²⁾ D N XIV 833; XV 625. 629. ³⁾ D N XV 709. ⁴⁾ D N XIV 833.

Stamtavle II.

Karl paa Hov (Hackås).

Jens Karlsson (? eiede Billestad (Hackås) og del i Vesterhus (Frösön)), dannemand, skjel-
rik mand, god mand, beskedelig m. (Skanke-vaaben), 1435/76, var † 1488¹⁾.

Olav Jensson (? paa Bille- stad), 1488, var † 1526.	Nils Jensson (? paa Skede (Hackås)), var † 1526.	?	Ingrid, 1527; g. m. Anders Ketilsson i Bjerme (Näs) 1494/1510, i Billestad 1513/29, i Bjerme 1530/31, hæderlig og beskedelig mand ²⁾ .	Kirstin, 1527; g. m. Jens Ketilsson i Bjerme 1514/29, i Billestad 1530/42, god mand (bomerke) ³⁾ .	Karin i Helsingland, 1527.	?
	Olav Nilsson i Skede, 1526; eiede gods i Aangerman- land og Me- delpad.	Karl Jensson, hæderlig og velbyrdig mand (Skanke- vaaben), studerede 1486 i Rostock, 1487 i Greifswald, var kannik i Hamar 1492, kirkeherrepaa Totn 1497, official i Hamar 1500, electus 1504 og 5, biskop sammesteds 1506, † 1511/12.	Henrik i Bjerme, god mand, 1544/59 ⁴⁾ .	Une Jensson i Bille- stad, god mand, 1542/58 ⁵⁾ ; g. m. en dotter af Arnolv i Landsem (Sundsjö) (dannemand, 1508/17 ⁶⁾), og Agnes Sevastedotter fra Tavelnæs (Sundsjö) (1519, var † 1537.)	Henrik Jens- son i Billestad, god mand, 1552/53 ⁷⁾ .	?
Nils Olsson paa Skede, god mand, 1534/51 ⁸⁾ .	Ørjan Olsson paa Skede, 1550.	Birgitta Olavsdr., 1546; g. m. N. N. paa Sillebakke (Myssjö).	N. N. 1544; g. m. Olav Torgautsson paa Bleka (Näs), 1544/51 (?) ¹⁰⁾ .			Lasse Jensson i Billestad, god mand, 1553 ⁹⁾ .

¹⁾ D N III 742, 758, 763, 811, 833, 899, 965; VI 530; XIV 48, 61, 81, 100, 108; XV 102. ²⁾ D N III 1041; XIV 176, 195, 215, 238, 250, 502, 604, 605, 674. ³⁾ D N III 1064; XIV 256, 262, 273, 303, 557, 604, 605, 613, 643, 670, 706, 715, 732, 793. ⁴⁾ D N XIV 811; XV 601, 686. ⁵⁾ D N XIV 793, 819; XV 621, 629, 660, 677. ⁶⁾ D N III 1071; XIV 223. ⁷⁾ D N XV 621, 629. ⁸⁾ D N XV 638. ⁹⁾ D N V 1122; XIV 768. ¹⁰⁾ D N XV 607.

Stamtavle III.

Karl paa Hov
(Hackås).

Hemming Olavsson i Øsen (Ås), beskedelig mand, 1410/ 8. var † 1440¹⁾.

Per Karlsson, dannemand, god mand, beskedelig mand, (Skankevaaben), 1438/69²⁾.

var 1410 g. m.

Ingegerd, 1440/50, eiede $\frac{1}{2}$ Øsen, Lægden, Eginsjø, $\frac{1}{4}$ i Hidsmo (Ås).

Agnes, 1440/50, eiede Fetstad, $\frac{1}{2}$ i vestre Salem, Lægden (Hackås); g. m. Per Philippusson i Ope (Brunflo) (god mand, skjellig mand, 1440/50³⁾).

?
Erik
i Øsen.

?
Per i Vaglen
(Frösön), 1484⁴⁾.

Hustru Birgitta Persdotter, eiede Vesterhus (Frösön) og (?) Brattaasen (Mariby), beskedelig kvinde, ærlig kvinde. 1477/90.
| ?

Per Eriksson
i Øsan, ca.
1500⁵⁾.

Nils Eriksson
i Øsan, ca.
1500/1535⁶⁾.

?
Ørjan i Øsa,
god mand,
1524/26
(? i Vesterhus
1528/29).

?
Jens

?
Karl
i Øsan,
c. 1500⁷⁾.

?
N. N. (en
syster af
Karl).

Olav Persson
i Vaglen,
dannemand,
god mand, ca.
1500/1526⁷⁾.

?
Erik
i Vaglen,
god mand,
1513/56⁸⁾.

Rikard, Olav, Gjord
og Nils Perssønner,
1504.

Jon Jens-
son i Øsan,
1551⁹⁾.

Nils Jens-
son paa
Øsan,
1559¹⁰⁾.

Jon Karls-
son i Øsan,
1554¹¹⁾.

To sønner (den ene:
Mons) i Øsan,
1554¹¹⁾.

Per Eriksson
i Vaglen,
1551¹²⁾.

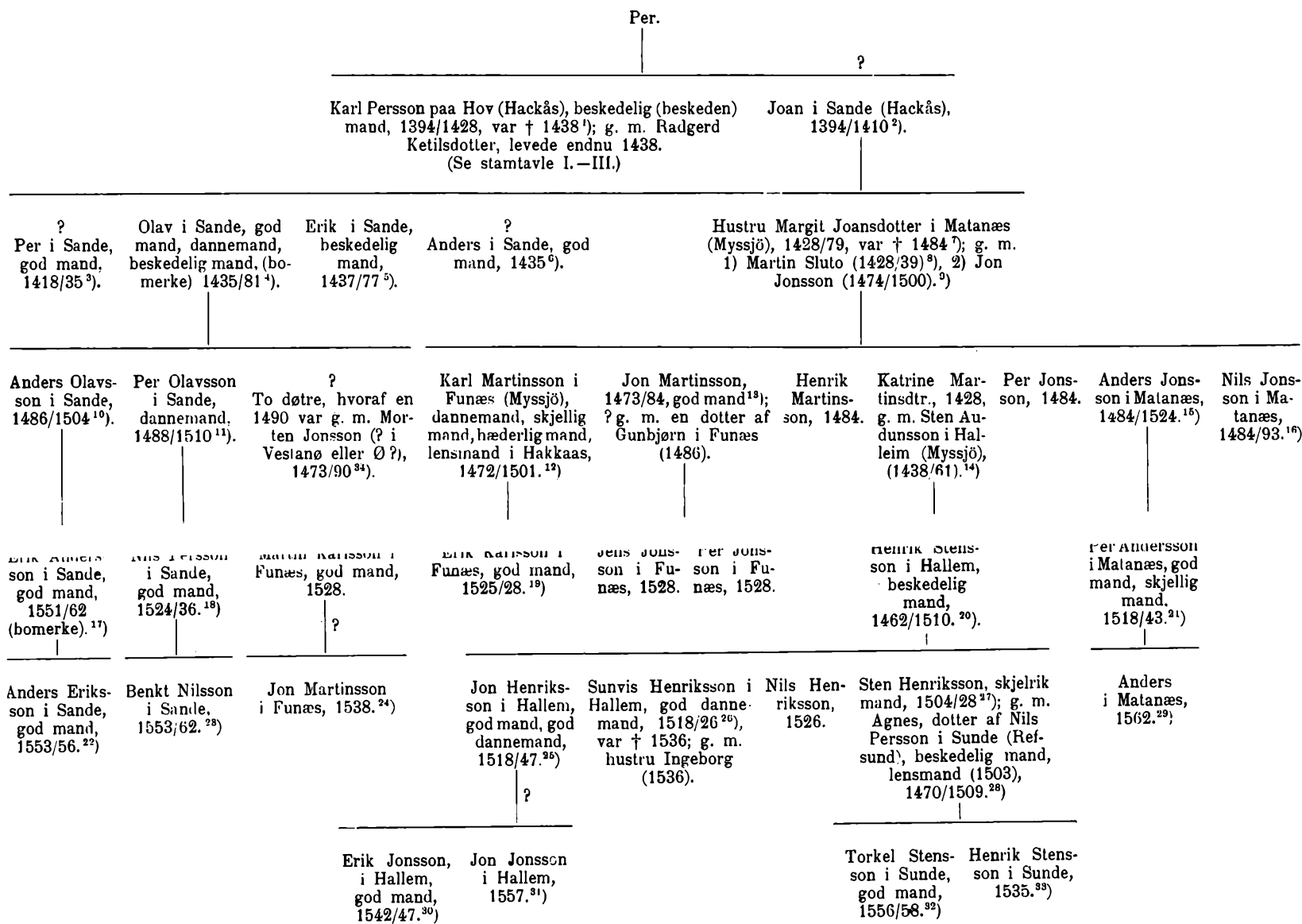
?
Jon Eriksson
i Vesterhus,
1551/55.

Jørgen i Vaglen,
1597¹³⁾.

Erik, Karl og Olav
Jonssønner i Vester-
hus, 1572/78.

¹⁾ D N III 693, 697; VI 412; XVI 60. ²⁾ D N III 742, 811, 965; VI 478; XIV 55, 56, 57, 63, 68, 76, 84, 86, 87, 92, 104. Han er forskjellig fra velbaaren mand Per Karlsson, som var dronning Dorotheas fogd over Jæmteland og Sparbo fra 1465 og udover (D N XIV 97 o. fl. st.); thi denne førte i sit vaabenskjold en væbnet arm med sverd (D N XVI 264). ³⁾ D N XIV 69, 74. ⁴⁾ D N XIV 152. ⁵⁾ D N XIV 201. ⁶⁾ D N XIV 201, 743. ⁷⁾ D N XIV 201, 245, 256, 286. ⁸⁾ D N XIV 245; XV 660. ⁹⁾ D N XV 598. ¹⁰⁾ D N XV 681. ¹¹⁾ D N XV 648. ¹²⁾ D N XV 599. ¹³⁾ Dombog 1597, s. 117.

Stamtavle IV.

¹⁾ D N III 517, 685, 693; VI 365. ²⁾ D N III 582; VI 357; XVI 60. ³⁾ D N III 641, 693, 709. ⁴⁾ D N III 900, 942, 964; XIV 63, 81, 108, 128, 140, 157, 160. Der nævnes ogsaa en „beskeden mand“ Olav Joansson 1421/26 (D N III 657, 679, 685); men det kan vanskelig afgjøres, om det er den samme. ⁵⁾ D N III 899, 900; XIV 49, 81, 116. ⁶⁾ D N XIV 48. ⁷⁾ D N III 693, 744; XV 703. ⁸⁾ D N III 693, 720, 744, 749. ⁹⁾ D N XVI 270. J. J. førte skjold seglet, men merket vides ikke. D N III 908, 937, 964; XIV 125, 160. ¹⁰⁾ D N XIV 160, 213. ¹¹⁾ D N III 964, 992, 1017, 1018, 1041; XIV 182, 188, 195, 196, 203, 213, 215, 236, 238. ¹²⁾ D N III 899, 938, 957, 1019; XIV 125, 138, 153, 159, 160, 188, 203, 204. ¹³⁾ D N XIV 117. ¹⁴⁾ D N III 744, 350; XIV 90. ¹⁵⁾ D N III 954, 957; XIV 160, 266, 276, 277, 395, 483. ¹⁶⁾ D N XIV 160, 182. ¹⁷⁾ D N XV 601, 602, 629, 639, 700. ¹⁸⁾ D N XIV 481, 502, 560, 674. ¹⁹⁾ D N XIV 513. ²⁰⁾ D N XIV 144, 157, 238; XV 703. ²¹⁾ D N III 1019; XIV 272, 276, 513, 647, 670, 788, 797, 798; XVI 362. ²²⁾ D N III XV 638, 660. ²³⁾ D N XV 629, 660, 700. ²⁴⁾ D N XIV 768. ²⁵⁾ D XIV 272, 699, 741, 768, 784, 797, 807, 808, 838. ²⁶⁾ D N XIV 272, 559. ²⁷⁾ D N III 1046; XIV 212, 645. ²⁸⁾ D N III 887, 1028; XIV 183, 189, 213, 215, 224, 225. ²⁹⁾ D N XV 703. ³⁰⁾ D N XIV 793, 807, 838. ³¹⁾ D N XV 671. ³²⁾ D N XIV 751, 813, 824; XV 677. ³³⁾ D N XIV 735. ³⁴⁾ M. J., „dannemand“, „god mand“, 1473/90 (D N III 178; XIV 116, 134, 168, 175, 178, 275) vistnok = M. J. Vestanø 1488/89 (D N III 964; XIV 145, 173) eller M. J. i Ø (= Vestanø), „skjellig mand“, 1480/96 (D N III 929, 942, 964; XIV 140, 156, 163, 182, 184).

Raadmand Wessels sjette Datter.

Af **P. H. Castberg.**

Raadmand Wessel i Trondhjem (f. 1646; † 1716) var gift med Maren Schøller (f. 1656; † 1742). Af flere samtidige Beretninger ved man, at der i deres Ægteskab fødtes dem ikke mindre end 18 Børn. Det heder saaledes om ham, at da han engang kom til St. Malo i Frankrige og man der fik høre om hans 18 Børn, strømmede Folk til fra Land og By for at se denne mærkelige Mand. Et andet Vidnesbyrd har man i en gammel Vise om Tordenskiold, hvori Raadmand Wessel siges at have havt

„Døttre sex og Sønnær tolv;

„Een af dem var Tordenskiold.

Endelig kan nævnes en Ansøgning fra Tordenskiold, i hvilken denne opgiver Antallet af sine Sødskende til 17.

Raadmand Wessel har i sin Bibel nedtegnet Navnene paa alle 12 Sønner og paa 5 af Døtrene. Men den sjette Datter har han glemt at medtage. Hendes Navn har derfor længe været ukjendt, indtil Undertegnede nylig stødte paa det i det norske Rigsarkiv. Hun hedte Elisabeth Sophia Wessel og har hidtil feilagtig gaaet for at være en Broderdatter af Raadmanden. At hun er hans Datter fremgaar af en Ansøgning, som hun 1721 sendte til Kongen. Den ligger i en Pakke med Paaskrift „Generaltoldkammeret; Kgl. Resol.; Nordenfjeldske Toldkontor. 1720—1726“. Her omtaler hun Tordenskiold og Schouthynacht Wessel som sine Brødre samt oplyser ligeledes, at hun er gift med Tyge Castberg i Lille Foesen, nuværende Christianssund. Det samme gentages i en Betænkning fra Stiftsbefalingsmand J. v. Ahnen i Trondhjem liggende som Bilag til Ansøgningen. Ogsaa han siger, at Elisabeth Sophia Wessel er en Søster af „Vice Admiral Tordenschiold“ og gift med Tyge Castberg.

Undersøger man Optegnelserne i omtalte Familie Bibel, vil man finde, at der er en Aldersforskjel af 32 Maaneder og 13 Dage mellem de to sidste Børn. Der er al Grund til at tro, at Datteren Elisabeth Sophia fødtes ved Midten af dette Tidsrum, sandsynligvis i Begyndelsen af 1695. Hun døde 1756 i Valdres, hvor en Søn af hende var Præst.

Spørgsmaal og Svar.

(Spørgsmaal 1).

Med megen Taknemmelighed vil jeg modtage Oplysninger om Descendenterne af Koffardikaptajn Mouritz Hansen With af Arendal f. 1679, begr. 10. Jan. 1749, 70 Aar gl. i Arendal (jvfr. den af mig i 1906 udgivne „Slægtbog over Familien With fra Romø“, pag. 79). Amanuensis i det norske Rigsarkiv, Hr. cand. juris S. H. Finne-Grønn har velvilligst meddelt, at Kaptajn M. H. With 3. Febr. 1712 i Arendal viedes til sin i nævnte Slægtbog anførte Hustru Guri Andersdatter, og at hun var Datter af Skipper og Rheder Anders Nielsen af Tromø Sogn og Hustru Helje Larsdatter Dahl. Efter Slægtbogens Udgivelse har jeg fundet, at Guri Andersdatter døde i Kbhvn. Tyske Friederichs Kirkes Ligbog har herom følgende Antegnelse:

Anno 1763 d. 21ten Juny eine Frau N[amens] Gurri Andres Tochter Dahls Wit:¹⁾ war 72 Jahr alt, sturbe vor Alterthum bey Hr. Capitain Witt, wurde in der Leichen Capelle No 10 des Nachmittags Klock. 4 beygesetzt.

Denne Begravelse ejedes af hendes Svigersøn, Kaptajn i Asiatisk Kompagni Jesper Pedersen With (Slægtbogen, pag. 80). I Kirkebogen benævnes hun altsaa ved sin Moders Familienavn: Dahl, som, formodentlig ved en Fejltagelse, anført i Genitiv giver Læseren den urigtige Forestilling, at hun var Enke efter en Person af dette Navn.

17. Juni s. A. blev Forseglsforretning foretaget efter Gurie Andersdatter, Mouritz Hansens Enke, der den Dag ved Døden var afgaaet hos Ober-Styrmand Sr. Witts boende i Dronningensgade i Kapellan Troyels Hus paa Christianshavn, hvor den Afdøde havde haft sin Bolig. Til Stede var Ober-Styrmand Witts „Kæreste“, som erklærede, at den Afdøde ikke havde ejet mere end en Kiste, der blev forseglet, „hvorved Forretningen ophørte for dennesinde“ (Kbhvns Skiftekom. Forseglsprot. 1762—65, pag. 414). Skiftet sluttedes 9. Aug. s. A., idet de registrerede Effekter udlagdes Kaptajn With for en Fordring (Kbhvns Skiftekom. Skifteprot. 1761—71, pag. 187). Ingen af Stederne forklares den Afdødes Slægtskab med de nævnte Personer. Den Ober-Styrmand Witt, i hvis Hus hun døde og hvis „Kæreste“ (hendes Sønne-datter?) nævnes, er formodentlig nedennævnte Styrmand i Asiatisk Kompagni Niels Jensen With, som Ligbogen altsaa fejlagtig kalder „Capitain“.

Hr. Finne-Grønn har oplyst, at Mouritz Hansen With og Guri Andersdatter foruden Datteren Anna Mouritzdatter With (f. 27. Okt. 1717 i Arendal, døbt 29. s. M., † 4. Okt. 1759 paa Christianshavn, i Ægteskab med Fættteren, Kaptajn, senere Overekvipagemester i Asiatisk Kompagni Jesper Pedersen With f. 21. Okt. 1714 paa Romø, † 18. Dec. 1799 i Fredericia, Stammoder til den af mig behandlede Familie) endvidere havde følgende Børn: Karen begr. 20. Aug. 1716 i Arendal, 3 Aar gl., Hans døbt 20. Aug. 1714 sst., Anders døbt 3. Nov. 1715 sst. og begr. 4. Sept. 1716 sst., Anders døbt 24. Febr. 1719 sst., Niels døbt 23. Nov. 1722 sst. og endelig Lars døbt 17. Marts 1724 sst. og begr. 19. Juni s. A. og sst.

Den næst yngste Søn Niels er vel uden Tvivl identisk med den Niels Mouritzen With, som 28. Aug. 1751 blev begr. paa Vor Frelsers Kirkes ny

1) Maa, efter andre Eks. i Kirkebogen, absolut læses Wittwe.

Urtegaard. Hans Alder angives imidlertid som 58 i Stedet for 28 Aar (Vor Frelser Kirkes Lig-Prot.). 7. Okt. s. A. indfandt Rettens Betjente sig i Hr. Kaptajn Jesper Withs iboende Værelser i Mester Conrads Gaard paa Christianshavn i Overgaden neden Vandet for at foretage Forseglingsforretning efter afgangne Niels Mouritzen Styrmand, som paa Rejse fra Stockholm med Asiatick Kompagnis Skib var falden ombord imellem den 13. og 14. Aug. Den Afdødes Slægtskab med Kaptajn Jesper With, som gjorde Fordring paa de faa Efterladenskaber og en resterende Løn paa 20 à 30 Rdlr. for hafte Udgifter ved Begravelsen, omtales ikke her, „da Forretningen for dennesinde tog sin Endskab“ (Kbhvns. Skiftekom. Forseglingsprot. 1748—52, pag. 575). Det er ikke lykkedes at finde, om det ringe Bo blev yderligere behandlet. Niels Mouritzen With har sikkert været ugift.

Kan Oplysninger meddeles om Mouritz Hansen Withs to andre Sønner Hans og Anders?

Den ældste, Hans, er maaske Fader til den Gurine Cathrine Hansdatter [With] af Kjøbenhavn, som 28. Aug. 1761 fik kgl. Bevilling til at ægte Niels Jensen With „uanset at de skal være hinanden udi tredie Leed beslegtede“ (Sjæl. Reg. 1761, Nr. 424). 16. Sept. s. A. blev „Niels Jensen With, Styrmand, og Jomfrue Gurrine Catharina Hans D. With unge Folk copulerede i Huuset“ (Vor Frelser Kirkes Copulations-Prot. 1750—92, pag. 52). Brudgommens Forlover var Grosserer Peter Fenger, Brudens Skibskaptajn Jesper With (Prot. over Trolovede og Egteviiede i Vor Frelser Menighed 1761—97). Sidstnævnte har altsaa, hvis Gurine virkelig var Datter af hans Fætter Hans Mouritzen With, ogsaa været Fætter til Brudgommens Fader, idet Mouritz Hansen With i Arendal, foruden den i Slægtbogen omtalte Peder Hansen With, som var Jesper Withs Fader, endnu maa have haft en anden Broder N. N. With, hvis Søn: Jens kunde være Fader til Brudgommen, Styrmand Niels Jensen With, da det jo siges, at denne var beslægtet med sin Hustru i 3die Led.

Niels Jensen With nævnes som Dreng med Skibet „Elephanten“ til Trankebar 1746, Lærling med „Dronningen af Danmark“ 1750, han er sikkert identisk med den Niels With, som var 4. Vagt paa „Kongen af Danmark“ 1755, 3. Styrmand paa „Dronning Sophie Magdalene“ 1757, 1. Understyrmand paa „Dronning Juliane Marie“s Kinatogt 1760—61 og Overstyrmand paa „Prinsesse Lovise“s Kinatogt 1761—64 (Asiatick Kompagnis Skibsprot. og Gageruller).

En Anders Jensen With nævnes forresten som Matros i Kompagniet 1735—37.

Hr. Arkivsekretær G. L. Grove gjorde mig kort efter Slægtbogens Fremkomst opmærksom paa, at der 5. Okt. 1759 blev foretaget Forseglingsforretning efter ovennævnte Anna Mouritzdatter With, da hendes Ægtefælle Jesper With var paa et Kinatogt (Kbhvns Skiftekom. Forseglingsprot. 1759—62, pag. 126, 133, 161 og 319; ikke Skifte som anført i Personalh. Samlinger I, pag. 523, hun og hendes Mand havde nemlig 27. Dec. 1748 faaet kgl. Bevilling paa, at den længstlevende maatte sidde i uskiftet Bo og omsider skifte med Samfrænder, Slægtbogen pag. 9). I Forseglingsprotokollen nævnes bl. a. Styrmanden Niels Jensen With, „som er en Søster Søn“, hvilken Bemærkning atter er overstregen, hvis ovennævnte Slutninger er rigtige, maa han jo have været hendes Fætters Søn, endvidere omtales Mad. With og Jomfruerne With. Er Mad. With identisk med den Afdødes Moder ovennævnte Guri Andersdatter? Hvem var Jomfruerne With?

Foruden de her nævnte Personer, har jeg under Forarbejderne paa Slægte-

bogen stødt paa adskillige andre With'er, som det endnu ikke er lykkedes at bringe i nogensomhelst Forbindelse med den af mig behandlede Familie. I Indledningen til Slægtbogen er en Del af disse anførte.

Enhver Underretning ogsaa om disse Personer modtages med Tak.

Poul Bredo Grandjean,
Havnegade 21, Kjøbenhavn K.

(Spørgsmaal 2.)

Efternævnte 8 Søskenes Forældre har forgjæves været eftersøgt, kun saa meget vides, at Moderen den 2den Mai 1736 blev begravet fra Esrom. Disse 8 Søkende ere følgende:

1) Jens Rasch, „Fionensis“, fra Fyen, „en moxen incomparabel Skildrer“, der døde i Zweibrücken 1744. 2) Niels Rasch, Byfoged i Horsens, hvor han døde 1767, begr. $27/8$, 71 Aar gl. 3) Jochim Rasch, død i Tibirke 1773 c. 74 Aar gl., Inspektør ved Flyvesanden, gift med Ingeborg Cathrine Friis. 4) Axel Rasch, hvis Stilling er ukjendt, han synes at have været Forvalter paa forskjellige Godser og kaldes $20/5$ 1737, da han i Fjelsted stod Fadder til sin Søstersøn Broder Landorph, Monsr Axel Rasch fra Langesø. 5) Frederik Rasch, død $17/10$ 1768, 63 Aar gl. som Kasserer og Forvalter paa Børnehuset paa Christianshavn. 6) Anne Gøde (Gyde) Rasch, død $12/4$ 1784 paa Christianshavn som Enke efter Kirurg Christian Licht, til hvem hun blev viet i Esbøndrup $17/6$ 1740. 7) Sofie Rasch, død i Tonderup Pgd. $28/6$ 1756, 45 Aar gl., gift i Esbøndrup $27/1$ 1737 med Hans Brodersen Landorph til Billesbølle, samt 8) Otto Christian Rasch, Regimentsskriver ved Kronborg Distrikt, boede i Esrom, døde i Esbøndrup $14/2$ 1748; han var 3 Gange gift, 1) $27/9$ 1735 med Sofie Hedevig Eller, død i Esbøndrup $4/1$ 1757, 2) $7/10$ 1738 med Cathrine Margrethe Scheffer, død i Esbøndrup, Octbr. 1741. 3) $30/10$ 1742 med Fredrikke Christiane Torm, død $11/10$ 1774.

Efter Tilnavnet „Fionensis“, der tillægges Maleren Jens Rasch, skulde man formode Forældrene har boet paa Fyen. Antagelig har Moderen overlevet sin Ægtefælle og er paa sine gamle Dage kommet i Huset hos sin Søn Regimentsskriver Otto Christian Rasch, i hvis Hus i Esrom hun døde 1736, men i Esbøndrup Ministerialbog angives ikke hendes Navn, der staar kun: 1736 den 2. Mai blev Regimentsskriver Raschs Moder fra Esrom begravet.

Muligvis har Faderen haft en Ansættelse ved Hoffet, da Kongen synes at have haft Bevaagenhed for Børnene.

Det vilde være af Interesse at vide, hvilket Familiemærke eller Vaaben disse har ført. Hvem vare Forældrene til disse 8 Søkende?

Arkivmanuensis A. W. Rasch,
Rigsarkivet, Christiania.

Svar I.

(5. R. IV. S. 193. Spørgsmaal 4, I.)

Den omhandlede Ansøgning fra A. J. G. Wassmann af (16. Maj) 1788 findes endnu bevaret som Indlæg til Kommerce Kollegiets danske Journal, E. E. No 455. W. melder heri, at han ugerne berøvede sig den Lykke at blive i Kongens Tjeneste (den 30. Nov. 1787 var han bleven entlediget som Postmester i Kellinghusen). Men han havde forgæves anraabt om et bedre Brød, og da

han til Ophold for Kone og umyndige Børn havde tilsat sin Formue og i 14 Aar havde tjent for kun 30 Rdl. aarlig, haabede han nu Bønørelse. Han havde etableret sig her i Kjøbenhavn for at tjene Brødet og søgte Frihed til at forfærdige og sælge alle Sorter rødt og sort Segllak samt Røg og Snustobak og handle hermed ligesom med alle Urtekramvarer, hvoriblandt Akvaviter. Den 18 Okt. s. A. fik han Afslag paa sidstnævnte Handel, der stred mod Urtekrammerlaugets Ret, og paa Spørgsmaalet, om han endnu vilde have Lak- og Tobaksprivilegiet, ses ingen ny Ansøgning at være indkommen i de næste Par Aar. (Samme Journ. 1788, FF., N. 670). Ejheller nævnes han i Kjøbenhavns Vejviser for disse Aar. Men hans følgende Livsdata kan spores af en Forestilling fra Generalpostamtet (til en kgl. Resol. af 4. Juli 1800), hvori meldes, at Wassmann fra sin Postmestertid havde en Restance af 125 Rd., hvoraf til en Begyndelse intet kunde erholdes, da hans Opholdssted var Generalpostamtet ubekendt. Først i Aaret 1796 bragtes det i Erfaring, at han var Underchirurg paa et Orlogsskib. Ved at beslaglægge hans Gage gennem Adm.- og Komm.-Kollegiet naaede man kun et Afdrag paa 6 Rdl., da hans Engagement paa Flaaden ophørte med den da begyndte Vinter. „Nylig“ havde hans i Neumünster i yderste Nød levende Hustru imidlertid med en Pensionsansøgning indleveret en Attest, hvorefter han var død som Soldat paa St. Thomas, hvorpaa man havde faaet Bekræftelse af Vestindisk-Guineisk Rente- og Generaltoldkammeret, hvorfor hans nævnte Gæld blev strøget. Nysnævnte Kollegiums Skrivelse herom af 22. Marts 1800 viser, at han var død som Soldat paa St. Thomas den 24. April 1796 (jfr. Kopibog i Rigsarkivet).

Gerhard L. Grove.

Gaver til Samfundets Bibliothek.

- Fra Læge Ove Krak: „Agent Holch, De Fattiges Tolk“ af Bering Liisberg. Kbh. 1907.
- „ „Kapt. Chr. Morgenstjerne Munthe to Skrifter af Oberst Hartvig Munthe: Provst Aabel og Hustru f. Leigh og deres Efterkommere“, Kristiania 1906, og „En gammel Militærslægt i Elverum“, Særtryk af Østlandsk Tidende. Elverum 1906, samt A. C. Hall: Ved Oberst Hartvig Munthes Baare, Christiania 1905 (tr. som Manuskript).
- „ Godsejer G. F. Heiberg: Slægten Heiberg. Kristiania 1907.
- „ Apotheker Otto Müller: Kong Salomons Apothek i København, 250 Aars Historie. 1658—11. Maj—1908. Udgivet af O. Müller, samlet af E. Dam. Kbh. 1908.
-

Breve fra Adolph Vilhelm Schack Staffeldt til Greve Sigismund Ludvig Schulin.

Meddelte ved Louis Bobé.

Kilderne til Oplysning om Schack Staffeldts personlige Forhold flyde yderst sparsomt. Især ere de hidtil fremkomne Meddelelser om Aarene 1805-7, da Digteren oftere skiftede Opholdssted, meget mangelfulde, modsigende og fejlagtige. Paa dette Brist ville de her aftrykte Breve, hvis Originaler findes i Frederiksdals Slots Arkiv, i flere Henseender kunne raade Bod. Vi erfare saaledes, at Digteren ikke, som nævnt af *Molbeck* (S. 163 ff.) og efter ham gjentaget i Biogr. Lexikon (XVI, 257), ved Nytaarstid 1807 forlod Kjøbenhavn for at tage Ophold i Kiel, men at han allerede i Begyndelsen af Juli 1806 ankom fra Hovedstaden til Kiel for hos Kronprinsregenten, der havde sit Hovedkvarter her, at ansøge baade om Ernæbde og Pengelaan af Statskassen. I de sidste Dage af Oktober begav han sig til Neustadt, hvor hans Broder Carl laa i Garnison med sit Jægerkorps, og han kom saaledes Krigsbegivenhederne i og ved Lybek paa nært Hold.

Brevene, der have det Fortrin, at de ere skrevne paa Dansk, give ikke alene al ønskelig Oplysning om Schack Staffeldt ydre personlige Forhold paa den Tid, men, hvad mere er, et fyldigt Indblik i hans sjælelige Stemninger, hans religiøse og politiske Anskuelser i hine bevægede Aar af hans Liv. Hvad angaar hans sørgelige økonomiske Forfatning, som spiller en stor Rolle i hans Korrespondance med Schulin, der aabenbart har været ham en trofast og virksom Støtte, vil det være tilstrækkeligt her kun at meddele enkelte karakteristiske Steder.

Om Adressaten Greve *S. L. Schulin* til Frederiksdal maa henvises til dennes af G. L. Grove i Personalhistorisk Tidsskrift 4. Række 3. Bind meddelte udførlige autobiografiske Optegnelser. Han var en Sønnese af Statsminister Johan Sigismund Schulin, fødtes 1777 og fik som eneste Barn af sin rigtbegavede og ømme Moder Grevinde Sophie Hedevig Schulin, født von Warnstedt (Søster til Theaterchefen H. V. v. Warnstadt) en usædvanlig omhyggelig Opdragelse og Uddannelse. 1795 blev han Student, studerede 1799—1801 i Kiel, væsentlig Filosofi, under Reinhold og tog 1807 juridisk Embedseksamen i Kjøbenhavn. Han blev 1824 Kammerherre, var 1824—31 Amtmand over Præstø Amt og døde 1826. Han stod i Brevvexling med mange fremragende Samtidige og var meget yndet af den senere Kong Christian VIII. Lige til sin Død var han ivrigt beskæftiget med filosofiske og theologiske Studier, hvilket fremgaar af en Række endnu bevarede Afhandlinger fra hans Haand i Frederiksdals Arkiv.

Colding, 27. Juli 1805.

Mens De, min gode Ven, har været ved *Sundhedsbrønden*,¹⁾ har jeg været ved *Sandhedsbrønden* og — men skal jeg tale om Philosophie med et saadant Verdensbarn, som De er? Alligevel! Thi det store P som betegner en os velbekjendt verdslig Gjenstand,²⁾ er tillige Initialbogstavet i Ordet Philosophie, og repræsenterer saaledes ikke ilde Deres dobbelte Existents i *Tingenes* og *Tidernes* Rige. Ret saa, min brave Ven! Hvert Menneske, som ikke ganske og aldeles kan identificere sig med Materien, bør i det mindste holde en Bagdør aaben til det højere Rige, hvor de evige Rødder til det for-gjængelige have deres Udspring. Thi der kommer en Tid, da vort Løv falder af, og da vi maa søge vort Liv inden i os selv. Hos mig, som en fredløs Kraft ikke fremskyndede, men frempidskede ad Livets Bane, indtræffer Trangen til det Stadige i det Foranderlige ogsaa tidligere end hos andre. Jeg kan ikke sige Dem, hvilken Lyst til Eensomhed og Afsondring jeg føler, derfor opslaar jeg om føje Tid min Bopæl hos en Skovrider her i Egnen, midt i Skovenes Tavshed. Verden har gjort mig Uret, derfor kaster jeg mig i Naturens Skjød og glemmer den. — —

Kiel, 8. Juli 1806.

Efter en høist ubehagelig Overfart, der under varigt haardt Veir og Modvind varede fra Søndag Formiddag til Lørdag Morgen, ankom jeg hertil. Jeg behøvede to Dage for igien at sætte mig i Lave. Derpaa besøgte jeg de Herrer ved Hoffet og havde Audients hos Kronprindsen, hvorefter jeg blev ansagt til Taffelet. Jeg kan ikke sige, at jeg ved denne første Audients fandt megen Trøst. Mod min Ansættelse som Amtmand efter Leilighed og Tid havde Prindsen intet at indvende, men desmeere mod et Forskud af Regieringen til min Gields Afbetaling. Kiære Schulin, min Insolvenz er den store Anstødsessten. Prindsen maae ifølge sin

¹⁾ Ramlösa.

²⁾ Øgenavn for Grev Preben Brahe Schack, 1775—1814, Deputeret i danske Kancelli, se nedenfor.

egen Tænkemaade og uden Tvivl ogsaa andres Indskydelse, ansee denne Omstændighed for min Forfremmelses største Forhindring. „De er jo Gud og Hvermand skyldig“, vare hans Ord. Dette er det evige refrain, hvergang jeg attraaer et Embede, der kunde svare til min Alder og Dannelses. O gid der vare Charakterer til, der ikke beregne som Tab for sig, det de gjøre for andre! Endskiøndt jeg selv er istand til at handle i en anden Retning end den, der gaar ind ad og ender sig i Individualiteten, og enhver gjerne troer andre saaledes, som han kiender sig selv at være, tør jeg dog ikke haabe at møde en saadan Charakter under de udforderlige Omstændigheder. Kjære Schulin, troer De at P. Schack kan og vil gjøre noget for mig? Tal med ham, giv ham Leilighed til at yttre sig. Har jeg bedraget mig, eller har jeg virkelig hos ham sporet den Grandeur i Tænke- og Handlemaade, som er sand geniælsk, da den ligger uden for den sædvanlige Maalestok? Dersom Schack kunde afsee en Sum, der var tilstrækkelig til min mest trykkende Giælds Afbetaling og saaledes give mig Leilighed til at sige til mine Fiender: Tier! Jeg er ikke længere giældbunden, saa, ja, saa vilde han vorde min Lykkes Skaber og i min Redelighed og Taknemmelighed finde den største Betyggelse mod alt Tab paa sin Side. Derfor, kjære Schulin, tal med ham.

Prindsen gaar d. 10. herfra til Leiren ved Bramstedt, hvor omtrent 10,000 Mand trækkes sammen. Han bliver fiorten Dage fraværende. Ved hans Tilbagekomst fortsætter jeg mine Bestræbelser med al den Iver og Varme som Sagens Vigtighed for mit Vel og Ve udfordrer. Men i den Tid skal jeg leve og leve anstændig, thi det er utroligt, skjøndt derfor ikke mindre sandt, at den Ansøgende ikke maae vise sig *under* Ideen af hans Stand, hvis han vil undgaae en vis Ringægtelse, der er Aarsag i, at man behandler ham legement. Jeg forlod Kbhvn. med 40 Rdlr., hvorlangt skal jeg komme med dem? Siig mig, gode Schulin, skulde Schack ikke kunne forestrække mig lidt? Tænk hvilket Indtryk det vilde gjøre, hvis jeg nu ansøgte om Penge til at subsistere nogen Tid i Kiel! Gode Schulin, gjør hvad De kan. *Dem*

vil jeg ikke være til Besvær, De har saa mange kostbare Pligter, men Schack kan ganske vist, ifald han vil, og det troer jeg han vil.

Næste Postdag skal De erholde nogle Notitser om Hofholdningen i Kiel. Kjære Schulin, *betænk at jeg er stædt i stor Vaande og Qvide*: skriv derfor snart og trøsteligt.

Deres hjertelig hengivne

Schack Staffeld.

Kiel. d. 22. Juli 1806.

Siden min sidste Skrivelse har jeg intet Skridt videre kunnet gjøre, da Kronprindsen har været fraværende. Igaar er han endelig kommet tilbage. Her er ogsaa en anden Digter, der formodentlig har andre end idealske Anliggender at forhandle hos Kronprindsen. Jeg mener Baggesen. Er det ikke synderligt, at der paa samme Tid ere tre danske Digtere i Kiel? Endnu syndeligere er det maaske, at jeg først her har giort Bekiendskab med Baggesen og Guldberg. Den første agter sig til Kbhvn. og medbringer mange Manuskripter. P. Schack har tilbragt to Dage i Kiel. Den Misundelsesværdige, der saaledes kan reise! Jeg ledsagede ham til Ploen og gav ham en Escorte af en Legion varme Ønsker. Det bedste havde han selv besørget, nemlig et godt Creditbrev. Han fortalte mig noget, der mindre har ærgret mig end sat mig i Forbauselse. I Middelfart møder han min Tiener Ferdinand i Selskab med tvende andre. Alle havde Pas som Malersvende. Ferdinand bar min graae Morgenkiøle. Paa Tilspørgsel fra Schack, hvor han agtede sig hen? blev han rød og stammede: Der Kammerjunker ist in Kiel. Mange Folk havde samlet sig om disse Mennesker, thi de vilde sælge endel meget gode Klæder. Penge havde de ikke, ei engang 8 Skilling for at lade sig sætte over det lille Belt. Jeg yttrede mod Schack min Forundring over, at han ikke lod Ferdinand gribe og sætte fast, da dennes Pas som Malersvend ikke blot gjorde ham mistænkelig, men selv skyldig. Havde han havt et lovligt Ærinde i Middelfart, saa behøvede han jo

ikke denne Maskerade. Jeg er altsaa bestiaalet af denne Utaknemmelige, Samvittighedsløse. Soit! Har han kun ikke bestiaalet Dem, kiære Schulin! Lad mig høre noget herom. Gaae ogsaa, jeg beder Dem, op paa min Stue og see hvorledes det der ser ud.

Jeg har en indstændig Begiæring til Dem, hvis Anledning De vil se af indlagte Brev fra den gamle Jøde Levy. Det gielder om en forfalden Vexel, stor 60r. d. C. Jeg er ikke istand til at betale den, men den kan jo fornyes. Jeg beder Dem, gode Ven, at besørge dette og sender til den Ende indlagt en Blanket til en Vexel med mit Accept. Jeg pleier at betale 10r. for en Fornyseelse paa to Maaneder, det er græsselige Procenter! For Guds Skyld! besørg dette. Jøden boer paa Hiørnet af Hysken- og Læderstrædet. — —

Kiel, 5. August 1806.

Kiære Ven, mit Anliggende har gjort et godt Skridt fremad. Min anden Audients hos den gode Prins oplivede mit Haab og min Lyst til at leve. Han lovede ved første passende Lejlighed at have mig i Erindring, tillod mig indtil videre at forblive i Holstein og bevilligede mig et ubestemt Forskud. Jeg har siden i et Brev bedet om 1500 Rdlr., uvidende om Prindsens endelige Resolution, der formodentlig er gaaet til Schimmelman eller Finanzcollegiet. Kiære Schulin, jeg har ingen nærmere Ven i Kbhvn. end De; vil De i denne Sag være mig behjælpelig? For det første i at tale med Grev Schimmelman i mit Navn og bede om en hastig Expedition, dernæst tillade at jeg sender Dem en Fuldmagt til at hæve Forskudet og endelig at disponere over Pengene. Kiære, gode Ven, staae mig bi heri og overvind denne vis inertiae, som vi Nervemennesker meere eller mindre ere befængte med. Endnu engang, bedste Ven, læg Vind paa dette Anliggende og bidrag saaledes til Deres fraværende Vens Roelighed. I Anledning af Kronprindsens og Kronprindsessens Formælingsdag har jeg været hældig nok til at udføre et

Digt, der synes at have vundet ualmindeligt Bifald.¹⁾ Idag blev jeg ansagt til Taffel baade hos Kronprindsen og Kronprindsessen. Men jeg maatte sende Afbud, da jeg var syg, meget syg. Jeg sender Dem en Afskrift af dette Digt. Læs det for alle Deres Bekjendte, thi flere ville deri finde deres egne Følelser igien

Vale et fave

S. S.

Har Ferdinand bestiaalet mig Stakkel?

Kiel, d. 29. August 1806.

Tak, inderlig, uudslettelig Tak, kjære gode Schulin, for Deres Redebondhed til at tiene mig, for Deres venskabelige Sindelaug, der er mig saa kjært, at ifald jeg kun havde Valget mellem dette og Laanet, jeg da vist valgte det første. Er jeg da ikke lykkelig, gode Ven, at begge Dele ere forenede? Jeg har vist Deres Brev til Bülow og sendt det til Kronprindsen, som begge have roest det paa Grund af dets modne Indhold og klare Foredrag. Resultatet er, *at Kronprindsen idag skriver til Grev Schimmelmänn og erklærer, at han intet har imod, at Kongen laaner mig 2000 Rigsdaler imod Deres Caution*, med den Bestemmelse at, naar jeg forfremmes og Afbetaling af min Gield til Kongen finder Sted, denne Afbetaling da først og fremmest anvendes paa dette sidste Forskud. Kiære Schulin, jeg beder Dem indstændig om at fremskynde denne Sags Afgjørelse, da jeg længes efter at komme herfra, hvor jeg lever paa Credit og at tage til Gyllenstein i Nærheden af Eutin, for at tilbringe nogen Tid hos min Ven og Fætter Magnus Staffeldt. Kronprindsen har atter givet mig sit Ord om et Amtmandsskab, „det kan ingen Vanskelighed have“, sagde han. Det var ham meget kiært, at De vilde gaae i Caution, det var øjensynligt. Han vil mig vel og glædede sig over at Grev Schimmelmänn eller Finantscollegiets Uvillighed blev eluderet.

Saaledes er da det materiale i denne Sag afgjort, det formale følger af sig selv, hvis De vilde have den Uleilighed

¹⁾ Digtet Paakaldelsen, dat. 31. Juli 1806 (Samlede Digte. II 169)

at spore Grev Schimmelmans Seendragtighed. Jeg troer at, da der ikke kan være Tvivl om Sagens Udfald i Statsraadet, De strax kan lade Dem give Schema til Obligationen og sende mig den. Derved vindes megen Tid.

Min ædle, min eeneste sande Ven! det vil aldrig fortryde Dem. Endnu er den indre Verdens Sol, Gud, ikke gaaet ned for mit indre udødelige Øje, endnu hænger mit Liv ved Ideen, endnu erholder jeg fra hin Verden Kraft til at være til i denne. Jeg vil endnu være lykkelig her. Giv mig Din Velsignelse dertil, Du gode Menneske! — —

Kiel, d. 20. October 1806.

Kjære Ven — alt er tabt, det skønne Samfund af fri og uafhængige Stater, under hvis Roed Menneskeværd og Menneskelykke i saa mange Gestalter fremspirede, dette skønne Samfund, grundet, om ikke paa Ligevægt, dog paa Action og Reaction, trues med Opløsning! Preussen underligger. Den største Kraft forenet med den ondeste Vilje har overvældet den sidste Modstand. Den preussiske Armee er sprængt og disperseret. Dets Centrum har ikke kunnet modstaae de franskes overmægtige Anfald; Kongen selv er saaret, Hertugen af Bruusvig har mistet den nederste Deel af Ansigtet. I Berlin indpakkes alt, Kongen og Regieringen tilhørende, og den kongelige Familie flygter øster paa, Russerne imøde. Disse Efterretninger ere hertil ankomne fra Baron Selby i Berlin. Kongen selv har skrevet den preussiske Centralregiering til, at han ikke seer sig istand til at dække sin Hovedstad. Preussen, og med Preussen underligger den fiende Coalition, for hvilken de tre foregaaendes Feil ikke have været en Advarsel, thi ogsaa den er en avorton, og maae følgelig døe i Fødselen. For at bryde løs paa samme Tid og paa flere Steder træder atter en Allieret efter den anden frem paa Krigsskuepladsen, saa at Frankrig, hvergang kun har en Deel og ikke det heele at stride med? Hvad ville nu Russerne, der desuden nu have at indsætte de fordrevne Hospodarer? Hvad ville nu Englænderne, som atter skulle lande

i Nordtyskland? hvordan? Er her en høiere Magt i Spillet? Er Naturens Orden forstyrret? Eller er virkelig den physiske og moralske Overvægt paa fransk Side? Følgerne af dette ere græsselige for det hele og for vort Fædreland. Uden al Tvivl maae Kongen af Preussen i det mindste afstaae sine tyske Provindser, af hvilke der dannes et Kongerige for Jeronimus Bonaparte; denne nye Konge tillige med Storhertugen af Berg ville omgive os. Vi erholde saaledes ikke blot Berørelsespunkter med Frankrige, vi blive dette monstruøse Riges Naboer og ville sættes i det Dilemma, enten at paa- drage os Napoleons Forfølgelse eller at være hans Værktøj mod Engelland. Ydermeere, Napoleon vil formodentlig under sit Protectorat retablere det tydske Rige i sin Integritet og derved nøde os til at gjøre et Skridt tilbage, ved atter at lade Holstein blive en Deel af et udenlandsk heelt. Med et Ord, paa Rusland og Engelland nær, ere alle europæiske Stater afficerede ved Preussens Undertrykkelse. Alvise Forsyn! Er det Menneskelykke, at heele Verden graviterer til Paris? Fører det til Menneskeværd, at Revolutionens Misfostre blive Toneangivere i den policerede Verden? Mange drømme endnu om *Eet* Rige og en deraf flydende evig Fred, Fred? Ja, Død d. v. s. Villieløshed, Afhængighed er rigtig nok Fred, men vi ville ikke Død og Fred! Liv og Fred er vort Løsen. Og desuden, denne Orden af Ting, dette Gravitationssystem kan jo ikke bestaae. At grunde Verden paa Rom eller Paris er at stille Pyramiden paa Spidsen. Betænk, min oplyste og ædle Ven, hvad Menneskeheden har vundet ved dens Deeling i flere større og mindre Stater, og døm saa, om *Eet* Rige fører til Lykke og Moralitet. — — —

Preussen falder som et Forsoningsoffer for sin forrige ubetænksomme og ikke redelige Fremfærd. En klynkende Anelse synes i det skønne Manifest mod Frankrige at forvandle dets Folk. Jeg havde ønsket i samme at finde Forbittrelsens Udtryk, thi Forbittrelsen er i det mindste stærkere end Bedrøvelsen. Ikke desmindre er det ædelt, at Kongen tilstaaer, at have havt Uret. Ved Gud! Ret havde han, da han greb til Vaaben, thi vaabenløs var han faldet med Skiænd-

sel, falder han nu, saa falder han med Ære eller i det mindste uden Skiændsel.

Jeg har ikke kunnet nægte mig selv som Cosmopolit at yttre mig mod en ved Oplysning ogsaa cosmopolitisk Ven om de store Verdensbegivenheder. Jeg forlader Kiel paa en Maaned. Hvergang der er noget nyt de relief skriver jeg Dem fra Holsteen, hvor man tidligere erfarer alt end hos Eder Insulanere.

T. T.

Schack Staffeldt.

Neustadt, d. 30 October 1806.

Kiære Schulin, jeg har fra Kiel begivet mig over Eutin til Neustadt i Holsteen, hvor min Broder ligger med sit Jæger Compagnie, deels for ved et Ophold af en Maaned her at spare noget, deels ogsaa for at være en Stund fraværende fra Kiel og siden ved min Tilbagekomst at begynde mine de'marcher fra ny. Her er jeg ret tilfreds, næsten udenfor en Verden, hvori jeg har lidt saa meget. O Forsyn! hvad var jeg ikke under andre Omstændigheder blevet! — — De har været saa god, bedste Ven, at love at udrette hvad jeg har bedt Dem om. Peter kan jo besørge Indløsningen af de to pandtsatte Uhre, tilligemed mit Tøi's Indpakning. Ritmester Flindt har formodentlig overleveret Dem Nøglen til mit Chatol. I en af de smaae øverste Skuffer ligger Nøglen til mit Klædeskab. Mit Linned og mine Klæder kan jo Peter pakke i Kufferten og lade det afgaae til Kiel med Paketbaaden, adresseret til Gæstgiver Fischer. Beed dog Mad. Linaae at have Omsorg for mit efterladte Tøi, jeg er ikke saa rig, at jeg gider tabt noget. Mit Bibliothek ligger mig især paa Hiertet. Lad Peter ikke glemme min Gallauniform, mine to Staalkaarder, min Chapeaubas, Skoe samt øvrige Klæder i Klædeskabet og Linned i Chatolskufferne, samt det Stykke Lærred hos Levy. Giv ham for sin Umage i det mindste 5 Rigsdaler. Jeg længes ogsaa ret efter at have et Uhr, hvilken Bequemmelighed jeg saa længe har undværet. Hav derfor den Godhed at sende mig de tre Uhre. Min

Broder vil købe et af mig. Ogsaa venter jeg Eet Hundrede Rigsdaler, dansk. Ligeledes Guldkjæden med de to Signeter, der staae hos Levi. Uhrene samt Kieden ønsker jeg sendt til Neustadt med den agende Post, tilligemed Pengene, Kufferten gaar til Kiel. Min eigode Ven, vredes ikke over disse Smaaetings Besørgelse, thi for Hiertet er intet Smaaet.

Her har man det Rygte, at Napoleon er bleven skudt i Halle af en Student, der fyrede ud af et Vindue, men det er kun et pium desiderium efter min Maade at bedømme Verdens nuværende Gang. — —

Neustadt, d. 6. Novbr.

Altsaa, kjære Ven, var det ikke uden Grund, at vi sammentrak vore Tropper i det Holsteenske. I dette Øieblik kæmpe de Franske og Preusserne paa vore Grændser. Idet jeg skriver, hører jeg stedse Kanonskud. Min Broder er imorges Kl. 6 marscheret bort med sit skønne Jægercompagnie. Lt. Rathlew som stod ved Scharbeutz (see Kortet) underrettede ham om, at han havde seet Patrouiller af preussiske Husarer og i Nat de franskes Vagtfyr. Vor heele Armee rykker mod Grændsen, jeg frygter for sildig. Sørgelige Kald, at modsætte sig med væbnet Haand de ulykkelige, flygtende Preussere! De indser, gode Ven, hvor betænkelig for os denne Crisis er, og at den let kan gjøre os til deltagende i Krigen. De Svenske have forladt det Lauenborgske og skulle nu staae ved Travemünde, mens de franske ere i Lübeck. 6000 Preussere ere i Schwartau, de have alle kastet deres Vaaben fra sig. De søge det Eutinske og Lübeckske, men undgaa endnu det danske Territorium. Dog de blive pressede, vaabenløse ville de søge Tilflugt hos os. Hvad gjøre saa de Franske? Jeg frygter for, at Kronprindsen maae slaae til.

Borgmesteren er alt her for at afhente mig, vi ville til Scharbeutz.

Stedse Deres

S. S.

Neustadt den 12. Novbr. 1806.

Saa nær ved de store Verdensbegivenheders Skueplads er jeg naturligvis tidligere end De, bedste Ven, underrettet om Dagens Historie, derfor iler jeg ogsaa at underrette Dem om det, Aviserne endnu ikke kunne indeholde. Splinterne af den sønderhugne preussiske Armee have overgivet sig. Bernadotte og Blücher have haft en Sammenkomst i Ratkau (i det Lübeckske) og der aftalt og undertegnet Capitulationen d. 7. Novbr. Den sidste er paa Æresord taget hen til sin ulykkelige Konge; under de sidste Affaires mellem begge Armeer er Lübeck, som var besadt af Preusserne, med Storm blevet erobret. Hvad de Franske ved denne Lejlighed have udøvet, er hunnisk og hundsk. De har plyndret, brændt, myrdet og voldtaget. Og disse Barbarer ere kaldte til at give Verden Konger, Love og Sæder! Den Blanding af Kaadhed og Grumhed, som disse Mennesker har viist, vilde være utrolig, ifald vi ikke havde oplevet Revolutionen, dette Misfoster, halv Abe og halv Tiger.¹⁾ Hvad de Gemeene ikke have kunnet bruge, have de sønderlemmet og fordærvet. Staden blev sadt under rød Viin og Blod, og der paa svømmede Liig og Boehave. Ulykkelige Stad!

Ved at forfølge et preussisk Corps kom de Franske til Stockelsdorff²⁾ og stødte paa vore Forposter, som de holdt for Preussere. De løste ti Skud førend vore egne svarede endelig skiød disse med Kartætscher. Midt under Fyringen reed General Ewald frem og sagde, at han var dansk General og hans Undergivne Danske. Hvorpaa Prinds Murat, som var tilstade, svarede: „Pfui! (hvorved han spyttede ud) gjorde jeg Dem Ret, saa lod jeg Dem paa Stedet hugge sønder og sammen.“ Neppe var dette sagt, førend Soldaterne plyndrede General Ewald, tog Uhr, Penge samt hans og Majors Grüners³⁾ Bagage bort. I denne Affaire blev Ewalds Adjutant

¹⁾ Digteren Chr. Stolberg betegnede Franskmændene som „die Tigeraffen.“

²⁾ Jvfr. Ewalds Rapporter i Medd. fra Krigsarkiverne II, 337.

³⁾ Frederik Carl Ferdinand Grüner, Major, Adj. ved Hovedkvarteret.

Lt. Bardenfleth¹⁾ forhugget. Nogle af de Gemeene blev paa vor Side, men mange fleer paa de Franskes. Det Hele var en Misforstaaelse, som Prinds Murat ved Høflighed burde have søgt at godtgjøre. Iøvrigt respecterer de Franske vore Grændser med Scrupulositet. Vore Forposter saae daglig dem og deres Fjender, Russerne. Disse kom i Flokketal til vore Forposter, kastede Gevæhrerne fra sig og bade om Tilflugtssted, men de maatte afvises. 2000 franske blive i Lübeck. Bernadotte gaaer til Hannover. Murat og Soult gaae med deres Corps Russerne imøde. Disse skulle efter Rygtet allerede ved Stettin have havt en Fordeel over de Franske. Efter et andet Rygte er Erkehertug Carl med 150,000 Mand rykket ind i Bairen. Hvad siger De om de Franskes Adfærd mod Sachsen og Hessen? Mecklenborg har lidt forskrækkelig. Herfra har jeg med mine Øine seet Luen opstige fra flere antændte Herregaarde.

Hør engang! Et Par Dage efter ommeldte Capitulations Undertegnelse manøvrerer Prinds Christian ved Pløen og bruger sit Artillerie saa meget, at man paa 6 til 8 Mil i Omegnen bliver urolig. Denne *Leeg* til den nys foregaaende *blodige Æra* finder heele Verden yderst flou og barnagtig.

Her have vi seet de til Lauenborg for de Franske flygtede Svenske. De have ladt Artillerie, Bagage og 500 Mand i Stikken. Her kom de i Land og bade om Vand. Ogsaa have her været nogle franske Officerer for at købe Viin, Caffé, Brød etc.

Lev vel, bedste Ven, jeg venter med Længsel Breve fra Dem.

Schack Staffeldt.

Kiel, den 30. Decbr. 1806.

— — Deres Opfordring, bedste Ven, til at angive Aarsagerne til den nu i flere Aar hos os herskende Pengemangel, vilde ikke være vanskelig at efterkomme, hvis kun derved ogsaa Roden til vort Fædrelands Hektik (!) i Henseende til

¹⁾ Jens Carl Bardenfleth, fungerende Aide-Generalkvartermester ib. 340.

Finansforfatningen var fundet. Til de hos os i Særdeleshed virksomme Aarsager kommer under nærværende Conjunctioner endnu de almindelige, hvilke overalt i Europa frembringe Stagnation i Circulationen, Følgerne af de Franskes Keisers grov militæriske og aldeles ikke politiske Fremgangsmaade for Industrie, Handel, Pengeomløb og almindeligt Udkomne ere ikke at beregne. Frankrige selv vil føle et vældigt Contre-coup, da dette Land i det mindste ligesaa meget som hvert andet (Danmark og Sverrig undtagen) trænger til Hamborg som Vexelplads og følgelig er interesseret i at vedligeholde de hamborgske Bankers Credit. Vi ville opleve Tider, om hvilke vi nu ikke kunne giøre os nogen Forestilling. Alle-rede er der i det Meklenborgske bevilliget et almindeligt Moratorium for et Aar. I det Brandenburgske nyder Vexelgæld en passende Indult. Siden Tredivaarskrigen var dette ubekendt i Europa. Standsningen i al mercantilsk Omsætning og Bortførelsen af al Mynt i det nordlige Tydskland til Frankrige forklarer tilfulde den nærværende almindelige Penge-mangel, som deels er reel, da Penge virkelig mangle, deels apparent, da de ikke circulere. Naar man blot betænker, hvilken Pengemasse der i bestandig Ebbe og Flod flyder frem og tilbage mellem Engelland og Nordtydskland, saaledes, at denne Pengemasse periodisk overstrømmer det sidste, saa ligger den nærværende Pengetørke med alle dens Aarsager for Øinene. Hvad nu de danske Stater i Særdeleshed angaae, saa, da Pengemangelen i samme er ældre end Dagens Begivenheder, maa den ogsaa være grundet i andre Aarsager. Det er i denne Henseende min fulde Overbeviisning, at den cirkulerende Masse ikke svarer til den i senere Tid forøgede Speculation i Handel og Jordegodser. Vel veed jeg, at de sidste Transactioner ikke grunde sig paa en virkelig Penge-omsætning, men paa Credit. Alligevel opsluge de endeel Capitaler, saavel i Kiøbesummen som i Ameliorationen, hvilke før circulerede i andre Canaler, hvor de nu savnes. Handelen, den i senere Tid saa vidt udbredte Handel derimod, da den netop derfor behøver større Fonds, veed ogsaa at forskaffe sig samme ved at tilbyde et større Benefits end hver anden

lovlig Næringsvei. Tænk Dem engang, at den nærværende politiske Crisis ophørte og at enhver Stat traadte tilbage i Fredens og følgelig Handelens og Industriens ved Krigen ophævede Forhold. Den heele, de fremmedes Handel, der nu sker under dansk Flag, vilde i dette Tilfælde falde bort og de i samme frugtbar giorte Fonds søge et andet Terrain for paa at paa nye spire og bringe Frugt. Nu vilde saa mange Pengekanaler, der længe har været udtørrede, igien modtage den velgiørende Væde. Den stadig lave Cours i Forbindelse med de derfra oprindende høie Priser formindske det i Landet circulerende Capital ved at nedsætte det under Nominalværdien, saaleedes, at naar man siger, der i de danske Stater circulerer 30 Mill., er det i Grunden kun 22 til 24 Millioner. Det skal aldrig kunne afbevise, at den circulerende Masse er for ringe, men hvorledes forøge den, da le papier-monnaie ikke har nogen Basis? Ellers førøger en Vares Sieldenhed sammes Værd og Priis. I de danske Stater sees det Særsyn, at Penge ere sieldne og dog i lav Priis, thi alt andet er i høi Priis? Roden til dets Onde ligger kun for endeel i Omstændigheder, der ere uden for den nærværende Epoche, fornemmelig stikker den i det inderste Administrationssystem, og i de danske Staters derfra udgangre merkantilske Forhold til de andre Stater, hvorfra Hertugdømmerne ved en egen Mynt ere skilte, saa at de i Handels- og Pengesager udgiøre en Stat i Staten og er bestemt i Underbalance med fremmede og souterer sig kun lig Vexelrytteren paa en Sæbeboble af Credit. Det er en Vexelrytter-Stat. Det stadige minus i vort pecuniære Forhold til fremmede sætter vore urealiserlige Papiirpenge saa dybt ned. Og dog har Handelen taget til i en uhyre Progression! Hvilke tilsyneladende Modsigelser, endogsaa i en compliceret Sygdom! — —

Kiel, den 3. Marts 1807.

— — Jeg har fra den 5. Januar af opholdt mig i Eutin hos min Broder, dels af økonomiske, dels af litterariske Grunde, thi jeg vil gjerne skiule det saavel for mig selv som

for Verden, at der ogsaa vare misanthropiske iblant. Min Broder har maattet forlade sit Cantonnement i det Eutinske og ligger nu paa en Herregaard. Jeg er derfor atter igien i Kiel, hvor Kronprindsen modtog mig med et dobbelt: *Det er mig kiært at see Dem igien.*

Deres religiøse Stemning efter det fuldendte Værk¹⁾ og Deres Ydmyghed i et Tilfælde, hvor andre satte sig paa deres eget Hypomochlion, har rørt mig til det Inderste. Dannelsens Polarstjerne er Cultur og Religiøsitet i inderlig Foreening. Hvilken Cultur er det, der i Stedet for at føre til Universumets Middelpunkt, *Gud*, fører kun til alle mulige Punkter: Peripherien? Bliv i denne Stemning, bedste Ven, og Aanden vil alt meere og meere udgyde sig over Dem. Schiller siger, at: der Einfalt kindliche Seele lockt die Unsterblichen an, in das bescheidne Gefäss schliessen sie Göttliches ein.

Jeg lever her stille hen, kommer ikke meget i Selskab, da jeg ikke meget skiøtter om denne aandsfortærende Omgang med Mennesker uden Aand. Søge kan jeg ikke, thi der er i denne Tid intet at søge om. — —

Kiel, 24. April 1807.

Altsaa atter en Anledning til Bedrøvelse! Næppe har min ømme Søster tabt sin Mand, før min bedste Ven taber sin Moder. Vel modstaaer jeg af al Magt hver egen og hver Deeltagelse i fremmed Sorg, da hos mig fysiske og moralske Lidelser aldrig ere adskilte fra hinanden, dog kan jeg ikke ved deslige Leiligheder hindre Opkomsten af en Sjælestemning, der ved Synet af Forgængelighed let gaaer over til Ligegyldighed, om ikke Ringeagtelse for alt timeligt. Deri er De vist lykkeligere, gode Schulin. Deres første, bedøvende Smærte vil lidt efter lidt aftage til en blid Veemodighed, der

¹⁾ Schulin havde netop bestaaet den juridiske Prøve.

²⁾ Grevinde Schulin var død den 14. April. Schack Staffeldts Svoger Kaptajn og Toldkasserer Henrik v. Stockfleth døde Dagen efter (Saml. til Schack Staffeldts Levnet II, 417).

lig et Maaneskin formilder og forskønner Naturen. Skøn og ønskelig bliver Døden, naar man tænker sig den som Fred og Ikke-Lidelse efter et smertefuldt Liv. Den Hensovede kunde efter Deres egen Bemærkning ikke være lykkelig her; hendes Æolsharpe med Nerver til Strænge var for fiin til denne Verden, og udsat for sammes Storme maatte den briste og en lovløs Melodie opstaae af de springende Strænge. Herlig var i hendes sidste Dage den mægtige, Vingen overspændende Opflugt til det Højeste og Evige, det var en Kamp til Forening med det Varige, i hvilken den skrøbelige Organisation nødvendig maatte gaa til Grunde. Hvad De, bedste Ven, har lidt ved dette Syn, De, en saa kærlig opofrende Søn, det kan jeg helt føle. Men nu er vel dette forbi. Et Blik over den endelige Natur, hvor alt skal og maa opløse sig, lig Hinden, der omsvøber Spiren til Jorden, har beroliget deres Sjælestemning og behøver De endnu Trøst, saa er De jo blandt de Lykkelige, Religionen tilbyder den.

Deres Onkel her,¹⁾ hvis Bekiendtskab jeg meget glæder mig over, da han er en interessant og selskabelig Mand, er meget afficeret af en elsket Søsters Tab. Det er dog endnu en Lykke for ham, at dette rammer ham paa en Tid, da hans Helbredelse fra Vinterens Lidelser giver ham mere Styrke til at bære det, end ellers Tilfældet vilde have været. Desuden kom Slaget ikke uventet. Ikke uden hans Taarer er den Fuldendede gaaet ind i den anden Verden. Jeg forbeholder mig at hædre Deres Moders Minde ved en Indskrift etsteds paa Frederiksdal. Hun, Musens Veninde, har Krav til Musens Taknemmelighed. Nu er jeg ikke oplagt dertil. Jeg har været syg og tre Dages absolute Søvnløshed fik mig til at frygte for Vanvid. Mig synes at det gaar til Ende med mig. Er det ikke for tidlig? Netop nu burde jeg staae i min Kraft.

Min bedste Schulin, jeg trykker Dem til min Barm og raader: vær rolig med Værdighed, om ikke lykkelig med Ynde.

Schack Staffeldt.

¹⁾ Hans Vilhelm v. Warnstedt, Theaterchef, Gesandt i Portugal, Overceremonimester, † 1807.

Kiel, den 22. Maj 1807.

Istedet for at skrive et langt Brev, der maaske endnu, da kun det nærmeste i deres Kreds beskæftiger Dem, ikke har nogen Ret til Deres Opmærksomhed, sender jeg Dem nogle Digte af mig. Krigssangene¹⁾ er digtede efter Kronprindsens Ønske og have fundet hans Bifald, hvor for han ogsaa har dem trykke til Omdeling i Armeen. Det tyske Digt har fundet meget Bifald. Lev vel, uforglemmelige Ven!
Schack Staffeldt.

Kiel, 28. Junii 1807.

Gode Schulin. Jeg beder at *indkræve* de omdeelte Subscriptionsplaner, paa hvis Indsendelse jeg ellers neppe tør regne. Jeg har i Sinde, snart at lade mine Digtes Trykning begyndes, da jeg ikke veed, hvor længe jeg kan opholde mig her, og om ikke en Forandring i min Stilling anviser mig et andet Opholdsted. Endnu haves kun to hundrede Subscriber og tre hundrede kræves af Forlæggeren. Saa mange erholdes nok, men det er om Tiden at gjøre. Altsaa, gode Ven, Menneskets og Digterens Ven, paatag Dem den om-meldte Ulejlighed.

Jeg har været syg af Nervekrampe og kan ikke komme mig igjen. Kramperne kastede sig engang paa Urinblæren og standsede Urinen. Tilfældet var betænkeligt, men blev dog snart hævet. Bedrøvelse og Harme har kuet mig, det raske, kraftfulde Menneske. Jeg tvivler paa, at selv den lykkeligste Forandring i mit Liv vil gienføde mig til Karsk-hed og Fryd. Dog sligt hviler i Gudernes Skiød.

Gierne ønskede jeg at høre Deres Dom over det litteræ-riske Uveir, *Baggesen* har ledet hen over vor Litteraturs Sæde. Hvad tykkes Dem om ham, tagen som han selv har fremstilt sig for Publikum? Da hans Individualitet og borgerlige Cha-racter blander sig i hans litteræriske Liv, saa har man her

¹⁾ Samlede Digte II, 350 ff. Brevet indeholder endvidere Lykønsk-ninger i Anledning af Grev Schulins Forlovelse.

ikke blot med Digteren, men tillige med Mennesket og Borgeren at bestille. Her har jeg først lært ham at kiende under de sidste Synspunkter.

Som Digter troer jeg at han har overlevet sig selv, thi han gaaer fra Naturligheden over til Kunstighed, hvilken Bane er farligere end den modsatte, da denne gierne fører opad, hvorimod den første gaar skraat ned.

Prindsen er fraværende og beskæftiget med Special-Revueen. Prindsessen er paa Luisenlund. Min Onkel, Kammerherre Staffeldt¹⁾ fra Norge, er kommet herved og attacheret til Generalstabten. Det er en dygtig Mand, men heel prosaisk. Deres Ven lever her stille hen, mellem Haab og Læsning. Ved denne Lejlighed maae jeg anbefale Dem Bonaventuras mystische Nächte vom D. Fessler,²⁾ thi meget maatte jeg have taget fejl af Dem, hvis De ikke i denne Bog fandt skønne Gienlyd af Deres egeu inderlige Tilvær. Dens Aand er filosofisk-religiøs med et stærkt Hang til Mysticisme.

Lev vel, gode Sehulin, og lad mig høre fra Dem, noget glædeligt, noget velvilligt. Jeg holder fast ved mine gamle Venner, thi jeg skiøtter ei om nye.

Lemfortske Familiegaader.

En personalhistorisk Undersøgelse af Eiler Nyström.

Det oprindelige Motiv til den foreliggende Undersøgelse ligger i nogle tilfældigt fundne Aktstykker, der til en Begyndelse lod formode, at den ved Vaabenbrev adlede Familie Lemfort ikke var uddød. Skønt det alligevel viste sig, at dette efter al Sandsynlighed er Tilfældet, tør den følgende Udvikling dog mulig kunne paaregne Interesse, ikke mindst som et typisk Eksempel paa, hvad Omstændighederne under-

¹⁾ Bernhard Ditlev Staffeldt, 1753—1818, General

²⁾ Om Fessler se Saml. I, 81

tiden kan byde den personalhistoriske Forskning i Retning af mystiske, forvanskede og udviklede Familieforhold.

I Slutningen af Aaret 1804 henvendte Direktøren for den kurfyrstelige pfalzbayerske øverste Ret i Schwaben *Paul Wilhelm von Werner* sig til den danske Gesandt ved Rigsdagen i Regensburg, Wilh. Christ. v. Diede zum Fürstenstein, i et ejendommeligt Anliggende. Werner berettede,¹⁾ hvorledes hans Fader omtrent i sin Alders firsindstyvende Aar havde aabenbaret for ham og hans Broder, at han var af dansk Herkomst og egentlig ikke hed Werner, men Lemfort, og da Faderen udtrykkelig havde paalagt dem at forti denne Oplysning til efter hans Død, havde de indtil nu ladet Sagen bero. Baade Werner og Broderen havde siden næret det Ønske at blive anerkendt af Familien i deres Fædres Hjemland, og bad derfor Gesandten om at skaffe oplyst, om en Familie Lemfort endnu eksisterede i Danmark, og i saa Fald, for at de kunde opnaa Anerkendelse, lade denne tilflyde de Oplysninger, som samtidig meddeltes Gesandten. Om sine Familieforhold vidste Werner iøvrigt intet andet, end hvad hans salig Fader havde fortalt ham og hvad der kunde oplyses af de medfølgende Papirer; en Del Portrætter af den danske Families Medlemmer var i hans Værge, men om den førte samme Vaaben som han, vidste han ikke. Hans Bedstefader havde levet skilt fra sin Familie og hvad angik hans Fader, der havde været en stor Retslærd og et Mønster paa Redelighed, saa havde det været ham ligegyldigt, om han levede i en Hytte eller i et Slot, naar blot enhver fik sit. Derfor var Korrespondance og lignende Ting, der havde kunnet bidrage til Sagens yderligere Oplysning, ved Ligegyldighed gaaet til Grunde i Tidens Løb. Iøvrigt var Werner villig til, hvis Familien anerkendte ham og hans Broder, at afstaa fra alle hidtidige Arvekrav; men vilde Familien modsætte sig deres Optagelse i denne, nuvel, saa var jo deres Navn godt nok i Forvejen.

¹⁾ Tyske Kanc. U. A. Rigsdagen i Regensburg C: Afskr. af Indberetn. 1804 Nr. 102 (Skrivelsen fra Werner er af 18. Decbr.)

Med Werners Skrivelse til Gesandten fulgte to Bilag: I en Redegørelse, hvori Werner klarlægger sine formodede Familieforhold, og II et Hefte med Slægtsoptegnelser, der angives i sin Tid at være sendt Werners Bedstefader af Oberst Johan Lemforts Enke. Disse Bilag meddeles her, det første in extenso, det andet efter et i Gesandtskabet udarbejdet Uddrag.

I

Paul von Werners Redegørelse.

Zacharias von Lemfort var der Sohn des königlich dänischen Ministers *Christiern von Lemfort*. Er verheuratete sich mit *Maria Rebecca von Pristede* und starb als Staatsrath seines Königs im Jahre 1688.

Er hatte mehrere Kinder aus dieser Ehe und verschiedene Schicksale mit ihnen. Seine älteste Tochter wurde von einem Pfälzer (eigentlich Jülicher) *Johann Friederich von Winter* entführt, und sie nahm ihre jüngste Schwester, die noch ein Kind war, mit sich. Beede änderten die Religion, wurden katholisch, und die jüngste starb nach der Mitte des vorigen Jahrhunderts erst, als eine Ordensfrau im Kloster de la Congregation de Notre Dame zu Maynz in einem Alter von beinahe hundert Jahren. Mein älteste Schwester (die selige Freifrau von Kleudchen) genoss dort als Pensionaire noch der besondern Liebe der ehrwürdigen Mère Lemfort, ob sie selbe gleich nicht als Grosstante kannte.

Der älteste Sohn des Zacharias, *Jakob von Lemfort*, machte seinem Vater wahrscheinlich nicht mehrere Freude als seine Schwestern: er verliess Vaterland und Eltern heimlich, unwissend, ob seine entführten nun katholischen Schwestern ihn auch zur Religionsänderung gereizet oder ob andere unbekante Gründe ihm dazu veranlasst hatten. Er gieng nach Maynz, bath um Dienste, erhielt aber statt deren nur eine Pension von dem damaligen Churfürst, zog daher nach Thüringen, und um verborgener zu leben, verschwieg er seinen Namen. Er nannte sich Werner (vielleicht dass er auch so

bei der Taufe genennt ward) und verheurathete sich mit einer Freyin von Scheben.

Mit dieser erzeugte er einen Sohn, *Johann Werner von Lemfort*, im Jahre 1697, der in der Folge (1730) am kaiserlichen und Reichs-Kammergerichte angestellt ward, im Jahre 1782 starb, und von dem mein Bruder *Franz Albert Constantin*, kaiserlicher Rath und Reichs-General-Fiscal, und ich ehelich erzeugte Söhne sind.

Jacob Werner von Lemfort, mein Grossvater, lebte sehr eingezogen, und erzog seinen Sohn zum höchsten Grade von Rechtschaffenheit und Moralität, sonst aber sehr einfach und beschränkt.

Wahrscheinlich war der schlechte Zustand seiner Finanzen hieran Schuld, und eine gewisse Schwermuth, die sich seiner frühzeitig bemächtigt haben soll. Von seiner Familie und seinem Vaterlande geschieden lebte er nur mit seinem Bruder *Johann von Lemfort*, der auch Taufpathe seines Sohns (meines Vaters) war, in brüderlichem Einverständnisse.

Dieser Johann von Lemfort starb 1710 als königlich dänischer Obrister über das Trundheimische Nationalregiment zu Fuss und er soll ein äusserst würdiger Mann gewesen seyn. Seine Heurath war merkwürdig durch den folgenden Umstand.

Seine älteste Schwester war, wie oben gesagt worden ist, von dem nachmalig pfälzischen Obristwachtmeister von Winter entführt worden, und dieser, nachdem seine Ehe mit seiner geliebten Lemfort nicht lange gedauert hatte, verhelichte sich mit einer gewissen *Katharina Sybilla von Seligh*; nun starb nach 4 Jahren Winter und diese seine 2te Gattinn heurathete seinen Schwager von erster Ehe, Johann v. Lemfort.

Auch sie lebte mit ihrem Schwager *Jakob Werner von Lemfort* (meinem Grossvater) auch nach ihres Mannes Tode in steter inniger Freundschaft, und ein Jahr vor ihrem Hinscheiden schickte sie diesem noch, so zu sagen, zum letzten Unterpfande ihrer Gesinnungen, ein Heft, in welchem sie ihre Familien-Notitzen aufgezeichnet hatte; eine Bibel, die ihr seliger Obrist von Lemfort immer mit sich geführt hatte; dann ihr Portrait; jenes ihres ersten Gatten von Winter, des 2ten

von Lemfort und ihrer Schwiegermutter der Gattin des Etatsraths Zacharias von Lemfort, welches alles ich noch besitze, da ich nach dem Tode meines Vaters dessen Verlassenschaft besorgte und alles zu Handen nahm.

Oversigtstavle

over

Familien Lemfort efter Justitsdirektør Werners Opgivelser.

(Sammenlign Tavlen S. 124).

Christiern von Lemfort
„königl. dän. Minister.“

Etatsraad Zakarias v. Lemfort,
g. m. Maria Rebecca von Pristede.

1 Datter, g. m.
Johann Fried. von
Winter, som
senere ægtede
Cathr. Sybilla
von Sehlich.

1 Datter, † som
„Ordensfrau“ i
Klostret Congre-
gation Nôtre Da-
me i Mainz hen-
ved 100 Aar gl.

Jakob v. Lemfort,
flygtede fra Fæ-
drelandet, kaldte
sig Werner og
ægtede „Freyin
von Scheben.“

Johan v. Lemfort,
dansk Oberst,
† 1710
g. m. Cathr.
Sybilla von
Sehlich.

Johan Werner v. Lemfort,
f. 1697 † 1792,
ansat ved
Rigskammerretten.

Franz Albert
Constantin Wer-
ner, kejserlig
Raad og Rigs-
generalfiskal.

Paul Wilhelm
Werner „präsi-
dierender Direc-
tor der Obersten-
Justizstelle in
Schwaben.“

1 Datter
gift Kleudgen.

II

Cathrine Sybilla v. Sehlich, gift Lemforts Optegnelser.

Christiania anno 1702 d. 26. decemb:

Anno 1677 d. 30. septembr: starb meine sehliche mutter
Barbara Margaretha Tröster.

A^o 1681 d. 4. aprill: am grühnen donnerstage starb mein
sel: vater *Sebastian Andreas von Seeligh.*

A^o 1679 d. 14. novembris bin ich mit meinem sehlichen
liebsten *Johann Friderich von Winter* obriste-wachtmeister von
ihro churfürstl: durchl: von der Pfalz vereheligt worden in Gùlich.

A^o 1684 d. 14. january starb mein sel. liebster *von Winter*

— und hatte ich mit ihme zwey kinder, eine tochter undt einen sohn, welcher 2 mon[at] nach seiness sel. vaters tödtlichen hintritt gebohren worden, und starb nachdem er 18 monat alt geworden.

A^o 1684 den 8. octobr: bin ich mit meinem liebsten *Johann von Lemfort* zu Cölln verheliget worden.

A^o 1688 d. 4. aprill: bin ich mit einer tochter gesegnet worden nachmittags zwischen 12 u. 1 uhr, undt ward genennet nach meines liebsten fr: mutter *Maria Rebecka*.

A^o 1690 d. 17. decembr: hat uns Gott mit einem sohn gesegnet zwischen 12 und 1 uhr, ward genennet nach dem h:n genneral-feltmarchall graff von Wedell *Gustavus Wilhelm*,

A^o 1691 den 21. marti morgens frühe zwischen 6 undt 7 uhr die welt gesegnet undt gestorben in Christiania.

A^o 1692 d. 13. junii nachmittags umb 4 uhre hat unss Gott abermahl mit einem sohn gesegnet, welcher nach meiness liebsten sehl. h:n vater genannt worden *Zacharias*.

A^o 1686 d. 8. novembr: bin ich mit meinem liebsten in Norwegen in *Christiania* arrivieret.

A^o 1697 d. 26. february bin ich mit meinem liebsten undt beyde kindern in *Trundheim* glücklich arrivieret.

A^o 1711 den 30. martii würde meines sel. liebsten erbleichter cörper von Trundheim abgesand umb in sein grabstedt in Christiania in der *Aggerskirche* beygesetzt zu werden. Den 5. juny ist die leich in Aggers kirch beygesetzt; d. 26. february 1712 ward der erbleichte cörper mit cermonie begraben in Aggers kirch — wie auch mein seliger sohn.

A^o 1688 am pallmsontagh starb mein schwäher-vater Zacharias von Lemfort, ihro königl. maj:t von Dännemark estatsrath.

A^o 1700 am Peter undt Pauly tag [29. Juni] starb meine schwähermutter *Maria Rebecka von Pristede*, ohn welchem tag sie auch gebohren.

A^o 1710 d. 27. augusti morgens $\frac{3}{4}$ auf 7 uhr ist mein liebster sehliche Johann vom Lemfort, ihro königl. mays:t zu Dennemark, Norwegen etc. gewesener wol bestalter obrister zu fuesse über dass Trundheimsche national regiment, gestorben.

A^o 1711 den 24. may starb mein sohn Zacharias von Lemfort, lieutenant ihro königl. majestät von Dennemark, seines alters 18. jahr 11. monat 11. tag.

D. 28. April 1711 gieng meine tochter ins closter.

Trundheim, d. 28ten novembr: A^o 1710.

Catharina Sibilla von Seligh,
wittib von Lemfort.

Gesandten gjorde straks Indberetning til Departementet for de udenlandske Sager om dette „ganz eigenen Fall“ og anmodede om, at der maatte blive gjort Skridt til en Under-søgelse. Gennem Danske Kancelli¹⁾ gik Sagen til Stiftamtmanden over Trondhjems Stift, der afæskede Trondhjems Magistrat en Erklæring. Denne (dateret 20. Febr. 1805) gik ud paa, at adskillige Folk var vidende om, at der i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede havde været en Oberst von Lemfort ved et af de Trondhjemske Regimenter, og at han døde der i Byen; derimod vidste ingen at angive, at der i Trondhjems Stift endnu levede nogen af hans Navn eller Familie. Men man mindedes, at der for nogle og tredive Aar siden levede og var bosat en Zakarias Lemfort i Trondhjem, som var Handelsmand og havde en Søn ved Navn Johan, samt at denne Johan Lemfort, der ligeledes i adskillige Aar ernærede sig i Trondhjem ved indenlandsk Handel, endnu var i Live og opholdt sig i Odense i Danmark, og besøgte derfra undertiden København, hvor en Mand fra Trondhjem havde talt med ham forrige Aar. Men om bemeldte Zakarias Lemfort havdes tillige den Efterretning, at han formodentlig var en uægte Søn af nævnte Oberst von Lemfort.

Nu forsøgte Kancelliet gennem Fyns Stiftamt at faa opspurgt den angivne Johan Lemfort i Odense. Man fandt ham dog ikke der, men paa Grundlag af de Oplysninger, der tilvejebragtes, lykkedes det Københavns Magistrat, der fik Sagen til fortsat Behandling, at faa opspurgt en Broder til

¹⁾ D. Kanc. Breve 1805 Nr. 1769.

Johan Lemfort, der bar Navnet John Zakarias Lemfort og var Ligbærer i København. Denne afgav da paa sin Broders og egne Vegne følgende Forklaring.

Deres Farfaders Faders Navn skulde have været *Zakarias Lemfort*; de vidste ikke hans Stand eller hvor i Tyskland han havde opholdt sig, eller hvor han var født, kun havde de i deres Barndom hørt ytre Formodning om, at han eller hans Familie skulde nedstamme fra England.

Hans Søn var *Johan Fridrich Lemfort*, født i Tyskland, men hvor, vidstes ikke; i dansk Tjeneste blev han Oberst ved Regimentet i Trondhjem, hvorfra hans Lig blev bragt i en Kobberkiste til Holsten, men paa hvilket Sted det var hensat, vidstes ikke.

Oberst Lemfort efterlod sig fire Børn:

1. Deres Fader *Zakarias Lemfort*, først i den militære Etat, siden ansat ved Toldvæsenet i Trondhjem.

2. *Johan Lemfort*, der fór til Søs, og efter deres Faders Beretning en Gang skulde have været i Trondhjem med eget Skib; siden var der intet hørt om ham, men det formodedes, at han havde levet i Holland.

3. *Cathrine Lemfort*, der var gift med *Sigvert Fleth* i Værdalen ved Trondhjem og døde uden Livsarvinger.

4. *Agnece Lemfort*, som havde indgaaet Ægteskab med en Skibskaptajn fra Lybæk, hvis Navn ikke kendtes; hun efterlod sig heller ikke Livsarvinger.

Deres Fader *Zakarias Lemfort* efterlod sig ligeledes 4 Børn:

a. *Johan Lemfort*, som opholdt sig hos Provst Schiønning i Kallehave; hans ulykkelige Søn var *Carsten Andreas Lemfort*.

b. Ligbærer *John Zakarias Lemfort*, som ogsaa havde en Søn, *Johan Christian Lemfort*, der var Sømand.

c. *Zakarias Lemfort*, der fra sin Ungdom af havde faret til Søs, men fra hvem man intet havde hørt i 26 Aar; efter et usikkert Rygte skulde han være omkommet paa Øen Madeira.

d. *Anne Catharine Lemfort*, gift med *Jørgent Rønnij*, som boede i Boe Præstegæld ved Kristianssund.

Carsten Andreas Lemfort var paa det Tidspunkt, Forklaringen afgaves, kommen i Konflikt med Loven. Dette maa bemærkes for Forstaaelsens Skyld, medens de nærmere Oplysninger derom ikke kan have nogen Interesse for den foreliggende Undersøgelse.

Familien Lemfort efter Ligbærer Lemforts Opgivelser.

(Sammenlign Tavlen S. 126).

Zakarias Lemfort, nedstammede formodentlig fra England, opholdt sig i Tyskland.			
Johan Fridrich Lemfort, f. i Tyskland, Oberst i Trondhjem, begravet i Holsten.			
Zakarias L., først Militær, senere ved Told- væsenet i Trond- hjem.	Johan L., formodedes at have levet i Holland.	Cathrine L., gift m. Sigvert Fleth i Vær- dalen.	Agnece L., gift m. en Skibs- kapt. fra Lybæk.
Johan L. i Kallehave.	John Zakarias L. Ligbærer i Kbhvn.	Zakarias L., Sømand.	Anne Cathr. L., gift m. Jørgen Rønnij i Boe Præstegæld.
Carsten Andr. L.	Johan Chr. L. Sømand.		

Sagen gik nu den samme administrative Vej tilbage og fremsendtes sluttelig fra Departementet for de udenlandske Anliggender til den danske Gesandt i Regensburg med en Bemærkning om, at Gesandten selv maatte afgøre, hvilken Brug han over for Werner vilde gøre af de erholdte Oplysninger, idet man dog forudsatte, at denne ikke nu vilde holde saa stærkt paa sit Ønske om at blive anerkendt i Familien.¹⁾

Gesandten forebragte Werner Resultatet af de foretagne Undersøgelser med diplomatisk Delikatesse, og sluttede sin Skrivelse til denne med en Bemærkning om, at Werners personlige, almindelig anerkendte Fortjenester vilde „zweifelsohne über Fügungen des Schicksals und Verhältnisse einer Ihnen fremd gewordenen Familie hinaussetzen.“²⁾

Selv om man maaske turde forudsætte, at Gesandten — hvad der ikke tydelig kan ses — har fortiet Carsten Andreas

¹⁾ T. K. U. A. Rigsd. i Regensb. C.: Kgl. Reskripter og Ministerialordrer 1805 Nr. 40.

²⁾ Anf. Sted.: Afskr. af Indberetn. 1805 Nr. 38.

Lemforts uheldige Skæbne, kan det ikke undre nogen, naar man betænker Datidens stærkt udtalte Standsforskel, at Justitsdirektør Werner næppe modtog Efterretningerne fra Danmark med Glæde. Nu havde han og hans Broder mangen Gang tænkt paa og talt om deres formentlig fornemme Familie i det formodede Fædreland, og havde glædet sig til endelig at faa positive Oplysninger om denne Sag; Resultatet maatte da virke nedslaaende. Og har Gesandten tillige ladet Brødrene tilflyde de kriminelle Oplysninger om Carsten Andreas, saa vilde ogsaa Nutidsmennesker under lignende Omstændigheder betakke sig for Æren. Det gjorde Werner ogsaa. Nogen Tid efter henvendte han sig nemlig atter til Gesandten og protesterede mod Oplysningernes Rigtighed. I Ligbærer Lemforts Opgivelser mente han at kunne paavise Modsigelser, og deri havde han ogsaa Ret. Det var imidlertid ikke Lemforts Skyld, men Kancelliets, idet der, uden at det senere opdagedes, ved Afskrivningen af Lemforts indsendte Oplysninger var indløbet den Fejl, at Slægtens Stamfader, den gamle Zakarias Lemfort, blev kaldt deres „Farfader“ i Stedet for, som Ligbærer Lemfort angav, deres „Farfaders Fader“, saaledes at Ligbærer Lemfort paa een Gang fik baade Zakarias og dennes Søn Johan Lemfort til Bedstefader. Og hertil kom, bemærkede Werner videre, at Zakarias Lemforts Søn jo ikke hed Johan Frederik, men blot Johan, og at dennes Søn, den yngre Zakarias Lemfort, var død ugift i en tidlig Alder; alt ialt kunde Werner derfor ikke tro andet, end at der maatte foreligge en Forveksling med en anden Familie af samme Navn, hvor Oberst Lemfort uretmæssig var stukket ind. „Indessen“, sluttede han „vermehr oder vermindert das eine oder das andre unsre Ehre oder unsern Wohlstand nicht, selbst Leichenträger Lemfort soll, wenn er zu mir kömmt, eine freundliche Mahlzeit haben.“

Gesandten henvendte sig endnu en Gang til sit Departement om at faa Sagen optaget til fornyet Undersøgelse, for muligvis at faa konstateret, at der forelaa en Misforstaaelse, opstaaet paa Grund af Navneligheden, men man synes ikke i Departementet at have gjort mere ved Sagen.

Gaar man nu over fra dette kort skitserede Referat af Sagens Gang til en nøjere kritisk Undersøgelse af de af Justitsdirektør Werner producerede Aktstykker, maa man straks indrømme, at der hviler et autentisk Præg over Cathrine Sybilla von Sehlighs Optegnelser. Ganske vist er der den Besynderlighed, at disse er antedaterede og indeholder Notitser af nyere Dato end den ved Underskriften anførte Dag og Aar, men dette kan, naar man erindrer, at det foreliggende Aktstykke er et Udtog, der er udført i Gesandtskabet i Regensburg, enten være fremkaldt ved en Skrivfejl i Dateringen eller ogsaa derved, at Udtoget er sammenarbejdet af Notitser fra forskellige Steder i Originalen. En Del af de opgivne Data kan kontrolleres andet Steds. Naar den gamle Zakarias Lemforts Hustru, hvis Navn, Maria Rebekka Pristed, opgives korrekt, siges at være død 1700, saa stemmer dette med hvad man ved i Forvejen.¹⁾ Ligeledes stemmer Opgivelsen af Oberst Johan Lemforts Dødsdag den 27. August 1710 nøjagtig med hvad Generalmajor Georg Chr. Schultz i en Skrivelse til Overkrigssekretæren af 30. August²⁾ indberetter, og Datoen for Ligets Overførelse fra Trondhjem Domkirke til Kristiania, den 30. Marts 1711, genfindes i Kirkeregnskaberne for Kirkerne i Trondhjem.³⁾ Om sit Ægteskab med Oberst-Vagtmester Johann Friedrich von Winter siger hun, at Vielsen fandt Sted i Jülich den 14. November 1679, og dette stemmer med det for den reformerte Menighed i Jülich, nu paa Raadhuset samme Steds beroende Ægteskabsregister, paa det nær, at Vielsesdagen her opgives til den 13. Nov.

Om Sønnen *Zakarias* skriver Sybilla von Sehlich, at han afgik ved Døden den 24. Maj 1711 i sin Alders 18. Aar 11. Maaned 11. Dag. I en Skrivelse til Oversekretæren i Krigs-

¹⁾ Jvfr. Biogr. Lex. X, 194.

²⁾ Krigskanc. Indk. Breve til Overkrigssek. 1710 Lit. S.

³⁾ De i det følgende forekommende Oplysninger fra Kirkebøger og Skifter i Trondhjem skyldes Hr. Stiftsarkiver Kr. Koren, der med stor Beredvillighed har efterkommet en Anmodning om Oplysninger i den foreliggende Sag. For det store Arbejde, der er nedlagt i Besvarelsen, maa det være tilladt herved at bringe Stiftsarkivaren den bedste og forbindtigste Tak.

kancelliet, dateret Trondhjem d. 6. Juli 1709, anbefaler Generalmajor Schultz i Stedet for Sekondløjtnant Hyld at ansætte „des hr. obrister von Lemforts sohn, nahmens Zacharias von Lemfort, von welchem was guthes zu hoffen, indehm er beides bei der Drontheimsche guarnisons compagnie, als auch unter dem regimente einige zeit als unterofficirer, auch nachgehends in Coppenhagen unter die zahl der lärlingen, einer mit ist gewesen, und dahero demselben bei meiner gehaltenen general exercitie des Drontheimschen regimentes, was nöthig in ein und andern zu beordern, erachten könte, ihme dazu gebrauchet, so allermassen mit nüchternheit und gebührenden fleis verrichtet.“ Og under 30. August 1709 blev han ogsaa udnævnt til Sekondløjtnant i Trondhjem ved Faderens Regiment (Hvitfelds Kompagni).¹⁾

Nu kan der imidlertid i det danske Krigscancellis Arkiv eftervises en *Zakarias Lemfort*, der den 19. Marts 1725 paa Grund af vedvarende Svaghed faar Tilladelse til at afgive sin Charge som Premierløjtnant ved Mühlenpforth's Regiment i Trondhjem til en Fændrik, der staar paa Vartpenge, mod at han oppebærer disse (4 Rdr. maanedlig).²⁾ Denne Zakarias Lemfort var bleven Premierløjtnant 15. Aug. 1718 og Sekondløjtnant den 9. Jan. 1711 ved Buddes Regiment i Trondhjem.³⁾ At han kunde være identisk med Johan Lemforts Søn, syntes saa meget sandsynligere som han i Løjtnantsudnævnelsen 1711 udtrykkelig kaldes *Zakarias Johansen Lemfort*; at der i Byen Trondhjem skulde have eksisteret to Løjtnanter af ganske det samme, og sjældne, Navn og hvis Fædre ligeledes begge skulde have heddet ganske ens, maatte tillige paa Forhaand synes lidet rimeligt, og tilmed, at den ene skulde optræde i Kontinuation af den anden. Men dette maa dog alligevel være Tilfældet. At Oberst Lemfort Søn allerede i 1709 har faaet Bestalling som Løjtnant, er intet Bevis for, at han ikke er den samme Person som Zakarias Johansen Lemfort, da der undertiden kan findes ny Bestalling udstedt, naar en For-

¹⁾ Krigskanc. kgl. Eksped. 1709 Nr. 651.

²⁾ Krigskanc. ref. Sager 1725, 19. Marts Nr. 4.

³⁾ Krigskanc. kgl. Eksped. 1711 Nr. 30.

flyttelse sker. Men mod den Antagelse, at de to Personer skulde være identiske, taler navnlig Moderens Dødsangivelse, der ved den vedføjede nøjagtige Opgivelse af Alder vinder i Paalidelighed. I Trondhjems Kirkeregnskaber (egentlige Begravelsesbøger eksisterer ikke saa tidlig) findes derimod intet anført om hans Død.

Men dernæst synes der i Betegnelsen Zakarias *Johansen* Lemfort at ligge en Angivelse af borgerlig Herkomst og en Antydning af, at denne Zakarias ikke var Søn af den adelige Oberst Johan Lemfort. I det 16. og det 17. Aarhundredes første Halvdel kalder Adelen sig jævnlig saaledes, men blandt den nyere Adel (navnlig i det 18. Aarhundrede) er denne Betegnelismaade sjælden.¹⁾ Hertil kommer, at det kan ses, at der samtidig virkelig har været to Personer af Navnet Johan Lemfort i Trondhjem, hvorved man altsaa faar en Fader til hver af de to forannævnte Zakarias'er. Den ene var Oberst Johan Lemfort, den anden en Mand i en langt mindre fremskudt Stilling. I Trondhjems Daabsbog findes nemlig Oberst Lemfort nævnt som Fadder et Par Gange; men ved 7. Aug. 1710 — forøvrigt paa et Tidspunkt, da Oberst Lemfort laa paa Dødslejet — nævnes en „Johan Lemfort“, der ikke kan være identisk med Obersten, da han opføres uden nogen Angivelse af Titel som 2den Fadder efter „Christian Gartner“.²⁾

Fuldt tilforladeligt Bevis yder imidlertid nogle i det danske Rigsarkiv forefundne Udkast til en norsk Militæretat, hvoraf fremgaar, at

Zakarias Lemfort (Oberst Johan Lemforts Søn) stod som Premierløjtnant ved 1. Trondhjemske (Lemforts) Regiment til 1. Jan. 1711 (fra 6. Decbr. 1710), medens

Zakarias *Johansen* Lemfort samtidig opføres som staaende ved 2. Trondhjemske (Buddes) Regiment.

¹⁾ En anden Ting er, at Faderens Fornavn ofte føres af Sønnen som 2. Fornavn. Jvfr. Pers. Tidsskr. 2. R. IV, S. 272, Anm. 2.

²⁾ I Forbindelse hermed kan det anføres, at samme Kirkebog under 16. Novbr. 1706 nævner en Anne Regina Lemfort som 2den Fadder efter „Hans Niensens Kæreste“.

Denne sidste døde den 14. Juli 1731.¹⁾ *Kirsten Henriksdatter*, sal. Løjtnant „*Sachen*“ Lemforts, der afgik ved Døden i Trondhjem den 22. Decbr. 1735 og begravedes paa Domkirkegaard den 29. s. M., er sandsynligvis Zakarias Johansens Hustru; Børn var der ingen af, da kun Konens Søstre figurere som Arvinger i Skiftet. Af dette fremgaar iøvrigt, at hun oppebar en liden Pension, men om hendes Mand nævnes intet, undtagen at han har udfærdiget et Gælds-brev 1722. Derimod findes nævnt en *Zakarias Lemfort*, om hvem ellers intet andet oplyses, end at han gjorde en Fordring gældende i Boet; denne Zakarias, der ikke kan være identisk med nogen af de foregaaende, vil blive omtalt senere. —

Det maa dog anmærkes, at der i Sybilla v. Sehlig's Optegnelser findes Punkter, der ikke stemmer, enten nu Grunden er, at det er en daarlig Afskrift eller at Optegnelserne er gjorte længe efter Begivenhedernes Indtræden. Zakarias Lemfort døde 1689 og ikke 88, men Dagen er rigtig nok. Naar Sybilla v. Seligh skriver, at hun og hendes Mand samt begge Børnene ankom til Trondhjem den 26. Febr. 1697, kan det næppe forliges med den Kendsgerning, at Johan Lemfort allerede 28. Novbr. 1693 fik Udnævnelse som Oberstløjtnant i Trondhjem, og naar hun siger „begge Børnene“, savner man hendes Datter af første Ægteskab, for hvem der ikke i Optegnelserne findes nogen Dødsangivelse.²⁾ At hun ved Mandens Død dog kun havde to Børn i Live, ses af Dokumentet, hvorved hun fragaar Arv og Gæld i Boet; det er dateret Trondhjem 17. Nov. 1710 og undertegnet af Enken samt Sønnen Z. v. Lem-

¹⁾ Rigsark. i Kria. Personalialia: Lemfort (velvillig meddelt af Hr. Arkivamanuensis W. Rasch).

²⁾ Det kan her bemærkes, at der i Klevenfeldts Stiits-Relationer (Pers Tidsskr. I. R. IV, S. 301) nævnes en Johanne Marie von Lemfort, der var gift med dansk Major Gert Hinr. von Waldemar, og angives, antagelig med Urette, som Datter af Oberst Johan Lemfort. Gert Henrik(søn) Wolmer (ell. Waldemar) blev Fændrik i Trondhjems nationale Infanteriregiment 1700, Kaptajnt. 1709, Kapt. 1718 og afskedigedes i 1730; den 28. Marts 1700 begærede han i Trondhjem Kopulation med Mademoiselle Johanne Marie Lemford (Hirsch's militærpersonalhist. Saml. og Trondhjems Kirkebog for Trolovede).

fort „paa min egen og fraværende Søsters Vegne“. Denne Søster maa være Maria Rebekka, der kort efter i 1711 gik i Kloster.

Betragter vi dernæst det andet af Justitsdirektør Werner til den danske Gesandt indsendte Aktstykke, de af ham selv affattede Slægtsoptegnelser, saa maa det først bemærkes, at en „königl. dän. Minister“ Christiern von Lemfort ikke kendes. Om Generalauditor Zakarias Lemfort har haft en Søn ved Navn Jakob, er ogsaa usikkert. En Person med dette For- og Efternavn forekommer ganske vist i de herværende militære Arkivalier, idet der nemlig i 1682 nævnes en Sekondløjtnant i Vesterlenske nationale Infanteriregiment *Jakob Lemfort*, der under 10. December 1687 udnævnes til Kaptajn-Vagtmester i Bergen,¹⁾ men dør den 14 Sept. 1694 paa Kongsvinger Fæstning, hvortil han var bleven forflyttet.²⁾ Om han er Søn af den gamle Zakarias Lemfort, kan ikke ses, men selv om han var det, maatte han lades ude af Betragtning her, da han dør for tidlig til at kunne være Fader til Johan Werner (se nedenfor).

Hvorvidt Sybilla von Sehlighs første Mand, Joh. Fried. Winter, før han blev gift med hende, virkelig har spillet den omtalte romantiske Rolle og bortført en af den gamle Zakarias Lemforts Døtre, skal lades usagt, da det ikke har været muligt at opspørge noget om ham i tyske Arkiver. — Naar Werner endvidere siger, at den yngste Datter, der var fulgt med sin ældre Søster i Landflygtighed, siden gik i Kloster, saa foreligger her ganske øjensynlig en Forveksling med Johan Lemforts Datter Maria Rebekka, der netop døde i Mainz ved Aarhundredets Midte som Medlem af Ordenen Congrégation de Nôtre Dame. Justitsdirektør Werners ældste Søster, der havde staaet i „Mère Lemforts“ særlige Gunst, er Maria Anna Antonie Werner, der døde 7. Maj 1779 og var Jacob Joseph v.

¹⁾ Krigskanc. Ekstrakt over udg. Sager ang. Norge 1687 Nr. 123 og Prot. over norske indk. Sager 1687 Nr. 93.

²⁾ Brev fra Kommandanten paa Kongsvinger J. Møllerup til Overkrigssekretæren af 19. Sept. 1694 (Indk. Breve til Overkrigssekr. 1694 Littr. M.)

Kleudgens anden Hustru; han var født 1738 og blev Stamfader til den endnu i Tyskland levende Adelsslægt af dette Navn.¹⁾

Efter det samme Aktstykke skulde Justitsdirektør Werners Bedstefader være den fra Fædrenehjemmet bortflygtede *Jakob Lemfort*, som af Grunde, der ikke nærmere belyses, skjulte sit rette Navn og kaldte sig Werner; dennes Søn — altsaa Retspræsidentens Fader — skulde være Johan Werner (von Lemfort), til hvem den danske Oberst Johan von Lemfort havde staaet Fadder ved Daaben, efter hvad Justitsdirektør Werner ved at fortælle. Johan Werner blev Advocatus ved Rigs-kammerretten i Wetzlar den 22. Maj 1730 og Procurator ved samme Ret den 2. September 1735.²⁾ I Rigs-kammerrettens Arkiv, der findes i det prøjsiske Statsarkiv i Wetzlar, findes yderligere Oplysninger om ham. Den 10. Januar 1730 indstillede han sig i Følge „Protocollum Pleni“ til Examen generale pro advocatura, og af de Spørgsmaal, der forelagdes ham, besvarede han følgende saaledes:

1. Quod nomen? Joannes Werner.
2. Nomen parentum et eorum conditio? Adamus Werner pater, mater Agnes nata Trauboltin, pater esset faber ferrarius.
3. Quæ patriæ? Walthura.³⁾
4. Cuius ætatis? 31 annorum.

Det fremgaar af dette, at Johan Werners Fader hed Adam, og ikke Jakob Werner, var Smed og gift med Agnes Traubolt, og ikke nogen Freiin von Scheben. Hermed synes Justitsdirektør Werners hele romantiske Slægtshistorie og Forbindelse med Familien Lemfort at falde til Jorden. Men nægtes kan det ikke, at der alligevel er noget dunkelt i Historien, noget der ikke let lader sig forklare, thi hvorledes

¹⁾ Freiherrl. Taschenbuch 1875, S. 368.

²⁾ Reichs-Cammer-Gerichts-Calender 1752.

³⁾ I la Martinière. Atlas der ganzen Welt, 12. Bind, Leipzig 1749, nævnes en lille kurmainzisk By i Franken ved Navn Wald-Thüren eller Thüren. Denne er aabenbart identisk med det nuværende Walldürn i Odenwald (Baden). Desuden findes et Waldturn i Bayern (Oberpfalz).

kommer Werner i Besiddelse af Cathrine Sybilla Lemforts Slægtsoptegnelser, og hvorledes kan han (og her tør man næppe tvivle paa hans Ord) være Ejer af Portrætter og andre Lemfortske Familieklenodier? Man vil senere bemærke, at Oberst Johan Lemforts Ungdom, som han tildels tilbragte i Udlandet, er lige saa dunkel, og at det samme gælder Faderen Zakarias Lemforts yngre Aar.

Justitsdirektør Werners virkelige Afstamning.

(Sammenlign Tavlen S. 112).

Adam Werner, Smed,
g. m. Agnes Traubolt.

Johan Werner, f. c. 1699,
Lic. jur., Prokurator ved Rigsammerretten i Wetzlar,
g. m. Helena Ross.

Franz Albert Werner, Rigsfiskal.	Paul Wilhelm Werner, Justitsdirektør.	Maria Anna Antonie Werner, gift v. Kleudgen.
-------------------------------------	--	---

Tager vi endelig Kancelliets Svar paa Justitsdirektør Werners Andragende for os til en nøjere Undersøgelse, finder vi ogsaa her ret og vrangt blandet sammen. Hvad Ligbærer Lemfort fortæller om den gamle Zakarias Lemfort og hans Søn, synes ved første Øjekast at røbe sin Fabelagtighed, men mulig er der dog et Gran af Sandhed deri. At Zakarias Lemfort i sin Ungdom opholdt sig i Tyskland og at Sønnen kan være født der, er ikke urimeligt.

Naar Oberst *Johan* Lemfort kaldes *Johan Frederik*, bør her gøres opmærksom paa, at en Johan Frederik Lemfort var Røjert (∅: Tolder) ved Toldboden i Kristiania og døde der den 27. April 1755, men efterlod sig kun Døtre.¹⁾

Til de øvrige Oplysninger kan følgende Bemærkninger knyttes. — Ligbærer Lemforts ene Tante Cathrine er aabenbart den *Sibilla Cathrina Lemfort*, der i Følge Værdalens Kirkebog blev gift i Skogn den 2. Juli 1731 med *Sivert Hansen Flet*, der var Jordegods- og Kirkeejer m. v. i Værdalen

¹⁾ Nemlig Marte Marie, 13 Aar, og Ellen, 6 Aar; en Steddatter Ingeborg Christine Jensdatter var gift med Abraham Petersen Ploug (Rigsark. i Kria. Personalía: Lemfort. Velvillig Meddel. fra Hr. Arkivamanuensis W. Rasch).

og døde 22. August 1768, 72 Aar gammel.¹⁾ Enken indgik inden Sørgeaarets Udløb den 21. Marts 1769 Ægteskab med Foged i Stjør- og Værdalen *Arnt Christopher Arnet*, der var født 1733 og døde i Skogn 1822 efter forlængst at være fjernet fra sit Embede for Kasseangel og Uredelighed. Hans Hustru *Sibilla Cathrina* døde i 1773 og blev begravet i Værdalen 24. Maj; hun siges da at være 67 Aar gammel og maa altsaa være født i 1706 eller 1707.

Ligbærer Lemforts anden Tante *Agnece Lemfort* er utvivlsomt identisk med den „Jægtmandenke *Agnes Johansdatter Lemfort*“, der i 1785, den 3. Juni, blev jordet paa Trondhjems Vor Frue Kirkegaard; hun blev 86 Aar gammel og er altsaa født omtrent 1699.

Hvad hans Fader angaar, er man noget i Vilderede med, hvilken *Zakarias* han lader sig identificere med. Naar Ligbærer Lemfort oplyser, at Faderen først var i den militære Stand og dernæst havde Ansættelse i Toldvæsenet, maatte det overfladisk set være ret rimeligt, at denne og den ovenfor nævnte *Zakarias Johansen Lemfort* var en og samme Person; *Agnes Johansdatter Lemfort*, der altsaa skulde være Faderens Søster, synes ved sit Navn at tyde i samme Retning. Men under Forudsætning af, at *Kirsten Henriksdatter*, sal. Løjtnant „*Sachen*“ Lemforts, er Løjtnant *Zakarias Johansens* Enke, hvad der vistnok er utvivlsomt, saa skulde Ægteskabet, efter hvad Skiftet ved Konens Død i 1735 udviser, været barnløst, og i saa Fald kan *Zakarias Johansen* ikke være Fader til Ligbærer Lemfort. Som ovenfor berørt nævnes der i dette Skifte en *Zakarias Lemfort*, der ikke kan være identisk med de to Løjtnanter af dette Navn, men desværre faar man ikke i Skiftet yderligere at vide om ham; om den „*Zakarias Lemforts Hustru*“, der i 1760 den 8. August begravedes paa Domkirkegaarden i Trondhjem, er hans Kone, faar staa hen, men synes ikke usandsynligt. Skulde disse nysnævnte Personer imidlertid være Ligbærer Lemforts Forældre, maatte den sidstnævnte *Zakarias Lemfort*, naar *Agnes Johansdatter*

¹⁾ Deres Børn var: *Grethe Cathr.*, f. 1735, † 1736; *Grethe Cathr.*, døbt Dom. Lætare 1737.

skal være hans Søster, altsaa ogsaa være Søn af en Johan Lemfort, og enten maatte der i saa Fald i samme Familie have været to Sønner af Navnet Zakarias, begge voksne og delvis i Live samtidig, eller ogsaa maatte vi have en tredje Johan Lemfort som Fader til den tredje Zakarias, hvis man ikke vil gribe til den Udvej, at den ene Zakarias, saaledes som det formodes i den ovenfor nævnte Erklæring fra Trondhjems Magistrat, er en uægte Søn af Oberst Johan Lemfort. Her synes imidlertid Gisningen at føre ud paa gyngende Grund, og Spørgsmaalets Løsning maa udskydes til flere Oplysninger foreligger. —

Ligbærer Lemforts Broder er den Mesterskomager *Johan Zakariassen Lemfort*, der af Kirkebøgerne for Trondhjems Domkirke ses at have været gift 3 Gange: 1) den 9. Juni 1763 med *Karen Knudsdatter*, der døde 1. Juni 1767, 2) i Aaret 1768 (trolovet 17. August) med *Aschier Gundersdatter* og endelig 3) den 3. December 1772 med *Anna Maria Ingebrichts-datter Berg*, der døde den 9. December 1783, 39 Aar gammel. I sidste Ægteskab havde han Sønnen *Carsten Andreas*, der var døbt 7. Decbr. 1773. I 1783, 12. December, holdtes Skifte efter den sidste Hustru. Boet viste sig da at være fallit, og Johan Lemfort, der her kaldes Kræmmer, boede paa et af de fattigste Strøg i Byen; ved Hustruens Død var han fraværende paa en Rejse med Kramvarer. I Begyndelsen af det

Ligbærer Lemforts sandsynlige Afstamning.

(Sammenlign Tavlen S. 116).

Johan Lemfort,
(nævnes som Fadder i Trondhjems Daabsbog 1710).

?

Zakarias L.
(nævnes i Skifte efter Løjtnant „Sachen“ Lemforts Enke)
„Zakarias Lemforts Hustru“
† 1760.

Jægtmandenke
Agnes Johansdtr.
Lemfort,
f. ca. 1699, † 1785.

Sibilla Cathr. L.,
f. ca. 1706, † 1763,
g. 1731 m. Sivert
Hansen Flet.

?

Johan Zakariassen L.,
f. ca. 1744, † efter 1804,
Mesterskomager, gift 3 Gange.

Johan (John) Zakariassen L.,
Haarskærer (Ligbærer).

Carsten Andr. L.
f. 1773.

Johan Chr. L.

følgende Aarhundrede genfinder vi ham i Tjeneste hos Sognepræsten i Kallehave, Mag. I. L. Schiønning. Han var i 1801 57 Aar gammel og maa altsaa være født ca. 1744.¹⁾ I nysnævnte Skifte omtales en Broder til ham, som ogsaa hed *Johan Zakariassen Lemfort*, og var Haarskærer af Profession; denne er aabenbart identisk med vor Ligbærer.

Fæster man Opmærksomheden paa Ligbærer Lemforts i det foregaaende omtalte Familie, er det øjensynligt, at der foreligger en Forbindelse mellem denne og den adelige Familie Lemfort. I denne Henseende er det et, om ikke afgørende, saa dog vægtigt Indicium, at Navnene Johan og Zakarias regelmæssigt forekommer i begge Familier, og at Sibilla Cathrina Lemfort, gift Flet, synes at være opkaldt efter Oberst Johan Lemforts Hustru Cathrine Sybilla von Sehlich. Unægtelig vilde det være interessant, om der fra norsk Side kunde oplyses noget yderligere om Familiens ældre Generationer, navnlig hvor tidligt Navnet forekommer i Norge. Thi efter alt at dømme var den gamle Zakarias Lemfort en indvandret Tysker, og sært vilde det dog være, om der allerede i Forvejen (før 1666) havde været en Slægt i Norge af dette ret usædvanlige Navn. Imidlertid kan Ligbærer Lemforts Familie, i Fald Descendenter endnu maatte findes, ikke før nærmere foreligger gives Part i Adelskabet. Dette skriver sig fra 1688, da Christian V under 13. Oktober tildelte Generalauditør Zakarias Lemfort et Vaabenbrev; Vaabenets Udseende findes beskrevet i „Nyt dansk Adelslexikon“ S. 333 f.

Om den *adelige* Gren af Familien maa det til Slutning være tilladt at samle dels de i det foregaaende nævnte Oplysninger, dels andre, der supplere og udfylde disse. Ved Omtalen af den gamle Zakarias Lemfort ses bort fra de Oplysninger, der ikke kunne korrigere eller fuldstændiggøre, hvad der om ham forefindes i Biografisk Lexikon.

¹⁾ Folketælling 1801.

Om *Zakarias Lemfort*¹⁾ Herkomst vides intet paalideligt, men Ytringer i Breve fra ham lader formode, at han var Ud-lænding, antagelig Tysker. I 1658 er han Mønsterskriver ved Eggerik Johan Lübbes saakaldte „Sorte Regiment“. Efter at have været med ved Bremerförde reduceredes Regimentet, og det tilbageblevne Mandskab, hvoriblandt Lemfort, drog til Glykstad. Han tjente her fra Midten af Juli i Lübbes Livkompagni for en Besoldning af 5 Rdr. 16 Sk. lybsk om Maa-neden, indtil det nye Regiment, som Lübbes havde faaet dannet, i 1660 fik Ordre til at marschere til København. Omkring den 17. August brød man op og var i Hovedstaden de første Dage af September. Fra Regimentet, der efter Lübbes Død overgik til Rüse, var Lemfort afgaaet før Sept. 1662.²⁾

Det er ikke umuligt, at Lemfort allerede under sit Op- hold i Glykstad har haft Lejlighed til at komme i Berøring med Ulrik Frederik Gyldenløve, der laa her en Tid med sit Regiment. Vist er det, at han fandt en Velynder i denne og avancerede hurtigt. Fra Mønsterskriver (endnu Nov. 1661), en Bestilling, der rangerede under Sergeanter, steg han til Regimentsauditor i Norge (nævnes April 1666), antagelig ved Brockenhuus's Regiment, og omtales omtrent samtidig som Statholderens Stabssekretær (Juli 1666). Han blev snart den- nes betroede Mand og nød en stedse stigende Indflydelse.³⁾

Lemfort maatte paa Embeds Vegne foretage mange Rej- ser, dels i Norge, dels ned til Danmark. I Eftersommeren 1673 blev han sendt til København for at overbringe den efter Kongens Ordre udarbejdede Relation om Militærforhol-

¹⁾ Da nærværende var omtrent færdigskrevet, er der af Oberst Gul- lowsens i „Gyldenløvefejden“, Kria. 1906, leveret en kort Karak- teristik af Zak. Lemfort. Biografien her er dog ladet ubeskaaret, bl. a. fordi der er forefundet en Del nye Oplysninger. Hos Gul- lowsens findes tillige aftrykt de af Oberstl. Hirsch indsamlede Personalialia om Z. L.

²⁾ Glykstads Krigskasseregnsk. (Milit. Regnsk. IV, 28) 1658 Bilag Nrr. 216—21, 1659 Bil. 117—30, 1660 Bil. 70—77. Kbhvns Garni- sons Mønsterruller 1660 (Milit. R. IV 16 c). Regnsk. over Garn. Afbet. i Kbhvn. (Milit. R. IV Nr. 41). Sjæll. Krigskomm. Regnsk. (Milit. R. V_2) 1662-63 Bilag Nr. 63.

³⁾ Indk. Sager til Krigskoll. 1666 Nr. 206. Z. L.'s Regnsk. for Mi- litsen i Norge (Milit. R. V. 17 b, jvfr. 17 c).

dene i Norge og havde Brev og Bud med til Griffenfeld, som modtog ham vel.¹⁾

Lemforts personlige Udbytte af Rejsen herved var et Gagetillæg paa 200 Rdr., der tilstodes ham ved Kongebrev af 14. Sept. og navnlig skulde anvendes til Bestridelse af de stadige Rejseudgifter. Hans Gage var fra 1671 400 Rdr. aarlig.²⁾ Samtidig fik han ordnet nogle Ejendomserhvervelser i København. Under 7. August udstedtes der kgl. Skøde til ham paa et Jordstykke, der grænsede til en Byggeplads, han forinden havde erhvervet i Adelgade ved Rosenborg Have; Jordstykket strakte sig Nord og Syd for Dronningensgade langs med Haven.³⁾ I Begyndelsen af det følgende Aar tog han atter til Norge.⁴⁾

Paa denne Tid kaldes Lemfort „Vores Ober-Auditor og Stabs-Sekreterer hos Militien udi Vort Rige Norge“; det var to Embeder med særskilt Bestalling for hvert. Lemforts Stilling som Stabssekretær synes nu at have udviklet sig til en indflydelsesrig og tildels selvstændig Post. I hvert Fald fra et lidt senere Tidspunkt tør han opfattes som en norsk Pendant i mindre Stil til hans nære Ven i Danmark Herman Meier, og Gyldenløves svage Karakter begunstigede hans Handlefrihed og lagde Navn til hans Virken. Da Jens Juel i Sommeren 1675 kom til Norge, navnlig for at deltage i Styrelsen af det norske Kommissariat, blev Lemfort ham snart en Torn i Øjet; han var for rundhaandet med Statens Penge og havde for stor Indflydelse. Det var en farlig Sag at lade al „connaissance“ i en Mands Haand, der var en egenraadig Natur og intet havde at tabe, skrev han, og anbefalede Griffenfeld at lade Gyldenløve sende Lemfort ned til Danmark for at rapportere. Dette skete ogsaa. I Begyndelsen af 1676 kom han til København, og Juels Hensigt var, at han ikke mere skulde vende tilbage. Mens Lemfort var i Danmark, søgte Juel

¹⁾ Breve fra Gyldenløve til Griffenfeld 23. Aug. og 13. Sept. 1673 (Saml. Griffenfeld).

²⁾ Afregninger XXII 7.

³⁾ Sjæll. Miss. 1673 Nr. 374 og Sj. aabne Br. 1673 Nrr. 234—35. Tr. Kbhvn.s Dipl. VI 613—14, 621.

⁴⁾ Rejsepas af 11. Jan. (Sjæll. aabne Br. 1674 Nr. 5).

nemlig at bevæge Griffenfeld til at sende ham til Bremen. Gyldenløve vilde nok snart glemme ham. Samtidig rettede han haarde Beskyldninger mod Lemfort — denne „skadelige Person“ — for at dirigere alt til sin egen Fordel. Det er sikkert nok med Føje, men det maa dog ikke overses, at Juel af uegennyttige Grunde rivaliserede med Lemfort om Magten hos Gyldenløve og nærede Uvilje mod ham. Lemfort paa sin Side brugte sin Indflydelse hos Statholderen til at stille Juel i et ugunstigt Lys.¹⁾ Juels Planer mislykkedes imidlertid; den 20. Marts ankom Lemfort atter til Kristiania efter at have gjort Rejsen derop forklædt som Købmand.²⁾

Lemfort var muligvis ogsaa i Danmark i Slutningen af samme Aar; i hvert Fald fik han i Septbr. 1676 300 Rdr. af Tolden i Frederiksstad,³⁾ som senere angives at have været til Rejsepenge. Paa en af disse Rejser maatte han paa Grund af Storm søge ind paa Kysten. Samtidig løb et kurlandsk Skib af samme Aarsag ind til Kragerø, og paa dette befandt sig bl. a. to svenske Baroner. De foregav at være Kurlæn-

¹⁾ Juels Breve i Saml. „Griffenfeld“. De heri forekommende Udtalelser om Lemfort er for den væsentligste Del gengivne hos Gullowsen. Yderligere er fundet et Chifferkoncept til et Brev fra Griffenfeld til Juel af 22. Jan. 1676, som er forsøgt opløst ved Nøglen i Krigskoll. indk. S. 1677 Nr. 498. Det er nogenlunde lykkedes og Brevet gengives her delvis: „ . . . Jeg seer at Gyldenløves bref (?), at Lemfort kommer nu hid, det vaar got, at e. ex:ce hafde berettet mig noget, som med foye ham kunde her holde, efftersom jeg aff alle omstendigheder seer, at e. ex:ce formeener hans nerverelse udi Norge og hos Gyldenløve icke synderlig nyttig at være, thi helles seer jeg icke, hvorledis og med hvad skinn mand ham her kunde holde. Gyldenløve har skrevet(?) mig til, at det siunes af alting ligesom baron Juel ickon vilde gifve ham een superficial kundskab aff hyad(?) commissariatet angaar, begier derfor , hvor paa ieg har svart, at saasom Juel icke vaar opsendt till Norge for at betage ham noget aff hans myndighed, mens alleniste at soulagere ham udi commissariatets direction, saa vaar det langt fra, at Juel eller nogen den ringeste tancke dertill hafft haafde eller hafve kunde Jeg tvifflede ey heller paa, at jo eders excellence communicerer Gyldenløve saasom statholder tilstanden af cassen, paa det icke idag eller imorgen skal kunde siges: ja hafde jeg vist det, saa hafde jeg haft andre(?)“.

²⁾ I. S. t. K. 1676 Nr. 625.

³⁾ Afregn. XXII 7.

dere, men da Lemfort fattede Mistanke til dem, lod han dem arrestere og sende til Aggershus, hvor de blev holdt som Krigsfanger en Tid. I denne Tildragelse søger Lemfort den oprindelige Aarsag til de Rygter, som den svenske Kaptajn, Peter Raswill, senere udsprede om, at han havde staaet i Korrespondance med svenske Officerer; de to Herrer skulde paa denne Maade have hævnnet sig paa Lemfort for deres ufrivillige Ophold i Kristiania. Lemfort lod siden Raswill indfange og stille for en Krigsret, der den 19. Marts 1678 dømte ham fra Livet efter at han var overbevist „in puncto diffamationis at være skyldig saa grovelig, løgnagtig og uforskammet, at en argeste Fjende derover iblandt alle Ære elskende Nationer maatte bære Undseelse, Mishag og Afsky.“ Lemfort ønskede ikke hans Blod, men henstillede at lade ham sætte i Kastellet eller smede i Jern paa Bremerholm, ikke blot for at han kunde staa som et afskrækkende Eksempel for andre Løgnere og Skælme, „sondern es würden auch die Bauren in Baahus Lehen gerne ein ansehnliches mehr an Contribution erlegen, vor seiner unmenschlichen Plage befreyet zu sein, worüber sie alle sehr seufftzen und besorgen, dass er wieder los kommen möchte“. ¹⁾ —

Om Griffenfeld ved Lemfort i 1676 at fortælle, at der gaar slemme Rygter i Norge, men at man ikke tror paa dem, og da Griffenfelds Skæbne er besejlet, skriver han derom til Herman Meier 17. April 1676: „welches man sich alhier so bald nicht vermuhtet hette, aber es scheint, dass Gott den Hochmuth und unersättlichen Geitze nicht lenger zusehen können“. ²⁾ Om Lemfort just var den rette Mand til at tale om umættelig Havesyge, er vistnok tvivlsomt; han lader i hvert Fald ingen Lejlighed gaa ubenyttet til at bede Herman Meier om ikke at glemme ham med Titel eller Gage, klager over at være sat for højt i Skat, o. s. v. ³⁾

¹⁾ Indk. Sag. t. Krigskanc. 1677 Nrr. 471, 634; 1678 Nr. 268 (April).

²⁾ I. S. t. K. 1676 Nr. 913.

³⁾ I Anledning af Ansættelsen til Krigsskat skriver han 16. Jan. 1677 bl. a. til Herman Meier: „Indessen haben diese Herren (o: de Kommitterede) sich theils selbstn gar vergessen oder geringe getaxiret und andern Frembdlingen hingegen so viel mehr aufgebürdet.“

I Krigens Tid oppebar Lemfort ca. 1100 Rdr. aarlig (fra Marts 1676), men efter dens Slutning sank hans Embedsindtægter til 700 Rdr. Noget stort Beløb var det ikke i Betragtning af det betydelige Arbejde, der paalaa ham, og han maatte holde tre Kopister for egen Regning for at faa det fra Haanden.¹⁾ Og evindeligt laa han paa Rejser i det vidtloftige Landomraade. Som mange af Datidens andre Embedsmænd søgte han derfor paa andre Maader at øge sine Indkomster. Saaledes forpagtede han den uvisse Indtægt, Sigt og Sagefald, af Ringerige, Hadeland m. fl. Fogderier for Aarene 1674, 75 og 76, men noget meget værdifuldt Aktiv var det neppe. Paa Boens Laksefiskeri, som han senere erhvervede, blev der gjort Fordring af Amtmanden Erik Stensen til Skovsgaard, og i samme Anledning laa Lemfort i Strid med Søren Olsen Sode, Sognepræst i Mandals Provsti, der uretmæssigt opsatte Laksegaarde i Topdals Elv og paa andre Maader gjorde ham Kvaler.²⁾

I 1676 blev Lemfort gageret som „Generalauditor-Løjtnant“ og i 1680 (før 26. Sept.) fik han den længe attraaede Udnævnelse til Generalauditor; i sin anden Charge forfremmedes han inden sin Død til „General-Stabssekretær i Norge“. I 1683 blev han Krigsraad og udnævntes til Etatsraad den 16. Marts 1689.³⁾

Zakarias Lemfort var en overmaade energisk Personlighed og i Besiddelse af utvivlsom administrativ Dygtighed — ogsaa heri ligner han Herman Meier. Han bestræbte sig paa at bringe Orden i Justitsadministrationen,⁴⁾ og i Haandhævelsen af den strenge militære Retspleje maa det siges til hans Ros, at han var en lemfældig Mand; som Generalauditor ta-

¹⁾ Breve til Herman Meier af 17. Marts og 15. Maj 1676 (I. S. t. Krigsk.)

²⁾ Afregn. XXII 7; Norske aabne Breve 1681 Nr. 72; Norske Miss. 1637 Nr. 178, jvfr. 1691 Nr. 30.

³⁾ Indk. Sag. t. Krigskanc. 1680 Nr. 440; Norske aabne Breve 1689 Nrr. 30—31.

⁴⁾ Ikke længe efter Lemforts Død udstedtes (8. Juli 1690) „Forordn. om Justitiens Administration og Skifternes Forvaltning ved Militien i Norge“ (Norske aabne Br. 1690 Nr. 106).

ger han ofte Ordet for at mildne Straffen. Naar han i et af sine Breve siger: Ich bin gar nicht blutigierig, er det neppe nogen tom Talemaade.¹⁾

Til Gengæld havde han finansielt et hensynsløst Syn paa Tingene: pecunia est nervus rerum gerendarum, som han udtrykker sig. Da der blev Tale om en Reduktion af Militæret i Norge, foreslog Lemfort, at man i Stedet for skulde ned sætte de meniges Løn; blot de havde det nødvendigeste, var det godt, „das übrige doch nur verschwelget und zu unnutzen Gebrauch angewandt wirdt“. Alle Reserveofficerer samt Sekondløjtnanter, Kornetter og Fændrikker af Linjen behøvedes ikke i Fredstid, men kunde afskediges, og vilde de blive i Landet, kunde de tage Tjeneste som Underofficerer; derved vilde spares meget og „wann wir etwas in Cassam haben, kan es uns niemahlen an Officiren und andern nohtwendigen Kriegs-præparatoriis ermangeln“.²⁾

En Mand som Lemfort maatte nødvendigvis faa mange Fjender, og han taler da ogsaa idelig om sine „vielfaltige Missgönner“ og deres Anslag mod ham, det er blot underligt, at de ikke har kunnet styrte ham. Han maa have haft en meget høj Stjerne hos Gyldenløve og været en nyttig Mand; hans nære Venskab med Herman Meier og Jens Harboe, som han har været klog nok til at holde fast paa, har selvfølgelig i særlig Grad stivet hans Stilling af. — Med sine nærmeste Omgivelser stod han sig ikke godt. Oberst Marschalk klager over ham og Overauditor Schade ligesaa; den sidstes „haarde og usandfærdige Angribelse“ tilbageviser Lemfort meget energisk, men desværre kan det ikke ses, hvori den bestod. Frantz Henrik Schade bliver iøvrigt ved Lemforts Død hans Eftermand i Stabssekretærembedet under Navn af Krigssekretær, og i 1694 Generalauditor.³⁾

¹⁾ Krigskanc. Prot. o. indk. norske Sager 1687 Nrr. 39, 98; forsk. Breve t. Krigssekretæren 1681, 84, 87.

²⁾ Krigskanc. Indk. Sag. ang. Norge 1684 Nr. 145.

³⁾ Ind. Sag t. Krigskoll. 1677 Nr. 471 m. fl. St.; Prot. over norske indk. Sag. 1687 Nrr. 20, 33, 40, 1689 Nrr. 68, 71. Om Schades Forhold ved Lemforts Død se Indk. Br. t. Overkrigssekr. 1689, Maj og Juni.

Zakarias Lemfort døde Palmesøndag den 24. Marts 1689¹⁾, hans Hustru Marie Rebekka Pristed den 29. Juni 1700.

Forinden Lemfort fik tildelt det ovennævnte Vaabenbrev fører han undertiden et Segl, hvori et ovalt Skjold med en Trane, der holder en Sten eller Kugle i sin opløftede Klo (Aarvaagenhed); paa Hjelmen en femtakket Krone med opvoksende Blomster.²⁾

Generalauditør Zakarias Lemforts Søn *Johan* træffes første Gang i 1675 som Fændrik i Kaptajn Griebels Kompagni af Akershus' nationale Infanteriregiment.³⁾ Faa Aar efter, i 1679, finder vi ham i Nimwegen, i Grev Anton af Aldenburgs Følge. Lemfort traf her sammen med Palle Rantzau, der var Kavaller hos den danske Ambassadør Just Høg. Høgs Lakaj, Mathias Skaanlund, der iøvrigt var en Mand med ikke ringe Dannelse, fortæller i sin Autobiografi,⁴⁾ hvorledes disse to unge Mænd kom i en Strid, der endte med Udfordring. Just Høg fik dog de to Herrer, der allerede var paa Vej til at duellere, kaldt tilbage og irettesatte Lemfort paa en overmaade kraftig Maade, hvad Skaanlund selv var Vidne til. Lemfort maatte bide det i sig og vente med Oprejsning til bedre Tider; han gik derpaa ind under Militsen i de spanske Nederlande. Siden blev Just Høg som bekendt sendt til Frankrig og da han paa Hjemvejen derfra kom til Bergen og Mons,⁵⁾ mødte Lemfort med en Udfordring til ham for den lidte Tort; Just Høg afslog den og anmodede Stedets Kommandant om at anholde Lemfort, og da han kom hjem, berettede han Sagen for Kongen. Det hele ordnedes dog i Mindelighed, navnlig ved Gyldenløves Hjælp.

Denne Historie kan ikke kontrolleres i sine Enkeltheder,

¹⁾ I. Br. t. Overkrigssekr. 1689, Marts.

²⁾ I. S. t. Krigskoll. 1678 Nr. 268; I. B. t. Krigssekr. 1683, Sept., Okt., 1687 Febr., Marts.

³⁾ Krigskoll. Indk. Sager 1675 Nr. 511.

⁴⁾ Norsk hist. Tidsskrift I. R. III., S. 120-23.

⁵⁾ Skaanlund skriver. at dette skete i 1685, men da Just Høg vendte tilbage fra Frankrig i Beg. af 1682, maa der paa en eller anden Maade være noget galt. Den sidste Del af det, Skaanlund fortæller om Lemfort, kan han ikke have paa første Haand, da han ikke var i Just Høgs Tjeneste paa Rejsen til Frankrig.

men helt usandsynlig er den ikke. Noget galt maa der have været, thi i Januar 1685 indsender Krigsraad Lemfort en Intercession for sin Søn;¹⁾ senere paa Aaret anmoder Johan Lemfort Overkrigssekretæren²⁾ om at faa en Post som Kompagnichef og slutter med denne Vending: „Wodurch Ew: Wohlgeb: die vielfältigen Obligationes wegen vorhero empfangene manigfältiger Assistance in *mein grösses Unglück*, so ich stetz conservire, sehr augmentiren werden“, hvad der bliver nogen Mening i, naar man har den nys fortalte Historie i Erindring. — At der i 1680 under 17. April udstedes et Pas for Kapt. Johan Lemfort,³⁾ kunde tyde paa at han har været i Danmark paa dette Tidspunkt, og naar han kaldes Kaptajn, da er dette at forstaa som Kaptajn i fremmed Tjeneste.⁴⁾ Da han atter kom i dansk Krigstjeneste, blev han straks Major.

I sin Udlændighed ægtede Lemfort i Køln den 8. Oktbr. 1684 Cathrine Sybilla von Sehlich. Hun var Datter af Sebastian Andreas von Sehlich († 1681) og Barbara Margr. Tröster († 1677) og havde været gift før med Oberstvagtmester Johan Friedr. Winter, med hvem hun havde holdt Bryllup i Jülich den 13. Novbr. 1679; men han døde allerede den 14. Jan. 1684. Kort efter sit Giftermaal drog Lemfort hjem til Norge og blev 23. April 1687 udnævnt til Major ved Palle Krags (senere Søndenfjeldske) hvervede Regiment.⁵⁾

I 1693 andrager han om den vakante Oberstløjtnants Charge ved Trondhjemske Regiment; Gyldenløve indstiller ham som „en flittig og dygtig Officer“ og Udnævnelsen paafølger under 28. Novbr.⁶⁾ Hvad der kan have foranlediget Oberst Marschalk til umiddelbart efter at anholde om, „at den uylig ved det Trondhjemske Regiment bestilte Oberstløjtnant

¹⁾ Prot. o. indk. norske S. 1635 Nr. 22: selve Aktstykket er ikke fundet.

²⁾ Skrivelse dat. Christiania 19. Septbr. 1635 (Indk. Breve til Overkrigssekr. 1635 Litr. L).

³⁾ Patenten anf. Dato.

⁴⁾ Se Krigskanc. ref. Sager 1704, 23. Aug. Nr. 13.

⁵⁾ Krigskanc. Ekstrakt over udg. Sager ang. Norge 1687 Nr. 49.

⁶⁾ Indk. Sager til Krigskanc. Norge vedk. 1693 Nr. 56 og 73; Ekstrakt over norske udg. Sager 1693 Nr. 87.

Lemfort derfra igen maatte tages“, vides ikke, og Anmodningen er iøvrigt ikke taget til Følge.¹⁾ I 1707, 2. Septbr., fik Lemfort Obersts Karakter og udnævntes under 18. Maj 1709 til virkelig Oberst og Chef for det Trondhjemske Regiment.²⁾

Under den store nordiske Krig var som bekendt i Slutningen af 1709 og Begyndelsen af det følgende Aar et Indfald i Jemteland stærkt paa Tale. Men det blev ikke til noget. Om Forslaget, der hidrørte fra Generalmajor G. C. Schultz, som allerede i 1677 havde ledet et Tog mod Jemteland,³⁾ blev Lemforts Mening ogsaa hørt, og i sine „Sentiments“ desangaaende raader han til at opsætte det. Sneen, der var falden oppe i Fjeldene, vilde — naar alle Forberedelser var i Orden — tå op og bringe Elvene til at svømme over og forvandle Vejene til Moradser, „saa dybe, at Soldaterne skulde marschere til Knæs udi Skarnet“. Og Vicestatholder Johan Vibe fraraadede det af samme Grund, og foreslog at udsætte Indfaldet til August Maaned.⁴⁾ Imidlertid foretoges stadig Rekognosceringer og her blev Lemfort jævnligt brugt. Da Generalmajor Schultz i Februar modtog foruroligende Efterretninger, sendte han Oberst Lemfort tilligemed Major de Man⁵⁾ til Værdalen for at holde Øje med de to Passer Stene og Sul, hvor Schultz allerede i Forvejen havde anbragt Vagtposter, og samtidig forsøge paa at faa fat i nogle af de svenske Patrouiller, for derigennem at faa sikker Kundskab om Forholdene i Jemteland, hvad der ogsaa lykkedes; i Slutningen af Marts blev Lemfort i samme Anledning beordret paa Rekognoscering med en stærk Afdeling Skiløbere.⁶⁾

Disse Strabadser midt i den haarde Vinter blev Skyld i Lemforts Død. Han paadrog sig en Sygdom, der hen i Slut-

¹⁾ Krigskanc. Ekstrakt over norske indk. Sager pro Anno 1693 Nr. 79.

²⁾ Krigskanc. kgl. Eksped. 1707 Nr. 798 og 1709 Nr. 294.

³⁾ Jvfr. Biogr. Lex. XV, 337.

⁴⁾ Om dette Projekt se Relationer fra Statholderskabet i Norge 1709 Gehejmekonseilets Arkiv), jvfr. Den st. nord. Krigs Hist. II 480.

⁵⁾ Christoffer de Man ell. Deman, † 1712.

⁶⁾ Forskellige Breve fra Generalmajor G. C. Schultz til Overkrigssekretæren (Indk. Br. til Overkrigssekr. 1710 Littr. S.) Jvfr. Norske Saml. II 520.

ningen af Juni tog til og endte hans Liv den 27. August 1711;¹⁾ den 29. blev Liget hensat i Domkirken og førtes til Kristiania Aaret efter den 30. Marts.

Kort før sin Død havde Lemfort, hvis Hustru var Katolik, ladet opsætte en Olafsstøtte paa Stiklestad; i Stedet for at der før havde staaet en Træstøtte med et Jernkors lod han mure en 5 Alen høj Pyramide af Teglsten og anbragte Korset ovenpaa, lod den forsyne med Indskription og indhegne med Stakit. Til dens Vedligeholdelse lagde han et større Jordstykke, men alligevel forfaldt den i Tidens Løb. I 1803—5 blev en ny Støtte opsat.²⁾

Oberst Lemfort, der af Skaanlund beskrives som en undersætsig Mand og „temmelig koparret“, synes ligesom Fade- ren at have været en Mand med Sans for Forretninger. Han forpagtede Konsumptionen i Trondhjem samt forskellige Kirketiender og erhvervede i 1695 en Ottendedel i Løkkens Kobberværk, der tilsloges ham paa Auktion for 6502 Rdr.³⁾ Om en Tildragelse, der skriver sig omtrent fra denne Tid, foreligger noget dunkle Efterretninger. Lemfort foregiver at have oppebaaret ca. 3800 Rdr. af Munderingskassen imod et tinglæst Pant og „employeret dem til det Trondhjemske Regiments Konservation og til Frelse for min Obrister“ (o: Schultz). Da han ikke kunde betale til den aftalte Tid, blev han arresteret, sat under Tiltale af Krigsfiskalen, og først da Beløbet var refunderet, løsladt ved kgl. Resol. af 27. Aug. 1698, hvorved Kongen tilgav ham og tillod ham at beholde sin Charge. Antagelig har Forseelsen været mere graverende, end Lemfort lader.⁴⁾

Schultz var langt fra fornøjet med Lemfort. Han klagede baade over, at han handlede paa egen Haand og idelig overhængte ham med Memorialer, især om Sønnen Zakarias,

¹⁾ Anf. Sted: Breve fra Schultz af 21. Juni og 30. August 1710.

²⁾ Katalog over den hist. Udstilling i Trondhjem 1897 Nr. 406—7; jvfr. Daae, Norske Bygdesagn II S. 94 og Saml. t. d. norske Folks Sprog og Hist. I S. 458.

³⁾ Skøde af 31. Aug. 1695 (Rentekammerets Eksped. Prot. 1694—96, S. 390).

⁴⁾ Krigskanc. norske eksped. Sager 1698, 27. Aug.

og hvad værre var, at han under Paaskud af de urolige Tider stadig havde nogle Kompagnier samlet i Byen til Eksercits, for at Konsumptionen skulde indbringe saa meget des mere. Statholder Vibe holder paa, at Schultz maa takke sig selv for Oberst Lemforts Usurpationer og utilkommende Myndigheder; „thi Hr. Generalmajor vil alt for meget være den gode Mand og udvise den complisante. Det kommer ikke altid til Pas“. ¹⁾

Med Lemforts Affærer gik det tilsidst ilde; indfaldende Uaar, Branden i Trondhjem 1708 og private Pengelaan (Oberst Chr. Fr. Marschalk skyldte han nogle Tusinde Rdr.) havde bragt ham saa store Tab, at Enken efter hans Død gik fra Arv og Gæld. Der var næppe Dækning for Regimentskassens Fordring paa 8000 Rdr. i Anledning af nogle udbetalte Munderingspenge, heller ikke for Officerernes Tilgodehavende og langt mindre for de private Kreditorer, der ikke havde smaa Summer tilgode og gik Enken stærkt paa Livet. ²⁾ I 1713 skriver hun fra Kristiania til Kongen, hvorledes hun nu i Aar og Dag i den største Elendighed har ligget paa dette fremmede Sted for endelig at faa Ende paa Boets Ordning, og hun bønfaller om, at Omkomstningerne ved hendes Mands Begravelse maa gaa forud for de nævnte Munderingspenge; „Gott dem höchsten ist es bekannt“, skriver hun bl. a., „dass nicht durch übermässiges splendides Leben in diese Noth gerathen, sondern dass mein seliger Mann durch ein und ander unglückliche Zufäll umb das seinige gekommen“. Men Kongen vil ikke gaa ind derpaa og vil heller ikke yde hende nogen Pension. ³⁾ Sandsynligvis er hun død i de nærmest følgende Aar. — Af Johan Lemfort og Hustru findes Portrætter i Norge (Billederne hænger paa Laasby pr. Strømmen).

¹⁾ Krigskanc. ref. Sager 1710, 1. Febr. Nr. 6; Schultz t. Vibe 30. Nov. 1709, Vibe t. Schultz 21. Dec. 1709 (Relat. fra Statholderskabet i Norge). Se ogsaa: Den st. nord. Krigs Hist. II 493. Jvfr. I. S. t. Krigskanc. Norge vedk. 1696 Nr. 11.

²⁾ Krigskanc. ref. Sager 1711, 1. Maj Nr. 4; Breve fra Løvendal til Kongen af 14. og 27. Sept. 1710 (Relat. fra Statholderskabet i Norge).

³⁾ Krigskanc. ref. Sager 1713, 12. Sept. Nrr. 33 og 34, jvfr. 1711, 23. Jan. Nr. 21 og 1. Maj Nr. 4.

Oberst Lemfort havde 3 Børn:

Maria Rebekka, født den 4. April 1688. Hun var Katolik som Moderen og indtraadte i Ordenen *Congrégation de Nôtre Dame* i Mainz den 28 April 1711. Hun aflagde Klosterløftet i 1714 og døde her i Aaret 1752.¹⁾

Gustav Wilhelm, født den 17. December 1690. Døde Aaret efter den 21. Marts.

Zakarias Lemfort, der fødtes den 13. Juni 1692. Han tjente først som Underofficer saavel ved den Trondhjemske Garnison som i København, men blev i 1709, den 30. August, paa Generalmajor Schultz' Anbefaling, udnævt til Sekondløjtnant ved Faderens Regiment i Trondhjem. Han synes at være bleven forfremmet til Premierløjtnant og ogsaa at have fungeret en kort Tid (6.—31. Decbr. 1710), men døde snart efter, den 24. Maj 1711, knap 19 Aar gammel. Med ham uddøde paa Mandssiden den adlede Linie af Familien Lemfort.

Kaptajn Niels Alfsen og Sønnen Alf Nicolaj Alfsen.

Af J. C. V. Hirsch.

Fra norsk Side er der i dette Tidsskrifts sidst udkomne Hefte (V 5 Side 34 til 45) anstillet en minutøs Undersøgelse om, hvorvidt den i 1779 som kejserlig Generalmajor hedenfarne Alf Nicolaj Alfsen burde betragtes som dansk, eller som norsk. Sagen er vel i og for sig af ringe Betydning, da Danmark og Norge i det 17de og 18de Aarh. vare saa nøje forbundne, at Embedsstanden — og da i særlig Grad, Officersstanden — kan betragtes som fælles for begge Riger, men da Forfatteren af dette Indlæg i sin Tid blev den middelbare Aarsag til,

¹⁾ Chronik der „Welschen Nonnen“, herausgegeben, von Leonhard Wassermann (efter Medd. fra Mainzer Stadtbibliothek). Her kaldes hun *Anna Rebecka von Lemfort*. Det bayerske Kredsarkiv i Würzburg, hvor Kongregationens Arkiv opbevares, har ikke kunnet give Oplysninger.

at den hidtil gængse Anskuelse om Alfsens Oprindelse er bleven rökket, maa jeg anse det som en Pligt at oplyse, hvad der vides om Generalmajorens Herkomst.

Ifølge Traditionen gik Alf Nicolaj Alfsen for at have været „en norsk Bondegut“, der, — efterat have opnaaet Officersudnævnelse, gik i fremmed Krigstjeneste, hvor han udmærkede sig — og som „norsk Bondegut“ er han vandret over i Ankers norske Generalspersoner og i dansk biogr. Lex., og var som Følge deraf paa bedste Veje til at vandre videre om, da norsk Oberstløjtnant H. I. Barstad i 1907 — med Forfatteren af dette Indlæg som Hjemmelsmand — oplyste at Alfsen var Søn af en Kaptajnløjtnant i det danske Marineregiment og døbt i Garnisonskirken i Kjøbenhavn.

Det maatte saaledes anses for afgjort, at der var slaaget en Pæl igennem Legenden om Bondegutten, og Forfatteren af Afhandlingen i Tidsskriftets V, 5, synes da ogsaa — skønt modstræbende — at ville indrømme, at Sandsynligheden talte for at Generalmajoren var født i Danmark som Søn af en dansk Officer, men nedlægger en bestemt Indsigelse imod, at man paa Grundlag af disse Omstændigheder betragter Alfsen som dansk, da han er udsprungen af en norsk Æt, og — efter Forfatterens Formening — har tilbragt sin Barndom og Ungdom i Norge. Et saadant Ræsonnement har ogsaa sin Berettigelse, og der er da næppe nogen Anledning for Danmark til at reklamere Generalmajor Alfsen som „dansk“ — ialt Fald ikke, naar Niels Juel eller andre i Norge af danske Slægter tilfældig fødte Medlemmer skulle gives i Bytte, — thi Alf Nicolaj Alfsen har som Officer i den dansk-norske Hær, gjort sig skyldig i en Kapitalforseelse ved at udeblive fra sin Afdeling udover given Orlov, svige den Ed, han havdes voret sin Konge og med velberaad Hu give sig i en anden Fyrstes Sold, uden at være løst fra de Forpligtelser han havde mod sit Fædreland, en Forseelse, der udsatte ham for offentlig at blive citeret ved Trommeslag i flere af Landets Fæstninger og for at hans Navn — som Rømningmand — blev opslaaet paa Galgen, i Tilfælde af at han ikke fulgte Citationen. At man ikke

greb til slige Midler overfor Alfsen, skyldes formentlig det Slægtskabsforhold, hvori han stod til Familien Wilster.

Hvorvidt Alfsen har tilbragt sin Barndom og Ungdom i Norge, kunde dog være Tvivl underkastet, men for at faa dette Punkt nærmere belyst, er det nødvendigt at referere Faderens, Niels Alfsens militære Løbebane.

Efter hvad der oplyses af Forfatteren i personalhist. Tidssk. V, 5, 44 ff, Arkivar i det norske Rigsarkiv E. A. Thomle, var Niels Alfsen Søn af Alf Jacobsen paa Myrer og Fossum i Ejdsvold og vel født under eller kort før Svenskekrigen 1657—60. Formentlig er han under Gyldenløvefejden indtraadt som Menig i den søndenfjeldske Marinebataillon og med Mandskab af denne kommen ned til Kjøbenhavn for at indlemmes i det i 1680 under Flaaden oprettede danske Marineregiment, i hvilket han i 1684, da han udnævntes til Fændrik, stod som Sergent. Regimentet blev samme Aar overført fra Flaaden til Hæren og sat paa samme Fod som de øvrige danske Infanteriregimenter, idet man fraveg den oprindelige Bestemmelse kun at benytte det som Soldateske paa Orlogsskibene. Om Alfsen allerede da var gift, kan ikke eftervises. En Vielse i en af de kjøbenhavnske Kirker, er ikke funden, men den $23/3$ 1686 fik han og hans Hustru Else Olufsdatter en Søn — Oluf — døbt i Trinitates Kirke i Kjøbenhavn, og Aaret efter den $12/7$ fik de samme Ægtefolk sammesteds døbt Datteren Ingeborg Marie. Det har ikke været muligt at efterspore naar og hvor denne Alfsens 1ste Hustru er død, men den $20/12$ 1697 var han Enkemand og blev da uden foregaaende Trolovelse og Lysning hjemmeviet til Oberstløjtnant og Tøjmester Johan Jacobsen Wilsters Datter Carlotte Amalie, og allerede den $17/3$ 98 havde Ægteparret ifølge det af Arkivar Thomle efter en Afskrift af nu brændte Kirkebøger, en Datter, Else, til Daab i Ejdsvold Kirke.¹⁾ Var der ikke her en Mulighed for, at der forelaa en Forvexling mellem Niels Alfsen og Broderen Fændrik Jacob Alfsen, thi det ser mærkeligt ud, at Niels, som blev viet i Kjøbenhavn den $20/12$

¹⁾ personalhist. Tidssk. V, 5, 4L

1697 og endnu i Februar 1698 var stærkt engageret her nede, i Marts kunde have Barn i Kirke i Norge. Det forholdt sig nemlig saaledes, at Niels Alfsen, som i 1691 var bleven udnævnt til Secondløjtnant og ^{17/11} 1696 til Premierløjtnant ved Grenaderkompagniet af Marineregimentet, sammen med Svogeren Søløjtnant Daniel Jacob Wilster den ^{18/1} 1698 havde fungeret som Forlovere for Major Martin Maul af dansk Artilleri. Maul havde i 1ste Ægteskab været gift med Anna Wilster, Datter af Oberstløjtnant Johan Jacobsen W. og havde efter hendes Død indgivet Andragende om at ægte hendes Søster Dorothea Wilster, men dette var bleven afslaaet paa Grund af Dorotheas nære Slægtskab med Mauls 1ste Hustru. Da Majoren vel har ræsonneret som saa, at Konsistorium vilde give Kjøb, naar det stod overfor et fait accompli tog han med sin Brud og sine 2 Svogre, Alfsen og Wilster op til Landsbyen Tikjøb i Nordsjælland, hvor han formaaede Sognepræsten, Magister Wichmann Hassebart til at forrette Kopulationen. Men Maul havde gjort Regning uden Gejstligheden, thi efterat de Nygifte vare retournerede til Hovedstaden, mødte Kaptajnvagtmesteren ^{27/1} i Majorens Kvarter, forkyndte ham efter højere Ordre Arrest og førte ham ud til Kastelet, medens Sagen mod ham og Dorothea henvistes til den Kommission, der for Sjællands Vedkommende var nedsat til at behandle Ægteskabssager, og denne blev ifølge Ordre af ^{5/2} suppleret med Sjællands Bisp Dr. theol. Henrich Bornemann og Dr. Peder Jespersen.¹⁾ At de 2 Forlovere ogsaa ere blevne belagte med Arrest, er vist uden for al Tvivl. Præsten, der havde været saa letsindig at foretage Vielsen, blev efter en Landemodekjendelse indtil videre suspenderet. Den Arrest Major Maul var underkastet var dog af meget mild Art, thi i Instruxen til Kjøbenhavns Kommandant, Generalløjtnant Hans Schack, paalagdes det denne, at „logere Majoren vel“ og give Tilladelse til, at enhver der vilde besøge ham, kunde faa Adgang, kun ikke hans unge Hustru.²⁾ Paa Grundlag af den nedsatte Kommissions Undersøgelser skulde Sagen mod

¹⁾ Sjæll. Tegn. 51 Fol. 21.

²⁾ Koncept til kgl. Exped. 1698.

Majoren føres for det militære Forum, og efter Ordre af $\frac{12}{3}$ sammentraadte der en Krigsret med Generalmajor Laurits Munk som Præsides og med 3 Oberster, 3 Oberstløjtnanter, 3 Kommandørkaptajner og 3 Kaptajner af Artilleriet som Bidsiddere, og skulle denne Ret dømme Majoren efter Loven og Krigsartiklerne, men den maatte ikke publicere Dommen før denne havde erholdt Kongens Approbation. Krigsrettens Kjendelse er gaat tabt, men den maa som Hovedpunkt have indeholdt Anullering af Ægteskabet, thi den $\frac{12}{3}$ indgav Maul et ydmygt Andragende til Kongen, hvori han bad om „Pardon für sich und seiner sähl Frauen Schwester, Dorothea Wilster, der durch fleischliche Erkänntniss gethaenen Falles halber, sampt für die bey der darauf erfolgten Copulation“, ¹⁾ og den $\frac{3}{5}$ meddeles der ham fuld Tilgivelse, og det tillades ham, uden at udstaa Kirkens Disciplin, at maatte annamme Alterets Sakramente. ²⁾ Efter at Hovedpersonen saaledes var skilt ud, anlagdes der Sag mod de andre Deltagere i denne uheldige Bruddefærd, og den $\frac{1}{3}$ blev der beskikket Aktor og Defensor i Sagen mod Dorothea Wilster. ³⁾ Processens Akter have ikke været til at finde, men Dorothea Wilster førtes kort efter til Bornholm, for at være udenfor sin fradømte Mands Rækkevide, og her ægtede hun $1\frac{1}{2}$ Aar senere Kaptajn Hans Andreas Dilleben af danske Artilleri.

Hvad Forloverne angik, da tilgik der $\frac{19}{3}$ Admiralitetet Ordre til at sætte Løjtnant D. J. Wilster under Tiltale. En lignende maa vel ogsaa være udfærdiget i Krigskancelliet for Niels Alfsens Vedkommende, men Krigskancelliets Arkiv er uheldigvis meget defekt for denne Periode. Endnu ved Udgangen af Marts var Sagen mod Forloverne ikke tilendebragt, og $\frac{3}{4}$ indgav Løjtnant Wilster da et Bønsskrift til Kongen, hvori han bad om Pardon for sig og Grenaderløjtnant Alfsen, fordi de havde syndet mod Kirkeritualet § 309. ⁴⁾ Alfsen siges i dette Bønsskrift at være fraværende — i Norge. Hvis

¹⁾ Inds. Sag til K. K. 142, 1698.

²⁾ Sjæll. Tegn. 51 Fol. 96 f.

³⁾ Sjæll. Tegn. 51 Fol. 38.

⁴⁾ Inds. Sag til K. K. Marinens Aftv. N. 207, 1698.

Barnefaderen personlig har været tilstede ved Daaben paa Ejdsvold den $17/3$, medens Sagen mod Niels Alfsen i Februar og Marts endnu verserede mod denne i Kjøbenhavn, maa Løjtnanten altsaa paa et tidligt Tidspunkt have gjort sig usynlig, thi først mod Slutningen af Marts kunde man faa et Overblik over, at alt syntes at gaa i Orden. Dersom Navnene Niels Alfsen og Charlotte Amalie Wilster ikke udtrykkeligt nævnes i den i personalhist. Tidssk. V, 5, 41 citerede Afskrift af Ejdsvold Kirkebog, er der en Mulighed for, at det til Daaben fremstillede Barn var Datter af Niels' Broder Jacob. Dette vilde da ogsaa tage sig bedre ud for Niels Alfsen og Frue.

Naar man skal bestemme, hvor den senere Generalmajor Alfsen har tilbragt sin Barndom og Ungdom, maa man holde for Øje, at Inkvarteringsforholdene ved de nationale og ved de hvervede Afdelinger vare vidt forskellige. Medens Officererne af de nationale Regimentter — saaledes som i Norge — fik anvist, eller forskaffede sig Kvarter indentor Kompagniets eller i alt Fald Bataillonens Udskrivningsrayon, det være sig nu i Kjøbstad eller i Landdistrikt, maatte Officererne ved de hvervede Regimentter, der altid havde Mandskab til Tjeneste, have fast Bopæl i den Regimentet anviste Fæstning eller befæstede Plads. Naar der derfor i personalhist. Tidsskrift V, 5, 41 gjøres gjældende, at Niels Alfsen „i den største Del af sit Liv har havt sin faste Bopæl paa Gaarden Mork i Ejdsvold“, kan dette ikke holde stik. Som Officer i det hvervede Marineregiment havde han fra 1680 havt Garnison i Regimentets Standkvarter Kjøbenhavn. Vi have allerede set, at hans 2 Børn af 1ste Ægteskab ere førte til Daab i den derværende Trinitatis Kirke og i Perioden 1699 til 1704 fik han yderligere 5 Børn døbt i kjøbenhavnske Kirker, nemlig: i Holmens K. $21/1$ 1699, $4/12$ 1700 og $13/3$ 1702, henholdsvis Døtrene, Kathrine, Anna og Johanne Jacobe — i Garnisons K. $18/5$ 1703 Sønnen Alf Nicolaj (der ganske rigtig — som Arkivar Thomle gjør opmærksom paa — ikke kan være den senere Generalmajor, da han blev begravet i Trinitatis K.

$\frac{1}{2}$ Aar gl.) og endelig $\frac{27}{5}$ 1704 den omkvæstionerede Alf Nicolaj.

Til Aaret 1705 har man altsaa gennem Kirkebøgerne en Stadfæstelse paa, at Faderen Alfsen har havt fast Bopæl i Kiøbenhavn, hvor han med en sjælden Liberalitet har fordelt Udførelsen af de glædelige og sørgelige Begivenheder i sin Husstand mellem 3 af Hovedstadens Kirker. Den $\frac{29}{9}$ 1703 udnævntes Niels Alfsen til Kaptajn og erholdt Kompagni i Regimentet efter fra $\frac{17}{11}$ 1701 at have ført Livkompagniet (Regimentschefens eget Kompagni) som Kaptajnløjtnant. Fra nu af var han i endnu højere Grad — baade i tjenstlig og i pekuniær Henseende — knyttet til sin Afdeling, thi forsømtes Kompagniet, kom det til at gaa ud over Kompagnichefens Pung. Det er derfor lidet sandsynlig, at Familien nu skulde have taget fast Ophold i Norge, og naar hans næste 3 Børn, Anna Martine, Frederikke Louise og Anna Cathrine ere blevne døbte i Ejdsvold Kirke, skyldes det vist Tilfældigheder at Charlotte Amalie har gjort Barsel under et Besøg i Mandens fædrene Gaard, thi der er intet der tyder paa, at Alfsen ikke var ved sit Kompagni i Kjøbenhavn, og der maa Konen — som Resultatet udviser da ogsaa have været, i detmindste til Tider.

I 1710 var Alfsens Kompagni ombord paa Dannebrog, da dette den $\frac{4}{10}$ sprang i Luften med Ivar Huitfeldt. Personlig var han ikke tilstede, da Katastrofen indtraf, og herom skriver hans Regimentschef Oberst Andichon den $\frac{10}{10}$ til Overkrigssekretæren: „Lors que Votre Excellence sera informée que nous avons toujours été en mouvement pour joindre la flotte Suedoise depuis son arrivée à Køgerbuch. J'espère qu'Elle me tiendra excuse d'auoir tardé jusqu'aujourd'hui ne l'ayant peu faire plustôt à lui faire savoir que la compagnie du capitaine Alffsen, qui etoit sur le Dannebrog a été envelopée le 4 de ce mois dans le malheur, arrivé a ce vesseau qui sauta ce jour là, le feu y ayant pris par un accident. Le capitaine Alffsen qui auoit eu permission de Sa haute Excellence¹⁾

¹⁾ Ulrich Christian Gyldenløve, Søn af Chr. 7. og Sophie Amalie Moth — f. $\frac{24}{8}$ 1678, † $\frac{8}{12}$ 1719 — General-Admiral (jfr. Biogr. Lex. VI, 347 f. f.)

d'aller à Copenhague se trouve presentement sur le bord de l'Elephant, ou il se rendit la nuit du 5 au 6.“ Der var endnu nogle syge af Kompagniet i Kjøbenhavn og Andichon beder Overkrissekretæren om at indvirke paa Kongen, saa at Alfsens Komp. atter kan blive reableret.¹⁾ Det har næppe været i Tjenesteanliggende at Alfsen har været fraværende. I saa Fald havde Regimentschefen sikkert anført dette som Begrundelse for, at én af hans Undergivne ikke var paa sin Post i et saa kritisk Øjeblik, da Flaaden søgte Fjenden, og det maa da have været i meget presserede Familieanliggende, at Kaptajnen havde opnået Landlov af Hs. høje Excellence.

Medens Manden i 1711 var ved Arméen i Meklenborg og Pommern, maa hans Hustru have haft Bopæl i Kjøbenhavn; thi ifølge Kjøbenhavns Garnisonskirkes Begravelsesprotokol fik hun den $12/8$ en 14-aarig og den 25. i s. M. en $3\frac{1}{2}$ -aarig Datter begravet ved Foranstaltning fra nævnte Kirke. Begge døde pludselig af en hidsig Feber, det skal vel sige af den grufulde Bubonpest, der netop i August Maaned greb saa stærkt om sig i Hovedstaden. Den sidstnævnte $3\frac{1}{2}$ Aar gl. Datter kjendes hverken fra de norske eller kjøbenhavnske Kirkebøger. Hendes Plads i Rækken af Kapt. Alfsens Børn maa være imellem Frederikke Louise og Anna Cathrine. Men Fru Alfsen skulde endnu inden Aarets Udgang ogsaa miste sin Husbond. Hans Dødsdag kjendes ikke bestemt, men han maa være død før $15/2$ 1712, thi paa denne Dag blev karakteriseret Kapt. af Livgarden tilfods, Henrich Müller, forsat til Marineregimentet, som Chef for det ved Kapt. Alfsens dødelige Afgang ledigblevne Kompagni,²⁾ og $27/9$ s. A. beretter Fru Alfsen i en Supplik at Manden er død foran Wismar i 1711. Han er da sandsynligvis bukket under for den ved Posteringen foran Wismar grasserende Blodgang.

For at forhindre Pestens Udbredelse, var Kjøbenhavn i 1711 bleven afspærret ved en Troppekordon og al Forbindelse mellem Sjælland og de andre Landsdele afbrudt. Først midt i 1712 blev det tilladt at forlade den uhyggelige Hoved-

¹⁾ ref. Sag $13/10$ 1710 § 4.

²⁾ Reg. N. 1569, 1712.

stad, og Familien Alfsen kan da antages omtrent ved dette Tidspunkt at være flyttet til Norge, hvor Fru Alfsen — foruden det Tilhold, hun kunde vente hos sin afdøde Mands Slægt — havde 3 Brødre i Krigstjeneste, og af disse indtog den ene, Peter Jacob Wilster, en fremragende Stilling som Chef for norske Artilleri. Fra 1712 til han den $15/3$ 1719 som 15-aarig Yngling optoges i Landkadetkompagniet, kan altsaa Alf Nicolaj Alfsen have haft fast Ophold paa Gaarden Mork. De følgende 9 Aar tilbragte han i Danmark, dels 4 Aar som Landkadet, dels — fra $25/1$ 25 — som Underofficer i Oldenborgske hvervede Inf. Rgmt., og først $24/5$ 1728 vendte han tilbage til Norge som Fyrværker ved Artill. Komp. i Bergen. Hans Forbliven her var dog ikke af lang Varighed. Den $3/7$ 1733 erholdt han 2 Aars Rejsetilladelse til Udlandet, for at gjøre sig habil til Hs. Maj.' Tjeneste, og der meddeltes ham Secondløjtnants Karakter, og dermed er egentlig hans Forhold til Fædrelandet — det være sig nu Norge eller Danmark — brudt. Han skal dog imidlertid — efter en Udtalelse i Søsteren Anna Cathrines Brev af $6/8$ 1745 — have været i Kjøbenhavn efter hans første udenlandske Kampagne og der indleveret et „Cart paa de Attaquer, hand havde været udj“, og skal derefter været gaaet i fransk Tjeneste.¹⁾

Efter 1734 var saavel norske Artilleri som Generalkommissariatskollegiet i Kjøbenhavn uvidende om, hvor Løjtnant Alfsen færdedes. Desuagtet fik han den $27/4$ 1739 Udnævnelse som Stykjunker, og han ansattes ved Artillerikompagniet paa Kongsvinger. Da han imidlertid stadig udeblev, lod Overkrigssekretæren Michael Numsen anstille Undersøgelser i Udlandet, og i Formodning om at han opholdt sig i de prøjsiske Østersøstæder, fik i 1740 den danske Konsul i Danzig, Krigskommissær Wagaard Ordre til at undersøge, om dette forholdt sig rigtigt. Foranlediget heraf, indberettede Wagaard, at Lt. Alfsen ikke (længere?) var i Danzig, men at han skulde være rejst til Warschau, og Konsulen vilde, gjennem en derboende bekjendt Kjøbmand lade ham tilstille et Manebrev. Der kan

¹⁾ ref. Sager $24/12$ 1749. Referendum.

vel næppe være Tvivl om, at Løjtnant Alfsen efter modent Overlæg har undladt at holde Generalkommissariatskollegiet underrettet om sit Ophold, og det synes, som om hans i Norge værende Slægt har spillet under Dække med ham, thi før man skred til at inkvirere efter Løjtnanten i Udlandet, har Chefen for norske Artilleri dog sikkert ladet forhøre hos hans Moder eller Søstre, om de kjendte hans Opholdssted, og gjen-nem Jfr. Karen Germans Vidnesbyrd — citeret i personalhist. Tidssk. V, 5, 37 — høres der dog at Alfsen havde sendt Slæg-ten i Norge de ømmeste Breve med Tilsagn om Hjælp, hvis det skulde gjøres fornødent. Det er ikke utænkeligt, at det Exempel, flere af hans mødrene Slægtninge havde givet, har haft sin Del i, at Lt. Alfsen vendte sit Fædreland Ryggen. Tre af hans kjødelige Fætttere havde saaledes, — efter at have opnaaet Afskød fra dansk Krigstjeneste — expatrieret sig og vare gaaede i fremmede Potentaters Sold, og Alfsens Morbroder — den Søløjtnant Daniel Johan Wilster, der sam-men med hans Fader havde været Forlover for Major Maul — var endt som Landsforræder, og havde i 1715, som svensk Schoutbynacht ført Eskadre mod sit Fødeland.¹⁾

I 1741 var endelig Overkrigssekretærens Taalmodighed udtømt, og den $27/2$ s. A. blev den Stykjunkerplads, der var holdt ledig til Alfsen, besat med karakt. Løjtnant Fyrværker Boyesen.²⁾ Hans Gage som Fyrværker og Stykjunker fra Udløbet af hans Orlov, indtil hans Plads nu blev besat, var forbleven som Depositum ved norske Artilleri, og i 1745 anholdt da hans ovenomtalte Søster, Anna Cathrine, Overkrigssekretæren om, at være hende behjælpelig med at faa denne Sum udbetalt. Angaaende Broderen udtaler hun sig meget ubestemt og skriver „at nogle indberette at han skal være død — Gud alleene veed huad sandt er.“³⁾ Det lykkes hende dog ikke at komme i Besiddelse af Afregningen, og den $21/12$ 1748 havde man i Generalkommissariatskollegiet

¹⁾ jfr. Biogr. Lex. XVIII, 45.

²⁾ Reg. No. 187, 1741.

³⁾ Brev af $9/8$ 1745, dateret Luneby Gæstgivergaard i ref. Sag $24/6$, 1749 Referendum.

gjennem Alfsens daværende Foresatte erholdt authentisk Underretning om, at denne siden $17/6$ 1744 stod som kejserlig Stykhauptman i den bayerske Artilleribrigade, det vil sige, som Artillerikaptajn i den i 1742 til romersk Kejser under Navn af Karl VII valgte bayerske Kurfyrste Karl Albrechts¹⁾ Armé. Af det kurfyrstelig bayerske Krigskancellis og den bayerske Artilleribrigades Attester ses, at Alfsen ikke har forsmaaet i Udlandet at slaa Mønt af det danske „Officers-von“, hvilket naturligvis i Tyskland gav ham mere Prestige.

Den Sum norske Artilleri havde opsparet ved Alfsens Udeblivelse beløb sig til 239 Rdl. 20 β . Da disse Penge brændte Chefen for Korpset, Oberst Kaasbøll paa Hænderne, nedsatte han en Kommission for at undersøge, hvem Summen rettelig kunde tilfalde. Kommissionen kom til det Resultat, at Pengene burde indbetales til den norske Officersenkekasse, og Kaasbøll indstillede da dette Votum til kgl. Approbation. Herpaa faldt der $31/12$ 1749 efterfølgende Resolution, der, da Motiveringøn kan have sin Interesse — gives in extenso:

»Os er allerunderdanigst bleven refereret, hvorledes udi det Dig anfortroede norske Artillerie Corps efter din Foranstaltning er holdt en Commission for at kiende og dømme, hvem den Gage kunde tilhøre, som paa den med Sc. Lts. Character af Infanteriet standene, i Juli 1733 udenlands paa 2 Aar permitterede og siden aldeles udeblevne Stykjunker Alf Nicolaj Alfsen er bleven anvist fra den Tiid af Permissionen har været forløben, indtil den 27. Febr. 1741, da hans Plads igen er bleven besatt, og af hvilken Gage der endnu ved Choret findes i Behold 239 Rdl. 20 β , samt at Commissionen har holdt for, at disse Penge maatte udbetales til den Norske Enke-Casse, grundende deres Kiendelse paa Ordonnancen af 14. November 1740 dens 4de Articul. Men da Indholdet af denne her allegerede Articul alleneste sigter paa saadanne Casus, da en Ober-Officier udebliver over den ham forundte Permission uden nogen Intention aldeles at deserere sin Charge, hvilket ey med Grund kand siges om den her bemeldte Alfsen, som

¹⁾ ref. Sag $24/6$ 1749 Referendum.

tværtimod ved hans Engagement udi fremmed Tieneste noksom har lagt for Dagen, hvor lidet han har vaaren sindet, sig her igien at indfinde, saa havde vel Gagen quæstionis retteligen igien skullet betales til Vores Casse, liigesom plejer at skee med hvad paa en desertered Person af Forseelse kunde være assignered. Men dog alligevel har Vi — af særdeles Naade allermildest skienket og foræret dissc 239 Rdl. 20 β den Norske Militair Enke-Casse, hvorhen du altsaa denne Summa haver at lade betale.

Og som Vi i det øvrige allernaadigst ville have forskaaned tiit berørte Alfsen for — i Medfør af Kriigs-Articlerne — at paatales for hans Udeblivelse: saa have Vi dig saadant herved til Efterretning allernaadigst villet bekiendtgjøre.

Christiansborg, den 31. December 1749.⁴

At Kongen ikke beordrede Oberst Kaasbøll til at forfølge Sagen mod Alfsen, skyldes vel dels Hensynet til Kurfyrsten af Bajern, dels Hensyn til de Medlemmer af Familien Wilster, der endnu stode i dansk Tjeneste, og hvoraf 3 beklædte Stilling som Stabsofficerer.

I 1754 skiftede Alfsen atter Herre og traadte fra kur-bajersk over i Kejserinde Marie Theresias Tjeneste, og fra nu af findes hans Rangtrin meddelt af Oberstløjtnant Barstad i dette Tidsskrifts V-4-181. Om man nu skal regne Alf Nicolaj Alfsen for „norsk“ eller „dansk“ overlades enhver selv at bedømme. Han havde det Wilsterske Blod i sine Aarer¹⁾ og har uden Tvivl været en energisk og tjenstivrig Officer, — men han havde sine Pletter.

¹⁾ Statholderen i Norge Valdemar Løvendal karakteriserer den ovenfor berørte Genmaj. Peder Jacob Wilster saaledes Il a ses défauts et ses qualités, il est bizarre et vain, et on a plus a faire avec luy qu' avec trois autres, se croyant fort suffisant. Cependant il entend son métier . . . , og denne Karakteristik kan omtrent passe paa alle Medlemmer af Officersslægten Wilster (Mem. 1711).

General Joachim Melchior Holten von Castenschiolds Ridderbiografi.

Meddelt ved Aug. Fjelstrup.

I Herresædet Borreby's Arkiv, som Ejeren, Kammerherre *Castenschiold*, for en Snæs Aar siden deponerede i Landsarkivet for Sjælland, findes en Afskrift af nogle autobiografiske Optegnelser, som Kammerherrens Oldefader, General *Joachim Melchior Holten von Castenschiold*, i Aaret 1811 indsendte til Ordenskapitlet.

Ved at supplere disse Optegnelser med Oplysninger fra Breve og Dokumenter, som ligeledes findes mellem Borrebypapirerne og vedrører den afdøde General, faar man et fragmentarisk, men ret karakteristisk Billede af den gamle Officer og Herremand, som bl. a. har taget Del i de interessante Begivenheder i 1772, 1801 og 1807.

Navnlig fra sidstnævnte Aar findes et ikke ubetydeligt Antal Breve, som stiller Generalens Deltagelse i Krigsbegivenhederne i et andet Lys end det, som visse baade samtidige og senere Kritikere har set den i.

I det 17. Aarhundredes sidste Decennium omtales en ung Flensborger, *Jørgen Carstensen*, som „Bottelerer“ paa St. Thomas. „Bottelerer“ (Bouteiller) kaldtes dengang den Funktionær, som paa de store Skibe havde Opsyn med „Botteliet“, Opbevaringsstedet for Drikkevarerne ombord. Det var en ret beskedent Bestilling, som lønnedes med 3 Rigsdaler om Maanedet, og Ansættelsen var paa 3 Aar ad Gangen. *Jørgen Carstensen*, der nærmere omtales i dette Tidsskrifts II R. 2. Bind S. 129—137, var imidlertid Søstersøn af Øens daværende Guvernør, *Johan*

Lorentz, blev senere gift med hans Steddatter og fik paa den Maade Midler til at købe en Plantage. Svigermoderen døde i Aaret 1700, Svigerfaderen to Aar senere, og *Jørgen Carstensen* arvede en ret betydelig Formue, som han dog maatte dele med to Brødre, der var Handelsmænd i Trondhjem, og en Søster, der var gift i Flensborg. 1703 var han i København, 1712—13 besøgte han Amsterdam, og 1715 kom han igen til København, som Medlem af en Deputation, der forgæves forsøgte at faa Øen bragt i umiddelbar Afhængighed af Kronen. Seks Aar efter døde han, og hans Enke ægtede et Aarstid senere den formuende *Jakob Magens*.

Jørgen Carstensens og *Margrete Volckers'* eneste Barn, Sønnen *Johan Lorentz*, var født paa St. Thomas d. 18. Maj 1705; men om hans Barndom og første Ungdom ved man aldeles intet. Da han var 23 Aar gammel, ægtede han den et halvt Aar yngre *Jacoba Hollen*, hvis velhavende Fader, *Joachim Melchior Hollen*, en Tid havde fungeret som Øens Guvernør, og han var saaledes fra sin tidligste Ungdom en rig Mand. 1733—34 var *Johan Lorentz Carstensen* i København, hvor han bl. a. købte en Aktie i det vestindiske Kompagni, saa at han senere kunde erhverve sig Plantager derovre, og 1740 forlod han Vestindien for at tage fast Ophold i Danmark. Fem Aar efter købte han det gamle Herresæde Knabstrup i Nærheden af Holbæk, og paa samme Tid blev han af *Kristian VI* adlet under Navnet *Castenschiold*. Allerede d. 19. Juni 1747 døde han, kun 42 Aar gammel, hans Enke, som sad i uskiftet Bo og senere købte Hørbygaard ved Holbækfjorden, døde d. 4. December 1751, og begge Ægtefællerne er bisatte i Mariakirken i Helsingør.

Johan Lorentz von Castenschiold og *Jacoba von Hollen* havde tre Sønner og to Døtre. Det ældste Barn, Datteren *Catharine Marie*, var født paa St. Thomas 1735, blev femten Aar gammel gift paa Knabstrup med Justitsraad *Daniel von Bergen* og døde 1778. Den ældste Søn, *Carl Adolph*, som var født paa St. Thomas, men døbt i København 1740, døde som Etatsraad og Kammerherre 1820. Han var gift første Gang med *Augusta Dorothea Brøer*, som døde 1819, 75 Aar gammel, anden Gang, halvanden Maaned før sin Død, med den 59-aarige *Dorothea Lyngby*, som overlevede ham 18 Aar. *Jørgen Frederik* var født 1741 og døde som afskediget Generalmajor 1819, to Aar før sin Hustru, *Johanne Vilhelmine Grevenkop*. *Margrethe Vilhelmine*, som var født 1745, blev sytten Aar gammel gift paa Knabstrup med Kammerjunker *Sivert Ehrenreich von Pfuhl* og døde 1812. En Søn, *Johannes*, døde et Par Maaneder efter sin Fødsel 1747. Det fjerdeældste Barn var Sønnen *Joachim Melchior Hollen*.

Joachim Melchior Holten von Castenschiolds¹⁾
autobiografiske Optegnelser.

„Efter Deres Majestæts allernaadigste Befaling, der er mig bekientgiort ved Ordenskantzleren, hans høygrevelige Excellence, Herr Geheime-Conferentzraad, Greve af *Moltke*²⁾ til Bregentved, Ridder af Elephanten og Storkors af Dannebroggen, indsendes herved allerunderdanigst en Oversigt af mit Levnetsløb.

I Aaret 1743 blev jeg født her i Kiøbenhavn. Mine Forældre vare *Johan Lorentz von Castenschiold* til Knapstrup og Moder *Jacoba von Holten*, hvilke begge ved Døden forlode mig i min meget unge Alder.

1760 i Foraaret blev jeg ansadt som Cornet ved det slesvigske Cuirasser-Regiment, som da under Commando af General-Lieutenant *Juul*³⁾ til Raunholdt i Fyhn cantonerede i det Bredstedske.⁴⁾ Omstændighederne foraarsagede, at min Ansøgning om endnu nogen Tiid at opholde mig ved Accademiet ei blev bevilliget, hvorfor jeg strax maatte gaae til Regimentet og giøre Tieneste.

I Efteraaret 1761, efter foregaaende Tilladelse og den Tiids Bruug, kiøbte jeg et Compagnie udi det da kaldte andet jydsk Cuirasser-Regiment, under Commando af General-Major Grev *Holk*⁵⁾ til Ourebygaard i Lolland, hvilket Regiment ved den i Aaret 1763 i October Maaned giorte Reduction og Incorporation blev foranderet til det siellandske Dragon-Regiment, og mit Compagnie tillige med 3 Compagnier pr. Regiment derved reducirert; hermed endte min Carriere under hans

¹⁾ Dansk biografisk Leksikon. III. 1889. Pag. 426—28. — Dansk Adelsaarbog 1889. Pag. 150. — Manthey: Ridderes Levnetsløb. 1820. Pag. 156—57.

²⁾ Grev Joachim Godske Moltke (1746—1818) var 1808 bleven Ordenskansler.

³⁾ Ove Juul til Ravnholt paa Fyn (1709—1766) var fra 1738 Chef for det slesvigske Rytterregiment, men solgte Regimentet i Januar 1761.

⁴⁾ Bredsted, en slesvigsk Flække, et Par Mile nordenfor Husum.

⁵⁾ Grev Christian Conrad Christoffer Holck til Ourebygaard (1698—1774) var 1748—63 Chef for det 2det jyske Rytterregiment, som da fik Navn af det sjællandske Dragonregiment.

kongelige Majestæt høysalige Kong *Frederik d. 5.'s* allernaadigste Regiering.

Da hans kongelige Majestæt, høysalige Kong *Christian d. 7.*, til Belønning for hans Troeskab og Nidkierhed i Tienesten, tillod ovenmeldte min uforglemmelige Chef 1766 at sælge sit Regiment, mod Forbeholdenhed af Avancement i Regimentet, erholdt afdøde Overkammerherre *Eickstedt*,¹⁾ der stod som Oberstlieutenant derved og tillige var ældste Oberst af Carakter i Cavalleriet, Regimentet som Cheff, og jeg avancerede til Seconde-Major. Efter at jeg i 7 Aar og 10 Maaneder havde staaet i Seconde-Capitains No. og fra Aaret 1763—1766 forrettet samme Tieneste, blev mig i Aaret 1771 allernaadigst anbetroet Escadron i Regimentet, og samme Aar commanderet med et Detaschement til Kiøbenhavn, for der at giøre den Tieneste som forhen Garden til Hest. Strax efter blev jeg beordret at marschere med 2 Escadroner til Egnen af Hirrsholm.²⁾

I Aaret 1772 blev jeg avanceret til Oberstlieutnant³⁾ og derefter til kongelig General-Adjutant samt forsadt som Major udi den da oprettede kongelige Livgarde til Hest, hvilken Garde blev organiseret af mig under Oberkammerherre von *Eickstedt*, der tillige var Commandant i Kiøbenhavn.

Formedelst at nogle yngre Oberstlieutanter i Classen vare givne Oberst-Character, blev mig 1774 Oberst-Character allernaadigst tillagd. Samme Aar blev jeg ved hans kongelige Høyhed, høysalige Arve-Prinds *Fridericks* Formæling allernaadigst udnævnt til Kammerherre. Under fornævnte min Stilling, til 1778, var jeg adskillige Gange i Skaane ved de

¹⁾ Hans Heinrich Eickstedt (1715—1801) garnisonerede indtil 1771 i Nestved som Chef for de sjællandske Dragoner; saa blev han af Struensee med sit Regiment forflyttet til København. Som Belønning for sin Deltagelse i Hofrevolutionen 17. Jan. 1772 blev han udnævnt til Statsminister, General i Kavalleriet m. m. (Dansk biografisk Leksikon).

²⁾ Hestgarden, der ligesom Fodgarden var oprettet af Frederik III, blev, som bekendt, opløst af Struensee i Foraaret 1771, men oprettet igen Aaret efter.

³⁾ D. 17. Januar 1772 var Castenschiold for saa vidt Deltager i Hofrevolutionen, som han eskorterede den fangne Dronning Caroline Mathilde til Kronborg og sad paa Forsædet i Dronningens Vogn. „Fordi han var brugt denne Dag“, blev han udnævnt til Oberstløjtnant m. m.

Leire, som de Svenske i de Aar holde. 1778 forrettede jeg General-Adjutants Tieneste hos hans høyfyrstelige Durchleutighed Hertugen af Brunsvig-Bevern, som var Gouverneur i Kiøbenhavn¹⁾ og commanderede det Corps d'arme, som det Aar stod i Leire ved Kiøbenhavn, under hvilken Tieneste jeg, da et Maneuver ved Brønshøy var endt, og jeg skulde bringe Cavalleriet en Ordre, havde den synderlige Lykke, ved at blive opmærksom paa en Fremmed, der reed omkring for at bese Tropperne, at kiende ham for at være afdøde Kong *Gustav d. 3.* af Sverrig, hvilket jeg strax meldte Hertugen, der paa Øyeblikket lod det melde høysalige Kongen. Hans Majestæt Kongen af Sverrig, som jeg mødte mellem Tropperne og et Vandsted, søgte at undgaae mig ved at ville ride over Vandet; men paa mit Tilraab: De drukner! vendte han sin Hest imod mig, hvorved jeg kom Kongen saa nær, at jeg næsten berørte ham, saa at jeg tydelig saae, det var Kongen; saavel det, at jeg studsede, saa og den Maade, jeg gjorde Plads paa og hilsede, overbeviiste Kongen derom. Hans Majestæt hævdede strax sin Incognito og lod sig ved den kongelige Ambassadeur, Baron *Sprengporten*,²⁾ melde, og samme Dags Middag spiste hs. M. med vores allernaadigste høysalige Konge.

I Efteraaret 1778 behagede det Deres Majestæt naadigst at tilkiendegive mig, at De vilde ansee med Velbehag, om jeg det paafølgende Aar vilde gaae til den preussiske Armee, som da stod i Slechien; en saa naadig Befaling kunde ikke andet end opfyldes med Glæde.

¹⁾ Frederik Carl Ferdinand, Hertug af Braunschweig-Lüneburg-Bevern (1729—1809) var 1760 kommen til Danmark, hvor han et Par Aar senere blev ansat som Generallejt看ant ved Garden til Fods. Efter Hæromordningen blev han 1766 Guvernør i Rendsburg, 1772 kommanderende General paa Sjælland og 1773 Guvernør i København. Han var meget yndet ved Hoffet og bl. a. virksom ved de store Manøvrer, som fra 1766 blev afholdte hvert 3. Aar. Ved Regeringsforandringen 1784 blev han afskediget og fik anvist Ophold paa Glücksburg Slot, hvor han døde.

²⁾ Johan Vilhelm Sprengporten (1720—95), svensk Friherre og Generallejt看ant, opholdt sig i København som Gesandt fra 1761 og som Ambassadør 1787—91. Han døde i København.

Reisen tiltraades først i Februar 1779, og i Selskab med Oberste *Drechsel*¹⁾ og Kammerherre *Arenfeldt*²⁾ reiste jeg fra Hamburg til Breslau, hvor vi bleve forestillede den afdøde Kong *Frederick d. 2.* af Preusen, som i de naadigste Udtryk tillod os at opholde os efter eget Behag. Blandt det mere merkverdige, vi saae paa denne Reise, merker jeg Bataille-Pladsen i Egnen af Cüstrin.³⁾ Veiledet af Kortet og Beskrivelsen derover, samt de Efterretninger, vi modtog ved Samtale med en gammel Mand, gjorde vi os det tydeligste Begreb om enhver Omstændighed. Under hvores Ophold i Breslau bivaaned vi adskillige Maneuvre; men intet var merkverdiggere end Oplysningen om Slaget ved Leuthen.⁴⁾ Længe opholdt vi os paa Bataille-Pladsen ved Østerigernes Stilling, med Kortet og Beskrivelsen; dernæst overveiede vi Preusens Marsch og Attaque, hvorved Østerigerne bleve nødte til at forandre deres Stilling, efter at deres venstre Fløy var bleven tilbage-trængt, og maatte vi i disse Maneuvre ikke mindre beundre Østerigernes tappere og haardnakkede Modstand end Preusernes Taktik og Mod. Sørgende over Kammerherre *Arenfeldts* Død forlod jeg Breslau, og efter nogen Tiids Ophold i Oberslecien fortsadte jeg Reisen til Prag, hvorved jeg traf paa en Deel af de preusiske og østerigske Fortropper og besaae Fæstningerne Silberberg, Glatz og Olmütz, samt den Position, Østerigerne og Preuserne havde havd ved Hohenelb. Under mit Ophold i Prag besaae jeg Bataille-Pladsen, hvor Feldtmarschal *Schwerin* faldt;⁵⁾ Kortet og Beskrivelsen gjorde det indlysende, at den preusiske Armee i nogle Tiimer før Bataillen havde marschered under Østerigernes Øyne. Ligeledes saae

1) Georg Vilhelm Drechsel (1739—99) var i 1779 som Major Chef for 2den Husareskadron, blev Oberst 1795 og døde som Chef for et norsk Dragonregiment.

2) Carl Ludvig Arenfeldt (1738—79) havde tjent som Kaptajn i Livgarden 1769—71 og i Efteraaret 1771 fungeret som Generaladjutant hos Kongen. Han døde i Breslau ¹⁵/₄ 1779.

3) Den lille befæstede By Küstrin i Brandenburg, ved Warthes Udlob i Oder, var i August Maaned 1758 bleven belejret og bombarderet af Russerne.

4) Ved Landsbyen Leuthen, i Nærheden af Breslau, sejrede Frederik II over Østerrigerne ⁵/₁₂ 1757.

5) Feltmarskal Schwerin faldt i Slaget ved Prag, ⁶/₆ 1757.

jeg en stor Deel østerigsk Artillerie og Cavallerie passere forbi til Ungern, som af Folk og Heste var det skjønneste, man kunde see.

Paa min Reise fra Prag til Dressen besaae jeg den berømte Bataille-Plads ved Collin,¹⁾ og i den Hensigt at giøre en Reise til Italien gik jeg tra Dressen igiennem Tydskland over Stradsborg til Lyon; men indløbne Efterretninger nødsagede mig at forandere mit Forsædt, og reiste tilbage til Paris, hvorfra jeg efter 12 Ugers Ophold gik over Metz igiennem Zweibrücken, over Cassel, Hanover og Lyneborg tilbage til mit Fædreneland.

Denne Reise var riig paa Beskuelse af Fæstninger og Tropper, der kappedes at overgaae hinanden i Færdighed og Orden; men intet var at ligne med de Franskes Fyrighed i Attaque og Hurtighed i Retning.

Ved min Tilbagekomst imod Sommeren 1781 tiltraadte jeg min Post i Garden og indgik paafølgende December Maaned udi Ægteskab med min endnu levende Hustrue, *Elisabeth Behagen*, en Datter af afdøde Etatzraad *Gysbert Behagen*.²⁾ Dette Ægteskab gav mig tvende Sønner, af hvilke den ældste, *Hendrick Gysbert*, tiener som Ritmester og Escadron-Cheff ved det siellandske Rytter-Regiment, og den yngste, *Johan Carl Thuerecht*, er anbetroet Amtmandskab paa Iisland, og en Datter, *Elisabeth*, der er indtegnet i Wemmeltofte Kloster, men er i mit Huus endnu. Endskiønt opofret til ved Krigstieneste at værne for Fædrenelandet vilde jeg og benytte Fredens Roe til ved gavnlige Sysler i Landbruget at udføre nogle for Landvæsenet nyttige Planer. Til dette Øyemed kiøbte jeg i Aaret 1783 Borrebyegaard og Gods i Sielland, begynte med Hovedgaardens Forbedring ved at opmaale dens Marker og

¹⁾ Ved Kollin i det nordøstlige Bøhmen, ved den vestlige Elbbred, sejrede Østerrigerne over Frederik II, ¹⁸/₆ 1757. .

²⁾ Den bekendte Handelsmand Gyspert Behagen, som var født i Tyskland 1731, døde som Etatzraad i København 1797.

Elisabeth Behagen var født 1758. Mellem Borrebydokumenterne findes en „Concession for Oberste von Castenschiold at gifte sig med Jomfrue Behagen“, dateret Kristiansborg d. 4. December 1781. Bryllupet stod den 14. December.

indeele dem efter Jordens Godhed, indskrænkede Godseds Arbeide til Gaarden og indrettede det saaledes, at enhver havde sit Arbeide særskildt. Godset lod jeg udskifte, udflytte Gaarde af Byerne, og, for at hielpe til det saakaldede Hove-ries Afskaffelse, uden at tabe det fornødne Arbeides Hielp, etablerede jeg herved 70 Familier, byggede Huuse til dem med Tillæg af Jord, og blev imod en moderat Betaling frietaget for at pløye, saae, harve, terske, kiøre Høe ind, med hvilken Indretning Godset er tilfreds, og jeg, endskiønt med Tab i disse besværlige Tiider, dog har sadt Planen for min Avlings Drift igiennem.¹⁾

1784 blev jeg udnævnt til Commandeur over Garden til Hest,²⁾ 1788 forfremmedes jeg til Generalmajor, 1790 ved Deres Majestæts, vor nuregierende allernaadigste Konges Formæling blev jeg benaadet med Storkors af Dannebrogen, og samme Aar blev mig tillagt Commandoet over det siellandske Rytterregiment med det af Regiment-Cheffs-Gagen, som Overskud fra Generalmajor *Wolfgeils*³⁾ Pension, men hvilket Overskud jeg overtalte min Ven, Generalmajor *v. Frieboe*,⁴⁾ der commanderte Regimentet i min Fraværelse, at imodtage.

¹⁾ Mellem Borrebydokumenterne findes Købekontrakten og Skødet, hvorved Justitsraad Faith, Borrebys daværende Ejer, overdrog Kammerherre, Oberst Castenschiold Gaarden for 100.000 Rigsdaler. Blandt samme Papirer findes ogsaa Concepten til en Ansøgning, som Castenschiold i August 1784 indsendte til Regeringen om Tilladelse til at nedlægge fire af Godsets Bøndergaarde, nemlig to paa Stisnæs og to i Tranderup. Til Gengæld vilde han bygge fire nye Huse paa Stisnæs og to i Tranderup og fordele de nedlagte Gaardes Jord mellem de øvrige 42 Gaardmænd paa Stisnæs og 7 i Tranderup. Ansøgningen kaldes i Fortegnelsen over Dokumenterne „Generalens Program“ og indeholder adskil- ligt af Interesse.

²⁾ Samtlige Bestallinger, Beskikkelser og Udnævnelser findes mellem Borrebyarkivalierne.

³⁾ Carl Joseph Wolffsgeil, tidligere i østerrigsk, preusisk, hollandsk og fransk, fra 1756 i dansk Krigstjeneste, afskediget som Generalmajor 1789.

⁴⁾ Christian Wildenrath Frieboe (1732—1806) blev i December 1789 forsat fra det opløste sjællandske Dragonregiment, hvis Chef han havde været, til det sjællandske Rytterregiment som karakt. Oberst. Han døde som Generalmajor.

⁵⁾ Natten mellem 26. og 27. Februar.

Da den ulykkelige Ildebrand i Aaret 1794⁵⁾ yttrede sig paa Christiansborg Slot, blev jeg befaleet at holde Orden paa Slottets Marmor-Trappe imellem den Mængde, der gik op og ned for at bringe Vand og Sluknings-Midler. Ved Ildens Tiltagen, der ødelagde Slottet, ilede jeg for at tilraade hastig at rædde det kostbareste og være betænkt paa at flytte.

1798 forlod jeg Garden til Hests Commando og gik til Regimentet.¹⁾

¹⁾ Mellem Borrebydokumenterne findes et stort Antal egenhændige Skrivelser fra Kronprins Frederik til Castenskiold; den ældste er fra Efteraaret 1797 og lyder saaledes:

„Min kiære General-Major Castenskiold! Da De nu haver flere Forretninger end før, deels ved Exerceerskolen og deels med deraf flydende mere Tilsyn, troer jeg neppe, at De kan opholde Dem i Fremtiden saa meget ved Garden, som Deres Tienstiver vil tilsige Dem. Jeg holder det derfor mere passende, at De afgiver Garden. Jeg troer og, at dette Øieblik er det beqvemeste dertil, da Oberst Friboe bliver Chef af det ved General-M. Gæhlers Død vacante jyske Regiment lette Dragoner. Herved sparer De det Tillæg, som Deres Uegennyttighed havde forundt Deres Ven, endvidere erholder De et Tillæg til Deres nuhavende Regiments-Chefs-Gage af 360 Rdl. aarlig, paa Vilkaar, at De, ifald dette skulde skee, at Cavallerie-Inspectionen blev deelt, De da uden videre Tillæg var villig at imodtage en saadan Inspection. — — — Herved tilstiller jeg Dem min Bedømmelse over Efteraars Maneuvrerne. Jeg venter med første Post Deres Svar og er for bestandig Deres oprigtige Ven.

Kiøbenhavn den 28. Octo: 1797.

Friderich. C. P.⁴⁾

Den 4. Nov. 1797 skriver Kongen angaaende Castenschiolds ældste Søn, Henrik Gisbert, som dengang gik i sit femtende Aar, og som Faderen har ønsket at faa anbragt ved sit Regiment:

„Hvad Deres Ønske angaaer i Henseende til Deres Søn, da er det for Tiden ei muligt at sætte ham i Nummer ved Deres Regiment: dog skal jeg være betænkt at skaffe ham enten en Extra-Gage til Nytaar eller ansætte ham i Nummer i Deres Regiment.“

Den 5. Novemb. 1799 skriver Kronprinsen til Castenschiold:

„Min kiære Generalmajor Castenschiold!

Herved tilstiller jeg Dem mine Bemærkninger over Efteraars-Maneuverne for i Aar. Jeg beder Dem at imodtage dette lidet Arbeide som et Beviis paa min Iver i alt, hvad der hører til at opvække Tanker for Officererne. Meget kiært skulde det være, ifald at De i noget af, hvad jeg haver skrevet, var af min Mening.

Jeg beklager ret meget Landmanden i denne Tiid, med det onde Veir, som især for Tilsaaningen er meget uheldig; meget ville det forneie mig, om De ei formeget maatte lide ved dette. Endnu maae jeg takke Dem for god Bistand ved de sidste Maneuver.

Jeg er for bestandig Deres altid meget hengivne

Friderik. C. P.

1801 blev Regimentet beordret at marschere til Roeskilde, hvorfra jeg blev befalet at gaae til Fredensborg og Omegnen for at agte paa den engelske Flaade, der vilde gaae igiennem Sundet, og med 2 Escadroner at marschere til Kiøbenhavn, naar den engelske Flaade gik igiennem; men, da jeg ved Slangerup, paa Marschen til Fredensborg, ved Solens Opgang hørte en stærk Kanonade, detascherte jeg derfra de 2 Escadroner til deres Bestemmelse, og med de andre 2 marscherte jeg lige til Kiøbenhavn og meldte mig paa den Tiid, den engelske Flaade gik til Ankers.

Under Engælændernes Angreb d. 2. April samme Aar opholdt jeg mig efter allernaadigste Tilladelse paa Kastrups Batterie. Efter Stilstanden blev jeg commanderet med et Corps Cavallerie og Infanterie til Kiøge og Omegnen for at observere Kysten fra Corporals-Kroen til Indløbet ved Præstøe, hvilket Commando varede, indtil den engelske Flaade var afseglet.¹⁾

¹⁾ Fra 1801 findes mellem Borrebypapirene 9 Skrivelser fra Kronprinsen til Castenschiold, af følgende Indhold:

Nr. 1, dateret Københavns d. 24. April: „Da i Dag en engelsk Coureur vil andkomme til Kiøge, forsynet med Statssecretair Grev Bernstorfs Pas, saa haver Generalen at lade ham frit og ubehindret passere til den engelske Flaade, samt tilbage, ifald han maatte ønske det, i hvilket Tilfælde De forsyner ham med Pas.“

Nr. 2, dateret Kiøbenhavn d. 3. Maj: „Pengene kan ei imodtages, da det er for Kongen og Landet, de tiene. Admiralentakkes for hans Høflighed. De 10 Rdl., Folkene ei af Engellænderne erholde, kan De under et andet Paaskud give dem og føre mig denne Udgift til Regning“.

Nr. 3, dateret Frederiksberg d. 1. Juni: „Imod General-Majorens Forlangende haver jeg intet at erindre, naar kuns den ælste efter Dem følgende Officeer overdrages Comandoet og af Dem vorder instrueret. Jeg ønsker Dem got Veier og en fornøielig Tour.“

Nr. 4, dateret Frederiksberg 15. Juni: „Den Frømgangsmaade, De har brugt i Sagen imellem den engelske Officeer og den danske Skipper, finder ganske mit Biefald. Den forlangte Permission at reyse til Kiøbenhavn bevilliges Dem med Fornøjelse“.

Nr. 5, dateret 22. Juni: „Da de omtalte Steen blot bruges til Baglast, og dette i Almindelighed ansees af Søemænd for tiladeligt, saa kan nu intet være imod, at disse Steen tages. Imidlertid finder Deres Opmærksomhed i et og alt mit Biefald.“

Nr. 6, dateret 25. Juni: „Jeg bifalder ganske Deres Forhold; hvad Udleveringen af Deserteurer betreffer, da kan De paa ingen

1802 blev jeg udnævnt til Generallieutenant med Anciennitet fra 23. October 1789 som den Tiid, paa hvilken Generallieutenant Grev *Goltz*¹⁾ indtraadte i dansk Tieneste, og for hvilken andre flere og jeg var allernaadigst forbeholdt Ancienniteten.²⁾

Den Mangel af Begivenheder, som fandtes i en Række af Tiid derefter, fordobledes destomere i Aaret 1807. Denne Periode begyndte med en Deel Uroeligheder i Kiøbenhavn med Mariner-Regimentet,³⁾ i hvilken Anledning mit Regiment

Maade inklade Dem deri, da intet Cartel er imellem os og den engelske Flaade. De forlangte Canoner skal De erholde i Morgen, og agter jeg nærmere at bestemme, hvor længe De kan beholde dem. Qvarteer bestiller De altsaa i Kiøge for 16—20 Artillerister og 10 à 12 Heste. Da Canonerne blot ere bestemte til Salut, saa er Mandskabet saa ringe, men nok for disse 4 Canoner.“

Nr. 7, dateret 3. Juli: „Jeg takker for Deres tvende Rapporter. Hvad Vaabenstilstanden angaaer, da er den stedse nyttig for os, naar den er bygget paa ærefulde Vilkaar; men da maa vi selv slutte den, hvilket endnu ei er Tilfældet.“

Nr. 8, dateret 5. Juli: „Jeg haver rigtig erholdt Deres Skrivelse, og skal Matroserne, naar de komme, strax løslades. Hvilket De ligeledes i Fremtiden vilde giøre, naar De først have underrettet Dem om Folkene. Endvidere tiener til Deres Efterretning, at samtlige udenlandske løslades, dersom en af Kongens Undersaattere afleveres til Holmen for at tiene paa Flaaden.“

Nr. 9, dateret 8. September, er en Ordre til „i Aar ligesom sædvanlig at have Comandoet over det her forsamlede Cavallerie til Efteraars-Manøevrene.“

- ¹⁾ Carl Alexander Greve v. der Goltz (1739—1818), oprindelig i preussisk, fra 1789 i dansk Krigstjeneste som Generaløjtnant og Inspektør over de sjællandske og slesvigske Jægerkorpser, var 1800—1803 i portugisisk Tjeneste og fik sin Afsked 1808.
- ²⁾ Bestallingen som Generaløjtnant findes mellem Borrebypapirerne tilligemed tre Skrivelser fra samme Aar fra Kronprinsen til Castenschiold.
- ³⁾ I en Skrivelse til Castenschiold, dateret 5. Juli 1807 og undertegnet af Kronprinsen, hedder det: „I Anledning af tumultuariske Optrin, som haver funden Sted i Kiøbenhavn imellem Marin-Regimentets Mandskab og Matroserne, da finder jeg det fornødent, at De straks indkalder og samler det sjællandske Rytterregiment og marscherer med dets hele Styrke til Kiøbenhavn. — Regimentet forsynes med skarp Amunition. — Regimentet melder sig ved sin Ankomst til General-Major v. Lemming, p. t. Commandant i Kiøbenhavn, under hvis Comando det staaer. Da Herr Generalen ikke kan, som ældre, staae under den nærværende Commandant i Kiøbenhavn, saa behøver De ei at følge med Regimentet, men overlade sames Comando i Kiøbenhavn til Obriste

blev beordret til Kiøbenhavn, og Commandoen, da jeg var ældre end Commandanten, efter allerhøjest Befaling overdraget da værende Oberstlieutnant, nu værende Generalmajor *v. Bassewitz*.

Ved de Engelskes ligesaa mægtige som uventede fiendtlige Overfald paa Siælland i samme Aars Augustii Maaned blev jeg allernaadigst befaled at sammenkalde og organisere det siøllandske Landeværn,¹⁾ de 4 Batailloner undtagne, som

v. Bassewitz.“ Det i Aaret 1792 oprettede Marineregiment, som udelukkende bestod af hvervede Soldater, viste senere under Københavns Belejring stærk Insubordination og deserterede massevis til Englænderne. Chefen, Generalmajor Lemming, fik sin Afsked i November Maaned samme Aar.

- ¹⁾ Ordren til Indkaldelse af Landeværnet, dateret Korsør d. 12. Aug. og underskrevet af Kronprinsen, findes mellem Borrebyarkivalierne. Det hedder deri: „Generallieutenant von Castenschiold beordres herved i Tilfælde af fiendelig Anfald at organisere det Landeværn i Siælland, som ei efter den i Gaar givne Befalning er comenderet at møde: i Kiøge 1. Bataillon, i Kiøbenhavn 2de af det nordre og 2de af det søndre siøllandske Landeværns Regimenter, samt de 2de Batailloner af det nordre Regiment, som ere comenderte til Cronborg. — — Hvis Geværer ei ere at faae til Landeværnets Bevæbning, søger man at bevæbne dem med Pikker, Høeleer, som ere satte paa Skafter, og Høeforker.“

Nogle Dage senere fik Castenschiold saa en ny Ordre fra Kronprinsen, dateret Kiel d. 15. August: „Herr General-Lieutenant autoriseres herved til at indkalde alle Herregaards-Jægere i Siælland og tilhørende Øer at møde til Hest eller Fods, af hvilke De formerer et Corps, som annecteres det Dem anbefalede Commando. Endvidere haver De at gjøre Opfordring til danske Mænd, som De dertil troer duelig og skikket, at oprette Fricorpser under Deres Overcommando, samt i Kongens Navn love de, som opretter slige Corpser, organiserer dem vel og med disse bidrager til Statens Forsvar, at de i sin Tiid kan gjøre Regning paa hs. Majestæt Kongens Naade og forvente tilstrækkelig Hæder og Belønning. — — Samlings-Pladsene samt de nærmere Instructioner for ovenmeldte Jæger-Corps og Frie-Corps haver Hr. Generalen selv at bestemme og give. Naar De haver et tilstrækkeligt Corps af de forskiellige Vaaben organiseret og i brugbar Stand, da overlader jeg til Dem dermed at opperere, hvor De finder det bedst og tienligst, og stytte Kiøbenhavn og Cronborg.“

I en Skrivelse af 18. August fra Kronprinsen hedder det: „Naar De kan paa en sikker Vei sende mig nogen Efterretning om Deres Corpses Fremskridt og Tilstand, samt om De har havt Leilighed at foretage noget imod vores Fiender, da vil det være mig særdeles kiært at erfare. Jeg forlader mig paa Dem og er

vare samlede i Kiøbenhavn, og med dem at bidrage til at gjøre Fiendens Anlæg til intet. Endskiøndt det af den ældre som nyere Historie er umiskiendeigt, hvad Fortrin gamle, i Krigen hærdede og til Krigs-Evolution vandte Tropper, der

overbevist, at Fiendernes Planer vil ved Deres Klogskab og Mod mislykkes og tilintetgiøres.“

Den 19. August havde Castenschiold meddelt Kronprinsen, at Fjenden var observeret omtrent 5 Fjerdingsvej fra Roskilde, og at han straks havde ladet slaae Generalmarsch for at „befordre Mandskabets Udrykning fra Værtshusene, som de elske saa meget“, og han erklærer, at han har grebet enhver Lejlighed til at formane til Orden og Lylighed og gøre Folkene begribeligt, at „der foruden Mod og hører Tænder og Kløer, naar man vil agere Løve.“ To Dage senere melder han, at „Heste og Folk tilføres i temmelig Mængde, men en Sabel eller Kaarde er en Sielendhed.“ Ligeledes skriver han, at „Brød og Brændevin rekvireres; men Kiød, Ost og Flæsk er ikke til at erholde. Kort. min naadigste Herre, min Situation er knækkende. Endskient vi daglig øve os noget, saa er dog Folkenes Fremgang til militært Brug ussel. Mit Forsæt har været at søge deels at proviantere Kiøbenhavn, deels at slaae Fienden med Hielp af et Udfald tilbage fra Vesterfælled; men Englænderne, der have utallige Spioner, have nok hørt mere om den Magt, jeg samler, end den fortienner, have derfor ført Batterier op ved Damhuset, Høie-Taastrup og flere Steder imellem Frederiksberg og Roeskilde. — Englænderne, der ere forsynede med let og meget Cavallerie, dække sig. at man intet kan erfare. Deres Maneer er, at de vinker Folk tilbage og ere parate at skyde strax. Til jeg erholder min naadige Herres Ordre, holder jeg mig paa det Defensive, med mindre en god Leilighed viser sig.“ Fremdeles hedder det, at „Landeværnets beste Maneuver er Bajonetten; thi med den attackere de glubsk,“ og Skrivelsen ender med, at der netop er kommen Meddelelse om, at „Fiendens Forposter staae ved Vridsløselille og Roeskilde-Kroe, tværs over til Kiøge-Bugt, hvor mange ere landede i Nat.“

I en Skrivelse, som er dateret Kiel d. 25. August, takker Kronprinsen Castenschiold for hans Iver, men beder ham undgaa et Hovedangreb, indtil han er kommen nogenlunde i Orden. Skrivelsen lyder saaledes; „Min kiære General Castenskiold! Jeg takker Dem meget for den Iver og Fliid, De gjør Dem; jeg skal søge at bidrage alt, hvad der er mueligt, for at understøtte Dem. Hvad der for nærværende Tiid er Hovedsagen, er, at De iidelig søger at forøge Antallet af Deres Corps, samt at De, indtil De nogenledes er kommen i Orden, udsætter at gjøre et Hoved-Angreb. Derimod bør De iidelig hancellere Fienden, særdeeles imellem Kl. 7 og 8 om Eftermiddagen, da denne Tiid efter vores Fienders Bruug skal være den værste for dem. — De samler alle Borgerbevæbninger, og de Mænd, som ei kan følge Dem, eller hvis Handtering ei taaler det, befaler De at afgive deres

tillige ere overflødig forsynede med de beste Vaaben og alle Fornødenheder, ja endog i Antal langt overgik os, maatte have, og deraf kan sluttes den grænseløse Forlegenhed, hvorudi vi bleve sadte ved et pludselig Overfald af Nationens udkaarene Venner, kan jeg dog ikke forbigaae at oplyse nogle Omstændigheder, der end mere bære Vidne om den Iilfærdighed og Volsomhed, hvormed vi bleve overfaldne.¹⁾

Den allernaadigste Befaling at sammenkalde Landeværnet, dateret Corsøer og som Tegn paa dets vigtige Indhold forsynet med 3 Segl, kom mig til Hænde imød Middag den 13. Augusti, og, endskiønt jeg samme Dag tøyede Andstalt til at sammenkalde Landeværnet, foranstaldte Commandente for at imodtage i Kiøbenhavn Vaaben, Amunition og føre samme ud til Folkene, dernæst selv reiste ud for at være ved deres Samling og marscherte Vaaben og Amunition imøde, saaat vi den 17. Augustii vare om Aftenen i Roeskilde, var dog allerede all Sammenførsel med Kiøbenhavn sperred. Jeg marscherede derfor tilbage, cantonnerede meget tæt sammen og ved Korndrup, hvor jeg bag Aaen og Søen, paa Banken med den vensire Fløy imod Stranden, udsøgte den beqvemmeste Stilling, dels for at kunde have Øye med Fredericks-Værk, deels forat kunde forene mig med Landeværnet fra Lolland og Falster, her søgte jeg paa beste Maade at forberede Bataillonerne til det vigtige forestaaende.

De Engelskes Ankomst Dagen derpaa viiste, at min Efterretning havde været rigtig; thi forgieves søgte de mig med Kikkerter fra Roeskilde-Domkirketaarn, og, da ingen havde vist, hvorhen jeg vilde marschere, kunde Engælænderne ei er-

Vaaben og Ammunition, hvormed De bevæbner andre Folk. Vær forvisset om, at jeg ingen Leilighed lader gaae forbie uden at søge at komme med den heele Armee eller med en Deel af samme for at understøtte mine kiekke Landsmænd, og, om end Kiøbenhavn var tagen, som vist ikke kan skee i de første 3 Maaneder, saa forandrer dette dog ei min Beslutning at vove alt imod disse Voldsmænd. Alt iøvrigt overlades til Deres gode Conduite, og De haver Fuldmagt til at handle efter eget Tykke, som ei kan være andet end til Kongens og Stattens Ære.“

¹⁾ Kont. bl. a. Meddelelser fra Krigsarkiverne. III. 1888. Pag. 1—208 og Østsjællandske Aarbøger. VII. 1907. Pag. 3—78.

fare det, men formodede; jeg var marscheret til Ringsted; idetmindste marscherede de den Vej.¹⁾

Da dette tidlig d. 28. blev mig meldt, formodede jeg at blive attaqueret i min venstre Flanke og i Ryggen, hvorefter jeg efter yderste Evne indrettede aldt. Det beskieftigede mig indtil sildig paa Aftenen, da jeg ved min Ankomst til Kiøge erfarede Ankomsten af 3de Batailloner Landeværn fra Lolland og Falster under Generalmajor *Oxholms*²⁾ Commando, som formedelst indløbne Omstændigheder vare blevne forsinkede. Gierne ønskede jeg nogle, ja flere Dage, forinden at blive attaqueret; men for Overfald kunde jeg ikke frygte, da Fienden vilde paa sin Marsch imod mig mere end paa en Miils Distance af mine Feltdvagter og Patrouiller blive opdagede. Jeg havde desuden stedse holdt over, at Bataillonerne hver Morgen ved Solens Opgang vare samlede til Vaabenøvelse, og hvorved enhver blev anviist den Plads, der var ham bestemt i Tilfælde af Angreb. Den 29., Dagen derpaa, om Morgenens tidlig, da Bataillonerne vare færdige til at exercere, blev mig meldt, at et fiendtlig Corps kom anmarcherende fra Kiøbnehavns Siden. Overbeviist, at jeg vilde blive attaqueret, og at jeg havde Tid nok til at ordne alt, formerede jeg Tropperne til Bataille efter den Plan, som jeg havde valgt ved min Ankomst til Kiøge. Fiendens Overlegenhed især udi Artilleriet gjorde, at vi efter en Kanonade af henimod en Time forlod hvor Stilling, hvorved det uvandte Landeværn

¹⁾ Som Postskriptum til et Brev af 27. August fra Castenschiold til Kronprinsen hedder det: „I en allerunderdanigst Melding har jeg sagt ikke at ville attackere Fienden uden nærmere Ordre. Vist er det, at de Fædres Blod, som jeg har under min Commando, er ikke alenesté moralsk, men og politisk kostbart; jeg maae derfor, i Fald jeg ingen Ordre erholder, underdanigst melde, at min Resolution til at attackere er bleven varm; dog vil jeg med Guds Hielp ikke giøre det, uden det er nødvendigt.“

²⁾ Peter Lotharius Oxholm (1753—1827), Page hos Caroline Mathilde 1771, benyttet ved Forarbejderne til Eiderkanalens Anlæg 1774, blev tre Aar senere sendt til Vestindien for at arbejde paa de danske Øers Fortifikation, købte en Plantage paa St. Croix og blev der til 1797. 1801 blev han Oberst og Chef for søndre sjællandske Landeværnsregiment. 1814—16 var han Guvernør over de vestindiske Øer, men fik sin Afsked paa Grund af svækket Helbred.

kom i Uorden, der tog saaledes til, at det ikke kunde igien formeres, endskiøndt jeg, for at bidrage alt mit dertil, stød af min Hest og samlede mesten saameget som et Compagnie. Dog faldt meget faa Folk ved denne Kanonade; thi vi vare dækkede af Huuse, Grøfter og Gierder. Efter denne Tildragelse var det umueligt at gjøre Fienden mere Modstand, det var altsaa Pligt at conservere, hvad jeg kunde, og derfor gik jeg med det Cavallerie, jeg havde hos mig, til Falster. Nødig forlod jeg Sielland, og, at jeg saa sildig som muelig forlod denne Øe, derom vidner, at, endskiøndt vi for at komme snart over Vandet gik baade over Kaldehave og Wordingborg, kom Fienden os dog saa nær, at den gjorde en Kanonskud efter den sidste Transport-Skib fra Wordingborg¹).

¹) I en Skrivelse, som er dateret Haslev Præstegaard d. 29. August om Aftenen, underretter Castenschiold Kronprinsen om den uheldige Affære: „Naadigste Herre! En saadan Melding ville Gud bevare Deres kongelig Høihed for at erholde oftere! I Morges blev meldt, at et Corps Fiender marscherede imod Kiøge; Antallet blev angivet for 12 à 1400 Mand. Strax bleve Patrouiller og nogle Skarpskytter udsendt for at recognoscere og besætte Skilingskroen, som de gjorde, fremdeles 1 Bataillon Øboere med 2 Kanoner og 2 Batailloner til deres Soutien, Rytterne og endnu nogle Landryttere. Siden sørgede jeg for alt øvrigt. Efter at alt var i mine Tanker vel ordnet, blev mig meldt, at de 3 Batailloner fra Øerne vare løbne tilbage, uden at gjøre et Skud. I deres Sted fik jeg 3 andre Batailloner opstillede med 6 Kanoner, hvorved disse 3 Batailloner standsede. Fienden kom nærmere, Artilleriet gjorde sin Skyldighed, 1. Bataillon fyrede nogle Gange, men 5 Batailloner forlode Pladsen uden at skyde et Skud. Da jeg ingen saae imellem Kiøge og Fienden uden mig og mine Adjutanter, retirerede jeg med, i Haabet at sætte mig bag Kiøge, hvor 1 Bataillon med 2 Kanoner og nogle Detachements, som vare kastede i Skoven for at dække min Ryg for Surprise, stode. Men der var intet Hold paa Folket, og, endskiønt jeg red foran dem, sprang af min Hest for at formere en Bataillon, saa var det dog forgiæves. Landeværnet er saaledes løbet ud af hinanden, at ikke 10 Mand ere samlede. Ja, med Blusel maa jeg sige, at have bemærket, at de fleste have kastet Gevær og Mundering i Grøfter og Buske for i Bondetrøien at undvige desto lettere. Kort sagt, min naadige Herre, ingen Flok kunde have vist sig mere ræd. Man kan ikke sige, at vi ere slagne ud, men kyste ud; thi jeg tror ikke, at 30 Mand ere skudte og blesserede, som var en Følge af deres Forsigtighed. — Ved Sedler har jeg averteret Landeværnet, hvor jeg er, for at de kunne samles hos mig; men, min naadige

Dette Cavallerie, der var samlet, udgiorde Begyndelsen til det Regiment, der nu fører Navn af Deres Høyhed Prinds *Ferdinands* Dragon-Regiment. Fra den Tiid erholdt jeg adskillige Commandoer, som over Lolland og Falster, paa Kysten her i Sielland, indtil jeg paa min allerunderdanigste Fore-

Herre, jeg venter ingen.“ Om Generalmajor Oxholm, som kommanderede de laalandske Batailloner, skriver Castenschiold, at han ligeledes før Angrebet opmuntrede sine Folk og gjorde alt for at holde dem fra at løbe.

Den 6. September skrev Kronprinsen saa et trøstende Brev til Castenschiold: „Jeg beklager meget Deres Uheld; men, naar man skal være Anfører og stride imod Feigheden af sine Undergivne, saa er det umueligt at udrette noget. Paa den anden Side maa man tilskrive denne Feighed og deraf flydende Uheld mere Uvane af Officererne og Underofficererne, som neppe kan være vantede at føre øvede Folk, langt mindre Bønder, som ei kiende Disciplin og mere tænker paa deres Høst end paa Soldatens sande Ære. Jeg kiender Dem for nøie for at frygte, at disse Uheld skulle nedtrykke Dem. Tænk paa Amerikanerne, som i de første Affairer med Britterne altid løb. Lidt efter lidt maa man vænne den uvante til at møde og see sin Fiende, og da gaaer det. Dette vil ogsaa blive Deres Tilfælde.“ Saa staar der fremdeles, at man maa sørge for, „at dette Uheld ei med de sande Farver afmales for Kiøbenhavns Indvaanere“, og at Castenschiold maa holde alle Færgesteder besatte og bemægtige sig alle Far-tøjer: „thi ellers faaer De det fiendlige Besøg i Steden for, at De bør besøge Fienden.“ Skrivelsen ender saaledes: „Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem og beder Dem at være forvisset, at ingen mere end jeg længes efter det glade Øjeblik, at kunne stride med Dem imod vore Fiender.“

Det uheldige Udfald af Affæren ved Køge virkede i høj Grad deprimerende paa Castenschiold. Han skriver saaledes i et Brev til Kronprinsen, dateret Nybøllegaard (ved Gaabense) d. 7. September: „Ak, min naadigste Herre, intet uden Haabet at see Kongen og Fædernelandet hævnnet opholder mit Liv.“ Mere end af selve Uheldet pintes han dog maaske af den skarpe og overilede Dom, han fra flere Sider blev Genstand for. Men saa kom Efterretningen om Københavns Bombardement 2.—4. September, Kapitulationen d. 7. og den danske Flaades Udlevering til Eng-lænderne.

Den 9. September fik Generalen en Skrivelse fra Kommandanten i København: „Efter udholdt 3 Dages Bombardement er en Forening med Fienden indgaaet, i Følge hvilken alle Fiendligheder fra begge Siider ere ophørte. Jeg iler med at tilkiendegive Deres Excellence saadant, for at De derefter ligeledes kan rette Dem, bemærker iøvrigt, at Kiøbenhavns Porte igien ere aabnede.“

Umiddelbart efter Modtagelsen af denne Meddelelse skrev Castenschiold til Kronprinsen: „Ikke $\frac{1}{2}$ Tiime efter, at jeg havde erholdt Deres kgl. Høiheds Befaling af 6. dennes, erholdt jeg

stilling om mit Helbred, en Følge af de uheldige Tilfælde, jeg havde paadraget mig i Tienesten, der vare det chirurgiske Accademie bekendt, d. 5. November 1809 erholdt min Afsked med den reglementerede Pension, under Navn af Vartpenge, og Generals Caracteer¹⁾.

dette Brev fra Generalmajor Peymann, som i samme Øieblik allerunderdanigst her vedlagt følger. Og, da jeg mangler al nærmere Underretning, saa henstilles til Deres kongl. Høihed, om jeg nu bør gaae til Sielland, hvortil alle Skibe og Baade vare bragte til Falster og Laaland.“

Tre Dage senere sendte Kronprinsen saa Castenschiold følgende Skrivelse: „Da De af mit hosfølgende Brev vil erfare Tildragelserne i og omkring Kiøbenhavn, samt den afsluttede Capitulation, saa gjør dette en Forandring i Deres Stilling, og desaaarsag er nu Hovedsagen, at De besætter Møen, Falster og Laaland saa stærkt som muelig og forsvarer samme til det yderste, da det er af yderste Vigtighed for Operationerne i Fremtiden at beholde disse Øer i vores Magt, thi for Tiiden vilde det være urigtigt at gaae over til Sielland og besætte Vordingborg og Kallehave, hvilket maae opsættes, til man med Force kan gaae fremad og byde Fienden Spidsen.“

To Dage efter skriver Kronprins Frederik igen til Castenschiold: „Generallieutnant Peymann er ingenlunde commanderende General i Sielland, men blot i Kiøbenhavn, Cronborg og den imellem disse Steder værende Kyst. Han var derfor ei berettiget til at indgaae nogen Convention for Øen Sielland. Men det afskyeligste af Conventionen var at overgive Flaaden med sit Tilbehør, og da alt af mig var ordnet til dennes Tilintetgørelse. Klogskab byder nu at forstærke sig paa Møen, Falster, Laaland, Langeland og Fyn og derfra med Eet og med Kraft angribe vore Fiender og hellere døe paa Stadens Ruiner end at opleve det danske Folks evige Skiændsel.“

En Uge senere fik Castenschiold saa en egenhændig Skrivelse fra Kronprinsen, dateret Hovedkvarteret i Kiel den 21. Sept. 1807, af Indhold: „Det er mig magtpaaliggende i mere end een Henseende at tale med Dem, for at overlægge Operationerne og af Dem at lære Maaden, paa hvilken disse Voldsmænd føre deres Operationer. Til den Ende haver De at overgive Deres Commando til Generalmajor Ewald og medtage 2 af Deres Adjutanter, som følger Dem over Langeland, Taasinge, Fyen, Snoghøi, Colding til Kiel. Skulde det være fornødent, vil De finde et Brev fra mig i Colding, som bestemmer det videre, som om jeg fandt Deres Nærværelse anden Stæds fornøden; thi til de forskellige Afdelinger, Armeen indeles i, vil flere Mænd af Deres Kiækhed og Iver blive fornøden.“

¹⁾ D. 13. Marts 1808 døde Kristian VII i Rendsburg, og d. 30. opkom der Ild paa Koldinghus, hvor der var indkvarteret spanske og franske Hjælpetropper under Bernadottes Kommando. Slottet brændte fuldstændig, og betydelige Kornmagasiner m. m. gik

Endnu maa jeg allerunderdanigst tilføye, at jeg fra 1784 til 1805 ved For- og Efteraars Maneuverne stedse har nydt den Naade at være med og næsten bestandig commanderet det dertil forsamlede Cavallerie. Vel er mig allernaadigst tilstaaet Roe og Hvile; men mit Hierte skal aldrig ophøre at slaae varmt for Kongen, Fædrenelandet og mine Medmennesker, før mit Levnetsløb standser ved Døden.

Kiøbenhavn. d. 20. December 1811.

Castenschiold.⁴

tabt ved den Lejlighed. Som Erstatning gav adskillige af Landets større Godsejere frivillige Bidrag af Korn og andre Landbrugsprodukter, og Castenschiold var med blandt Bidragyderne, som følgende Skrivelse til ham viser.

„Det patriotiske Offer af 100 Tønder Rug og 100 Tønder Byg, som Du allerunderdanigst har tilbuden som Bidrag til Erstatning af det ved Slottet Coldinghuus's Brand lidte Tab paa Kornvare, modtage vi allernaadigst og tilkiendegive Dig i denne Henseende herved vort kongelige Velbehag; og have vi iøvrigt befaleet vort Feltcommissariat at foranstalte det ommeldte Qvantum Rug og Bygs Modtagelse i Skielschiør.

Hovedkvarteret i Kiøbenhavn d. 8. April 1808.

Friderik R.⁴

Den 13. September 1808 fik Castenschiold Tilsigelse til at møde for den Kommission, som var nedsat i Auledning af Københavns Kapitulation i April 1807.

Ved en Revue i Omegnen af Køge i Oktober Maaned 1808 har Castenschiold anmodet om Tilladelse til at fungere som Vært for Kongen og faar som Svar følgende Skrivelse af ¹⁷/₁₀. „Vi give Dig til Svar paa din allerunderdanigste Skrivelse af 15. d. M. herved allernaadigst tilkiende, at vi med Tak modtage Dit Tilbud af et Refraichissement ved Kiøge i Morgen efter vor Ankomst der, og forinden Revuen begynder.“

Omtrent paa samme Tid fik Borreby Besøg af Frederik VI, som i den Anledning sendte Castenschiold følgende Brev af ¹⁶/₁₀: „Med Forneelse modtage vi Dit Tilbud i allerunderdanigst Forestilling af Gaars Datum af Borrebyegaard til Qvarteer for os og Suite i de 2 Dage, vi agte at tilbringe i Egnen af Skielskiør, og give Dig herved allernaadigst tilkiende, at vor Ankomst til Borrebyegaard kan altsaa ventes næstkommende Søndag den 23. d. M. efter den udstedte Reiseroute.“

Ved den paatænkte Overgang til Skaane, der efter Aftale med det russiske Kabinet skulde foretages, saasart den engelske Flaade i Begyndelsen af Aaret 1809 havde forladt Sundet, skulde Castenschiold have kommanderet den ene af de fire Divisioner, som var bestemte til Indfaldet; men, som bekendt, blev Planen opgivet.

General *Joachim Melchior Holten v. Castenschiöld* døde d. 6. April 1817 paa Borreby, hvor ogsaa hans Hustru døde d. 25. Februar 1828. De efterlod sig to Sønner og en Datter. *Henrik Gisbert*, der var født d. 30. Januar 1783, døde d. 1. Juli 1856 som afskediget Generalmajor i Kavalleriet og Kammerherre. *Johan Carl Thuerecht*, der var født den 14. Juni 1787, døde d. 30. Januar 1844 som Kammerherre og forhenværende Stiftamtmand. Datteren *Elisabeth*, der var født d. 30. Marts 1792, døde d. 4. September 1883 som Enke efter Kammerherre *Cederfeld de Simonsen* til Erholm og Søndergaard.

Maleren Eggert Munch.

Af E. A. Thomle.

Sogneprest D. Thrap har i dette Tidsskrift (5. R. III. S. 254 ff.) meddelt nogle saakaldte „Dorphiana“, hvoriblandt han ogsaa meddeler en liden Notits af Sognepræst til Land Nils Dorph saalydende: „Da mig er bleven foræret Hr. Christopher Tanche og Hr. Bernt Ankers Skilderier og deres Børn, har jeg ladet dem sætte i Hovedkirken og videre bekostet de øvrige Presters Skilderier.“ I denne Anledning oplyser Forfatteren, at et af de af Dorph skjænkede Malerier skal være signeret *E. Munch*, og han antager derfor ogsaa at de øvrige ældre Presteskilderier i Fluberg Kirke kan være malede af ham. Han har imidlertid forgjæves søgt nogen Maler af Navnet E. Munch i Weilbachs Kunstnerlexicon og ved saaledes ikke hvem han er. Den omhandlede Maler maa dog øjensynlig være den „Skildrer“ *Eggert Munch*, der døde som Ungkarl i S:r. Peter Blix's Hus paa Frederikshald 2. (ikke 6.) Sept. 1764. Skifte efter ham holdtes her fra 6. Sept. 1764 til 6. Mai 1766, da det sluttedes som aldeles fallit, idet Gjælden udgjorde 899 Rdl. 20 Sk., medens Indtægten alene beløb sig til 296 Rdl. 3 Mark 15 Sk. — Ved Forseglingsforretningen i Boet fandtes der kun en stor Kuffert overtrukket med Sælskind med hans Klæder, hvilken blev forsegleet, efter at man havde udtaget

„30 Rdl. og 2 Mark, som laa i een gammel Natthue, hvoraf de 14ten Rdl. var i Banco Sedler“ samt „et rødmalet beslagten Kæde-Skriin, hvorudi var nedlagt en deel Farverie og Skildrer Redskab.“ Proclama blev udstedt 10. Decbr. 1764, ligesom ogsaa Skifteretten tilskrev „Provsten Leganger“, der i sit Svar 10. Decbr. 1764 meddelte, at „*Eggert Munch, som udi sine yngre Aaringer har lært Skilderie Konst*, var eneste Søn og Barn af Hr. Henning Munch, i sin Tid Sogneprest til Woge i Guldbrandsdalen. Hans Moder var Anna Glostrup, som udi sit første Ægteskab nembl. med Hr. Eccard Stockfleth, og Sogneprest til ommeldte Woge, avlede 2de Døttre, af følgende Fornødenhed den afdøde Eccard Munches Halvsøstre. Den ene af disse Anna Sophia døde i ugift Stand og uden Arvinger for faa Aar siden paa Krogstad Prestegaard, den anden Elise Cathrine Stockfleth blev giftet med Hr. Andreas Munch.“ Om Familien forøvrigt henvises til Norsk Tidsskrift for Genealogiet. (Kra. 1906) S. 65 ff. — Det vilde være ganske interessant om det lod sig bevise, at saavel Billederne i Zands Kirke, som maaske i flere af de tilstødende Prestegjelds Kirker, saaledes Toten og Ringsaker, ere malede af Munch. Saavidt vides bærer i alle Fald Billederne i Totens Kirke ingen Signatur. Men en Maler eller Kunsthistoriker vilde vel af Manneren med Sikkerhed kunde bedømme om Billederne vare malede af den samme Kunstner, som de i Land. Som man af Skiftet ser, bestod Eggerts Munchs hele Eiendom i en Kuffert og et Reiseskriin, hvad der jo kunde tyde paa, at han stadig har ligget paa Reiser omkring i Landet. Da han desuden var en Prestesøn, er det vist ikke utænkeligt, at han netop har været i Besiddelse af Betingelser, som knnde gjøre, at Presterne paa Oplandet kunde interesseret sig for ham. Og at de Billedrækker, der findes ved Kirkerne her fornemmelig skylder en eller anden Prest sin Tilblivelse, ser man at Hr. Nils Dorphs Ytring.

Familien Bianco i Danmark.

Af Hector Boeck.

Som Navnet tyder paa, stammer denne Familie fra Italien. Den synes over Bremen at være kommen hertil og er knyttet til de to Byer: Fredericia og København. Karakteristisk for den, og det, som har gjort den kendt her i Landet, er dens store Hengivenhed for den katolske Kirke. St. Knuds Kirke i Fredericia og Ansgarskirken i København er rejste for dens Midler. Ikke blot disse Kirkebygninger grundedes af den, men deres Præster i Nu- og Fremtid, og de nævnte to Byers Fattige blev betænkte med Pengegaver. Saaledes har Familien, der næppe mere end 100 Aar kom til at tælles blandt Danske, sat sig et varigt Minde ved sin ved Dygtighed og Flid samlede Kapital.

Den ved St. Knuds Kirke i Fredericia beroende Kirkebog „Copulations Buch für Katholiken in Fredericia & Nomina Baptizatorum Catholicorum Fredericiæ ab Anno 1685 ad Annum 1809“¹⁾ giver fyldige Oplysninger om Familien. Den første som nævnes heri, er *Dominicus Bianco*, italiensk Købmand. 1707 nævnes han som Fadder og anføres endnu 1726. Han synes at have været ugift og er antagelig bortrejst fra Byen 1728. En Broder til ham, *Franciscus Bianco*, anføres 1729, men var ikke i Fredericia.

Der synes i disse Aar at være en livlig Tilstrømning af italienske Købmænd til Fredericia, og mulig hidlokket af disse eller af den allerede bosiddende Broder *Dominicus*, kom c. 1722 den italienske Købmand *Petrus Antonius Bianco* hertil og forblev her til sin Død c. 1762.

Petrus eller rettere *Pietro Bianco* var gift med *Charlotte Elisabeth Belman*, Datter af Christian Belman og Margrethe Susanne i Bremen, der alle var katolske. Handelen var i de Dage i Fredericia hovedsagelig i Hænderne paa fremmede, der ofte paa forskellig Vis tjente sig ret anselige Formuer og her

¹⁾ hvortil knyttes Syllabus defunctorum ex hac Communitate Catholica in Sacello Sepulorum ab Anno 1740.

kunde beholde deres Tro i Fred. Blandt disse indtog Købmand Bianco en fremragende Plads og tjente sig en stor Formue. Af hans Omgangskreds skal her nævnes: Ægteparrene Kesselhandler Johan og Elisabeth Müller, ital. Købmand Balthasar Camererio og Maria Camererio, ital. Kbm. Hieronymus Valente og Maria Valente f. Meinertz, endvidere Tobias Meinertz, Balthasar Schwartz, Maria Florescia Montesini, Ewa Maria de Geissler f. Lüttichau, Frk. de Donop, Oberst de Rose, General de Geissler, Frk. de Castonier, Genuenseren Dominicus Genochio og Hustru Maria Alotegundis Geerds, Franciscus Riva, Hieronymus Baur og Oberst Rauch.

I Fredericia døbttes efter Kirkebogen deres 11 Børn. Det 12. Barn, *Dominica Sophia* er mulig døbt udenfor Fredericia, før Forældrenes Ankomst hertil, men sandsynligvis er det, som fødtes c. 1727, ved en Forglemmelse fra Præstens Side ikke indført i Kirkebogen. *Charlotte Elisabeth Bianco* var Enke 1763, da hun¹⁾ og hendes Familie, der alle skal være af den papistiske Religion, fik Lov at lade deres Lig, naar nogen afgaar ved Døden, begrave i det katolske Kapel. 31. Juli 1765 døde hun og blev begravet d. 7. August i Kapellet.

Deres Børn, fødte i Fredericia, vare:

1. *Johanne Susanne*, db. 28. Novb. 1723.
2. *Maria Magdalene*, db. 28. Novb. 1723, g. 6. Sept. 1747 m. *Adam Lommertsen* (ex patria juliacensi). De var begge Bryllupsvidner 1768 i København.
3. *Dominica Sophia*, f. c. 1727 (?). Viet 6. Sept. 1753 i Kolding til Kornet ved 3. jydsk Kyrasserregiment (Fredericia) *Mathias von Boeck*, (Søn af Oberstløjtnant Johann Friederich von Boeck og Maria Christina Hansdatter), f. 1750 i København, † som Premier-Major 13. Dec. 1794 i Mariager. 8 Børn. Hun blev Stammoder til den norske Familie Boeck, idet hendes yngste Søn Cæsar v. Boeck, Kaptajn i Artilleriet, nedsatte sig i Norge. Hun døde 7. Novb. 1768 og blev begravet i Kapellet i Fredericia.²⁾

¹⁾ efter kgl. Bevilling af 6. Aug. 1763.

²⁾ Malerier af dette Ægtepar findes i Godsejerinde Sophie Boecks Eje, Munkedammen, Christiania.

4. *Franciscus Christian*, f. 25. Jan. 1729. Er 1760 Bryllupsvidne sammen med Søsteren Susanne ved Bøhmeren Joseph Langschadels og Anna Margrethe Storcks Bryllup.
5. *Carl Anthon*, db. 22. Apr. 1731. Daabsvidne 1757 og 58 i Fredericia. G. med *Maria Eva Ganz*. Deres Søn *Johannes Anton*, f. 17. Sept. 1774, døbt s. A. 25. Sept. i Kapellet i København.
6. *Wilhelmine Johanne*, db. 26. Maj 1735.
7. *Susanna Lucia*, db. 22. Septb. 1737. Daabsvidne 1757, 1760-61-62-64. Hun faar 19. August 1763 kgl. Bevilling paa at være sin egen Værge og døde ugift i Mainz 21. Okt. 1766. Sin Formue skænkede hun til Opførelse af den katolske (St. Knuds) Kirke i Fredericia. Præsten har i Kirkebogen ved hendes Daabsindtegnning skrevet: *Virgo hæc Ao. 1766 abiit Mogunti 21ma octobris. Sacelli nostri extructrix. Aaret efter opførtes Kirken over hendes Moders og Søsteren Dominicas Grave. Over Kirkedøren staar følgende Inskription: Virginis Susannæ Luciae Bianco Pietas & Munificentia à Fundamentis erexit. Anno Dni 1767. (Renovatum et auctum 1872).*
8. *Peter Andreas*, db. 21. Okt. 1738.
9. *Philip Vincent*, db. 3. Apr. 1740.
10. *Wilhelm Georg Peter*, db. 16. Aug. 1742.
11. *Ernst Frederik Georg*, db. 7. Jan. 1744.
12. *Christian Peter*, f. 3. Okt. 1745. Var ansat ved Handelen i København 1765, da han kom hjem til Moderens Dødsleje. Hendes Død synes at have forhindret en Udenlandsrejse (vel for at sætte sig ind i Udlandets Vinforretninger), som han stod i Begreb med at gøre. Af en Stam-bog, han har efterladt sig: *Le Temple de L'Amitié ou de me souvenir de mes plus chers Ami(e)s. Commencé à Copenhague le premier du moi de Mai L'an MDCCLXV*", fremgaar det, at han 24. Juli er naaet til Kolding, hvor han besøger sin Svogers Søster, Elisabeth Margrethe Boeck. 1768 var han imidlertid udenlands og besøgte Byerne Bordeaux, Cette, Marseille, Mainz (hvor Søsteren Susanne var død) og Bonn. I Juli 1769 er han atter i

København, hvor han noget senere nedsatte sig som Købmand i Lille Kongensg. Nr. 62 (gl. Nr.). Her indarbejdede han en stor og søgt Vinforretning, som han synes at have nedlagt ca. 1805, og ved hvilken han tjente sig en betydelig Formue. Han forblev ugift. En udpræget Blomstersans var egen for ham, og hans Zvibler vakte i hans Bopæl, Hj. af Lille Kongensgade og Halmstræde, Prinsesse Louise Augustas udelte Interesse. Som Tak for en Blomstergave forærede hun ham engang en med sine kronede Insignier sleben Glaskaraffel. Blandt Tonekunstnere havde han sin Gang. 1773 opføres han som Fadder for Violinisten Peter Zeyers Datter og var ved denne Lejlighed sammen med Operasangerinde Camilla Sarti (g. med Oberkapelmester S.), Fløjtenisten Joh. H. Zielche og dan italienske Sangerinde Elisabeth Almerigi Efter ham opkaldtes Professor Chr. Pet. Bianco Boeck i Norge og hans andre Slægtninge Artilleriøverst Pet. Chr. Bianco Boeck og Bogtrykker Chr. Pet. Bianco Luno. Efter nogen Tids Svaghed døde han i sin ovenanførte Ejendom 2. Juli 1813.

Ved et under 15. Juni 1811 oprettet Testamente (konfirm. 9. Juli 1813) indsattes den katolske Menighed i København som hans Hovedarving. Kapitalen skulde anvendes til a) Kirkeskole, hvor ansattes lønnede mandlige og kvindelige Lærere, b) Præsterne, der aarlig skulde have 200 Rd. i Nu- og Fremtid; c) et nyt grundmuret Kapels Opførelse, som vedbliver at være kejslerl. kongl. østerrigsk Kapel med Tribune til Ministeren.

Indgangsportalen i Ansgars Kirke i Bredgade i København viser en Mindetavle over Kirkens Grundlægger. Han hviler paa Assistens Kirkegaard.

Med Christian Peter Bianco uddøde Familien her i Danmark paa Mandssiden. Af hans Brødre drog nogle mulig Syd paa. I Kapellet i Fredericia blev kun hans Moder og Søsteren Dominica begravede.

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal 3.

Provst Henrik Eriksen Pontoppidan i Vejle var gift med Anna Krabbe, f. 16. Marts 1610, † 7. Sept. 1659, og fra disse nedstammer „de ældre“ Pontoppidaner, af hvilke Sønnen E. H. Pontoppidan forfattede et Gravskrift over sin Moder; i dette, som findes aftrykt i „Magazin til den danske Adels Historie“, opregner han alle hendes Aner i 4 Led.

Denne Anetavles Paalidelighed anses dog for meget ringe, og jeg tillader mig derfor at spørge, om der kjendes flere af hendes Forfædre end de nedenfor anførte, som jeg har fundet frem ved Hr. Arkivar Thisets store Velvillie.

Hendes Fader var Laurids Eriksen Krabbe til Øhnenæs — Vaaben: et Hjerte — gift med Karen Friis, Datter af Peter Friis til Græsnæs, død før 1576, og Kirsten Lystrup til Birkidsvold; om Lystrupperne har Hr. Arkivar Thomle givet meget interessante Oplysninger i dette Tidsskrifts 4de Række, 6te Bind, men om Friiserne (Oldengren) har jeg intet paalideligt kunne finde, Danmarks Adels Aarbog opstiller en Stamtavle, som den udtrykkelig siger ikke er paalidelig.

Hendes Farfader var Erik Lauridsen, der var en Søn af Laurids Rogvaldsen til Øhnenæs, † c. 1560, gift med Elin Hård, Datter af Carl Hård af Øhnenæs; var disse af Slægten „Hård til Segerstad“?

Hendes Farfaders Farfader var Rogvald Madsen til Sagerid, dansk Ritmester 1530; efter Wrangel & Bergstrøms „Svenska Adelsn Åttartafvor“ er han Stamfader til de svenske adelige Slægter Hierta. —

For alle yderligere Oplysninger om Anna Krabbes Farfædre vilde jeg — og mange med mig — være taknemmelige.

Otto Wolff, Ingeniør, København.

Svar II. (5 R. v. S. 89).

De omtalte Søkende synes ikke at have benyttet noget Familievaaben. I al Fald ses det af Bilag til Horsens Kjøbstads Regnskaber, at Byfogeden *Niels Rasch* i 1753 og 1755, og af en Ansøgning fra 1733 (om at faa Esrom Kloster til Embedsbolig), at Regimentskriver *Otto Christian Rasch*, der hører til de mere fremtrædende af Brødrene, forseglede med Segl dannede af Forbogstaverne i deres Navne og ikke med Vaaben eller Bomærke. Fra Broderen Jochim ere forskellige Breve fundne, men alle uden Segl. Han underskriver sig J. M. Rasch, hvoraf det midterste Bogstav maaske kan betegne Forbogstavet af Faderens Fornavn. En Martin Rasch blev i 1643 kgl. dansk Agent i Hamborg, men er for gammel til at være deres Fader.

Otto Christian Rasch andrager fra Kjøbenhavn d. 22. Apr. 1745 paa egne og Søkendes Vegne om Hjælp til fra Udlandet at erholde Arven efter Broderen Jens, der var rejst ud for at gøre sig perfekt i Malerkunsten, men paa Vejen hjem fra Paris den 5. Marts s. A. døde i Zweibrücken hos Hofpræst Petersen. Rasch fik en gunstig Resolution, men det omtales i Akterne (Ausländische Privatsachen Littr. R. i Tyske Kancellis Arkiv), at han maa skaffe sine Søkendes Fuldmagt. Disse spores ikke ved Sagen, men det kunde maaske fortjene at prøves, om denne Udsigt til Arv i Udlandet ikke har givet Familien Anledning til paa nævnte Tidspunkt at søge notarielle Bekræftelser eller Legitimationsvidner, der, indførte i Notarius publici Embedsbøger (der opbevares i Landarkivet for Sjælland), endnu kunne oplyse det døde Punkt.

Gerhard L. Grove.

Breve fra Finn Magnusen til F. D. Gräter.

Ved Carl S. Petersen.

Originalerne til de her meddelte breve fra Finn Magnusen (f. 1781, d. 1847 som geheimearkivar) til den württembergiske skolemand og oldforsker F. D. Gräter (f. 1768, d. 1830) findes i Universitetsbibliotet i Amsterdam i den Diederichske brev- og autografsamling (Schenking-Diederich-). Om denne samling har jeg talt noget nærmere i Kirkehist. Saml. 5 R III 542 ff. hvor jeg har offentliggjort nogle breve fra Jens Møller til Gräter, der ligeledes er hentede fra den, og jeg har dér i al korthed berørt Gräteres virksomhed for udbredelse af kendskab til nordisk litteratur i Tyskland. Hertil tillader jeg mig at henvise og skal blot bemærke, at også de Finn Magnusenske breve er nøje gengivne efter originalerne.

Der findes i Amsterdam 14 breve fra Magnusen til Gräter; af dem meddeles her de 9, resten er enten gentagelser eller ubetydeligheder. Noter til brevene gives ikke, da det mest fornødne er meddelt anf. st. i Kirkehist. Samlinger.

Kjøbenhavn den 8de August 1815.

Højædle og velbaarne højtærde [!] Herr Professor!

Jeg har aldrig øvet mig i at skrive Tydsk — hvilket jeg iøvrigt læser ligesaa let som mit Modersmaal — veed ogsaa at Hr. Professoren ypperlig forstaar Dansk, og haaber derfor at min knappe Tid er hos Dem tilstrækkelig Undskyldning for dette Brevs Affattelse i sidst meldte Sprog — men imidlertid finder jeg min Pligt foreløbigen ærbødigst at fremsætte samme, og tillige aflægge min inderligste Tak for Deres Velbaarenheds nylig bekomne højtærede Skrivelse af 1ste Maji 1814. samt de med samme følgende betydelige og interessante litterære Foræringar. — Det glædede mig særdeles meget at modtage dette Deres Velbheds Brev, især da jeg ikke havde havt den Ære at see noget fra Deres Haand siden i Efter-

aaret 1803., da jeg, til Svar paa et Brev som jeg samme Aar modtog i Island, skrev Dem derfra over Kiøbenhavn. Jeg er altsaa nu desværre! sikker paa at enten dette mit Brev, eller et senere fra Dem, maa være forkommet undervejs. Det første er sandsynligere, da jeg tilsendte det en god Ven i Kiøbenhavn, hvem Døden bortrev det samme Aar uden at jeg kunde faa Underretning fra ham angaaende denne eller andre ham af mig anbetroede Gjenstande.

Efter at jeg i Aaret 1801. var ankommet til mit Fødeland Island herfra Staden, blev min Sundhed betydelig bedre; dog har den aldrig siden været, eller er endnu, ret stærk, saa at jeg neppe kan gjøre mig Haab om nogen høj Alder men det bekymrer mig — forsaavidt mig selv angaar — kun lidet, naar jeg blot kan undgaa Sygdom som foraarsager heftige Smerter eller afbryder langvarig mine Forretninger. Fra hin Tid af opholdt jeg mig i 2 Aar hos min Slægting Biskop Vidalin — som jeg kan forsikre endnu er i Besiddelse af den saakaldte Vidalinske Codex, der er afbenyttet ved Udgaven af Sæmunds Eddas 1ste Del, saa at den, der er kommet til Tydskland, enten er urigtig udgivet derfor, eller kun er en Afskrift. Siden var jeg i 9 Aar i *Reikiavik* eller *Reikevig*, Islands saakaldte Hovedstad, dels Fuldmægtig hos den Kongelige Landfoged over Island, dels Procurator ved Landets Overretter, i hvilket Tidsrum jeg kun havde saare liden Tid til litterære Udarbejdelser. Mest bestode de i islandske Poesier, som neppe nogensinde ville blive trykte. Endelig kom jeg hertil igjen 1812. (Efter noget Ophold paa Reisen i Skotland, Norge og Sverrig) og har siden været her. Dog foretog jeg i Sommeren 1814. en Reise til Island, hvor jeg kun opholdt mig i to Maaneder.

I Følge Herr Professorens højstærede Anmodning opsætter jeg her en Liste over mine vigtigste Arbejder i benævnte Tidsrum: 1) Dansk og latinsk Oversættelse (1802.) af Tvende gamle islandske Fortællinger (: *Sögu-pættir*) om Digteren *Sneglu-Halle*, der levede i det 11te Aarhundrede — med tilføjet Glossarium. For dette Arbejde blev mig vel tilstaaet et Honorarium af Commissionen for det Arnæmagnæanske Legat,

men det er endnu ikke udkommet i Trykken. 2) *Det islandske Landlevnet Læredigt i tre Sange*, frit oversat efter (min Færbroders) Eggert Olafsens islandske Original (i Scandinav. litt. Selskabs Skrifter for 1803.). Paa dette Digt anvendte den Kiøbenhavnske Recensent det bibelske Ordsprog: Fra Norden kommer Guld. 3) *To Aargange af de islandske Annaler* eller aarlige Tidender (for 1802. og 3.) trykte paa Leiraagarde i Landets Sprog. Heraf er et lidet Stykke indrykt som Prøve paa islandsk Stil i *Sir George Mackenzie's Travels in Jceland* (to Gange oplagt i Edinburg, 1811 og 12, 4°). 4.) *Efterretninger om det attende Aarhundredes mærkværdigste Islændere* i Rahbøks Minerva 1803. 5.) *Forsøg til Forklaring over nogle Steder af Ossian, mest vedkommende Scandinaviens Hedenold*. Trykt i Scandinaviske Litteratur Selskabs Skrifter 1814. Enkelte Exemplarer ere særskilt trykte. 6) *Forsvar for nordisk Oldgrandskning* (: mod Holbergs og G. L. Badens Yttringer) i Maanedsskriftet Athene for 1813. 7) *En kort Afhandling om den ved Byzantiums Hoffest to γοττικον afsungne gothiske Sang, med sammes Forklaring af det islandske Sprog og Versemaal*. Dette endnu utrykte Stykke som skylder Deres Velbaarenheds egen Opsats i *Bragur* om samme Æmne sin Oprindelse, haaber jeg at kunne have den Ære siden at tilsende Dem i Manuskrift. 8.) — Forskjellige smaa prosaiske og poetiske Stykker i Danske Maanedsskrifter og Blade, eller og særskilt trykte. Hertil kan og regnes: α) *et islandsk Digt med latinsk Oversættelse* i Anledning af Urolighederne der i Landet 1809. udkommet to Gange i England bag ved *Hookers Tour in Jceland*. Fragmenter deraf findes og i Mackenzies bemeldte Værk. β) *Trende digteriske Brudstykker af Kongs Skuggsiá* (Speculum regale) i jambiske Vers. Trykte i historisk-philosophiske Skrifter udgivne af Selskabet for Norges Vel i Christiania.

Endvidere har jeg forfattet *latinsk Oversættelse af de tvende eddiske Digte om Helge Hundingsbane* med Anmærkninger, samt et udførligt *Glossarium over den nu under Trykken værende anden Del af Sæmunds Edda*, som udgives her efter den Arnæmagnæanske Commissions (især Professor B. Thorlacius's) Foranstaltning. I bemeldte Glossarium sammenlignes Ordene ej

allene med de beslægtede europæiske Sprog, men og med Persisk — hvori jeg har været saa heldig at nyde vor lærde Orientalist Dr. Rasmussens Undervisning — samt de caucasiske Sprog de sidste efter Klaproths og Guldenstädt's Værker. Nu for Tiden arbejder jeg tillige paa en historisk *Afhandling over Asernes Oprindelse fra Caucasus, og Folkets nuværende Levninger sammesteds*. Da trykte Sagers Forsendelse med Posten nu er uhyre kostbar, tør jeg neppe denne Gang vedlægge noget saadant fra min Haand — Ved førstkommende Mikkelsdags Tider haaber jeg at kunne tilsende Deres Velbaarenhed et Exemplar af min *Afhandling om Ossian*, samt af enkelte smaa Digte. Bemeldte Skrift (eller og andre mine Arbejder) skal være recenseret i *Wiener Litteratur Zeitung* for indeværende eller sidstafvigte Aar. Herr Professoren vilde forbinde mig særdeles meget, dersom De, i Fald det kan skee uden betydelig Bekostning, behager at tilsende mig enten dette Nummer, eller og Udskrift af den Anmeldelse deri som vedkommer mig.

Ingen vigtige litterære Nyheder kan jeg iøvrigt erindre at berette herfra, den undtagen, at *Dr. Bunsen* fra Göttingen nu opholder sig her og undervises af mig i det islandske Sprog. Han agter at reise i næste Aar til Calcutta for ret at studere de indiske og persiske Tungemaal, samt deres Overensstemmelse med de nordiske. Gaar alt got, haaber jeg at denne Reise vil bringe rigeligt Udbytte for Sprogstudium og Historiegrandskning. Min Ven, Præsten Mr. *Ebenezer Henderson* som har reist for det brittiske Bibelselskab i de nordlige Riger, forlader ventelig Island i dette Efteraar for at reise hjem til England, og derfra igjen til de caucasiske Egne. Jeg har anmodet ham om nøje at sammenligne de Folkeslags Sæder og Sprog med Nordboernes, hvilke han nu kjender temmelig vel. — En anden af mine lærde Venner, Hr. *Rasmus Kristian Rask* ventes nu hertil fra Island, hvor han, som er Dansk af Fødsel, har opholdt sig i to Aar paa Regjeringens Bekostning for at lære Sproget til Grunden. Før hans Afreise herfra var han bleven fordelagtig bekjendt ved hans islandske Grammatik og Udgivelsen af Haldorsens Ordbog. Nu har

Deres Velbaarenhed vel erfaret Thorkelins nylig skete Udgave af det mærkværdige Angelsaxiske Digt *om Scyldingerne*, med tilføjet latinsk Oversættelse, som nu anmeldes vidtløftig i Danske Litteraturtidende. Det er kun aftrykt paa Skrivpapir; Prisen er 3 Species Rigsdaler (i Sølv) eller Valuta i Sedler efter Cours. — Efter vor fælles Vens, Prof. Nyrups [!] Begjæring, meddelte jeg ham den 16de Junii sidstafvigte et islandsk Digt med latinsk Oversættelse, til Indrykkelse i en Polyglot-Samling af Vers i Anledning af den almindelige Fred — eller rettere: Krig — som skal udkomme i Breslau. Det bestaar mest af Fragmenter af *Volospá*, anvendte paa vore Tidens Tildragelser — Vor berømte Antiquars, Justitzraad og Rector Skule Thorlacius's Dødsfald er Dem vel bekjendt af Aviserne. Det skede i sidstafvigte Foraar. Hans lærde Søn, Professor Børge Thorlacius, tager i disse Dage den theologiske Doctorgrad, og er nu udnævnt til Ridder af Dannebrog tilligemed Professorerne Wolff, Wad, Guldberg, Herholdt, Ørsted, Hornemann, Oehlenschläger og Brøndsted.

Mine Oversættelser af Abrahamsons tvende Folkesange, hvilke Deres Velbaarenhed har værdiget saa megen Opmærksomhed, ere trykte i de islandske Annaler for 1801., udgivne af Etatsraad Stephensen, en bekjendt lærd Mand, som forestaar Bogtrykkeriet i Island. Som Antiquar er han just ikke bekjendt, men som Forfatter i forskjellige andre Fag og Forstander for Bogtrykkeriet paa Leiraagarde, det eneste som Island nu ejer.

Jeg tager mig den ærbødige Frihed at vedlægge et lidet Digt af mig i Islandsk og Dansk, med en Omskrivning i Runer af det første samt Latinsk Oversættelse. Min Fraværelse i de Dage da det blev trykt, er Aarsag til de enkelte Trykfeil i Runerne. De kunne berigtiges ved Hjælp af det tilføjede Alphabet. Formedelst den høje Portos Skyld er Exemplaret kun paa Trykpapir, siden haaber jeg at kunne tilstille Hr. Professoren et som er Dem mere værdigt. — Ligesom Deres *Hermansschlacht* er det første Forsøg i det nyere Tydske til Efterligning af de nordlige Germaners *Drotqvæde*, saaledes er ogsaa min vedlagte Sang i det Ny-danske. — Jeg

glemte før at anmærke at de Kielske Professorer Pfaff og Reinholdt ere ogsaa blevne Riddere af Dannebrog ved Kroningshøjtideligheden den 31te i f. M. —

Med oprigtig Bevidnelse af den mest uindskrænkede Højagtelse som jeg og enhver nordisk Videnskabsmand føler for Deres Velbaarenheds udmærkede Fortienester af vor Litteratur har jeg den Ære at nævne mig

højtærede Herr Professor!

Deres ærbødige, forbundne og hengivne

Finn Magnuson.

P. S. Min Adresse er: Litteratus Finn Magnusen, Vognmagergaden Nr. 88. Kiøbenhavn — Ellers kan og vil Hr. Professor Nyrup (!) besørge Breve til mig, uden at nogen Adresse staaar paa dem.

Kiøbenhavn, den 18de Jan. 1816.

Højædle Velbaarne, højtærede Herre og Velynder!

Nylig har jeg modtaget Deres Velbaarenheds højestkjærkomne udførlige Skrivelse, begyndt 17de August. endt 26 Nov: 1815. Sandelig glæder jeg mig ikke lidet over de deri indeholdte mig maaske alt for meget smigrende Beviser paa en Gräters uforskyldte Yndest og ædle Velvillie, for hvilke jeg herved aflægger min skyldigste ærbødigste Taksigelse. Det vilde være overflødigt for mig at sige at jeg stedse har baaret den mest udmærkede Højagtelse for Dem, som med saa megen Skarpsindighed, vedholdende Flid og uegennyttig Opoffrelse har vidst at skaffe Nordens længe af Syden forsmaate Litteratur fortient Agtelse blandt det germaniske Broderfolk. — Desmere glæder jeg mig nu over en saadan Mands mig tilbudne og beviste Venskab, hvilket jeg, efter ringe Ævne, vil søge at fortiene.

Det er mig meget kiært at mit Forsøg med *Drottqvæde* i Ny-Dansk har vundet Deres Velbaarenheds Bifald. Allerede før havde jeg beundret det Held hvormed De havde udført en saadan Efterligning i Deres *Hermanns-Schlacht* der, saavidt mig er bekiendt, var den første i de yngre germanisk-gothiske Sprog.

Meget rørt blev jeg over Deres Vbh. saa saare ædle og uegennyttige Tilbud om den hierteligste og mere end giestfrie Modtagelse, hvis jeg vilde paatage mig en Reise til Deres Egn. Vistnok ønskede jeg meget at kunde (!) benytte mig heraf, da det vilde være mig den største Glæde at kunne nyde Deres personlige Omgang, og tillige gjøre mig bekjendt med Tydsklands skønne Egne, elskværdige Døttre og herlige Sønner — men, mange Hindringer møde et slikt Ønskes Opfyldelse. Familie-Omstændigheder nøde mig, saavidt jeg endnu kan indsee, til at gjøre en Reise til mit Fødeland i næste Sommer, for at see min bedagede Moder, og om mueligt sørge for at hun kan tilbringe Resten af sine Dage i en rolig og kummerløs Forfatning — Dette er for Tiden en mig paaliggende hellig Pligt, for hvis Skyld jeg maatte tilside-sætte den mig foreslagne særdeles behagelige Reise om end andre Omstændigheder ej hindrede den. Men — jeg formoder og at den vilde falde mig alt for kostbar, da jeg, ligesom Apostelen, hverken har Sølv eller Guld, og takker Gud saalænge jeg kan tilvejebringe saa meget Papir i vore her gangbare Repræsentativer, som udfordres til at erhverve taaleligt Udkomme her i Landet. Dog har jeg hverken Kone eller Børn; ogsaa er mit Hierte endnu frit af den simple Aarsag, at det vilde være saare urigtigt at være sig ude om en Hustru saalænge man mangler Midler til at ernære en Familie. Endnu har jeg ikke nydt nogen offentlig Løn, og har ej for det første Udsigt til nogen Post, som kunde sætte mig i hin ellers attraade Stilling. Jeg maa da finde mig i min Skiæbne og følge i dette som andet det gamle gode Raad

ferendum est, quod mutari nequit —

Jeg har hidindtil hverken seet eller kiendt Rasks Recension af Deres Udgave af Helgaqvida Haddingiaskata, og det vilde, som det synes, være mig ubehageligt at gjøre nærmere Bekjendtskab med den — da jeg, efter Deres Velbaarenheds Deduction af Sagens Oprindelse og Beskaffenhed, finder, at mine to deri nævnte Venner neppe have handlet som de burde. Dette gjør mig inderlig ondt, især da Dem er veder-

fåret en uforstående og uforskyldt Krænkelse i Stedet for forskyldt Tak og Ære —

Jeg kan forsikre Deres Vbh. om, at den Codex G som ommeldes i Fortalen til Sæmunds Edda, tilhører endnu den samme Geir Vidalin, da Student her ved Universitetet, nu Biskop i Island. Dette har jeg hørt af hans egen Mund og seet *Codicem quæstionis* med egne Øjne. Fortalens Udtryk ere tvetydige, men Adjectivet *descriptus* skal ej udledes fra Subst. *possessor*. Hr. Arendts Vidalinske Codex kan ikke være skreven midt i det 18de Aarhundrede under Biskop Vidalins Direction, da han neppe var fød paa den Tid. En anden (John) Vidalin var Biskop i Island først i det 18de Aarhundrede † 1720. Det er imidlertid mueligt at en Vidalin har ladet hin Codex afskrive, maaske den haabefulde islandske Student Paul Biarnesen Vidalin som døde i Leipzig 1759. Fra nuværende Biskop Geir Vidalin (som kom til Embedet 1798) troer jeg neppe at jeg kan faa nogen nærmere Underretning; dog skal jeg forsøge det. Forfatteren til Sæmunds Eddas Fortale, Skule Thorlacius, kan desværre ej længer give Underretning om den deri ommeldte Codex G., men om den er min forestaaende tilforladelig nok.

Meget forundrer jeg mig over Hr. Bahrds Fremgangsmaade i Henseende til det af ham baade fra Dem og Nyerup begjærte islandske Digt. Hverken før eller siden har jeg hørt noget andet derom end hvad jeg sidst havde den Ære at tilmelde DVhed., og hvad jeg nu uformodentlig erfarer af Deres højstærede Skrivelse. Maaske den hele Plan er strandet eller bleven til intet.

Ebenezer Henderson er en Britte og ordineret Præst; (Maaske har De læst et utydeligt Mr. i mit Brev for Ulr. o: Ulrich.) Han har opholdt sig i adskillige Aar i Danmark og Sverrig samt 1. i Island, i det engelske Bibelselskabs Anliggender. Nu er han vel her, men vil i Foraaret reise herfra til London. Naar hans Reise til Caucasus skal gaa for sig er endnu uafgjort. — I mit sidste Brev sendte jeg DVbhed. en i hans Navn paa islandsk udgivet Piese —

Da jeg i sidste Sommer ej havde noget Bekjendtskab med de Boghandlere som have plejet at sende Bøger til Tydskland, henvendte jeg mig til Prof. Nyerup, som lovte at underrette mig om naar Brummer sendte til Messen, men han kom selv for sildig, og jeg da følgelig med. Jeg kunde da ingen Lejlighed faa førend med Dr. Bunsen, som reiste herfra til Berlin. Med ham skrev jeg da den 18de Octobr. og sendte, i en Pakke som han lovede at befordre: . . . [de i brevet af 8. aug. nævnte bøger af M. selv] . . . og (fra Hr. Prof. Dr. og Ridder Thorlacius) e) *Libri sibyllistarum veteris ecclesiae* etc. 1815. — Med smertelig Bestyrtelse erfarer jeg af DVhds. Skrivelse at disse Sager ikke have været komne Dem tilhænde d. 26 Nov., men jeg lever dog i det Haab at det vil skee om føje Tid.

Desværre kan jeg ikke sende Deres Velbaarenhed min Afhandling om Asernes Herkomst fra de kaukasiske Egne, da mine øvrige Arbejder ej for det første tillade mig at lægge Haand paa den, især for saa vidt de østerlandske Skribenters Beretninger angaar. Et kort Uddrag af den kommer jeg til at indrykke i Indledningen til mine Forelæsninger over den ældre Edda's ethiske og mythiske Digte, som ere nu begyndte for en talrig Forsamling af Videnskabsmænd, Embedsmænd, Studerende, og dannede Mænd af andre Stænder. Bemeldte Indledning skal jeg, saasnart skee kan, tilstille Deres Velbaarenhed.

For Afhandlingen om den gothiske Sang forlanger jeg intet Honorar. Da højstærede Velynder har været af den Godhed at tilsende mig *Idunna und Hermode* for 1812. og 1814., haaber jeg, om mueligt, ogsaa at erholde paa samme Maade det udkomne 1813. samt Aargangen 1815., — ogsaa ønskede jeg det udkommende i 1816. naar Lejligheden tillader det, (om mueligt, ogsaa flere Aftryk af det, som Deres Velbhed. maatte have indrykt om mig eller fra min Haand) . . . for at jeg ikke skulde besidde dette ypperlige Værk ucomplet. — Maaske jeg kunde gjøre Gjengjæld med vore antiqvariske Annaler for saavidt De ikke har faaet dem, men med hvilke Hefter? —

Dersom min Tid tillod at fuldende Afhandlingen om Aserne, hvor stort et Honorarium mener da Deres Velbaarenhed jeg kunde gjøre Regning paa for det danske Msert. i Tydskland? Oversættelses-Omkostninger maatte da regnes fra — eller for Oversættelser af interessante Sagaer paa Dansk eller Latin, med eller uden Text?

Den 17de i s: M:

Nu har jeg endelig faat en længe forventet Skrivelse fra Dr. Bunsen, dateret Berlin den 6te i d. M., hvori han melder mig at han har besørget min med ham sendte Pakke til Deres Velbaarenhed. — Jeg haaber da at den nu er kommet Dem rigtig til hænde, endskjøndt dette ej var skeet den 30e Decbr. f. A. da Deres nu modtagne højstærede Skrivelse er dateret. — Jeg har i Følge den tilmeldt Professorerne Nyerup, Müller og Møller, samt Etatsraad Thorkelin (som i nogen Tid har været svagelig, men er nu i Bedring) DVbheds. Ord, og mig er bleven overdraget at bringe Dem disse samtlige Herrers ærbødige Hilsener tilbage med Tilføjende: at de selv vil tilskrive Dem med det første, samt at Thorkelin og Müller ville sende det forlangte. —

Hvor gjerne jeg end vilde er det mig umueligt at tilsende Dem de trykte Ark af Sæmunds Eddas II., da Commissionen har strængelig forbuden deres Udlevering førend det hele er færdigt, som desværre! (formedelst en Standsning ved Bogtrykkeriet) neppe skeer førend til Sommeren. Dog har jeg faat Tilladelse til at meddele Deres Velbaarenhed et Prøveark af Glossariet som vedlægges her. Tegnet * betegner de Ord, som ere forklarede i 1e Del; C Oss. (Caucaso-Osseticum) de kaukasiske Asers, Ossers eller, (som Russerne sædvanlig kalde dem) Osseters Sprog (mest efter Klaproth) C. foran betegner tillige de øvrige kaukasiske Tungemaal, ligesom I. de indiske.

Følgende Nyheder ere maaske interessante for Deres Velbaarenhed: Hr. Rask kom hjem fra Island (over Leith og Edinburgh) først i Novembr. f. A. efter 2 Aars Fraværelse. Han agter at udgive i Vinter sin af Videnskabernes Selskab kronede Pris-Afhandling om det islandske Sprogs Oprindelse,

hvilken han, ligesom Dr. John Jamieson i hans *Hermes scythicus* (Edinb. 1814) udleder fra Grækerne, især Thracerne. Ogsaa agter han at publicere en islandsk Chrestomathie. Ligeledes er han ved at opsette til ældre og nyere islandske Haandskrifters Udgivelse. — For kort siden oplæste jeg i det skandinaviske Selskab en liden Afhandling, indeholdende kortfattede Undersøgelser om Picternes og deres Navns Oprindelse. Jeg kommer nu til at arbejde ved Udgaven af Sæmunds Edda's 3de Del, som skal indeholde *Havamål*, *Völuspá* og Grottesangen maaske ogsaa *RígsMál*.

Jeg har den Ære at hilse Deres Velbaarenhed fra Hr. Prof. Dr. Theol. og Ridder Thorlacius, som ønsker at maatte tilsende Dem den ved ham og Prof: Werlauff udgivne 4de Del af *Heimskringla* eller *Sverris Saga*, hvis De ikke har den i Forvejen.

I Henseende til de Bøger som DVbh. ønsker at faa herfra, giver jeg mig den Ære at foreslaa den Gyldendalske Boghandling, Klareboderne Nr. 8, (som forestaas [af] Hr. Cancellisecretær Deichmann, hos hvem De kan være sikker paa en prompte Expedition og redelig Behandling) til Deres Commissionær her i Staden, da jeg sandsynligvis ikke opholder mig her næste Sommer — For at De strax kan have Prøver derpaa vil jeg med næste Pakkepost sende de Bøger som jeg veed Deres Velbaarenhed endnu mangler og dog vilde have, nemlig: den nye Udgave af *Kjæmpeviserne*, *Nyerups Edda*, og Dr. G. L. Badens nyudkomne *Dansk-norske historiske Bibliothek* (et ikke vidtløftigt men vigtigt Værk for Yndere af nordisk Litteratur.) — Det forekommer mig som ingen 2den Afdeling af Thorlacii Ant. Bor. VII er udkommet; i det mindste have vi intet Spec. VIII.

Iøvrigt ønsker jeg af mit gandske Hierte Deres Velbaarenhed megen Lykke, Ære og Glæde i det nys begyndte Aar og mange andre, samt er med uforanderlig Højagtelse og Hengivenhed

Deres Velbaarenhed ærbødigste Tiener
F. Magnusen.

Kiøbenhavn, den 25je Martz 1816.

Velbaarne og højlærde Herre, højstærede Velynder!

Siden jeg, den 17de Janr. d. A. havde den Ære at tilskrive Deres Velbaarenhed, har jeg ej bekommet et meget attraaet Svar. Muelig have Forhindringer indtruffet ved mit Brevs Befordring; ogsaa er vel Deres kostbare Tid saa betaget, at slige Parerga mod Villie forhindres —

Jeg giver mig den Ære at indeslutte her Indledningen til mine Forelæsninger over Edda, og en anden liden Prøve af samme, nemlig en Forklaring af den oldnordiske Mythe om Digterdrikken. Besynderligt var det at jeg ej kiendte Deres Bearbejdelse af hint Brudstykke af *Hávamál* førend just da Trykningen skulde begynde. Aarsagen hertil er den: at da jeg selv søgte at udforske paa egen Haand de eddiske Mythers Betydning af selve Kilderne, undgik jeg med frit Forsæt al Læsning af andre Forklaringer. Deres *Nordische Blumen* har jeg desværre! aldrig ejet og aldrig seet førend jeg for nylig erholdt dem til Laans fra vort Universitets-Bibliothek. Jeg blev sandelig overrasket ved at finde deri den herlige Indhold af Afhandlingerne om Nornerne, Valkyrierne og Valhalla — hvor jeg gienfandt mange af mine ved egen Betragtning fattede Ideer, udførte paa en ypperlig Maade, og blev tillige underviist om nogle Poster som ellers neppe vilde have faldet mig ind. I min Efterskrift til *Digterdrikken* har jeg her offentlig tilkiendegivet min Mening om Deres Velbaarenheds Fortienester af vor ældre Litteratur, trods al Partiaand og ugrundede Fordomme. — Anseer De disse Stykker for værdige at meddeles Tydklands læsende Publicum i Oversættelse eller Uddrag, vil det være mig en stor Fornøjelse.

Mine Forelæsninger have været temmelig besøgte. Flere Professorer, hvoriblandt vor gode gamle Nyerup, have frekventeret dem bestandig. Jeg har i Vinter forklaret *Hávamál* samt foredraget et Sammendrag af den nordiske Mythologie og Siælelære, samt en udførlig Sammenligning mellem vore Myther om Verdens og Menneskets Oprindelse, om *Yggdrasil*

og *Ymer* m. m. — og de nyere Geologers Anskuelse paa den ene, men med andre gamle, især asiatiske Folks paa den anden Side. Formodentlig sluttes nærværende *Cursus* midt i April Maaned, da jeg agter først i Maj at foretage en Reise til Island som vel vil være i 3 a 4 Maaned.

Hr. *Rask*, hvis udmærkede Talent for Sprogstudiet bestandig udvikler sig, agter snart at udgive, foruden de Skrifter jeg sidst nævnte, en *Angelsaxisk Grammatik* og Bemærkninger over det af Thorkelin i dette Sprog udgivne gamle *Digt om Scyldingerne*. Ogsaa har han begyndt at studere Sanscrit fra Grunden og finder (mod hans forrige men efter min længe havde Formodning) den mest paafaldende Lighed mellem det og de gothiske Sprog. Efter min Mening vare de oldpersiske og nogle caucasiske Dialecter eller Sprogarter Mellemlidene i den store Kiæde. *Zendavesta's* og mangfoldige indiske Secters Religionsbøger ere uden Tvivl bygte paa samme Grundvold som de vigtigste Oldnordiske Troesbegreber. Dette agter jeg, hvis Liv og Hilsen undes mig, at vise i et nyt System over den nordiske Mythologie, hvis Forklaring jeg i øvrigt bygger paa de samme Principer, som De allerede for mange Aar siden havde antaget, da De udgav Deres genialske Udtydninger over nogle Æmner deraf, — saavidt jeg veed de første fornuftige i det Fag, og langt rigtigere end nogle senere alt for søgte og overspændte.

Endvidere tager jeg mig den ærbødige Frihed at indslutte Prof. Werlauffs *Bemærkninger over Folkesagnene om en nordisk Kiæmpeslæggt i Oldtiden*, udkommet i sidstafvigte Aar, samt et i d. A. af Prof. Thorlacius udgivet Program indeholdende den saakaldte *Brandkrossapáttir* med latinsk Oversættelse, samt vort Universitets nu fremsatte Priis-Opgave.

Det skulde meget glæde mig snart at erholde attraaet Underretning om Deres Velbaarenheds Sundhed og Velbefindende; — Gud give at de vedvare mange — mange Aar til Held og Hæder for nordisk Videnskabelighed! — Det ønskes inderlig af

Deres Velbaarenheds

ærbødigste og hengivneste Ven og Tiener

F. Magnusen.

Kaupmannahöfn p. 12 Decembr. 1817

Háedla Velborni, hædstvyrddi Herra og Velunnari!

Síðan eg ritadi Ydur seinaz þann 19da Aprílís og 17da Julíi þ: á: (hvarmed og fylgdi 1. Bindis 1. Deild af Sturlungu) hefi eg eckert af Ydur frétt, og gladdi það mig þessvegna einkum að fá kærkomna heilsun frá Ydur af hans háæruverðugheitum Hr. Prof: Dr. Müller, með þeirri enn kærkomnari fregn að Ydur lidi vel og að þér mundud vera við góða heilsu. Þar með uppfylltiz þá ein af mínum heitustu óskum.

Audmjúklegaz og ástsamlegaz þacka eg þann heidur er eg einnig frétti að þér hafid sýnt mér með bréfi, er fylgi Ydar nýlega á prent útgöngu *Völuspá* hvöría mér enn þá ecki hefir audnaz að síá. Miög hefi eg þreyd eptir öðru bréfi Ydar um *Alvissmál*, svo eg gæti haft þá æru að svara þeim, þó eg, eins og eg hefi áður umgetid, hlióti að fyriverda mig fyrir hid ofmikla hrós er mér þar hefir hlotnaz af svo hálærdum og nafnfrægum manni. -

Nú hefi eg fengid þánka um að það af Ydur áður umskrifada *skurdgod* edr *afgudsbílæti* kunní að vera þýskt edr norrænt — því nýlega hefir eitt líkt fundiz í jörd á Íslandi, og er nú komid í geymslur *Fornleifanefndar vorrar (Antiquitets-Commissionens Musæum)*. Að stærð er það ei meira enn fela má í hnefa sínum, steypit úr málm (Metal edr Bronze) og hefir verid ekta forgyllt. Það er madr með skégg mikid og strituhúfu (*Kabir-hue* af þessu formi \triangle) sitiandi á stóli og heldur í skeggbrodða sína, enn hefir undir eins í báðum höndum óþekkt verkfæri af þessari mind edr líkri, á kníám sér. Að nokkru leiti er það líkt sumum svo kölludum Hermes-krossum; annars nærfellt eins og sumir þórshamrar, nema hvað einn hlutan vantar, — utan í hans stad væri hér tvöfalddt skapt. Að nokkru leiti er bílæti þettað (*mirabile dictu*) líkt þeim egyptsku er málud finnaz í hinni stóru *Description d' Egypte* — enn það mun þó aungvanvegin vera svo undirkomid. Sé það norrænt (til hvörs öll líkindi eru) mun það annadhvört vera *Þór* eda *Freyr*. Því er midur að eg hvörki kann að mála né teikna; annars skyldi eg senda eptirlíking

af mindinni sjálfri. Eg skal leitaz við að fá steypa eptirlíking hennar (Abguss) til að senda Yður, og óska mikid að sjá eina slíka af Yðar *Heimdalli* edr *Ódni*.

Siálfsgagt hefði verið að annadhvört eg edr Prof. Thorlacius hefði sendt Yður 2. part Sæm: Eddu, svo fljótt sem hann kémr út, þó aldregi hefduð þér óskad þess með Subscription. Þettað er því miður enn þá ecki skéd. 1. Septembr. var textinn allr ásamt hans viðbæti, registrum o: s: frv. fullprentadr, enn formálann fékk Kommissiónin (edr sá hennar meðlimur er það er ætlað) ei tíma til að semia vegna undirbúnings Reformatiöns hátíðarinnar sem hér var haldin með mikillri dird, Doctóra promotionum o: s: frv., enn fáir þeirra nýu Doctóra eru, að eg man, nafnkendir fyrri fornfræða ydkanir, nema, að svo miklu leiti þeckingu gamallra laga viðvikur, sá ungi Dr. juris *Kolderup Rosenvinge* (adjunctus facultatis juridicæ) er þannig for-svaradi rit sitt: *Dissertatio de usu juramenti in litibus probandis & decidendis iuxta leges Daniæ antiquas; Sect. 2da de juramento partium cum sacramentalibus*. — (*Respondens* var úngr islenskr Cand. juris og frændi minn *John Finsen*, sonr hins nafnkenda biskups Dr. *Hannesar* edr *Hans Finsen* al. *Johannis Finnæi*, og sonar-sonr móðrafa míns *Finni Johannæi* er ritad hefir hid nafnkenda verk *Historia ecclesiast. Islandiæ*). — Einn Islendingr varð og Dr. Philos. nefnilega *Hallgrim Johannæus Scheving* Adjunctus við hinn lærða skóla á *Bessastöðum* (*Bessested*). Hann útgaf: *Observationes criticæ in quædam Bruti Ciceronis loca* (sem hrósaz hér af lærdum mönnum). — Eg hafði gleymt því að hann einnig hefir ydkad norræn fornfræði, og hefir pari mikinn lærdóm, einkum hvað málinu (sprokinu) viðvikr. — Undir eins varð hid Danska skáld, Dómprófastr *Hertz* í *Hróarskeldu* (*Roskild*) er orkt hefir hid episka qvæði: *det befriede Israel* — Doctor Theologiæ, og eitt hid yngsta af öðrum skáldum vorum *Joh. Ludv. Heiberg* (sonr hins nafnkenda P. A. *Heiberg* í Paris) Dr. Philos. Hans *Dissertatio* hlióðadi *de poesös dramatico genere Hispanico et præsertim de Petro Calderone de la Barca, principe Dramaticorum*. Annars mun téðr partr Eddu koma út um nýársleitið.

Af qvæði Prestsins *Jóns Þorláksonar* til hins enska bibliu-félags (hvört þér hafid ádr getid um í ritum Ydar) er mín latínska og önnur engelsk útlekking (ásamt textanum siálfum) innfærd í *Summary Account of the proceedings of the British & foreign Bible Society* London 1816. 8. — Eg baud Ydur í vor ad senda Ydur *Kymriska* og *Gaelíska bibliu* (ásamt íslenskri, ef eg gæti útvegad hana). Má eg senda þær med Pósti? — Sömuleidis vilda eg senda hid sídasta hefti af *Antiqvariske Annaler* nýlega útkomid, og fleira smávegis, enn eg óttaz fyrir ad burdar kaupid (*Porto*) verdi ofdýrt á þann máta.

Antiqvitets-Kommissiónin hefir fengid nockrar skýrslur (*Indberetninger*) frá Íslandi (þó flestar væntiz ecki fyrr enn á næsta sumri) og er margt í þeim merkilegt. Þar af séz ad margir Rúnasteinar eru enn til þar í landinu, þó flestir séu fyri laungu eydilagdir edr tapadir. Medal annars er einn fundinn á heidnum haugi, enn á honum er ecki nema eintómt mannsnafn, nú varla læsilegt. Margar adrar merkilegar fornleifar (Alterthümer) eru þar einnig, einkum úr katólsku öldinni. Hid merkilegasta innihald úr tédum skírslum, (sem flestar eru á Íslenzku og fáeinar á Latínu edr Dönsku) mun verda innfært í næsta Hefti af tédum annálum, og einnig hin fylgiandi, líklega í þau næstu tvö ár. — Yfir höfud verdr það auglióst nú, ad Ísland aungvanvegin er svo fátækt af markverðum fornleifum eins og menn áður hafa meint. — Hefdi slíkar skýrslur verid krafðar fyrir 100 árum síðan, mundi þó miklu meira hafa í liós komid sem nú er algjörlega lidid undir lok edr burtflutt úr landinu, jafnvel til framandi ríka t: d: það fallega drykkjarhorn sem afmálad er í *Archæologia Britannica* — til Englands, hvar það enn mun vera vid lýdi, og margt fleira. —

Danmerkur nafnfrægi edallundadi Mecænas Hs. Exc. Geheime-Conferenzrád *Joh. Bülow* til *Sanderum Gaard* varð f. 28 Octobr. þ: á. Riddari filsdunnar (af *Elephanten*) sem er eitt hid hædsta heidursmerki í ríki voru — og undir eins óbrygdult merki um þá elsku og vyrðingu er vor gódi konúngr ber fyri þeim er heidra og fremia sönn vísindi. — Einn annar vorra yppurstu höfðingja, hinn ædsti Statsminister Greifi *Moltke*

hefir nýlega gefid voru fornleifa safni (*Antiquitets-Museo*) fiórar stórar gullmyntir (*Bracteater*) úr heidinni öld, fundnar hér í Sælandi. — Sekreteri Kommissiúnarinnar, kaupmadr *Thomsen* (sem á eitt hid útvaldasta Myntasafn í Danmörk og hefir rétta þekking á þesskonar hlutum) hefir ödlaz fimm slíkar gullmyntir fundnar í Svíaríki — og hér í stadnum eru margar fleiri. — Máské hér útkomi skrif um þessar merkilegu leifar hins norræna heidindóms, er ásamt fleiru, vitna um meiri konst enn menn annars vilja eigna honum —, áður enn langt um lídur. Nú má eg ei ordlengia enn fel mig Ydar dýrmætu vináttu og óska Ydur allrar mögulegrar farsældar — verandi íafnan með stakri vyrðingu

Ydar Velborinheita

Audmiúkr skuldbundinn Vinr og þénari

F. Magnússon

Fyrilestrar mínir haldaz í vetur yfir Norræna Mythologie og qvædin í 1. Parti Eddu, og er þar — hingatil — fullt hús af öllum stöndum. —

Málverk Málmbilætisins (Heimdalls edr Óðins) fylgdi ei þeim seinustu blöðum af *Idunni* og *Hermóði* er þér vorud svo gódir ad senda mér, enn eg óska þó miög at eiga það. —

Kiøbenhavn, den 6te Junii 1818.

Højædle Velbaarne, højstærede Hr. Velynder!

Efter Deres Velbaarenheds Anmodning har jeg flere Gange (under 19 April 17 Jul.¹⁾ og 12. Decbr. f. A:) taget mig den Frihed at tilskrive Dem i mit Modersmaal, men har siden ikke været saa lykkelig at see noget fra Deres ærede og elskede Haand. Jeg maa formode og tillige indsee at det er umueligt for Dem at kjende det Ny-islandske ganske, saa at Læsningen af hine Breve følgelig har maattet falde Dem alt for besværlig; — jeg vælger derfor til disse Linier det danske, som jeg veed De forstaar til fulde — Til min store Tilfredshed erfarer jeg af andre at De har befundet Dem vel — men nu fortæller Rygtet her, at De er bleven forflyttet til *Ulm*; jeg

¹⁾ Forbigås begge her.

tvivler da neppe paa, hvad jeg saa meget ønsker, at Deres nye Stilling maa være fuldt saa behagelig og fordelagtig som den forrige. — Om mig selv har jeg intet nyt at fortælle, uden det at Hans Majst. vor gode Konge, gav mig den 10de Janr. sidstafv. lige Rang med virkelige overordentlige Professorer herved Universitetet med Anciennitet fra Julii f: A: Rigtignok attraaede jeg denne Hæder aldeles ikke, men da den blev mig tildeelt ganske uden mit Vidende, end mindre noget slags Ansøgning, maa jeg dog med Glæde og taknemmelig erkjende den som et særdeles Tegn paa min Konges Naade, paa hvilken jeg ellers har havt mange og mig stedse uforglemmelige Prøver. — Samme Dag blev vor udmærkede Sproggrandsker Rask givet Karakter af Professor. — Han er i Foraaret afreist til Petersborg fra Stockholm, hvor han har udgivet eller været behjælpelig til at udgive adskillige Værker, som: Haandudgaver af Sæmunds og Snorres Edda'er, En Angelsaxisk Sproglære, en forbedret og forøget Svensk Udgave af den islandske Grammatik og en islandsk Chrestomathie. Sæmunds Edda er egentlig udgivet af Afzelius og prydet med Rasks Portrait. Mueligt at jeg kan afsende den og den AS. Grammatik (:de eneste som ere hidkomne af disse Bøger:) med denne Lejlighed. — De veed vistnok alt at 2den Deel af den store Udgave af Sæmunds Edda og Gulethings Loven ere udkomne her. — Den første er alt for længst tilsendt Dem af Prof. Thorlacius. — I Vinter har jeg arbejdet paa et stort Værk under Titel: *Eddalæren og dens Oprindelse* — hvor af Manuscriptet til tvende maadelige Octavbind (:rimeligvis det halve af det hele:) allerede er færdigt, og jeg haaber at Trykningen kan begynde i denne Sommer. Desuden udgiver jeg, maaske ret snart, det islandske religieuse Digt *Lilien* (fra det 14. Aarh.) med dansk Oversættelse — samt en anden af det eddiske Digt *Skirners Reise* (:indklædt af Dem i den herlige Græske Dragt:) med en mythologisk-historisk Indledning angaaende Solguden *Freyr*. — Prof. Thorlacius udgav i Vinter, som Program, den lille mærkelige Fortælling om Islænderen Audun fra Vestfiordene (påtr af Audunni Vestfyrdska:) med islandsk Oversættelse. Hans og Werlauffs Udgave af *Hakonar Saga* udkommer ret snart som 5te Tome

af de norske Kongers Historie. Det forrige Kongelige Islandske Literaturselskab er nu bleven forenet med det Yngre i Aaret 1816. oprettede Islandske literære Selskab som bestaar af tvende Hovedafdelinger (i Island og i Danmark, især Kiøbenhavn). I Fior tilsendte jeg Deres Velbaarenhed den udkomne 1ste Binds 1ste Afdeling af *Sturlunga-Saga* og har den Ære nu at fremsende den 2den hvormed 1ste Bind sluttet. Selskabet udgiver ligeledes etslags Islandske Annaler (:under Titelen *Sagnablöd*.) hvoraf 1ste Adeling udkom i Fior, men Oplaget var meget ringe og allene bestemt for Island. Af det nu udkomne 2det Hefte ere flere Exemplarer oplagte, saa at jeg herved kan fremsende et af dem; det indeholder især Bidrag til Islands nyeste Historie, samt det førømmeldte Selskabs Love m. m. Selskabet arbejder desuden paa et islandsk geographisk Værk med tilhørende Landkort i Stentryk; som en Prøve deraf vedlægger jeg et over *Danmark*. — Selskabets Formand, Secretær *Thorsteinson*, reiste i Foraaret til Island paa nogen Tid, da jeg, i Følge der af overtog hans *partes* i den Egenskab. Fra *Island* ere der nu til Antiquitets-Commissionen indkomne mange antiqvariske Indberetninger, tildels meget interessante. Næsten alle af dem ere affattede i Islandsk, men jeg forfatter Danske Extracter deraf, hvoraf nogle ville indrykkes i det næstudkommende Hefte af dens Annaler. Commissionens Fond har for nylig erholdt en betydelig Gave i Penge af Hans Majestæt Kongen. — Af de ommeldte Islandske Beretninger erfarer man at langt flere Runestene endnu findes der i Landet end man hidtil har troet. Dog ere kun faa (men enkelte) fra den hedenske Tidsalder; i det 16de og 17de Aarhundrede ere mange sikkerligen blevne ødelagte, da man i den Tid tildels ansaa dem som hedenske Trolddoms Karakterer, som tjente de da saa meget forfulgte Hexemestere til Mønster ved deres djævelske Operationer. Denne Manie herskede da lige stærkt i Island som i Tydskland og Europas fleste øvrige Lande — hvorved de arme Runer der da kom i et meget slet Ry og paadroge sig uskyldigvis de flestes Had og Afsky. — Nu er dog denne Fordom næsten gandske udryddet, men alt for sildig for de gamle Mindesmærkers Opbevaring. —

Bahrds Monumentum pacis har jeg for ret nyelig faaet fra Forlæggeren; — Deres Velbaarenhed vilde, hvis De ellers corresponderer med ham, meget forbinde mig hvis De, ved Lejlighed vilde melde ham min forbindtlige Hilsen og Tak.

Lejligheden forbyder mig at skrive mere for denne Gang. — Stedse forbliver jeg med den største Højagtelse og Erkjendtlighed
højstærede Herr. Professor!

Deres Velbaarenheds
hengivneste ærbødige Ven og Tiener
F. Magnusen.

Kjøbenhavn, den 29 Novbr. 1820.

Højvelbaarne, allerhøjstærede Hr. Ven!

Ihvorvel jeg kunde ophitte mange Undskyldninger for min langsommelige Udsættelse i at besvare Deres mig saa højst kjærkomne Skrivelse af 9. Jul. f. A. saa maa jeg vel dog tie til de Gamles fornemste Undskyldningsmiddel *Skjæbnen*, da min Taushed virkelig er mig selv aldeles ubegribelig, især da jeg for længst burde have ydet Dem min varmeste og ærbødige Tak for den store Ære de (!) har behaget at vise mig ved Tilegnelsen af Deres zirlige og nøjagtige Udgave af *Volospá*, med forudskikkede lærde og sindrige Bemærkninger. I denne Anledning maa jeg dog anføre enkelte af mine Undskyldningsgrunde. Jeg vilde ikke besvare denne Deres mig saa hædrende Dedication (:som jeg tilligemed Deres Brev, ikke bekom førend mod Sidstningen af næstafvigte Aar:) førend jeg kunde overraske Dem med lignende Gjengjæld. Jeg udsatte saaledes Besvarelsen indtil hosfølgende Oversættelse af *Sneglu-Halle* var udkommen. Jeg beder Dem at modtage gunstigst dens forudskikkede Tilegnelse, samt de hoslagte 3. Exemplarer af Pjecen. I det jeg skyldigst takker for Meddelelsen af de skjønne tydske Oversættelser af Danske Poesier, samt originale Forsøg i dette Sprog ved Deres Elever, overlader jeg til Deres Højvelbaarenhed om De ikke i mit Navn vil overlevere en af dem, Hr. *Hobach*, som har oversat min Afhandling om den gothisk-græske Fest, — et af bemeldte

Exemplarer med min forbindtlige Hilsen. Begge de mig tilsendte Oversættelser af *Prams* og *Baggesens* Viser lod jeg indrykke i et her udkommende *Morgenblad*, udgivet af Dr. *Høst*, og de fandt almindeligt Bifald. Særskilte Exemplarer af Nummeret bløve mig lovede, men Udgiveren holdt ikke dette Løfte. Endvidere udsatte jeg min Skrivelse for at kunne lade hosfølge Slutningen af *Sturlunga* med Biskop *Arnes* Saga — og nu hosfølger saaledes denne i *Værkets 3de og 4de Bind* (eller 2den Binds 1. og 2. Deel). — Ogsaa havde jeg ønsket at kunne sende 1. Deel af min Danske Oversættelse af *den ældre Edda* hvori Deres Navn og Bemærkninger tit forekomme; det bliver nu blot ved Subscriptionsplanen. Ogsaa dette Værks Udgave er bleven forhindret i 3 a 4 Maaneder, skjønt kun 4 a 5 Ark af 1ste Deel vare utrykte, blot af den Aarsag, at det var begyndt at aftrykkes paa fransk Papir, og Forlæggeren er to Gange bleven narret med Forsendelser, som ikke svarte dertil; nu ventes 3de Gang et passende Quantum Papir, førend den ommeldte Del kan udkomme. Saa snart det skeer, skal jeg ikke glemme at meddele Dem samme, som en af Dem [!], der har største Rettighed dertil i saa mange Henseender.

Mine øvrige Forhindringer i at skrive have bestaaet i uophørlige Forretninger, tildels Reiser, og endelig dertil kommende literære Stridigheder med tvende Brødre, — α) Dr. *Baden* (bekjendt ved adskillige antiqvariske og juridiske Skrifter) som i afvigte Sommer angreb mine da udkomne herhos følgende) *Bidrag til nordisk Archæologie* paa en højst inhuman og uanstændig Maade, under mit eget Navn (ved at fordreje mine Ord) samt sit tillagte falske (*L. Jacobsen*) som Anmærkningernes Forfatter. Mine tvende Svar paa hans tvende Pjecer lader jeg ogsaa hosfølge. β) Professor *Torkel Baden*, Secretær ved vort Kunstacademie, og ellers bekjendt som latinsk Philolog og Forfatter til nogle Smaa-Skrifter over Antikerne — hvis Skrift *om den nordiske Mythologies Ubrugbarhed for Kunsten*, hvori han ogsaa har angrebet *Dem*, jeg og vedlægger, tilligemed mine derved gjorte *Bemærkninger*. Disse ere siden blevne fuldkommen billigede ved en *Recension* i *Danske Litteratur-Tidende* og ved en Opsats i *Rahbeks Danske Tilskuere* samt

adskillige Anmeldelser i flere af vore Blade. I Sverrig hersker for nærværende Tid en lignende Strid mellem de saakaldte Klassikere og Romantikere — men Kunstnere der have præsteret hidindtil mere i Æmner af den nordiske Mythologie end vore Danske. Siden i Fjor har jeg efter Kongl. Befaling holdt Forelæsninger ved Kunstakademiet over denne Viden-skab (og deri ikke glemmt at lade Deres Bestræbelser vederfares Ret — men De seer heraf hvorledes visse derved ansatte meget formaaende Mænd (:hvoriblandt man dog ingenlunde kan regne Academiets nu fraværende høje Præces Prinds *Christian Frederik*;) arbeide derimod. Dog have mine Forelæsninger ingenlunde manglet Bifald af fortjente og berømte Kunstnere.

Ellers kan jeg, i Henseende til min egen nærværende Tilstand, underrette Dem, kjæreste højstærede Ven! saaledes derom: at jeg i forrige Aar erholdt fast Kongl. Gage af 600 Specier for at holde Forelæsninger over Nordens gamle Literatur og Mythologie, saavel ved Kiøbenhavns Universitet som dets Kunst-Academie, samt tillige arbeide ved oldnordiske Skrifters Udgivelse m. m. Af de sidstmeldte er 3de og sidste Deel af den ældre Eddas store Udgave nu allerede under Pressen — Jeg har ogsaa allerede for nogen Tid siden, forlovet mig med en ung elskværdig Pige *Nicoline Dorothea Barbara Frydensberg*, hvis Fader, Justitzraad og Amtsforvalter over Kjøbenhavns Amt, først for en Maanedstid siden er, tilligemed hende, flyttet her til Staden, da han før har havt lignende Embeder ude i *Sjælland (Kallundborg)* og i *Island*, hvor min Kjæreste er født og tildels opdraget. Ellers ere hendes Forældre begge Danske, og jeg har tilbragt 9 Aar i deres Hus i Island, som jeg allerede før har skrevet Dem. Jeg har saaledes længe været nøje bekjendt med den hele Familie, som ikke er rig, men hæderlig bekjendt fra den moralske Side ved almindelig Agtelse.

De mig ved Deres sidste højstærede Skrivelse, tilsendte Skrifter, bestemte for Andre, befordre jeg ufortøvet til Vedkommende, og kan derfor bringe Dem inderlig Tak forsaavidt de ikke selv have gjort det. Især kan jeg nu overbringe

venskabelig Hilsen og Taksigelse fra Hans Excellence, Geheime Conferenzraad *Johan Bülow* til *Sanderumgaard*, Ridder af Elephanten &c. for det ham tilstillede Exemplar af Deres *Völospá*; — Jeg har i afvigte Sommer i Selskab med ham, gjort en Reise til *Gorms* og *Thyra Dannebods* Grave ved Jellinge, og beskriver den efter hans Ønske — da han tillige lader gravere tvende forskjellige dertilhørende Prospector. Saasnart dette lille Værk kommer ud vil han tilsende Dem samme som et Bevis paa sin Højagtelse og Erkjendtlighed. —

Den 8de Decembr.

En temmelig svær Forkjølelse har været Aarsag til Opsættelsen af dette Brevs Afgang. Jeg vedlægger endvidere to Nummere af Bladet *Kjøbenhavns Skilderie*, som henhørende til den mythologiske Stridighed.

Snart udkommer 3de Binds 2det Hefte af vore *Antiqvariske Annaler* som da upaatvivlelig vil blive Dem tilstillet. Deri indeholdes, blandt andet, en Afhandling af mig om trende i Engelland fundne Guldringe med Runeskrifter. Den sidste blev funden ved *Carlisle* i Cumberland 1818. og en Tegning af den sendt til mig med Anmodning om dens Forklaring. Jeg forfattede denne paa Latin, og den blev trykt i Newcastle med megen typographisk Eleganz — men jeg ejer kun et Exemplar deraf, da særskilte ikke vare at bekomme, eftersom det indrykkes i det derværende antiqvariske Selskabs Skrifter. I bemeldte Hefte vil og findes Fortegnelse over de Oldsager som ved Kjøb eller Gave ere overladte vort Musæum fra 1816 til 1820. Deri blandt ere Adskillige mærkværdige fra Island. I det Hele besidder det nu vel 6000 Nummere. — Ret nu have vi faaet nogle af højeste Mærkværdighed fra *Thyre Dannebods* Gravhøj i Jellinge f: Ex: a) Et lille Sølvbæger med ophøjet Arbeide med sammenslyngede Slinger (i de gamle Runestens Huggeres Smag) indvendig stærk forgyldt eller belagt med Guldplader; b) en lille meget net udarbejdet Fugl af Guld; c) nogle udskaarne Træ-Zirater, malede med forskjellige Farver, som have trodset Fugtighed og Muld i henved 900 Aar — og som muelig ere paasatte ved Oliemal-

ning m. m. Ulykkeligvis har Gravkammeret, som er henved 11 Al. langt 5 Al. bredt, dækket med tredobbelt Loft af svære Egebjelker og Planker — været plyndret for adskillige Aarhundreder siden, af Skattegravere, som da uden Tvivl have borttaget det kostbareste og beste. Dette have de tabt eller forsmået. Desuden har man fundet en vinget Figur af Træ, en sort Trætavle med Sølvstifter i, som dog strax gik i Stykker m. m.

Fra Etatsraad *Thorlacius* og Prof. *Nyerup* har jeg meget venskabelige Hilsener at bringe. Den sidstmeldte lader vedlægge hans nylig udkomne Program til hans Forelæsninger over *den indiske Literatur*, hvoraf vort Universitets Bibliothek nu har erhvervet saa betydelige Skatte.

Med uindskrænket Højagtelse og Erkjendtlighed, samt de varmeste Ønsker for Deres beste Held og Velgaaende har jeg den Ære at tegne mig

Deres Højvelbaarenheds

ærbødigste og hengivneste Ven og Hædrer

Finn Magnusen.

Kiøbenhavn, den 17de Maji 1821.

Højædle Velbaarne, højstærede Hr. Velynder!

Den 8de December f. A: afsendte jeg til Dem, over Leipzig (gjennem den Gyldendalske Boghandling her i Staden) følgende Skrifter i 2de Pakker, som jeg meget ønsker at vide have naaet deres Bestemmelse, nemlig: . . . [væsentligst de i forrige brev nævnte værker] . . . Med vor fælles gode Ven, den lærde og utrættelige *Nyerup* (som nu faaer den af mig meget attraaede men nu af mig dog uopnaaelige Glæde at see og tale med Dem) sender jeg endvidere:

En lille *Afhandling* af mig om gamle *Ringe med Rune-Indskrifter* (et særskilt Aftryk af vore Antiquariske Annaler 3de Binds 2det Hefte, som De faaer paa en anden Maade).

Mine *Oplysninger om Kilderne til Prof. T. Badens Sammenligning mellem den nordiske og græsk-romerske Mythologie* 1821. — 1. Deel af min danske Oversættelse af *den ældre Edda* 1821. Det nye islandske Digt *Forsetaheimt* 1821. — — Særskilte

Aftryk af de Blade i *Kiøbenhavns nyeste Skilderie* hvori min og *Torkel Badens* videre Ordvexling indeholdes.

Prof. *Nyerup* kan underrette Dem nærmere om Sammenhængen af denne vidtløftige Badenske Strid, hvormed mangfoldige Ubehageligheder og Chicaner ere mig vederfarne, blot fordi jeg, efter mig af Regjeringen paalagt Pligt, har søgt at bevise, udvikle og forklare Deres Yndlingsats: Den nordiske Mythologies Brugbarhed for de skønne Kunster. Har end, saa at sige, hele Kunst-Academiet reist sig mod mig, ved dets Secretærs Indflydelse, saa har jeg dog vore fleste bekjendte Videnskabsmænd paa min Side. Ogsaa har her nu, uden mindste Opfordring eller Tilvirkning fra min Side, dannet sig et Selskab, dels bestaaende af Mænd udmærkede ved høj Byrd og patriotisk Tænkemaade, dels af Embedsmænd og Lærde, som vil udsætte Præmier til 600 Sølv-Rigsdalers Beløb, for de beste Kunstværker, hvortil Sujetterne ere tagne af den oldnordiske Gudelære. Planen er mig ellers endnu gandske ubekjendt, men er dog, som jeg hører, nu kommet til Modenhed og Subscriptionen for den ommeldte Sum fuldkommen bragt til Veje.

Iøvrigt har jeg nu intet at tilføje uden hvad vor gode *Nyerup* kan berette Dem mundtlig. Endnu lever jeg i ugift Stand, men haaber endelig til Efteraaret at kunne fuldkommen forenes med min højligen elskede *Nicoline*. Gid jeg snart maa høre fra Dem at De befinder Dem fuldkommen vel og nyder saaledes den Lyksalighed som De saa højlig fortjener! Dette ønskes oprigtigst af

Deres Velbaarenheds ærbødigste og hengivneste
Finn Magnusen.

E. S. 14 Ark ere allerede trykte af den ældre *Eddas* store Udgaave 3de og sidste Deel.

Kiøbenhavn, den 28de Martz 1822.

Allerhøjestærede Hr. Ven!

Af Deres sidste nylig ankomne Skrivelse til vor fælles Ven, Hr. Prof. *Nyerup* maa jeg slutte at en lille i Octobr. sidste Aar ved Lejlighed afsendt Pakke med min *Jellinge-Reise* (:hvoraf et Exemplar atter vedlægges, skjønt de ere

sjeldne, som særskilte Aftryk af Tidsskriftet *Danske Reiseiagttagelser*)¹⁾. De deri ommeldte Stentryk ere endnu ikke udkomne formedelst Vedkommendes Langsomhed i Officinet. Mere oplysende Kobberstik ville udkomme tilligemed en anden Beretning om *Jellinge-højene* i det snart udkommende Hefte af *antiquariske Annaler*. I ommeldte Pakke vare og Breve til Dem samt Hr. *Hobach*, (til skyldig Taksigelse for hans kjærkomne danske Brev og smukke tydske Lykønskingsdigt til mit og min elskede *Nicolines* Bryllup. Det holdtes (lige som jeg da skrev) i *Lyngby*, i Nærheden af denne Hovedstad, den 6te November f. A. Vi aflægge ellers begge vores ærbødigste og inderligste Tak, saavel til Deres Højvelbaarenhed som til Hr. *Hobach* for Deres gode og venskabelige Ønsker i denne for os saa højtidelige Anledning. Vi have siden, i vor nye Bolig (Hiørnet af Kristalgaden og Nørregaden Nr. 242, lige i Nærheden af *Münter*, *Thorlacius*, *Ørsted*, *Oehlenschlaeger*, *P. E. Müller*, *Wad* og end flere Professorer) levet ret vel og fornøjelig. Dog gjør et betydeligt Afdrag, som jeg aarlig maa svare til Enkekassen, vort Udkomme noget knapt nu for Tiden, men vi haabe at vi kunne hjælpe os igjennem med Nøjsomhed, indtil vore Kaar forbedres ved Indtægternes Forøgelse, hvorom jeg har noget Haab. *Deus providebit!* — hidtil har det truffet ind, og jeg haaber at det ligeledes vil skee i Fremtiden, skjönt Udsigterne nu ikke ere fuldkommen lyse.

Den *anden Deel* af min *Danske Oversættelse af den ældre Edda* er nu udkommen, og jeg tager mig den Frihed at lade den hosfølge. Ogsaa vedlægger jeg nogle Aftryk af *Literatur-Bladet* (som følger med den saakaldte *Harpe*, et nyt Ugeblad) — der indeholde nogle Repliker af mig i den *Badenske* Strid, artistiske Efterretninger fra *Sverrig*, og en Anmeldelse af *Rafns Kjæmpehistorier* 1ste Bind (indeholdende en dansk Oversættelse af *Rolf Krakes Saga*), 2det Bind vil snart udkomme, og indeholde *Volsunga-Saga* bearbejdet paa samme Maade. I afvigte Aar udkom her to Sørgepsil hvorfra Æmnet er taget af Sagaerne *Ingemanns: Kampen for Valhall* (fra Kristen-

¹⁾ Eftersætningen mangler.

dommens Indførelse i Island) og *Bojes: Brødrene i Lejre*. De har vel allerede erfaret at *Walter Scott* (i hans *Pirat*) er begyndt at tage sig af de nordiske Oldsagn og Mythologie. — Hans Yttringer m. m. om *Nornerne* stemmer nøje overens med mine Tanker i Indledningen til *Vala's Spaadom*, og ligeledes (for saavidt sligt der kunde anbringes) med deres [!] ypperlige Afhandling om *Nornerne* (af den højere Art) i *nordische Blumen*. Han har før givet et engelsk Uddrag af *Eyrbyggia Saga* i hans og *Jamiesons Illustrations of northern Antiquities*.

Jeg er D. H. og Colleger meget forbunden for det mig sendte Diplom som Medlem af Selskabet: *die Dänenfreunde an der Donau*. Jeg er saa heldig at kunne tilsende Dem selv et andet, som *Æres-Medlem* af vort *islandske literære Selskab*, udfærdiget allerede under 21de Janr. d. A. med Selskabets derhos følgende Love. — Den 30. dennes holde vi vor aarlige General-forsamling; o! gid vi havde den [Glæde] og Fornøjelse at see dem [!] der blandt os! — Jeg arbejder i denne Tid, saa at sige Dag og Nat, paa de af det aarligen udgivne *Annaler* samt andre dets Anliggender, da jeg p. t. er dets Formand. Dertil kommer mange andre Arbejder, saa at jeg knap har Tid til at skrive disse Linier, hvilke jeg ogsaa snart maa slutte.

De nyeste, aldeles ikke glædelige Efterretninger fra Island, vedlægges i Bladet Dagen Nr. 72 for d. A. De ere meddelte der af mig selv. Gid den nysudbrudte Vulkan vilde fremdeles blive ligesaa uskadelig som den havde været til Postskibets Afgang — men jeg frygter meget for at høre værre Efterretninger siden; NB. Orkanen den 11. Marts giver mig især megen Aarsag til Mistanke om et nyt Udbrud i de Dage!

Jeg nødes til at slutte med mine og min gode Kones beste Ønsker for Dem, Deres Familie og den gode Hr. *Hohbach*, som vi meget ønske vilde snart besøge *Kjøbenhavn* da Haabet om Deres Komme hertil dog desværre! ganske er forsvundet. Med den inderligste Højagtelse og Hengivenhed forbliver jeg uforanderligen

Deres forbundne, ærbødige og oprigtige Ven

F. Magnusen

E. S. Saasnart det isl. Selskabs *Sagnablöd* og aarlige danske Beretning udkomme skal jeg afsende dem til *Perthes & Besser*, hvis bedre Lejlighed ikke falder. Undskyld mit store Hastværk.

Kiøbenhavn, den 19de Junii 1823.

Højvelbaarne Herre, allerhøjstærede Velynder!

Mangehaande Hindringer og Forretninger, hvortil Communicationens Besværlighed og Kostbarhed kommer, have i lang Tid afholdt mig fra at besvære D. H., hvis Tid er end vigtigere end min, med mine Skriverier. Nu, da den *4de og sidste Deel* af min Danske Oversættelse af *den ældre Edda* endelig er færdig, iler jeg med at sende den samt den næstforegaaende *3die Deel* — idet jeg tillige aflægger min ærbødige og indstændigste Taksigelse for de tre ved ærede Skrivelse af 14 Febr. d. A. mig tilhændekomne Skrifter fra Deres kjære Haand nemlig: 1) *Zerstreute Blätter* 1. Sammlung, 2) *Völuspá* e Cod. Vidal., 3) *Møllers Abhandlung u. die Brauchbarkeit der nord. Götterlehre* — som alle interesserede mig særdeles meget.

Da jeg formoder at Porto af directe bortsendte Bøger langt overgaa deres Værdie sender jeg ommeldte to sidste Dele af *Edda* under Adresse fra den *Gyldendalske Boghandling* her i Staden til Boghandler *Hr. Vogel* i Leipzig — og lader ved samme Lejlighed hosfølge: *Islensk Sagnablöd* 6. og 7. *Deild* (1822 og 1823) med Selskabets danske Bekjendtgjørelser for de to sidste Aar, min *Udsigt over Snorre Sturlesons Liv og Levnet* (der og vil findes i det snart udkommende 18de Bind af det *Skandinaviske Literatur Selskabs Skrifter*) — samt endelig end et Exemplar af mine *Oplysninger om Kilderne til Prof. T. Badens Sammenligning mellem den græsk-romerske og den nordiske Mythologie*.

Med De Hrr. Brødre *Baden* (begge mine ivrige og næsten eneste Modstandere) gaar det nu ellers temmelig slet. — G. L. B. er afsat fra sine Embeder, bortløbet af Landet til Christiania, og skal der være bleven sat i Fængsel. — T. B. har, siden vort Kunst-Academies Præses H. H. Prinds *Christian* kom tilbage fra Udlandet, havt adskillige Ubehageligheder ved sin

Embedsførelse (eller i Anledning deraf) og har nu fundet det tjenligt at søge om sin Entledigelse fra Secretariatet ved dette Academie, hvor han neppe vil blive savnet af mange.

Dr. *Brynjulfens* Disputatz om *Runernes Oprindelse* (*Periculum runologicum*) vilde jeg have sendt, hvis jeg ikke vidste at det nu ved denne samme Lejlighed tilstilles Dem fra vor fælles Ven Hr. Etatsraad *Thorlacius*.

Af den 3de og sidste Deel af *den ældre Eddas* Original-Udgave som (blandt andet) skaffer mig nok at bestille, er det 41de Ark nu under Pressen. Jeg haaber at den vil blive færdig inden Aarets Udgang. — For et Aars Tid siden behagede vor Konge allernaadigst at udnævne mig til Medlem af Commissionen for det Arnæ-Magnæanske Legat. — Af de *antiquariske Annaler* er 4de Binds 1ste Hefte nu under Pressen. Det vil indeholde min og Cancellieraad *Thomsens* (Commissions Secretairs) Beskrivelse over Mindesmærkerne i *Jellinge* og dets Omegn med tvende Kobbere forestillende *Thyras* Gravhøj i Profil tilligemed de mærkværdigste der fundne Oldsager — med adskillige flere Afhandlinger og en Liste over den særdeles betydelige Tilvæxt som vort nordisk-antiquariske Museum har erholdt siden dets sidste Bekjendtgjørelse. Det indeholder nu over 6000 Nummere, hvoraf nogle meget mærkværdige og maaske unigue i sit Slags —

Jeg tænker paa, hvis Gud under mig Liv og Hilsen, at udgive *Edda-Læren og dens Oprindelse* i 4 Bind, samt desuden Et Bind *nordiske Digtninger*, hvorpaa jeg tager mig den Frihed at vedlægge nogle Subscriptionsplaner. Om disse og flere Arbejder kan jeg vel ellers med rette sige: *ars longa, vita brevis*. — Jeg frygter for at mine Embedspligter kunne betydelig formeres, men kan dog ej undslaa mig derfor hvis de medbringe nogen Forøgelse i Indtægterne, som jeg rigtignok behøver. Om det og andet siger jeg med en af vore gamle Konger: *Deus providebit!* Til Dato er min huslige Stilling uforandret; saa indskrænket som det kan skee med Anstændighed. Gud har givet mig en af de beste og fornuftigste Koner men hidindtil ere vi uden Børn.

Prof. *Rask* er nylig kommet hjem fra Ostindien med et Udbytte af Sprog-Oplysninger og asiatiske Haandskrifter,

hvorom de lærde Tidender sikkert ville give Dem fuldstændig Underretning.

I Anledning af *Snorre Sturlesøns* Levnet falder det mig ind: at det ikke maa blive ubemærket i Tydske Blade hvilken mageløs Ignorance eller Uforskammenhed T. B. har lagt for Dagen ved at paastaa at *Snorre Sturlesøn* og *Are Frode* som aldrig have sat sin Fod i Tydskland have studeret i *Cölln* og der omarbejdet den romerske Mythologie til nordisk! — og slige Folk ville dog lære andre hvad de skulle tænke om Nordens gamle Historie og Literatur! *sat sapienti!*

Ligesom jeg kan tolke D. H. vort islandske literære Selskabs uindskrænkede og ærbødige Højagtelse, saaledes maa jeg og bede Dem at tilkjendegive den ædle *Gesellschaft der Dänenfreunde an der Donau* mine lignende Følelser. Jeg har endnu ikke været saa heldig at kunne gennemlæse dette Selskabs Statuter, da det hertil sendte Exemplar rimeligvis er forkommet i Circulation mellem Mange. Men nu ere de kanske trykte? —

Nu nødes jeg til at afbryde, men henlever, med de inderligste Ønsker for Deres og samtlige Kjæres beste Held og Velbefindende

Deres Højvelbaarenheds ærbødigste og forbundneste

Ven og Tiener

Finn Magnusen.

E. S. I Norge er et meget vigtigt Skrift udkommet, under Titel af *Norske Mindesmærker ved Klüwer* med mange Stentryk; det indeholder egentlig en antiqvarisk Reise-Beskrivelse i det nordenfjeldske Norge; deri ere f. Ex. 2 Ruuestene aftegnede der laa over Gravurner inde i Høje. Forfatteren er Capitaine og Adjutant i den norske Armée, og jeg har, efter hans Anmodning, givet ham adskillige Forklaringer over Indskrifterne m. m. som jeg af norske Blade seer at han har benyttet, og ere blevne der vel optagne — men hidindtil veed jeg ikke at noget Exemplar af Værket er ankommet her til Staden.

Oberst Andreas Undall's Selvbiografi.

Meddelt ved Joh. Lesser.

I 1886 modtog 18. Bataillon en Del Papirer vedrørende sin første Chef, ovennævnte A. U., som Gave fra Sønnesønnen Hofjægermester Verner Undall „for at de kunne opbevares ved Bataillonens Portrætsamling ved Bedstefadrens Billede, hvortil de nærmest høre“. Disse Papirer bestaa, foruden af forskellige, originale Dokumenter (Bestallinger, Patenter o. lig.) af 3 Selvbiografier. Den ene af dem, der er hæftet i Omslag, gaar fra 1733 til 1794 og er derefter fortsat af Enken til 1818; med 18. Bataillons Tilladelse gjengives den her, ved Noter suppleret fra de 2 andre, II og III. II findes paa løse Ark, III fylder kun 1 Ark; de gaa henholdsvis til 1788 og 1777. Med Hensyn til Oberst Undall og hans Slægtninge henledes Opmærksomheden paa Arkivar Thomles Afhandling: „De ældste Led af Familien Undal (Undabl) i Norge“ i 5 Række Bind I—III, som ikke var afsluttet, da nærværende Biografi indsendtes. Nu at tilføje specielle Høvisninger hertil i Noterne, synes uforødent, da Navnene paa de omhandlede Personer let vil findes i Registerne til nævnte Bind.

1738 den 4. Nov. blev jeg født udi Arendal i Norge. Min Fader Laurids Undall, en Søn af Andreas U., der døde som Stiftamtmand i Bergen 1728¹⁾, og havde til Moder en Datter af Biskop Jersin²⁾, var da Student³⁾, og min Moder var en Datter af Kjøbmand Peder Otto og Kjøbmand Falcks Datter. Jeg forblev hos min Moder til jeg var 6 Aar gammel, da min Fader, som var bleven Lagmand i Stavanger, kom hjem;

¹⁾ Andreas U., c. 1669—1728, se Biogr. Lex. XVIII 82.

²⁾ Catharina J., D. af Biskop Jac. Jensen J., 1633—94, se Biogr. Lex. VIII 457.

³⁾ Faderen var Sorenskriver i Nedenæs Len til 1744.

og 1744 om Sommeren rejste jeg med dem til Stavanger, hvor mine Forældre endnu fik 3 Sønner, som strax efter Fødselen døde. Min Faders Indkomster vare smaa; det lidet, de ejede, maatte de tilsætte. Der paa Stedet kunde jeg af Mangel paa Lærere ikke lære noget. Regne, skrive og lidt Latin var alt¹⁾. Min Fader besluttede derfor, 1753 at sende mig til sin Broder, Regimentskvartermester U. i Bergen, hvor jeg hos hans Ven, Hr. Notarius publicus Alstrup lærte noget Fransk og Matematik. Strax efter min Ankomst til Bergen yttrede jeg min Begjærlighed efter at komme i det Militære, som min Fader og indvilligede.

1753 den 13. Okt. blev jeg Korporal ved det 2. Bergenhussiske nat. Inf. Rgmt. under Hr. Generalmajor v. Segelcke's²⁾ Kommando³⁾.

1754⁴⁾ gjorde jeg Tjeneste ved Bergens Garnison som Soldat og Underofficer i 3 Maaneder⁵⁾, og 1755 rejste jeg hjem til Stavanger, hvor jeg forblev, da jeg

1756 den 14. Juli blev virkelig Sekondlnt. ved 2. Vesterlehnske Regiment mod at min Fader betalte til den afgaaende Kapitajn v. Hübsch 400 r.

1758 i Foraaret blev jeg kommanderet til Christianssand, hvor jeg som Officer kom til at ligge i Garnison, og skulde have været paa Flaaden, men vi fik Kontraordre; jeg rejste altsaa hjem.

1758 den 26. Dec. om Morgenen Kl. 8 døde min kæreste og uforglemmelige Fader⁶⁾.

¹⁾ Faderen lod ham „gaa sig til Haande udi hans Embedsforretninger baade som Lagmand og 2 Aar som konstitueret Amtmand udi Stavanger.“ (III).

²⁾ Christian Vilhelm Segelcke, f. ¹⁴/₇, 1682, † ²⁴/₂, 1763, blev først ³¹/₈, 1754 Generalmajor.

³⁾ „og Hr. Oberstlnt. v. Beyer's Kompagni“. (II); Valentin B., f. o. 1693 i Bergen.

⁴⁾ s. A. blev U. konfirmeret i Korskirken i Bergen. (II).

⁵⁾ „og stod jeg første Gang Skildvagt udenfor min salig Farfaders Gaard, som da beboedes af den daværende Stiftamtmand v. Cicignon [Ulrik Frederik C., 1699—1772, se Biogr. Lex. III 593], da denne Gaard fra min Farfaders Tid af som den første Stiftamtmand, der havde beboet samme, bestandig af Efterfølgende var kjøbt og beboet.“ (II).

⁶⁾ „uden at kunne efterlade sig noget“ (III).

1759 blev jeg atter i Foraaret kommanderet til Christianssand for at embarkeres paa Flaaden¹⁾. Jeg kom paa Orlogsskibet „Grønland“, som førte 50 Kanoner, under Kommandørkapitajn Fiskers²⁾ Kommando, og gik med det til den franske Bugt, hvor jeg ankrede ved St. Martin, og var i Land der og i la Rochelle. Og da vi havde opholdt os der i en 4 à 5 Uger, gik vi tilsejls med en Koffardiflaade af 14 Skibe til Kjøbenhavn, hvor vi i August Maaned ankom, og blev incorporeret under de derværende norske Nationale under Hr. Oberstlnt. v. Giese's³⁾, Kommando, som efter at jeg havde gjort 2 Officersvagter, tog mig til Adjutant ved samme⁴⁾.

1759 den 28. Dec. fik jeg Premierlnts. Karakter, og

1760 i Juni Maaned blev jeg fra Hs. Maj. salig Kong Frederik V ved Generalmajor og Kommandant v. Hauch⁵⁾ spurgt, om jeg havde Lyst at gaa i fransk Tjeneste, da Hs. Maj. vilde give mig Rejsepenge, dobbelt Gage og hvad jeg iøvrigt efter Omstændighederne maatte behøve⁶⁾. Jeg modtog med den inderligste Glæde dette allern. Tilbud, rejste i Juli gjennem Holsten, Hamborg⁷⁾, Bremen, Oldenborg, Holland og derfra til det Hessiske, Kölln og Bonn, hvorfra jeg tog op ad Rhinstrømmen til Frankfurt a. M. og derfra til Armeen, som laa i det Hessen-Kasselske, hvor jeg strax blev ansat

¹⁾ efter Ansøgning „i en andens Sted, som ønskede at blive hjemme“ (III).

²⁾ Lorents Henrik F., 1720—97, se Biogr. Lex. V 179.

³⁾ Oberstlnt. Chr. Frederik G. i Garden t. F. var Kommandør for det af Normændene dannede „norske Feltregiment“, f. $\frac{23}{11}$ 1707, † $\frac{17}{12}$ 72 som Oberst; g. m. Margr. Christine f. Breuning, f. $\frac{1}{4}$ 1715, † $\frac{29}{4}$ 90.

⁴⁾ Ved Hoffets Ankomst til Kjøbenhavn paa denne Tid blev Frederik V's Opmærksomhed henledet paa ham; han blev saaledes oftere tilsagt til Hofballerne. (II).

⁵⁾ Andreas H., 1708—82, se Biogr. Lex. VII 139 ff. H. blev først 1765 Kommandant paa Kronborg.

⁶⁾ I III omtales dette saaledes: „Ubekendt af alle og uden Venner var min Entrée i Kjøbenhavn, men ved det guddommelige Forsyns uransagelige Førelse opvakte min uforglemmelige Konges, Hs. Højstsalige Maj. Kong Frederik V's Hjerte til en allern. Opmærksomhed for mig, som foraarsagede at han allern. befalede, at jeg skulde tillades at rejse ud til den kgl. franske Armeé . . .“

⁷⁾ „hvor min Tjener blev syg, som foraarsagede mig et Ophold der af 14 Dage“. (II).

som Sekondlnt. ved Regimentet Royal Suédois, hvortil jeg var rekommanderet, og hvortil jeg ankom i October, og forrettede jeg derved Garnisonsmajor Tjeneste og gjorde den paafølgende Vinter og Sommer Campagnen med. Affairer, hvorved jeg risikerede noget af Betydenhed, kan jeg ej rose mig af at have bivaanet; ved Grünberg tog vi 4000 Mand til Fange, da vi vare 6 til 7 Gange saa stærke som Fjenden, og ved Hamm og Schlidingen tabte vi en 3 til 4000 Mand af Døde og Saarede, uagtet vi vare næsteu 3 Gange saa stærke som vore Fjender under Prins Ferdinands Kommando¹⁾. Vore Engagements i de øvrige smaa Affairer fortjene ej at nævnes. I Efteraaret 1761 blev alle danske Officerer tilbagekaldt, jeg altsaa ogsaa. I Januar 1762 kom jeg til Kjøbenhavn²⁾, hvor

¹⁾ I II skriver U. om Krigsbegivenhederne følgende: „1761 i Februar maatte vi bryde op og marschere til Friedberg, da Fjenden nærmede sig, og derfra gjøre en forceret Marsch (efter at vi havde opbrændt Magasinet) med en Del af Armeen til Grünberg, hvor vi tog Arveprinsen af Brunsvigs hele Korps til Fange, som bestod af 4000 Mand, nemlig 2 Regimenter Hessen, 1 Brunsvigsk og 1 Hannoveransk, og marscherede vi derpaa til Homborg, hvor vi forblev til Udgangen [af] Marts, da vi med megen Besvær marscherede derfra til Kölln, hvor vi forblev til i Maj Maaned, da vi marscherede til Essen og saa i Lejren ved Soest. Og da vi oprød derfra med en Armeé af 110,000 Mand for at belejre Münster og Lippstadt og med 40,000 Mand deraf at formere en Lejr til Beskyttelse for de Belejrende, havde Prins Ferdinand samme Nat ved en forceret Marsch trukket sig bag Armeen, og da vi vare ankomne til Werle, attackerede han vor Arrieregarde for at bemestre sig vor Feltekvipage, som vel ej lykkedes ham, da vi ved vort Feltartilleri drev ham tilbage. Dog vare vi ved denne Lejlighed udsat for Mangel af Levnetsmidler og vor Feltekvipage, som vi først efter 3 Dages Forløb fik, da vi maatte marschere tilbage for at forfølge Fjenden, som trak sig til Hamm. Den 16. Juli gjorde vi et Forsøg paa at attackere ham i hans Forskanskninger paa 3 Steder, men bleve med et Tab af omtrent 4000 Mand drevet tilbage. Siden forefaldt intet af Betydenhed. Jeg marscherede vel et Par Gange ud med Volontærer af Armeen, dels for at rekognoscere og indbringe Efterretninger fra Fjenden, og dels igjen at opbygge en Bro ved Dorsten, som af Fjenden var afbrudt, men derved forefaldt intet. Vi kemperede til den 28. Nov., da vi og „bosaquerede“ os i Jorden, og derpaa marscherede vi i Vinterkvarter i Kölln am Rhein.“

²⁾ „alle, som ved andres Forbøn vare udkommanderede, havde faaet og fik uden Forskjel Kapitajns Karakter, men jeg ej“. Af Kongen fik han derimod en Douceur paa 600 r. (III.)

jeg uformodentlig forfandt min kjære Moder, som havde tilsat den sidste Skilling paa og for mig.

1762¹⁾ den 15. Marts blev jeg ansat som ældst Premierlnt. ved det ny oprettede Frikorps under Oberstlnt. v. Favins Kommando²⁾; [jeg] rejste strax derefter til Holsten og blev kommanderet paa Hverving for Jægerne, Husarerne og Frikorpset til Hamborg og Lybæk. I Sept. blev dette Korps igjen reduceret³⁾ og jeg sat paa 12 r. maanedlig Ventepenge.

1762 i Oktober blev jeg med Behold af mine Ventepenge hensat ved det slesvigske gevorbne Regiment Infanteri som den 13. Premierlnt. Jeg vilde ej gaa derhen, fik Tilladelse at blive i Kjøbenhavn til jeg blev bedre employeret, da Hs. Højsalige Maj. havde megen Naade for mig⁴⁾; og 1763 i Sep-

¹⁾ Samtidig fik U. Kgl. Tilladelse til at sælge sin Sekondlntsplads i Norge til Kadet Schou for 700 r.

²⁾ Frederik August F., tidligere Kapitajn i Preussen, ²⁸/₁₀ 1762 dansk Oberstlt., ²⁰/₁₀ s. A. Afsked, ⁹/₈ 1763 Obersts Kar.

³⁾ Det blev oprettet i Anledning af den sandsynlige Krig med Rusland.

⁴⁾ „rejste derpaa om Sommeren 1763 til Fredensborg, for om muligt at forestille min Konge, hvorledes jeg var tilsidesat, da alle mine Kammerater, som ved Rekommandation af Generaler vare udsendt, alle vare blevne Kapitajner, og jeg, som Kongen selv havde udsendt, maatte alene staa tilbage. Men da alle Tilgange vare tilspærrede formedelst det store Tilløb af Supplicanter, var det mig umuligt. Jeg fik derpaa ej alene Hs. Durchl. Hertug af Bevern, men endog en anden god Ven at tale til Kongen for mig, som begge bragte mig de allerglædeligste Efterretninger om min Konges Naade, og blev jeg 4 Dage derefter kaldt til Overkrigssekretær Hs. Exc. Gen. Lieut. Greve Ahlefeldt [Conrad Vilh. A., 1707–91, se Biogr. Lex. I 131], som i Kongens Navn forsikrede mig om allern. Befordring, og en Uge derefter sagde min Ven mig (dog uden at sige at Kongen havde befalet mig det), at Tirsdagen derpaa red Kongen til sin Moder til Hørsholm, da kunde jeg gaa ud paa Vejen og der søge Lejlighed at tiltale Kongen. Jeg spurgte om Kongen havde befalet det, og da han dertil svarede Nej, bad [jeg] ham at excusere, at jeg ej kunde persuadere mig dertil, thi naar jeg ej som Kavaler kunde faa ham i Tale, var det i mine Tanker uanstændigt at søge ham som en Betler. Min Ven lo og sagde, saa fik jeg at gjøre, hvad jeg vilde, men han forsømte imidlertid ej at melde Kongen paa den favorableste Maade mit Svar. Det behagede Hs. Maj., og han sagde, jeg havde Ret, og da Overkrigssekretæren kom om Onsdagen for at referere, befalede Kongen at jeg skulde have hvad for et Kompagni, jeg helst ønskede af de 23 Kompagnier, som paa den Tid vare vakante i Norge, hvilket Kongen lod mig sige ved min Ven, og da Overkrigssekretæren sagde mig det, samt at jeg i det l. vesterlehnske skulde faa et, svarede

tember befalede Hs. Maj., at jeg skulde have hvad for et Kompagni, jeg vilde have af de 21 Kompagnier, som paa den Tid vare ledige ved de norske Nationale. Man havde givet mig et i det 1. vesterlehnske Infanteri, men 60 r. aarlig Pension var belagt, og jeg vilde ej modtage det, da man efter Kongens Befaling maatte forestille mig til det, jeg ønskede.

1763 den 21. Oktober blev jeg Kapitajn og Kompagnichef for det ørkedalske Kompagni under det 3. trondhjemske Regiment¹⁾, hvorhen jeg efter Ordre rejste i Maj 1764, og

jeg, at da der var en Pension af 60 r., som hæftede derpaa, og Kongen allerede havde ladet mig sige, at jeg skulde faa hvad for et, jeg selv ønskede, saa udbad jeg mig det ørkedalske ved det 3. trondhjemske Regiment.“ (II).

- ¹⁾ „den 4. Novbr., da jeg fyldte mit 25. Aar, takkede jeg allerunderd. Kongen paa Fredensborg for Posten, og forblev jeg Vinteren over i Kjøbenhavn, hvor Kongen viste mig mange Prøver paa sin Naade, som ere for vidtløftige at opregne, og efter Kongens allern. Løfte til mig gav han en Student ved Navn Paysen Kancelliraads Karakter og mig de 600 r., som han skulde give for samme. Men Greve Moltke og Geh. Raad Thott satte ham paa Listen med en Del andre, som skulde give Penge til Frederiks Hospital, hvorved jeg tabte samme, som gjorde Kongen meget ondt, og lod han mig i det Sted sige, at at jeg skulde holde mig vel med Gen. Feltmarskalk Greve St. Germain, da han vilde give mig et Kompagni i de ny oprettede Regimenter. Gen. Feltmarskalken mærkede [?], det vilde ej nægtes, han virkelig var min Ven. Jeg fik Ordre fra ham, inden 8 Dage at forføje mig til min Post. Jeg fik strax Lejlighed [d. e. Skibs] til Arendal, meldte ham Dagen efter at jeg om 3 Dage vilde rejse. Han spurgte mig, om det var sandt. Jeg sagde ham at den Militær, som ej vidste at adlyde, kunde umuligt i sin Tid blive duelig til selv at kommandere, og omendskjønt jeg end ved denne min Bortrejse frygtelig blev skilt med mere end Hs. Exc. kunde forestille sig, da jeg kunde smigre mig af min Konges Naade, haabede jeg dog, at Forsynet rigeligt vilde erstatte mig det med mere. Hs. Exc. forsikrede mig om at han var vidende om den Naade, min Konge havde for mig, og at jeg maatte være forvisset om, at han var min sande Ven, samt at hans Bestræbelser alene gik ud paa at give mig Lejlighed til at erhverve mig Kundskaber og Indsigter til fremdeles at kunne fortjene og vedligeholde samme, som inderligt skulde glæde ham, og skulde jeg ej, naar det stod i hans Magt, blive der længere end i 2 Aar, da jeg med Avantage skulde blive forflyttet etc. etc. — 1764 i April tiltraadte jeg altsaa Rejsen til Arendal, Bergen og Trondhjem, hvortil jeg ankom sidst i Juli. Men forinden de 2 Aar vare forløbne, døde min uforglemmelige Konge, min Ven Feltmarskalken kom bort, jeg altsaa gaar højt forladt. 1767 kom Feltmarskalken igjen. Da det 3. trondhj. Rgmt. blev reduceret, blev jeg i Efteraaret sat paa Ventpenge. Men jeg maatte være utaknemlig mod denne

forblev jeg for det meste i Funktion lige saa længe, jeg var der, hvor jeg nød usigelig megen Politesse og Godhed af alle Stedets agtbareste Indvaanere.

1767 den 1. Juli blev Regimentet reduceret og incorporeret i det 1. og 2. trondhjemske Regiment og jeg sat paa 175 r aarlig Ventepenge.

1767 den 1. Oktober blev jeg ansat som Kapitajn og Kompagnichef ved det sjællandske gevorbne Infanteriregiment, som ved Kronprins Frederiks Fødsel blev udnævnt til hans Regiment¹⁾.

1768 den 1. Februar rejste jeg fra Trondhjem over Land igjennem Sverig til Helsingør, hvor Regimentet laa, og med det marscherede jeg i April 1768 til Citadellet Frederikshavn ved Kjøbenhavn, hvor vi garnisonerede.

1769 den 1. April blev jeg forflyttet til norske Livregiment²⁾ som Kapitajn og Kompagnichef, som laa i Kjøbenhavn i Garnison og siden i de ny Barakker ved Volden.

1771 i Juni blev jeg udnævnt til at forrette Generaladjutant Tjeneste hos Kongen. Fik til Nytaar i Stedet for

kære Herre, naar jeg ej tillige anførte den Sandhed, at han, uden at jeg en Gang fik Lejlighed at erindre ham derom, selv erindrede sit Løfte ved at foreslaa mig til et gevorbent Kompagni." (II).

¹⁾ 1768 Kronprinsens, 1808 Kongens, 1838 Kronens Regiment, nu 5. Bataillon.

²⁾ „ . . da Hs. Kgl. Maj. først udi Aaret 1769 allern. tillod, at de af Hs. Maj.'s Officerer, som havde Lyst at gaa udi Kejslerl. russisk Tjeneste, maatte indkomme med deres allerunderd. Ansøgning, meldte jeg mig allerunderd. Men da 18 Officerer havde faaet Tilladelse og deriblandt ingen Normand fandtes, saa understod jeg mig underd., da jeg haabede at samme skulde kontribuere til mit Ønskes Opfyldelse, at forestille samme for Hs. Maj.'s Generalitet; men det havde nær bekommet mig ilde, da man vilde betyde mig, at Hs. Maj. selv havde udsøgt dem, som han allern. vilde tillade at rejse, og at det følgelig var dumdrigt af mig at sige noget derom, som jeg og selv maa tilstaa, naar jeg ej var overtudet om, at min allern. Konge ligesaa meget elskede sine Normænd som sine Danske og andre Nationer, men at vor Udelukkelse alene skete af Mangel paa Talsmænd, da min allern. Konge har andre, langt vigtigere Ting at occupere sig med end at efterse, hvor hans Tjenere ere fødte. Jeg fik imidlertid ingen allern. Bønhørelse, men blev i dets Sted den 1. Maj [ovenfor 1. April] s. A. forsat til det Kgl. norske Livregiment." (III).

Gage 200 r., som vi hver aarlig skulde have¹⁾. Men ved Revolutionen den 17. Januar 1772, da jeg havde Jour, blev jeg uden videre Komplimenter bortvist fra Hoffet og min Post. Jeg taug, til alt var forbi, og de Skyldige vare afstraffede. (Beringskjold²⁾ vil og den Dag havt mig arresteret, men det lykkedes ham ej). Jeg blev opkaldt til Forhør, men de mig tildelte Kabinetsordrer bleve mig alene affordret. Jeg gik derpaa til Arveprinds Frederik, beklagede mig over den Maade, jeg var behandlet paa, udbad mig til Satisfaktion det Kompagni, som paa den Tid var vacant i den Kgl. Livvagt til Fods. Det var allerede bortlovat, men Hs. Kgl. Højhed Arveprinsen lovede mig det første, som blev vacant. Jeg fik det ej, men 3 Uger derefter

1772 den 3. December blev jeg ansat som Kaptajn og Kompagnichef i bemeldte Garde til Fods. Dog tabte jeg min Anciennitet som ældre Kapitajn for Kapitajn Greve Wedell³⁾ og v. d. Lühe⁴⁾, som [o: den sidste] og siden paa Grund deraf blev Premiermajor ved Korpset.

1774 den 21. Oktober, da jeg havde Vagt ved Arveprinsesse Sophie Frederikes⁵⁾ Indtog, fik jeg Majors Karakter⁶⁾. Dog blev siden alle ældre Kapitajners Anciennitet dem forbeholden.

¹⁾ „Den bekjendte [Lille] Juleaftensfejde havde jeg Vagt paa Hovedvagten, og blev den ej afslaaet, som det urigtigt findes anført i det Skrift, som handler om samme. De veg uden at komme i Haandgemæng (hvorved vel Vagten for Overmagten vilde have været nødt til at give efter). Med det Gode fik [jeg] Garderne til at gaa bort.“ (II). Jfr. Hist. Tidsskrift 3 R. IV 422.

²⁾ Magnus B. 1721—1804, var Hovedmanden for Katastrofen hin Dag. Se Biogr. Lex. II 127 ff.

³⁾ Frederik Anton Greve Wedel-Jarlsberg 1747—1811; hans Autobiografi i pers. hist. Tidsskr. IV, 155 f.

⁴⁾ Andr. Aug. v. d. Lühe f. 1741. † 1831 (pers. hist. Tidsskr. 3 R. II, 31 f.) blev Kapt. i Garden $\frac{9}{11}$ 1765 og Major i samme Afdeling $\frac{3}{12}$ 1783.

⁵⁾ f. Prinsesse af Meklenborg-Schwerin, 1758—94, Moder til Kong Christian VIII, se Biogr. Lex. XVI 174.

⁶⁾ „da der iblandt dem, som paa denne betydelige Dag blev forundt Majors Karakter, og befandtes Hr. Major v. Stricker [Carl Alexander S., 1731—1820, se Biogr. Lex. XVI 482 f.] af norske Livregiment, der fordi han havde været udi Kgl. fransk Tjeneste udenfor sin Tur opnaaede samme, saa anholdt jeg og allerunderd. paa samme Grund

1774 den 4. November, som var min Fødselsdag, saa jeg for første Gang Frøken Charlotte Dorothea von Røder, som var født 1758 den 13. Februar, hvis Fader var den udi Aaret 1766 afdøde Hof- og Provincial Jægermester over Nørre Jylland Christian Frederik von Røder, og Moderen, som endnu levede, Ingeborg Maria v. Thombsen, hvis Fader var Justitsraad og Major og Moder en Datter af den gamle, afdøde Etatsraad de Klauman¹⁾.

1775 den 2. Marts blev jeg forlovet med ovenmeldte Frøken v. Røder.

1775 den 15. Marts døde min kære Moder, som havde levet med mig, siden jeg 1768 kom til at garnisonere i Citadellet Frederikshavn, og blev begravet i Frue Kirkegaard tæt ved den Latinske Skole.

1775 den 4. August havde jeg Bryllup i min Svigermoders Hus i Vejle i Jylland, og om Høsten rejste min Svigermoder med os til Kjøbenhavn.

1776 den 14. September Kl. 7¹/₂ slet om Aftenen nedkom min Kone med det første Barn, som var en Søn, udi Kjøbenhavn, som den 21. samme Maaned blev døbt og kaldt Christian Julius efter Kongen og Enkedronningen Juliane Marie. Hans Faddere vare: 1. Kongen, for ham Kammerjunker Finecke, 2. Enkedronningen, for hende min Svigermoder, 3. Kronprins Frederik, for ham Kammerjunker Høeg, 4. Arveprins Frederik, for ham Kammerjunker Warnstedt, 5. Arveprinsesse Sophia Frederika, for hende Fru Kammerjunkerinde Falbe.

1776 den 22. Decbr. døde ovenmeldte min Søn og blev nedsat i Klaumans Begravelse i Holmens Kapel.

og som den ældste udi Hs. Maj.'s Livgarde til Fods om samme Naade, hvilken jeg og ved Hs. Kgl. H.'s allerh. formaaende Forbøn opnaaede. Men 4 Dage efter udvirkede man en Kgl. allern. Ordre, som skilte mig og flere ved Fordelen deraf, uagtet de, som havde været i Kejslerl. russisk Tjeneste og fra mine Eftermænd at være, [være] blevne mine Formænd, beholdt deres Anciennitet." (III). Stricker havde forevrigt ogsaa været i russisk Krigstjeneste.

¹⁾ Charl. Dorothea v. R. blev døbt ¹⁰/₂ 1758, † ¹⁰/₈ 1820; hendes Fader var f. 1726, † ⁵/₈ 67 (ikke 1766); hendes Moder var født 1734. Om Forældrenes Giftermaal se Hist. Tidsskrift 3 R. IV 267. — Nicolaj Bernhard Thombsen, f. o. 1722.

1777 den 7. Marts blev mig givet et Kgl. allern. Løfte paa det første Stiftamtmandskab, som blev ledigt i Norge.

1777 den 10. Maj blev mig fra det Kgl. Danske Kancelli tilmeldt, at Hs. Kgl. Maj. allern. havde behaget at accordere min Ansøgning om at optages i det Adelskab med Anmodning om at indsende Udkastet til det Vaaben, jeg agtede at føre, med Coloriter og Beskrivelse derover, paa det at Patentet derefter kunde udfærdiges. Jeg indsendte det, men meldte tillige, at jeg ikke havde søgt om at optages i noget Adelskab, men kun et allern. Stadfæstelsespatent paa de af mine Forfædre erhvervede adelige Adkomster, og da jeg ej fik det, uagtet Kongen havde approberet min Ansøgning derom og siden Vaabenet, som jeg nu fører, har jeg ej villet modtage Patentet, som Hs. Maj. og gratis havde ladet udfærdige¹⁾.

¹⁾ Om denne Sag skriver U. i III: „1776, da det behagede Hs. Kgl. Maj. at udgive sin højstpriselige Lov om Indfødsretten og det tillige allern. behagede Hs. Maj. at indlemme dem af udenlandsk Adel, som stod udi Hs. Maj.'s Tjeneste, udi sit eget Lands Adel, beviste jeg og allerunderd. mine Forfædres udi Hs. Maj.'s eget Rige erhvervede Adelskab, grundet paa de helligste og urokkeligste Love, som jeg allerunderdanigst udbad mig ved et Kgl. allern. Patent stadfæstet, hvilket Hs. Maj. og ved sin allern. Paategning paa min allerunderd. Ansøgning stadfæstede. Men denne Kgl. Naade har man og berøvet mig, da man i det Sted vil nobilitere mig paany, hvilket jeg paa det Kgl. Danske Kancelli har frabedt mig, dels som noget, der var strikte imod hvad min allern. Konge havde tildelt mig, og dels fordi jeg selv aldrig har havt Lejlighed til at udmærke mig paa saadan Maade, at jeg kunde fortjene Navn af en meriteret Stamfader for en Efterslægt, der havde langt ældre og værdigere Afkom at beraabe sig paa, om og dette for en værdig Undersaat og tro Tjener udi et souveraine Rige skulde behøves. Men af alt dette foranførte vil man dog noksom kunne indse, at jeg uagtet mine allern. Kongers og Hs. Kgl. H.'s allerdyrebareste Naadesbevisninger i alle Begivenheder er bleven skilt med Fordelene af det, som de saa allern. have villet forunde mig og jeg har tjent for, og det uden at nævne at mange af mine Eftermænd med andre particulære Naadesbevisninger og Distinctioner ere blevene benaadede, som ufejlbarligen og havde blevet mig tildelt, naar nogen udi deslige Begivenheder havde ansat mig. Men derpaa understaar jeg mig ej at gøre nogen Pretention, men lader mig alene nøje med min egen tilfredsstillende Samvittighed, der noksom forsikrer mig om at, uagtet jeg ingen saadan particulier Kgl. Naade har erholdt (som jeg paa ingen Maade troer at have fortjent), har jeg dog ligesaa lidet fortjent at foragtes og fraskilles det mig allern. tildelte, som jeg ved mine Kongers Naade og

1777 den 5. December Kl. 6 om Morgenen nedkom min Kone med det 2. Barn, som var en Datter, udi Kjøbenhavn, som blev hjemmedøbt og kaldt Ingeborg Maria efter min Svigermoder og den 23. derpaa ført til Garnisonskirken af Fadderne: 1. Baronesse v. Haxthausen, født Schack-Rathlou, Generalmajor og Kommandør for den Kgl. Livgarde til Fods Baron v. Haxthausens Frue¹⁾, 2. Frøken Engelke de Klauman²⁾, afdøde Justitsraad Klaumans Datter, 3. Kammerherre v. Arenfeldt³⁾, Premiermajor ved det norske Livregiment Infanteri, 4. Kammerherre Suhm⁴⁾, 5. Major v. Holten⁵⁾, 6. Guvernør Soetmann.

1777 den 28. December døde ovenmeldte min Datter og blev nedsat i Klaumans Begravelse i Helliggæstes Kirke i Koret.

1779 den 4. Januar Kl. 3 om Morgenen nedkom min Kone udi Kjøbenhavn med det 3. Barn, som var en Datter, som den 18. derpaa blev døbt i Garnisonskirken og kaldt Dorothea Sophia efter nu afdøde Generalmajorinde Baronesse v. Haxthausen, født Schack-Rathlou¹⁾. Fadderne vare: 1. Majorinde Frederika v. Holten, født de Klauman⁵⁾, 2. Frøken Engelke

lange Tjeneste har erholdt og erhvervet, da jeg paa ingen Maade har gjort mig uværdig til samme, hverken ved min Opførsel i eller udenfor Hs. Maj.'s Tjeneste, og har jeg ikke heller marieret mig med saadan Person, som hverken for sin Stand eller Opførsel kunde berøve mig Adgang til nogen Kgl. Naade. Men jeg har endog af Mangel paa fornødent Udkomme udi Hs. Maj.'s Tjeneste ej alene maattet udbetale det lidet, jeg bekom med hende, men og siden skaffe mig mere end 1200 r. Gjæld, som alt foraarsager de bedrøveligste Udsigter for mig og Familie. Det maa altsaa, beklageligt for mig, enten være sket af particulairt Had til min Person eller af en Raison, som skal være skjult for mig. Nok; Maaden, som skal blive ukarakteriseret af mig, er af den Beskaffenhed, at jeg hellere vil være den lidende, end have Del i dens Udøvelse.“ (III).

Adelspatentet af ¹⁰/₅ 1777 blev først udfærdiget til Sønnen Laur. Chr. den ²²/₅ 1829.

¹⁾ Clemens August Haxthausen, 1738—93, se Biogr. Lex. VII 176; Dorothea Sophie f. Schack-Rathlou var hans 2. Hustru og døde 1778.

²⁾ Engelke Charlotte K., f. 1760, g. 1783 med Søoff. Jac. Arenfeldt, 1755—1820, se Biogr. Lex. I 316. Hun var D. af Knud Gregorius de K., adlet ¹⁸/₁₂ 1749.

³⁾ Carl Ludvig A., f. ²⁰/₂ 1738, † ¹⁶/₄ 79 i Breslau, se pers. hist. Tidss. 5. R. V 156.

⁴⁾ Historikeren Peter Frederik S., 1728—98, se Biogr. Lex. XVI 558 ff.

⁵⁾ Chr. Ludvig H., f. 1735, blev gift med Frederike Sophie de Klauman, 1750—1784, hans 1. Hustru.

Falbe, Hr. Justitsraad og Kasserer Falbe's Datter¹⁾, 3. Hr. Oberst v. Repsdorff, Premiermajor ved Garden til Fods²⁾, 4. Hr. Generaladjutant og Major v. Ellebragt³⁾, 5. Hr. Justitsraad Falbe, Assessor i Hof- og Stadsretten⁴⁾, 6. Hr. Albert Jersin, Provst over Vestre Finmarken⁵⁾.

1779 den 16. Juni Kl. 1¹/₂ slet om Eftermiddagen døde ovenmeldte min Datter og blev nedsat i min Begravelse i Koret i Helliggæstes Kirke.

1780 den 10. Februar bekom jeg Kgl. allern. Ordre at rejse til Norge, for overalt i de 4 Stifter at udtage og om muligt godvilligt at engagere norske Folk til den Kgl. Livgarde t. F., samt at erkyndige mig om adskilligt, som kunde tjene til Oplysning og til Foranstaltninger for det almindelige Bedste. Den 18. Februar tiltraadte jeg Rejsen igjennem Sverig [her følger en Opramsning af Byer og Steder, der vise at U. har gennemstrefjet Norge paa kryds og paa tværs. Han rejste tilbage igennem Sverig til Helsingør og] Kjøbenhavn, hvortil jeg ankom den 1. Oktober. De af mig i Norge antagne 97 Mand vare forhen tilligemed 5 Underofficerer til Garden ankomne, og var man saa vel fornøjet med dem, at man endog tilstod, aldrig at have faaet saa udsøgte, smukke og gode Folk, som de alle vare. Hs. Kgl. H. Arveprinsen yttrede sig meget fornøjet over de af mig til Statssekretær Geh. Raad Guldberg⁶⁾ indsendte Efterretninger, hvis Aarsag mig og fra Hr. Generalmajor Baron v. Haxthausen⁷⁾ efter Kgl. Ordre, medens jeg endnu var i Norge, blev tilkjendegivet at jeg ved min Tilbagekomst kunde være forvisset om, at

¹⁾ Engelke Margrete F., 1763—1848; g. 1782 med Justitiarius Chr. Colbjørnsen, 1749—1814, se Biogr. Lex. IV 25 ff. Hendes Fader Joh. Chr. F., 1740—1801, blev Etatsraad.

²⁾ Casper Adolph R., 1725—²¹/₈ 1789 som Generalmajor og Chef for Kronprinsens Regiment.

³⁾ Carl Henrik Ellebracht.

⁴⁾ Carl Wigant F., 1742—1826, se Biogr. Lex. V 40.

⁵⁾ Provst i Finmarken 1771—79.

⁶⁾ Ove Høegh-Guldberg, 1731—1808, Statsmand og hist. og theol. Forfatter, se Biogr. Lex. VI 289 ff.

⁷⁾ Herfra omtrent enslydende med II, hvor dog Familiebegivenhederne mangle.

Hs. Maj. vilde belønne mig baade til Satisfaction og Fornøjelse. Ved min Tilbagekomst blev disse allern. Løfter og Forsikringer mig igjen mundtligt meddelte af Hs. Kgl. H. Arveprins Frederik og flere. Men derved forblev det til den 10. Maj 1781, da Hs. Kgl. H. Arveprins Frederik lod mig kalde og bebudede mig, at Hs. Kgl. Maj. allern. havde udnævnt mig til Kammerherre. Men da han befrygtede, at det vilde incommodere mig, havde han besluttet, om det fandt mit Bifald, at forvare Nøglen, til han tillige kunde se mine particulaire Omstændigheder forbedrede, hvorfor jeg allerunderd. takkede og bad at Hs. Kgl. H. naadigst vilde forvare den til den ham belejligste Tid som den ønskeligste for mig med mere.

1781 den 10. Maj blev jeg altsaa allern. udnævnt til Kammerherre¹⁾, uagtet Nøglen først den 3. Oktober samme Aar blev mig tilsendt med Kgl. allern. Ordre, strax at anlægge den, samt med den Kgl. allern. Kommunikation, at der for samme ingen Gebyrer vare at erlægge, da Hs. Maj. allern. vilde at jeg for samme skulde fritages, og blev mig allern. forundt et Tillæg af 150 r. til Rang- og Extraskattens Afbetaling med gjentaget Kgl. allern. Løfte om det første Stiftamtmandskab, som blev vacant i Norge.

1783 den 17. September Kl. 7 $\frac{1}{2}$ slet om Aftenen nedkom min Kone udi Kjøbenhavn med det 4. Barn, som var en Dreng. Den 29. September blev han hjemmedøbt og kaldt Laurids Christian²⁾ efter min og [min] Kones Fædre. Den 20. Oktober blev han bragt til Garnisonskirken, hvor hans Faddere vare: 1. Baronesse v. Rosenkrone, født Hjelmstjerne³⁾, Geh. Raad. og Statsminister Baron v. Rosenkrones Frue, 2. Frøken Charlotte Sophie Harboe, salig Biskop Harboes⁴⁾ Datter, 3. Hs. Exc. Geh. Raad og Overpræsident v. Brandt⁵⁾, 4. Hr. Generalmajor Baron v. Haxthausen, Kommandør for

¹⁾ Bestillingen som Kammerherre er dateret $12\frac{1}{11}$, 1781.

²⁾ L. C. U., † 1861, Fængselsdirektør, se Biogr. Lex. XVIII 84.

³⁾ Agnete Marie H., 1752—1838, gift med Statsminister Marcus Gerhard Greve R., 1738—1811, se Biogr. Lex. XIV 177 f.

⁴⁾ Ludvig H., 1700—83, se Biogr. Lex. VII 84 ff.

⁵⁾ Christian B., 1735—1805, Kancellipræsident, se Biogr. Lex. III 3 f. Han blev først Geh.-Raad 1784 og Præsident i Danske Kancelli 1789.

den Kgl. Livgarde t. F., 5. Hr. Kammerherre v. d. Lyhe, Major og Kompagnichef ved den Kgl. Livgarde t. F., 6. Hr. Generaladjutant v. Løvenørn¹⁾, Sekondmajor ved den Kgl. Livgarde t. H., 7. Hr. Kammerjunker Stig Tønsberg Schøller v. Krogh²⁾.

1784, da Hs. Kgl. H. Kronprins Frederik blev konfirmeret, havde jeg Vagt paa Slottet, og den 14. April derpaa, da Hs. Kgl. H. Kronprinsen selv vilde antage sig Regeringens Bestyrelse, behagede det Hs. Kgl. H. Kronprinsen ved en Kabinetsordre til Hr. Generalmajor v. Haxthausen som Kommandør for den Kgl. Garde t. F. allern. at befale, at jeg om Aftenen Kl. 5 slet skulde antage mig Kommandoen over den hele Slotsvagt, som tillige blev forstærket med 50 Mand, og saaledes være ham ansvarlig for alt, hvad der maatte forefalde. Og da alt var afgaaet i al mulig Orden og til Hs. Kgl. H. Kronprinsens Velbehag, lod han mig nogle Dage derefter kalde til sig og ej alene derover gav mig sit allern. Velbehag tilkjende, men endog allern. behagede at forsikre mig om at, da han ej alene var vidende om min lange Tjeneste [og] gode Forhold i samme, men endog om den Uret, mig var vederfare i Garden, saa maatte jeg og være forvisset om, at han vilde gøre alt, hvad der stod i hans Magt, for at se mig satisficeret og forfremmet i det Militære, men jeg maatte give Tid. Og da Hs. Kgl. H. tillige var vidende om det Kgl. allern. Løfte, jeg havde paa en Stiftamtmandspost i Norge, sagde han tillige, at den maatte jeg slaa af mine Tanker, da han ej vilde, at jeg skulde gaa ud af det Militære, men derudi vilde han paa bedste Maade allern. sørge for mig.

1785³⁾ den 25. Februar blev jeg, uvidende om Jægerkorpsets Oprettelse, allern. udnævnt til Kommandør for det

¹⁾ Ditlev L., f. $11/8$ 1743, † $25/11$ 1788 som Premier Major i Garden t. H. og Generaladjutant.

²⁾ 1763—1817, Major i Kavalleriet, Kammerherre.

³⁾ $11/11$ 1784 synes U. at have søgt om at blive Kommandant paa Bergenhushus mod at afgive 400 r. af den 1200 r. store Gage til den daværende Kommandant, Generalmajor Joh. Jac. Fasting, 1723—90, se Biogr. Lex. V 88. Kladde til Ansejningen findes blandt hans Papirer.

sjællandske Jægerkorps¹⁾ og af Hs. Kgl. H. Kronprinsen selv allern. gratuleret dertil paa en saa udmærket Maade, som jeg langtfra ikke tilskriver min Fortjeneste, men alene hans Naade og Tiltro, og samme Aar i Juli rejste jeg med Familie til Helsingør, hvor jeg med dette mit Korps skulde ligge i Kvarter. Før min Afrejse lovede Kronprinsen mig at ville befordre en [Person] til et Embede, som skulde give mig 2000 r. til et betale min Gjæld med, men da mine Fjender satte sig derimod, blev der intet af den Gang. Hs. Kgl. H. Kronprinsen trøstede mig imidlertid selv med de allern. Løfter om rigeligt at redressere mig samme samt at vise Naade mod min Søn²⁾.

1786 den 4. Juni om Eftermiddagen Kl. 3 $\frac{1}{2}$ slet nedkom min Kone udi Helsingør med mit 5. Barn, som var en Pige. Den 7. derpaa blev hun hjemmedøbt og kaldt Maria Elisabeth efter min Svigermoder og egen Moder, og den 11. Juli blev hun bragt til St. Mariæ Kirke i Helsingør ved Fadderne: 1. Fru Agentinde Godenius, f. v. Bryggemann, 2. Frøken Elisabeth Fenwick, en Datter af engelsk Generalkonsul Fenwick i Helsingør, 3. Hr. Generalmajor v. Bessel³⁾, Kommandant paa Kronborg, 4. Hr. Kammerherre Greve v. Schack⁴⁾,

¹⁾ Korpset oprettedes $\frac{1}{5}$ 1785; 1842 fik det Navn af 2. Jægerkorps, 1860 af 18. Infanteribataillon, 1867 af 18. Bataillon. Om Afdelingens Historie se: 1. E. Neergaard, 18. Bataillons Historie 1785—1885, Kjøbenhavn 1885. 2. Soldaterlæsning: Fortællinger af 18de Bataillons Historie, 1891. 3. Adskillige Artikler i „Vort Forsvar“. 4. Chr. Bredsdorff: Paa Feltfod, Kjøbenhavn 1889. — Afdelingens smukke og enestaaende fyldige Portrætsamling er — med Krigsministeriets Tilsladelse — ophængt i Parolsalen paa Kronborg.

²⁾ Angaaende dette findes tilføjet i II: „ . . . naar jeg havde ansat min Søn, havde han [?: Kronprinsen] vist ogsaa opfyldt sit allern. Løfte om ham, men han er endnu kun 5 $\frac{1}{2}$ Aar, og en for tidlig Lykke fordærver mere Børn og unge Mennesker end den nytter. Jeg har derfor tiet dermed.“

³⁾ Carl Johan Christian B., † $\frac{20}{7}$ 1787 som Generalmajor og Kommandant paa Kronborg.

⁴⁾ Otto Didrik Greve Schack af Schackenborg, f. $\frac{10}{4}$ 1758, † $\frac{18}{6}$ 1809; som Major ved den Kronborgske 1. Bataillon forsat til sjællandske Jægerkorps som Kommandør for samme $\frac{11}{6}$ 1787, $\frac{17}{6}$ 1803 Chef for Korpset; efter Ansejning afskediget som Generalmajor med Pension og Tilsladelse til at bære Jægerkorpsets Uniform $\frac{5}{4}$ 1808. Det eneste Portrait, der skal existerere af ham, er en Sepiategning paa Schackenborg; Kopi deraf i 18. Bataillons Portraitsamling.

Major og Kommandør for Garnisonen i Helsingør, 5. Hr. Kammerherre v. Godtberg¹⁾, Ingeniørmajor, 6. Hr. Kapitajn v. Tuxen ved Øresund [Toldkammer]²⁾, 7. Hr. Kapitajn v. Falbe³⁾, ogsaa ved Øresund, 8. Justitsraad Bjørnsen⁴⁾, Politimester i Helsingør, 9. Hr. Kapitajn v. Liliepalm ved norske Livregiment⁵⁾, 10. Hr. Kapitajn v. Suckow ved det sjællandske Jægerkorps⁶⁾.

1786 den 24. Juni bekom jeg Kgl. allern. Tilladelse at rejse til Sverig, for at bivaane et Campement, som blev holdt i Skaane, hvorved Hs. Maj. Kongen af Sverig selv kommanderede de forsamlede Tropper, som bestod af 12000 Mand. Kronprinsen af Sverig og Hertug Carl vare og nærværende, og kom Hs. Kgl. H. vor Kronprins ogsaa derover og forblev der i nogle Dage. I de 11 Dage, jeg opholdt mig der, spiste jeg daglig til Middag ved det Kgl. Taffel. Hs. Maj. Kongen og den unge Kronprins viste mig i Besynderlighed megen Naade, ligesom mig ogsaa af alle Generaler og Officerer blev vist al optænkelig Politesse.

1786 den 15. November Kl. 2 om Eftermiddagen døde min Svigermoder, Enke efter Hof- og Provincial Jægermester Christian Frederik v. Røder, født Thombsen. Hun var født 1734 den 1. August og havde været hos mig siden jeg blev gift med hendes eneste Datter. Hendes Døbenavn var Ingeborg Maria, og hendes Vandel og gode Egenskaber gjør hende ej alene uforglemmelig for mig, men endog for alle som kjendte hende. Hun blev begravet i St. Mariæ Kirke i Helsingør i en muret Begravelse, som tilhørte Hr. Agent Godenius Enke, født Bryggemann.

¹⁾ f. i Løvdal i Norge $^{20}/_{10}$ 1731, † $^{5}/_{10}$ 1809 som Oberst.

²⁾ Louis d. T., 1748—1828; oprindelig Søofficer; Generalitets- og Admiralitetskommissær.

³⁾ Ulrik Anton F., 1746—1795, oprindelig Søofficer.

⁴⁾ Bertel B., 1749—1820, se Biogr. Lex. II 368.

⁵⁾ Andreas L., f. $^{24}/_{2}$ 1738, Afsked $^{20}/_{11}$ 1790 som Kompagnichef i norske Livregiment.

⁶⁾ Clemens Sirach S., f. $^{11}/_{8}$ 1755 i Rendsborg, † $^{9}/_{8}$ 1833 i Kjbhvn. Fik først Kapt.s Kar. $^{4}/_{4}$ 1788 samtidig med Tilladelse til at gaa i russisk Tjeneste, hvilket han dog fritoges for allerede 25. s. M.; 1804 Major à. l. s. og Stempelpapirsforvalter i Slesvig; derefter avanceret i de annekterede Batailloner til Oberst.

1787 i Januar opfyldte Hs. Kgl. H. Kronprinsen sit allern. Løfte ved at forunde den mig i Aaret 1785 lovede Person det, han søgte, hvorfor jeg efter Hs. Kgl. H.'s naadigste Til-ladelse fik 3000 r.

1787 den 11te Maj blev jeg allern. udnævnt til Oberstlnt. og Kommandant paa Bornholm og det paa følgende Maade. Mig blev tilkjendegivet om jeg allerunderd. vilde søge den Post, vilde Hs. Kgl. H. Kronprinsen nok mage det saaledes, at jeg skulde faa den. Den 8. forhen indsendte jeg altsaa min allerunderd. Ansøgning derom til det Kgl. Generalitets og Kommissariats Kollegium, men uden at anholde om nogen højere Karakter. Og da Forestillingen den 11. herpaa fulgte, blev en anden, som havde 900 r. Ventepenge og mange Venner, meget rekommanderet til den Post. Hs. Kgl. H. Kronprinsen spurgte hvem der flere havde søgt den, da en hel Del før mig blev nævnt, men da jeg endelig blev nævnt, udlod Hs. Kgl. H. sig meget naadig til min Favør. Hs. Exc. General Huth¹⁾ talte ogsaa med megen Agtelse om mig. Men da Generallieutenant v. Ahlefeldt, der som 1. Deputeret i Generalitetet havde Forestillingen, ikke ansaa det passende at jeg som Major kunde faa denne anselige Post, svarede Hs. Kgl. H. Kronprinsen at, naar man intet andet havde imod mig, saa kunde jeg som ældre Kapitajn end den Oberstlnt., som man havde proponeret, ogsaa blive Oberstlnt. Generallieutenant v. Ahlefeldt vilde ej tro, at jeg var ældre Kapitajn end bemeldte Oberstlnt. Kronprinsen paastod det, da han sagde at han huskede meget vel, at jeg for nogle Aar siden selv havde sagt ham det, og naar det saaledes befandtes, som han ej paatvivlede, saa skulde han strax udfærdige min Oberstlnt. Bestalling og Partitionspatent for mig som Kommandant paa Bornholm og bringe det om Eftermiddagen til Kongens Underskrift; og da det befandtes, at jeg var ældre Kapitajn, maatte det altsaa ske, da jeg samme Dag baade blev Oberstlnt. og Kommandant paa Bornholm. Saaledes maa endog de, som vil hindre os Mennesker i vor Lykkes

¹⁾ Heinrich Vilhelm H., 1717—1806, se Biogr. Lex. VIII 180 ff.

Vej, selv imod deres Villie gjøre den fuldkommen. Den 12. om Eftermiddagen fik jeg et Brev¹⁾ fra Marskalk v. Bülow²⁾, som Hs. Kgl. H. havde befalet at tilmelde mig samme, og Dagen derpaa fik jeg alt tilsendt fra det Kgl. Gen. og Kommissariats Kollegium³⁾. Jeg fortsatte Rejsen fra Helsingør med Familie i Juli Maaned til Rønne paa Bornholm, hvortil jeg ankom den 29. Juli om Aftenen Kl. 11 og blev modtaget under Kanoners Lyd af en Mængde Mennesker. — 1788 i Maj rejste jeg til Kjøbenhavn og kom tilbage i Juni samme Aar⁴⁾.

1788 den 10. September om Aftenen Kl. 11¹/₄ slet nedkom min Kone udi Rønne paa Bornholm med det 6. Barn, en Dreng, som den 14. derpaa blev hjemmedøbt og kaldt Gotthardt Albrecht efter min afdøde Ven Geh. Raad og Overpræsident Braem⁵⁾, og blev han bragt til Kirke min Fødselsdag den 4. November samme Aar af Fadderne, som vare: 1. Min Kone, som selv bar ham, 2. Frøken v. Nansen⁶⁾, den ældste ugifte Datter af min Formand, Oberst og Kommandant v. Nansen, 3. Oberstlnt. v. Berbandt⁷⁾, 4. Major v. Schorr⁸⁾, 5. Landsdommer Rogert⁹⁾, 6. Regimentskvartermester og By-

¹⁾ „Jeg aabnede det og fandt det ovenanførte. Men som jeg troede at det burde holdes hemmeligt, da der alle Tider gaar 8 Dage med, før det expederes, saa vilde jeg tie dermed, men da Postmesteren, som bragte mig det, efter at jeg havde læst det, gratulerede mig og jeg ej vilde modtage samme, sagde [han] mig at, da det stod uden paa Brevet, troede han ej, at det var nogen Hemmelighed.“ (II).

²⁾ Johan B., 1751—1828, den bekjendte Beskytter af Videnskaben, se Biogr. Lex. III 291 ff.

³⁾ Bestallingen som Oberstlnt. og Partitionspatentet som Kommandant paa Bornholm ere af ¹¹/₅, 1787.

⁴⁾ Her afsluttes II.

⁵⁾ Gotthardt Albert Braem, 1710—1788, se Biogr. Lex. II 584 og pers. hist. Tidss. 2. R. II 130 f.

⁶⁾ Hans N., 1723—87; gift med Louise Berbandt. Om ham se pers. Tidss. 3. R. I 14. Hans ældste Datter var Christiane Antoinette, c. 1758—96, der blev gift med nedennævnte Rogert.

⁷⁾ Christian B., der havde spillet en vis Rolle under Omvæltningen 1772, se Biogr. Lex. VI 425., f. o. 1710, begr. ¹³/₂ 1794 i Rønne, se pers. hist. Tidss. 3. R. I 14.

⁸⁾ Hans Henrik Schor, f. 1731, † ²⁰/₆ 1799 som. kar. Oberstløjtnant i Bornholms Milice.

⁹⁾ Ditlev Ludvig R., 1742—1813, Landsdommer paa Bornholm, Komponisten af Melodien til „Kong Christian stod ved højen Mast“, se Biogr. Lex. XIV 152.

foged Bjørn, 7. Lieutenant og Toldinspektør Lohmann¹⁾
 8. Lieutenant og Adjutant v. Sonne, 9. Sekretær og Amtsforsvalter Schierbæk, 10. Borgerlieutenant Herman Bonde,
 11. Kjøbmand Tønnes Rasch.

1788 den 21. November om Morgenen Kl. 2 døde ovenmeldte min Søn og blev [han] begravet paa Nørre Kirkegaard ved Siden af salig Generalmajor og Kommandant Arenstorff.

1790 den 11. Januar om Aftenen Kl. 10¹/₄ slet nedkom min Kone udi Rønne paa Bornholm med det 7. Barn, en Dreng, som den 17. derpaa blev hjemmedøbt og kaldt Frederik efter vor Kronprins, og blev han bragt til Kirke min Kones Fødselsdag, den 13. Februar samme Aar af Fadderne, som vare: 1. Enkefru Generalavditørinde Andresen, født Schrøder²⁾, som bar ham, 2. den yngste Frøken v. Nansen³⁾, en Datter af min Formand Oberst og Kommandant v. Nansen, 3. Kejslerl. russisk Søkapitajn Chroné, 4. Kapitajn Hans v. Pedersen af de bornholmske Dragoner, 5. Kapitajn v. Bistrup af Infanteriet⁴⁾, 6. Borgerkapitajn Koefoed i Rønne, 7. Borgerkapitajn Rask i Rønne, 8. Herredskapitajn Munch, 9. Borgerfændrik Engel, 10. Borgerfændrik Wolfsen, 11. Kommissionær Schousboe, 12. Kjøbmand Stender, 13. Kjøbmand Schrøder. — 7. April 1790 rejste jeg til Kjøbenhavn og kom tilbage i Juni.

1790 den 31. Juli, som var Hs. Kgl. H. Kronprinsens Formelingsdag med Prinsesse Maria Sophia Frederika af Hessen-Kassel, blev jeg allern. udnævnt til Oberst af Infanteriet. Og 1791 i April rejste jeg til Kjøbenhavn for om muligt at faa en Ende paa alle de Fortrædeligheder, som jeg havde med Amtmand Heiberg⁵⁾ paa Bornholm, som ved Hjælp af Kancelliet (NB. det Danske) i Fællig med Generalitetet og

¹⁾ Hans Christian L., †1820.

²⁾ Michella Ottilia S., 1748—1823, g. m. Amtsforsvalter Christian A. paa Bornholm.

³⁾ Ovenfor nævnte Oberst Hans Nansens yngste D. var Ingeborg Christine, 1765—1843, der 1795 blev gift med Regimentskvartermester Andreas Fuglsang Rasch, maaske den her nævnte Borgerkapitajn Rask.

⁴⁾ Hans B., †1805 som Kapitajn af Infanteriet i Bornholms Milice.

⁵⁾ Christen H., 1737—1801, se Biogr. Lex. VII 225.

Rentekammeret paa den utroligste Maade søgte at fortrædige mig. Jeg bad om [en] Kommission, som kunde bedømme mine og Amtmand Heibergs Handlinger samt undersøge Kollegiernes. Men da de sluttelig vare bange for den, og Posten fra Norge bragte den Tidende, at Generalmajor v. Dietrichson ¹⁾, som var Chef for det vesterlehnske nat. Inf. Regiment og Interimskommandant over de Christianssandske Fæstninger, var død, saa gjorde de sig alle Umage for at faa mig forflyttet. Regimentet vilde de ej give mig, og det kunde de som retskafne Mænd ej heller, da jeg havde 5 Oberster for mig; men for at faa mig bort, blev det Christianssandske Kommandantskab igjen oprettet og skilt fra Regimentet, og da jeg 3. Pintsedag havde den Lykke at spise ved Kongens Taffel, og vi vare opstandne tog Hs. Højfyrstl. Durchl. Prins Carl af Hessen-Kassel mig til Side og proponerede mig at modtage den Post som Kommandant over de Christianssandske Fæstninger, gelejdet med de fordelagtigste Løfter. Jeg vilde ej, før jeg ved en Kommission havde retfærdiggjort mig. Men Hs. H. F. Durchl. behagede at svare mig, at Hs. Kgl. H. Kronprinsen, som var en Hader af alle Kommissioner, kunde vel ikke give mig større Bevis paa sin Naade og Tiltro end ved at forflytte mig paa en saa naadig Maade, som Hs. Kgl. H. vist ikke havde gjort, naar han ikke var overbevist om, at jeg havde handlet som en retskaffen Mand, samt befalede mig at gaa til Kronprinsen, som selv vilde sige mig alt dette. Jeg gik. Hs. Kgl. H. Kronprinsen igjen tog det alt og gav mig de naadigste Løfter.

1791 den 17. Juni blev jeg allern. udnævnt til Kommandant for de Christianssandske Fæstninger med 1080 r. aarlig Gage uden Decourt, og til Rejsepenge bekom jeg min Oberstbestalling gratis. Jeg rejste derpaa strax til Bornholm, afleverede mit Kommandantskah, og den 10. September samme Aar rejste jeg med Familie til Kjøbenhavn, hvor jeg forblev i 3 Dage og med Kone havde Avdients hos de Kgl. Her-

¹⁾ Frederik D., 1723—91, se Biogr. Lex. IV 267.

skaber, og derpaa fortsatte jeg Rejsen til Christianssand, hvor jeg ankom den 28. derpaa.

1794 den 21. Marts nedkom min Kone i Christianssand med det 8. Barn, en Datter, som den 23. derpaa blev hjemmedøbt og kaldt Maria Sophia Frederika efter Hs. Kgl. H. Kronprinsens Gemalinde, og den 26. April derpaa blev hun bragt til Domkirken af Fadderne: 1. Fru Bispinde Tybring, født Lemvig¹⁾, 2. Fru Ingeniørkapitajninde v. Ecklöv, født Moe²⁾, 3. den ældste Frøken Dietrichson, en Datter af min Formand, afdøde Generalmajor v. Dietrichson, 4. Hr Kammerherre og Stiftamtmand v. Levetzow³⁾, 5. Hr. Oberstl. v. Tobiesen⁴⁾, Kommandør for det vesterlehnske Regiment, 6. Hr. Peder Mørch, Kjøbmand.

1794 den 7. August om Morgenen Kl. 4³/₄ slet døde denne min yngste Datter og den 12. derpaa blev hun begravet i Christianssands Domkirkegaard ved Gjerdet, noget ovenfor afdøde Generalmajor v. Dietrichson og foran det store Træ.

[herefter fortsat af U.'s Enke.]

1795 den 11. Januar døde min uforglemmelige Mand Kl. ³/₄ til 8 om Morgenen og var han ikke syg længere end fra Mandag Formiddag og til Søndag Morgen⁵⁾, og blev han den 27. Januar begravet og lagt ved Siden af det sidste Barn her i Christianssand, og døde han som Kammerherre, Kommandant og Oberst. Da han blev udbaaret, traadte alle Borgere ind, saa der aldrig har været et større Ligfølge i Christianssand; og efterlod han sig i Live 3 Børn, nemlig Laurids Christian U., 11 Aar og 4 Maaneder, Marie Elisabeth U., 8 Aar og 7 Maaneder, og Frederik U., som fyldte sit 5. Aar hans Faders Dødsdag. Jeg havde ingen anden Udsigt end

¹⁾ Elisabeth Vilhelmine L., 1742—1809, gift med Hans Henrik T., 1732—98, se Biogr. Lex. XVII 608.

²⁾ Henrik Christoffer E., f. o. 1745.

³⁾ Hans Christoph Diederich Victor v. L., 1754—1829, se Biogr. Lex. X 242.

⁴⁾ Peter T., f. ²⁹/₈ 1838, † ⁵/₁₁ 1817 som Generalmajor og Kommandant i Christianssand.

⁵⁾ Som Kommandant havde han besøgt nogle franske Orlogsskibe, der laa ved Christianssand, og der blev han smittet af en paa Flaaden herskende typhoid Feber.

de 400 r. af Enkekassen til mine 3 Børns Opdragelse. Begge Drengebørnene [vare] indskrevne til Landkadetter. 3. Juli holdt jeg Auktion og betalte paa Gjælden og reiste til Bornholm i September.

1796 blev Laurids Christian virkelig Kadet og udgik des-aarsag af den Latinske Skole den 11. Marts 1797 og tiltraadte sin Rejse samme Dag til Kjøbenhavn, og samme Dato blev Frederik indskreven i Latinskolen.

1801 den 12. April blev Marie Elisabeth konfirmeret.

1802. Efter at jeg adskillige Gange havde søgt om Pension, og det alt blev dyrere, rejste jeg i Maj Maaned til Kjøbenhavn, for selv at anholde om samme, [og] var saa lykkeligt og fik 100 r. fra den 10. September af Finanskassen.

Den 18. September rejste min Datter Marie Elisabeth til Kjøbenhavn for at forblive [der] et Aarstid og lade sig informere i adskilligt, som ikke var Lejlighed til paa Bornholm.

Den 10. Oktober udgik Frederik af Latinskolen, og den 17. Oktober rejste han til Kjøbenhavn for at gjøre en Prøve-rejse til Vestindien med Kapitajn Wolfsen, da han havde saa stor en Lyst til Søen.

1803 rejste min Datter hjem og forblev hos mig det Aar, og Frederik gjorde sin anden vestindiske Rejse med Wolfsen.

1804 havde min Datter Bryllup den 21. September med Kapitajn Casper Hendrik Wolfsen¹⁾. Frederik blev i Kjøbenhavn, lærte Engelsk og stod Konfirmation.

1805 rejste jeg over med min Datter [til Kjøbenhavn?]. Frederik gjorde sin 3. Rejse. Christian gik fra Kadetterne som Sekondlieutenant med [aaben Plads] Anciennitet.

1806 tog jeg over til min Datter, og kom hun da i Barselseng med en Datter den 24. Juni, der blev kaldt Else Katrine²⁾, som jeg holdt over Daaben, og da gjorde Frederik sin 4. og sidste Rejse.

1807 var min Datter, [hendes] Mand og Barn herover i Besøg. Frederik blev hjemme formedelst Engelskmandens

¹⁾ Caspar Henrik W., 1781—1836, Kaperkapitajn og Toldinspektør, se ogr. Lex. XIX 170.

²⁾ sandsynligvis efter W.'s Moder, der hed Else Katrine f. Boss.

Anfald paa Kjøbenhavn og derpaa følgende Krig. Om Efteraaret opmuntrede Frederik sine Søkammerater at gaa til Kaps, og var han med at tage de første Priser her paa Vandet, var den første der entrede, og da hans Kammerater bleve frygt-somme og vilde forlade de tagne Priser, blev han selv fjerde ombord og nødte de flygtende at vende om og holde Priserne, medens [?] de Engelske skød paa dem. Han bragte nogle Stumper af Skraa hjem, der havde ramt ham. Han gjorde adskillige Krydstog med.

1808 Nytaarsaften gik han som Styrmand til Kjøbenhavn fra Christiansø med den Brig, han havde entret. Om For-aaret gik han ud som Prisemester med en kjøbenhavnsk Kaperkutter, ført af Kapita:n von Baren. De skulde gaa til Kjøbenhavn og ud ad Nordsøen til og var gaaet til Hesselø, for at faa tørt [?] Brænde til Skibsbrug. De blev en Sejler vaer, som de sejlede ud imod, og vare de saa ulykkelige først at faa Skade paa Skibet, der hindrede dem i Sejlingen, og siden, da de vare komne Landet paa 1 Fjordingvej nær, under en stærk [?] at springe i Luften, man mener ved en Kanons Sprængning, og druknede da altsaa den hele Besætning paa 5 Mand nær, der blev bjerget ved en tilsejlende Fiskerbaad. Han var 18 Aar og 5 Maaneder og maatte paa saa ulykkelig en Maade ende sin skjønne Ungdom den 24. Maj.

Den 1. August nedkom Marie med en Søn, der blev kaldt Andres Frederik. — Christian blev Premierlnt. — Den 22. December døde Marie.

1809 den 19. April døde min Dattersøn Andres Frederik. — I Udgangen af November solgte jeg min Gaard og flyttede til Kjøbenhavn.

1810 bekom jeg den 11. Juni 120 r. i Pension, saa jeg nu haver 620 r. at leve af.

1811 indtraadte min Svigersøn i andet Ægteskab med en Jomfru Behrens¹⁾, og fik en Søn, der blev kaldt Andres Frederik.

¹⁾ Johanne Sabine B., f. ²⁸/₁₂ 1785, † ¹/₁, 1845.

1812 den 3. April havde min Søn Christian Bryllup med Toldinspektør Staals Datter Maren Kirstine Staal¹⁾, og fik han Karakter som Kapitajn i August. Hans Kone nedkom med en Søn den 14. September om Morgenen Kl. 3³/₄ slet, der blev kaldt Niels Andreas²⁾.

1814 den 20. Februar nedkom min Svigerdatter Kl. [in blanco] med en Datter, der blev kaldt Charlotte Marie og døde samme Aar Natten imellem den 16. og 17. December.

1815 den 1. Juli Kl. 10 nedkom min Svigerdatter med en Søn, der blev kaldt Søren Frederik³⁾.

1816 rejste jeg den 2. Juli til Viborg at besøge mine Børn og kom igjen til Mikkelsdag. Den 28. December Kl. 11¹/₂ om Aftenen nedkom min Svigerdatter med en Søn, der kaldt Caspar Wolfsen⁴⁾.

1817 var min Søn Christian herover i Kjøbenhavn om Sommeren en 14 Dage.

1818 nedkom min Svigerdatter i Barselseng den 5. April Kl. 1¹/₂ slet om Morgenen med en Pige, der blev kaldt⁵⁾ [her ender Selvbiografien; som Afslutning gengives nedenfor U.'s sidste Ord til Familien.]

Pro Memoria!

Naar jeg efter Guds Villie ved Døden afgaar, ønsker jeg at begraves udenfor den By, hvor jeg ender mine Dage, i en Bakke udi Jorden og det uden mindste Ceremoni. Mit Legeme maa alene ikklædes i en lang, linned, saakaldte Pudderskjorte, i det højeste til 24 ρ Alen med en hvid Bomulds Nathue paa Hovedet, og for at spare Udgifterne kan man af et gammelt Lagen forfærdige denne Skjorte. Den Ligkiste, jeg nedlægges

¹⁾ Maren Christine S., 1791—1878; D. af Toldinspektør Niels S.

²⁾ Jørgermester, Ejer af Hovedgaarden „Haven“ ved Sæby, † ⁸/₁ 1892 paa Haven.

³⁾ Premierlieutenant; afskediget ²⁰/₁ 1848 paa Grund af Svagelighed med Pension (240 r.). Ugift. Sindssyg. †

⁴⁾ Ejer af en mindre Gaard paa Læssøe.

⁵⁾ Charlotte Maria Magdalene. Hun blev gift med Kapitajn i 12. Linie Infanteri Bataillon C. E. Mecklenburg, der blev haardt saaret i Bustrup den ²³/₄ 1848 og døde af sine Saar i Slesvig By den ¹⁹/₅ s. A.

udi, maa være af ordinære Brædder, simpelt og ligefrem forarbejdet, og maa den hverken være overtrukket, bejtset eller farvet, og ikke heller med nogen Plade forsynet. 12 fattige Borgere og 12 ligeledes fattige Soldater skal bære mig, og derfor hver have 1 r. Ingen maa incommoderes med at bedes til at følge mit Lig; den, som vil, maa det staa frit. De, som graver Graven, faa 1 à 2 r. Til Kirken gives for Graven og til Lys 10 r., da den ej maa tabe, og Præsten ligeledes 10 r., hvad enten han vil følge og kaste Jord paa eller ej. De andre, som pleje at faa, gives og noget. De 3 Skud fra Batteriet, som Kongen har befaleet at skydes af ved disse Lejligheder, kan man affyre, om man vil; da Ceremonier og Lovtaler ere til ingen Nytte for os Mennesker, som alene af Naade og Barmhertighed for Christi Skyld kan vente og haabe den evige Lyksalighed, og da jeg med Guds Hjælp haaber at dø med dette tillidsfulde Haab, saa har jeg alt, hvad en dødelig kan ønske.

Vil man over Hovedet af min Grav oprejse en Sten og i samme lade indhugge efterfølgende, saa troer jeg, at det kunde have sin Nytte for de efterlevende.

Her under findes Levningerne
af mig

Andreas Undall

som var født i Arendal i Norge 1738

og døde

som Kommandant her paa Bornholm 17 . .

Skrøbelighed og Mangel paa Sjælsevner hindrede mig fra at opfylde mine helligste Pligter og fuldføre mine bedste Ønsker for dette Lands og dets Indbyggers Vel; Men for ej efter min Død at skade ved Uddunstningerne af mit afsjælede Legeme findes det her nedgravet.

Du, som læser dette,

lad Fordomme fare og gjør ligesaa.

Saa skader Du i det mindste ikke med Dit Legeme efter
Dine Dage.

Du, min bedste Kone, som jeg beder at opfylde dette efter mine Dage, vil den Allershøjeste tildele alt det, som er Dig tjenlig til den evige Lyksalighed. Du vil bede om det og intet andet og være fornøjet med, hvad Gud tildeler Dig. Saa vil vi ved Guds Naade til en evigvarende Lyksalighed igjen samles. Vore kjære Børn vil Du vedblive at opmuntre til Gudsfrygt og et dydigt Levned, saa vil Gud og velsigne Dine Bestræbelser og give Dig den sandeste Glæde af dem baade her og hisset, hvor vi igjen skal omfavne dem alle. For Din imod mig udviste ømme Kjærlighed og Hengivenhed, som jeg bestandig har stræbt efter at gjengjælde med ligesaa stor Oprigtighed og Kjærlighed, vil Gud og belønne Dig baade her og hisset. Mine oprigtigste Bønner og bedste Ønsker for Dig og vore kjære Børn, Kongen og hans Hus, Venner og Fjender, in Summa alle Mennesker vil Gud i Naade bønhøre. Skrevet af Din endnu levende Mand og hengivneste

A. Undall.

Rønne, den 18de Februar 1789.

Om Anna Reimer og Cille Gad.

Ved C. Behrend.

De Oplysninger, som findes i Thuras Gynæceum og Schönau's Lærde Fruentimmer om de 2 norske Kvinder, den lærde Cille Gad og Salmedigterinden Anna Reimer, ere for største Delen hentede fra Dr. jur. Otto Sperlings Samlinger, men mærkelig nok har ingen af de 2 nævnte Forfattere medtaget alt, hvad de herom kunde finde i Sperlings Manuskripter.

Nedenstaaende Oplysninger, der ere hentede fra Sperlings Papirer og Breve¹⁾, kan derfor tjene til at supplere, hvad der i de nævnte Bøger er meddelt om de 2 Kvinder.

¹⁾ Sperlings Kopibog (Gl. kgl. Saml. 4° 3092^v). Sperlings Ms. de foeminis doctis (Gl. kgl. Saml. 4° 2110^b). Nogle Breve til Sperling fra Cille Gad og Anna Reimer (Ny kgl. Saml. 4° 596 og Bøllings Brevsamling).

Til sine Samlinger „de foeminis doctis“ søgte Sperling bl. A. Oplysninger hos Tormod Torfæus og i et latinsk Brev til denne af $\frac{30}{6}$ 1703 (i Kopibogen Nr. 236) udtaler Sperling, at Torfæus' Meddelelser¹⁾ om Anna Reimer og Cille Gad var ham meget kærkomne, og at han havde optaget dem blandt de lærde Kvinder. Han ved, at Anna Reimer har skrevet Salmer, men spørger, hvad Cille Gad har skrevet. Ogsaa de, der skriver Digte paa Modersmaalet, vil han optage i Værket. I et følgende Brev til samme af $\frac{15}{3}$ 1704 (Nr. 271) omtaler han Anna Reimers Salmer, som han haaber at faa Chr. Geertsens Søn til at trykke.

Den $\frac{20}{9}$ 1704 skriver han til Torfæus, at han med Glæde fra Anna Reimer har modtaget et Brev tilligemed hendes Salmer, som behage ham ved Ordenes Renhed og deres simple og oprigtige Fromhed, hvorfor de fortjene at udgives. Bogtrykker Chr. Geertsen havde ikke været uvillig til at udgive dem, men desværre var Bogtrykkeriet gaaet over til Sønnen, som ikke synes at ville trykke dem, saa at der ikke er meget Haab om at faa dem udgivet, men han lover atter at gøre et Forsøg. Det samme lover han i et Brev til Torfæus ($\frac{7}{10}$ 1705), hvori han ogsaa beklager Forfatterindens Fattigdom. Bogen er vistnok aldrig udkommen²⁾.

Det ovenfor omtalte Brev fra Anna Reimer synes ikke at eksistere mere, derimod findes følgende 2 Breve fra hende til Sperling nu i Bøllingske Brevsamling. Da Papiret er flosset i Randen, er nogle Ord usikre eller ulæselige (betegnet ved [] og ...).

1) Velædle og Höylærd Hr. Docter, Hans kong. Mayts höy-
betroede Landraad! Höygunstige Patron!

Hans Velædelheds höyt-respecterede og meget angennemme
Missive, daterit Kiöbenhafn d. 9. Augusti indeværende Aar hafver

¹⁾ Torfæus Breve til Sperling er trykt i Torfeana v. Suhm p. 133 ff.

²⁾ Sperling selv havde ogsaa vanskeligt ved at faa sine Arbejder trykte; en stor Del af dem henligger endnu i Manuskript. Ogsaa mange andre, f. Ex. R. Vinding og Th. Bartholin, klagede over, hvor vanskeligt det dengang var for Forfatterne at faa deres Skrifter udgivne. (Se Raupach: Observationes ad orationem de præsentii rei sacræ et litterariæ in Dania statu. p. 85.)

ieg først d. 30. October glædelig erholdet og der udi priiser mig self lykkelig, at velædle Hr. Docter vilde min ringe Person den store Ærisbevisning betee; og der ieg den med største Hiertens Fornøyelse hafde igiennemlæst, kunde ieg deraf mærke hans Velædelheds omhyggelige Fliid og store Bevaagenhed til min liden Bogs Befordring til Trykken, for hvilke ieg hans Velædelhed alledyrmeligst som pliktskyldigst betakker og med dens videre Fremfart sætter ieg alle Ting udi Hr. Doctors egen gode Despensation; huor og naar det kand skee, da er ieg med hans Velædelhed hiertelig vel tilfreds og fornøyet, eftersom ieg sikker veed, at denne Handel er alleeniste af Herren, at mig saa god og from en høyfornemme Patron er beskikket, paa det at mit slætte og enfoldige ... (dog til Guds Ære hensigtende) Arbejde ikke saa aldeelis skulde ligge i Skiul til ingens Nytte, mens at ieg med andre Guds Børn deraf kunde hafve Trøst og Fornøyelse. Gud forfremme det til sin Ære for Christi Skyld.

Ellers fornemmer ieg, at Hr. Docter vilde vide, om ieg er gift eller hafver været; da dersom det ikke skulle falde hannem kiedsommeligt eller misshageligt, vilde ieg hannem til dis vissere Underrætning paa det korteste demonstrere min Familie og Condition fra Ungdommen hid indtil: da er min Herkomst af den geistlige Stand paa alle Sider. Min sl. Fader nafnlig Hr. Henrik Reimer¹⁾ var barnfød her udi Stavanger og af hans Forældre fra Ungdommen holt til Skole til at lære boglige Konster. Der hand da var kommen saa vidt, at hand var klar fra Accademiet, er hand antagen til at være Collega Scholæ paa Hærlofsholm og der frequenterede i 6 Aar og da hand derfra resignerede, reyste hand her op til sit fædrene Land, og før end hand kom hiem til Stav., blef hand af en Tolder paa Brægenæs N.²⁾ Niels Christopherson ombedet at blifve hos sig til hans Børns Informator, som ikke lenger varede end 2 Aars Tid, af Aarsage her hiemme blef et Landsbye Kald ledigt, kaldes Egersund, da hans gode Patron, høylærd Mag.

¹⁾ Henrich Petersen Reimer deponerede 1634, blev 1640 kaldet til Sognepræst i Egersund og 1650 til Rektor i Stavanger, fik 1660 Udnævnelser til Sognepræst ved Domkirken i Stavanger, naar Embedet blev ledigt, hvilket indtraf 1665. (Thrap: Christiansands Stifts Præster 1899. — Löwold: Biografiske Efterretninger om Præster i Stavanger. 1890.) Hans af Datteren omtalte Virksomhed som Hører paa Hærlofsholm, som jeg foreøvrigt ikke har set omtalt andre Steder, og som Informator paa Brægenæs, kan efter det anførte ikke have strakt sig over mer end 6 Aar ialt.

²⁾ N. betyder vistnok her og senere nafnlig.

Thomas Vegner¹⁾, den Tid Supperintendent ofver Stavanger Stikt skref efter hannem, og hand da til omrørde Præstekald blev kaldet til Sognepræst og det betiente udi 10 Aar. Imidler er hand kommen udi Egteskab med min sl. Moder, Elen Jonædatter, huis Fader var Mag. Ionas Jensen²⁾, da Provst og Sognepræst her til Stav. Domkirke. Og der udi samme Kald er ieg fød og baaren A^o 1644 d. 14 Iunii. Derfra igien blev min Fader vocerit af forærmældte Biskop Mag. Vegner at være Rector Scholæ her i Stavanger, huilken Bestilling hand med god profect forestod udi 15 Aars Tid. Er saa for det sidste, der Sognekaldet her i Stav. blev vacant, ved Kongl. Mayts. allernaadigste Bref kaldet til at være Provst og Sognepræst her ibid., huilket hand udi 18 Aars Tid betiente indtil hans Alders 74 Aar, da Vor Herre kallede hannem til sit evige Riges Herlighed, der mand skref 1684.

Anlangende min Person, huad Viderværtighed mig er ofvergaaen i Verden, da var ieg meget ung, der ieg ved Døden misted min sl. Moder; dog gjorde Gud det saa vel, at min Fader [fik] en from Hustru igien, som var høylærd Mag. Marcus Humble³⁾, da Biskop her ofver Stiktet, hans Datter, [huilken] som et sandt Guds Barn endnu lefver en velbedaget Enke. Angaaende mit første Giftermaal da fik ieg en Mand, som var af værdslig Stand og var en Ko. Ma. Foged ofver Ryefylke Fogderie her i Lænet⁴⁾; men saa snart vi vare sammen komne efter Guds Forsiun, ere vi (af privat Had og onde Menniskers Tilhielp) stødt fra [Brødet] og lefvede siden med hinanden (uden nogen virkelig Tienniste) udi 19 Aars Tid. Midler gaf Gud os 4 Børn, af huilke de trende ere hos Herren; en Datter nu paa 26 Aar har Vor Herre undt mig tilbage, som ieg (nest Gud haabes) skal være mig en Alderdoms Trøst. Mens ofver alt ofvergik mig paa et Aars Tid store Hierte-Bedrøvelser, idet ieg først ved Døden midsted min fromme Mand, 5 Uger derefter min allerkieriste Fader, samme Aar i Novemb. afbrendte Byen for os⁵⁾. Da hafde ieg 2 Børn og maatte mig

¹⁾ Thomas Wegner f. 1588 var Biskop i Stavanger 1627—54.

²⁾ Jonas Jensen var Hører i Helsingør 1599—1603 og blev 1610 Sognepræst i Stavanger. Død c. 1621 (se Kirkehist. Saml. 3. R. IV p. 354 og Thrap l. c.).

³⁾ Marcus Humble f. 1601, Biskop i Stavanger 1655—61. Datteren hed Johanne.

⁴⁾ Vistnok Peder Gadskesen eller Godtskesen, der ²/₁₆ 1662 fik Bestalling som Foged over Ryfylke. — ⁹/₁₆ 1665 fik Søren Matzen Bestalling som Foged sammesteds (Rigsarkivet).

⁵⁾ I Aaret 1684 hjemsøgte Stavanger af en Ildebrand, der lagde 150 Huse i Aske.

med dennem reterere ud paa Landet, saasom her var ikke Huuse i Byen. Der ieg nu med saa mange Slag af Guds faderlige Riis blev pidsket og tugtet, vidste ieg intet at afslae de mange mit Hiertes sørgelige Tanker med som en høybedrøfvad Enke; thi tog ieg mig for at dicte aandelige Sange, og der ieg fornåm mig deraf stor Trøst, blev ieg immer ved, Guds Aand dicteret og ieg skref, saa Gud være Tak, som ikke hafver ladet sin Naade hos mig værít forgiæfves.

Huad sig mit andet Giftermaal er anlangende, da er af velbaarne Hr. Cantzelie-Raad Herlof Trolle¹⁾ og hans sl. Fru Moder, Fru Hille Rosenkrantz opsendt en Person fra Danmark (barnfødt udi Kiøge, N. Jacob Ha[uen], som hafde været Protoculist ved den vensysselske Landmætteries Commission²⁾), at hand for dennem skulle være Forvalter ofver Udsteen³⁾ Closter og detz underliggende Gods, som de her eyede. Samme Person er ieg atter af Guds Providens kommen udi Egteskab med; og som Closteret og Godtzet blev soldt og afhendat, blev og min Mands Forvaldtning op[hæfvet]. Siden den Tid hafver vi intet vist Brød haft til Ophold (lofvet være Gud) voris himmelske Fader hafver fødet os aligevel udi 17 Aar, vi hafver værít sammen. Vel kunde min Mand som andre være capabel til huad civil Bestilling hannem kunde blifve betroet, mens Tiderne ere nu saa vanskelige, at mand befrykter sig noget at paatage for de store Forandrings Skyld. Ellers hafde ieg tuende Brødre ordinerede Præster, Hr. Jonas Reimer og Hr. Marcus Reimer⁴⁾, som begge paa et Aar i Herren ere hensofvede, som tilbringede mig og en stor Hiertesorg. Af min sl. Faders Børn⁵⁾, som vare 13, er jeg den førstefødde; alle, som lever, hafver Gud og Lykken favoricerit til Velstand, men mig

¹⁾ Herlof Trolle til Snedinge var en Søn af Niels Trolle til Trolholm og Hille Rosenkrantz og en Sønesøns Søn af den bekendte Herlof Trolles Broder.

²⁾ Hermed menes sikkert Kommissionen til Indførelse af en ny Matrikel 1681—87, se Universit. Tidsskr. 5. Aarg. 3. H. S. 26 og Jyske Saml. II S. 7.

³⁾ Utstein Kloster i Mosterø Herred, Stavanger Amt, omfatter 2 Øer, Klosterø og Fjølø.

⁴⁾ Jonas Henriksen Reimer blev efter at have været Kapellan i Sogndal Sognepræst samme Sted 1694, men døde kort efter. — Marcus Henriksen Reimer blev 1684 Sognepræst i Ly. Han døde 1694. (Thrap.)

⁵⁾ Thrap nævner 2 Døtre: Ellen ~ Hartvig Godtzen, Kapellan i Stavanger, og Ingeborg ~ Henrik Godtzen, Sorenskriver i Ryfylke, og Sønnerne Henrik f. 1668 og Christian f. 1671, siden Sognepræst i Finnø.

altid contra til Veestand, saa jeg maa sige med Patriarchen Iacob: Min Tid er liden og ond og kommer ikke nær til mine Forfædri¹⁾. Dog Gud være æret for den rige Tolmodigheds Aand, hand altid har opholdet mig med; thi hafde hans Aand og Ord ikke været min Trøst, da maatte ieg lenge siden forfaret i min Elendighed.

Dette er ikkun en kort Extract af mine mange Anstød i Verden, som og nogenleedes af min Sangbogs Fortale kand eragtes og ikke videre her gioris fornøden at forklar. Ellers det Hr. Docter vilde vide, om ieg hafver ladet nogen Vers udgaae paa Prent enten Bryllups- eller Liigvers eller noget andet saadant, da hafver ieg vel en stor Deel deraf offererit mine Venner, baade til Brylluper og Liigbegiegnelser mens dog ikkun skrefvet, saasom [her er] langt fra Trykkerierne paa alle Sider, hvorføre mand paa disse Steder maa fornøyes med det skrefne og huis saadant som af mig er dictet er meestendeel alt paa Melodier, efftersom Folk her paa Steden har meest Behag udi Sangvers; og dersom det kand være Hr. Docter til Behag, skal ieg med allerførste Leylighed ved Skiberom skikke hannem en Deel deraf saavel som nogle andre Carmina. Det skulle strax hafve skeed, dersom ieg tilforn hafde faaet hans Velædelheds Bref, mens nu skal det være rart, at nogen Skiberom gaaer saa sildig paa Aaret.

Ellers hafver ieg effter Hans Kongl. Mayts. Henreyse her fra Stavanger hannem til Ære dictet en enfoldig Sang og et lidet Carmen, som ieg har sendt til velædle Hr. Historiagryphos Tormod Torvesøn (huis sl. Kieristes første Mand var ogsaa min Morbroder N. Mag. Lauritz Jonæsøn, Lector Theolog. her i Stavanger²⁾), at hand ved Leylighed vilde lade sig behage at skikke Hr. Docter det ned til Kiøbenhavn, som ieg vil formode er hans Velædelhed alt til Hænde kommen, og huis ikke skal den tillige med det [andet] nedskikkes. Dette Bref maatte ieg lade gaa med Posten, at hans Velædelhed derved ydmygeligst kunde besuaris paa hans velmeente særhøflige gode Skrifvelse, at Tiden dermed ikke skulle saa lenge tarderis til Skiberommenes Udseygling, som maaskee ikke nu blifver førend in Martio eller Aprili. Jeg beder ydmygeligst om Forladelse for lang Ophold med saadan Vidløftighed; det er alt betenkt til hans Velædelheds dis udførligere og klarligere Viden-

¹⁾ 1. Mosebog 47—9.

²⁾ Torfæus var gift med Anne Hansdatter kaldet Stangeland, som tidligere havde været gift 1) med Laurids Jenson, Lect. theol. ved Stav. Domkirke og 2) med Iver Nielsen Lem, en Slægtning af Holberg. (Minerva 1787. p. 31.)

skabs Opliusning. Jeg recommenderer min ringe Person stedtze udi hans Velædelheds gode Gunst og vil saa hermed hafve hannem med alt huis hannem kiert er udi Guds faderlig Naade befalet!

Stavanger d. 8. November Anno 1704.

Med stedtze forblifvende Velædle og høylærd Hr. Docters
ydmygeste Tiennerinde

Anna Reimer.

P. S. Er ellers noget, som velædle Hr. Docter hafver at befale, bedes ydmygeligst mig med nogle faae Ord maatte tilkiendegifves. Vale in Christo.

2)

Velædle og høylærde Hr. Landraad Docter Sperling. Høygunstige Patron og høyt-æstimerede velbefunden gode Velynder!

Jeg hafver nødt den store Ære d. 5te December, at ieg velædle Hr. Docters meget angenehme Missive ved Posten under høylærd Mag. Iacob Raskes¹⁾ Couvert hafver erhholdet af Dato 30. October. Det var mig utenkt, at ieg af Hr. Docter skulle fornummet en saadan behagelig Fornøyelse, idet hands Velædelhed siger sig at hafve haft en Glæde mit ringe qvindelige Værk at see og læsse, for huilket ieg med allerstørste Ydmyghed min skyldigste Taksigelse aflegger. End ydermeere skriver Hr. Docter, at ieg ey kand glæde hannem meere end af hand jo meer og meer maa see min Fliid og Vindskibelighed i det, som Gud mig med begafvet hafver; huilken fromme Hr. Docters gode Tale mig disto meere persvaderer og animerer til diss meere og større Flid (af Guds Naade) at anvende, saa vidt Tiden og Leyligheden udi allermueligste og yderste Maader vil tillade. Ti ieg (dissvær) med mine lever udi en slæt Tilstand og ringe Vilkor. Om Søgnedage maa ieg arbejde og virke med mine Hænder, huis ieg har lærdt til mit Livves nødtørftige Ophold, men om Søndagene og hellige Dage effter ald Guds Tiennistes Forrætning, som dog ikkun er en kort Tid, hvor udi ieg alleeniste det geistlige Værk kand tage mig for Hender, saa ieg med ald Billighed maa lignes ved det Israelittiske Folk i fordum Tid, huilke med den eene Haand stridet og med den anden bygde paa Templet, huormed ieg maa være fornøyet

¹⁾ Jacob Rasch f. 1669 i Stavanger levede efter at være bleven Student 1688 længe i Danmark. Han var nøje kendt med Torfæus og forestod i flere Aar Trykningen af hans Skrifter; mest kendt er han som Rektor i Kristiania 1706—37.

effter Guds Villie. Men hafde Gud behaget at gifvet mig mit fornødende Lefnetzophold (uden stor Omsorg) til mig og mine, hafde min Glæde aldrig været større end at ieg mig gandske hafde hengifvet til at ligge udi den hellige Skriftes Studeringer baade Nat og Dag med Anna Phanuels Datter¹⁾, mens nu maa ieg skikke mig effter Tiden og være fornøyet, ti Gud kræfver ey meere end hand self gifver Aand og Naade til.

Ieg finder og udi Hr. Docters gode Skrifvelse, at hands Velædelhed holder det for en rar Ting, at udi vore Tider skulle findes dem, som udi Alderdommen skulle blifve fremturende udi det gode, som ere de boglige Konster, de hafver lærdt udi Ungdommen, da holder ieg det endog meget rarere, at der endnu skulle findes nogen, som udi ringeste Maader skulle æstimere nogen for en ringe Gafve, som dennem af Guds Naade kunde være meddeelt; ti effter Skriftens Ord ere Helgene formindskede og de trofaste ere faae²⁾, saa hafver dog Gud til sin Tienniste nogle bevaret, der ikke har bøyet Knæ for den Afgud Baal: idet at fromme Hr. Docter, som af Gud er en høy oplyst Guds Mand, ey mistrøster et simpelt og enfoldigt Menneske i sit velmeente Verk og Arbeyde, men det langt meere opmuntrer til at fare fort i det gode, huorfore det er mig en Trøst og Bestyrkning, om nogen grofve Calumnianter kunde findes, huilke alle Ting udlegger til det værste, som dog i en god Meening er giordt, og ikkun æstimerer dem, der udi Ære og Værdighed ere opsatte; men fromme Hr. Docter er mig noksom et trofast Vidne, at mit velmeente Arbeyde og ringe Verk nogenleedes kand staa sin Proba, huorfore Gud være hands Løn. Ieg vilde ønske at være saa lyksalig, at ieg ikkun en Uges Tid kunde være saa nær hos hands Velædelhed, at ieg mundtligten kunde hafve den store Ære at discurre og conferere med hannem til disto høyere og videre Opliusning udi mit (af Gud) begyndte Værk, da skulde det være mig den høyeste fornøyelige Glæde, som ieg udi dette dødelige Lif nogen Tid vilde begiere, men efftersom det ikke for min Alder og slætte Tilstands Skyld kand see, at den Ære dog maatte mig tillades, at der imellem os aarligen maatte holdes en skriftlig Corespondens, af huilken ieg udi alle mine verdslige Viderværtigheder kunde hafve mit Hiertis gode Fornøelse. Ti vi ere vel her i Verden ulige af Stand; dog er der ingen Persons Anseelse for Gud, men vi for

¹⁾ Lukas 2, 36.

²⁾ Psalm. 12, 2.

Gud paa en Dag skal stilles og stedes for Vor Herris Jesu Christi Domstol og da hafve lige eens Glæde hos Gud. Om Gud sparer mig Livvet, skal ieg til Foraaret ved Beyleighed skikke Hr. Docter noget lidet meere af mit enfoldige Arbeyde, at hand der af (som min gode Patron) kand see, at ikke ieg af Forsømmelighed og Ladhed grafver mit lidet betroede Pund i Jorden.

Den Qvindes Person af Bergen, nafnlig Cille Gad, som mig lidet er bekendt, veed ieg dog (velædle Hr. Docter til nogen liden Effterrætning) at mælde om. Hendes Fader er fød her udi Stavanger og hands Fader var en Capitain men hand døde Anno 1649, da ieg var et Barn, og efter Faderens Død fløttede hands Moder hen udi Bergen-huus Læn og der holt Præceptor til hendes Søn Knud Gad, som hannem flitteligen oplærde udi Meening, at hands Moder vilde, at hand skulde blefvet ved Bogen; men der hand kom til Alder og Fuldkommenhed til Accademiet, hafver hand der til ey haft Lyst, men gaf sig under det millitarisce Væsen og avancerede, indtil hand blef Auditeur under det bergenuhussiske Regiment. Imidlertid giftede hand sig med en fornemme Præstes Datter, huis Fader heedt Hr. Abraham paa Tysnæs¹⁾ og med hende aflede denne eene Datter, hvilke(n) Faderen self fra Barndommen flitteligen informerede (efftersom hun hafde et saare got ingenium) udi Latin, Gredsc og Hibraisc og som der siges om hende: dersom hun hafde været en Mands Person, kunde hun udi hendes femtende Aar været døgtig at demiteris til Accademiet og end ydermeere siges om hende, at hun var god fore at disputere udi disse trende Sprog med hver høylærd Mand, hende forekom²⁾. Hendes Moder er for rum Tid siden ved Døden afgangen, og hun siden har været hos hendes Mormoder, som er en Enke og boer paa Landet paa hendes Enkegaard. Hendes Alder, er mig sagt af dem, som hende kiender, skal være 30 Aar.

¹⁾ Abraham Jørgenssøn (Ullensaker eller Berg²⁾) f. c. 1610. Sognepræst paa Tysnæs 1638 † 1668; han havde en Datter Anne Jørgensdatter. (Lampe: Bergen Stifts Præster. I. p. 245).

²⁾ Daae (Norske Bygdesagn I p. 136) mener, at Holberg har ment Cille Gad med den Zille Hans Dotter, hvem han lægger „Gynaicologia eller Forsvars Skrift for Qvinde-Kiønnet“ i Munden, og om hvem han fortæller, at hun 8 Aar gammel begyndte at studere og . . . „paa 6 Aars Tid jeg blev saa klog / jeg kunde explicere / den mørkeste latinske Bog /. Jeg kunde deponere.“ Sml. L. Daae: Optegnelser til Holbergs Biografi p. 26 og J. Nordahl-Olsen: Holberg i Bergen. p. 59. Hvor Holberg selv i „Bergens Beskrivelse“ (p. 95 f.) omtaler lærde Mænd og Kvinder, der levede i Bergen i hans Barndom, nævner han ikke Cille Gad (men Dorothea Engelbrethsdatter).

Anlangende hendes Fald, da er det (Gud bedre) alt for sandt. Ti den Vinter 1704 laae en ustindisk Flaade fra Holland Vinterlag der henne, som hun var hos hendes Mormoder, og udi Mormoderens Fraværelse er hun af en Persson paa Skibene blefvet bedragen til Synd, og der var ingen, som kunde mærke paa hende, at hun reede til Barsel, men hun holt det alt gedult ved sig self indtil den Tid, at hun skulle føde; da er hun for sig self indgaaen udi et Kammer, og som der da hørdes noget af hendes Adfærd udenfore, da er Folk indkommen og finder hende med et dødt Foster, og der hun blef beskyldet fore det self at hafve ombragt (som dog dertil ingen Tegn befantes) suarede hun, at det var dødt fød. Sagen kommer for Sorenskrifveren Monsieur Peder Heiberg¹⁾, som er Mag. Jacob Raskes Svoger. Hand dømmer hende til Livvet. Sagen kommer atter ind for velædle Hr. Laugmand Niels Knag²⁾. Hand hafde samme Dag en, som var hands egen Tienniste-pige paa hands Afvelsgaard, huilken hafde myrdt hendes Foster, som og skulle hafve sin Dom. Da dømte hand tillige med hende ogsaa den bedrøfvede Cille Gad fra Livvet, hvor ofver hun er blefven heel desperat; men hendes Fader har appelleret Sagen til den kongl. Ober Hofræt. Gud hielpe det fattige Menniske. Hendes Venner, som ere de beste og fornemste udi Bergen, ere for hendes Skyld meget bedrøfvede og sorgefulde. Dorothea Engelbretzdatter, som har ladet de Sangbøger udgaa, er hendes Moders Søkende-barn.

Kunde nu den fromme Hr. Docter med Ord eller Skrifvelse enten hos Hands Kongl. Mayt. eller andre Venner vere en god Mediator til dette fattige Barns Lifs Frelse, var det en stor Almisse for Gud. Hun var dog af Gud meget vel begafvet med Aandens og Naturens Gafver; ti var det Synd, at saadant et Menniske skulle saa liderlig omkomme. Ti beder ieg hiertligen: kand nu Hr. Docter her udi giøre nogen Hielp, da gjør det for Gud Skyld; har hun syndet før, da troer ieg vidst, at hun her effter seer sig bedre fore. Maria Magdalena var udi samme Tilfælde en grof Synderinde, men effter hendes Omvendelse er hun dog det kieriste Guds Barn. Nu,

¹⁾ Peder Heiberg, Sorenskriver i Søndhordland fra 1679 var gift med Anna Mogensdatter Rasch (H. K. Heiberg: Optegnelser om Familien Heiberg).

²⁾ Niels Knag (siden adlet under Navnet Knagenhjem) blev 1695 Lægmand i Bergen. Han udgav en Beskrivelse over en Rejse i det nordlige Norge i Aaret 1690 (trykt i Danske Mag. V. 273) se Norsk personalh. Tidsskr. II. 101.

Gud giøre alle Ting til det beste for denne fattige, fattige Synderinde for Jesu hellige Nafn Skyld.

Ieg er befrygtende, fromme Hr. Docter, at ieg skulle incommodere hannem med mine vidtløfflige Skrifvelser; dog bygger ieg paa det fromme Hierte, som ieg af hands serhøilige Missiver har fornummet, huilket aarsager den Dristighed hos mig, at ieg saa fripostig lader Pennen gaa, huorføre ieg hiertelig beder om Forladelse. Kunde en Gang min liden Sangbog komme til Trykken, mens ieg lefver, og ieg den maatte see, vilde ieg siden gierne (efter Guds Behag) med Simeone fare i Fred; og huis det da er gandske umueligt, saa maa ieg dog være fornøyet og trøste mig derved, at min eeniste Datter og mine andre Venner dog kand hafve en Glæde deraf effter min Død.

Nu i Jesu Nafn vil ieg slutte og først hiertelig takke Gud, som med Sundhed og Velstand hafver sparet høylærde Hr. Docter til denne Dag, og derhos inderlig bede Gud om, at hand vilde legge mange Aar til hands Alder og gifve hannem tuusindfold Velsignelser af sit Velsignelses Vandspring her ofven og Velsignelses Vandspring her nedent. Ia Gud velsigne hannem til de evige høye Grentzer, det ønsker ieg, som aldrig nogen Dag skal aflade at bede got for hannem hos Gud, med stedtze forblifvende til Døden velædle Hr. Docters

allerpligtskyldigste og ydmygste Tiennerinde

Stavanger d. 19. December Anno 1705.

Anna Reimer.

Fra Fængslet i Hoope¹⁾ sendte nu Cille Gad d. $\frac{4}{5}$ 1706 et latinsk Brev til Sperling, hvori hun fortæller, at hendes Fader, for nogle Maaneder siden hos Anna Reimer i Stavanger har set 2 Breve fra Sperling til Torfæus, hvoraf det fremgik, at hun skulde omtales i „De lærde Kvinder“. Hun beklager, at hun ikke tidligere havde vidst, at der ventede hende en saadan Ære; og hun beder Sperling høre hendes Faders Fremstilling af hendes Ulykke og derefter hjælpe hende ved Henvendelse til Kongen. I dette og et Brev af $\frac{5}{5}$ s. A. til Konfessionarius²⁾ hævder hun, at hvis hun har syndet, er det af Uvidenhed og ikke med Vidende og Villie. Underdommeren

¹⁾ Gaarden Hop paa Askøen ved Bergen ejedes af Lagmand Niels Knag.

²⁾ Peder Jespersen var kgl. Konfessionarius 1688—1714.

eller Sorenskriveren (scriba juratus) har frikendt hende, men Landsdommeren og judices jurati (Lagrettemændene) har dømt hende; ogsaa Konfessionarius beder hun om at gaa i Forbøn hos Kongen. Begge disse Breve ere indlagte i et tredie af $\frac{7}{5}$ s. A. til „min hierte kiere Fader Knud Gadd“, hvem hun beder rette mulige Fejl i dem og sende dem til Adressaterne. Atter i dette Brev hævder hun, at hun ikke har syndet med Villie; i Fødselstimen havde hun af Smerter ikke været sig selv mægtig, hvilket var noksom bekendt „baade for alle paa dette Sted og for selve den onde Kvinde (ipsi malignæ mulieri)“. Hun vil gjerne, at hendes Navn opbevares i Sperlings Samlinger; thi hun skammer sig ikke over at være i Folkemunde, da hun føler sig uskyldig og er stolt af, at hendes Skrifter har vundet kyndiges Bifald. Hvordan Sagens Udfald end bliver, beder hun om en snarlig Afgørelse af sin Skæbne.

I Juli 1706 svarer Sperling paa Brevet til ham og søger deri at trøste hende: hvis han var Dommer, vilde han frikende hende, og han haaber, at hun vil undgaa Straf ved sin, som han mener, aabenbare Uskyldighed. Han har gennemlæst Sagens Akter og Vidneførsler og finder intet, der kan medføre Dødsstraf. Hun hører ikke til de letfærdige og ukyske Kvinder, som Loven taler om¹⁾. Hendes Kæreste har bedraget hende og efterladt hende frugtsommelig, og hun har født et Barn, uden at hun paa Grund af Smerterne selv har vidst af det. Hvis hun nu, som hun ønskede, havde bragt et levende Barn til Verden, vilde hun være bleven modtaget som Hustru med aabne Arme, men at Skæbnen har overklippet Barnets Livstraad, kan ikke lægges hende til Last. Hun har været sponsa og nær ved et lovligt Giftermaal. Men alt dette havde de forrige Dommere ikke villet indsé; nu

¹⁾ D. L. 6—6—7. Letfærdige Qvindfolk, som deris Foster ombringe, skulle miste deris Hals, og deris Hovet settis paa een Stage. — 8. Vorder noget letfærdigt Qvindfolk med Barn og med sin Barnefødsel i Dølsmaal omgaar og ikke bruger de ordentlige beskikkede Midler, som hende og Fosteret i saadant Tilfald kunde betiene og samme Barn borte bliver eller paaskydis at være det født eller i andre Maader forkommet, da skal hun agtis saasom hun sit Foster med Villie hafde ombragt.

havde hun kun Gud til Vidne paa sin Uskyldighed og gode Samvittighed. Hun dømtes ikke af Loven, men af Dommeren, som ikke lagde Mærke til Lovens Mening, og for hvem den var skrevet, og han roser den første Dommer, der hellere vilde dømme efter Fornuft og Billighed end hænge sig i Lovens Bogstav. Til Slutning beder han hende tænke paa de mange andre Kvinder, der ere blevne uskyldig dømte, og stole paa Gud og Kongens Naade.

Cille Gad takker i et nyt Brev (¹⁴/₁₀ 1706) Sperling for hans trøstende, faderlige Brev. Hun ønsker sig en saadan Dommer som Sperling, han vilde sikkert lade Mødlidenheden besejre Lovens Strenghed. Nu har hun ingen Bøger hos sig og Sorgen har udtørret hendes Digteraare, saa at hun ikke engang kan takke ham paa den Maade, hun ønskede, for hans faderlige Omhu for hende.

Herpaa svarer Sperling d. ⁵/₃ 1707 og beder hende atter have godt Haab om Sagens Udfald. Hun maa ikke skyde Skylden for sin Ulykke paa sine lærde Sysler, som netop nu skulde være hende til Trøst og holde hende oppe.

Efter at Overhofretsdommen var faldet, indankede Knud Gad Datterens Sag for Højesteret med Anmodning om, at Sorenskriverens Dom maatte blive konfirmeret efter dens Motiver, nemlig: at hun havde født i en aaben Seng uden „Gvardiner“ i en Dagligstue, hvor Folk kom og gik, og hvor der ogsaa havde været Folk tilstede under Fødselen, hvilke dog troede at hendes Raab og Skrig foranledigedes af hendes gamle Sygdom, Sten, dernæst at hun havde aabenbaret for sin Mormoder, at hun var svanger, og endelig at Fødselen var kommet over hende mange Uger før Tiden. Sagen kom for Højesteret d. ⁶/₈ 1707. Den først voterende Assessor Ernst „bifalder Overhofretsdommen efterdi det er bevist, at hun ved Fødselens Tid har vist alle Folkene ud fra sig, ogsaa siden forvaret Barnet i et Skrin under Laas og Lukke og i saa Maade ikke har brugt de lovlige Midler, hvorfor hun faar at lide efter den i Dommen allegerede Articul (D. L. 6—6—8).“ De andre Dommere sluttede sig uden videre til dette Votum,

kun P. Hiort „beklager dette stakkels Menneske, men kan ikke hjælpe hende, at hun jo faar lide efter Overhofretsdommen“. (Højesteretsprotokollen i Rigsarkivet.)

Den 3. Sept. 1707 skrev Sperling saa følgende Bønskrift til Kongen (Kopibogen Nr. 324):

Stormægtigste allernaadigste Arffvekonge oc Herre!

Till Edersz kongel. Maytt. med allerydmygeste Bøn fordrister jeg mig allerunderdanigst at fremtræde for at bede for et stackelsz Menniskesz Liiff, som heder Cillie Gad udaff Norge, som er dømt derfra for nogen hendesz Forseelse imod Edersz Mayttsz. Low, som jeg dog icke meener at være saa stor oc forsællig, at jo Edersz May^{tt} kand bevise Naade, fordi der er icke beviist imod det stackelsz Menniskesz, at hun haffver født i Løn, der hun for Fødselen haffver mange kundgiort, at hun var schwanger, meget mindre at haffve myrdt hendesz Barn, eftersom at Acterne siger, at der haffver været mange Qvinder tillstede den Tid, hun var i Barnsz Nød, som hendesz Raab oc Skriig haffver fornummet oc offentlig attesteret, at de ingen Barneskriig haffver hørt; saa oc den Tid hendesz Barn er bleffven besigtiget er icke funden noget Tegn paa det samme, hvorved kunde kiendesz, at det var myrdt. Er altsaa intet imod E. M. Low der i begaaet, Hvad ellersz efter det døde Barnsz Fødsel ved hende kand være dølt oc forseet oc fore Skamsz Skyld hun haffver meent icke giordesz behoff at raabe mange der tiil som tiil et dødt Baren, det formeener jeg E. May^{tt} nocksom kand perdonere een Qvindesz Person, som icke saa liige alle Lowensz Puncter haffver vist at tage i act. Hvilcket ocsaa haffver anseet den første Dommere, Sorenskriffveren, som viste best Beskeden om dette Tilfald oc derfor dømte hende fri, naar hun hendesz Bøder afflagde oc betalte. Edersz May^{tt} haffver derfor meget større Aarsag at beviise det elendige Menniske Deresz Naade end som Sorenskriffveren sin Rætfærdighed; huortill kommer endnu, at dette Menniske haffver sig lagdt efter boglige Konster oc i hendesz greckske oc latinske Spraag offver alle Maader vel er forfremmet, huormed hun endnu kunde meget gott udrætte viidere i Værden, saa det skulde være største Ynck oc Skade, at det Menniske saa ynckelig skulde slutte hendesz Dage.

Beder derfor allerunderdanigst E. M. vilde være aff den store Naade oc forskaane dette Menniskesz Liiff, som er kommen fast aff Vanvittighed till dette Ufald oc imod hendesz Villie. Edersz

M. Mildhed haffver ladet sig ofte see i meere Tillfælde, saa jeg haabes allerunderdanigst ocsaa at bliffve bønhoert for dette Men- niske, huisz yndelige Lærdom saaledesz at skulde spildesz mig gaar till Hiertet. Nest alle Kongel. Lycksalighedersz Ynske for- bliffver jeg

E. K. M.

allerunderdanigst lydigste Tienner.

Kiøbenh. den 3. Sept. 1707.

Bønnen blev hørt og d. 1³/₂ 1708 lykønsker Sperling Cille Gad til, at hun nu er frikendt og er bleven be- friet for de ubillige Dommere, der fortolkede Loven fejl- agtigt. Kongen ræsonnerede saaledes: hvis den første og nærmeste Dommer har kunnet frikende hende, saa vil jeg til- vise ikke fordømme hende. Sperling haaber snart at se hende i København.

Den 6. April 1708 sendtes der et kgl. Brev til Stift- amtmand de Tonsberg, at Knud Gad „til sin Datters Zille Gad — som formedelst at hun ei har brugt de beskikkede Midler ved hendis Barnefødsel af Vores Høyeste Ret var dømt fra Livet, og Vi den 2. Septembr.¹⁾ sidstforleden for Lifsstraf af sær kongelig Naade allernaadigst haver pardon- neret dog derimod at udstaa Kirkens Disciplin, betale sine Lejermaalsbøder og derforuden til Exempel for andre at for- blive i Fængsel et Halvaars Tid paa hendes egen Bekostning og siden Landet at forviises — hendes Bortsendelse derfra Landet maa nyde Dilation, indtil han hende med allerførste Leilighed til Vands og det inden sex eller otte Uger i det lengste kand faa bortført. Hafn. 6. April. 1708.“ (Norske Tegnelser.)

Hvad Sperling fortæller om Cille Gad i „de foeminis doctis“ er dels bygget paa Anna Reimers og Torfæus' Breve dels paa Processens Akter²⁾, og indeholder naturligvis meget,

¹⁾ Hvis denne Dato og Datoen paa Sperlings Brev (¹/₆) begge ere rig- tige (og samme Stil) maa Benaadningen altsaa (vel efter Faderens Ansøgning) være sket, inden Sperlings Brev afsendtes.

²⁾ Det er nedskrevet efterhaanden; først en kortere Fremstilling, derpaa (vistnok efter Samtale med Faderen og Gennemlæsning af Sagens Akter) en udførligere, der ender med, at Sagen nu er for Overretten; derpaa om Udfaldet her osv.

som ganske falder sammen med det ovenfor meddelte; her gives derfor kun et Uddrag deraf.

Cille Gad blev forført af en Sømand paa et ostindisk Skib, en Boutellier, der hed Boda eller Bodean¹⁾, og som skulde stamme „ex Puteanis“²⁾ og have samlet sig en Formue³⁾. Med ham var hun trolovet, og da han sejlede bort, lovede hun senere at støde til ham i Holland. Under Forberedelserne til denne Rejse kom Fødselsstunden over hende ganske uventet 7—8 Uger før Tiden i et Værelse, hvor hun plejede at ligge, og hvor der var flere Kvinder tilstede, som spiste til Aften. Disse ilede dog ikke til, da de hørte hendes Raab, og hun, der ikke var sig selv mægtig, tilkaldte heller ingen af dem, men bad dem gaa bort uden selv at vide, hvad hun sagde paa Grund af Smerterne, saa at hun ikke engang vidste, at hun havde født et Barn, før Smerterne var hørt op. Da hun var kommet til sig selv, fandt hun et lille Barn ligge dødt hos sig. De tilstedeværende havde ikke hørt nogen Graad af Barnet, hvorfor det er lidet troligt, at hun har øvet Vold mod det. Hun tilkaldte nu en Tjenestepige, som hun bad fra et andet Værelse at hente et Skrin, hvori hun gemte sine Bøger og Papirer, og som neppe havde Slaa eller Nøgle til at lukke det. Da Pigen gik bort igen, lagde hun Barnet i Skrinet ovenpaa sine Sager, og da Pigen kom tilbage, lod hun hende bringe Skrinet tilbage til det Sted, hvor det før havde staaet; det kaldes i Norge Stabuer, er ikke lukket men tilgængeligt for alle⁴⁾. Hun erklærede at have gjort dette i den Hensigt at vise Bedstemoderen Barnet, naar hun kom tilbage, og lade lave et Svøb, hvori Barnet kunde begraves. Da en Kvinde havde gjort Anmeldelse om Sagen, sendte Underdommeren to troværdige Kvinder hen at undersøge, om de kunde finde noget Tegn

¹⁾ I Norges Land og Folk XII p. 165 kaldes han: den hollandske Kunstner Boudaan.

²⁾ Puteaux nærved Paris (?).

³⁾ Han har rimeligvis været en Slægtning af Pieter Boudaan, der stammede fra Frankrig og i Midten af det 17. Aarh. var Leder af det ostindiske Kompagni i Middelburg i Zeeland.

⁴⁾ I det ovenfor anførte Sted af Daaes Norske Bygdesagn siges, at hun „myrdede sit Foster, som hun længe skjulte blandt sine Bøger“.

paa, at der var lagt voldelig Haand paa Barnet; og disse bevidnede helligt, at de intet kunde finde, hvorfor Dommeren frifandt hende for Dødsstraf; men ikendte hende de Mulkter, der pleje at paalægges de forførte. Men da Sagen kom for judex provincialis, dømmes hun fra Livet ifølge Lovens Kap. 6—6—8 (se ovenfor) fordi hun ikke havde anvendt de Forholdsregler, som det paalægges de fødende at iagttage, og ikke havde tilkaldt nogle Kvinder, der kunde hjælpe hende under Fødslen. Faderen appellerede til Overhofretten i Norge, men da hun ogsaa her blev domfældt, appellerede han atter til Højesteret i København (1706). Ogsaa her blev hun dømt fra Livet og Faderen tog da sin Tilflugt til Kongens Mildhed. Kongen heviste Sagen til sit Raad, der erklærede, at den var af den Beskaffenhed, at Kongen kunde anvende sin Benaadning, efter som den første og nærmeste Dommer, der bedst kendte hele Sagen, havde frikendt hende. Saasart hun kom fri, rejste hun til København, hvor Faderen nu boede efter at have giftet sig anden Gang. Her levede hun nu til August 1711, da baade hun og Faderen døde af Pest. Som Vidnesbyrd om hendes Lærdom nævner Sperling hendes Breve til ham: „jeg tror ikke, at selv Ovid har kunnet skrive Vers lettere og elegantere“¹⁾. Blandt hendes udgivne Bøger omtales en latinsk og græsk Oversættelse af „Den gudelskende Sjælens Skat“. Men dette og andre Arbejder af hende gik til Grunde ved Bergens Brand (1702), der bragte hende i den yderste Fattigdom.

¹⁾ Som Prøve paa hendes Digte hid sættes følgende Linier af Brevet til Sperling af $\frac{1}{6}$ 1706:

Nam me Pegasidas primus [o: Faderen] deduxit ad undas
 Ne male foecundæ vena periret aquæ
 Primus et ingenium teneris aspexit in annis
 Utque Pater natæ duxque comesque fuit.
 Si saperem, doctas odissem jure sorores,
 Numina cultrici perniciosæ suæ.
 Sentit amans sua damna fere, tamen hæret in illis
 Materiam culpæ persequiturque suæ.
 Sic si non nunquam, quas me læsisse recordor
 Devoveo Musas Pieridasque meas
 Cum bene devovi, nequeo tamen esse sine illis
 Quodque mihi telum vulnera fecit, amo.

Universitetssørgesprogram over Professor juris, Borgmester i Kjøbenhavn **Cosmus Bornemann.**

Ved Gerhard L. Grove.

Personalhistorisk Tidsskrifts Læsere har oftere haft Lejlighed til at lære forskellige i det 16. og 17. Aarhundrede afdøde Personers Levnetsløb at kende gennem Taler af de Gejstlige, der forrettede Begravelsen, og foruden Oplysninger om de Afdøde faaet et Indtryk af den gejstlige Veltalenhed til forskellige Tider. Det latinske Sprog, hvori UniversitetsSørgesprogrammer blev skrevne, afskærer derimod de Fleste fra at nyde den herfra ofte højest forskellige akademiske Veltalenhed, der her udfoldedes som Ramme om de ofte fyldige og for Personalhistorikeren vigtige positive Oplysninger om længst afdøde ansete Personers Livs-

førelse fra Vugge til Grav. Forekommer end det 17. Aarhundredes akademiske Taleblomster Nutiden besynderlige og smagløse, og tilsløre de endog stundom ved deres Dunkelhed de Personalialia, der for os er Hovedsagen, giver de os dog ikke blot et levende Billede af Tidens ejendommelige akademiske Udtryksmaade og Smag men ogsaa af dens Tanker om hele Livsførelsen, som ikke savner Interesse for Personalhistorikeren.

Det her meddelte Universitetssørgesprogram er overladt Tidsskriftet til Benyttelse af Hr. Kammerherre Cosmus Bornemann i en ved Hr. Arkivassistent E. Marquard foretagen Oversættelse. Programmets Forfatter, der tilhørte Bartolinernes berømte Slægt, var Universitetsprofessor, Generalprokurør og Læge Caspar Bartholin (f. 1655, død 1738). Han følger i Programmet hele Bornemanns Livsførelse og glemmer ikke at opregne alle de udenlandske Universiteter og Stæder, hvor denne efter Tidens Skik i adskillige Aar fik sin Uddannelse, og viser samtidig sin egen Berejstthed ved næsten overalt at have et karakteriserende Ord at føje til om de fremmede Steder og de berømte Lærere, hos hvem Bornemann hentede sin Uddannelse og Lærdom.

Det her meddelte Levnetsløb har for saa vidt en vis Aktualitet i disse Dage, da man fejrer 250 Aarsdagen for Kjøbenhavns Forsvar mod Svenskerne Stormangreb, som den Cosmus Bornemann, hvem Programmet omhandler, i sin Studentertid deltog heri som Korporal ved Studenternes fjerde Kompagni. Han var i 1658 kun 21 Aar gammel men havde været Student i 6 Aar. Programmet fortæller, at han var med til at opføre

Voldene, grave underjordiske Gange, udbrede de Mure, der faldt ned om Dagen, gjøre Vagttjeneste og deltage i Udfaldene, og det ses af Rørdams Bog om Studenternes Deltagelse i dette Forsvar at Bornemann, da Studenterne var blevne forlovede fra Voldene, var blandt de 8, der „paa Samtlige Militerende Studenters Vegne“ med Auditøren i Spidsen udarbejdede et Andragende til Kongen, hvori de udbad sig adskillige Gunstbevisninger paa Grund af deres tro Tjeneste og gjorde Forslag til adskillige Reformers ved Universitetet og i Embedsbesættelsen. Af Forslagene gik et ud paa „At vi, som nu har ladet os finde villige til Defension, maatte, om vi er dygtige først for andre beforders til Bestillinger og beneficia og til den Ende en Catalogus paa vores Navne trykkes og med kongelig Maj.'s Befaling at efterkommes, forsendes til hver Len og Stift, og at vi siden maatte være skatfri uden i fælles Mødetid,“ men de fandt intet villigt Øre.

Cosmus Bornemann, der siden blev Professor juris og Borgmester i Kjøbenhavn, som Programmet nærmere omhandler, tilhørte den i Danmark bekendte Slægt, hvorover der bl. a. i Danmarks Adelsaarbog for 1893 findes en Stamtavle, som overflødigger en vidtløftig Kommentar angaaende de i Sørgeprogrammet omhandlede Personer af Slægten.

Rektor ved Københavns Universitet, *Dr. Caspar Bartholin*, Højesteretsassessor og Assessor i Konsistorium, kgl. Professor i Medicin, Anatomi og Fysik, hilser Læseren.

Først da mærker Staten Gudernes haardnakkede Vrede og de mod den rettede Lynstraaler, naar den føler, at de Gode berøves den, de Retfærdige bukker under for Skæbnen og de, der er født til dens Bevarelse, dør i dobbelt Antal. Ti de, der holder fast ved det Rette og Retfærdige, fødes ikke saa hurtigt som de dør, og derfor maa man saa meget mere beklage de store Menneskers Skæbne og med saa meget større Opmærksomhed og Omhu spejde efter deres Efterfølgere. Forgæves vilde Tarquinius, da han vilde vise sin Søns Udsendinge Maaden at tilintetgøre Gabierne paa, have raadet ham ved at hugge Hovederne af de højeste Valmuer, dersom der paa samme Maade som ved Valmuer opvoksede Aander, der var egnede til at styre og bevare Staten. Jo langsommere Frugterne modnes, desto finere er de; den usle Paddehat skyder op paa en eneste Nat, men Figenen bruger næsten et helt Aar til at modnes; jo større Vanskelighed det volder at samle, desto mere føles Tabet af det samlede. Menneskeslægten har, som den hellige Skrift lærer os, meget

tilfælles med Planterne, men deri adskiller de sig fra hverandre, at hvad der hos disse er fordærvet eller raadent, falder af og visner bort, medens det, der er kraftigt og saftfuldt, lever videre; hos hin derimod blomstrer det, der er daarligst, medens det, der er godt, maa lide under Modgang. Vor Stad København, ja hele Fædrelandet sørger derfor over den uventede og saare sørgelige Bortgang af den ædle, lærde og ansete Mand

Cosmus Bornemann, jur. utr. Dr.,

Hans hellige Majestæt Kongen af Danmark og Norges Kancelliraad, Assessor i Højesteret og i Konsistorium, denne Bys Raadmand og Professor jur. utr. ved det herværende kongelige Universitet, han som var født og opdraget til det almene Bedste og som var prydet med de højeste Dyder og smykket af alle Gratier. Han forenede i enestaaende Grad mange Aars Erfaring, ihærdigt Studium og utrættelig Flid, saaledes at han kunde gavne de Gode og udnytte de ham betroede Evner. Han var et sjældent Eksempel i et Aarhundrede, der hældede til det Onde og i en slet Tid, der snarere undgik end søgte Lejligheden til at gavne det Almene, som satte Retten i det Uretfærdige og sin Ære i Skændigheder; din Sag føres, lykkelige Bornemann, ogsaa for selve Momus' Domstol, af alle Borgere af alle Klasser; de, der elsker Dyden, maa sige, at de har mistet en ivrig Fælle; de, der søger det Onde, maa sige, at de er blevne befriede for deres bitreste Fjende, Universitetet, at det har mistet sin Pryd, Ryraadet, at det er bleven berøvet sin vigtigste Støtte, de Fattige maa sige, at de savner deres Hjælper, de Bedrøvede, at deres Trøst er gaaet under; kort sagt, enhver maa sige, at han efter din Død savner noget, og enhver, selv den mindste af os, maa frygte, at hans Sag skal være tabt. Med Dig døde Astreas sande Præst, Minervas alvorlige Dyrker og, hvad der er mere end alt andet, den evige Guds trofaste Elsker, hvem én Dag, én Time, ét Øjeblik har gjort til et Offer for den haarde Skæbne, men som ikke en Maaned, ej heller et Aar eller maaske ti Aar kan gengive Menneskeheden, Fædrelandet og Byen. Intet vilde være lettere for os end at blive ved med

at rose Dig, men heller intet vilde være mere overflødig end at forklare offentligt, hvad enhver er vidende om, og at optegne paa Bladenes knebne Plads det som er i alles Mund. Selv om det vilde være Uret indenfor disse snævre Grænser at indeslutte alt, hvad der vedrører dit Ry, saa tillad os dog, lykkelige Aand, at vi ved efterhaanden at gennemgaa og betragte dit rene Levnedsløb maa mætte vore Sjæle med Skuet af saa megen Dyd, og lad os i korte Træk fremsætte det, som du selv har villet, at Efterverdenen skulde vide om Dig. Lad os begynde Beretningen fra selve Vuggen, der under en lykkelig Stjerne og en smilende Himmel modtog Dig, da Du blev fød. Vor Lykkeliges Fødested blev Cimbrernes som mange berømte Mænds Fødested bekendte By Haderslev, i vor Frelses Aar 1637 den 28. December. Hans Fader var den ædle og kloge Mand Philip Julius Bornemann, Sekretær i Tyske Kancelli under de to berømmelige danske Konger Christian den Fjerde og Frederik den Tredie og Canonicus ved Roskilde og Lunde Kapittel; hans Moder var den fornemme og med alle sit Køns Dyder smykkede Kvinde Hedvig Zoega¹⁾; bægge ere for en lang Aarrække siden gaaet til de Salige, medens de paa Jorden har efterladt det reneste Rygte. De gode Forældre glædede sig saa meget mere over dette deres kyske Lejes velsignede Pant, som det i en spæd Alder og som en lille Spire, som man siger, lovede gode Frugter i Fremtiden, og kun det ene gik deres Stræben ud paa, nemlig at udvikle den medfødte Dyd ved en god Opdragelse og ved passende Studier. Betroet til gode Læreres Omsorg gjorde han ved Flid og Iver saa store Fremskridt, at han i Aaret 1652 blev dimitteret til Universitetet, og den 17. Maj blev han indskrevet i de akademiske Borgeres ansete Tal, medens han til sin Privatpræceptor valgte sin Morbroder, den berømte og ansete Magister Johannes Zoega²⁾, kongelig Professor i Logik og Metafysik; Universitetets Ledelse havde dengang

¹⁾ Hedevig Johanne Zoega, Datter af tidligere gottorpsk „Pfennigmeister“ i Kiel, Johan Adolph Zoega, der nedsatte sig i Kjøbenhavn og blev Stamfader til en ved flere ansete Lærde berømt Slægt.

²⁾ Hans Zoega, f. 1608, død 1673, se Biogr. Lex.

den udmærkede Mand Johannes Müller, kgl. Professor og Dr. jur. utr. Da han var bleven akademisk Borger, indrettede han, der vidste, at det hverken var godt at taarne Hindringer op eller at ofre sig for den daadløse Vacuna¹⁾, sig saaledes, at han med Anspændelse af alle Kræfter arbejdede sig frem i de Fag, ved hvilke han engang kunde opnaa et anset og berømmeligt Navn, og under Himlens stadige Gunst fortsatte han sine Studier paa rette Maade; og da man ved Arbejde kan opnaa alt af Guderne, saa lykkedes alt ham saa godt, at han i sit nittende Aar offentlig blev kreeret til Baccalaureus i Filosofi af den ovenfor omtalte Dekan for det filosofiske Fakultet Dr. Johannes Zoega, medens Professor i Historie og Geografi Peter Stormann dengang var Rektor magnificus ved Universitetet. Men for at hans Aand, der var begærlig efter Lærdom og higede efter Ry, skulde kunne anstille Sammenligning med ikke blot det ene eller det andet Steds Lærdom og videnskabelige Grundighed, og ikke altid skulde holde sig indenfor én Sfæres Grænser, saa blev vor lykkelige unge Mand grebet af et Ønske om at besøge Musernes berømte Templer, Hoffer, Raad og Byer, der fandtes udenfor hans Fædreland, og hans Ønske var saa meget stærkere, som han med Rette havde forstaaet, at ikke alle Camoener boer paa ét Sted, og at intet er bedre for den, der ønsker at lære udenlandske Forhold at kende, end at rejse. Samme Aar drog han derfor til Rostock, hvor han efter en lykkelig Ankomst fandt en gæstfri Modtagelse hos den højlærde og saare berømte Teolog Dr. Johannes Georg Dorschæus, og her blev han saa længe, som han troede det var til Gavn for hans Fremtidsmaal, hvorefter han bestemte sig til at drage videre; men ligesom ingen Vej er saa jævn, at den kan tilbagelægges uden Uheld, saaledes maatte vor lykkelige Yngling opgive Haabet om en længere Rejse, da han gennem Breve fra nogle Venner fik Meddelelse om, at hans kære Moder var Døden nær, og samtidig blev opfordret til at fremskynde sin Hjemkomst saa meget som muligt. Efter sin Tilbagekomst opholdt

¹⁾ Hvilens Gudinde.

han sig et Aar i København, og her fæstnedes hos ham den Beslutning, at han ikke ved nogen Hindring atter vilde lade sig bringe bort fra den planlagte Rejse. Og Sagen vilde ogsaa være bleven gennemført efter hans Forsæt, hvis ikke den for hele Fædrelandet og ogsaa for hans Plan saa skæbnesvangre August Maaned var kommet, da Fjenderne strømmede over Danmark, Bøndernes Marker hærgedes, Byerne gik op i Luer, og da det skæbnesvangre Jærn truede med at lægges om Borgernes Hals. Den efter disse Uroligheder følgende Belejring af Kongestaden gjorde alle Forhold fortvivlede og tilintetgjorde ikke blot vor Ynglings Plan om at rejse, men betog ham ethvert Haab. I disse frygtelige Tider, da Fjenden truede de Belejrede med alt optænkeligt Ondt, viste han sig som en god Borger og Soldat og viste, at han var i Besiddelse af den Aand, der findes i alle retskafne Mennesker: at gaa sin Skæbne imøde, anvende sine Kræfter, forsvare sit Liv og sit Fædreland, der var mere dyrebart end Livet, fordi man ansaa det for en Skam at adlyde en fjendtlig Hersker, vant som man var til sin milde Konges Herredømme. Han traadte ind i de kæmpende Musers Kohorte og udførte her sin Part af Tjenesten, hvad enten det nu drejede sig om at hegne Byen med Skanser eller opføre Volde, grave underjordiske Gange eller om Natten at udbedre de Dele af Murene, der var styrtet sammen om Dagen, at stille Skyts op paa Volden, at holde Vagt eller deltage i Udfald, vel vidende, at Borgermod skader Fjenden mere end dobbelte Brystværn og de Mure, som vi bygge ved vor Krigskunst. Men det næste Aar, da efter Byens Befrielse Fjenden endelig helt var draget bort fra dens Volde, sagde Bornemann Farvel til sine Venner og til sit Fædreland, gik ombord paa et Krigsskib, der konvojerede en til Danzig bestemt nederlandsk Flaade og kom i Begyndelsen af Sommeren til Danzig; i denne ansete Handelsstad blev han næsten til Aarets Slutning, draget baade ved det mangfoldige Skuespil, der her frembød sig, og optaget af den Mængde Fremmede af alle Nationaliteter, der strømmede sammen her fra næsten alle Dele af Jorden. Heller ikke forsømte han at se den talrige og vel uddannede danzigske

Hær, ej heller det berømte Kloster Oliva, hvor Freden sluttedes mellem Svenskerne og Polakkerne. I Aaret 1660, da Freden var sluttet mellem Svenskerne og Danskerne, og da han tænkte paa at tage til Nederlandene, fandt han en gunstig Lejlighed hertil og sluttede sig til to fornemme Personer, Herr Peter van Hybert og Wilhelm van Haren, der af de forenede Nederlande var udsendt for at slutte Fred, og efter 12 Dages Sejlads ankom han den 15. Juni til Texel og straks derefter til Evropas berømteste By Amsterdam. Her fyldtes hans Øjne og hans Sjæl af den Rigdom af de forskelligste Ting, der samledes paa dette ene Sted, han undredes over den Mængde eksotiske Varer, der var ført dertil fra Spanien, fra Portugal, ja fra det yderste Indien, eller var tilvejebragt ved dette arbejdsomme Folks Flid. Da han havde mættet sin Sjæl med dette skønne Billed, tog han atter fat paa sine tidligere Studier, ti selv naar han vilde holde helt fri for disse, var der intet han mere frygtede for end magelig Lediggang. Han valgte derfor blandt de forskellige Byer Franecker, som er bekendt ved sit ansete Universitet, og efter et Ophold paa 15 Dage, som han havde tilbragt i Amsterdam, begav han sig over Havet og Byen Harlingen derhen. Han fandt en By saa passende for den, der ynder Studier og Ro, som næppe nogen anden, hilste Stedets Muser og hørte flittigt deres ypperste Mestre, navnlig Johannes Jacobus Wissenbac og Laurentius Banck¹⁾, hans Samtids berømteste Retslærde, sluttede han sig nær til. En Prøve paa sine Arbejder udgav han, da han forlod Franecker, og fremlagde for Offentligheden Resultatet af sine Nætters videnskabelige Arbejde, idet han skev en lærd Disputats om Ostracismen, som han forsvarede offentligt med den berømte Ulric Huber²⁾ som Præces. Han besøgte derefter Nassauernes pragtfulde Slot, der ligger i Leeuwarden, det berømte Universitet i Groeningen, og saa med Forbavselse Digerne, der beskytter bægge Provinserne mod Oversvømmelse. Da der saaledes var hengledet næsten

¹⁾ Trykfejl for Banck. Sidstnævnte Retslærde Lars Banck var født i Norköping i Sverig 1611. Han døde ugift i Franecker 1662.

²⁾ En af de berømteste hollandske Retslærde, f. 1636, død 1694.

fire Aar med disse Studier, tog han tilbage til Holland og kom ved Foraarets Begyndelse til Leyden, et virkeligt Samlingssted for de skønne Kunster og et Arnested for alt det, der er til Pryd for en ærekær Student. Bevæget ved denne saare smukke Stads Skønhed og ved Indbyggernes Sæder, der var finere end de øvrige Nederlænderes, blev han her hele Sommeren, indtil han henimod Slutningen af Oktober forlod Leyden, besøgte Haag, hvor Hollands Grevskaabsraad har sit Sæde, Delft, berømt ved sine Mausolæer over Fyrsterne af Oranien og andre af Holland højt fortjente Mænd, Maestricht, berømt ved sit Akademi, Dordrecht, bekendt ved Generalsynoden, og endelig kom til Antwerpen, hvorfra han tog til Bryssel, Bergen (i Belgien), Valence, Camericum¹⁾, Peronne, og efter en lykkelig Rejse den 13. November Aar 1664 naaede han Paris, denne Galliens Verden snarere end By, der fra de ældste Tider har staaet i saa stor Yndest paa Grund af sin rige Afveksling. Han beundrede det glimrende Hof, Borgernes Rigdom og de velstaaende Fremmede, og især at man her kunde faa alt muligt til Købs, ret som dette Sted var Jordens Midtpunkt. Med videbegærlige Øjne saa han Byens Raadhus og de i Byens Omegn liggende Marker, med Iver satte han sig ind i Kongedømmets Love og Statutter og i Parlamentets Rettigheder, og delte sin Tid saaledes, at en Del var optaget af boglig Syssel, en andel Del af Betragtningen af det nye, og for at tilfredsstille denne Trang efter at se noget nyt, foretog han en kort Rejse for at se de pragtfulde Gravmæler i St. Denis og de stolte Bygninger i St. Germain, Naturskønheden i Fontaineblau, Versailles Kunst, St. Clouds Ynde og vendte saa tilbage til Paris. For atter at fortsætte sine Studier, forlod han denne By med den kongelige Pragt, og den 12. Maj 1665 rejste han over Orleans, Blois, Amboise og Touraine, og kom til Saumur, og opholdt sig derpaa hele Sommeren ved Reformatoreernes berømte Universitet. Den sidste Dag i September Maaned kom han, efter at være taget fra Saumur, for anden Gang til Paris, efter at han undervejs

¹⁾ ? Chambery.

havde besøgt La Flèche, bekendt ved at Cartesius har levet og lært der, og den ypperlige Handelsplads Angers. Men som ethvert godt Menneske elsker sit Fædreland, saaledes fik vor Lykkelige efter Ithacierens Eksempel, efter at have tilbragt fulde fem Aar blandt Fremmede, Længsel efter at se Røgen fra den hjemlige Arne og at ofre til de Penater, som han havde forladt. Han rejste derfor over Beaumont, Beauvais, Abbeville, Montreuil og flere andre berømte franske Byer, over Gravelingen til Calais, Dünkerque, Nieuport, Brügge i Flandern, naaede Sluis, en Havneby i Zeeland, og kom over Vlissingen, Middelburg, der paa denne Tid var en ren Sø-røverby, Ter-Veere. Rotterdam til Amsterdam; faa Dage efter sejlede han med et Skib til Hamburg, besøgte dernæst de berømteste Byer i Holsten og ankom til København den 17. December 1665. Saaledes vendte vor Bornemann tilbage til sit Fædreland, drevet af Iver efter at tjene sit Fædreland og af Ønsket om en gunstig Skæbne efter alle de mange Genvordigheder undervejs. Og hans Stræben var ikke forgæves, ti to Aar efter sin Hjemkomst blev han af Kong Frederik den Tredje højlovlig Ihukommelse ansat som den tredje Professor i Retsvidenskab ved vort Universitet, et Hverv, som han paatog sig med Freidighed og udfyldte som en Mand. Efter denne uforlignelige Monarks Død fandt han samme Yndest hos Hans Majestæt, der nu saa lykkeligt hersker over Danmark. Efter hans udtrykkelige Befaling blev han, der i Aaret 1668 den 3. November havde forsvaret sin Afhandling for Doctorgraden, om Udlændinges Arveret, promoveret den 11. Maj 1670 i Consistorium til Dr. jur. utr., med den ansete og berømte Peter Scavenius, der dengang var Decanus for det juridiske Fakultet og senere blev Medlem af Statskollegiet og Kommercekollegiet samt Generaladvokat, som Promotor og i Overværelse af en talrig Forsamling af akademiske Borgere foruden hele Professorkollegiet. Samme Aar blev han ved sær kongelig Naade af det akademiske Senat ansat som første Vicebibliotekar ved Universitetet og tiltraadte Embedet den 17. Februar det følgende Aar. 1672 fik han, der da var Prodekan ved det juridiske Fakultet, efter en

højtidelig Disputats med den ansete Ivar Hirtzholm, Assessor ved den kongelige Overhofret i Norge, ved et af det akademiske Senat udfærdiget Dekret Ret til at føre Sager efter romersk og kanonisk Ret. Men det er hverken vor Sag at opregne alt, hvad Universitetet skylder Bornemann, ej heller vilde dette Blad kunne rumme det. I otte Aar udfyldte han Pladsen som Sekretær. To Gange bar han Purpurret som Rektor, nemlig i Aarhundredets 84de og 89de Aar. Med Hæder bar dine Skuldre dette Purpur, lykkelige Mand, og vel førte Du Sceptret, det bevidner Privilegierne, for hvilke Du kæmpede ihærdigt og udholdende, det bevidner dine Kollegaer, mod hvilke Du altid var tjenstvillig, det bevidner Borgerne, de gode som du altid elskede, de slette hvis onde Gærninger du altid mildnede. Ved sin Dygtighed gjorde den Afdøde sig fortjent til, at Hans Majestæt Kongen ønskede, at han ikke blot skulde virke for Universitetet, fordi han saa, at han var saare skikket til offentlige Hverv; og saaledes udnævnte han ham, da han første Gang var Rektor, til Raadmand, og det følgende Aar befalede han ham at tage Sæde i Højesteret; da han anden Gang var Rektor, tildelte han ham Titlen Kancelliraad, samme Aar som han satte ham i Spidsen for Universitets Biblioteket, efter at den udødelige og uendelig fortjente Ole Borch var afgaaet ved Døden. Men nok om hans Embeder¹⁾ og Hverv, nok om denne lykkelige Mands Arbejde, nok om det som Almenheden ved lige saa godt som vi; der mangler endnu den anden Del af hans Lykke, af hans rosværdige Handlinger; der maa siges lidt om, hvorledes han var som Familiens Overhoved, som Fader, som Ægtefælle. I Aaret 1668 begyndte Bornemann at tænke paa at tage sig en Ægtefælle, og da han ønskede, at hun skulde være brav, dydig og kendt med at styre et Hjem, søgte han hende i et Hus, som han vidste stod højt i Beskedenhed og i gammeldags sædelig Renhed; et saadant Hjem mente han at finde hos den erfarne Husfrue Magdalena Motzfeldt, Enken

¹⁾ Om Bornemanns Embedsudnævnelser henvises til hans Levnetsbeskrivelse i Biografisk Lexikon, om hans Forhold til Universitetet tillige til H. Matzen: Universitetets Retshistorie 1479—1879.

efter den fornemme og berømte Ole Worm, i sin Tid kongelig Professor i Medicin ved det herværende Universitet. Her havde han lært at kende en ung Pige Dorothea Worm¹⁾, der var i Besiddelse af alle Dyder, og intet ønskede han mere end at faa hendes Samtykke, føre hende til Brudesengen og knytte hende til sin Side, hvad han saa meget lettere opnaaede, som han her fandt en Moder, der delte hans Ønske, og en Datter, der ikke var imod sin Moders Ønske. Efter at have anraabt Himlen om dens Naade og efter at have faaet bæggens Venners Samtykke, fejredes Brylluppet den 7. Oktober samme Aar under gunstige Varsler og blev bekræftet ved den hellige Velsignelse. Lykkeligt maa et saadant Ægteskab være som dit, du savnede Mand, i hvilket Aarrækken synes som et Aar, Aarene som Maaneder, Maanederne som Dage, men jo større denne Lykke er, desto stærkere føles Tabet. Dette bevidner den sørgende og for al Trøst uimodtagelige Enke, som, skøndt hun i 24 Aar har glædet sig over sin gode Ægtefælle og har ejet Lykken, dog klager over Guds Vrede, der som det synes hende har ladet dem skilles hurtigere end Ret var. Det sjældne Ægtepar levede ét Liv, altid enige, altid enstemmige, saa at den Overlevende kan rose sig af, at hun aldrig har været sin Ægtefælle imod og aldrig er bleven bedrøvet af ham, undtagen ved hans Død. Og Ægteskabet fik den Herrens højeste Velsignelse, som gode Forældre altid anser Børn for at være; der udgik fra Bornemanns kyske Ægteseng fire Døtre og to Sønner; af Døtrene ere to, Hedevig og Margaretha Susanna, gaaet bort før Faderen. Af de Overlevende er den ældste, den ædle Jomfru Magdalene Bornemann²⁾, Arvtageren til sin Faders Dyder og et Forbillede for sit Køn, hos sin sørgende Moder og trøstesløs som denne. De øvrige, Philip Julius³⁾, Ole⁴⁾

¹⁾ Ole Worms Datter, Dorothea Worm, var født 1644, døde 1707. Brylluppet stod den 7. Okt. 1668.

²⁾ Født 1673, død 1715, gift først med Raadmand i Kjøbenhavn Morten Nielsen Budolph, siden med Biskop i Aalborg Frants Thestrup.

³⁾ Født 1680, død 1767, Etatsraad og Deputeret for Finanserne.

⁴⁾ Født 1683, død 1747, Biskop i Bergen.

og Hedvig Susanna¹⁾, velbegavede og haabefulde Børn, er deres Moders Trøst og giver Haab om en ikke ringe Slægt. Omgivet af disse Efterkommere syntes den uforlignelige Fader over al Maade tilfreds, Talen, Blikke, Bevægelser, alt aandede Kærlighed, og som han var alle Børnene lige kær, saaledes var intet af dem ham mere kært end de andre. Den Tid var allerede kommet, da han for sig selv haabede Glæde, for andre Trøst, for sin Slægt en Støtte i dette ædle Afkom, og der var ingen Fare for, at hans Haab skulde blive beskæmmet, da der aldrig hos nogen af dem havde vist sig andet end godt eller hvad der var hans, Faderens, Navn værdigt. Men hvilket Maal menneskelige Raad, de lange søvnløse Nætters Overvejelser, lange Tidens omfattende Beregninger end har sat sig, saa sætter det himmelske Forsyn Maalet snart nærmere, snart fjærnere, og medens vi tror, at vi sejler paa det dybe Hav, saa støder vort Livs lille Fartøj paa usynlige Skær og fyldes med Vand. Ak, her falder Pennen ud af vor Haand, ude af Stand til at skrive mere; hellere vilde den ønske aldrig at have skrevet noget end at skulle skrive, at Bornemann er død, død hurtigt og uventet. Men det er sandt, og mere sandt end vi ønsker; han er død, men som en Soldat paa sin Post, saaledes tilbagelagde han, den Lykkelige, i Arbejde, vel udrustet og vel skikket til det Maal, han havde sat sig, i kort Tid den lange, lange Vej. Den Sygdom, som løste Baandet mellem Legeme og Sjæl, var skjult og antog andre Sygdommes Udseende; den syntes i Begyndelsen en Diarrhoe, fik derefter Udseende af Kolera, og sluttede tilsidst med en pludselig Tilintetgørelse af Kræfterne og en Slags indre Lammelse. To Dage før sin Død følte vor Ven sig ilde, og i selve det Øjeblik, da han gik fra Retten efter at have udført sin Gærning, begyndte han at føle den fremtrængende Sygdoms Smærter; henimod den følgende Aften syntes Sygdommen at blive mindre hæftig, men den paafølgende Dag, den 3. September, i den elfte Time efter Middag, saa vi, at alt var afgjort, Aandrættet tog af, Pulsen blev

¹⁾ Født 1686, død 1758, gift først med Tøjhusskriver Jacob Nielsen, siden med Etatsraad, Justitiarius i Højesteret Diderich Seckmann.

svagere, og vi saa alle de Symptomer, der plejer at gaa forud Libitinas Sejr. Paa sine Børns Spørgsmaal, om han tænkte paa sin Forsoning med Gud, svarede hnn, at det var det første, han under hele sin Sygdom havde tænkt paa. Ved hans Leje stod hans kære Broder, den ædle og ærværdige Magister Johanne's Adolph Borneman¹⁾ første Præst ved Guds Moders Kirke og Provst i Sokkelunds Provsti, og da han saa ham hige efter de guddommelige Ting og længselsfuld efter den hellige Nadver, saa udførte han sin Embedsgærning og gav sin døende Broder det hellige Brød og den sidste Velsignelse under de Tilstedeværendes Bønner og hede Taarer. Styrket ved dette velsignelsesrige Brød drog han sig helt bort fra Verden, og idet han mildt beroligede sin sørgende Enke og sin grædende Datter, sagde han, at han ikke ønskede noget hellere end at sove, og Søvn, den evige, lukkede saa den Lykkeliges Øjne midt i den sjette Time efter Middag og aabnede Vejen til Himlen for hans Sjæl. Intet var bleven forsømt, som man vidste eller troede kunde tjene til at genoprette hans Sundhed; man havde tilkaldt de to Brødre, den ædle og betydelige Dr. Holger Jacobæus, kongelig Assessor i Højesteret og i Konsistorium og Professor i Medicin, og ligeledes den fornemme og erfarne Dr. Jens Jacobæus, kgl. Professor i Medicin, Assessor i Konsistorium og Stadens dygtigste Læge, der med forenede Kræfter søgte at bekæmpe denne stærke Fjende; men, ak! forgæves! Han lo af al Lærdom og alle Beregninger, og den haardnakkede Sygdom gjorde en Ende paa Bornemanns skrøbelige Liv, efter at han blandt de Dødelige havde ført et berømmeligt Liv i 54 Aar 10 Maaned og 25 Dage. Livets Møje — skøndt Livet var for kort — har Du saaledes overvundet, og de kommende Aarhundreder vil skænke Dig et evigt Navn. Vel kan Billeder ikke give noget fuldt Indtryk af dine Fortjenester, men alligevel vil vi indtegne dit Navn i vore Aarbøger, alle Gode vil tale om Dig, og de seneste Efterkommere vil hylde dit Navn. Vi har ikke Lov til at sige, at Guddommens Hand-

¹⁾ Hans yngre Broder, f. 1643, død 1693 i ovennævnte Stilling.

linger er uretfærdige, og det vilde ogsaa være uretfærdigt, urigtig er ogsaa den sørgende Enkes og hans trøstesløse Børns Klage og alle gode Menneskers Klage, ti Dig er der sørget for, lykkelige Sjæl, og da der ikke findes noget, der kan give Dig Grund til at beskyldes Himlen for Uretfærdighed, saa lykønsker vi Dig til din lykkelige, din blide, din salige Død. Bortrevet fra os er Du bleven forenet med Gud, bortrevet fra Jorden optaget i Himlen, dine Øjne, der er blevne bortdraget fra de Sorger, der trykker Tiden, nyder nu Synet af den evige Gud. Din Sjæl, der altid var viet Retfærdigheden, slukker sin Tørst ved Retfærdigs sande Kilde, og den ser den himmelske Vægt veje under sine Fødder. Vi har set Dig dø, men vi, der græder og sørger, vil med Guds Hjælp gense Dig i Opstandelsen, forklaret og ikklædt den guddommelige Retfærdigheds Klædebon. Gaa bort, Bornemann, Du der var elsket af disse og var os kærere end vort eget Øje, Din sørgende Familje, som du har forladt, dine Venner, som du har efterladt uden Trøst, de Gode, hvis Hjælper og Beskytter du har været, alle vil de være uadskillelige Ledsagere, og de som legemligt ikke har Lov at følge Dig og heller ikke vil det, de vil følge Dig i Tankerne og i ren Længsel. Hvad vi kan er til Dødens Cypresser at knytte de udødelige Æresbevisninger, og paa dette Universitets Vegne, af hvilket Du har gjort Dig saa fortjent, rejser vi et Billede, som aldrig skal dø. Vi skal se Graven lukke sig over det, der var dødeligt af dig, vi vil gaa til din Jordefærd, der forberedes til imorgen den ottende Time efter Middag, da de dødelige Rester af den Mand, hvis Minde aldrig skal dø, saa længe Menneskeslægten bestaar, skal sænkes i Graven¹). København den 20. September Aar 1692.

Under vort Embeds Segl.

¹) Bornemanns Lig nedsattes i Frue Kirke.

En Samling jyske Testamenter fra o. 1681—1734.

I Uddrag ved C. Klitgaard.

I Aalborg Stiftsbibliotek findes en Samling „Testamenter oplæste ved Ligprædikener“ indbundne i 3 Kwartbind, der have Manuskriptnumrene 56, 57 og 58. Testamenterne, der næsten alle hidrøre fra Aarhus og Omegn, ere skrevne med forskjellige Hænder, men en Del af dem ere vist Afskrifter. Det har aabenbart ikke været personalhistoriske Hensyn, der have foranlediget, at de i sin Tid ere blevne samlede, thi flere Steder findes Navne og Datoer in blanco; Samleren har uden Tvivl været Præst eller Degn, og han har forskaffet sig disse Nekrologer for derigjennem at faa nye Impulser, saa han ikke ved Begravelser idelig skulde gjentage den samme Formel.

Uddragene ere kortfattede og maa nærmest betragtes som et Slags Register over de omskrevne Testamenter; den, der maatte ønske nærmere Efterretninger, vil jo saa let kunne erhverve Afskrift.

Nr. 1. *Anne Albertsdatter* (Altevelt), født 1638 den 4. April i Ringsted, død 1707, den 30. Maj. Fader: Albert Jørgensen Altevelt, Sognepræst¹⁾. Moder: Karen Nielsdatter Hiersing, † 1640 el. 41. Efter Moderens Død kom hun til sin Morbroder Laus Villadsen, Præst i Højetaastrup, hvor hun blev til han døde ca. 7 Aar efter. Hun kom da atter hjem til Faderen, der imidlertid var bleven gift med Giertrud Strangesdatter. Efter Faderens Død 1657 tog hun — for ikke at ligge Stedmoderen og hendes faderløse Børn til Besvær til sin Søster Kiersten Albertsdatter Altevelt, der var gift med Jens Jensen²⁾, Præst i Sønder Jærnløse, hvor hun var i 3 Aar. Hun kom derefter i Huset hos en af Familiens Venner, Villads Echmand, Sognepræst i Ingvorstrup ved Malmø, hvor hun var i 9 Aar, og derefter var hun i 9 Aar hos Vinhandler Iochom Mastrup i Malmø. Tjente derpaa i 7 Aar hos Fru Anne Cathrine Valchendorf, gift med Amtmand Iochom Christopher Bilou³⁾, Amtmand over Frederiksborg m. m. Efter den Tid boede hun i

¹⁾ Se Personalh. Tidsskr. 1. V. 236. ²⁾ Han hed Jens Nielsen. ³⁾ Bülow.

Holbæk i 7 Aar, men kom saa i Huset hos sin Søster Magdalene Altevelt, der var gift med Peder Blichfeld, Præst i Ødum, hvor hun døde ugift ¹⁾).

Nr. 2. *Christen Johansen Althalt*, født 1675, den 18. Juli i Aarhus, død paa Lyngbygaard 1734, den 1. Januar. Fader: Johan Ahrensen Althalt til Lyngbygaard † 1725, den 10. Januar. Moder: Maren Svendsdatter. Blev ved Faderens Død Ejer af Lyngbygaard. Gift 1725, den 6. November med Kirstine Jensdatter Møller, der døde før sin Mand. 1 Søn og 2 Døtre ²⁾).

Nr. 3. *Dorothea* (Andersdatter), født 1686, den 1. December i Rønde, død 1732, den 22. November. Fader: Anders Nielsson, Forpagter paa Essenbæk, død 1705. Moder: Maren Pedersdatter (Winde) ³⁾. 1721 den 6. November ægtede hun Christen Holm, kgl. Vejer og Maaler i Aarhus, med hvem hun havde 1 Datter ⁴⁾).

Nr. 4. *Marie Johansdatter Banneerman*, født 1663, den 3. Juli i Kjøbenhavn, død 1721 d. 20. Maj. Fader: Johan Banneerman, kgl. Renteskriver, død 1677. Moder: Else Andersdatter. Kom i Geheimeraad Moths Hus og blev 1697, den 15. Januar gift med Jens Nielson Oustrup, Byfoged i Aarhus ⁵⁾. Han døde allerede 1699, den 6. August, og 1700 (?) den 25. Maj ægtede hun hans Efterfølger i Embedet Ole Andersøn [Løcke] ⁶⁾).

Nr. 5. *Arild Jørgensøn Bendtzen*, født 1639 den 3. [Decbr.] i Næsby, død 1681, den 23. Septbr. Fader: Jørgen Lauridsøn, Sognepræst til Næsby og Tivelse. Moder: Sophia Hansdatter. 1647 blev han af Biørn Ulfeld til Næsbyholm m. m., Befalingsmand paa Helsingborg, som var Forældrenes Velynder, sat i Helsingborg Latinskole, og 1651 satte Ulfeld, som forsynede ham næsten som sit eget Barn, ham paa Herlufsholm, hvor han gik til Oktober 1656, da han blev dimitteret til Universitetet. 1660 tog han Attestats og 1661 prædikede han for Dimis og blev saa Huslærer hos Johan Bannermand ⁷⁾. 1663 blev han Subrektor ved Metropolianskolen og 1666 Magister phil. 1668 blev han af Grev Mogens Friis kaldet til Sognepræst for Tyrsted og Uth Menigheder. 1670, 1 S. efter Tr. ægtede han i Aarhus Cidsel Christensdatter Friis ⁸⁾, med hvem han havde 6 Børn, hvoraf 1 Søn og 3 Døtre overlevede Faderen. I sin Sygdom lod han til sig kalde Erenst Stamme, Apoteker i Horsens og Dr. Johan Creushauer, praktiserende Medicus i Viborg, men deres Kunst var omsonst ⁹⁾).

¹⁾ Ms. 56. ²⁾ Ms. 57. ³⁾ se Nr. 65. ⁴⁾ Ms. 58. ⁵⁾ tidligere Herredsfoged i Hellum og Hindsted H. ⁶⁾ Ms. 58. ⁷⁾ kgl. Renteskriver, død 1677, se ovenfor. ⁸⁾ se Nr. 17. ⁹⁾ Ms. 58.

Nr. 6. *Erich Bisterfeld*, født i Hamburg 1671, den 21. April. død i Aarhus 1695, den 25. Juni. Fader: Hans Bisterfeld, Guldsmed paa Drachvald. Moder: Anna Elisabeth. Kom som Guldsmedsvend til Guldsmed Johan Plom i Aarhus, hvor han døde efter $\frac{3}{4}$ Aars Ophold¹⁾.

Nr. 7. *Anne Mogensdatter Blach*, født 1692, den 8. Februar i Aarhus, død 1726 den 5. Februar. Fader: Mogens Jensøn Blach, Handelsmand. Moder: Else Olufsdatter²⁾. Gift 1712 med Michel Pedersøn Borre, »vidtberømte Negotiant i Aarhus«, som døde 1724, den 4. April. Hun fik ligesom sin Fader de ulideligste Stensmærter og søgte Hjælp hos Doktorerne Neuhusen og Becher i Aarhus, ligesom hun forskrev Lægemidler fra verdensberømte Læger i Hamburg og Holland, og hendes eneste Broder Oluf Blach sendte Hjælpemidler fra de mest bekendte Læger i Kjøbenhavn, men desuagtet døde hun. Ingen Børn³⁾.

Nr. 8. *Anne Cathrine Blichfeld*, født 1687, den 6. December i Aarhus, død 1717, den 21. August. Fader: Magister H. Blichfeld, Sognepræst til Vor Frue Kirke, † 1703. Moder: Margrete Rhuman. Kom 1705 til sin Moders Slægtning, der var gift med Jørgen Swarts, Negotiant i Kjøbenhavn, hvor hun var i 3 Aar og kom derefter hjem til Moderen. Døde ugift⁴⁾.

Nr. 9. *Magdalene Christiansdatter* (Borchgreving), født 1645, den 22. Juli i Hornslet Præstegaard, død [Slutningen mangler]. Fader: Mag. Christian Melchiorson Borchgreving, Sognepræst. Moder: Anne Henrichsdatter⁵⁾. Efter sin Mormoders Død kom hun til sin Morfader i Holbæk, hvor hun var til 1651, da hun atter kom hjem til sin Moder, der efter Mag. Borchgreving, død 1650, nu havde ægtet Erik Grave. Da Svenskerne faldt ind i Landet 1657 blev hun atter sendt bort, denne Gang til Erik Graves Morbroder, Anders Erichsøn, Præst til Stillinge paa Sjælland, og hans Hustru Anne Christensdatter, hvor hun blev til 1660, da hendes Stedfader blev kaldet til Hofprædikant, og hun kom hjem. 1665, den 6. August ægtede hun Mag. Johan Rhodius⁶⁾, Konrektor i Aarhus, med hvem hun havde 2 Sønner og 4 Døtre, af hvilke kun 1 Søn og 2 Døtre overlevede Moderen⁷⁾.

Nr. 10. *Kirsten Christensdatter*, født 1638 den 8. Oktober i Viborg, død 1730 den 30. November. Fader: Christen Christensøn,

¹⁾ Ms. 57. ²⁾ se Nr. 48. ³⁾ Ms. 56. ⁴⁾ Ms. 56. ⁵⁾ Siden gift med Biskop Erik Grave i Aarhus. Hun var Datter af Kjøbmand og Raadmand i Holbæk Henrik Sandersøn og Elisabeth Hansdatter. ⁶⁾ Hans første Hustru Cecilie Andersdatter døde 1664. ⁷⁾ Ms. 58.

Handelsmand i Viborg. Moder: Kirsten Lauridsdatter. 1673, den 30. November blev hun gift med Anders Nielsøn, Raadmand i Bogense, død 1708. Med ham havde hun 3 Sønner, hvoraf en — Ole Andersen¹⁾ — var Byfoged i Aarhus²⁾.

Nr. 11. *Maren Christensdatter*, født 1651, den 24. Maj i Horsens, død 1726, 75 Aar, 4 Mdr., 1 Uge 2 Dage gammel. Fader: Christen Justsøn, Handelsmand i Horsens, † ca. 1668. Moder: Lene Jensdatter. Efter Forældrenes Død kom hun i Huset hos sin Morbroder Niels Høeg, privilegeret Gjæstgiver i Horsens, og her blev hun 1670 gift med Carsten Andersen, Handelsmand i Horsens, med hvem hun havde 7 Børn, hvoraf dog kun 2 Døtre overlevede Moderen. Efter 7 Aars Ægteskab døde Carsten Andersen, og efter 4 Aars Enkestand giftede hun sig dernæst med Rasmus Jacobsen³⁾, ligeledes Borger og Handelsmand i Horsens, med hvem hun havde 8 Børn, af hvilke kun 1 Søn og 1 Datter overlevede Moderen. Rasmus Jacobsen døde efter 15 Aars Ægteskab. En af hans Døtre var gift med Hr. Johan Lønborg⁴⁾ —⁵⁾.

Nr. 12. *Mette Christensdatter*, født 1648 den 2. S. eft. H. 3. K. i Stengaarden paa Helgenæs, død 1716, i Maj. Fader: Christen Rasmussøn. Moder: Maren Lauridsdatter. Kom 1670 i Tjeneste hos Edel Christensdatter, gift med Handelsmand Jørgen Andersøn Hørning i Aarhus, hvor hun var i 10 Aar. 1680 den 21. Septbr. ægtede hun Michel Sørensen Due, Borger og Skræder, senere Handelsmand i Aarhus, Halvbroder til ovennævnte Jørgen Andersøn. Ingen Børn⁶⁾.

Nr. 13. *Cidse Christensdatter Clementin*, født 1643, den 8. Januar i Næstved, død 1713, den 16. September. Fader: Magister Christen Clementin, Forst. paa Herlufsholm. Moder: Mette Mathisdatter. Forældrene døde af Pest i hendes 4. Aar, og hun kom da til sin Faste Maren, der var gift med Borgmester Anders Lydichsøn i Aarhus. 1663, den 3. Maj blev hun gift med Assessor Jesper Nielsøn Hutfeld⁷⁾ —⁸⁾.

Nr. 14. *Maria Dorothea Falsted*, født 1694, den 29. August paa Aashøjgaard paa Sjælland, død 1725, den 19. September. Fader: Seigr. Ditlef Kejser Falsted, Forpagter paa adskillige Gaarde og og senere privilegeret Borger i Ringsted. Moder: Margreta Christens-

¹⁾ Ole Andersen Løcke, † 1732. ²⁾ Ms. 56. ³⁾ Hans Datter førte Familienavnet Rodenburg. ⁴⁾ Kapellan ved Domkirken 1724—1753. Gift 1 Gang 1725 med Anna Rasmusdatter Rodenburg, død 1738. ⁵⁾ Ms. 56. ⁶⁾ Ms. 58. ⁷⁾ se Nr. 31. ⁸⁾ Ms. 56.

datter Leth. Kom i Huset hos Seigr. Søren Rasmussen Hiortzhøj i Kjøbenhavn, hvor hun fik anledning at exercere sig i Syen, Knippen og andre videnskaber, uden hvilcke et Fruentimer er som een usleben Diamant, der har kun half Værd og grace. Kom derefter i Huset hos Amtmand Moths Frue, som tog sig hende an som sit eget Barn at optugte og anføre o. s. v. Gift 1711, tredje Paaske-dag i Ringsted med Palæmon Laurberg, da Løjtnant ved Generalmajor Fuursmans Dragonregiment, hvem hun Dagen efter Bryllupet fulgte i Krigen, og hvis Liv hun — næst Gud — reddede, da han i Slaget ved Wismar var bleven haardt saaret. Ægteparret havde 7 Børn, hvoraf 2 Sønner og 2 Døtre overlevede Moderen¹⁾.

Nr. 15, *Hans Nielsøn Fog*, født 1643, den 23. Sepemtber i Nyborg, død 1700, den 27. Maj (?). Fader: Niels Madsen, Amtsskriver over Koldinghus Amt. Moder: Lisbet Lauridsdatter Fog²⁾. Forældrene opholdt sig i Nyborg paa Grund af den svenske Hærs Indfald, og her blev Sønnen da født. 15 Aar gammel mistede han sin Fader, og 16 Aar gammel kom han i Tjeneste hos Borgmester Jørgen Stoolsteen i Vejle, hvor han var i 1 Aarstid. Han tog derefter til Aarhus, hvor han tog Undervisning i Skrivning og Regning indtil 1664, da han kom i Tjeneste hos Jens Christensen Basballe³⁾, i hvis Krambod han var paa 11te Aar, da han selv begyndte at drive Handel paa Norge og andre Steder. 1679 den 26. Marts ægtede han Anne Christensdatter Splid, Enke efter Jens Jacobsøn Müller⁴⁾, Handelsmand i Aarhus, Med hende havde han 1 Datter. Var Kæmner og Overformynder i Aarhus⁵⁾.

Nr. 16. *Catharina Lauridtzdatter Fogh*, født 1622, den 14. Marts i Flensborg, død 1693, den 29. Oktober. Fader: Lauridz Fogh, Borger og Handelsmand, død 1656, den 20. November. Moder: Anne Jørgensdatter. 1625 flyttede hendes Forældre fra Flensborg til Aarhus af Frygt for de keiserlige Tropper, 1633 kom hun i Huset hos sin Morbroder Berndt Jørgensøn, Handelsmand i Nyborg, hvor hun var til 1637, hvorefter hun opholdt sig hjemme indtil 1641, da hendes Søster Lisabeth Lauridtzdatter Fogh⁶⁾, gift med Amtsskriver over Koldinghus Niels Madtzøn, begjærede hende til sig. Der opholdt hun sig saa den meste Tid indtil 1656, da hendes

¹⁾ Ms. 57. ²⁾ jvf. Nr. 16. ³⁾ Borgmester i Aarhus, † 1708. ⁴⁾ Sidsel Jensdatter Müller, gift med Røktor Jens Mundelstrup i Aarhus, var hans Datter og ligeledes Anna Jensdatter Müller, se Nr. 47. ⁵⁾ Ms. 56. ⁶⁾ jvf. Nr. 15.

Fader døde, idet hun dog under Krigen 1643—45 var hjemme hos Forældrene. Fra 1656—1660 var hun saa hos Moderen, men hendes »gode Svoger«, Jens Hansøn Trige¹⁾, Præst i Virring, ønskede da, at hun skulde komme til ham, og her var hun saa et Aarstid, hvorefter hun paa Grund af Moderens Svaghed atter kom hjem. Trefoldigheds Søndag 1667 ægtede hun Christen Lauridtøn, Byfoged i Aarhus, død 1683, d. 25. December. Ingen Børn. 1683 tog hun Ophold hos sin Broder, Borgmester Jørgen Fogh i Kjøbenhavn, og efter hans Død blev hun boende hos hans Enke²⁾. Som hendes Svoger nævnes Seigr. Niels Lauridtøn, og som hendes Søstersøns Hustru Anne Christensdatter Splids³⁾.

Nr. 17. *Cidsel Friis*, født 1647 Allehelgensdag i Aarhus, død 1728, den 2. Juli. Fader: Mag. Christen Nielsøn Friis, Præst til Frue Kirke i Aarhus. Moder: Karen Clemensdatter. Gift 1. Gang paa Raadstuen i Aarhus (1670) med Arild Jørgensøn Bentzon⁴⁾, forhen Sub-Rektor ved Metropolitanskolen, nu Præst til Tyrsted og Uth. Af deres 2 Sønner og 4 Døtre overlevede kun 1 Datter Moderen. Efter 12 Aars Ægteskab døde hendes Mand, men hun fandt da »en Liebhaber« i Hr. Jeremias Anchersøn⁵⁾, Stiftprovst og Præst til Aarhus Domkirke, hvem hun ægtede 1684, den 8. Juni. Med ham havde hun 3 Børn, hvoraf kun 1 Datter overlevede Moderen og var gift med Sr. P. Müller, Forvalter over Boller og Møgelkjær⁶⁾.

(Fortsættes.)

¹⁾ Han var i Følge Wiberg III, 592, gift med Sidsel Hansdatter Blichfeldt. ²⁾ Cathrine Schumacher. ³⁾ Ms. 57. ⁴⁾ se Nr. 5. ⁵⁾ død 1719, 1. Marts. ⁶⁾ Ms. 56.

Trykfejl, Rettelser og Tilføjelser.

V R. 4. S. 184 5. L. f. o. Dørnfeld, læs: Dornfeld, Bühla, læs: Pøhla. — 17. L. f. o. Jigen ved Vetterau, læs: Siegen ved Wetterau. — 20. f. o. 1908, læs: 1708. — 22. L. f. o. Amalle, læs: Amalie.

— — S. 185 L. 2 f. o. 11753, læs: 1753. — L. 15 og 16 f. o. Heldburgshausen, læs: Hildburghausen. — L. 15 f. n. Ravshoved, læs: Rævs-hoved.

V R. 5. S. 13, Note 2. Karlen fra Frankfurth er ikke Goethe, men den musikalske Karl fra Frankfurt, der forførte Leander og Henrik paa „Maskeraden“. Se Holberg: Mascarade II (medd. af P. Fr. Rist).

Register.

(Af Arkivassistent *H. C. Roede*).

- Aalborg, Michel Madsen, Pr. 59.
 Adami, Dorothea 57. — Villads, Læge 57.
 Adamsdatter, Anne 49.
 Agier, Frue 23. — Frk. 23.
 Ahlefeldt, Conr. Vilh., Overkr.sekr. 211, 223.
 Akermann, Frk. 18.
 Alanus, Johannes, Prof. 55.
 Alexandra, russisk Storfystinde 5.
 Alfsen (-dt., v. Alfsen, v. Alfson), Fam. 36. — Alf. 39, 45. — Alf Nic. 39, 42. — Alf Nic. 144. — Alf Nic., Gen.maj. 34—47, 139—150. — Anna 42, 144. — Anna Catharina 42, 145 f. — Anne Barbra 46. — Anne Cathr. 46. — Anne Martine 42, 145. — Carol. Amalie M. 34—38. — Cathrine 42, 144. — Cathrine 45 f. — Charl. Amalia 45. — Charl. Amalia 38—44, 47, 141, 144—147. — Else Nielsdt. 41 f., 141. — Fr. Lovise 36 f., 42 f., 145 f. — Ingeborg Lisbeth 45. — Ingeb. Marie 141. — Jac., Fændrik 45, 141, 144. — Jac., Kapt. 39. — Johan (Hans), Kapt. 46. — Johanne Jacobi 42, 144. — Kristine Christiansdt. 45. — Maren 46. — Niels, Kapt. 38—41, 43 f., 47, 139—150. — Oluf 141. — Siri 46. — Sophie 46. — Frue 36.
- Almerigi, Elisab., Sangerinde 175.
 Almqvist, C. I. L. A., Digter 19.
 Alstrup, Notar. publ. 208.
 Altevelt, Albert Jørgensen, Pr. 263. — Anne Albertsdt. 263. — Kiersten Albertsdt. 263. — Magdalene 263.
 Althalt, Christen Johansen, Gaardejer 264. — Joh. Ahrensen 264. — Kirstine Jensdt. 264.
 Amundsen, Erik, Lagm. 76 f.
 Anchersen, Jeremias, Stiftsprovst, 268.
 Andersen (-dt.), Carsten, Hdsm. 266. — Cecilie 265. — Doroteche 264. — Else 264. — Erik 85. — Erik, Provst 67, 75. — Guri 87 f. — Henrik 82. — Per 68. — Per 79, 85.
 Andichon, Ob. 145 f.
 Andresen, Chr., Amtsforv. 225. — Michella O. 225.
 Andræ, Carl C. C., Politiker 22 f., 32. — Sine (Hansine) 22.
 Anker, Bernt, Pr. 170.
 Annolvssen, Halvard 74. — Jon 74. — Olav 74.
 Arendt, ? 184.
 Arenfeldt, Carl Ludv., Gen.adj. 156, 217. — Engelke Charl. 217. — Jac., Søoff. 217.
 Arenstorff, Gen.maj. 225.
 Arnesen, David, Tegnelærer 35.

- Arnet, Arnt Christopher, Fgd. 125.
— Cathrine 115 f., 124 f.
- Aslaksen, Cort, Prof. 55.
- Asmundsen, Mattis 79. — Niels 79.
— Sten 79.
- Atterbom, Pet. Dan. A., Prof. 11, 14 f. — Prof. inde 15.
- Audunsson, Sten 79 f., 84.
- Baadgaard, Chr. Fr., Postm. 8.
- Baadshaug, Knud Fr.sen, Sergeant 46. — Margr. 46.
- Baarli, Margrethe Alfsdt. 46.
- Baden, Gustav Ludv., Historiker 179, 197, 204. — Torkel, Prof. 197, 201, 204 ff.
- Baggesen, Jens, Digter 94, 107 f.
- Bahrdt, ? 184.
- Banck, Lars, Retslærd 255.
- Bang, Knut Nielsen, Pr. 55. — O., Læge 8. — Olivia 8. — Frue 8.
- Bannermann, Joh., Rentekr. 264. — Marie Johansdt. 264.
- Bardenfleth, Jens Carl, Ltn. 102.
- v. Baren, Søkpt. 229.
- Bartholin, Fam. 249. — Caspar, Prof. 249—262. — Thomas 233.
- Basballe, Jens Christensen, Borgm. 267.
- Basse, Pernille 50.
- v. Bassewitz, Chr. Siegfr., Ob. 161 f.
- Baur, Hieronymus 173.
- Becher, Læge 265.
- Behagen, Elisabeth 157, 170. — Gysbert, Etr. 157.
- Behrens, Johanne S. 229.
- Belman, Charl. Elisabeth. 172—175. — Christian 172. — Margr. Susanne 172.
- Bendtsen, Arild, Pr. 264, 268.
- Bengtsson, Sten 66.
- Berbandt, (v. Berbandt), Chr., Ob. ltn. 224. — Louise 224.
- Berg, Anna Marie 126.
- v. Bergen, Cathar. Marie 152. — Daniel, Just.r. 152.
- Bergenstråle, Ltn. 18.
- Berger, Murm. 48.
- Bergfalk, Pehr Erik, Prof. 10 f., 14, 19.
- Beringskjold, Magnus, Km.h. 214.
- Bernadotte, Jean B. J., Marskal 101 f., 168.
- Bernstorff, Chr. Günther, Statssekr. 160.
- v. Bessel, Carl Joh. Chr., Gen.maj. 221.
- v. Beyer, Valentin, Ob.ltn. 208.
- Bianco, Fam. 172—175. — Carl Anthon 174. — Charl. Elisabeth. 172—175. — Chr. Peter, Hdlsm. 174 f. — Dominica Sophia 173, 175. — Dominicus, Kbm. 172. — Ernst Fr. Georg 174. — Franciscus 172. — Franciscus Chr. 174. — Johanne Susanne 173. — Johannes Anton 174. — Maria Eva 174. — Maria Magdai. 173. — Pet. Andr. 174. — Petrus Antonius, Kbm. 172 f. — Philip Vincent 174. — Susanna Lucia 174. — Wilh. Georg Peter 174. — Wilhelmine J. 174.
- Bilde, Esge, Lensm. 71.
- Bille, C. St. A., Politiker 1, 33 f.
- Bischoff, Slotsforv. 48.
- Bisterfeld, Anna Elisabeth 265. — Erik, Guldsm.svend 265. — Hans, Guldsm. 265.
- v. Bistrup, Hans, Kpt. 225.
- Bjørn, Jens, Byf. 224 f.
- Bjørnsen, Bertel, Just.r. 222. — Joan 77.
- Blach, Anne Mogensdt. 265. — Mogens Jensen, Hdlsmd. 265. — Oluf 265.
- Blichfeld, Anne Cathr. 265. — H., Pr. 265. — Margrete 265. — Ped., Pr. 263. — Sissel Hansdt. 268.
- Blix, Peter 170.
- Blom, Hans, Maj. 21, 27.
- v. Blücher, G. L., Fyrste 101.
- Boda (Bodean, Boudaan), Boutelier 247. — Pieter, Komp.direktør 247.
- Boeck (v. Boeck), Fam. 173. — Chr. Peter Bianco, Prof. 175. — Cæsar, Kapt. 173. — Dominica Sophia 173. — Elisabeth Margr. 174. — Joh. Fr., Ob.ltn. 173. — Maria Christina 173. — Mathias, Kornet 173. — Sophie, Godsejerinde 173.
- Boëthius, Jac. Edv., Prof. 11.

- Boisen, Carl Chr., Pr. 5.
 Bonaparte, Jeronimus, Kg. 98.
 Bonde, Herman, Ltn. 225.
 Borch, Ole, Prof. 258.
 Borchgreving, Anne 265. — Christian, Pr. 265. — Magdal. Christiansdt. 265.
 Bornemann, Cosmus, Km.herre 249. — Cosmus, Prof. jur. 249—262. — Dorothea 259—262. — Hedevig 259. — Hedevig J. 252 f. — Hedvig Susanna 260. — Henrich, Bisp 142. — Johannes Adolph, Mag. 261. — Magdalena 259. — Margaretha Susanna 259. — Ole, Bisp 259. — Phil. Julius, Etr. 259. — Phil. Julius, Kanc.sekr. 252.
 Borre, Else 265. — Mikkel Ped.sen., Hdlsn. 265.
 Boss, Else Katr. 228.
 Boyesen, Fyrværker 148.
 Praem, Gotthardt Albr., Præs. 224.
 Brandt (v. Brandt), Fam. 46. — Chr., Kanc.præs. 219. — Fr., Prof. 46. — Hans, Kanc.sekr. 50. — Maren 46. — Rasm. Johansen, Kornet 44, 46. — Maj. 46.
 Brekke, Maria 60. — Romund 60.
 Breuning, Margr. Christine 209.
 Brix, C. C., Skoleinsp. 14. — Pr. 29.
 Brochmann, Kaspar, Rektor 55.
 Prodén, Stud. 11.
 Brummer, J. Chr. Fr., Boghdl. 185.
 Bruun, Kanc.r. 50.
 Bryggemann, se Godenius.
 Brøer, Aug. Dorothea 152.
 Brøgger, Kirsten 56.
 Brandsted, Peter O., Prof. 181.
 Budolph, Magdalena 259. — Morten, Raadm. 259.
 Bunsen, Dr. 180, 185 f.
 Bülow, Joachim Christoffer, Amtm. 263. — Johan til Sanderumgaard 96, 192, 199, 224.
 Camererio, Balthasar, Kbm. 173. — Maria 173.
 Carl, sv. Prins 14 f.
 Carl, Hertug af Sødermanland, 222.
 Carl, Prins af Hessen-Kassel, 226.
 Carl Wilh. Ferd., Hertug af Bruns-
 vig 97, 102.
 Carlsen (-dt.), Anna 67 f., 81. — Christina 62, 64 f., 75, 81. — Erik 62, 65, 76 f., 81. — Erik 79, 85. — Fr. Ferd., Historieskr. 14. — Jens 62 ff., 72, 76, 82. — Jon 83. — Martin 85. — Olav 62, 64 f., 81. — Per 62 ff., 74 ff., 83. — Per, Fgd. 83. — Ørjan, Hærfører 62, 64—67, 76, 81. — Ørjan 66—70, 81.
 Caroline Mathilde, Dronn. 154.
 Carstensen, Jørgen, Bouteiller 152 f. — Margrete 152.
 Castberg, Elisab. Sophia 86. — Tyge 86. — Pr. 86.
 v. Castenschild, Aug. Dorothea 152. — Carl Adolph, Etr. 152. — Cathar. Marie 152. — Dorothea 152. — Elisab. 157, 170. — Elisab. 157, 170. — Henr. Gysbert, Ritm. 157, 159, 170. — Jacoba 152 f. — Joachim M. H., Gen. 152—170. — Joh. Carl T., Amtm. 157, 170. — Joh. Lorentz, Plantageejer 152 f. — Joh. Wilhelmine 152. — Johanes 152. — Jørgen Fr., Gen.maj. 152. — Margr. Wilhelmine 152.
 de Castonier, Frk. 173.
 Cederfeld de Simonsen, Elisab. 157, 170. — Hans Wilh., Km.herre 170.
 Christensen (-dt.), Anne 265. — Christen, Hdlsmd. 265 f. — Edel 266. — Jens, Forp. 48. — Jørgen 48. — Kirsten 265 f. — Maren 266. — Mette 266.
 Christian II 3.
 Christian V 145.
 Christian VII 168, 213, 215, 222.
 Christian VIII 8, 10, 91, 102, 108, 198, 204, 214.
 Christian Gartner 120.
 Christophersen, Niels, Tolder 234.
 Chrono, russ. Søkpt. 225.
 v. Cicignon, Ulr. Fr., St.amtm. 203.
 Clairfelt, Eug. 7.

- Clementin, Christen, Mag. 266. — Maren 266. — Sidsel Christensdt. 266.
- Clemensdatter, Karen 268.
- Colbjørnsen, Fam. 36. — Arne, Kapt. 36 f., 42 f. — Charlotte Amalie 37, 43. — Chr., Justitiarius 218. — Engelke 217 f. — Fr. Lovise 36 f., 42 f., 145 f. — Joh. Chr. 43. — Niels 37 f., 43. — Niels 43.
- Collett, Fam. 34. — Otto, O.kr.-komm. 34 f., 37 f.
- Conrad, Mester 88.
- Cramer, Pet. Chr., Kapt. 26.
- Creushauer, Johan, Læge 264.
- Dahl, Helje Larsdt. 87.
- Dahlberg, Mediciner 12.
- Deichmann, Jacob, Kanc.sekr. 187.
- Delldén, Carl Olof, Forf. 11.
- Descartes, René, Filosof 257.
- Dietrichson (v. Dietrichson), Fr., Gen.maj. 226 f. — Frk. 227.
- Dilleben, Hans Andr., Kapt. 143.
- de Donop, Frk. 173.
- Dorph, Niels, Pr. 170 f.
- Dorscheus, Chr. Fr., Postm. 20. — Johannes Georg, Dr. 253.
- Douglas, ? 16 ff.
- Drechsel, Georg Vilh., Ob. 156.
- Due, Mikkil Sørensen, Skråder 266.
- Echmand, Villads, Pr. 263.
- v. Ecklöv, Henr. Chrf., Ing.kpt. 227. — f. Moe, Frue 227.
- Ehrenheim, Per Jakob, Statsr. 10. — Hofmarskal 15. — jun. 15.
- Eibe, Boghdl. 10.
- Eickstedt, Hans Heinr., Statsmin. 154.
- Ellebracht, Carl Henr., Maj. 218.
- Eller, Sofie Hedevig 89.
- Engel, Fændr. 225.
- Engelbrethson (-dt.), Dorothea 240 f. — Olav, Ærkebispe 68—72.
- Enger, Anne Cathr. 46. — Augustinus, Korporal 45 f.
- Engstrøm, Frk. 18. — Proprietair 18.
- Erasmi, Tagea Dor. 4 ff., 10.
- Erik XIV, sv. Kg. 75.
- Eriksen, Anders 85. — Anders, Pr. 265. — Carl 83. — (?), Jens 83. — Jon 75, 83. — Niels 75, 83. — Per 83. — Per 83. — (?), Ørjan 75, 83.
- Ernst, Højester.ass. 244.
- Esmarch, Elisabeth 51.
- Eurenium, M. C. I., Lektor 1—4.
- Ewald (v. Ewald), Carl, Gen.adj. 24. — Joh., Digter 24. — Johan, Gen. 101, 168.
- Faith, Just.r. 158.
- Falbe, Carl Wigant, Assessor 218. — Engelke 217 f. — Joh. Chr., Etr. 218. — Ulr. Anton, Kpt. 222. — Km.junkerinde 215.
- Falck, Kbm. 207.
- Falk, Stadskæmner 51.
- Falsted, Ditlev Kejser, Forp. 266. — Margreta 266 f. — Maria Dorothea 266 f.
- Fasting, Joh. Jac., Gen.maj. 220.
- v. Favin, Fr. Aug., Ob. 211.
- Fenger, Peter, Gross. 88.
- Fenwick, Elisabeth 221. — Gen.konsul 221.
- Ferdinand, Prins af Brunsvig 210.
- Ferdinand, Tjener 94 ff.
- Fessler, Dr. 108.
- Finecke, Km.junker 215.
- Finsen, Hans, Bisp 191. — John, cand. jur. 191.
- Fischer, Gæstg. 99.
- Fisker, Lorents Henr., Komm.kpt. 209.
- Fleth, Cathrine 115 f., 124—127. — Grethe Cathr. 125. — Grethe Cathr. 125. — Sigvert 115 f., 124—127.
- Flindt, Ritm. 99.
- Fog, Anne Christensdt. 267. — Hans Nielsen, Kæmner 267. — Lisbet Lauridsdt. 267.
- Fogh, Anne 267 f. — Cathrine 267 f. — Jørgen, Borgm. 268. — Laurids, Hdlsm. 267.
- Forselles, Fam. 17 f. — Bergauptm. 17. — Frue 18. — Frk. 18. — jun. 17.

- Foss, Anders, Bisp 53, 57. — Dorothea 57. — Magdalene 53—56. — Marine Robertsdt. 53.
- Frawn, Provst 48.
- Frederik I 68 f.
- Frederik V 209, 211 f.
- Frederik VI 91—96, 100, 105, 107, 159—169, 213, 215, 220—223, 225 f.
- Frederik II af Preussen 156 f.
- Frederik, Arvepr. 154, 214 f., 218 f.
- Frederik Carl Ferd., Hert. af Bevern 155, 211.
- Friedrich af Hessen, Prins 5.
- Friedrich Wilhelm III, Kg. af Preussen 97 f.
- Frieboe, Chr. Wildenrath, Gen.maj. 158 f.
- Friis, Fam. 176. — Christen Nielsen, Pr. 268. — Ingeb. Cathr. 89. — Karen 268. — Karen 176. — Mogens, Geh.r. 264. — Peter 176. — Sidsel 264, 268.
- Frode, Are 206.
- Frydensberg, Noline D. B. 198, 201 ff., 205. — Amtsforv. 198.
- Frykholm, Student 16 f.
- zum Fürstenstein, Wilh. Chr. v. Diede, Ges. 109 f., 114, 116 f., 122.
- Gad, Anne 240 f. — Cille, Digterinde 232 f., 240—248. — Knud, Auditor 240, 242 ff., 246, 248. Frue 240. — Kpt. 240.
- Galle, Olav, Lensm. 79.
- Ganz, Maria Eva 174.
- Garvig, Christense 60. — Even 60. — Jesper Jensen 60.
- Geerds, Maria Alotegundis 173.
- Geertsen, Chr., Bogtr. 233. — Bogtr. 233.
- Geijer, Erik G., Prof. 11 f., 14 f. — Frk. 15.
- de Geissler, Ewa Maria 173. — Gen. 173.
- Geisaust, Marine 53.
- Genocchio, Dominicus 173. — Maria A. 173.
- Germann, Fam. 36. — Alf N. A. 37. — Arne Colbjørnsen 37. — Charl. Amalie 37, 43. — Fr. Lovise A. 37. — Karen 37 f., 148. — Karen Michelsdt. 43. — Michael, Advokat 36 f., 43. — Sigvard 37. — Sigvard, Feldskær 43.
- v. Giese, Chr. Fr., Obltn. 209. — Margr. Christine 209.
- Glad, Karen 54. — Søren Christophersen 54.
- Glostrup, Anna 171. — Niels Simonsen, Bisp 57 f.
- Godenius, Agentinde, f. Bryggemann 221 f.
- v. Godtberg, Ob. 222.
- Godtskesen (Gadskesen), Anna 232—248. — Peder, Fgd. 235. — Jfr., 235, 242.
- Godtzen, Ellen 236. — Hartvig, Kap. 236. — Henr., Sor.skr. 236. — Ingeb. 236.
- Goethe, Joh. W., Digter 13, 268.
- Goldschmidt, Meir, Digter 19.
- v. der Goltz, Carl Alex., Gen.ltn. 161.
- Gramso, Niels Ped.sen 66.
- Granelien, Maria 60. — Tjostulf Jøransson 60.
- Grave, Anne 265. — Erik, Bisp 265.
- Grevenkop, Joh. Wilhelmine 152.
- Griffenfeld, Peder 129, 131.
- Groll (?), Jan Gjertsen, Hdsm. 60. — Karen Gjertsdt. 60. — Særcke Jansdt. 60.
- Gross, Kælderskr. 51.
- Grüner, Fr. Carl F., Maj. 101.
- Gräter, F. D., Oldgransker 177—207.
- Grøn, Anne Lisb. 49 f. — Rud. Henr., Brygger 49 f. — Frk. 51.
- Gudbrandsdatter, Ragnhild 80.
- Gude, Prokurator 45.
- Guldberg, Fr. Høegh, Prof. 181. — Ove Høegh, Statsm. 94, 218.
- Gunbjørnsen, Martin 79.
- Gundersdatter, Aschier 126.
- Gundeslev, Jørgen Knudsen, Provst 58, 60.
- Gunnulfsen, Elisabeth 60. — Niels 60.
- Gustav III af Sverrig 155, 222.
- Gustav, sv. Prins 14 f.
- Gyldenfeldt, Kand. 23. — Maj. 23.
- Gyldenløve, Niels Henriksen 77. —

- Ulr. Chr. 145. — Ulr. Fr. 128 ff., 133 f.
- Gähler, Caspar Fr., Gen.maj. 159.
- Haakonsen, Anders 71.
- Hård, Fam. 176. — Carl 176. — Elin 176.
- Haavardsen, Bjørn 77. — Stephan 77.
- Hall, Carl Chr., Minister 30, 32 f.
- Hamilton, Hennig, Greve 14.
- Hammerich, Amalie 7. — Emil, Etr. 7. — Emilie 7.
- Hansen (-dt.), Anna Dorothea 49 ff. — Anna Dorothea 51. — Anne 49. — Chr. Fr., Gen. 32. — Elisabeth 265. — Elisab. Reinholdine 51. — Francisca Mathilda 50. — Hans Chr. Carl 50 f. — Jens, Raadm. 47—52. — Magnus, Lagm. 78. — Maria Christina 173. — Sophia 264. — ? 47.
- Harboe, Charl. Sofie 219. — Jens, Overkr.sekr. 133. — Ludv., Bisp 219.
- van Haren, Wilhelm 255.
- Hassebart, Wichmann, Mag. 142.
- Hassing, M. M., Læge 8. — Olivia 8.
- Hauch (v. Hauch), Andr., Kommandant 209. — I. C., Digter 31.
- Haugstuen, Elisabeth 60. — Torgiuls Olufsen 60.
- Haven, Anna 232—248. — Jakob, Godsforv. 236.
- v. Haxthausen, Clemens Aug., Gen.maj. 217—220. — Dorothea Sofie 217.
- Hebel, Johann Peter, tysk Digter 22.
- Hedermann, Soph. Vilh., Maj. 20 f., 25 ff.
- Heger, Elisabeth F. M., 23. — Juliane 23. — Jens Stefan, Skuesp. 23. — Wilhelmine 23. — Raadm. 50.
- Heiberg, Anna 241. — Christen Amtm. 225 f. — Franc. Mathilda 50. — G. F., Godsejer 90. — Joh. Ludv., Digter 191. — Joh. L., Skuesp.inde 28. — Ludv., Rektor 50. — Peder, Sor.skr. 241, 243 ff. — Pet. A., Digter 50, 191.
- Heide, Karen Michelsdt. 43.
- Heidinsson, Jon, Sysselm. 79.
- Hemmingsdatter, Agnes 74, 83. — Ingegerd 74 f., 83.
- Henderson, Ebenezer, Pr. 180, 184.
- Henriksen (-dt.), Anne 265. — Jon 80, 85. — Kirsten 121, 125. — Niels 80, 85. — Sten 80, 85. — Sunvis 80, 85.
- Herholdt, Joh. Daniel, Prof. 181.
- Hersleb, Svend B., Prof. 35.
- Hertz, Jens Michael, Domprovst 191.
- Hesselberg, Genkr.komm. 51.
- Hiersing, Karen Nielsdt. 263.
- Hierta, Fam. 176.
- Hiort, P., Højesteretsass. 245.
- Hiortshøj, Søren Rasmussen 267.
- Hirtzholm, Ivar, Overhofretsass. 258.
- Hjelmstjerne, Agnete M. 219.
- Hoffgaard, Justr. 51.
- Hohbach, ? 196, 202 f.
- Holberg, Ludv., Digter 179.
- Holck, Chr. Conr. C., Reg.chef, 153 f. — Zacharias Christophersen, Pr. 56.
- Holm, Christen, Vejer 264. — Dorotheche 264.
- Holst, Elisabeth F. M., Skuesp.inde 23. — Vilh., Skuesp. 23.
- Holten (v. Holten), Chr. Ludv., Maj. 217. — Fr. Sofie 217. — Jacoba 152 f. — Joachim Melchior, Guv. 152.
- Hornemann, Prof. 181.
- Huber, Ulrik, Retslærd 255.
- Huitfeldt, Ivar 145.
- Humble, Johanne 235. — Marcus, Bisp 235.
- Hutfeld, Jesper Nielsen, Assess. 266. — Sidsel 266.
- Huth, Heinr. Wilh., Gen. 223.
- Hvøruf (Werff) Math., Provst 79.
- van Hybert, Peter 255.
- v. Hübsch, Kpt. 208.
- Hyld, Sek.ltn. 119.
- Høeg, Niels, Gæstg. 266. — Km.junker 215.
- Høg, Just, Ges. 134.

- Hørning, Edel 266. — Jørgen Andersen, Hdls. 266.
- Ilian, Provst 65.
- Ingemundsen, Ingemund 66. — Olav 66.
- Ivarsen, Gaute, Ærkebisp 76 f.
- Iversen, Trond, Foged 69 ff.
- Jacob, Ærkebisp 78.
- Jacobsen, Alf 44 f., 141. — Ingeborg 44 f. — Rasmus, Hdls. 266.
- Jacobæus, Holger, Høj.r.assess. 261. — Jens, Prof. 261.
- Jamieson, John, Dr. 187.
- Jamt, Jens 62. — Per 62.
- Jens, Bud 5. — Pr. 75.
- Jensen (Jönsson, -dt.), Anne 237. — Enar 79. — Gertrud 64. — Hans 47 f. — Henrik 82. — Ingeborg C. 124. — Ingrid 72 f., 75, 82. — Jens 64. — Jon 79, 83. — Jonas, Pr. 235. — Karen 47. — Karen 54. — Karin 72, 82. — Karl, Bisp 61—85. — Kirstin 64. — Kirstin 72 f. — Lasse 82. — Laurids, Lektor 237. — Lene 266. — Margrit 66, 81. — Niels 83. — Niels 72, 82. — Olav 64, 72, 76, 82. — Truels 54. — Une 74, 82.
- Jersin, Albert, Provst 218. — Catharina 207. — Jac. Jensen, Bisp 207.
- Jespersen, Peder, Dr. 142, 242 f.
- v. Jessen, Reinholdine 51.
- Joansen (-dt.), Anders 84. — Erik 77 f., 84. — Margit 77—80, 84. — Olav 85. — Olav 77 f., 84. — Per 84.
- Johansen, Fam. 28. — Edle 4 ff., 9, 22, 29. — Job. Carl, Pr. 4—7, 9, 22f., 28 ff. — Ludvig 6. — Nicolai 6, 23. — Tagea 4, 6.
- Jonasdatter, Elen 235. — Kirsten 56.
- Jonsen (Jonssen), Anders 78 f., 84. — Bjørn 73. — Erik 75 f., 83. — Erik 85. — Jens 79, 85. — Jon 78, 84. — Jon 85. — Karl 75 f., 83. — Ketil 73. — Martin (Morten) 77 f., 84. — Niels 78, 84. — Olav 75 f., 83. — Per 67, 81. — Per 79, 85. — Per 78, 84. — Ragnheidr 183.
- Juel, Jens 129 f. — Niels, Adm. 40, 140. — Adj. juris 10.
- Juliane Marie, Enkedronn. 215.
- Justsen, Christen, Hdls. 266.
- Juul, Ove, Reg.chef 153.
- Jørgensen (-dt.), Abraham, Pr. 240. — Anne 267 f. — Anne 240 f. — Berndt, Hdls. 267. — Dorothea 59 f. — Engelbrecht, Pr. 55. — Hans, Pr. 53. — Magdalene 53—56.
- Kaasbøll, Peter, Ob. 149 f.
- Kempe, Per 62, 82.
- Ketilsen (-dt.), Anders 72 ff., 82. — Jens 72—75, 82. — Radgerd 62, 64 f., 84.
- Kierkegaard, Søren, Forf. 33.
- Kierulf, Giøde 48.
- Klauman (de Klauman), Fam. 215, 217. — Engelke Charl. 217. — Fr. Sofie 217. — Knud Gregorius, Just.r. 217.
- v. Kleudgen, Fam. 123. — Jacob Joseph 122 f. — Maria Anna A. 110, 112, 122 ff.
- Klüver, Kpt. 206.
- Knag (Knagenhjelm), Niels, Lagm. 241 f.
- Knudsdatter, Karen 43. — Karen 126.
- Koefoed, Kpt. 225.
- Krabbe, Anna 176. — Laur. Erikssen 176.
- Kraft, Anna 46. — Hans Jensen, Pr. 46. — Niels, Rektor 46. — Sophie Hansdt. 46.
- Krak, Ove, Læge 90.
- v. Krogh, Stig T. S., Km.junker 220.
- Krossing, Nic., Forf. 2.
- v. Krämer, Charl. Lovisa, Digterinde 15. — Maria Charl. 15. — Rob. Fr., Landshøvd. 14 f.
- Küker, Henr. N. Fr., Maj. 20.
- Køneman, Just.sekr. 51.
- Landorph, Broder 89. — Hans Brodersen 89. — Sofie 89.
- Langschadel, Anna Margr. 174. — Joseph 174.

- Lassen, Wilh., Bureauchef 41.
- Laurberg, Maria Dorot. 267. — Pælmon, Ltn. 267.
- Laurens, Provst 78.
- Laurensen, Olav 67 f., 81.
- Lauridsen (-dt.), Catharina 267. — Christen, Byf. 268. — Erik 176. — Jørgen, Pr. 264. — Kírsten 266. — Maren 266. — Niels 268.
- Leganger, Provst 171.
- Lehmann, Orla, Politiker 5.
- Lem, Anne 237. — Iver Nielsen 237.
- Lemfort (v. Lemfort), Fam. 108—139. — Agnece 115 f., 125 f. — Anna Maria 126. — Anne Catharine 115 f. — Anne Regina 120. — Aschier 126. — Carsten Andreas 115 ff., 126. — Cathrine 115 f., 124—127. — [Christiern, Minister]? 110, 112, 122. — Ellen 124. — Franz Alb. Const., Rigsgen.fiskal, se Werner, F. A. C. — Gustavus Wilhelm 113, 139. — Jakob 110 f., 123. — Jakob, Sek.ltn. 122. — Johan 115 f., 126. — Johan 115 f. — Johan, Ob. 110—114, 118—124, 126 f., 134—139. — Johan Chr., Sømand 115 f., 126. — Johan Fr., Ob. 115 ff., 124. — Johan Werner, se Werner, Johan. — Johanne Marie 121. — John Zacharias, Ligbærer 115 ff., 124—127. — Karen 126. — Katharina Sybilla 110—114, 118—122, 124, 127, 135, 138. — Kirsten 121. — Maria Rebecca 110, 112 f., 118, 134. — Maria Rebekka 113 f., 122, 139. — Marte Marie 124. — Paul Wilh., Dir., se Werner, P. W. — Zacharias 121, 125. — Zacharias 115 f. — Zacharias 115 ff., 124. — Zacharias 115 ff., 125, 137. — Zacharias, Etr. 110, 112 ff., 118, 121 f., 124, 127—135. — Zacharias, Ltn. 113 f., 118—122, 139. — Zacharias, Ltn. 118—121, 125. — Frue, f. v. Scheben 111 f. — Frk. 110, 112.
- v. Lemming, Jens Z., Gen.maj. 161 f.
- Lemvig, Elisab. Vilh. 227.
- Leth, Margreta Christensdt. 266 f.
- v. Levetzow, Hans C. D., Stiftamt. 227.
- Levy, Jøde 95, 99 f.
- Licht, Anna Gøde 89. — Chr., Kirurg 89.
- v. Lilliepalm, Andreas, Komp.chef 222.
- Linaae, Mad. 99.
- Lind, Samuel Lauritzen, Pr. 57.
- Lindblad, Joh. Christofer, Prof. 11.
- Lindeberg, Proprietair 17.
- Lohmann, Hans Chr., Toldinsp. 225.
- Lommertsen, Adam 173. — Maria Magdal. 173.
- Lorentz, Johan, Guv. 151 f.
- Lorentzdatter, Catharine 60.
- Louise Augusta, dsk. Prinsesse 175.
- Luge, Just.r. 51.
- Lunge, Viucens 68—71, 80.
- Lydichsen, Anders, Borgm. 266.
- von der Lühde, Andr. Aug., Maj. 214, 220.
- Lynes, Paul Christensen, Fyrværker 43.
- Lyngby, Dorothea 152.
- Lystrup, Fam. 176. — Kirsten 176.
- Lüttichau, Ewa Maria 173.
- Løcke, Marie 264. — Ole Andersen, Byf. 254, 266.
- Lønborg, Anna 266. — Johan, Kap. 266.
- Løvendal, Vald., Stath' 150.
- v. Løvenørn, Dntl., Gen.adj. 220.
- Madsen, Niels, Amtskr. 267. — Rogvald 176. — Søren, Fgd. 235.
- Magens, Jakob 152. — Margrete 152.
- Magnjldsson, Svein 80.
- Magnusen, Finn, Geh.arkivar 177—207. — Nicoline D. B. 198, 201 ff., 205. — Ragnheidr 183.
- Mabling, Forv. 48. — Just.r. 51.
- de Man, Christoffer, Maj. 136.
- Marie Sofie Frederikke, dsk. Dronning 95 f., 225, 227.
- v. Mariensée, C. Am. M. 34—38.
- Marquard, E., Arkivass. 249.
- Marschalck, Chr. Fr., Ob. 133, 135, 138.

- Martinsen, (-dt.), Henrik 78, 84. — Jon 78, 84. — Jon 85. — Karl 78, 84. — Katrine 78 f., 84.
- Mastrup, Jokum, Vinhdl. 263.
- Mathisdatter, Mette 266.
- Maul, Anna 142. — Martin, Maj. 142 f., 148.
- Mecklenburg, C. E., Kpt. 230. — Charl. M. Magdal. 230.
- Meier, Herman, Krigssek. 128, 131 ff.
- Meinertz, Maria 173. — Tobias 173.
- Michaelsen, Jens, Pr. 59.
- Mogensen, Zacharias, Rektor 53.
- Molbech, Chr., Digter 32.
- Moltke, Adam G., Greve 212. — Joachim Godske, Statsmin. 153, 192 f.
- Montesini, Maria Floresia 173.
- Morell, Direktør 18.
- Mork, And. Alfsen 46.
- Mortensen (-dt.), Jens 79. — Karen 47.
- Mossberg, A. L. 12, 18.
- Mossin, Anna, Pastorinde 50. — Hans 50. — Frk. 50.
- Moth, Matthias, Geh.r. 264. — Sophie Amalie 145. — Amtmand 267.
- Motzfeldt, Magdalena 258 f.
- Munch (Munk), Fam. 171. — Andreas 171. — Anna 171. — Eggert, Maler 170 f. — Elise Cathr. 171. — Hans Knutsen, Pr. 55. — Henning, Pr. 171. — Laur., Gen.maj. 143. — Kpt. 225.
- Mundelstrup, Jens, Rektor 267. — Sidsel Jensdt. 267.
- Munthe, Chr. Morgenstjerne, Kpt. 90.
- Murat, Joachim, Storhertug 98, 101 f.
- Muus, Niels Rothenburg, Komp.ltn. 20.
- Müller, Anna Jensdt. 267. — Anne Christensdt. 267. — Carl P. F. M., Gen. 21, 25 ff. — Elisab. 173. — Henr., Kpt. 146. — Jens Jakobsen, Hdlsm. 267. — Johan, Kesselhdl. 173. — Johannes, Prof. 253. — Otto, Apoteker 90. — P., Godsforv. 268. — P. E., Prof. 186, 190, 202. — Sidsel Jensdt. 267.
- Münter, Balthasar, Dr. 50. — Fr. Bisp 202.
- Møller, Jens, Historiker 177, 186. — Kirstine Jensdt. 264. — Ped. Ludv., Forf. 30—33.
- Mørch, Peder, Kbm. 227.
- v. Møsting, ? 51.
- v. Nansen, Christiane Antoinette 224. — Hans, Ob. 224 f. — Ingeb. C. 225. — Louise 224.
- Napoleon I 98, 100.
- Nathansen, Mendel Levin, Gross. 31 f.
- Neuhusen, Læge 265.
- Niculssen, Gunlek 61. — Magdalene 61.
- Niels, Kap. 69 f.
- Nielsen (-dt.), Agnes 80, 85. — Anders, Forp. 264. — Anders, Raadm. 266. — Anders, Skipper 87. — Augusta 1, 6—9, 18, 20—28, 33 f. — Benkt 85. — Erik 74. — Guri 87. — Hans 120. — Hedvig Susanna 260. — Helje Larsdt. 87. — Ingeborg 44 f. — Jakob, Tøjhuskr. 260. — Jens, Domprovst 78. — Jens, Pr. 263. — Jørgen, Raadm. 60. — Lindorm 66. — Olav 72, 82. — Olav 79. — Per 69 f. — Vilh., Kateket 6—9, 19, 23. — William 23.
- Nifsson, Markus 78.
- Nissen, Adolph, Købm. 50. — Birthe 51.
- Nordstrøm, ? 12.
- Numsen, Michael, Overkr.sekr. 147.
- Nyerup, Rasmus, Prof. 181 f., 184 ff., 188, 200 f.
- de Obelitz, Balth. Gebh., Etr. 51.
- Oehenschläger, A. G., Digter 2, 181, 202.
- Olafsen, Eggert, Forf. 179.
- Olavsen (-dt.), Anders 78, 84. — (Olsdatter) Birgitta 73. — Hemming 74, 83. — (Olsen) Niels 72 f., 82. — Per 76, 78, 84. — Tivat 80. — Ulv, Ærkedegn 76.

- Olsen, Anne 49. — Colbjørn 43. — Halvard 64. — Jonas, Brygger 49. — Jørgen 69 f. — Karen 43. — Ørjan 73, 82.
- Olufsdatter, Else 141. — Else 265.
- Opdal, Henrik And.sen, Pr. 46. — Lars Henriksen 46. — Maren 46. — Sara 46.
- Oscar, sv. Prins 14 f.
- Otte, Else Ped.dt. 207 f., 211, 215, 221.
- Otto, Peder, Kbm. 207.
- Oustrup, Jens Nielsen, Byf. 264. — Marie 264.
- Oxenstjerna, Jøns Bengtsson, Ærkebisp 66.
- Oxenstjerna de Geer, Frk. 15.
- Oxholm, Pet. Lotharius, Gen.maj. 165, 167.
- Paasche, Niels, Bisp 54 ff.
- Paysen, Kanc.r. 212.
- Pedersen (-dt.), Persen (-dt.), v. Pedersen, Anders 85. — Anna 61. — Bent 75. — Birgitta 76 ff., 83. — Daniel, Pr. 56. — Erik 83. — (?), Erik 83. — Gjord 66, 81. — Gjord 81. — Gjord 77, 83. — Hans, Kpt. 225. — Ingrid 67, 81. — Joan 78, 84. — Jon 79. — Jonas, Pr. 55 f. — Jørgen 83. — Jørgen, Fgd. 68—71. — Karl 78, 81—84. — Knut 66, 81. — Niels 85. — Niels 80, 85. — Niklis 77, 83. — Olav 77, 83. — Olav 75, 83. — Peder, Pr. 56. — Per 83. — Per 71. — Rikard 77, 83. — Sven 64.
- Peter, Tjener 99.
- Petersen, N. M., Historiker 12. — Hofpr. 176.
- Peymann, Henr. Ernst, Gen.maj. 168.
- Pfaff, Prof. 182.
- v. Pfuhl, Margr. Vilhelmine 152. — Sivert Ehrenreich, Km.junker 152.
- Philippusson, Per 74, 83.
- Pickler, Caroline, Forf.inde 5.
- Platen, Frk. 15. — Frk. 15.
- Plom, Johan, Guldsm. 265.
- Ploug, Abrah. Petersen 124. — C., Digter 19. — Ingeborg C. 124.
- Pontoppidan, Anna 176. — E. H. 176. — Henrik, Provst 176.
- v. Pristede, Maria Rebecca 110, 112 f., 118, 134.
- Puggaard, Hans, Etr. 23. — Frk. 5.
- Qvislin, Sara Larsdt. 46.
- Rantzau, Palle 134.
- Rasch (Rask), Andr. Fuglsang, Reg.-kvm. 225. — Anna Gøde (Gyde) 89. — Anna Mogensdt. 241. — Axel 89. — Cathr. Margr. 89. — Frederik, Forvalter 89. — Frederikke Christiane 89. — Ingeb. Cathr. 89. — Ingeb. Christine 225. — Jakob, Mag. 238, 241. — Jens, Maler 89, 176. — Jochim, Inspektør 89, 176. — Martin, Agent 176. — Niels, Byfoged 89, 176. — Otto Chr., Regim.skr. 89, 176. — Rasmus, Sprogforsker 180, 183, 186, 189, 194, 205. — Sofie 89. — Sofie Hedevig 89. — Tønnes, Kbm. 225. — Kpt. 225.
- Rasmussen, Abel, Pr. 57. — Christen 266. — Jens Lassen, Orientalist 180.
- Raswill, Peter, sv. Kpt. 131.
- Rathlew, Lt. 100.
- Rauch, Ob. 173.
- Reimer, Anna, Digterinde 232—248. — Chr. 236. — Elen 235. — Ellen 236. — Henrik 236. — Henr. Petersen, Pr. 234 f. — Ingeb. 236. — Johanne 235. — Jonas Henriksen, Pr. 236. — Marcus Henriksen, Pr. 236.
- Reinholdt, Prof. 182.
- v. Repsdorff, Casper Adolph, Gen.maj. 218.
- Rhodus, Anne 265. — Cecilie 265. — Joh., Konrektor 265.
- Rhuman, Margr. 265.
- Richert, Joh. Gabr., Retslærd 11.
- Riva, Franciscus 173.
- Rodenburg, Anna Rasmusdt. 266.
- Rogert, Christiane Antoinette 224. — Ditl. Ludv., Ldsdm. 224.

- Rogvaldsen, Laurids 176.
 Rohn, Anton C., Konsist.r. 50.
 Rosenkrantz, Hille 236.
 v. Rosenkrone, Agnete M. 219. —
 Marcus Gerh., Statsmin. 219.
 Rosenvinge, Kolderup, Dr. jur. 191.
 Ross, Helena 124.
 Rovsing, Kr., Prof. 10, 19, 22. —
 Marie 10, 22.
 Ruus, Hans Thomassen, Byskriver
 56. — Kirsten 56.
 Ryting, Dr. 66.
 v. Røder, Charl. Dorothea 215, 217,
 224—230, 232. — Chr. Fr., Hof-
 j.m. 215, 219, 222. — Ingeb. Ma-
 ria 215, 217, 221 f.
 Rønrij, Anne C. 115 f. — Jørgen
 115 f.
 de St. Germain, C. L., Gen.feldt-
 marsk. 212 f.
 Salzmann, Pædagog 4, 16.
 Sandersen, Henr., Raadm. 265.
 Sarti, Camilla, Operasangerinde 175.
 — G., Overkapelm. 175.
 Scavenius, Peter, Dr. jur. utr. 257.
 Schack (v. Schack), Alb., Pr. 1. —
 Augusta 1, 6—9, 18, 20—28, 33 f.
 — Edle 4 ff., 9, 22, 29. — Hans,
 Gen.ltn. 142. — Hans Egede,
 Forf. 1—34. — Hilleborg 8. —
 Marie 10, 22. — N. C., Provst
 4—7, 29 f. — Otto Didrik, Gen-
 maj. 221 f. — Preben Brahe, De-
 puteret 92 ff. — Sine 22. —
 Tage, Kateket 5, 8, 19, 24, 28.
 — Tagea Dorothea 4 ff., 10.
 Schack-Rathlou, Dorot. Sofie 217.
 Schade, Overaud. 133.
 v. Scheben, Frue 111 f.
 Scheel, Anton Vilh., Gen.aud. 31.
 Scheffer, Cathr. Margr. 89.
 Scheving, H. I., Adjunkt 191.
 Schierbæk, Amtsforv. 225.
 Schimmelman, Ernst H., Minister
 95 ff.
 Schiønning, Provst 115, 127.
 Schjelderup, Ped. Jensen, Bisp 56.
 Schlanbusch, Henr., Jærnværksejer
 44.
 Schleth, Just.r. 51.
 v. Schorr, Hans Henr., Ob.ltn. 224.
- Schousboe, Kommissionær 225.
 Schovelin, Julius, Etr. 33.
 Schrøder, Michella O. 225. — Kbm.
 225.
 Schulin, Johan Sigismund, Stats-
 min. 91. — Sigismund L., Greve
 91—108. — Sophie Hedevig 91,
 105 f. — Gehr. 47—50. — Ge-
 hr.inde 49.
 Schultz, Georg Chr., Gen.maj. 118 f.,
 136 ff.
 Schumacher, Cathrine 268.
 Schwartz, Balthasar 173. — Jørgen,
 Hdlsm. 265.
 Schwerin, Feldtmarsk. 156.
 Schøller, Caspar Christophersen 56.
 — Eilert Christophersen, Foged
 56. — Maren 86.
 Schönheyder, Anna Dorothea 49 ff.
 — Anne Lisb. 49 f. — Barbara
 Cathr. 50. — Birgitte Charl. 50.
 — Elisabeth 51. — Joh. Franc.
 G., Accoucheur 49 ff. — Joh.
 Henr., Prof. 51. — Joh. M., Ad-
 vokat 50. — Reinholdine 51. —
 Dr. 50.
 Seckmann, Hedvig Susanna 260.
 v. Segelcke, Chr. Vilh., Gen.maj. 208.
 Selby, Charles Borre, Leg.sekr. 97.
 v. Seligh, Barbara M. 112, 135. —
 Katharina Sybilla 110—114, 118
 —122, 124, 127, 135, 138. — Se-
 bastian Andr. 112, 135.
 Sevasteson (-dt.), Agnes 74, 82. —
 Trond 74.
 Sibbern, F. C., Filosof 31.
 Silfversparre, C. V. 7. — Dr. med.
 12.
 Silfverstråle, Frk. 18.
 Simonsen, Olav 80.
 Skaanlund, Mathias, Lakaj 134, 137.
 Skancke, Anders 61. — Anna 61. —
 Christense 60. — Dorothea 59 f.
 — Dorthe Baltzsdtd. 57. —
 Elisabeth 60. — Gabriel 61. —
 Hans, Kap. 54. — Jon 60. —
 Jon Mogenssen, Provst 53 f. —
 Karen 54. — Laur. Gabriel 61.
 — Magdalene 61. — Magdalene
 53—56. — Maria 60. — Maria
 60. — Mogens, Pr. 54, 57. —

- Sarcke 60. — Theophilus, Pr. 54.
 — Zacharias, Pr. 52—61.
- Skanderup, Jens Ped.sen 61. — Magdalene 61. — Zacharias 61.
- Skonck, Baltzer 57.
- Skoug, Erik Terkildsen 46. — Margrethe 46.
- Sluto, Martin 78, 80, 84.
- Sneglu-Halle, Digter 178.
- Sode, Søren Olsen, Pr. 132.
- Sofie Frederikke, Arveprinsesse 214 f.
- Sofie Magdalene, dsk. Dronn. 211.
- v. Sonne, Ltn. 225.
- Sostmann, Guv. 217.
- Soult, N. I. Marskal 102.
- Spens, Frøkener 16. — Greve 16 f.
- Sperling, Otto, Dr. jur. 232—246.
- Splid, Anne Christensdt. 267.
- Sprengtporten, Joh. Villh., Ges. 155.
- Staal Maren C. 230. — Niels, Toldinsp. 230.
- Staffeldt (v. Staffeldt), Adolph V. Schack, Digter 91—108. — Bernh. Ditlev, Gen. 108. — Carl 91, 99 f., 104 f. — Magnus 96.
- Stagnelius, sv. Digter 8.
- Stamme, Erenst, Apoteker 264.
- Stampe, Provst 47.
- Stangeland, Anne Hansdt. 237.
- Stender, Kbm. 225.
- Stensen, Erik, Amtm. 132. — Henrik 80, 85. — Terkil 80, 85.
- Stensson, Henrik 80, 85.
- Stephens, G. 12.
- Stephensen, Magnus, Etr. 181.
- Stjerneld, Frk. 15 f.
- Stockfleth (v. Stockfleth), Anna 171. — Anna Sophia 171. — Eccard 171. — Elise Cathr. 171. — Henr., Kpt. 105. — Frue 105.
- Stolberg, Chr., Digter 101.
- Stoolsteen, Jørgen, Borgm. 267.
- Storck, Anna Margr. 174.
- Stormann, Pet., Prof. 253.
- Stoud, Rasm. Lauritsen, Raadm. 57.
- Strangesdatter, Giertrud 263.
- v. Stricker, Carl Alex., Maj. 214 f.
- Sturleson, Snorre 206.
- v. Suckow, Clemens S., Ob. 222.
- Suhm, Peter Fr., Historiker 217.
- Sundberg, Arvid 12.
- Svedelius, Vilh. Erik, Prof. 10.
- Svensden (-dt.), Else 41 f. — Maren 264. — Ole, Ltn. 42.
- Sæmundsen, Esbjørn, Lagm. 74.
- Såve, Carl Fr., Prof. 12.
- Søderberg, Maria Charl. 15.
- Sørensen, Christen, Foged 57. — Dorothea 57. — Hans, Skolem. 56. — Jonas, Pr. 57.
- Tanche, Christopher 170.
- Teutmann, Catharine 41.
- Thalbitzer, Fam. 7, 28.
- Thestrup, Frants, Bisp 259. — Magdalena 259.
- Thiset, A., Arkivar 176.
- v. Thomsen, Ingeb. Maria 215, 217, 221 f. — Nic. Bernh., Just.r. 215.
- Thomsen, Chr. Jürgensen, Sekr. 193, 205.
- Thorkelin, G. J., Geh.arkivar 186, 189.
- Thorlacius, Børge, Prof. 179, 181, 185 ff., 191, 194, 200, 202, 205. — Skule, Rektor 181, 184.
- Thorláksson, Jón, Digter 192.
- Thorsteinson, Bjarni, Sekr. 195.
- Thorstensson, Haakon, Underfgd. 68 f., 71.
- Thott, Geh.r. 212.
- Tivatsen, Benkt 80.
- v. Tobiesen, Peter, Gen.maj. 227.
- Tordenskjold, Peder 86.
- Torfæus, Anne 237. — Tormod, Historiker 233, 237 f., 242, 246.
- Torgautsson (-dt.), Olav 73, 82. — Radgerd 78.
- Torgotsson, Sven 67, 81.
- Torm, Fr. Christiane 89.
- Trane, Christen Pallesen, Pr. 57. — Dorthe Baltzersdt. 57.
- Traubolt, Agnes 123 f.
- Trige, Jens Hansen, Pr. 268. — Sidsel 268.
- Trinnepol, Jan, Borgm. 60. — Karen 60.
- Trolle, Herluf 236. — Herluf, Kanc.r. 236. — Niels til Trolholm 236.
- Troyel, Kap. 87.
- Trøster, Barbara Margaretha 112, 135.
- Tybring, Elisab. Villh. 227. — Hans Henr., Bisp 227.
- Tørngren, Hofretsnotar 6.

- v. Tuxen, Louis, Kpt. 222.
 Ulfeld, Bjørn, Befal.m. 264.
 Ulf, Brukspatron 17. — ?, 17.
 Undall (Undal), Fam. 207. — Andr.,
 Ob. 207—232. — Andr., St.amtm.
 207 f. — Caspar Wolfsen, Gaard-
 ejer 230. — Catharina 207. —
 Charl. Dorothea 215, 217, 224
 —230, 232. — Charl. M. Mag-
 dal. 230. — Charl. Marie, Barn
 230. — Chr. Julius, Barn 215.
 — Dorothea Sofie, Barn 217 f.
 — Else 207 f., 211, 215, 221. —
 Frederik 225, 227 ff. — Gothardt
 Albr. 224 f. — Ingeb. Maria,
 Barn 217. — Laurids, Sorenskr.
 207 f., 219. — Laur. Chr., Fæng-
 selsdir. 217, 219, 221, 227—230.
 — Maren C. 230. — Maria Eli-
 sab. 221, 227 ff. — Maria Sofia
 227. — Niels Andr., Jægern.
 230. — Søren Fr., Pr.ltn. 230.
 — Verner, Hofj.m. 207. — Reg-
 kv.m. 208.
 Valchendorf, Anne Cathr. 263.
 Valente, Hieronymus, Kbm. 173. —
 Maria 173.
 Vedel, P., Direktør 22, 24. — Frue
 22.
 Vibe, Johan, Vicestath. 136, 138.
 Vidalin, Geir, Bisp 178, 184. —
 John, Bisp 184. — Paul Bjarne-
 sen, Stud. 184
 Villadsen, Laust, Pr. 263.
 Vinding, R., Prof. 233.
 Vogel, Boghdl. 204.
 Volckers, Margrete 152.
 Wad, Gregers, Prof. 181, 202.
 Wagaard, Kr.komm. 147.
 Wahlstrøm, ? 17.
 v. Waldemar, Gert Hinr., Maj. 121.
 — Johanne Marie 121.
 Warnstedt (v. Warnstedt), H. V.,
 Teaterchef 91, 106. — Sophie
 Hedevig 91, 105 f. — Km.junker
 215.
 Wassmann, A. I. G. 89 f. — Frue
 90.
 Wedel, Gustav Wilhelm, Gen.feldt-
 marskal 113.
 Wedel-Jarlsberg, Fr. Anton, Greve
 214.
 Wegner, Thomas Cortsen, Bisp 59,
 235.
 Werff, se Hvøruf.
 Werlauff, E. C., Historiker 23. —
 Wilhelmine, Frue 23.
 Werner, Adam, Smed 123 f. — Ag-
 nes 123 f. — Frantz Albert,
 Reg.fiskal 111 f., 117, 124. —
 Helena 124. — Johan, Advokat
 111 f., 123 f. — Maria Anna A.
 110, 112, 122 ff. — Paul Wilh.,
 Dir. 109—112, 116 ff., 122 ff.
 Wessel, Elisab. Sophia 86. — Johan,
 Raadm. 86. — Maren 86. —
 Schouthyn. 86.
 Wilster, Fam. 47, 141, 150. — Anna
 142. — Anna Cathr. 147 f. —
 Cathrine 41. — Charl. Amalia
 38—44, 47, 141, 144—147. —
 Dan. Jac., Sølt. 142 f. — Dan.
 Job., Sølt. 148. — Dorothea
 142 f. — Johan, Tøjmaster 41 f.,
 141 f. — Pet. Jac., Gen.maj.
 147, 150.
 Winde, Maren Ped.dt. 264.
 Wingqvist, Olof, Prof. 11.
 Winther (v. Winter), Chr., Digter
 3. — Gert 31. — Joh. Fr., Ob-
 vagtm. 110—113, 118, 122, 135.
 — Katharina Sybilla 110—114,
 118—122, 124, 127, 135, 138. —
 Apot. 8.
 Wissenbach, Johannes Jacobus 255.
 With, Anders 87. — Anders 87 f. —
 Anna Mouritzdt. 87 f. — Guri
 87 f. — Gurine Cathrine 88. —
 Hans 87 f. — Jens 88. — Jes-
 per Ped.sen, Kpt. 87 f. — Kare-
 ren 87. — Lars 87. — Mouritz
 Hansen, Kpt. 87. — Niels 87 f.
 — Niels Jensen, Styrn. 87 f.
 — Peder Hansen 88.
 Wogtmann, N. I. W., Provst 8, 24.
 Wolff (Wolf), Catharina 61. — Ca-
 tharina 60. — Chr. 61. — Da-
 niel 61. — Daniel, Pr. 60. —
 Maria 60. — Michel Nicolaisen,
 Sejlm. 60. — Odin, Prof. 181.

Wolffsgeil, Carl Joseph, Gen.maj. 158. Wolfsen, Andres Fr. 229. — Andres Fr., Barn 229. — Casp. Hendr., Søkpt. 228 f. — Else Katr. 228. — Else Katr. 228. — Johanne S. 229. — Maria Elisab. 221, 227 ff. — Fændr. 225. Worm, Dorothea 259—262. — Magdalena 258 f. — Ole, Prof. 259. Wrangel, F. H. E., Gen.feldtmarsk. 28.	Wrede, Baron 8. Zeyer, Peter, Violinist 175. Zielche, Joh. H., Fløjtenist 175. Zoega, Hans, Prof. 252 f. — Hedevig J. 252 f. — Joh. Adolph, »Pfennigmeister« 252. Øndsson, Sten 80. Ørjansen, Karl 65, 67, 76, 81. — Per' 67, 81. Ørsted, H. C., Prof. 207. Østensdatter, Anna 46.
-

Meddelelser om Samfundets Anliggender.

Bestyrelsen for **Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie** bestaar for Tiden af følgende Medlemmer:

Norske Afdeling:

Expeditionschef **A. Collett***, Formand,
 Professor, Dr. **L. Daae***,
 Kommandør **T. Dannevig**,
 Rektor i Stavanger, **A. E. Erichsen**,
 Afdelingschef i Udenrigsdeparte-
 mentet **A. Chr. Z. Kielland**,
 Artillerikaptajn **Chr. M. Munthe**,
 Amanuensis i Rigsarkivet **A. W. Rasch**,
 Sekretær,
 Arkivar i Rigsarkivet **E. A. Thomle***,
 Fhv. Sognepræst **D. S. Thrap**.

Danske Afdeling:

Forfatter **L. Bobe***,
 Arkivsekretær i Rigsarkivet **G. L.
 Grove***, Sekretær.
 Oberst **H. W. Harbou***,
 Overretssagfører **P. Hennings**,
 Etatsraad, Stiftsskriver, **H. R. Hiort-
 Lorenzen**,
 Professor **C. Nyrop**,
 Sognepræst, Dr. **H. F. Rørdam**, Lyngby,
 Hofjægermester **C. E. A. Schøller**,
 Kreditforeningskass. **F. C. W. Sommer**,
 Arkivar i Rigsarkivet **A. Thiset***,
 Formand.

De med * betegnede Herrer udgjøre Skriftudvalgene.

Samfundets Regnskab for 1907 er aflagt af Sekretæren for den danske Afdeling og godhedsfuldt revideret af Hofjægermester C. E. A. Schøller og Oberstløjtnant H. F. Grandjean, hvorefter Decharge ved Bestyrelsesmødet afgaves.

Samfundets Bogsamling opbevares hos den danske Kommissionær, hvorfra de udlaanes til Medlemmerne.

Antallet af Medlemmer var ved Udgangen af 1907 286, deraf 83 norske, 203 danske og Udlændinge.

I Anledning af gentagne Klager over Vanskeligheder for Medlemmer ved at laane Bøger fra Samfundets Bibliotek, vedtoges det at foretage en Henvendelse til det kgl. Bibliotek om eventuel Modtagelse af disse, hvorved formentlig vil vindes en mere bekvem Adgang til Samfundets Bøger og en lettere Oversigt over, hvad der haves i alle Grene af den Litteratur, der har Interesse for Samfundet, ligesom ogsaa at Værkerne bliver indbundne, hvortil Samfundet hidtil kun har haft ringe Midler.

Oversigt over Regnskabet for 1907.

Indtægt.	Aktiver.	Kasse- Indtægt.	Udgift.	Aktiver.	Kasse- Udgift
I. Kassebeholdn. ved Regnskabsafsl. for 1906:			I. Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen		28,94
A. Paa Sparekassebog Nr. 1			II. Honorarer		581,25
B. — — — — — Nr. 2			III. Papir		278,84
		322,25	IV. Trykning		1257,00
Aktiverne udgjorde ved samme Tid:			V. Heftning		74,00
A. Indskrivningsbevis Litr. G., Fol. 1728 .	500,00		VI. Kommissionsrabat		262,54
B. „En Unævnts Legat“ indestaende paa			VII. Leje af Lokale til Opbevaring af Sam-		
Sparekassebøger Nr. 3 og Nr. 4	1735,59		fundets Skrifter		24,00
Tilgang i 1907:			VIII. Assurance og Porto		32,06
Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts			IX. Kassebeholdning ved Udgangen af 1907:		355,69
Legat“ tilskreven Kapitalen	28,94				
Et Honorar, skænket samme Legat. . .	18,00		Til Balance anføres Aktivbeholdningen ved		
II. Medlemsbidrag for 1907		1716,00	Udgangen af 1906:		
III. Solgt af Samfundets Skrifter		156,00	A. Indskrivningsbevis G., Fol. 1728 . .		500,00
IV A. Understøttelse gennem Kultusministeriet		500,00	B. „En Unævnts Legat“ (Sparekb.		
IV B. Et Medlems Gave til Samfundet		100,00	N. 3 1512,58, N. 4 269,95)		1782,53
V. Renter i 1907		99,57		2282,53	
Balance . . .	2282,53	2893,82	Balance . . .	2282,53	2893,82

Jul. Bidstrup:

Dødsfald i Danmark

1907.

Tillæg til
Personalhistorisk Tidsskrift.

Kjøbenhavn.

Det Hoffensbergske Etabl.

1908.

Dødsfald i Danmark

1907

Samlede af *Jul. Bidstrup.*

- Aagaard, Anna Vilhelmine, f. Richter, 14. 2.
—, Sophus Marius, Kbm., 24. 12., Slagelse.
—, Thora Amalie, 31. 5.
Aaerstrup, Fanny, f. Bang, begr. 23. 3., E. e. Prof.
Aastrup, Thorvald, Best., 7. 8.
Abel, Sine, f. Thomsen, 29. 3., 87 A.
Abell, Petra Cathr., 26. 3.
—, Susanne, f. Jørgensen, 29. 12., M: Adjunkt.
Abelsted, Marie Susanne, 3. 3., Sct. Hans Hospital.
Abraham, Therese, f. Meyer, 26. 7., 83 A., E. e. O.læge.
Abrahamsen, Karen Claudine, f. Rønne, 15. 12.
Ackerberg, Amandus Jul., Portrætinaler, 3. 9.
Adolph, Frantz Thestrup, Etr., Gross., 4. 2., 63 A., H: Julie, f. Schack.
Adrian, Sophie, 17. 4., 74 A.
Ablefeldt Laurvig, Niels, 13. 8., 23 A., Humble.
Albrethsen, Rudolph Theodor Emil, O.sagf., 13. 6.
—, Søren Vilhelm Peter, Læge, 15. 2., 73 A., Fred.værk.
Alexander, Frederik Vilhelm, Billedhugger, 18. 12.
Alstrup, Laura Rasmine, f. Rasmussen, 10. 3.
—, Thora Vilhelmine, f. Trübschenck, 8. 5., M: Justr.
Ammitzbøll, Johanne Henriette, f. Kohl, 27. 4., E. e. Kapt.
Ancher, Johanne Kjerstine, f. Duusgaard, 4. 12.
Anchersen, Emilie Henriette, f. Hansen, 5. 1., E. e. Justr.
Ancker, Agnes Eline Emilie, 30. 4.
Andersen, Ane Marie, 9. 2., 102 A., Enke.
—, Carl Fred., Billedhugger, 7. 6.
—, Einar, Bankass., 22. 12.
—, Ella, f. Claudi, 11. 10., Lemvig, M: Best. af Redningsvæs.
—, Frederik Martinus, fh. Postm., begr. 17. 12.
—, Heinrich, Fuldm., 24. 4.
—, Herman, Octavius, fh. Insp., 21. 8.
—, Martin Aug. Valdemar, Generalkom.læge, 29. 11., 68 A., Aarhus, H: Ludovica, f. Maar.
—, Niels, fh. Folketingsm., 3. 4., 80 A., Husby.
Andersen-Rosendal, Elvira Jensine Elisabeth, f. Nielsen, 21. 1., M: cand. theol.
Andresen, Peter Joh. Jacob Carl, Krigsassess., 5. 10.
Anker, Anna Marie Christiane, f. Hansen, 20. 3., E. e. Gross.
Appelbye, Jacobine Petrine, f. Aagaard, 17. 2., 74 A.
Appelt, M. N., fh. Højskoleforst., 29. 11., 65 A., Aarhus.
Arboe, Ane Grethe Marie, f. Thomsen, 15. 4., M: Handelsagent.

- Arctander, Erik Peter Andreas, fh. Propr., 19. 10.
- Arentzen, Julie, f. Krumrey, 20. 3., 78 A.
- Arlaud, Oscar, cand. phil., Forf., 14. 6.
- Aschlund, Conrad Frederik Bugge, fh. Kapt., Pastor emer., 28. 4., 83 A., H: Ketty, f. Neckelmann.
- Asmussen, Julie Laura Emilie, f. Lagoni, 10. 5., 58 A., M: H.sagf.
- Assens, Marie, f. Boberg, 18. 3., 50 A., Hellested, M: Sgpr.
- Atterup, H., Kmr., fh. Toldass., 18. 12., 86 A.
- d'Auchamp, Harald Albert Heinr., fh. Herredsf. og Borgm., 1. 6., 69 A., H: Louise, f. Westrup.
- Axelsen, Camilla, f. Worm, 26. 6., Tversted, E. e. Konsul.
- , Frederik Vilhelm, Justr., 17. 12., Hunseby.
- Baadsgaard, Mariane, f. Aagesen, 12. 7., Aarhus.
- Baagøe, Frederikke, 28. 1., 73 A., Svendborg.
- , P. G., cand. pharm., Organist, 26. 7., Helsingør.
- Bach, I. A., fh. Folketingsm., 25. 2., 83 A.
- Bache, Nina, Konvent., 3. 3., Slagelse.
- Backe, Rigmor, 15. 10.
- Bagger, Jeanna Hermina, 3. 6., Italien.
- Baggesen, Minna, 22. 6., 78 A., Randers.
- Balestrini, Antonio Carlo Guiseppe Stagno, Rent., 4. 9.
- Balle, Frederikke, f. Lie, 13. 2.
- Ballin, Marguerite, f. d'Auchamp, 8. 4.
- Balslev, Pauline Dorthea Erasmine, f. Krüger, 21. 4., Haarslev, E. e. Sgpr.
- Bang, Andreas Jacob, Kapt., 20. 6.
- , Anna N, 16. 12.
- , Johannes, Konsul, 21. 11., H: Theresia, f. Richter.
- Bardram, Ludvig, Apoteker, 11. 1., H: Clara, f. Helms.
- Barfod, Marie Augusta, f. Ranfft, 9. 2.
- Barth, Laura Vilhelmine, 15. 12.
- Bartholin Eichel, Johan Caspar Thomas, Fideikom.besid., 2. 6., 59 A., H: Maja, f. Münster.
- Bauer, Stephan Victor Alfred, Vinhdler., 31. 3.
- Baumann, Christian Heinrich Ferd. Reymund, Gen.major, 2. 2., 71 A., H: Marie, f. Hald.
- Bay, Poulina, 20. 8.
- Bech, Elisab. Marie, f. Rønneberg, 13. 6.
- , Louise Margr., f. Mossin, 12. 6.
- Beck, Gusta, f. Scherfig, 24. 7., Aalborg, M: Insp.
- Becker, Th., Krigsassess., 27. 6.
- Beckmann, Laura Kirstine, f. Buch, 31. 3.
- Behrend, Georg, Kasserer, 19. 12.
- Beissel, Christian, Sproglerer, 17. 4.
- Bender, Mette Kirstine, 20. 7., 90 A.
- Bendix, David, Manufakturhdler, 21. 8.
- , Jens Pedersen, Fabr., 6. 8.
- Bendz, Christian Aug., Vejinsp., 20. 9., 56 A., Gjentofte.
- Benthin, Hans Peter, Rent., 21. 2., 80 A.
- Bentsen, Vilh. Alfred Otto, fh. O.sagf., 2. 2., 66 A.
- Bentzen, Vilh. Ferdinand, Kmassess., 26. 6.
- Bentzon, Carl Frederik, cand. phil., fh. Landm., 30. 11.
- Benzon, Lorentz Jacob, Bankass., 4. 2., H: Anna, f. Momme.
- Berg, Edvard, Gross., 19. 2.
- , Jacob, Kbm., 18. 3., Aalborg.
- , Johanne Elise, f. Gerner, 7. 2., 82 A.
- , Magda, f. Lagoni, 22. 3., Odense.
- , Mathilde Mariane, f. Thaning, 27. 1.
- , Peter Andreas C., fh. Sejl- og Kompasm., 3. 7.
- , R. F., Ing., 8. 12., Malmø.
- , Sophus Frantz, Missionær, 26. 11.
- Bergh, Alfred, fh. Fabr., 3. 8.
- , Christian Th., Kunstarkæolog, 19. 9.
- , Valdemar, cand. phil., 15. 8.
- Berner, Amalie Johanne Beate, 22. 1., 38 A., Ringsted,
- Bernth, Theodor, fh. Sgpr., 21. 2., 89 A.
- Bertelsen, Johan Vald., fh. Adjunkt, 23. 11., Sct. Hans Hospital, H: Nanna, f. Wesenberg.
- Berthelsen, Kirstine, f. Pallesen, 24. 3., Aarhus.

- Beyer, Andreas Fred., Kasserer, 30. 10.
 Biilman, Christine, f. Sørensen, 19. 2.
 Bilfeldt, Charlotte Johanne, f. Fride-
 richsen, 12. 10., E. e. exam. pharm.
 Bille, Amalie Charlotte, 14. 11., 77 A.,
 Enke.
 —, Eleonora Mathilde, 22. 4., 91 A.
 —, Kirstine Caroline, f. Lillelund, begr.
 12. 1.
 Bilsted, Ernst Fred. Aug., Direkt., cand.
 polit., 17. 8., 63 A.
 Binder, Johan Lorentz, Fabr., 31. 5.,
 71 A., Vedbæk.
 Birch, Andreas Peter, Entrepr., 28. 12.
 Birk, Cathrine Elisabeth, 20. 12., 87 A.,
 Sæby.
 Bjarnov, Karen Sophie, f. Nielsen, 12.
 12., M: Rustm.
 Bjergager, Hans Georg, Prem.lt., 19.
 6., 29 A.
 Bjerre, Karen Line, f. Clausen, 21. 11.
 Bjerring, Anna Caroline, f. Exner, 24. 2.
 —, Peter Stephan, Ob., 6. 2., 80 A.,
 H: Ina, f. Müller.
 Bjørn, Chr. Fred. William, Forv., 20. 6.
 Bjørnsen, Caroline, f. Hansen, 11. 1.
 Blankensteiner, Angélique, 11. 11.
 Blicher-Clausen, se Clausen.
 Blichfeldt, Emilie, f. Bruun, 8. 12., E.
 e. Eksp. sekretær.
 Blinkenberg, M. A. Kruse, Kbm., 28.
 10., Svendborg.
 Bloch, Edvard Th., Læge, 29. 7.
 —, Gabriel, Læge, 4. 8.
 —, Theodor, Posteksp., 26. 4., Svend-
 borg.
 —, Valdemar Antonius, fh. Rektor, 10.
 2., 80 A.
 Bluhme, Frederikke, 8. 5., Roskilde.
 Blum, Aage, Maskinm., 11. 3.
 Blædel, Henrik Benedictus, Dyrslæge,
 26. 11.
 —, Marie Acton, f. Dons, 9. 3., 84 A.
 Boesen, Sophus Johannes, Sgpr., 27. 3.,
 55 A., Agedrup.
 —, Thora, Lærerinde, 11. 2.
 Bohn, Oluf Peter Andreas, Postm., 25.
 3., 54 A., Helsingør, H: Anna, f.
 Først.
 Bohr, Carl Jens Aug., Prem.lt., 17. 8.,
 32 A., H: Astrid, f. Laub.
 Boisen, Elise Jensine, f. Nielsen, 16. 12.
 Boje, Ludvig, Fabr., 9. 3.
 Bolbroe, Hansine, f. Lind, 2. 5., 93 A.,
 E. e. Kancr.
 Bolin, Mathilde, f. Snellermann, 13. 4.,
 E. e. Prof.
 Bonde, Thorvald, Lærer, 25. 9., H:
 Harriet, f. Elberling.
 Bondesen, Harriet, 30. 3., Aarhus, M:
 Komp.
 Bondrup, Laura, 2. 5.
 Borch, Marie Helene, 8. 9., 80 A.,
 Odense, E. e. Kancr.
 Borgen, Carl Anton, fh. Restavr., 26. 10.
 Borre, Christiane, 10. 4., Rubbelykke.
 Borregaard, Johanne Margr., f. Borre-
 gaard, 11. 12., 73 A.
 Borup, F. C., Kancr., 23. 3., 63 A.,
 Aarhus.
 Boserup, Johan Joseph, Justr., Læge,
 1. 12., Borup, H: Petrea, f. Oxholm.
 Bothmann, Jan Chr., Maskinm., 28. 11.,
 Dragør, H: Emma, f. Palm.
 Boye, Frederik Wilhelm Georg Joachim
 Adolph, Villsh., 20. 2., H: Marie,
 f. Nellemann.
 —, Herman Chr., Skibsmægler, 26. 10.,
 Marstal.
 —, Ole Ancher Secher Sørensen, Arki-
 tekt, 24. 10.
 Boysen, Sophie, Konvent., 18. 5., Sla-
 gelse.
 v. Bracht, Charles Axel Chr., Rent., 26. 3.
 Brandt, Charlotte, f. Marckmann, 4. 4.
 —, Claudius, I., fh. Skibsf., 2. 3.
 —, Ernst Gjørup, Kbm., 6. 2., Svend-
 borg.
 Branner, Louise, f. Hertel, 25. 11.
 Brasch, Johanne Bolette, 4. 4.
 Breinholt, Bang Windfeldt, Ing., 28.
 10., 41 A., H: Olga, f. Lammers.
 Breit, Vilhelmine Marie, f. Skeel, 8. 9.,
 43 A., Løitegaard, M: Jægerm.
 Briand de Crèvecoeur, Marie Elisab.,
 f. Dahr, 11. 2., Næstved.
 Brinck, Johan Henrik, Bogtr., begr.
 15. 12.
 Brinkmann, Martin August Cecilius.
 Etr., 6. 6., 69 A.
 Brix, Elisab. Sophie, f. Murdoch, 5.
 10., M: fh. By- og Herredsf.

- Brix, Hans Chr., Billedhugger, 2. 12.
 —, Johannes, stud. jur., 7. 5., 21 A.
 —, Leontine, f. Thaulow, 18. 6., M: Etr.
 Broager, Claudine, 13. 12.
 Brodersen, Niels, fh. Fabr., 21. 9., H:
 Maria, f. Kaufmann.
 Broge, Henrik, Kbm., 18. 11., 89 A.,
 Hamborg.
 Brorson, Elisab. Caroline, 16. 12.
 Bruhn, Johan Nicolai, Fuldm., 3. 4.
 —, Olga, f. Meyer, 17. 5.
 Bruun, Christiane, f. Bruun, 9. 3., Asmild.
 —, Joh., Gross., 23. 9., H: Thora, f.
 Hartmann.
 —, Vilhelm, Ass., 18. 11., H: Inger,
 f. Kastrup.
 Brøchner, Magdalene Barbara, f. Blicher,
 5. 8., E. e. cand. phil.
 Buch, Jørgen Chr., Gross., 8. 8.
 Buchard, Ane Kirstine, f. Ulrichsen,
 begr. 8. 5.
 Budtz-Jørgensen, Marie, f. Michelsen,
 20. 10.
 Buemann, Nielsine Obbekjær, 6. 4.,
 Skive, M: Kbm.
 Bugge, Ane Marie, 9. 8., 77 A.
 Buhl, Carl Peder, 25. 4., 23 A., Chile.
 Bull, Carl August Lauritz, Tømrerm.,
 29. 11.
 Busck, Georg, cand. phil., 30. 11., 79
 A., Vordingborg.
 —, Maria Augusta, 24. 11., 65 A.,
 Fredensborg.
 Bülow, Frederik Sigismund, Styr., 8. 7.
 —, Frederikke Sophie, f. Lorentzen,
 20. 6., E. e. Ob.
 Bærentz, Carl, Toldass., 21. 12.
 Bähncke, Wilhelm, Gross., 3. 10.
 Bøcker, Jørgen M., O.lærer, 18. 3., 74
 A., Aalborg.
 Bøggild, Johannes Erhardt, cand. jur.,
 14. 12.
 —, Theohald Will. Folkmar, cand. mag.,
 14. 3.
 Bøgh, Marie Ellen Dorthea, f. Lassen,
 28. 10., M: Gross.
 Bøhm, Louis, Gross., 4. 4.
 Bølling, Frantz Georg Carl Vilh., Kbm.,
 4. 4., 75 A.
 Bønnelycke, Lauritz, fh. Telegrafbest.,
 4. 12.
- Bønnelykke, Amine Henriette Christ.,
 f. Skaaning, 12. 5.
 Børgesen, Christian Johs., Toldass., 5.
 7., 73 A.
 Bøttern, Mathilde, f. Mehrens, 9. 6.,
 Skive, M: Sagf.
 Bøttzauw, Petrea Augusta, f. Hille-
 brandt, begr. 4. 5., E. e. Intend.
 Bøytler, Knud, Varemægler, 19. 7.
 Callisen, Heinrich, Læge, 26. 6., 91 A.,
 Norslund.
 Carlsen, Anna, f. Berg, begr. 15. 6.,
 M: O.sagf.
 —, Annie Dorothea, f. Hansen, 5. 4.,
 E. e. Sgpr.
 Carstens, Emma, f. Rauert, 14. 6., 86
 A., Randers.
 Carstensen, Martha, f. Nickelsen, 24.
 11., 72 A., M: Præst.
 Carøe, Carl Johan, Gross., 29. 1., Hel-
 singør, H: Maud, f. Prior.
 —, Hans Fred., Konsul, 20. 1., Stege.
 Casse, Petrine, f. Thygesen, 7. 12.,
 Assens.
 Castberg, Edvard Vilh. Emanuel, Krigsr.,
 Graver, 9. 4.
 Castenschiold, Sigismunda, f. Steinmann,
 1. 2., 64 A., Tybjerg.
 Cellin, Ole Vilh., Læge, 15. 4., Sct.
 Croix.
 Christensen, A. C., Kmr., 11. 7., Tol-
 strup, H: Marie Vibecke, f. Obel.
 —, Anders Chr., fh. Lods, 21. 6.
 —, Ane, 9. 8., Brøndbyøster, E. e. Kmr.
 —, Chr., Journalist, 13. 9., Søllerød.
 —, Else Marie, f. Lerche, begr. 22. 5.
 —, Marie, f. Wiggers, 13. 2., Holbæk.
 M: Tandlæge.
 —, Marie Vibecke, f. Obel, 21. 11.,
 86 A., Tolstrup, E. e. Kmr.
 —, Mogens Bjerregrav, Toldforv., 1. 2.,
 64 A., Bogense.
 —, Peter Emil, Kmr., 5. 2., 58 A.
 —, Søren, Billedhugger, 9. 10., 38 A.,
 Aarhus.
 —, Thorvald Culmell, Konsul, 29. 5.,
 Havana.
 Christiani, Elise Sophie, f. Storm, 6.
 5., E. e. Ob.
 Christiansen, Clara, f. Tidstrøm, 17.
 12., M: Prem.lt.

- Clausen, Ditlev Valdemar, Km.assess., 21. 1., H: Hansinc, f. Bjerring.
- , Edmund, Prem.lt., 13. 5., Aarhus.
- , (Blicher-Clausen), Jenny Frederikke, f. Blicher, Forf., 4. 2., E. e. Sgpr.
- Clemmensen, Charlotte Laurentze, f. Hass, 3. 9., 86 A., E. e. Præst.
- Colberg, Christine, f. Borch, 17. 11., 77 A., E. e. Landf.
- , Viggo Emil, Toldforv., 17. 2., 61 A., Nykjøb. S.
- Colding, Antoinette Augusta, 7. 5.
- , Herman Jacob Andreas, Vinhdler, Lt., begr. 26. 3.
- , Johan Georg Fred., Ob., 19. 2., 74 A.
- Combes, Charles, Ing., 25. 7., 52 A., Ems.
- Corydon, Jes, kgl. Tolk og Translatør, 13. 7., Herstedøster.
- Cramer, Peter Chr., Kapt., 18. 4., 80 A.
- Crone, Anna, f. Larsen, 23. 2.
- Curtz, Vilhelm Jul., O.ass. ved Statsb., 15. 7., 56 A.
- Dahl, Axel Vald., fh. Lærer, 5. 4.
- , Sophie Marie, f. Harreschou, 1. 6., E. e. Kancr.
- Dahlerup, Jens Vilhelm, Etr., 24. 1., 70 A., H: Marie, f. Koch.
- Dall, Ivar Nissen, Landbrugskand., 28. 7., 55 A., Fredericia.
- Dalsgaard, Christen, Prof., 11. 2., 82 A., Sorø.
- Dam, Niels S., Konsul, 26. 12., H: Petra, f. Koch.
- , Olga Mathilde, f. Davidsen, 29. 5.
- Dan, Theodor Emilius Fred., V.konsul, 16. 7., 69 A., Nakskov.
- Daugaard, Johanne Oline, 10. 4., 84 A.
- Dedenroth, Carl Ludvig, Landinsp., 11. 8., 60 A., Sorø.
- Degenkolv, Ludvig Tidemand, fh. Skibsintend., 8. 6.
- Degn, Ludvig Edvard, Apoteker, 2. 7.
- Delbanco, Emma, f. Jacobsen, 19. 11.
- Dessauer, Susanne, f. Unna, 1. 1., 92 A.
- van Deurs, Laurits Andreas, Sømminem., 16. 4., 67 A.
- Dirckinck-Holmfeld, Ulysses Carl Georg Harald Rothe, Baron, 21. 4., 64 A., H: Jeannette, f. Grove.
- Dithmer, Henriette Cecilie, f. Larsen, 23. 2., 87 A.
- Ditzel, Christian Thomy, Dyrslæge, 13. 3., Helsingør.
- Doberck, Arthur, Kunstsmadem., 1. 3.
- Dombernowsky, Thora Christiane, f. Lund, 6. 5.
- Dornonville de la Cour, William, Gross., 23. 9.
- Dons, Andreas Julius, 27. 8., Thise.
- , Holger Julius, Prem.lt., 23. 8., Sct. Thomas.
- Dorph, Poul, fh. Adjunkt, 13. 1., 82 A.
- Draskau, Anna Catharina, f. Zachariæ, 18. 4., 90 A., E. e. Justr.
- Dreiøe, August, Kbm., 3. 3., Nyborg.
- Drewsen, Axel, Fabr., 15. 7.
- , Elisa, f. Halladay, 15. 4.
- Dreyer, Anna Louise Caroline, f. Schneider, 13. 2., E. e. Ob.
- , Eline, f. Lund, 21. 5., Ærøskjøb.
- , Emilie, f. van Aller, 9. 8.
- , Theodora Frederikke Elisabeth, f. Frederiksen, 6. 3., E. e. Sgpr.
- Driebein, Carl Vald., Dr. med., 16. 4., 70 A.
- Dyring, Christine Marie, f. Demandt, begr. 22. 5., 81 A.
- Døcker, Antoina, f. Boesen, 6. 2., E. e. kgl. Skuespil.
- Dømel, Otto Jul., fh. Dampskibsf., 6. 1.
- Ebbesen, Chr. Peter Sophus, cand. theol., 17. 3., 78 A., H: Julie, f. Frantzen.
- Eckardt, Carl Eiler, Propr., 27. 6., 82 A.
- Egense, Anna Marie Thora, f. Stendrup, 16. 2.
- v. Eggers, Oluf Chr. T., Baron, Dyrslæge, 16. 1.
- Ehrhardt, Johanne, 25. 5.
- Eibe, Theodora, 8. 3.
- Ekmann, Camilla Henriette, 26. 3., 54 A.
- Elberling, Ada Ludovika, f. Schack, 12. 7.
- Ellermann, Fritz Joh. Mads, fh. Skoleinsp., 13. 11., 65 A., H: Analie, f. Plenge.
- Elmqvist, Adolph Fred., fh. O.lærer, 14. 3.
- Engelbrecht, Vilh. Chr. Fridolin, Hofleverandør, 22. 11.

- Engelhart, Nathalia, f. Rønne, 17. 11.
 Enghoff, Chr. Carl Ludvig, Sgpr., 23. 4., 59 A., Bækbølling.
 Ernst, Hilda Lavinia, f. Damm, 20. 10., M: Kt.chef.
 Erritzøe, Asmus Peter, Direkt., 2. 5., H: Agnes, f. Stegmann.
 Esmann, Aage Edvard, 30. 3.
 Esskildsen, Jens Andreas Albert Olivier cand. jur., 21. 1., 62 A.
 Ettrup, Niels Faartoft, Landinsp., 24. 2., 80 A.
 Ewald, Julie Caroline, f. Oest. 16. 11., 71 A., Fredensborg, M: Prof., Forf.
 —, Vald. Viggo Carl, 26. 4.
 Eyber, Carl, Rent., 5. 4.
 —, Hansine, f. Olesen, 12. 4., Thisted, E. e. Propr.
 Eyermand, Maria, f. Berg, 17. 4., E. e. Sgpr.
 Faaborg, Eline, begr. 19. 9., 89 A., Frelslev.
 Faber, Ellen, f. Ewald, 8. 3., M: Læge.
 —, Johanne, f. Ingerslev, 5. 8., E. e. Sparekasseinsp.
 Fabricius, Gordia, f. Nielsen, 16. 4., 61 A., Mosbjerg.
 —, I. Jørgs., fh. Restavratør, 27. 8.
 —, Niels Foss, 21. 9., Brighton.
 Falck, Karen Kirstine Marie, f. Møller, 17. 6., Vordingb., M: Sagf.
 Falkenstjerne, Anna Marie Dorthea, f. van Witt, 12. 2.
 Fanøe, Hedevig Bertha Catharina, f. Sthyr, 12. 12., E. e. Læge.
 Fasting, Anna, f. Østrup, 10. 6.
 Faye, Nanny Sophie Othilie, Skolebest., 10. 3., 53 A., Hjørring.
 Feilberg, Albertine Jacobine Marie, f. Hagen, 16. 3., E. e. cand. polyt.
 —, Anna Bjerre, 17. 8., 22 A., Aarhus.
 Felumb, Anna Fred., 14. 1., E. e. Tandlæge.
 Fenger, Birtha, 13. 3., Taarbæk.
 Fensmark, Margrethe, f. Nielsen, 23. 1.
 Fenwick, Mathilde, f. Arlaud, 18. 4., 85 A.
 Fibiger, Bella, f. Nathan, 26. 1.
 —, Carl Chr. Edvard, Civiling., 6. 4., 68 A.
 Fibiger, Emil, Sgpr., 12. 1., 60 A., Skjelby.
 —, Marie Amalie, f. Waage, 9. 12., E. e. Sgpr., Forf.
 Fife, Frederikke Vilhelmine, 3. 4.
 Finsen, Oluf, 3. 5., 18 A.
 Fischer, Adam Ludvig Emil, fh. Birke-dom., 3. 10.
 —, Jens Emilus, Bankdirekt., 3. 1., 58 A., Slagelse.
 —, Johanne, f. Dithmer, 17. 4., Holbæk.
 —, Juliane Marie, 17. 1., 82 A.
 —, Mary, f. Stampe, 22. 9., M: O.sagf.
 —, Mathilde Rosalie Elise, Best., 29. 4.
 —, Philip Aug., fh. Fabr., 12. 8., 90 A.
 —, William Chr. Gotfred, Agent, 13. 12.
 Fistaine, Vilhelmine, f. Manicus, 17. 9., E. e. Dr. phil.
 Fjelstrup, Christian August Røepstorff, fh. Kapt., 24. 12., 82 A.
 Flach, Carl, Fabr., 28. 5.
 —, Florentin, Gross., 30. 1.
 Fleron, Emil Thomas, Fuldm., 13. 4.
 —, Theresia, 9. 1.
 Flindt, Alfred Sigismund Halfdan, Ritm., 15. 12., 83 A.
 Fog, Emny Cecilie, 11. 2.
 —, Jørgen Fred. Salomon, Ing., 22. 2., Brasilien.
 —, Sophus Andreas, fh. Boghldr., 9. 11., Horsens.
 Foget, Antoinette, f. Møller, 28. 4., 72 A.
 Fogh, Karen, f. Tranberg Jensen, 12. 5.
 Fogtmann, Carl Laurits, Folketingsm., 6. 5., 60 A.
 Folkenberg, Anton Chr., exam. pharm., 5. 2.
 Fønnesbech, Karen Sophie, f. Hauberg, 29. 1., E. e. Gehejmekonfr.
 de Fontenay, Anton Nicolai le Sage, Gross., 10. 3., 56 A., H: Julie, f. Götzsche.
 Frandsen, Josefine Petrine, 17. 1., Gjentofte, E. e. Forstr.
 Frederiksen, P. Chr., Kancr., 23. 8. Skjelskør, H: Christine, f. Møller.
 Friderichsen, Mathias Martin, cand. jur., 10. 11., 47 A., Vejle.
 Fridericia, William Maurice, Etr., 11. 10., 65 A., H: Agnes, f. Marcussen.

- Friederichsen, Nathalia, f. Arntzen, 23. 6., 83 A., E. e. Toldkontrol.
- Friedrichsen, Theodor Heinr. Jens, fh. bot. Gartner, 16. 1., 79 A.
- Fries, Mariane, f. Sørensen, 11. 12., Børkop., M: Læge.
- Friis, Carl Fred., fh. Forp., 25. 11.
- , Charlotte Marie, 21. 12., Roskilde.
- , Clara Marie, f. Holm, 24. 2.
- , Emanuel, Tandlæge, 18. 10., New York.
- , Emma, f. Backmann, 7. 4.
- Friis-Hjorth, Edmund, Teaterdirekt., 16. 11., New York.
- Fritze, Alfred, Fabr., 19. 2.
- Frølich, Hansine Cathinka, 7. 2., E. e. Apoteker.
- , Karen Margr. Andrea Bjørn Benedicte. 9. 2
- Frørup, Georg, cand. jur., 13. 11.
- , Hulda Jeanette, f. Kortoe, 3. 1.
- Funck, Caroline, f. Nordberg, 11. 7.
- Funder, Caroline, f. Bayer, 21. 11.
- Fürste, Theodor Hans, fh. O.læge, 13. 2., 76 A.
- Fønss, Juliane Marie, 2. 6., 84 A., Aarhus.
- , Niels Basse, Kmh., Hofjægerm., 30. 12., 80 A., Hindsgavl.
- Gad, Emilie Petrine, f. Lundholm, 29. 1., 88 A., E. e. Apoteker.
- , Peder Adolph Rostgaard Brun, Dr. med., Øjenlæge, 26. 2., 60 A.
- Gade, Laura, 14. 10
- , Oswalde Adolphe, 17. 2., M: Best.
- Galle, Adolphe Catharina, 27. 2., Næstved.
- Galschiøt, Henriette, f. Wiibroe, 25. 3., Helsingør, M: Forf.
- Geday, Theobald Jacob Vald., Toldfuldm., 21. 3.
- Gedde, Ove Frederik, 24. 10.
- Gehl, Søren Andreas, fh. Lærer, 16. 3., 85 A., Thorslunde.
- Gemynthe, Emma, f. Hansen, 9. 9., M: Insp.
- Gemzøe, Cecilie, f. Wilhjelm, 7. 11., M: Sgrpr.
- Gersdorff, Carl Hans Chr. Cecil, Baron, 8. 5., 30 A., Farenstedgaard.
- Gerstenberg, Christian Michael, Landinsp., 8. 7., H: Agnes, f. Essler.
- Gertz, Peter Martin, cand. jur., 7. 1.
- Giersing, Emil Aggersborg, 6. 6.
- Giese, Christine, f. Løvgreen, 24. 8., 83 A.
- Gimbel, Johanne, f. Rieffestahl, 4. 10., Middelfart.
- Gjørting, Christine Cathrine, f. Kjeldsen, 24. 6., E. e. Læge.
- Gjerdrum, Carl Olaf, exam. pharm., 4. 3.
- Gjessing, Frieda, f. Lassen, 23. 2., E. e. Advokat.
- , Jacobine Elisab., 6. 2.
- Gjødesen, Christiane, 11. 6., E. e. Insp.
- , Valborg, 20. 7.
- Glad, Maren, f. Saabye, 1. 5.
- Glass, Laura Rosalie Mathilde, 13. 4.
- Gliemann, Henriette Sophie, f. Schmidt, 15. 6., E. e. Postm.
- Goldschmidt, Frederikke, f. Nathan, 3. 10.
- Gommesen, Edvard Fred. Chr., Gross., 1. 7.
- Gosch, Amalie, f. Sletting, 23. 1.
- v. Gothart, Ida, f. Brøndum, 11. 3.
- Gottfredsen, Jul. Henrik, Gas- & Vandm., 25. 6.
- Gottlieb, Thora Camilla, f. Ellbrecht, 11. 8., 77 A., E. e. Kom.dør.
- , Vincenz Ernst, fh. Apoteker, 4. 12., H: Cecilie, f. Wisløff.
- Gottschalk, Vilhelmine, f. Nielsen, 2. 4.
- Graae, Hakon Victor, Sgrpr., 13. 12., 59 A., Nysted.
- , Helene, f. Thomsen, 11. 8., 93 A.
- Gradert, William Victor, Kbm., 25. 6.
- Gradman, Constance. f. Datow, 22. 4., Helsingør.
- , Marie Louise, f. Lundwall, 23. 12., Helsingør.
- Gram, Carl Ludvig, cand. phil., Forningsf., 23. 12.
- Green, Cathrine Marie, f. Carstensen, 23. 2.
- Gregersen, Margr. Andrea, f. Kjøller, 25. 3.
- Greibe, Thora Christ., f. Sichlau, 27. 3.
- Gronemann, Ane Christ., f. Trolle, 13. 9.
- Groth, Emmy Camilla, f. Birkerod, 20. 8., E. e. Justr., kgl. Møntguardein.

- Grove, Caroline Andrea Sigvardine, 19. 5., 96 A.
- , Ragnhilda Jacobine, f. Holst, 18. 12.
- Grude, Philip Christof., Gross., 2. 7.
- Grundtvig, Bertha, 23. 4.
- , Johan Didrik Nicolai Blicher, fh. Ktchef., 25. 3., 84 A.
- , Valdemar, fh. Urtekr., 5. 4.
- Grunnet, Alexandra, f. Schmidt, 25. 4., Roskilde.
- Grut, Edmund Gotfred Hansen, Prof., Øjenlæge, 13. 6., 76 A., Hummeltofte.
- Grøndal, Benedict, fh. Adjunkt., 3. 8., 80 A., Reykjavik.
- Grønning, Carl, Kbm., 14. 4., Aalborg.
- Gundelach, Sara Caroline Sophie, f. Hansen, 25. 6.
- Gædechen, Emil, Gross., 5. 1., 89 A., Odense.
- , Johanne Margr. Fred., 10. 11.
- Gøricke, Vilhelm, fh. Propr., 5. 4., Birkerød.
- Gøtsche, Augusta, f. Zitré, 1. 1., 86 A.
- Gøtzsche, Louise Margr. Hermantine, begr. 12. 2.
- , Viggo, 14. 12., Vordingborg.
- Haar, Maria, f. Janssen Tjaden, 25. 3., Nykjøb. F., E. e. Præst.
- Haarløv, Thorvald Jørgen Henrik, Direkt. ved Statsb., 13. 3., 70 A.
- Haase, Emilie Fred. Georgine, 6. 10., E. e. Ass.
- Haffner, Charlotte Louise, f. Treschow, 6. 3., 63 A., Brodda. M: Kmh.
- Hafstrøm, Carl Bodmann, fh. Telegrafbest., 14. 4., H: Ida, f. Pählman.
- Hage, Harald Johannes, fh. Propr., 21. 3., 78 A., Skjelskør.
- Hagemann, Hans Andreas Chr., Sgpr., 29. 8., 56 A., Slagelse.
- , Johanne Marie, f. Hoppe, 10. 6., 77 A.
- , Knud, Ing., 24. 7., New York.
- Hahn, Hans Chr., Gross., 1. 7.
- Hald, Agnes, f. Gundel, 30. 9., Oringe.
- Hallager, August Nicolai, Prok., 2. 7., 78 A., H: Vilhelmine, f. Korup.
- Hallengreen, Helmuth, Fabr., 24. 3., 37 A., Stubbekjøb.
- Halling, Petrine, f. Bramer, 10. 11., 65 A.
- Halvorsen, Christiane Cecilie, f. Neess, 12. 4.
- Hamburger, Louise Henriette, f. Rosenstand-Goiske, 30. 9.
- Hammer, August Otto Andreas, Gross., 15. 6.
- , Chr., Fabr., 5. 4., Silkeborg.
- , Hedvig, f. Hoffmeyer, 23. 11., M: Oblt.
- Hanck, Julie, 8. 1.
- Hancke, Cathrine Vilh. Emilie, 19. 12., 87 A., Roskilde.
- Hannover, Siegfried, fh. Bankier, 5. 3., 88 A.
- Hansen, Anna Kirstine Elisab., f. Müller, 17. 1., E. e. Kolonibest.
- , Carl Th., Kmr., 18. 1.
- , Christian, Gross., begr. 26. 11.
- , Christian Georg, Læge, 29. 4., H: Hansigne, f. Kalum
- , Claudine Marie, f. Jørgensen, 15. 1., Odense, E. e. Provst.
- , Hans, Krigsassess., 11. 8.
- , Hans Chr., fh. Kapt., 20. 2., 90 A.
- , Jacob Lentz, Ing., 2. 8., Le Håvre, H: Andrea, f. Troensegaard.
- , Jens Rasch, fh. Kasserer, 24. 4.
- , Johan Chr., Stat.forst., 12. 10., V. Brønderslev, H: Charlotte, f. Brøndsted.
- , Johannes Aleth, Apoteker, 24. 1., Chicago.
- , John Peter, Kantor, 30. 4., Vemmetofte.
- , Julius, Garverm., 26. 7., 80 A., Vejle.
- , Jutta Josephine, 25. 12., Taarbæk, M: Bankdirekt.
- , Jørgen Valdemar, Civiling., 20. 11., Montevideo.
- , Kristine, f. Prytz, 19. 4.
- , Lars, Dyrslæge, 7. 9., Glostrup.
- , Laurits Christian, Provst, 9. 2., 84 A., Ramløse.
- , Martin, cand. pharm., 9. 6.
- , Martin Edvard, Boghldr., 3. 9.
- , Peter, fh. Skibsf., 2. 5.
- , Valdemar, cand. phil., 3. 9., Aalborg.
- Hanssen, Anna Marie, f. Torp, 3. 11., E. e. Herreds.

- Hanssen, Christian, fh. Direkt., 28. 12.
 Hansted, Ane Sophie, f. Lundgaard, 16. 3.
 Hansteen, Frits Skjold, Ass. paa Byfogedkont., 10. 2.
 Harboe, Hans Georg Carl, Etr., 20. 6., 74 A., Kalborg.
 Hartmann, Jul. Emil, Mekanik., 29. 8., Gjentofte.
 —, Karen, f. Christensen, 15. 12.
 —, Petra Kirstine, f. Berthelsen, 6. 6.
 Hartung, Alexander, Kapt., fh. Statforst., 19. 7., 74 A., Nykjøb. F.
 Hass, Peder Chr. B., Skolebest., 29. 10., Hørsholm, H: Margr., f. Høeberg.
 Hasselbalch, Andreas Agerbeck, Etr., 25. 2., 68 A., Kjøge.
 —, Frantz, fh. Kbm., 15. 8., 57 A., Dalby.
 Hasselriis, Louis, fh. Apoteker, 8. 3., Slangstrup.
 Hassing, Jens Chr., fh. Maskinm., 2. 7.
 Hastrup, Cecilie, f. Schnakenburg, 19. 3.
 Hattesen, Christiane Emilie, 17. 5.
 Hauberg, Jørgen Christian, fh. Gods-ejer, 6. 6., H: Alvilda, f. Kastrup.
 Hauerbach, Nicolai, fh. Kbm., 27. 2., 81 A., Randers.
 Haug, Christian, Kbm., 24. 5., Horsens.
 Haunstrup, Jacob Conrad, Fabr., 23. 1. 51 A.
 Hauschou, Johanne, f. Christensen, 6. 1.
 Haxthausen, Thora Annette, Baronesse, 25. 1., 32 A., Randers.
 Heckscher, Freuda, Lærerinde, 5. 9.
 Hecquet, Emilie, f. Øckenholt, 5. 9., Hjedsbæk, M: Skovrider.
 Hedegaard, Hulda Ulrikka Alexandra, 21. 8.
 Heede, Anton Jul., Litogr., 7. 9.
 Heerfordt, Antonie, begr. 5. 3.
 Heerup, Laura Marie, f. Helsted, 14. 3., E. e. Præst.
 Heesch, Olufine, f. Meyer, 22. 5., M: fh. Toldkontrol.
 Heiberg, Hans Leganger, Justr., Apoteker, 22. 4., H: Anna, f. Brodersen.
 Heide, Nicoline, 15. 6., 93 A.
 Heimann, Ferdinand, Gross., 22. 2.
 Hein, Eline Hansine, 10. 2., E. e. Kappel-musikus.
 Heine, Frederikke, f. Wagner, 24. 5., M: Billedhugger.
 Heinemann, Gerson, Kasserer, 12. 4.
 —, Sophus L. Gross., 10. 3.
 Hellemann, Henrik Jørgen, fh. Propr., 29. 5.
 Heller, Carl August, Skibsbygger, 4. 12.
 Helms, C. D. K., fh. Kbm., 27. 8., 79 A. Vejle, H: Sine, f. Borch.
 —, Helene Christine, 2. 2., 80 A., Odense.
 Helsted, Axel Theophilus, Prof., Maler, 17. 2., 59 A.
 Henckel, Ellen Christ. Louise, f. Hansen, 25. 9., M: Maskinm.
 Henningsen, Georg, Kbm., 23. 8., Odense.
 —, H. I. Fyrm., 8. 7., Hjelm.
 Henrichsen, Johannes Herman, Land-insp., 8. 12., 72 A.
 Henriksen, Carl Chr., Testerdirekt., 22. 7., 57 A.
 Henriques, Moritz I., Gross., 28. 3., 63 A.
 Heramb, Thor Guldbrand, Læge, 28. 6., Nakskov.
 Herbst, Chr., Bagerm., 29. 1.
 Herholdt, Nicolai Chr., Etr., 19. 3., 91 A., Kjellerup.
 Herskind, Frederikka Augusta Dorothea, f. Rathje, 26. 11.
 —, Fritz, 7. 12., London.
 —, Jacob Hjorth, fh. Snedkerm., 3. 4.
 Hertel, Michelli Elisab, f. Thomsen, 5. 3., E. e. Ob.
 Hertz, Martin, Boghdler., 15. 4., Hille-rød.
 Hessellund, Hans Andreas, Insp., 29. 7., Ringsted.
 Hetsch, Augusta, 10. 10.
 Hillebrandt, Frederik, Ekspeditør, 14. 3., H: Alma, f. Andkjær.
 Hilmer, Camilla, f. Jensen, Skuespil., 22. 9., E. e. Prof.
 Hincheldey, Laura, f. Møller, 5. 6.
 Hindenburg, Julie Nathalie, 19. 4.
 Hingstrøm, Peter Erik, Ass., 1. 9., H: Ida, f. Kofod.
 Hirschsprung, Albert, Bankfuldm., 25. 2.

- Hirth, Emma Sophie Christ., f. Schultz, 4. 1.
- Hjardemaal, Jørgen Peter Carstensen, Kbm., 10. 1., 78 A., Viborg.
- Hjelm, Elisab. Marie, f. Andersen, 6. 6., E. e. Revisor.
- Hoff, Emil Edvard, Kmr., 19. 8.
- , Johan Villiam, Præst, 24. 1., 74 A., H: Betty, f. Bonnevie.
- Hoffmann, Henrik Nicolai, Graver, 12. 9.
- , Peter Ludvig, Organist, 19. 4.
- Holbek, Gudrun Johanne, 14. 10.
- , Marie, begr. 11. 9.
- Holbæk, Casper, Fabr., 10. 11.
- Holbøll, Adolph V., Gross., 29. 11.
- Holck, Andreas Ulrik Oxholm, Justr., fh. Folketingsm., 9. 2., 64 A., H: Margr., f. Benzen.
- Holm, Alexander, Ass. i Fin.min., 29. 4.
- , Axel, Ing., 15. 12.
- , Hans Peter Jørgen Christian, Propr. 2. 11., 64 A., Louisendahl.
- , Harald, Km.assess., 20. 6., 83 A., Frd.havn.
- , Johanne Henrikke, f. Vissing, 2. 4., Hornum.
- , Johanne Margr., f. Bjerring, 28. 12.
- , Just Jean Chr., Portrætmaler, 20. 3.
- , Viggo Henrik, Propr., 3. 1., Ellingegaard.
- Holmblad, Andreas, Fabr., 31. 12. 33 A., H: Karen Margr., f. Fabricius.
- Holst, Charlotte Amalie, f. Hovind, begr. 17. 12., Sct. Hans Hospital.
- , Erik Begtrup, Dr. med., fh. Fysikus, 26. 4., 78 A., Ringkjøb., H: Anna, f. Heisted.
- , Sophie Louise, f. Rafn., 21. 9.
- Holstebro, Carl William Lyder, Kmr., fh. Toldass., 2. 5.
- Holstein, Carl Emil Johan Nicolai, fh. Propr., 10. 12., Sct. Jørgensbjerg.
- Holsten, Chr. Fr. Hughes, Propr., 9. 3., 85 A., Sødriugholm, H: Kirstine, f. Baronesse Rosenkrantz.
- Holsøe, Ragna, f. Fiedler, 28. 1., Helsingør, M: O.sagf.
- Holten, Nina Vilhelmine Benedicte, 9. 5., 85 A.
- Honnens de Lichtenberg, Tycho Fred. Andreas, Hofjægerm., Major, 1. 6., 77 A.
- Honoré, Peter P., Kapt., Postkontrol., 14. 2., 67 A., H: Francisca, f. Hamburger.
- Hoppe, Julius, Varemægler, begr. 2. 10.
- Horn, Ursula, f. Tetens, 18. 10.
- Hornemann, Carl Peter Emil, fh. Gravør og Guldmedem., 1. 1., 86 A.
- Hostrup, Marie Charlotte, f. Kofod, 26. 1.
- Houkjær, Ole Petersen, Strandf. 19. 12., Skagen.
- Houmann, Henriette Marie Nicoline, Lærerinde, 22. 8.
- Hubert, Yelva. f. Holm, 2. 4., 66 A., Bogense.
- Hunderup, Louise, f. Vogelsang, 4. 10., Fodsløtte, E. e. Lærer.
- Hunther, Ebba Elisab., f. Hostrup Schultz, 30. 1.
- Huntzen, Frits Will. Alfred, Dyrslæge, 18. 9., Vøjle.
- Hvalsøe, Jacob Chr., Gross., 23. 4.
- Hvid, Nicoline Augustine, f. Andersen, 27. 5., Sct. Croix.
- Hvidberg, Hans Albert, cand. polyt., 3. 3.
- Hviid, Adamine Petrina, f. Johansen, 2, 2.
- Hüttemeier, Laura, begr. 2. 3.
- Hänschell, Albert Tønnes Just, fh. Skibsfører, 3. 11., 88 A.
- Høeg, Johanne, f. Kragh, 16. 7., Kregome, E. e. Sgpr.
- Høegh, Caspar Marius Fred., fh. Sgpr., 12. 5., 88 A., Roskilde.
- Høegh Guldberg, Julius Emil Christoffer, O.sagf., 6. 12., 65 A., Aarhus, H: Johanne, f. Burmeister.
- Høxbro, Anna, f. Poulsen, 26. 5., Aarhus, E. e. Sgpr.
- Høy, Andreas, Fuldm., 16. 1.
- , Anna, f. Pind, 3. 1., 81 A., Randers.
- Høyberg, Johanne Marie, f. Hammer, 22. 11.
- Høyer, Harald Johan Peter, Arkitekt, 22. 7.
- , Marius, Kbm., 7. 3., Næstved, H: Antonie, f. Qvist Gudnitz.
- Ibsen, Frederik Jul, fh. Postm., 14. 6., 77 A.

- Ingerslev, Henriette Amalie, f. West, 8. 2., 89 A.
 —, Ida, f. Høyer, 3. 10.
 Ipsen, Axel, Apoteker, 5. 3., Holbæk, H: Henriette, f. Krarup.
 —, Ramon Gustavo, Ass., 25. 10.
 v. Irgens Bergh, Ernestine Adelheid, Elisab. Albertine, f. Bahre, 10. 10., 78 A., Sct. Jørgensbjerg, E. e. Kapt.
 Jacobsen, Emil Poul Andreas, Maskinm., 31. 10.
 —, Hans, Dept.direkt., 5. 12., 73 A.
 —, Sally, Gross., 25. 5.
 Jacoby, Louise, f. Jacoby, 16. 11., Randers, E. e. Prok.
 Jansen, Niels Carl Sigvald, Etr., 26. 1., 70 A.
 Janssen, Gerløv Chr. Krog, fh. Kbm., 22. 2.
 Jelstrup, Ludvig Vilh., Krigsassess., 5. 9.
 Jensen, Aage Ewald, Maskinm., 18. 4.
 —, Adelaide Charl., f. Nolfi, 24. 6.
 —, Andreas Chr., Krigsr., 10. 6.
 —, Axel, Skuespil., 27. 5.
 —, C. M., cand. phil., 27. 10.
 —, Carl Chr., Skovrider, 30. 11., Klelund.
 —, Caspar Johan, Justr., Prok., 9. 9., 74 A., Helsingør, H: Elisab., f. Tuxværd.
 —, Christian Emil, fh. Kbm., 27. 10., Bogen.
 —, Edvard S., Kapt., 15. 3., Amerika.
 —, Frits Vilh., Kancr., Bankdirekt., 25. 6., Herning.
 —, Gustav Niels, Maskinm., 9. 7.
 —, H. A. C., Konsul, 21. 6., Helsingør, H: Ingeborg, f. Schiøtt.
 —, Hans, Postm., 22. 11., 61 A., Stege.
 —, Hansine, f. Momme, 27. 9., Nykjøb. S.
 —, Hedevig, f. Holck, 6. 7., Stenløse, E. e. Lærer.
 —, Jens, Gross., 8. 6., 82 A.
 —, Jens Laur. Carl, Ktchef., 29. 4., H: Agnes, f. Leerbech.
 —, Jens Peder, fh. Kapt., 10. 2., New York.
 —, Johanne Marie Sophie, f. Dichmann, 11. 10.
 Jensen, Jørgen, Konsul, Bankdirekt., 21. 3., Nyborg.
 —, Leontine, f. Holsteen, begr. 7. 6., Holbæk.
 —, Ludvig, Kbm., 31. 8., Vordingborg, H: Jutta, f. Heegaard.
 —, Mads Thorvald, Graver, 7. 12.
 —, Magne, f. Pedersen, 17. 1., M: Billedhugger.
 —, Mathilda Olivia, f. With, 12. 2., E. e. Etr.
 Jepsen, August Poulsen, Herredsf., 30. 9., Nykjøb. F.
 Jerichau, Johan, Gross., 16. 3.
 Jespersen, Sophus Alfred, Apoteker, 24. 4., Buenos Aires.
 Jessen, Cathinka, f. Drewsen, 1. 7., E. e. Sgpr.
 —, Hans, Chokoladefabr., 13. 7., Gjentofte.
 Jochumsen, Augusta, f. Richter, 8. 6.
 —, Charlotte Amalie, f. Juul, 13. 5., 73 A., E. e. Fuldm.
 Joensen, Johan, fh. Kolonibest., 2. 10., Thorshavn.
 Johannesen, Joh., Kapt., 24. 1., 59 A., Korsør.
 Johannsen, Joh. P. I., fh. Lærer, 25. 8., 72 A., Hundstrup.
 Johansen, Erik, O.lærer, 11. 12., Fredericia.
 —, Holger, stud. jur., 9. 11.
 —, L., fh. Hofskræder, 4. 4.
 Johne, Othilia, f. Lange, 31. 1., E. e. Apoteker.
 Johnsen, Hans Søren, Fabr., 8. 8., 71 A.
 —, Morten Ludvig, fh. V.konsul, 14. 2., 76 A., Helsingør.
 —, Vilhelm, Pianist, 2. 6.
 Jones, Adelaida Emilie, f. Nielsen, 3. 6., Silkeborg.
 Jordening, Anna Marie, f. Birch, 11. 8., 86 A.
 Josephsen, Martin Chr., Prokurist, 27. 7.
 Josty, Thora Ursula, 31. 8.
 Juel, Hakon Valdemar, Kapt., 31. 1.
 Juhl, Henriette, 25. 10., Sorø.
 Just, Henning Hans. Ing., 27. 4., Hongkong.
 Juul, Oline, f. Berg, 4. 2.

- Juul Rysensteen, Chr. Frederik Adrian, Lensbaron, Kmh., 27. 2., 68 A.
- Jürs, Ellen, f. Voxlev, 5. 11., Wien.
- Jørgensen, August Jens, fh. Konsul, 31. 3., Mexico.
- , Jens, Gross., 12. 4.
- , Johan Fred., fh., Musikdirekt., 23. 9., H: Amalie, f. With.
- , Jørgen, Folketingsm., 17. 7., Kalvs-lund.
- , Niels, Kapt., 11. 11., 85 A.
- , Ole, Døvstummelærer, 21. 1., 77 A.
- Kaae, Marie Rosa Hanne, f. Komtesse Schaffalitzky de Muckadell, 28. 9., 71 A.
- , Susette, f. Macgregor, 9. 3., 85 A.
- Kaalund, Marie, f. Brandt, 18. 11., Kolding.
- Kalko, Johs. Baptiste Ferd. Hilarius, O.prok., 17. 10., 71 A., H: Helga, f. Engel.
- Kampmann, Johanne Margr. Marie, f. Schmidt, 17. 4., E. e. Provst.
- Kapel, Hans Chr., fh. Lærer, 13. 4., 83 A.
- Kaufmann, Meyer Martin, Mægler, 4. 5.
- Keel (Jørgensen), Vilh. F., Direkt, 11. 6., N. Sundby.
- Kehlet, Cathrine, 15. 11., 85 A., Kon-vent., Slagelse.
- , Jul. Carl, Restavratør, 26. 3.
- Keiding, Herman Fred., Sgpr., 1. 5., 48 A., Bregninge.
- Keiser, Carl Eduard Theobalt, fh. Bog-tr., 4. 6., 84 A.
- Keller, Louise Beathe Elisabeth., f. Gromann, 29. 3., 85 A.
- , Vilhelmine Sophie, begr. 25. 5.
- Kern, Erasmine S., f. Gjessing, 6. 4., E. e. O.lærer.
- Kiellerup, Bolette Dortbea, 18. 3., 83 A.
- Kiersgaard, Mary, f. Suell, 14. 9., So-phienholm.
- Kinch, Peter Bugislaus Carstens, Ing., 27. 5.
- Kindler, Emilie, f. Gjerlöf, 25. 11., E. e. Maskininsp.
- Kirchheiner, Otto F. M., Boghlder, 10. 1.
- Kiærulff, Caroline Amalie, f. Gandrup, 10. 4., 62 A., E. e. Assistentshus-kontrol.
- Kjeldsen, Jens, Gross., 21. 2.
- Kjersgaard, Moritz, Læge, 22. 10.
- Kjær, Anna, f. Anker, 24. 5.
- , Else Marie, f. Schou, 10. 1., Aal-borg, E. e. Tobaksfabr.
- , Ludvig, Ktchef., 21. 8.
- , Severin Michaelsen, F.lærer, Forf., 25. 2., Kongsted.
- , Vilhelmine, f. Giboubo, 16. 3., Klint-holm.
- Kjødt, Chr. Hartvig, fh. Sgpr., 7. 4., Hillerød,
- Kiølseth, N. B., Kordegn, 22. 8., Randers.
- Klein, Adolphine Canaris, f. Edinger, 3. 1., Silkeborg.
- , Albrecht, Sprogslærer, 17. 7.
- , Holger, Gross., 14. 8.
- , R., Tandlæge, 26. 10., 74 A., Ma-ribo.
- , Thorvald, Ing., begr. 27. 9.
- Klem, Severin Chr., Distr.læge, 14. 2., 87 A.
- Klingemann, Heinr. Vilh. Adolph Lud-vig, Justr., fh. Toldkontrol., 26. 10., 74 A.
- Klingsey, Johan Chr., fh. Boghldr., 10. 8.
- Knauer, Magdalene, 31. 8.
- Knoop, Elsigne, f. Rønne, 9. 6.
- Knudsen, Margr. Ulrikke, f. Jantzen, 17. 1., E. e. Fuldm.
- Knutzen, F. W., V.konsul, 21. 5., Sun-derland.
- , Knud Einar, cand. phil., 12. 10.
- , Martin Richard, Fuldm., Krigsas-sess., 23. 11.
- Koch, Pauline Frederikke, 26. 2., 85 A., Vemmetofte.
- , Peter Fred., Justitiarius i H.ret, 11. 6., 75 A.
- Kock, Augusta, f. Kockum, 30. 10.
- Koefoed, Astrid, 5. 2., 29 A.
- , Johan Mandrup, Skomagerm., 31. 8.
- , Laurits Hagbarth, Stat.forst., 25. 4., 70 A., Ulfborg.
- Kold, Niels, fh. Forv., 26. 7., H: Marie, f. Nybo.
- Kolderup Rosenvinge, Peter Eiler, O.-sagf., 3. 5., 45 A., Holte.
- Koppel, Rosalie Fanny, f. Bendixen, 11. 6., E. e. Justr.

- Koppel, Rudolph, Bankdirekt., 3. 10.
 Kraft, Pauline Christ. Arnoldine, f. Wolff, 23. 7., E. e. Kom.dør.
 Krag. Oluf Søkjær, Keramikere, 4. 1., 48 A.
 —, Reinhold Fred., Kmh., 9. 2., 84 A.
 Krag-Juel-Vind-Frijs, Ellen, Komtesse, 22. 1., 17 A.
 —, Jens Chr., Greve, 30. 4., 52 A., Juellinge.
 Kragh. Ertho Madsen, Vejass., 18. 6.
 Krarup, Ebba Marie, 18. 11.
 —, Johanne Alvilda, f. Henckell, 5. 7., 58 A., E. e. Læge.
 Krebs, Friedrich Wilh., Handelsagent, 19. 1., 73 A., Hamborg.
 —, Henrik Johannes, fh. Konsul, 4. 10., 86 A., Viborg.
 Krieger, Ellen Marie, 1. 8.
 Kring, Jens Jensen, fh. Lærer, begr. 1. 8., 90 A., Fredericia.
 Krog-Meyer, Marie, 18. 2., 92 A.
 Krogh, Charles Vilh., Stat.forst., 28. 6., Flemløse.
 —, Sophie, f. Frendrup, 8. 2., Hillerød.
 Kruse. Hans Vald., Kancr., fh. Insp., 20. 8., 69 A.
 —, Maren, 31. 10., M: Toldass.
 —, Søren, Redningsm., 4. 7., 76 A., Skagen.
 Kryger, Gyda, f. Bojesen, 8. 4., M: cand. phil.
 Krüger, Bolette Christine, f. Thomsen, 19. 12., 87 A., Bevtoft, E. e. Rigsdagsm.
 Krøger, Gustav, fh. Propr., 17. 9., Tved.
 Krøyer, Cathrine Marie, f. Møller, 14. 8., Nakskov.
 —, Holger Klaumann, Arkitekt, 14. 4., 45 A.
 Kuhlmann, Carin, f. Drostrup, 10. 1., E. e. Kapt.
 Kukkerig, Caroline, f. Lerche, 25. 6.
 Kursch, Emma, f. Rothweiler, 6. 10., E. e. Kolonibest.
 Kurtzhals, Otto, fh. Fabr., 11. 6.
 Kühle, Nielsine Margr. van der Aa, f. Møller, 28. 1.
 Købke, Rasmine Christ., f. Fugl, 27. 9.
 Køhler, Ane, f. Olsen, 8. 1.
 —, Augusta Christ., 4. 11.
- Køhler, Ernst Viggo, Forv., 11. 8.
 —, Oscar Fred. Josva, Etr., Tømrerm., 7. 8., 59 A., Reykjavik, H: Ebba, f. Morville.
 Køhne, Oline Antonine, f. Winkelmann, 12. 8., 68 A., E. e. Orgelbygger.
 Kømler, Jacob Fred. Chr., Krigsassess., 5. 8.
 Kørner, Ane Marie, f. Hansen, 23. 7.
 —, Emma Elise Sophie, f. Hansen, 10. 6., E. e. Sufstør.
 Landbo, Anders Chr., Klokker, 17. 11.
 Landgreen, Jens Chr., fh. Snedkerm., 23. 8., 88 A., og hans Hustru, f. Hansen, 23. 8., 86 A., Korsør.
 Langballe, Andreas, Prok., 11. 4., 82 A., Aarhus, H: Marie, f. Mørk.
 —, Cornelia, f. Otterstrøm, 8. 3., Randers, M: Sagf.
 —, H., Propr., 7. 2., 69 A., Dronningborg.
 Lange, Carl, Urm., 21. 5., 65 A., Sorø.
 —, Emilie Angelique, f. Flechner, 12. 1.
 —, Frederik, Dr. med., O.læge, 29. 12., 65 A., Middelfart.
 —, Petrine Mathilde, f. Kjær, 15. 7., 84 A.
 Larsen, Anker, cand. phil., 20. 5., 21 A.
 —, Anna Thora Esendine, f. Hansen, 3. 9., M: Billedhugger.
 —, Cecilie, 11. 4., Næstved, E. e. Prok.
 —, Hans Theodor, Krigsassess., 17. 10.
 —, Hans Wendelbo, Entreprenør, 27. 4., 73 A.
 —, Johanne Charlotte Mathilde, f. Rønne, 27. 8., N. Snede, M: Provst.
 —, Lars Chr., fh. Redaktør, begr. 18. 8.
 Lassen, Anne Marie, 24. 9., D. af Provst.
 —, Henriette Elise, 30. 1., M: O.prok.
 —, Ida, 26. 4.
 —, Johanne Petronelle Sophie, f. Treschow, 27. 3., 78 A., E. e. Propr.
 Lauersen, Maria, f. Ørum, 12. 3., M: fh. Lods.
 Laurberg, Johanne, f. Schou, 10. 3.
 Leerbeck, Holger Vilh., Postm., 19. 12.
 Lehmann, Betty, f. Curdts, 11. 9., E. e. Fabr.
 —, Carl Ludvig, Fabr., 26. 8., H: Betty, f. Curdts.
 —, Ida, 13. 3.

- Leigh, Maria, 6. 3.
 Lembcke, Jacob Christopher, Etr., 14. 2., 74 A.
 Lemvig, Oscar Fred. August, Skovrider, 23. 10., 63 A., St. Frederikslund.
 Lendorff, Alma, 29. 5.
 Lengnick, Kirstine Regine, f. Prytz, 12. 2., 57 A., Espergarde.
 Lerche, Harald, 14. 1., 25 A., Randers.
 Leth, Catharina, 27. 6., Svendborg.
 —, Chr., Insp 15. 10.
 Levinsohn, Carl Viggo Valfred, Læge, 27. 5., Frankfurt a. M.
 Levison, Adelina, f. Boughton Leigh, 22. 11.
 —, Ferdinand Emanuel, Dr. med., Prof., 27. 6., 63 A., H: Ida, f. Fridericia.
 Ley, Charlotte Eleonore, f. Andresen, 14. 9., E. e. Portrætmaler.
 Lichtenberg, Ernst Ludvig, Etr., Direkt., 16. 7., 77 A.
 Lillienkjold, Sophie Charlotte, 24. 12., Randers.
 Lind, Christine, f. Jørgensen, 7. 5.
 Lindberg, Ane Theresia Wendel, f. Gruber, 2. 12., 86 A.
 Lindboe, Vilhelmine, f. Leerbeck, 29. 11.
 Linde, Chr. Rudolph, Skibsmægler, 20. 10., Faxe Ladepl.
 —, Christine, f. Houmann, 23. 12., E. e. Kanr.
 Linder, Hanne Antonie Georgine, f. Wimmer, 25. 4.
 Lindewald, Tekla, Skolebest., 16. 2.
 Lindholm, Cathrine, 16. 11., Aalborg.
 Linnemann, Joh. H. C. E., Jernb.ass., begr. 5. 2.
 Lissau, Fred. Dillev, Justr., 26. 10., 66 A.
 Lohmann, Hans Jørgen, fh. Sgpr., 1. 5., 85 A.
 London, Vilhelmine Elisab. Dagmar, f. Buchmann, 2. 3., M: Gross.
 Lorange, Aage Reinholdt, Apoteker, 22. 6.
 Lorenz, Sophie Christ. Elisab., f. Henriksen, 28. 3., 81 A., Maribo.
 Lorenzen, Johan Fred., Generallt., 18. 10., 76 A.
 —, Johannes, Sagf., 23. 10., Aalborg, H: Nina, f. Wesenberg.
- Lottrup, I. S., Kbm., 21. 2., 78 A., Aarhus.
 Ludvigsen, Christian, fh. Maskinfabr., 17. 6.
 Lumbye, Nina Caroline, f. Wendrich, 11. 2., M: fh. Musikdirekt.
 Lund, Carl Adolph, fh. O.betjent i Pol., 6. 8.
 —, Christiane Rudolphine, f. Thode, 20. 4.
 —, Fred. Ernst Aug. Emil, Kontreadmiral, 14. 5., 83 A.
 —, Georg Fred., Præst, 31. 3., 62 A., H: Emma, f. Breuninger.
 —, Hans Fred., Fyrm., 20. 1.
 —, Henriette, f. Ehrlich, 6. 6., Majbølle.
 —, Henrik Chr., Læge, 27. 10.
 —, Michael Fred. Chr., Læge, 6. 11., 81 A.
 —, Otto Peter Vilh., Pianist, 8. 12.
 —, Valdemar, fh. Stat.forst., 23. 7., Gjentofte, H: Meta, f. Gram.
 —, Vilhelmine Cathr. Helene, f. Grønlund, 11. 2.
 Lundbeck, Victor Torben, Dr. phil., 25. 3., H: Anna, f. Møller.
 Lundbye, Theodor Louis, fh. Forp., 14. 6., 91 A.
 Lunn, Peter Ivar Jul., Justr., fh. Herreds., 7. 9., 94 A.
 Lütken, Sophie, 25. 1., Hornbæk.
 Løvenfeldt, Frederikke Joh. Marie Louise Gustave, 23. 9., 69 A.
 Maaløe, Einar, Handelsgartner, 6. 3., Rødovre.
 Mackeprang, Carl Mowitz, fh. Forp., 1. 5., 91 A., Juelsberg.
 Madelung, Marie, f. Jørgensen, 5. 1., Helsingør.
 Madsen, Frederik Vilh., Kapt., 6. 3., 58 A.
 —, Jens, fh. Viceinsp., 13. 8., 74 A.
 —, Marie, f. Madsen, 17. 4., M: exam. jur.
 Madvig, Ottilia Pauline Sophie, 20. 1., 76 A.
 —, Poul Anton Georg, Eksp. sekretær, 28. 11., 72 A.
 Magnussen, Johanne, f. Claudi, 9. 7.
 Malling, Julie, f. Stockfleth, 15. 6., M: Ktchef.

- Malling, Rasmus, Statsb.ass., 19. 7.
 —, Vilhelmine Cathr., f. Rørbech, 21. 10.
- Malmsteen, Jul. F. L., Konditor, 3. 8.
- Mansfeld Büllner, Thora Mathilde, f. Søegaard, 10. 12.
- Mantzius, Anna, 14. 9.
- , Anna Vilhelmine Georgine, 15. 3.
- Marcher, Marie, f. Poss, 20. 2.
- Marcker, I. A., Sparekassebogholder, 5. 3., 82 A., Nexø.
- Marcussen, Eduard Arnold Aug., Kapt., 22. 7., 70 A.
- , Emilie Birgitte Gertrude, f. Carstensen, 11. 2., 92 A., E. e. Legationsr.
- Marquard, Augusta Emilie, f. Hanson, 1. 11.
- , Carl Fred., fh. Bogbinderm., 20. 7., 95 A., Horsens.
- Marschall, Emilie, f. Haldkiær, 17. 10., E. e. Landinsp.
- Martini, Henry, fh. V.konsul, 29. 5., Skotland.
- , Nicoline Sophie, f. Thorsøe, 7. 9., Græsted.
- Mathiesen, Harald, fh. O.ass., 1. 1.
- Matthiessen, Valgerda, f. Finsen, 23. 2., 79 A., Kjøge, E. e. Distr.læge.
- Matzen, Matz, fh. Skoleinsp., 3. 12., 77 A., Fredensborg, H: Ida, f. Dall.
- Maxen, Hans, fh. Fabr., 12. 10.
- , Theodor Emil Ludvig, Gross., 12. 5., 75 A.
- Mazar de la Garde, Emil Jul. Henry, Propr., 16. 6., Storehedinge, H: Emilie, f. Hoffmeyer.
- Mechlenburg, Alfhilda Theodora Adelheid, f. Suenssen, Forf., 15. 8., E. e. Kapt.
- van Mehren, August Ferd. Michael, Dr. phil., Prof., 14. 11., 85 A., Fredensborg.
- Meidell, Louise, 15. 4.
- Meier Thora Camilla, f. Jørgensen, 5. 4., Virringe, E. e. Sgpr.
- Meinig, Caroline Severine Augusta, f. Didrichsen, 2. 7. Roskilde.
- Meisling, Jacobine Johanne 10. 3.
- Melchior, F. W., Mægler, 6. 4., 76 A., Faaborg, H: Rosa, f. Frølich.
- Melchior, Moritz L., Veksellerer, 9. 3., 66 A.
 H: Clara, f. Israel.
- Menck, Carl Joh. Vilh., Gross., 9. 3., 65 A.
- Messerschmidt, Hedvig Albina, f. Stoltze, 25. 4., E. e. Ob.
- Meyer, Caroline, f. Stokkeby, 13. 1., 86 A.
- , Caroline Eleonora, f. Henrichsen, 31. 8., 89 A., E. e. Fyrinsp.
- , Emma, f. Bendix, 8. 9., M: Prof.
- , Meyer Saul, Vekselmægler, 10. 9.
- v. Meyeren, Alvilde, f. Freiesleben, 11. 3., 83 A., Glorup, E. e. Ob.
- , Dagmar, 19. 1., 17 A., Nizza.
- , Laura Emilie Vilh., 6. 2., 87 A.
- Meyhoff, Daniel Carl Gustav, Toldass., 17. 4., 76 A., Frederiksværk.
- Meyn, Gustav Nordahl, fh. Propr., 8. 4., 80 A., Roskilde, H: Emma, f. Fick.
- Michaelsen, Theobald Ludvig, fh. Boghandler, 6. 1., 77 A.
- Michelsen, Carl, fh. Skoleinsp., 9. 10., Gjentofte.
- , Marie Sophie Fred., f. Leerbech, 23. 6., Storehedinge, M: Kordegn.
- Mielche, Johan Christopher, Ob., 18. 3., 78 A., H: Ella, f. Hoff.
- Mikkelsen, Juliane Elise, f. Neergaard, 13. 4., Hem, M: Sgpr.
- Mindermann, Albrecht, Gross., 20. 7.
- Mitchell, Sophie Fred., f. Sørensen, 25. 2.
- Moes, Carl, Forstass., 9. 9., 69 A., Karise.
- , F. C., Skovrider, 11. 1., 60 A., Stampenborg.
- Mohr, Joh. Fred. Vilh., fh. Boghdler, 17. 8.
- Molboe, Michael, Gross., 26. 9., Horsens.
- Moltved, Nielsine Dorthea, f. Bagger, 18. 3., 50 A.
- Momme, Laura Augusta, f. Lindbom, 12. 2., Sæby ved Roskilde, E. e. Sgpr.
- Monrad, Carl Chr., Bagerm., 19. 6.
- Mortensen, Hans, Propr., 13. 4., Usserød.
- Morthensen, Niels, Kbm., 10. 6., Viborg, H: Eras., f. Gosner.

- Mossin, Carl Adolph, fh. Adjunkt, 9. 1., 82 A., H: Emma, f. Mielche.
- Munck, Frederik Theodor, fh. Apoteker, 28. 12., H: Andrea, f. Wellerop.
- Muus, William Henry Duntzfeldt, Gods-ejer, 26. 8., 65 A., Sørup, H: Dorthea, f. Sønderup.
- Muxoll, Betzy Marie, 2. 7.
- de Mylius, Sigismund Wolf Veit Christoph, Toldass., 8. 7., 48 A., Roskilde, H: Clara, f. Rørup.
- v. Müllen, Agnes, f. Langberg, 21. 1. —, Louise, 29. 1.
- Müller, Anna Cathrine, f. Guldager, 21. 7., M: Justr.
- , Carl A., Ing., 3. 12., 81 A.
- , Emilie, f. Thorsen, 17. 1., E. e. General.
- , Harald Christoffer Vill., Kbm., 16. 4., Randers.
- , Julie Charl., f. Svendsen, 9. 2.
- , Oscar, fh. Fabr., 24. 4.
- , Regitze Sophie, 27. 5., Randers.
- , Rudolph, Kapt., 19. 9.
- , Sigrid Funder, 28. 6., Grinderslev.
- Münster, Sophie, 10. 5., Bakkehøj, M: Sgr.
- Münster-Svendsen, Emil, 30. 7., 19 A., Kjertemide.
- Münter, Frederik, Kmh., 10. 5., 71 A.
- Møhl, Stephan, Hosp.forst., 8. 3., 73 A., Vejle.
- Møldrup, Elise Margr., f. Laurizen, 13. 3., 81 A., E. e. Godsforv.
- Møller, Andreas Chr., Kasserer, begr. 11. 12.
- , Carl Jacob, Klokker, 28. 2.
- , Catharine Elisabeth, fh. Lærerinde, 19. 12., Odense.
- , Christine Marie, f. Madsen-Bech, 29. 10., 91 A., Roskilde, E. e. Kbm.
- , Eli, 3. 5., E. e. Kapt.
- , Elisabeth, 17. 9.
- , Elisabeth, 20. 12., Odense.
- , Emil Chr., Kobberstikker, 19. 5.
- , Ernestine, f. Langkilde, 6. 5.
- , Ernestine Magd., f. Grønning, 27. 7., 87 A.
- , F. P., Bankdirekt., Kanocr., 23. 9., 81 A., Silkeborg.
- , Fred. Albrecht, Gross., 5. 11.
- Møller, Harald, Gross., 28. 7., Ordrup, H: Thora, f. Hoppe.
- , Heinrich, Bogbinderm., 18. 4., 65 A.
- , Henriette, f. Bagge, 29. 12.
- , Ingertha Marie, f. Bojesen, 10. 10., Tranekjær.
- , Jens Bertel, fh. Lods, 23. 9., 69 A.
- , Julie Amalie, f. Bondesen, Skuespil., 21. 7.
- , Laura Lorine, f. Gundelach, 21. 2.
- , Laurits Fr., fh. Propr., 16. 4., 76 A., Agersø.
- , Niels Carl Rud. Jul., Stat.forst., 27. 6., 61 A., N. Aaby.
- , Richard, Gross., 30. 5., 83 A.
- , Sophie Mathea Elisabeth, f. Christiansen, 31. 10., M: Postm.
- , Thekla Marie Christ., f. Bondesen, begr. 22. 2., Rødovre.
- Mørch, Lars Otto Carl, cand. pharm., 26. 9.
- , Poul Hassing, Konsul, 5. 2., 55 A., Sct. Petersborg.
- Mørck, Hans I., fh. Stat.forst., 19. 11., Vordingborg.
- , Jonna, f. Bonnevie, 28. 4.
- Nathansen, Ludvig, Skuespil., 3. 6., Aalborg.
- Nathansohn, Adelheid, f. Nathan, 23. 5.
- Nebelong, Marie, begr. 6. 2.
- Neckelmann, Harald, 6. 8., Sct. Jago.
- Neergaard, Caroline Christ., Lærerinde, 31. 1., Hillerød.
- , Dorothea Sophie, f. Friis, 13. 12., Aarhus, E. e. Ob.
- , Ida Louise Amalie Nicoline Ludovica, f. Laussen, 4. 4., Avnsbjerg.
- , Inger Marie, f. Brodersen, 26. 3., E. e. Læge.
- Neess, Helga, 20. 10.
- , Jørgine Christ., f. Frydensberg, 26. 5., Landskrona.
- Nellemann, Andrea, f. Barfoed, 22. 7., 24 A., Nykjøb. F., E. e. Kbm.
- Neuhaus, Chr., fh. Fot., 21. 3.
- Nielsen, Anders, Lærer, 4. 1., 56 A., Randers.
- , Axel, Kordegn, 11. 5., Odense.
- , Axel W., Lt., begr. 15. 2., 34 A., H: Dagmar, f. Bagger.

- Nielsen, Carl Vill., cand. polyt., Trafikinsp., 18. 4., 35 A.
- , Caroline, f. Mandix, 15. 1., 84 A.
- , Charlotte, f. Ravn, 10. 11., M: Gross.
- , Christian Theodor, Ob., 3. 7., 78 A.
- , Clara Elfrida, f. Kühle, 23. 2., Odense, E e. O.lærer.
- , Emilie Christine, f. v. Buchwald, 15. 1., M: Ob.
- , Emma Lydia, f. Petersen, 7. 12., E. e. Intend.
- , Frederik Christian, Dr. theol., Biskop, 24. 3., 60 A., Aarhus, H: Magda, f. Groth.
- , Gjertrud Marie, f. Hedemann, begr. 21. 5.
- , Henry, Gross, 12. 4., 46 A., H: Agnes, f. Balle.
- , J. P., Kt.chef, 3. 5.
- , Julie, f. Schmidt, 21. 3., E. e. Gross.
- , Karen Christine, f. Lerche, 5. 7., M: Krigsassess.
- , Martin, fh. Bogholder i Kbhvns. Kreditf., 4. 12.
- , N. P., Kmr., fh. Godsforv., 24. 10., Svendborg.
- , Peter Chr., fh. Bogholder i Landmandsbank., begr. 21. 7.
- , Th., Bankdirekt., 19. 1., 50 A., Silkeborg.
- Nielsen (Fistonie), Jørgen Emil Vilh., fh. Skuespil., 29. 7.
- Nissen, Nikleander, fh. Skoleinsp., 15. 10.
- Norden, Albert, fh. Dampskibskapt., 11. 1.
- Normann, Anna Marie Elisabeth, Konvent. i Gisselfeld Kl., 7. 10.
- , Georg Fred., fh. Lærer, 27. 9.
- , Louise, 14. 7.
- Norup, Marie, Diakon., 28. 4.
- de Nully Brown, Sigismund, Fabr., 13. 7., 45 A.
- Nøhrmann, Hanne Christ., f. Krause, 22. 11., M: fh. Maskinm.
- Nørgaard, Juliette Florentine Marie, f. Jørgensen, 11. 2., M: Forretningsf.
- , Niels A., Kbm., 29. 7
- , Peter Esbern Willemoes, Forretningsf., 18. 2.
- Nørretranders, Herman Fred. Ferd., Prem.lt., 23. 4., 69 A., Aarhus.
- Ochsner, Margrethe, 17. 8., Helsingør.
- Ogilvie, Frederikke, 11. 11., 79 A.
- Ohmeyer, Emilie, f. Hansen, 23. 7., Nyborg.
- Olesen, Christen, fh. Isenkr., 28. 8., 74 A.
- , Marie, f. Hansen, 18. 10., Rønne, E. e. Sgpr.
- Olsen, Gerda, f. Dencker, 28. 12., Hillerød.
- , Hans, Kapt., 29. 12., H: Eleonora, f. Grønbeck.
- , Hans, fh. Maskinm., 23. 2.
- , Karen Christ., f. Hartvig, 10. 1., M: Dampskibsf.
- , Ole Daniel, Krigsassess., 29. 6.
- , Otto Andreas, Direkt., 26. 1., 42 A., H: Martha, f. Anger.
- , P. B., fh. Folketingsm., 13. 7., 78 A., Svendborg.
- Olufsen, Martha Margr. Juliane, 21. 1., 89 A.
- Oppenheim, Edel, f. Schottländer, 18. 3., 81 A.
- d'Origny, Sophie, f. Cederfeld de Simonsen, 14. 9., 85 A., Odense.
- Ortmann, Carl Georg Ferd., cand. pharm., 30. 7., Brabrand.
- Ostenfeld, Clara Andrea, f. Aagaard, 21. 8., E. e. Justr.
- Ostermann, Herman R. L., Kapt., 25. 12.
- Ottosen, Carl Eduard, fh. Maskinm., 5. 5., Roskilde.
- , Peter, fh. Sgpr., 13. 5.
- Otzen, Erik, Sgpr., 3. 11., 60 A., Keldby, H: Maja, f. Bugge.
- Owen, Carry, f. Fugl, 26. 7.
- Pagh, Hans Theodor, Kbm., 12. 10., 74 A.
- Palludan, Jacob Peter, Kbm., 28. 6., 78 A., Aalborg.
- Paludan, C. A., fh. Møller, 14. 5., Viborg, H: Caroline, f. Clorius.
- Paludan-Müller, Philippa Henriette, fh. Institutbest., 5. 11.
- Pashjerg, Frederik Adolph, Prok., 16. 11., 75 A., Skive.
- Paulsen, Adam Fred. Wivet, Direkt. f. meteorol. Inst., 11. 1., 74 A.
- , Harald, H retsassessor, 18. 3., 67 A.
- , Otto Vilh., Ob.lt., 5. 2., 69 A., Holte.

- Paulsen, Silius. Direkt., 2. 5.
Pechüle. Maria Augusta, 20 1.
Pedersen, Bolette Caroline Margr., f. Barfred. 15. 9., E. e. Gross.
—, H. P., cand. theol., 6. 12., 72 A., Tudse.
—, Louise, f. Bourgnignon, 17. 10., M: Maskinn.
Peetz, Johanne, f. Nielsen, 9. 12., Ringsted.
Permin, Fanny, f. Schilder, 15. 4.
—, Georgia, f. Petersen, 11. 2., E. e. Præst.
—, Jochum Henrik Anton, Kapt., 25. 3., 63 A.
Petersen, Anna, f. Tetens, 9. 10, Fugleb-
bjerg, M: Apoteker.
—, Carl Ludvig. Apoteker, 25. 9., Næst-
ved, H: Marie, f. Bunkeflod.
—, Carl Ludvig, Bernhard, Ob., 7. 9., 80 A.
—, Caroline, f. Skovgaard, 4. 4. ,
—, Christian Ulrik Emil, Dr. phil. Prof., 2. 7., 51 A.
—, Elisabeth, f. Friis, 7. 6., 89 A., Nebbelund.
—, Emil, Boghdler, 2. 3.
—, Emil, Boghdler, 19. 9., Nykjøb. F., H: Anna, f. Benzon.
—, George P., fh. Apoteker, 1. 8. Svendborg.
—, H. Chr., fh. Præstekjoleskræder, 25. 12.
—, Hans Peter, Fiskehdler, 24. 1.
—, Helga Marie, f. Schjellerup, 3. 10.
—, Henriette, f. Telling, 20. 8.
—, Jacob, Forp., 2. 8., Maribo Lade-
gaard.
—, K. Bille, Skovrider, 25. 8., 85 A., Brørup.
—, Karen Marie, f. Hansen Kuld, 1. 3, 78 A., Holte.
—, Marie Josephine, f. Buch, 10. 1.
—, N. Chr., Gross., 21. 8.
—, Otto, Læge, 14. 5., H: Dutten, f. Klitgaard.
—, Peter, fh. Teaterdirekt., 22. 3., 91 A.
—, Peter Herskind, Dampskibsf., 17. 8.
—, Rasmus, fh. Skibsf., 16. 3., Horsens.
—, Sophie, Best., 25. 9.
—, Viggo Diderik, Telegraf, begr. 2. 7.
Philipson, Josephine, f. Brandt, 8. 4.
Phister, Christine, 15. 5., 92 A.
Plesner, Laura, 16. 10.
Pontoppidan, Adolph Erik, Gross., 2. 11., 27 A., Hamborg.
—, Dorothea, 11. 12., Horsens.
—, Ida Marie, f. Brodersen, 16. 12., E. e. Kmr.
Post, Marie Kirstine, f. Bjerre, 2. 10.
Poulsen, Christian Marius, Trafikinsp., 30. 6., 52 A., H: Rebekka f. Brænne.
—, Christian Mich. Jul., Provst, 23. 4., 84 A.
—, Johan Conrad, fh. Kbm., 9. 2.
Predbjørn, Hans Peter Mathias, fh. Skibsf., 14. 6., H: Marie, f. Dalitz.
Preetzmann-Aggerholm, Ludvig, Apo-
teker, 30. 6
Priemé, Elise Marie, f. Løber, 10. 10.
Prieggaard, Elise Amalie Olegra, 14. 1.
Prosch, Emilie Augusta, 30. 1.
Præstrud, Dortehea Elisab., f. Kappers, 16. 4., 84 A., Randers.
Prætorius, Carl St. Henrik, fh. Kbm., 26. 4., 84 A.
—, Elisabeth, 30. 5., 88 A.
Qvist, Johan Fred., Fabr., 9. 4., 81 A., Grenaa.
Raahauge, Christen R., fh. Skibsf., 29. 7., 79 A.
—, Frida Margr., f. Friderichsen, 9. 3., 75 A.
Raben, Albert Moritz, Gym.lærer, 19. 12.
—, Simon Peter, Landstingsm., 6. 2., 87 A., Vonsild.
Rafn, Christ. Dagmar Fred., 18. 9.
Ramsgaard, Anna Ida, f. Johansen, 29. 11, E. e. O.lærer.
—, Christian, O.lærer, 8. 8., 70 A.
Ramsing, Viggo Michael Severin, Tra-
fikinsp., 14. 8., 66 A., Aarhus.
Randel, Mathilde, f. Steen, 11. 4., Bram-
minge, M: Stat.forst.
Randrup, Jens Hostrup Conrad Steen,
Gross., 5. 6., H: Anna, f. Meulen-
gracht.
—, Olavia, 8. 3.
Rasbech, Johanne Cathr., f. Grønlund, 17. 4.
Rasmussen, Alf., Smedem., 23. 10.

- Rasmussen, C. Vilh., Posteksp., 1. 8.,
H: Olga, f. Seit-Sørensen.
- , Christine, f. Jensen, 26. 11., 83 A.,
Slagelse, E. e. Toldkontroll.
- , H. A., Redakt., 8. 7., Ringkjøb.
- , Jens Peter, Krigsassess., 16. 9.
- , Lars, Landstingsm., 9. 10., 53 A.,
Vejen.
- , Peter Jul., Kapt., 22. 2., 53 A., H:
Anna, f. Ytting.
- , Signe, f. Løve, begr. 6. 6., Slagelse,
M: Maskinfabr.
- , Thorvald, Slotsgartner, 24. 8.,
Odense.
- , Vilhelm Peter, Konsul, 25. 8., 49
A., Engelholm, H: Benny, f. Ahle-
feldt.
- Rauch, Charlotte Susanne, f. Rohde,
13. 12., 90 A.
- Ravn, Anna Ludolphe, f. Lund, 23. 8.,
Møgelkjær
- , Axel, Lt., 16. 1., H: Ida, f. v.
Buchwald.
- , Christiane Marie, 26. 9., Næstved.
- Ravnkilde, Christiane, f. Petersen, 3.
5., Aalborg.
- Reich, Anna Martine Andresine, f. Lø-
per, 8. 11., 82 A., E. e. Ob.
- Reimer, Harald. Kbm., 4. 5., Naskov.
- , Manna, f. Fog, 17. 7., 72 A., Viborg.
- , Marie Dorthea, f. Møller, 2. 12.,
70 A., M: Krigsassess.
- Reimers, Marie Kirstine, f. Finderup,
7. 8., Lyngby, M: cand. polyt.
- Reisz, Ernst Aug. Vilh. Ferd., O.sagf.,
18. 8., 61 A.
- Reitzel, Emilie, f. Nielsen, 15. 5., Ros-
kilde, E. e. Billedskærer.
- Remvig, Anna Joh. Dorthea, f. Peter-
sen, 1. 1., Schwarzwald, M: Læge.
- de Renouard, Caroline, f. Hornwain,
22. 1., E. e. O.telegraf.
- Richter, August Carl Ludvig, Fabr., 2. 4.
- , Emma, f. Blickfeldt, 9. 2., 88 A.
Hillerød.
- Rindom, Sophie, 23. 5., 92 A.
- Ring, Julie Augusta, 7. 6.
- Rist, Nicoline, 11. 9., Tikjøb.
- Risø, Nicolai Olsen, Dampskibsf., 23. 7.
- da Rocha Braga, Alice, begr. 2. 2.
- Rolsted, Martine, f. Pedersen, 21. 2., Rye.
- Rosenbom, Jens Theodor, Toldass., 27.
1., 45 A.
- Rosenfalk, Louise Julie Marie, f. Thor-
bjørnsen, 1. 11.
- Rosengreen, Harald Chr., fh. Kitcher
11. 7., 71 A.
- Rosenkilde, Elise Marie, 27. 2., 83 A.,
Randers.
- Rosenkjær, Hans Nielsen, hist. Forsker,
16. 9., 56 A.
- Rosenkrantz, Fanny Charl. Vilh. Emilie.
f. Stockfleth, 24. 9., 79 A., E. e.
Baron, Ob.
- , Marie Agnethe, Baronesse, 18. 3.,
96 A., Rosenholm.
- Rosenmeier, Margr. Marie, f. Styrup,
22. 10., Ribe, M: Amtsfuldm.,
cand. jur.
- Rosenstand, S., fh. Boghdler, 31. 7.,
Rudkjøb, H: Emma, f. Voigt.
- Rosenørn, Valdemar Ditlev, Skuespil.,
21. 1., 24 A., Hadsten.
- Rosing, Marie Magd., f. Petersen, 20.
12., 89 A., E. e. Præst.
- Rossing, Thanning, 1. 7.
- Rossini, Johan Anton Alex., Kbm., 10.
12., 81 A., Helsingør.
- , Marie Sophie Vilh., f. Johansen,
6. 9., Helsingør.
- Rostrup, Fred. Georg Emil, Dr. phil.,
Prof., 16. 1., 75 A.
- Rubeck, Augusta, 11. 12., M: Arkitekt.
- , Carl Heinrich, Arkitekt, 22. 12.
- Ryberg, Laurine, f. Svendsen, 27. 7.
- Røepstorff, Ingeborg, f. Valeur, 17. 7.,
Aalborg.
- Røgind, Carl Theodor, fh. Sgpr., 14.
7., H: Julie, f. Andrup.
- Rømer, Carl Adolph, cand. theol., 4. 8.,
—, Hans Chr. Gottberg, Ass., 29. 8.,
Rønne.
- , Urania Eleonora, 2. 1.
- Rønne, Carl, Præst, 26. 11., 65 A., Høve.
- , Henning H., Gross., 27. 7.
- , Peter Bone Falch, fh. Sgpr., 10.
1., 79 A., Roskilde.
- Rørbye, Cathinka Marie, f. Borch, 28.
3., Vejle, M: fh. Stat.forst.
- Rørdam, Maud Karen Annette Joh.
Amalie, f. Jensen, 23. 8., M:
Prem.lt., Kmj.

- Røse, Vilhelm, Forf., begr. 17. 2., Asminderød.
- Røtting, Peter, cand. phil., 29. 4.
- Saabye, Mette, f. Rasmussen, 8. 2.
- Sack, Alfred Sophus, Blikkenslagerm., 6. 7.
- Salchow, Johan Vilhelm, Direkt., 26. 2., 62 A., Stockholm.
- Salling, Betty, 31. 5., Christiansdal Kl.
- Sally, Viggo Rudolph Chr., Fuldm., 31. 3.
- Salomonsen, Sara, f. Mølgaard, 5. 12., M: cand. phil.
- Saluz, Andreas Johan, Restavrator, 12. 11., H: Anna, f. Schucani.
- Saxkjær, Jens Chr., O.dyrlæge, 24. 10., 71 A.
- Schaarup, P. M., Kbm., 27. 11., Aalborg.
- Schack, Carl Gregers, H.retsassessor, 22. 12., 57 A.
- Schacke, Frederikke, f. Grønberg, 29. 9., 79 A., Nykjøb. S.
- Schade, Caroline Marie Dorthea, f. Kindel, 23. 11.
- Schandorff-Schmidt, Rasmus, fh Propr., 12. 3., 64 A.
- Scharling, Henriette, 15. 2.
- , Stine Vilhelmine, f. Merling, begr. 8. 12.
- Schau, Magda Johanne Frederikke, 3. 10.
- Scheel, Sophie Fred. Vilh. Adamine Joh. Augusta, f. Komtesse Ahlefeldt-Laurvig, 21. 6., 92 A., E. e. Kmh., O.retsassessor.
- Scheer, Emilie, f. Mylius, 22. 3., E. e. Krigsr.
- Scheibel, Cathrine Martine, f. Zeltner, 15. 1.
- , Gustav. Boghldr., 23. 7.
- Schiødte, Chr. Cornelius Lerche, Sgpr., 17. 3., 66 A., Farum.
- Schiøler, Christiane, f. Lund, 2. 1., Sorø.
- Schiøtte, Louise, begr. 30. 4., Holbæk.
- Schlepppegrell, Sigrid Johanne Elisab., 10. 2., 28 A., Meran.
- Schmedes, Marston, f. Woodbury, 24. 3.
- Schmettau, Gertrud Louise Christ. Francisca, f. Hage, 30. 5., 83 A.
- Schmidt, Aug., Gross., 27. 9., Kolding, —, Camilla, f. Kjeldahl, 2. 4.
- Schmiegelow, Christian Christoffer Ernst, Kapt., 4. 1., 83 A.
- Schmith, Axel Thorvald Vald., Skibsmægler, 18. 8.
- Schnuitto, Alma Louise, 26. 1., Buenos Aires.
- Schoppe, Johs. Fred. Vilh., Mægler, 30. 7.
- Schou, Aurora Victoria Adolphine, f. Boytler, 5. 4.
- , Hans Jørgen, fh. Hoboist, 15. 2., 77 A.
- , Harald Jens, Kanccr., fh. Bogtr., 14. 2.
- , J. J., fh. Skibsf., 25. 9., Rønne.
- , Jacob, Bankass., 18. 9.
- , Kirstine Marie, f. Thorkildsen, 30. 7., E. e. Skoleinsp.
- , Peter Cato, fh. Propr., 26. 6., Randers.
- Schouby, Anna Margr., 10. 8., Aarhus.
- Schougaard, Jørgen Peter Gammeltoft, 9. 6., 16 A.
- Schreiner, Peter H., Vejer og Maaler, 12. 6., 72 A., Svendborg.
- Schrøder, Agnes, 25. 7.
- , Carl, Kbm., 22. 4., Nakskov, H: Christiane, f. Sander.
- , Charlotte Louise, 12. 8.
- , Johan Chr., Propr., 14. 12., 86 A., Mariebjerg ved Hobro, H: Frederikke, f. Kiersgaard.
- , Mathias Heinrich, Apoteker, 27. 9., Riserup.
- Schultz, C. E., Tømrrerm., 28. 7., 54 A., Nykjøb. F.
- , Diderik Cappelen, Kapt., 23. 5., Kronborg.
- , Hansine, f. Schrøder, 14. 11.
- , Julie Andrea Ludovica, f. Satterup, 18. 12., M: Dampskibsf.
- Schumacher, Heinrich C., Krigsassess., 10. 2.
- Schæfer, Johanne Elisab., f. Petersen, 10. 4.
- Schäfer, Heinrich Ludvig Ferd., Boghldr., 11. 6.
- Schäffer, Marie, f. Møller, 7. 3., Odder, M: Distr.læge.

- Secher, Knudine, f. Knudsen, 27. 11., 86 A., Aarhus, E. e. Propr.
- , Laura, f. Michelsen, 19. 7., Ørsted.
- , Villiam, Redaktør, cand. polit., 18. 2., 53 A.
- Selmer, Emil, Godsforv., 11. 3., Søndergaard, H: Sophie, f. Prehn.
- Senhen, Laura, f. Ewald, 3. 6.
- Serritslev, Martha Ingeborg, f. Malmberg, 12. 3.
- Severin, Ludvig, Ob., 2. 10., 64 A.
- Seydel, Juliane Marie, f. Rasmussen, 9. 8., Korsør, M: Distr.læge.
- Siegumfeldt, Hans Henrik Anton, Apoteker, 23. 10.
- Sielle, William Fred. Chr., fh. Propr., 27. 2.
- Siersted, Hans Chr., fh. F.lærer, 4. 3., 91 A., Hasle.
- v. Simesen, Martin Chr. Gydesen, Kapt., 8. 6., Haslev.
- Simmelhag, Johan Fried. Wilian, Ass., 16. 11.
- Sinding, Anders Nielsen, Dyrlæge, 25. 11.
- , Trine Olivia Jensine, f. Olsen, 11. 6., Ljunge, E. e. Lærer.
- Skov, Immanuel, Kbm., 3. 3., Hillerød.
- Slott, Christiane Marie, f. Sørensen, 19. 12., Hadsund, M: Læge.
- Smith, Emilie, f. Jensen, 18. 2., E. e. O.lærer, Prof.
- , Jens L. T., fh. Dampskibsf., 20. 10.
- , Thora, f. Seidelin, 4. 7., Wesenberg.
- Sommer, Christian, fh. F.lærer, 13. 10., Løgstør.
- Sommerfeldt, Carl Felix, fh. Sgpr., 5. 2., Roskilde.
- , Carl Halfdan, 18. 11., Argentina.
- Somsøe, Christian, Præst, 28. 6., Nærum.
- Spang, Niels Chr. Jacob, fh. Propr., 22. 2., 88 A., Randers.
- , Tycho Emanuel, Sgpr., 21. 7., 77 A., Mern.
- Specht, Johan Melchior, fh. Postm., 6. 3.
- Spener, Juliane Christine, f. Rosenkilde, 25. 12.
- Speyer, Gytha, 12. 9.
- Staal, Charles de Villeneuve, Kapt., 15. 3.
- Stahlschmidt, Ida Caroline, 26. 1., 90 A.
- Stamp, Hein. Ditlev Chr., Telegrafbest., 6. 5., 75 A., Aarhus.
- Stampe, Ane Marie, 10. 5., E. e. Høker.
- Stauning, Johs. Peter Adolph, Dekorator, 30. 3.
- Steenbach, Caroline Mathilde, 14. 2., 90 A.
- Steenberg, Ane Elisab., f. Colding, 24. 12., 97 A.
- Steenstrup, Janette, 17. 5., Nyborg.
- Steffensen, Herman Richard, Sgpr., 3. 2., 53 A., Ørsted.
- Steinmetz, Ludvig, fh. Kbm., 1. 3., Storehedinge.
- Stendrup, Julius, cand. pharm., 17. 11., Herning.
- Stennese, Christiane Cathinka, f. Grønlund, 7. 7.
- Stephensen, Annie Marie Magd., f. Heegaard, 21. 9., M: Fabriker.
- Stilling, Jacob, fh. Kbm., 21. 4., 86 A., Randers.
- Stockfleth, Eduard Heinrich Chr., O.banem., 10. 2., 63 A., Roskilde.
- Stramboe, Julie, 10. 10.
- Strand, Chr., Jernstøber, 9. 11., 74 A., Nexø.
- thor Straten, Christiane, 3. 1., 67 A.
- Stribolt, Valdemar, Docent, 19. 9.
- Stricker, Gustine Elisab. Hansine, f. Jensen, 30. 5., Nyborg, M: Læge.
- Struckmann, Edel Marie Riis, f. Bonnesen, 14. 3.
- Stæger, Jacobine, 27. 5., Slagelse.
- Støckel, Anna Frederikke, 23. 6., E. e. Skibsf.
- Suhr, Noline Marie, f. Marcussen, 29. 9.
- , Oluf Bernt, fh. Propr., 7. 11.
- Svane, Lauritz, Statsb.ass., 19. 4.
- , Sophie, f. Flindt, 5. 9., 83 A., E. e. Krigsassess.
- Svarre, P. S., Kbm., 13. 8., Kjøge.
- Svensen, Anna Eleonora, f. Nielsen, 6. 3., Roskilde, E. e. O.intend.
- , Johanne Marie Dorothea, f. Scheibel, 12. 4.
- , Malvina, f. Briand, 19. 7., Fangel-Aagaard.
- , Marie Sophie Fred., f. Berner, 12. 11.

- Svitzer-Lyngbøye, Hilma, f. Rosenstand, 2. 5.
- Søeborg, Petra, f. Brixen, 28. 9., Roskilde.
- Søht, Hans Fred. Wolerath Ravn, Strandkontrol., 15. 3., 53 A., Hadsund.
- Sørensen, Hans, cand. phil., 9. 10., 40 A., Vejle.
- , Jacob Emil, fh. Fabr., 24. 9., Hobro.
- , Johanne Fred. Bolette, f. Koch, 10. 1., Aarhus, E. e. Præst.
- , Palner, Student, 28. 10.
- Tang, Augusta, f. Lund, 2. 4., M: Semforst.
- Teilmann, Noline Sophie, 10. 4., 79 A.
- Ter-Borch, Ulla Vilhelmine, 27. 12.
- Termansen, Christiane, f. Fog, 6. 10., 92 A., Vejen.
- Thalbitzer, Sophus, Skovrider, 4. 3., 69 A., Helsingør.
- Thaning, Severine Johanne Louise Carol, f. Howitz, 11. 8., Hellested, E. e. Provst.
- Theill, I. C. I., Landmaaler, 28. 5., Fuglse.
- , Vilhelm, 9. 5., 21 A., Gjentofoe.
- Theilmann, Harald Peter, fh. Telegrafbest., 24. 2.
- Thiele, Andreas Jeppe Smidt, Bogtr., 5. 6., 81 A.
- Thomsen, Axel, cand. polyt., 5. 5.
- , Chr., Sagf., 9. 5.
- , Dorthea Sophie Carol, f. Thuresen, 8. 1., 62 A., M: Maskinkonstrukt.
- , Henning Mathias, exam. pharm., 28. 4.
- , Marie Louise, f. Molbech, 16. 6., Hellebæk.
- , Niels Thingbjerg, Skoleinsp., 16. 12., 57 A., Vejle.
- Thonhoe, Marie Christine, f. Olsen, 4. 12., Ærøskjøb., M: Toldass.
- Thonning, Annine Fred., f. Plenge, begr. 21. 12., Vordingborg, E. e. Kmr.
- Thorenfeld, Anton Erik Chr., Landskabsmaler, 20. 2., 68 A.
- Thorsen, Svend Chr., cand. pharm., 28. 1.
- Thorson, Axel, fh. Driftsinsp., begr. 16. 1.
- Thorsteinsson, Arne, Landf., 29. 11., Island.
- Thorvaldsen, Karen, f. Nielsen, 18. 6., 65 A.
- Thostrup, Ida Davidine, f. Bagger, 4. 6. de Thurah, Christian Andreas, Tømrerm., begr. 13. 12.
- Thye, Edel, f. Jæhnigen, fh. Organist, 15. 7., Vordingborg.
- , Rudolph Martin Emil, Skoleinsp., 5. 4.
- Thyregod, Ane Marie, f. Sørensen, 17. 8.
- Tillisch, Vilhelmine, 10. 12., Stiftsdame.
- Timm, Georg Fred., fh. Skomagerm., 12. 6.
- Tofft, Niels Chr. Thorvald, fh. Bankass., 9. 12.
- Tofte, Lars Valdemar, Prof., 28. 5., 74 A.
- Toldberg, Holger v. Westen, Boghldr., 8. 12.
- Tolderlund, Edvard Actoni, fh. Forp., 9. 11., 86 A., Kolding.
- Torm, Ditlev Emanuel, Skibreder, 22. 11., 71 A., H: Elise, f. Zoëga.
- Tornøe, Hans Ferd. Payngk, fh. Sgpr., 16. 3., H: Jacobine, f. Grevenkop Castenskjold.
- , Wenzel Ulrik, Figurmaler, 5. 12., H: Elisabeth, f. Blumer.
- Toxværd, Jørgen Sardin, Urtekr., 13. 8.
- Trampe, Christian Adolph, Greve, Postm., 7. 9., 61 A., Præstø, H: Ingeborg, f. Sveinbjørnsen.
- Trautvetter, Anna, f. Raasløff, 20. 11., Eisenach, E. e. Generalsuperint.
- Treschow, Johs. Peter Langgaard, Toldforv., Lt., 2. 1., 66 A., Roskilde., H: Agnes, f. Brandt.
- Trier, Sophie, f. Ballin, 26. 5., 66 A., E. e. O.læge.
- Trolle, Alma, f. Martin, 13. 5.
- , Cathrine Sophie, f. Thuesen, 9. 12.
- , Dorthea Petronelle, f. Ramn, 14. 11., 80 A.
- , Eyvind, Forp., 19. 3.
- Tryde, Jacob Thomsen, fh. Skibsbygger, 30. 12., 66 A., Grimstad.
- Tulinius, Axel, Varemægler, 8. 6., 77 A., H: Mathilde C., f. Schütt.

- Tulinius, Mathilde Christ., f. Schütt, 16. 10., E. e. Varemægler.
- Tuxen, Alexander, Ing., 18. 7.
- , Bertha, f. Giød vad, 1. 8., M: Direkt.
- , Christine, 20. 1.
- Tychsen, Carl, Handelsagent, 22. 4., Odense.
- Tøttrup, Mariane Elisab., f. Engel, 3. 5.
- Tøyberg, Henriette Vilh. Laurentze, f. Schneider, 31. 1., M: Kmassess.
- Ulrich, Georg Herman Jul., Etr., 28. 2., 78 A.
- Ulrik, Christiane Frederikke, 18. 8.
- Unger, Othilia, f. Krusemarck, 28. 11.
- Ungersen, Peter Frits, fh. Toldkontrol., 25. 2., 81 A.
- Unmack, Sigurd, Murer., 6. 2.
- Ursin, Anna, f. Jensen, 22. 11., E. e. Boghdler.
- , Lars Herman, Maskininsp., 12. 11., 83 A., H: Emmeline, f. Renshaw.
- Ussing, Christian, 16. 3., 24 A.
- , Theodor, Snedkerm., 10. 2., 79 A., H: Emma, f. Valentin.
- Valeur, Juliane Margr., f. Aagaard, 27. 8.
- , Mathilde Louise, f. Christensen, 6. 3., Odense.
- Vang, Thomas Peter Bernhard, Fabr., 22. 9., Roskilde, H: Sophie, f. Dahlerup.
- Vermehren, Christian Colbjørnsen Deegen, Ktchef, 6. 10., 75 A.
- Vestergaard, Christian P., fh. Bankdirekt., 9. 10., Brabrand.
- Vett, Frederik, Gross., 24. 9.
- , Rudolph, Bankbest., 4. 5., Maibølle.
- Vidalin, Jon, Konsul, 20. 8., 49 A.
- Vincent, Blanche Nathalie, f. Gerner, 23. 5.
- Vogel-Jørgensen, Hans Georg, Skoleinsp., 13. 11., H: Anna, f. Hoffmann.
- Vogelsang, Valdemar, Sekretær, 14. 1.
- Voigt, Hans Georg, stud. mag., 24. 6., Ordrup.
- , Juliane, f. Stützer, 11. 5., 97 A., Fredericia.
- Voigts, Ane Margr. Kirstine, f. Schou, 9. 4.
- Voss, Anna Susanne, f. Honoré, 16. 2.
- , Joh. Chr., fh. Sadelmagerm., 17. 1.
- Wagner, Sally, Gross., 9. 11.
- Wallick, Johanne, 11. 6., 88 A.
- Walther, Alfred, Veksell., 12. 2.
- Watt, Johanne, 5. 3.
- Weber, Georg, Tømrerm., 6. 12., 77 A. Roskilde.
- Wedel-Jarlsberg, Wolfgang Chr., Baron, Ob., 15. 5., 78 A., Aalborg.
- Wedelfeldt, Hannibal Ferd., Ob., 5. 4., 82 A., H: Euphemie, f. Hoffmann.
- Wegener, Marie Charl, Emilie, f. Grottian, 5. 4., E. e. Kmh., Ob.
- Weien, Noline Henriette Sophie, f. Stabel, 26. 10., E. e. Graver.
- Weigel, Vilhelmine Margr., f. Nielsen, 20. 3., E. e. Lt.
- Wellerop, Hede vig, 24. 8.
- Wendler, Johan Heinr., Manufakturhdr., 12. 2., 80 A.
- Werner, Elias Bernhard, fh. Maskinm., 28. 3.
- West, Emilie, Lærerinde, 10. 4.
- Westenholz, Anna Louise, f. Heiberg, 30. 11., Helsingør.
- Westergaard, Anna Dorthea, f. Lindhardt, 23. 5.
- Westermann, Carl Heinr., Rent., 10. 1., 83 A.
- Westrup, Laurine Florentine, 18. 7., 91 A.
- Weybye, Sophie, f. Bense, 24. 2.
- Wiberg, Albert, Læge, 12. 3., H: Marie, f. Petri.
- Wichfeld, Niels Henning Fred., Kmh., Hofjægerm., 30. 9., 58 A., Engestofte, H: Ellen, f. Brun.
- , Siegfriede Vilh. Warinka, Stiftsdame, 8. 8., 48 A., Holbæk.
- Wichmand, Bertha, 5. 7., Saxkjøb.
- Wiegelsen, Antoinette, 7. 12.
- Wienecke, Sigrid Henriette, f. Stadfeldt, 18. 4., Ordrup.
- Wienicke-Larsen, Frederik Chr., fh. Hotelejer, 19. 6., Aarhus.
- Wiese, Carl Vilh., Boghdler., 13. 1.
- Wilhjelm, Johannes, Godsejer, 1. 5., Orenæs, H: Petra, f. Ussing.
- Wille, Caroline, 17. 4., Rom.

- Willer, Caroline Louise, f. Meinicke, 11. 7.
- Wilsbech, F. B., Arkitekt, 1. 2., Næstved.
- Wilsen, Sara Christine, f. Hvass., 20. 1., 81 A.
- Wilson, Ludvig, Best., 15. 10.
- Winckler, Anna Elise, f. Boruholm, 6. 6., M: Skibsf.
- Wind, Karen, f. Olsen, 25. 12.
- Windfeld-Hansen, Marie Margr., 18. 6.
- Winkel, Johanne Louise, f. Wiehe, fh. Skuespil., 19. 7., Vejle.
- Winther, Birthe Cathrine, f. Petersen, 1. 4., 88 A.
- , Johannes, cand. jur., HerredsfuIdm., 10. 5., Vejle.
- Wismann, Edward Emil, Krigsassess., 9. 9.
- , Valdemar, Gross., 13. 3., Hamborg.
- Wistoft, Elisabeth, f. Elberling, 24. 6., 30 A.
- , Jenny Marie, f. Møller, 20. 7., M: Telegr.
- With, Georg Chr., cand. mag., 6. 9., 34 A., Skibby.
- Wittenkamp, Rudolph, fh. Kbm., 23. 5., 65 A., Fred.havn.
- Wiwel, Thorvald, fh. Gas- og Vandm. 26. 2., 67 A.
- Wiwet, Nicoline, f. Essendorp, 6. 11., E. e. Justr., Ktchef.
- Wolff, Gertrude Vilhelmine, f. v. Westen, 7. 9.
- Worm, Laura Christ. Fred., f. Raae, 25. 5., E. e. Præst
- , Mathilde, 23. 1., 72 A., Nyborg.
- Wright, Viggo, Kaptajn-Kommand., 19. 4., Banana.
- Wroblewski, Otto Bernhard, Forlagsboghdler, 11. 4., 79 A.
- Wulff, Adolph, Gross., 1. 3., H: Elisabeth, f. Rée.
- , Anders Fønnesbech, fh. Propr., 14. 11.
- , Clara Marie, f. Plesner, 28. 2., Gjesten, M.: Apoteker.
- , Georg Fred., Fabr., 7. 9., H: Else, f. Strøyberg.
- Wüstenberg, Joseph Carl Chr., fh. Telegrafm., 30. 7., 73 A.
- Wøldike, Max. 5. 7., Dorpat.
- Zachariae, Georg Carl Chr., General.lt., 15. 5., 71 A., Klampenborg.
- Zahlmann, Johan Andreas, fh. Fabr., 10. 5.
- Zahrtmann, Jacob Nicolai, Sgpr., 10. 1., 61 A., Aarhus.
- Zimmermann, Niels Engelsted, cand. pharm., 17. 4., Odense.
- Zinn, Urania, f. Antonetti, 27. 12., Vi-by, M: Sgpr.
- Øgmundsen, Valgerda, 4. 7.
- Øllgaard, Flora, 12. 11., Gjentofte.
- , Sophie, f. Petersen, 3. 7., E. e. H.retsassessor.
- Ørnfelt, Johs. Bunke Ludvig, Telegrafinsp., 24. 8., 47 A.
- Ørsted-Matzen, Knud Egil, 21. 4., 22 A.
- Ørum, Carl Vald. Jafet, Distr.læge, 13. 8., 56 A., Sæby.
- Øst, Christiane Birgitte, f. Brønnicke, 29. 7.
- Østrup, Carl V., Forp., 17. 5., Krabbesholm, H: Fritze, f. Selchau-Hansen.
- , Jørgine Pauline, f. Borring, 3. 8.
- , Sophus Martin Berthold Fred., fh. Bogholder, 7. 6., 79 A., Oringe.

A. W. Rasch:

Dødsfald i Norge

1907.

Tillæg til
Personalhistorisk Tidsskrift.

Kjøbenhavn.

Det Hoffensbergske Etabl.

1908

Dødsfald i Norge

1907.

Samlede af *A. W. Rasch*.

(Det efter H: anførte Navn angiver den efterlevende Hustrus Pigenavn.)

- Aalborg, Mathilde, 76 A., 21. 8., Kragerø.
- Aall, Hans, 17. 12., Ulefos.
- Aamodt, Helene Sophie f. Holst, 74 $\frac{1}{2}$, A., 14. 3., Chr.ania.
- Aars, Mathilde, 30. 1., Chr.ania.
- , Mina, 82 $\frac{1}{2}$ A., 3. 4., Sølyst pr. Chr.ania.
- , Sina f. Rude, 8. 10., Lier
- Aarskaug, Herman, Læge, 15. 11., Bergen. H: Kätty f. Stoltz-Petersen.
- Aas, Olaf J., Speditør, 44 A., 11. 10., Chr.ania.
- , Sverre Schlenkert, Ingeniør, 27 A., 28. 11., Chr.nia.
- Aasen, Justine f. Gross, 9. 4., Arendal.
- Abel, Anna f. Lossius, 86 $\frac{1}{2}$ A., 8. 12., T.hjem.
- , Louise, f. Kleffel, 65 A., 2. 5., Chr.ania.
- Abelsted, Henrik Reinert, fhv. Skibsf., 63 A., 27. 11., Sandefjord. H: Bolette f. Gulbrandsen.
- Henrik Reinert, 25. A., 9. 8., Sandefjord.
- Aga, Sara, 76 A., 28. 8., Utne.
- Album, Elise, 76 A., 11. 8., Chr.ania.
- Alme, Christian Fredrik, Musikinstruktør, Løitnant, 63 A., 15. 12., Chr.ania.
- Alsing, Sophie, Skibsreder Lorentz A.s Enke, 91 A., 7. 5., Kragerø.
- Alstrup, Karen f. Schei, Sognepræst A.s Enke, 21. 1., Haslum.
- Amble, Sigvard N., Agent, 50 $\frac{1}{2}$ A., 3. 1., Skien. H: Alvilde f. Bergh.
- Ameln, Martha Margrethe, 92 A., 14. 4., Bergen.
- Amundsen, Adolf, fhv. Telegrafkasserer, 18. 7., Jeløen, bgr. Chr.ania.
- , J. A., ORsagf., 79 A., 1. 7., Chr.ania.
- , Ragnhild, 45 A., 7. 5., Chr.ania.
- Andersen, Charlotte f. Kraft, 84 $\frac{1}{2}$ A., 1. 2., Vestre Aker.
- , Inga Theodora f. Meyer, 36. A., 23. 11., Bergen.
- , Kirsten f. Stephansen, 31. 3., Chr.ania.
- , Petrine Margrete f. Krey, 67 $\frac{1}{2}$ A., 28. 12., Stavanger.
- Andorsen, Clara Lætitia f. Morrison, 21. 5., Chr.ania.
- Angell, Henry, Revisor, 5. 3., Chr.ania. H: Louise f. Jacobsen.
- Anker, Oskar, Stud. mineral., 12. 3., Chr.ania.
- Apeness, Julie Caroline f. Jensen, 89 A., 13. 9., Calais.
- Arbo, Jenny, 77 A., 28. 7., Gulskov, pr. Drammen.
- Arentz, Emilie f. Djørup, 15. 8., Chr.ania.
- , Sofie, Bagersvend J. A.s Enke, 86 A., 21. 4., Bergen.

- Arnesen, Else f. de Besche, 31 A., 12. 2., Østre Aker.
- Arnitzen, Anna Olava, 6. 1., Lillehammer, bgr. Vestre Fr.stad.
- , Reidar, 16 A., 24. 9., Fr.stad.
- Aschehoug, Stina f. Stang, 88 $\frac{1}{2}$ A., 6. 3., Fr.hald.
- Aschenberg, Svend, Provst, 71 A., 6. 9., Levanger. H: Lina f. Mangelssen.
- Aschim, Joh., 53 A., 8. 11., Chr.ania. H: Julie f. Clausen.
- Asker, Ingvald, Læge, 51 A., 31. 7., Chr.ania. H: Gudrun f. Stub.
- Asmundsen, Georg, Skuespiller, 18. 3., Chr.sand, bgr. Bergen.
- Baashus, Johannes, fhv. Kbmd., 63 A., 4. 6., Chr.ania. H: Lina f. Jessen.
- Bache, Caroline Martine f. Winge, 80 $\frac{1}{2}$ A., 8. 11., Chr.ania.
- , Lars, Skibsreder, 89 $\frac{1}{4}$ A., 16. 2., Tjømø.
- Backe, Oluf Glad, Optikus, 21. 2., Stavanger.
- Bade, Heinrich, 37 A., 19. 9., Stenkjær. H: Elisabeth f. Meinke.
- Bakke, I. H., ORsagf., 51 A., 10. 9., Grimstad.
- Bakken, August, Student, 26 A., 6. 6., Vestre Aker.
- Baldani, Anna, Enkefru, 90 $\frac{1}{2}$ A., 22. 11., Bergen.
- Balle, Frederikke Cathinka f. Lie, 77 A., 13. 2., Kbhvn.
- Bang, Guttorm, Dyrlægç, 31 $\frac{1}{2}$ A., 5. 4., T.hjem. H: Johanne f. Westvig.
- Barclay, Mogens Tobiesen Hauchstopfer, 86 A., 25. 8., Bergen. H: Marie f. Bruland.
- Barth, Anne Karine, 84 A., 21. 7., Kragerø.
- Bastrup, Arne Johan, 21 A., 8. 2., Chr.sand.
- Bauge, Anton Westfeldt Lodts, 27 $\frac{1}{2}$ A., 17. 18., Hamburg.
- Bay, Sofie Henriette, 25. 6., Vestre Aker.
- Bech, Elisa f. Rønneberg, 13. 6., Kbhvn.
- , Ernst, Barber, 39 $\frac{1}{2}$ A., 6. 9., Chr.ania. H: Constance f. Olsen.
- Beck, H. Juell, Samlagsbestyrer, 57 A., 5. 1., Moss.
- , Lars Andreas, 86 $\frac{1}{2}$ A., 12. 11., Tromsø.
- Beichmann, Petra Maria, Enkefru, 83 $\frac{1}{2}$ A., 7. 10., Chr.ania.
- Bendz, A. C., Kbmd., 61 A., 7. 6., Reitan. H: Camille f. Nielsen-Sæther.
- Bentzen, Inger Marie, 82 A., 7. 5., Moss.
- Berg, Eleonore, 86 A., 8. 5., Chr.ania.
- , Kaja f. Ellertsen, 81 A., 15. 11., Chr.ania.
- , Lauritz Jacob, 62 A., 16. 2., Chr.ania. H: Martha f. Bull.
- , Marie Christine f. Bärnholdt, 3. 11., Chr.ania.
- , Mina, 51. A., 14. 2., Chr.ania.
- , Petter Andreas, 76 $\frac{1}{2}$ A., 16. 7., Valsøen. H: Henriette f. Brodtkorb.
- , Thrine f. Lorentzen, 75 $\frac{1}{2}$ A., 21. 4., Fr.hald.
- Bergan, Ragnvald Johannes, 21 A., 9. 4., Burtel, Wash.
- Berge, Anton, 29. 1., Chr.ania. H: Valborg f. Zimmerlund.
- Berger, Charlotte Marie f. Robertson, 7. 1., Hammerfest.
- Bergersen, Georg, Tandlæge, 49 A., 21. 9., Bergen. H: Kaia f. Bredal.
- Bergh, Andreas, 78 A., 15. 8., Ski.
- , Anton, fhv. Oberstl., 79 A., 22. 7., Chr.ania.
- , Kaja, 76 A., 29. 1., Chr.ania.
- , Karen Johanne, 82 A., 22. 11., Chr.ania.
- , Oline f. Runge, 72 A., 11. 2., Chr.sand.
- Berghoff, Ole Furuseth, 17. 2., Kop-pang.
- Berglund, Wilhelmine f. Harritzleff, 12. 10., Chr.ania.
- Berntsen, Betzy f. Wroldsen, 66 A., 20. 4., Øxnes, bgr. Chr.ania.
- Beylegaard, Sofie f. Lindholm, 31. 10., Horten.
- Bidenkap, Olaf, Cand. phil., 34 A., 28. 7., Chr.ania.
- Bie, Eleonore Christine f. Skulerud, 73 A., 2. 7., Filadelfia.

- Bié, Ole T., fhv. Skibsf., 97 A., 11. 10., Grimstad.
- Bing, S. A., Dykkerchef, 1. 10., New York. H: Thora f. Langlie.
- Biørn, Anne f. Sørum, 45 A., 30. 6., Chr.ania, bgr. N. Aurdal.
- Bjerke, H., Klokker, 71 $\frac{1}{2}$ A., 26. 8., Chr.ania. H: Gurine f. Lie.
- Bjerkhaug, Birgitte f. Borchgrevink, 21. 1., T.hjem.
- Bjerregaard, Karen, 76 A., 24. 5., Chr.ania.
- Bjølstad, Marie f. Berggrav, 81 A., 6. 12., Chr.ania.
- Bjørn, Severine Johanne, 17. 2., Chr.ania.
- Bjørnstrup, Kjersti f. Tronsen, 82 $\frac{1}{2}$ A., 9. 6., Røros.
- Blom, Amalie Wilhelmine f. Ebeltoft, Rektor Hans B.s Enke, 83 A., 28. 11., Chr.ania, bgr. Gjerpen.
- , Anders Gustav, Hotelvert, 60 A., 17. 4., Chr.ania.
- , Caroline Marie f. Larsen, 81 A., 23. 6., Fr.hald.
- , Caspara, 18. 9., Fr.værn.
- , Hans, Oberstl., 66 A., 12. 4., Chr.ania. H: Christine f. Jentoft.
- , Jens Gunvald, Sognepræst, 3. 12., Chr.ania. H: Mina f. Heffermehl.
- Blytt, Wilhelmine, 20. 8., Chr.ania.
- Boberg, Henrik, Distriktslæge, 17. 7., Torpum pr. Fr.hald. H: Andrea f. Arentz.
- Bockelie, Ole, Hovedbogholder, 28. 1., Chr.ania. H: Maren f. Gjertsen.
- Bolstad, Harald, ORsagfører, 35 A., 18. 1., Grefsen Sanatorium, bgr. Laxe-vaag.
- Bommen, Pauline, 73 A., 10. 8., Chr.ania.
- Bonde, Andreas, 27 $\frac{1}{2}$ A., 18. 4., Fr.stad.
- , Thomas Riber, Skibskapt., 74 A., 11. 10., Fr.stad.
- Borch, Solveig, 19. 7., Hamburg, bgr. Skien.
- Borch-Jensen, Jens, Fuldm., 39 A., 22. 11., Larvik.
- Borchgrevink, Johan Raabe, fhv. Dampskibsfører, 49 A., 14. 1., Chr.ania. H: Cathrine f. Tossman.
- Borgen, Fr., Landskabsmaler, 6. 2., Chr.ania. H: Marie f. Schøyen.
- , Marthe Christine f. Wølner, Trælasthandler Chr. B.s Enke, 69 $\frac{3}{13}$ A., 19. 6., Chr.ania.
- Bostedt, Nicoline f. Johnsen, 75 A., 22. 2., Mandal.
- Boye, Henriette f. Tjørswaag, 73 A., 20. 1., Eidsvold.
- Brager, P. Munch, ORsagf., 41 A., 28. 5., Chr.ania.
- Brandt, Hansine Elisabeth, 44 $\frac{1}{2}$ A., 26. 4., Chr.sand.
- Brandtzæg, Georg Albert, 23. 1., fra Gjæslingerne til Løvøvaagen. H: Kaia f. Sverdrup.
- Bredal, Marie Elisabeth, 98 $\frac{2}{3}$ A., 11. 10., Stord.
- Breien, Caroline, 17. 1., Nordstrand.
- , Nikoline Johanne, 48 A., 28. 5., Stokke.
- Brix, Leontine f. Thaulow, 18. 6., Kbhvn.
- Broch, Gjert, 25. 9., Bergen.
- , Jeanette, Overlærer Thv. B.s Enke, 28. 9., Chr.ania.
- , P. N., 81 A., 24. 12., Tune.
- Brodahl, Anders, Bryggemand, 83 $\frac{1}{2}$ A., 9. 10., T.hjem.
- Bronn, Marthine f. Bull, 80 A., Juni, Fosston, Minnesota.
- Bruff, Harriette f. Mc. Alpine, nær 105 A., 1. 10., ved Cambridge, bgr. Ipswich.
- Brun, Marie, f. Westgaard, 53 A., 9. 2., Chr.sund.
- , Thrine, 83 $\frac{1}{2}$ A., 16. 12., Bergen.
- Bruun, Andreas, fhv. Skibskapt., 78 A., 17. 11., Frydenberg pr. Fr.stad. H: Eugenie f. Winther.
- , Carsten Henrik Carstensen, 79 A., 8. 11., Tønsberg. H: Maren f. Foyn.
- , Chr. C., Brugseier, 81 $\frac{1}{2}$ A., 9. 12., Fagervik Stai. Storelvedalen.
- , Sigrid, 28 A., 15. 9., Chr.ania.
- , Sina f. Jæger, 8. 4., Nordstrand.
- Brückner, Karoline, Frue, 2. 8., Vestre Aker.
- Bryn, Olava Johanne, 81 $\frac{1}{2}$ A., 20. 8., Chr.ania.

- Brønsted, Nicolay Hansen, fhv. Skibsf., 58 A., 5. 8., Chr.ania.
- Bucher, Josefine Marie, 25 A., 7. 6., Sarpsborg, bgr. Horten.
- , Maren Andrea, 71 $\frac{1}{2}$ A., 17. 2., Chr.ania.
- Bugge, Peter Olivarius, fhv. Sognepræst, 78 A., 1. 4., Chr.ania. H: Hanna C. f. Hauge.
- , Samuel Mandrup, fhv. Storthingsmand, 6. 7., Urnæs.
- , Sophus, Professor, Dr., 8. 7., Tønset, bgr. Chr.ania.
- Bukier, Halvor Aschiehaug, Gaardb., 77. A., 19. 10., Østre Aker.
- Bull, Anders Sandø Ørsted, fhv. Generalkrigskommissær, 89 $\frac{1}{2}$ A., 15. 4., Chr.ania.
- , Caroline Alette, 19. 3., Lier.
- , Edvard Storm, 93 $\frac{1}{2}$ A., 7. 9., Bergen.
- , Johan Storm, Professor, 51 A., 18. 11., Madison, Wisconsin.
- , Nils Otto, Toldkasserer, 72 A., 8. 4., Drammen. H: Antonie f. Sandberg.
- , Ole Anders, 18 $\frac{1}{2}$ A., 29. 6., Chr.ania.
- , Marie Magdalene f. Midling, 80 $\frac{1}{2}$ A., 17. 7., Bergen.
- , Wilhelm, fhv. Provst, 16. 5., Chr.ania, bgr. Tvedt. H: Ina f. Dreyer.
- Bundi, Carl, Journalist, 30 A., 21. 12., Kragerø.
- Busch, Arnold Rudolf, Maskinist, 23 A., 16. 4., Piræus.
- , Christen Gill, Cand. philos., 29. 7., Meraker.
- , Christiane, f. Gill, 13. 4., Bergen.
- Buschmann, Kirsten, Frue, 24. 7., Arendal.
- Bye, Anna Cathrine, 25. 12., Stenkjær.
- Bäfverfeldt, Betty Gustafva, Enkefru, f. 15. 3. 1831, † 31. 1, Ed, Dalsland.
- Bætzmann, Marie f. Fougner, 68 A., 31. 12., Asker.
- Bøckmann, Fredrik Barth, 75 A., 22. 2., Vestre Aker.
- , Ørnulf Vedeler, 15 $\frac{3}{4}$ A., 30. 4., Chr.ania.
- Bøe, Otto, 69 $\frac{3}{4}$ A., 9. 12., Bergen.
- Bøhn, Ingeborg f. Holmsen, 52 $\frac{1}{2}$ A., 6. 1., Chr.ania.
- Bølling, Henninge f. Synnestvedt, 83 A., 15. 1., Chr.ania.
- Bøysen, Peter, fhv. Telegraffulm., 50 $\frac{1}{2}$ A., 3. 6., Chr.ania.
- Campbell, Bertha Marie f. Wibye, 60 $\frac{1}{2}$ A., 18. 12., Bergen.
- Cappelen, Wilhelmine f. Jahn, 8. 3., Elverum.
- Carlsen, Arthur Due, 17 'A., 4. 8., New-York.
- Caspersen, Søren, Generalkonsul, 18. 7., Chr.ania.
- Castberg, Johannes, Apotheker, 27. 6., Seattle, Wash.
- Christensen, Jeanette f. Hvoslef, 15. 8., Bagn, Valdres.
- , Louise Sofie Augusta f. Hutzelsieder, 88 A., 27. 6., Sandefjord.
- Christie, Anne Sophie f. Knagenhjelm, 85 A., 13. 1., T.hjem.
- , H. L., Assessor, 80 $\frac{1}{2}$ A., 26. 3., Bergen. H: Louise f. Lous.
- , Johan Koren, Ingeniør, 79 A., 16. 8., Skien. H: Catharine f. Blom.
- Christoffersen, Sophus, Agent, 39 A., 30. 11., T.hjem. H: Aagot f. Bauch.
- Clasen, Anna Dorthea, f. Brun, 1. 5., Bergen.
- Clason, Sigrid, 36 A., 15. 8., Drammen.
- Clausen, Hans Brun, Maltkontrollør, 55 $\frac{1}{2}$ A., 22. 1., T.hjem. H: Hanna f. Lodtz.
- Clauson, Conrad, Konsul, 19 1., Chr.ania.
- Claussen, Hermann, Skibskaptein, 35 A., 20. 4., Rio Janeiro. H: Ragna f. Blehr i Chr.ania.
- Cleveland, Ingeborg M., 60 A., 1. 5., Bergen.
- Collett, Vedastine f. de Bretteville, 23. 6., Chr.ania.
- Conradi, Fredrik Emil, kgl. Fuldm., 55 A., 30. 3., Chr.ania.
- Cook, Rolf, 21. 4., Bergen.
- Cordtsen, Jens Petter, 79 A., 26. 3., Chr.ania.
- Coucheron, Th., Overlærer 63 A., 3. 7., Skien.

- Crowe, Fredrikke f. Hauch, Lady, 78 A., 13. 8., Berlin.
- Crøger, Johan Theodor, fhv. Skibsk., f. 28. Nov. 1830 i Holmestrand, † 28. 1., San Diego, Californien. H: Elisabeth f. Crowe.
- Daae, Henrik Calmeyer, fhv. Stadsingeniør, 15. 1., Chr.ania.
- Dahl, A. H., Kbmd., 5. 11., Chr.ania. H: Josefine f. Olsen.
- , Anders Johannes, 15. 11., Sandviken, Bergen.
- , A. M., Cand. philos., 40 A., 3. 7., Chr.ania.
- , Berthe f. Berger, 87½ A., 3. 12., Elverum.
- , Carl Adolf, fhv. Stadsingeniør, 79 A., 26. 12., T.hjem.
- , Else Caroline f. Rosenvinge, 66 A., 12. 2., T.hjem.
- , Hagbart L., Kontorchef, 70 A., 10. 2., T.hjem.
- , Kr., 31. 8., Vardø.
- , Mette, 67 A., 24. 1., Sogndal, Sogn.
- , Thorleif, 18½ A., 6. 4., T.hjem.
- Dahlin, Eveline Marie f. (Selmer), 34 A., 13. 3., Kansas City.
- Dahlstedt, Johan Alfred, Ekspeditør, 46 A., 5. 5., Chr.ania. H: Mathilde f. Kristensen.
- Danielsen, Karl Alfred, Restauratør, 46½ A., 23. 5., Bergen. H: Gustava f. Bergh.
- Danielssen, Cathrine, 82 A., 16. 6., Bergen.
- Davidsen, Adolf Petter Danifær, fhv. Toldb., 83 A., 16. 11., Mandal.
- Dengin, Elna f. Mortensen, 28 A., 17. 10., Oslo.
- Dick, Fredrikke f. Wimpelmann, 76 A., 11. 6., St. Jørgens Hus, T.hjem.
- Diesen, Halfdan, 37 A., 2. 7., Chr.ania.
- Dietrichson, Magdalene Schandorff f. Schive, 69½ A., 13. 6., Chr.ania.
- von Ditten, Theodora f. Døderlein, 88 A., 14. 3., Chr.ania.
- Dorff, Bernt, fhv. Postmester, 81 A., 3. 2., Kongsvinger, bgr. Chr.ania. H: Margarethe f. Wiig.
- Dreyer, A. M., 27. 7., Filtvedt. H: Betty f. Bentzen.
- Dreyer, Andreas Vincent Stoltenberg, 82½ A., 22. 9., Horsnæs.
- , C. F., Konsul, 84½ A., 28. 7., Bergen. H: Amalie f. Grell.
- Drivdahl, Julie, 66 A., 7. 9., Chr.ania.
- Due, Ole Bernt, fhv. Kontorfuldm., 83 A., 22. 2., Chr.ania. H: Fredrikke f. Holmen.
- Dybdahl, Julie født Aas, 74½ A., 27. 1., T.hjem.
- , Martin Christian, Toldopsynsmand, 40 A., 2. 7., T.hjem.
- Dührendahl, Marie, 3. 10., Chr.ania.
- Dürendahl, Helga, 34 A., 7. 1., Sarpsborg.
- Egeberg, Agnes (Aggie) f. Hartley, 47 A., 24. 7., Nøterø.
- , Hermand Beck, 48½ A., 21. 12., Tønsberg. H: Mathilde f. Johnsen.
- , Westye, 29. 8., Vestre Aker. H: Hagar f. Rustad.
- Egidius, Alfred, 12. 6., Bergen.
- Eide, Frithjof, Konsul, 14. 12., Stavanger, bgr. Bergen.
- , Henrik, 75 A., 7. 6., Stavanger. H: Sofie f. Bucher.
- , Oluf, Kasserer, 30. 12., Levanger.
- Eie, Bertha, Enkefru, 73 A., 22. 7., Bergen.
- Ekroll, Caroline Margrethe, Distriktslæge, P. E.s Enke, 10. 10., Chr.ania.
- Elholm, Karen, 78 A., 24. 4., Bergen.
- Elingsen, Anders, 28. 8., Haugsten, Raade. H: Pauline f. Koht.
- Endresen, Edvin, Læge, 5. 10., Stavanger.
- Engebretsen, W., fhv. Hotelejer, 58 A., 6. 5., Chr.ania. H: Julie f. Wilkens.
- Engelsen, Petra Mohn, 11. 3., New-York.
- Engelstad, Laura, 3. 3., Chr.ania.
- Eriksen, Josefine Wilhelmine f. Vogth, 22. 7., Chr.ania.
- Evensen, Hanna f. Groth, 80 A., 29. 6., Drammen.
- Falch, Elna, fhv. Lærerinde, 25. 8., Chr.ania.
- , Fredrik, 66½ A., 25. 2., Baisiend, Wisconsin. H: Thea f. Møller.

- Falch, Jonas Handelsmand, 96 $\frac{1}{2}$ A., 12. 5., Risvær, Lofoten.
- Falck, Hans R., Cand. philos., 39 $\frac{1}{2}$ A., 10. 12., Chr.ania. H: Signy f. Høyem.
- , Petter Harbo, 34 A., 6. 9, Tromsø. H: Oline f. Hansen.
- , Øllegaard Johanne Svabo, 20. 11., Sogndal, Sogn.
- Falsen, Margrethe f. Arnesen, 4. 10., Chr.ania.
- , Oluf, Cand. philos., 1. 6., Chr.ania.
- Fangen, Annette f. Lilloe, 75 A., 27. 11., Bergen.
- Farup, Otto Marensius, 70 $\frac{1}{2}$ A., 7. 5., Drøbak.
- Fasting, Magnus, fhv. Agent, 72 A., 7. 12., Ortnevik. H: Berthe f. Andersen.
- Fegth, Christian Julius, 39 A., 25. 12., Lightburn Sanatorium, Scotland.
- v. d. Fehr., Gunhild, 14 $\frac{1}{2}$ A., 6. 9., Bergen.
- Feilberg, Thrine, 5. 2., Chr.ania.
- Finckenhagen, Fredrik, Kaptejn, 44. A. 27. 4., Chr.ania. H: Camilla f. Gjettum.
- Finne, Alette Sophie Diderikke f. Cap pelen, 4. 2., Chr.ania.
- , G. G. D., Sanitetsoberstl., 30. 10., Chr.ania.
- von Fischenich, Everhard, 28. 9., Bergen. H: Emma f. Zietz.
- Flack, Petra Susanne, 43 A., 1. 10., T.hjem.
- Fleischer, Carl Sechmann, 12. 3., Fr.stad.
- , Johanne f. Øverby, 4. 8., Flisen.
- , Ulrikke f. Stoltenberg, 84 A., 7. 11., Chr.ania.
- Fliflet, Nils, Sorenskriver, 68 $\frac{1}{2}$ A., 21. 9., Saudland. H: Alhed f. Agersborg.
- Flor, Gustav Julius, Sorenskriver, 23. 12., T.hjem.
- , Haakon, Kontorist, 20 $\frac{1}{2}$ A., 6. 10., T.hjem.
- , Ludvig, 5. 12., T.hjem.
- Florelius, Maria, Enkefru, 94 A., 24. 3., Chr.ania.
- Fodstad, A. C., Bestyrer, 73 A., 29. 3., Larvik. H: Akka f. Leüthen.
- Fogh, Karine Dorothea f. Hennig, 81 A., 18. 1., Gjøvig.
- Fogth, F. L., fhv. Forretningsfører, 26. 8., Fr.hald.
- Fond, Hans Z., Slagter, 60 A., 11. 11., Bergen. H: Berthe f. Monsen.
- Frey, G. A., 79 $\frac{1}{2}$ A., 7. 12., Chr.ania.
- Fridman, David, 23. 7., Chr.ania.
- Frimann, Emma Elise, 84 A., 9. 4., Chr.ania.
- Frisak, Johannes, fhv. Sorenskriver, 92 $\frac{1}{2}$ A., 16. 7., Chr.ania.
- Fritzner, Andreas, 83 $\frac{3}{4}$ A., 22. 5., Bodø, bgr. Fr.hald.
- From, Sofie f. Dahl, 59 A., 30. 3., Chr.ania.
- Frost, Anne Jensen, 18. 5., Chr.ania.
- Frøchen, Malvin Christian Brochmann, fhv. Skibskapt., 68 A., 10. 11., Bergen. H: Henrikke f. Wærness.
- Frølich, Hansine f. Kirsebom, 14. 5., Næsodden.
- , Harald Sørensen, Arkitekt, 29. A., 22. 8., Ljan.
- Fürst, Astrid, f. 20. 11. 1886, † 9. 9., Lund.
- Færden, Else Marie, 7. 11., Løken pr. Hønefos.
- Gade, Olga Emilie, 24. 8., Marie Plathes Minde, bgr. Chr.ania.
- Garmann, Fredrik, Skuespiller, 4. 12., Chr.ania.
- , Ida Sofie, 17 A., 11. 5., Lokøen, pr. Bergen.
- Gaustad, Dorteia f. Waldemar, 79 $\frac{1}{2}$ A., 31. 8., Ths. Angells Stuer, T.hjem.
- Gellein, Antonette f. Brun, 73 A., 9. 9., T.hjem.
- , Bella, 32 A., 25. 11., Hamar.
- Gerner, Jenny f. Wilhelmsen, 32 A., 4. 9., Chr.ania.
- Gielstrup, N. P., Agent, 29. 9., Chr.ania.
- Gierløff, Christian, Grosserer, 77 $\frac{1}{2}$ A., 28. 1., Holmenkollen, bgr. Kragerø.
- Giertsen, Christian Wilhelm, Skibsmægler, 22. 4., Chr.sund.
- Gill, Sofie, Ritmester Hans Knagenhjelm G.s Enke, 12. 8., Chr.ania.
- Gjerding, Anton, Læge, 14. 11., Bergen. H: Letta f. Bruun.

- Gjerding, Gjertrud Christine f. Müller, 5. 2., Bergen.
- Gjerdum, Kolbjørn, 15⁴/₁₃ A., 10. 5., Chr.ania.
- Gjertsen, Berthe Andrea f. Jacobsen, 78 A., 31. 5., Tjømø.
- , G. S., Skibsfører, Marts?, til Yokohama fra Port Tampa.
- , O., Skibsreder, 71¹/₂ A., 27. 10., Aasgaardstrand.
- Gjestland, H., Distriktslæge, 28. 2., Voss. H: Sina f. Jensen.
- Gleditsch, Hildegard, 9. 1., Chr.ania.
- Gløersen, Christen Dahl, Fuldm., 61¹/₂ A., 9. 8., Aremark, bgr. Os.
- , J., Kbmd., 75¹/₂ A., 29. 9., Chr.ania. H: Emma f. Laumann.
- Gornitzka, P. W., fhv. Stationsmester, 77³/₄ A., 26. 2., Chr.ania.
- Gotaas, Wenche Garmann, nær 4 A., 25. 2., Lersund.
- Graah, Peder, 5. 8., Flakstad.
- Gram, Caroline f. Teutz, 9. 3., Chr.ania.
- Gran, Jens, Kbmd., 76 A., 20. 12., Bergen.
- Grann, Maximil, fhv. Oberst, 85 A., 11. 9., Chr.ania.
- Gregersen, Hans Christian, Fabrikeier, 82 A., 27. 3., Chr.ania.
- Greve, Johan Fritzner, fhv. Provst, 75 A., 30. 9., Bergen. H: Mathilde f. Dedichen.
- , Johan Fritzner, 38 A., 10. 4., Bergen.
- , Julie Fredrikke f. Pettersen, 7. 5., Bergen.
- , Rasmns J., Bygningsmand, 65¹/₂ A., 21. 12., Bergen. H: Marta f. Stensen.
- Grieg, Edvard, 4. 9., Bergen.
- , Elisa f. Thomsen, 67 A., 22. 4., Bergen.
- Grimsgaard, K. M. Th., Distriktslæge, 77 A., 31. 1., Sarpsborg. H: Agnes f. Grimsgaard.
- , Marie Margrethe, 19. 9., Chr.ania.
- Grude, Johan Garmann, 82 A., 24. 10., Klep.
- Grundt, Lars Otto Roll, Stiftamtmand, 64 A., 24. 7., Salzschlirf, bgr. T.hjem. H: Signe f. Kyhn.
- Grung, Margrethe, Enkefrue, 7. 5., Chr.sand.
- Grøn, Sofie, 95 A., 14. 9., T.hjem.
- Grønberg, C. F.; Skomager, 81 A., 27. 11., Fr.hald.
- Grøndahl, Agathe f. Backer, 4. 6., Nordstrand, begr. Chr.ania.
- Grønvold, Martin, Stud. jur., 27 A., 15. 6., Chr.ania.
- Gulbrandsen, M. f. Sørlye, Oberstløjtnantinde, 14. 4., Chr.ania.
- Guldberg, Dorothea f. Heidenreich, Sognepræst C. A. G.s Enke, 30. 6., Chr.ania.
- Gullichsen, Thea, Enkefru, 82. A., 17. 12., Stabæk, begr. Chr.ania.
- Gundersen, Magna, Lærerinde, 8. 4., Chr.ania.
- Gunnestad, Petra f. Dahm, 91 A., 21. 3., Chr.ania.
- Gärtner, Conrad, Fyrvogter, 18. 9., Bergen.
- Gørrissen, Mathilde, 88³/₄ A., 24. 7., T.hjem.
- Haffner, Sofie f. Sverdrup, 62¹/₂ A., 14. 2., Chr.ania.
- Hafner, Agnes Louise, 18 A., 20. 8., Trysil.
- Hagemann, Axel, Skoginspektør, 51 A., 1. 9., Asker.
- Hagerup, Adeline Louise, f. Falck, 11. 9., Bergen.
- , Carl Andreas, Generalagent, 55 A., 13. 7., Chr.ania. H: Nora f. Bagge.
- Hald, Anne f. Magnus, 71 A., 2. 11., Chr.ania.
- Halling, Marie f. Bomhoff, 2. 1., Eker.
- Hals, Anders Gulbrand Andersen, Disponent, 55 A., 15. 7., Vestre Aker. H: Anna f. Wiibe.
- , Anna Fredrikke f. Wiibe, 57 A., 27. 11., Chr.ania.
- , Niels Christian, Kaptein, 9. 6., T.hjem. H: Ragnhild f. Schmidt.
- Halvorsen, Bertha f. Caspersen, 10. 5., Østre Bærum.
- , Dominica Christine f. Schnell, 4. 5., Bergen.
- Halvorssen, Olaf Gunerius, Stationsmester, 47 A., 25. 8., Onsø. H: Anna f. Ruyter.

- Hamilton, Mina, 55 A., 4. 3., Chr.ania.
 Hammer, Caroline Fredrikke f. Pettersen, 15. 8., T.hjem.
 —, Fredrik, Skibskapt., f. i T.hjem., 9. 8. 1840, † 12. 2., New Bedford, Mass.
 Hanche, Karen Christine, 84 A., 6. 6., Horten.
 Hangeland, A. E., Dispatcheur, 80 A., 30. 5., Drammen. H: Constance f. Poppe.
 Hansen, Anna Cecilie f. Sandberg, 78¹/₄ A., 2. 1., St. Jørgens Hus., T.hjem.
 —, Benedicte f. Kolderup, 8. 10., Chr.ania.
 —, Carl Sundt, Genremaler, 66¹/₂ A., 27. 8., Stavanger.
 —, Jacob Lauritz, 73 A., 25. 8., Chr.ania. H: Thora f. Bang.
 —, Julie f. Abell, 10. 9., Fr.stad.
 —, Lauritz A., Lærer, 24. 11., Bergen. H: Berndine f. Angell.
 —, Magd f. Arntzen, 38 A., 14. 8., T.hjem.
 —, Marie f. Hjersing, 8. 4., Fr.stad.
 —, Mathilde Prepençe f. Bøe, 85 A., 21. 3., Vik.
 —, Theodor, Styrmand, 15. 19., Sandviken, Bergen. H: Fredrikke f. Krusche.
 Hanson, Ernestine, 87 A., 24. 3., Rom.
 Hanssen, Fredrik, Konsul, 82 A., 18. 10., Aalesund.
 —, Johannes, Bysælger, 35 A., 24. 1., Chr.ania. H: Dagny f. Rosenberg.
 Hansteen, Christopher, 42. A., 19. 5., Kersey, Col., Amerika.
 Harder, Frithjof, 21. 12., Chr.ania.
 Haslund, Hilda, fhv., Lærerinde, 6. 11., Chr.ania.
 Hassel, Serine Ovedie f. Kristiansen, 60¹/₂ A., 20. 7., T.hjem.
 Hasselgren, Berenthine f. Olsen, 34 A., 2. 1., Bergen.
 Hauan, Beret Martha f. Faber, 4. 11., T.hjem.
 Hauge, Chr., Minister, 19. 12., Chr.ania. H: Louise Joy f. Todd.
 —, Wilhelmine f. Smith, 78 A., 1. 8., Strandvig, Bergen.
 Hausmann, O. I., fhv. Skibsfører, 78¹/₂ A., 16. 4., Chr.ania. H: Sophie f. Løkke.
 Heftye, Johannes Thomassen, 10. 3., T.hjem, bgr. Chr.ania.
 Heiberg, Louise Augusta Henriette f. Heltzen, 84¹/₂ A., 11. 2., Moss.
 —, Nils Hjorth Stuwitz, Lensmand, 2. 11., Manger. H: Astrid f. d. Lange.
 Heide, Astri, 4. 5., Vestre Aker.
 —, Emilie f. Meldahl, 86. A., 6. 5., Chr.sund.
 —, Julie f. Haavelsen, 52¹/₂ A., 24. 12., Chr.ania.
 Heidekker, Nikka, 25. 12., Chr.ania.
 Heinemann, Wilhelm, 90 A., 31. 1., Chr.ania, bgr. Bragernæs.
 Heiret, Marie f. Fleming, 7. 3., Chr.ania.
 Hekleberg, Sofie, Sorenskriver H.s Enke, 14. 4., Chr.ania.
 Helberg, Marie f. Dahl, 53 A., 19. 5., Houston, Texas.
 Helgesen, Ivar Alme, Kaptejn, 4. 11., Antwerpen, bgr. Chr.ania.
 Helland-Hansen, Egil, Stud. theol., 24 A., 4. 4., Chr.ania.
 Helmer, Inger Catharine f. Holm, 84³/₄ A., 26. 5., Grimstad.
 Henning, Martha, 26. 8., T.hjem.
 Henrichsen, Johan Georg, fhv. Kontorchef, 91³/₄ A., 29. 12., Chr.ania.
 Herlofson, Caroline Marie f. Lund, 18. 9., Paris, bgr. Garches.
 Hermansen, Olga, Sofie, 28 A., 10. 2., Vadsø.
 Hertzberg, Henrik Thomas Nicolai, fhv. Dampskibskapt., 50 A., 25. 9., Chr.ania. H: Elise f. Wold.
 Herwegh, Leonhard, Kbmd., 6. 12., Bergen.
 Hess, Aasta Meyer, 8. 1., Bergen.
 Hesselberg, Alf, 17¹/₂ A., 20. 11., Chr.ania.
 —, Blanche f. Busch, 25. 6., Chr.ania.
 —, Ivar, Sagfører, 67. A., 24. 9., Bergslien pr. Larvik. H: Petra f. Leegaard.
 Hetager, Frantz, 24 A., 10. 6., Gardermoen, bgr. Chr.ania.
 Heyerdahl, Albert, fhv. Dampskibsf.

- 58 A., 3. 8., Chrania. H: Anette f. Isachsen.
- , Fredrikke f. Heyerdahl, 63 A., 27. 10., Nordstrand.
- , Marie, f. Meidell, 43 A., 26. 2., Elverum.
- Hille, Eivind Fasmer, 17. 7., Maridalen, bgr. Bergen.
- Hilstad, Theoline f. Lund, 20. 8., T.hjem.
- Hilt, Nils Johan, 59½ A., 12. 4., Bergen. H: Oline f. Baardsen.
- Hirsch, Thea, 29. 6., Bodø.
- Hjort, Christian Falsen, 26. 10., Chrania.
- Hjorthøj, Severine Laurentse, 80½ A., 25. 9., Stavanger.
- , Thomas Dominicus, 77 A., 22. 10., Chr.sand.
- Hoff, Erling Paus, 21 A., 3. 2., Chrania.
- , Hedevig f. Kjøsterud, 19. 7., Chrania.
- , Urbanus Gjestzman, fhv. Artillerisergeant, 31. 8., Bergen. H: Sofie f. Ustri.
- Hoffmann, Gottfried, Stiftamtmand, 71 A., 18. 11., Bergen. H: Cathrine f. Dahl.
- Hofgaard, Johan, Journalist, 22. 9., Chrania.
- , Marie, 27. 3., Chrania.
- , Simon Andreas Wright, Stud. theol., 22½ A., 26. 3., Ullensager.
- Holck, Johan D., Skibsfører, 40 A., 28. 2., Oporto. H: Marie f. Dekke i Bergen.
- Holm, Adolphine f. Nelle, 14. 11., Chrania.
- , Albertine f. Gunnestad, 71 A., 27. 8., Chrania.
- , Anna Guline f. Eggen, Klokker Christian H.s Enke, 94½ A., 30. 6., T.hjem.
- , Bent, Bankbogholder, 49 A., 2. 6., Chrania. H: Bertha f. Aamodt.
- , Ove, Direktør, 24. 2., Bergen. H: Marie f. Paulsen.
- , Paul, 33 A., 10. 3., Chrania.
- , Sigvard, 33 A., 1. 10., New Orleans. H: Anna f. Olsen.
- Holmsen, Johanne Helene f. Loftsrud, 71 A., 4. 3., Nordstrand.
- Holmstrøm, Johanne, Bogbinderm. H.s Enke, 75 A., 31. 12., Chrania.
- Holst, Alethe, 79½ A., 15. 1., Chrania.
- , Caroline Dorothea f. Monrad, 85 A., 10. 9., Moss.
- , Charlotte f. Haavind, 74 A., 10. 11., Roskilde.
- , Christine f. Middelthon, 66 A., 7. 7., Stavanger.
- , Hermine, Sorenskr. Alexander H.s Enke, 85½ A., 19. 10., Bodø.
- , J. F., Distriktslæge, 25. 4., Thors-hov pr. Huntorp. H: Marie f. Bock.
- Holt, Bartha Sophie, 84 A., 29. 1., Chrania.
- Holter, Christine f. Heisse, 3. 1., Chrania.
- Holtermann, Hans, fhv. Kbmd., 84 A., 8. 6., Chrania. H: Else f. Lund.
- Horn, Einar, Læge, 32 A., 11. 6., Bergen. H: Astrid f. Holst.
- , Louise, 79½ A., 12. 12., Chrania.
- Horneman, Sara Hammond f. Horne-man, 84 A., 2. 7., Reins Kloster.
- Houge, Abraham B., fhv. Bankkasserer, 77 A., 18. 3., Risør.
- , Octavia f. Segelcke, 77½ A., 28. 2., Risør.
- Hougen, Marie Karine f. Ellefsen, Skolebestyrer Engebret H.s Enke, 79 A., 9. 3., Tønsberg.
- Hurum, Arthur, 43 A., 7. 5., Chrania. H: Fredrikke f. Ordning.
- Huun, Christian Weignert, Boghandler, 23. 7., Bergen. H: Elise f. Giertsen.
- , Hanna f. Hansen, 40½ A., 26. 12., Bergen.
- Hütten, Sigrid f. Michaelsen, 25 A., 1. 9., Oslo.
- Hægland, Karen Margrethe f. Todtland, 11. 12., Os.
- Høe, Christoffer, 28 A., 10. 4., Inderøen.
- Høeg, Sidonie, 19. 2., Asker.
- Høegh, Anna f. Dons, Overlæge Ove Guldberg H.s Enke, 24. 4., Chrania.
- , Helene f. Hausmann, Læge Sofus H.s Enke, 6. 5., T.hjem.

- Hølaas, Andreas, Foged, 75 A., 14. 7., Chr.ania. H: Anna f. Bakke.
- Hønningstad, L. P., Sekretær, 28 A., 1. 3., Chr.ania. H: Gunhild f. Schøyen.
- Høyem, Anna, 19 A., 15. 2., T.hjem.
- , Emilie f. Pettersen, 33 $\frac{1}{2}$ A., 16. 8., T.hjem.
- Høyer, Petra, 83 A., 4. 12., Laurvig.
- Jacobsen, Johanne Christine f. Hadler, Mølleieier Jacob O. J.s Enke, 82 $\frac{1}{2}$ A., 15. 11., Bergen.
- Jakobsen, Anton, Lensmand, 50 A., 9. 5., Sandefjord. H: Dagny f. Brun.
- Ibsen, Harald, Kontorist, 29. 7., Chr.ania.
- , Jacob, fhv. Skibsf., 79 $\frac{1}{2}$ A., 6. 11., Bergen. H: Sophie f. Martens.
- Jebe, Lydia, 70 A., 29. 1., Chr.ania.
- Jensen, Andreas Blomhoff, Overlærer og Dispachør, 67 $\frac{1}{2}$ A., 25. 6., Arendal. H: Marie f. Omdal.
- , C. F., fhv. Regnskabsfører, 7. 10., T.hjem.
- , Fredrikke Louise f. Nannestad, 86 $\frac{1}{2}$ A., 12. 2., Sandesund.
- , Georg, 28 A., 19. 9., Chr.ania.
- , Grethe f. Berggrav, 89 A., 23. 8., Norderhov.
- , Lalla, 26 $\frac{1}{2}$ A., 27. 12., Chr.ania.
- , Sofie Emilie f. Gløersen, 87 A., 12. 1., Asker.
- Jenssen, A. G. F., 81 A., 30. 12., Chr.ania. H: Elisabeth f. Møller.
- , Henrik Steffens Hagerup, Distriktslæge, 60 A., 25. 1., Støren. H: Edel f. Wetlesen.
- , Trygve, 5. 7., Palmerston, New Zealand. H: Oline f. Berg.
- Jessen, Elsa, 25. 12., Chr.ania.
- Ihlen, Adolf, fhv. Kbmd., 57 A., 29. 11., Chr.ania.
- , Oscar Eivind, Cand. pharm., 26 $\frac{3}{4}$ A., 1. 9., Asker, bgr. Horten.
- Ingvoldstad, Josefine E. V., 48 $\frac{3}{4}$ A., 30. 8., Voss.
- Johannesen, Carl, Maskinist, 31 A., 11. 2., Reise til Neworleans. H: Mathilde f. Wolfgang i Bergen.
- , Elise f. Pettersen, 50 A., 18. 12., Ous.
- Johannesen, Engel Johanne f. Brun, 69 A., 13. 12., Hop pr. Bergen.
- Johannessen, C. J., Hattemager, 25. 1., Bergen. H: Augusta f. Hille.
- , Bernt, Skuespiller, 28. 12., Chr.ania.
- Johansen, Paul Andreas, Rigshospitalskasserer, 54 A., 7. 11., Chr.ania.
- , Sofie f. Schwartz, 70 A., 8. 9., Chicago.
- Johanssen, Christen, fhv. Skolebestyrer og Klokker, 18. 2., T.hjem.
- Johnsen, Aanen, fhv. Overtoldb., 81 A., 25. 11., Chr.ania.
- , Amalie f. Borch., 81. A., 28. 5., Chr.sand.
- , Laura Anette f. Berg, 23. 3., Chr.ania.
- Johnson, Robert, 26. 8., Chr.ania.
- Jones, Elisabeth, Enkefru, 90 $\frac{1}{2}$ A., 23. 2., Villa Glommen.
- Jordan, Olivius, Gartner, 1. 11., Chr.ania.
- Joy, Frederic, 16. 8., Bar Harbor, Maine. (Forældre Louise Joy Hauge, Minister Christian Hauge.)
- Joys, Ingolf Fr., 22. 2., Bergen.
- Irgens, Theodor Christian, Skibskapt., 52 $\frac{1}{2}$ A., 26. 4., Chr.ania.
- Isaachsen, Engenie f. Egidius, 79 A., 14. 12., Chr.ania.
- Istad, Ingvarda f. Lundby, 29. 1., Voss.
- Juell, Jensine f. Feldthus, 30. 7., Bergen.
- Julsrud, Karoline f. Bergh, 1. 4., Chr.ania.
- Iversen, Arthur, Stud. philol., 21 A., 20. 1., Chr.ania.
- , C. A., Handelsfuldm., 26. 6., Chr.ania. H: Aagot f. Teisner.
- Jürgensen, Carl Fredrik, fhv. Lærer, 77 A., 24. 7., Chr.ania.
- , Peter, fhv. Overlæge, 85 $\frac{1}{2}$ A., 21. 5., Bergen.
- , Wilhelmine Henrikke Rosenkrantz f. Rudolph, Bogtrykker Henrik J.s Enke, 72 A., 22. 2., Bergen.
- Jæger, Henrik, fhv. Styrmand, 54 A., 8. 8., Bergen.
- Kaas, Regine Sofie, 86 A., 4. 1., Tønsberg.
- Kahrs, Einar, 25. 9., Chr.ania.

- Kallevig, Harald, 7. 12., Gimle pr. Arendal.
- Kaltenborn, Ferdinand Emil Schlegel, Fuldmægtig, 53 $\frac{1}{2}$ A., 15. 8., Chr.ania.
- , Th., Apotheker, 59 $\frac{1}{2}$ A., 29. 4., Chr.ania.
- Kamstrup, Sedsel, Enkefru, 81 A., 7. 6., Faaberg.
- Kathenkamp, Anna Sophie, 2. 3., T.hjem.
- Keller, Anna, 26. 1., Chr.ania.
- Kessel, Rebekka, 78 $\frac{1}{2}$ A., 24. 5., Chr.ania.
- Kielland, Hjalmar, 34 A., 9. 8., Transwaal.
- , Laura, Skoleinspektør Gottlieb K.s Enke, 3. 7., Slavanger.
- Kierulf, Christian, Læge, 54 $\frac{1}{2}$ A., 10. 4., Chr.ania. H: Clara f. Falk.
- , Kaja f. Norby, Foged C. E. K.s Enke, 79 A., 7. 3., Chr.ania.
- Kildal, Christine Aall f. Lange, Advokat K.s Enke, 82 A., 8. 2., Chr.ania.
- King, Christine, Landhandler Charles K.s Enke, 11. 9., Jesseim.
- Kindt, Sofie f. Berg, 81 A., 21. 2., T.hjem.
- Kirsebom, Hugo Gustav, Konsul, 26. 12., Chr.sand. H: Ebba f. Wer-geland.
- Kittel, Elisa, 25. 12., Chr.ania.
- Kiær, Oluf Emil, Generalkonsul, 74 $\frac{1}{2}$ A., 26. 5., Chr.ania, bgr. Strømsø. H: Dagny f. Egidius.
- Kjellman, Maria f. Nilson, 13. 1., Chr.ania.
- Kjær, C. H., Feierinspektør, 63 $\frac{1}{2}$ A., 25. 6., Chr.ania. H: Marie f. Her-wig.
- , Lina, 10. 11., Bergen.
- Kjølstad, Thea f. Thesen, 76 $\frac{1}{2}$ A., 11. 10., Hissmofors, Jæmtland.
- Klausen, Henrik, Skuespiller, 63 $\frac{1}{2}$ A., 23. 11., Chr.ania.
- Kleefisch, W., fhv. Lith., 79. A., 30. 6., Chr.ania. H: Bertha f. Her-mansen.
- Klem, Gottfried Gustav, Byfoged, 55 A., 7. 1., Arendal. H: Elisabeth f. Smith.
- Klette, Karen Hansdatter f. Wulff, 77 $\frac{1}{4}$ A., 7. 4., Voss.
- Klinck, Constance, 26. 3., Horten.
- Kling, Elisabeth, 76 A., 18. 9., Bergen.
- Klingenberg, Karen, 14. 9., Strinden.
- Kloumann, Christian, Malerm., 69 A., 24. 9., Chr.ania.
- Knagenhjelm, Ludvig, fhv. Overrets-assessor, 19. 9., Chr.ania. H: Selma f. Roll.
- , Nils Joachim, Legationsraad, 12. 2., Chr.ania. H: Eleonor f. Wilson.
- Knap, Georg, Konsul, 75 $\frac{1}{2}$ A., 13. 10., Tønsberg.
- Knoff, Christoffer Schøller Schielderup, Fabrikejer, 50 A., 4. 9., T.hjem. H: Helga f. Heiberg.
- Knoph, Heloise, 66 $\frac{1}{2}$ A., 23. 4., Ths. Angells Hus, T.hjem.
- Knudsen, Caroline, Toldkontrollør K. O. K.s Enke, 76 $\frac{1}{2}$ A., 14. 3., Sandefjord.
- , Fredrik, Kapt., 33 A., 2. 11., Congo. H: Helga f. Blumer i Chr.ania.
- Knudtzon, William Leslie, 17. 7., Lillehammer. H: Ragnhild f. Jahn.
- Knutsen, Odd, 13. 4., Høland. H: Aa-got f. Sooth.
- , Terje, Montør, 30 $\frac{1}{2}$ A., 3. 7., Chr.ania. H: Marie f. Bing.
- Knutzen, Kirstine, ORsagfører K. K.s Enke, 85 A., 29. 4., Kbhvn.
- , Thora, 17. 8., Bamble.
- Koch, Jens, fhv. Skibsf., 78 $\frac{9}{12}$ A., 8. 12., Hvaløerne.
- , Olaf, Kontorist, 51 A., 12. 4., Chr.ania.
- Koefoed, Hans Ramshard, fhv. Soren-skriver, 87 A., 14. 5., Nordfjordeid.
- Konow, Alexandra, 19 A., 11. 12., Chr.ania.
- Koren, Ahlert Hysing, 27. 11., Næs, Romerike.
- , Augusta f. Siebke, 16. 2., Chr.ania.
- , Kr. E., Provst, 54 A., 6. 5., Stei-gen. H: Maja f. Hvistendahl.
- Koss, Johan Albrecht, Skibskaptein, 65 $\frac{1}{2}$ A., 7. 4., Chr.ania. H: The-rese f. Unger.
- Krafft, Fredrik Treschow, 19 A., 2. 3., Chr.ania.

- Kraft, Thorvald, Læge, 17. 11., Chr.-sand. H: Elisabeth f. Guldahl.
- Krag, Hans Hagerup, fhv. Veidirektør, 8. 5., Chr.ania. H: Anna f. Petersen.
- Kragh, Elisabeth Christine, 20. 8., Bergen.
- , Hilmar, Styrmænd, „Sleipner“s Forlis, Vinteren 1906—7. H: Anna f. Brantenburg.
- Kramer, Anna Birgitte f. Solberg, 18. 3., Svolvær.
- Krefling, Louise f. Motzfeldt, 95¹/₂ A., 31. 10., Chr.ania.
- , Ragnvald., Apotheker, 9. 11., Rochester, Amerika.
- Kreftung, Harald, 20. 12., Chr.ania. H: Anna f. Lehmann.
- Krogh, Johan Peter, fhv. Postbud, 76 A., 6. 9., T.hjem. H: Kristofa f. Lind.
- , N. E., Skogingeniør, 3. 2., Chr.ania.
- v. Krogh, Chr., Indrulleringschef, 3. 9., T.hjem.
- Krohn, Gabriel, fhv. Skuespiller, 3. 7., Horten.
- Krøger, Simon Elias, Skibsf., 58 A., 30. 11., Tønsberg. H: Andrea f. Jacobsen.
- Kure, Emma f. Beckstrøm, 37 A., 17. 7., Moss.
- Kyhn, Johannes, 22. 4., Chr.ania.
- Køhler, Cathrine Magdalene f. Lundgreen, 90¹/₂ A., 30. 11., T.hjem.
- Køppen, Carl Andrea Theodor, 77. A., 25. 5., Mosvigen.
- Laake, Ida f. Wætthen, 34 A., 5. 4., Chr.ania.
- van der Lacken, Mauritz, Pharmaceut, 3. 1., „Lindholmen“s Brand ved Lister. H: Elisabeth f. Tjørswaag i T.hjem.
- Lambrechts, Bolette f. Aschehoug, 75¹/₂ A., 17. 6., Chr.ania.
- Lampe, Hans Joachim, fhv. Sognepræst, 66¹/₂ A., 19. 12., Chr.ania. H: Divert f. Friele.
- Landmark, Cecilie Catharina Kahrs Garmann f. Torp, 33 A., 9. 7., Bjarkø.
- Landmark, Gabriel Hetting, Overlærer, 73¹/₂ A., 17. 9., Kveldskugge ved Aalesund. H: Henriette f. Landmark.
- , Nikoline, 12. 7., Balestrand.
- Landstad, Sigrid f. Brath, 22 A., 6. 10., Coventry, England.
- Langberg, Alexander, 66 A., 21. 8., Slavanger.
- , Langberg, Kjartan, Læge, 24. 12., Chr.ania. H: Thora Blom f. Blom.
- Lange, Bennedikte, 50 A., 23. 11., Bergen.
- , Kirsti f. Widste, 47 A., 1. 2., Chr.ania, bgr. Gjøvik.
- , Martine f. Døhl, 87¹/₂ A., 15. 11., Bergen.
- Larsen, Petra f. Biørn, 22. 5., T.hjem.
- Lassen, Ellen, Overtoldb. Albert L.s Enke, 96¹/₂ A., 8. 3., Chr.ania.
- , Ingeborg, 8. 2., Ytterøen.
- , Wilhelm, fhv. Bureauchef, 91¹/₂ A., 16. 2., Chr.ania.
- Laumann, Emilia A. f. Østby, 60 A., 3. 2., Chr.ania.
- Lea, Helene Thomasine, Skoleb., 18. 8., Fjøsanger, Bergen.
- , Marie, Lærerinde, 20. 12., Fjøsanger.
- Leegaard, Hans Lauritz, 18 A., Matros, 27. 7., Tampico.
- Lehmann, Carl, Kbmd., 73 A., 11. 7., Bergen.
- Leganger, Nils Hertzberg, Gaardbruger, 20. 9., Os pr. Bergen.
- , Otto, 37 A., 28. 8., Chr.ania, bgr. Vestre Aker.
- Lewenhaupt, Sophie f. Gripenstedt, Grevinde, 3. 2., Stochholm, bgr. Fritzø.
- Leüthen, I. N., Gartner, 84. A., 19. 2., T.hjem. H: Randine f. Gundersen.
- Lie, Albert Fredrik, Banksekretær, 66 A., 21. 3., T.hjem.
- , Anders, Kommandersergeant, 49¹/₂ A., 7. 7., Chr.ania. H: Sara f. Mathisen.
- , Petra, Tandlæge, 20. 11., Chr.ania.
- , Ragnhild f. Axlen, 86³/₄ A., 6. 11., Bergen.
- , Thomasine Henriette, 6. 10., Fred. værn.

- Lieberg, Svene Olav, Student, 21 A., 7. 7., T.hjem, bgr. Næs, Romerike.
- Lied, Fred. Chr. Møllerop, Cand. pharm., 6. 5., Barahona, Vestindien. H: Hilda f. Hjorth i Bærum.
- Liepak, Ernst, Detascheur, 30 A., 6. 6., Chr.ania, bgr. T.hjem. H: Signe f. Olsen.
- Lieungh, Georg, Ingeniør, 26. 2., San Francisco.
- Lind, Anne Karine f. Olsen, 78. A., 5. 2., Oslo.
- Lindahl, Kaia f. Ellingsen, 4. 6., Chr.ania.
- Lindhjem, Carl, 28 A., 20. 4., Portland, Oregon.
- Lindholm, Joachim Nicolai Krey, Stadsfysikus, 75 A., 25. 11., Bergen.
- Lindqvist, Anton Nikolai, 24. A., October?, „Frithjofs“ Forlis.
- Lodtz, Hansine f. Davidsen, 1. 6., Bergen.
- , Mathilde Margrethe f. Winding, 10. 2., Bergen.
- Lohne, Emilie f. Bugge, 72. A., 15. 4., Mandal.
- L'orange, Hans Peter, Generalløjtnant, 71½ A., 31. 1., Chr.ania. H: Alvilde f. Koren.
- Lorentzen, Majen, 33 A., 13. 12., Frøstad.
- , Sophie f. Arntzen, 71 A., 26. 1., Chr.ania.
- Loss, Fanny, 28 A., 7. 2., Chr.ania.
- Lossius, Erasmine Marie f. Nexøe, 74 A., 19. 12., Chr.sund.
- Losting, Fredrikke Christiane, 91½ A., 15. 2., Bergen.
- Loua, Ludvig, 54 A., 2. 10., Bergen.
- Lous, Fredrik, 85 A., 26. 7., Chr.ania.
- Lund, Anna, Enke, 86½ A., 23. 1., T.hjem.
- , Anna Birgitte f. Aas, 73 A., 28. 6., Bergen.
- , Berthe Margrethe, 81½ A., 15. 5., Chr.ania.
- , Betzy f. Lund, 87 A., 12. 1., Bergen.
- , Christian Wilhelm, Premierl., 18. 9., Chr.ania, bgr. 8. 11.
- , Doris f. Pettersen, 85 A., 18. 9., Chr.ania.
- Lund, Fredrik, Agent, 26. 2., Hamar.
- , H. P., forhenværende Sorenskriver, 88 A., 2. 5., Chr.ania.
- , Helene f. Hansen, 58½ A., 22. 1., Nordstrand.
- , Henrik Carl, 46½ A., 27. 12., Høland. H: Dina f. Mamen.
- , Inger Marie f. Iversen, 70½ A., 3. 12., Chr.ania.
- , Joachime, 79 A., 30. 9., Bergen.
- , Johan T, Kbmd, 79 A., 9. 4., T.hjem. H: Elen M. f. Dahl.
- , Marie, 22½ A., 1. 1., Chr.ania.
- , Ole Andreas, fhv. Lods, 85¾ A., 3. 4., T.hjem.
- , Paul Emil, Bytjener, 75 A., 18. 11., T.hjem.
- Lundby, Paul Birger. Tandlæge, 24 A., 19. 10., Chr.ania.
- Lunde, Johan, 27. 5., Bergen.
- , Sofie Elisabeth f. Eck, 56 A., 20. 4., Chr.ania.
- Luth, Augusta f. Blikstad, 82 A., 28. 8., Chr.ania.
- Lyche, Christiane Bolette f. Biørn, 71 A., 24. 4., Chr.ania.
- , E. E., Agent, 70½ A., 24. 4., Chr.ania.
- Lysholm, Inger Severine, 27. 5., T.hjem.
- Lütz, Elise f. Schriver, 11. 1., Chr.ania.
- Løchen, Harald Olav, 18½ A., 22. 2., „Timarus“ Forlis ved Fjeltring i Danmark.
- Løken, Benna f. Jenssen, 4. 5., T.hjem.
- Løland, Rasmus, Forfatter, 12. 10., Asker.
- Lønning, Wenche Cicilie, 80 A., 1. 5., Stavanger.
- Løwegren, H. P., fhv. Guldsmed, 88½ A., 12. 1., Chr.ania.
- Madsen, Sigvard Tschudi, Stud. med., 20 A., 7. 3., Bergen.
- Magnus, Ragna, fhv. Lærerinde, 29. 10., Chr.ania.
- Mallioux, Gina f. Olsen, 30. 11., Chr.ania.
- Mandahl, Herman Gustav Ingvar, 38½ A., 20. 4., Chr.ania. H: Aasta f. Olsen.
- Martens, Didrik Bergmann, 87½ A., 12. 9., Bergen.

- Martens, Hildur, 15 $\frac{1}{2}$ A., 9. 4., Bergen.
- Martinsen, Johan, 35 $\frac{1}{2}$ A., 6. 8., Chr.ania. H: Ragna f. Torgersen.
- Maurer, Lily f. Norberg, 83 A., 6. 12., Chr.ania.
- Meidell, Gerhård Christian, Mægler, 76 $\frac{1}{2}$ A., 4. 6., Bergen. H: Anna f. Flood.
- Melén, I. M., Skrædderm, 21. 10., Chr.ania.
- Mellbye, Eveline, 8. 6., Chr.ania, bgr. ved Baastad Kirke.
- Merlees, Martin, Skibsf., 41. A., 8. 9., Haiphong (Forlis). H: Rachel f. Topdahl.
- Meyer, C. I., Malermester, 54 $\frac{1}{2}$ A., 30. 4., Chr.ania.
- , Martha Marie, f. Johannesen, 78 $\frac{3}{4}$ A., 12. 3., Bergen.
- , Martha Marie, 8. 4., Bergens Gamlehjem.
- , Petra f. Fischer, Octbr., New-York.
- Michelsen, Edvard Johan, Sognepræst, 50 A., 20. 3., Ullern. H: Helene Sofie Ziesler f. Smith.
- Middelthon, Chr., Guldsmed, 52 A., 7. 5., T.hjem. H: Kristmar f. Høyem.
- Mikkelsen, Elisabet f. Nolthe. 20. 3., Bergen.
- Moe, Ernstine Wilhelmine f. Knudsen, 53 A., 12. 11, Tromsø.
- , Eva f. Reetz, 27 A., 6. 2., Chr.ania.
- , Ole Christian, Distriktslæge, 21. 5., Lyngen. H: Gerda Sofie f. Landmark.
- , Ragna f. Køkeritz, 15. 16., New-York.
- Mohn, Ferdinand, Kbmd., 27. 1., Bergen. H: Ingeborg f. Wesenberg.
- , Hanne f. Teilmann, 23. 7., Vestre Aker.
- , Richard, Ingeniør, 29. 1., Chicago.
- Mohr, Cathinka, 11. 8., Ytterøen, bgr. Bergen.
- Moltke-Hansen, Henriette Dorothea f. Juel, 29. 8., Drammen.
- Moritz, L., 15. 9., Chr.ania.
- Mortensen, Olaf, Ingeniør, 26 A., 9. 4., Strinden.
- , Astrid, 36 A., 27. 7., Chr.ania.
- Mosgaard, Dorothea, 21. 1., Vestre Aker.
- Motzfeldt, Rosalia, 72 A., 7. 4., Chr.sand.
- Moxnes, Augusta Frederikke f. Stub, 42 A., 3. 11., Hitteren.
- Mowinckel, Carl Bencke, ORsagf., 69 A., 11. 9., Bergen.
- Munch, Carl, Reisende, 8. 3., Nordland, bgr. Chr.ania 23. 3. H: Ida f. Bendix.
- , Caroline Johanne, 86 $\frac{1}{2}$ A., 23. 6., Chr.ania.
- Munger, Cathrine f. Falkenberg, 15. 9., Montclair.
- Munk, Søren, Læge, 66 $\frac{1}{2}$ A., 11. 2., Porsgrund.
- Munthe, Ingvald, 42 A., 31. 7., Bergen.
- , „Lillemor“, 25. 4., Brandbu.
- , Marie, 15. 8., Chr.sand.
- Musæus, Christiane Marie, 20. 11., Klein-Welka, Tyskland.
- Myhr, Anders, fhv. Apotheker 69 A., 26. 5., Lier, bgr. Chr.ania.
- Myhre, Chr., 66 A., 17. 9., Drammen. H: Marie f. Holter.
- Müller, Christian, Telegrafbestyrer, 68 A., 1. 10., Chr.ania. H: Helene f. Jacobsen.
- , Hansine Pauline f. Ross, 77 A., 23. 8., Hønefos.
- , Johanne Magdalene f. Moe, 23. 5., T.hjem.
- , Fine, 84 A., 8. 5., Bergen.
- , Nora, Distriktslæge L. A. M.s Enke, 21. 4., Chr.ania.
- , Sophie Susanne, 83 A., 24. 10., Kbhvn.
- Morten-Müller, Henry, 22. 6., Culiacan, Mexico.
- Møen, Albertha Marie f. Hegge, 79 $\frac{1}{2}$ A., 15. 9., Mariendal, T.hjem
- Møller, Alfred H., Kbmd., 60 $\frac{1}{2}$ A., 22. 11, Arendal. H: Anna f. Gross.
- , Bjørn Bjørnson, 44 A., 25. 2., Paris.
- , Carl Martin, Handelsborger, 82 A., 12. 2., Chr.ania.
- , Elise, 1. 2., Chr.ania. bgr. Molde.
- , Harriet Sofie, 88 A., 16. 10., Chr.ania.
- , Marie, 19. 7., Chr.ania.

- Møller, Olava f. Nickelsen, Disponent Jacob M.s Enke, 1. 10., Chr.ania.
- , Wenche f. Garmann, Sognepræst Thomas M.s Enke, 80 $\frac{1}{2}$ A., 11. 3., Ek pr. Chr.sand.
- Møllhausen, Axel, Bagerm., 35 A., 15. 12., Chr.ania. H: Ragnhild f. Petersen.
- Nagel, Anna f. Grøntvedt, 73 A., 21. 4., T.hjem.
- , Johan Ernst, 86 A., 11. 11., Bergen.
- , Reidar, 2. 3., Bergen.
- Nandrup, Hans Jacob August, Lensmand og ORSagf., 78 A., 28. 12., Chr.ania.
- Nannestad, Borghild Catharine (f. Engbretsen), 29 A., 31. 3., Chicago.
- , Elise, 87 A., 14. 4., Drøbak.
- , Ida Marie f. Rahn, 11. 1., Chr.ania.
- , Martin, 18. 11., Hammerø.
- Nansen, Eva f. Sars, 9. 12., Østre Bærum.
- Neergaard, J. C., Kbmd., 84 A., 9. 8., T.hjem.
- Nervig, Odin, Maskinist, 64 A., 2. 11., Danzig. H: Caroline f. Hammer i T.hjem.
- Neuenkirchen. Ellisiv, 31 A., 6. 5., Steenkjær.
- Nicolaisen, Augusta Wigilie f. Ohlsen, 67 $\frac{1}{2}$ A., 19. 9., Chr.ania.
- Nicolaysen, Anton Martin Schweigaard, Kaptejn, 37 A., 28. 10., Chr.ania. H: Dorothea f. Horn.
- , Carl, Dr. philos., Overlærer, 15. 10., Dokka.
- , Hans, Tegnelærer, 30. 8., Bergen.
- , N. L., Sorenskriver, 7. 4., Fr.hald., bgr. Chr.ania. H: Cathrine f. Christie.
- Nielsen, Andreas M., Kontorchef, 65 A., 20. 3., T.hjem. H: Lehne f. Wrensted.
- , Cathrine f. Ludwich, 21. 8., Veile.
- , Einar, Kbmd., 35 A., 12. 12., Chr.ania. H: Marie f. Hansen.
- , Erling, 56 A., 16. 11., Chr.ania.
- , Ferdinand, fhv. Skuespiller og Fotograf, 77 A., 13. 11., Chr.ania.
- Nielsen, Hanna f. Buschmann, 6. 1., Vestre Bærum.
- , Johanne f. Horn, 89 A., 19. 12., Chr.ania.
- , Jørgen Herman Vogt, Oberstl., 23. 3., Chr.ania. H: Sofie f. Westergaard.
- , Ragna Emilie f. Franck, 53 A., 19. 2., Chr.ania.
- , Thora Cathrine f. Voigt, 82 $\frac{1}{2}$ A., 26. 11., Chr.ania.
- , Wilhelmine f. Timm, 64 A., 19. 5., Lyngør.
- Nieuwejaar, Carl Henrik, Skogforvalter, og Søn Claus Peter Kjelsberg, 18 $\frac{1}{2}$ A., 7. 5., omkommen paa Søen, Ellis Bay, Anticosti. H: Magda f. Kjelsberg.
- , Claus Andreas, Agent, 40 A., 26. 11., Bergen.
- Nilsen, Anna Therese f. Gasmann, 36 A., 1. 3., Chr.ania.
- , Ole, Skomager, 7. 5., T.hjem. H: Nikoline f. Lund.
- Nilsson, Henriette Eugeni f. Frisch, 63 A., 22. 3., Bestum.
- Norland, Tony f. Wiesener, 26 A., 31. 8., Stavanger.
- Normann, Sigurd J., fhv. Handlende, 76 A., 14. 11., Østre Aker.
- Norstrand, Gunnvor, 7. 2., Bergen.
- Nypan, Ole P., 83 A., 5. 3., Leinstranden. H: Randi f. Sommer.
- Nyquist, Anthon, 18 A., ingen Tid, fra Australien til Iquique.
- , Oluf, 30 A., 26. 11., Moss.
- , Sven, 90 $\frac{1}{2}$ A., 16. 3., Aarum pr. Sarpsborg.
- Næser, Marie f. Heftye, 86 $\frac{1}{2}$ A., 10. 11., Chr.ania.
- Oddmar, Anna Marie f. Gullichsen, 2. 5., Trara pr. Fr.stad.
- Offenberg, Saresius, 37 A., 9. 9., Chicago. H: Hanna f. Huseby.
- von der Ohe, Charlotte Amalie f. Fischer, 17. 7., Fjøsanger.
- Ohmann, Elisa, 16. 7., Erviken pr. Eidsvaag, bgr. Bergen.
- , Karen Jørgens, 31. 12., Erviken.
- Olausen, Ellen f. Hauge, 89 A., 31. 10., Chr.ania.

- Olberg, Christine f. Steen, 91³/₁₂ A., 13. 7., Chr.ania.
- Oliegreen, Einar Ingeman, 20¹/₂ A., 14. 11., Bark „Wladimir“s Forlis ved Holland.
- Olsen, Alma f. Olgren, 25. 10., Chr.ania.
- , Anna f. Oftedahl, 82 A., 20. 8., Stavanger.
- , Bolette Sofie Dorotea f. Lem, Kbmd. H. P. O.s Enke, 83¹/₂ A., 23. 11., Chr.ania.
- , Carl B., Rev., 10. 2., Kendal, England.
- , Claus, Stud. med., 23¹/₂ A., 1. 4., Vossevangen.
- , Emilie f. Holm, 55¹/₂ A., 21. 7., Bergen.
- , Franz Harrier Mejer, 76 A., 4. 3., Bergen. H: Bergitte f. Berle.
- , Hanna Birgitte f. Schrøder, 79 A., 21. 3., Tønsberg.
- , Jens, fhv. Skibsf., 76 A., 28. 5., Bergen. H: Lydia f. Meyer.
- , Julius, Bankbestyrer, 3. 9., Chr.sand. H: Anne Severine f. Røhl.
- , Leonard Christian Sommerschild. fhv. Sjømand, 41 A., 31. 5., Theodor Henrichsens Sjømandshjem.
- , Marie f. Holm, 79³/₄ A., 3. 6., Bergen.
- , Mensine Engelke f. Rynning, Præsteenke, 93 A., 5. 4., Bergen.
- , Otto, Grosserer, 53 A., 8. 11., Chr.ania. H: Alette f. Lund.
- Omejer, Didrik Andreas, Arkitekt, 55 A., 13. 2., St. Paul, Minn.
- Ombolt, Christiane, 6. 12., Chr.ania.
- Ommundsen, Marie f. Amble, 24. 10., Chr.ania.
- Omsted, Nils Gabriel 48 A., 4. 11., Fr.hald.
- Onstad, Engebret, Student, 9. 6., Aurdal.
- Oppen, Aagot f. Gelertsen, 2. 3., Larvik.
- Orning, Jens Fredrik Grønvold, 8. 7., Chr.ania.
- Oronhyatekha, Acland, Doktor, 7. 7., The Pines, Deseronto, Canada.
- Osenbrock, Christian, Kontorfuldm., 4. 2., Vestre Aker.
- Osten, Amalie f. Lund, 72 A., 28. 9., Bergen.
- Otterbech, Julie, Lærerinde, 59 A., 18. 6., Chr.ania.
- Ottesen, Kirstine f. Svanholm, 5. 9., Chr.ania.
- , Marie f. Christine f. Ottesen, 81¹/₂ A., 27. 9., Chr.ania.
- , Peter Martin Herman, Pastor, 83¹/₂ A., 23. 12., Chr.ania.
- Ouren, Ragnhild, 16 A., 17. 10., T.hjem.
- Owren, Eivind Thorstein, fhv. Assurancedirektør, 7. 3., Chr.ania. H: Antoinette f. Salvesen.
- Paaske, Bertine Christine f. Løkke, 83 A., 25. 12., Skjervø.
- Paetau, Wilhelm Heinrich Peter, 21. A., 1. 3., Boston.
- Palmstrøm, Henrikke f. Qvigstad, 19. 1., Chr.ania.
- Pande, Ferdinand. 18. 1., Havre.
- Paulsen, Adolfina Ulrikka f. Hellbom, 5. 7., Chr.ania.
- , Eyvind Bjerke, Cand. juris, 27 A., 19. 9., Chr.ania.
- Paulsson, Gustav Victor, 6. 12., Bergen. H: Claudia f. Nyborg.
- Paus, Bernhard, Skolebestyrer, 10. 11., Chr.ania. H: Henriette f. Wegner.
- , J. M., 72 A., 25. 9., Chr.ania. H: Marianne f. Høeg.
- Paust, Marøn, Lærerinde, 64 A., 18. 1., Sandefjord.
- Pedersen, Johan, Lagerformand, 19. 2., Chr.ania. H: Joachime f. Gæss.
- , Mariane f. Grung, 69 A., 14. 10., Bergen.
- , Wilhelm Nicolai, Provst, 16. 12., Herløg.
- Peters, Nica f. Lorck, 8. 12., Fr.værn.
- Petersen, A. C., 67 A., 25. 10., Chr.ania. H: Louise f. Schou.
- , Arnolda f. Døderlein, 87 A., 10. 10., Chr.ania.
- , Johanne Cathrine, 85¹/₂ A., 22. 2., Chr.ania.
- , Karen Magdalene f. Wright, 85¹/₂ A., 1. 5., Forsgrund.
- , Laura, 75 A., 30. 3., Drammen.
- , Marie, Adjunkt Peter P.s Enke, 9. 1., Chr.ania.

- Petersen, Ottilia f. Delphin, Byskriver A. P. sEnke, 76 A., 8. 2., Chr.ania.
- , R. M., fhv. Søofficier, 31. 8., Rødtangen.
- Pettersen, Harald Hagerup, Skibsf., og Hustru Annie Louisa f. Stewart, 5. 6., „Viking“s Forlis.
- Pihl, Jenny Anthonie, 18 A., 5. 5., Chr.ania.
- Pihlfeldt, Oluf, Ingeniør, 24. 1., Alton, England.
- Pilgram, Joh. Chr. Wilhelm, 72 A., 11. 11., Bergen.
- Pleym, August Emil, Ingeniør, 53 A., 17. 3., London.
- Poulsøn, Andreas Winge, 62 A., 30. 3., Chr.ania. H: Sally f. Bath-Larsen.
- Prante, Petra, 24. 12., England.
- Prydz, Ludvig, Maltkontrollør, 68 A., 19. 12., Chr.ania.
- Prøys, Hanna Margrethe, 91 A., 5. 11., Chr.ania.
- , Margrethe f. Bjelke, 29. 1., Bergen.
- Quitau, Martin, 86 A., 20. 3., T.hjem.
- Qvam, P., Skolebestyrer, 11. 5., Chr.ania.
- Rachlew, Jacob Sodemann, fhv. Telegrafist, 26. 12., Mandal.
- Rafen, Elisabeth, 6. 8., Holmestrand.
- Ramberg, Ingeborg Marie f. Kittelsen, 86 $\frac{3}{4}$ A., 2. 6., Tvedestrand.
- Ramm, Mentz Rynning, Sagfører, 27 A., 17. 3., Lillestrøm.
- Rasch, Lars, 74 A., 11. 8., Chr.ania. H: Hanna f. Mathiesen.
- , Olaf, Generalagent, 71 A., 13. 9., Chr.ania. H: Agnethe f. Arntzen.
- Rasmussen, Anna Wilhelmine Kathinka f. Møller, Telegrafdirektør J. S. R.s Enke, 55 A., 17. 9., Chr.ania.
- , Rasmussen, Georg Bernhard, 29 A., 13. 5., Bergen. H: Agnes f. Flood.
- Ravn, Johanne Cathrine f. Steen, 16. 2., Lærdal.
- Reiersen, Johannes Nilssen, Skomagermester, 77 $\frac{1}{2}$ A., 27. 9., Bergen.
- , Olivia, 26 $\frac{1}{2}$ A., 7. 6., Høvaag.
- , Sverre, 10. 4., Chr.ania. H: Agnette f. Jørgensen.
- Reimers, Severin J., 57 $\frac{5}{12}$ A., 29. 5., Chicago.
- Rein, Rakel, 83 A., 18. 11., Bergen.
- Reinert, Hjalmar, 41 A., 2. 3., Rakkestad. H: Karoline f. Nilsen.
- Reymert, Maren Dorthea, 7. 3., Chr.ania.
- , Thønnes, 24. 9., New-York.
- Ribe, Georg, 19 $\frac{7}{12}$ A., 13. 5., Arendal.
- Richter, Christine, 29. 12., Chr.ania.
- , Einar Andreas Conrad, fhv. Stationsm., 70 A., 27. 12., Haugesund.
- , Ingeborg, 25. 9., Chr.ania.
- Ridder, Maren, 81 A., 3. 9., Hønefos.
- Riege, Christian, Rebslager 61 A., 27. 11., Bergen.
- , Helene Christine f. Rosendahl, 58 A., 30. 11., Fjøsanger.
- Riis, Anders Frimand, 23 $\frac{1}{2}$ A., 26. 10., Terre Haute, Ind.
- , Anton, 16. 12., Chr.ania. H: Antonette f. Mørck.
- , Edith Louis, 29 A., 9. 8., T.hjem.
- Riiser, Bolette Sofie f. Brynildsen, 83 $\frac{1}{4}$ A., 22. 12., Chr.ania.
- Ring, Paul, Premierløjtnant, 17. 5., Veldre.
- , Thrine, 16. 6., Chr.ania.
- Ringnes, Amund, Bryggeriejer, 66 A., 13. 1., Chr.ania.
- Robarth, C. A., Ingeniør, 21. 1., Oslo.
- Robertson, Georg Theodor, 35 A., 4. 9., Chr.ania.
- Robsahm, Marie f. Kahrs, 82 $\frac{1}{2}$ A., 13. 3., Chr.ania.
- Roff, Walther Oliver, Fabrikeier, 47 A., 8. 10., Sandnæs.
- Rogge, Hans, fhv. Kbmd., 17. 8., Bergen. H: Ingeborg f. Schreuder.
- Rolfsen, Antonette f. Bredahl, 83 $\frac{1}{4}$ A., 29. 1., Strinden.
- Rolsdorph, Nils, 67 A., 24. 11., Grue.
- Rosenberg, Christian Gjerdrun, 85 A., 18. 9., Bergen.
- Rosendal, Emil, Overingeniør, 5. 2., Schreiberhau, Riesengebirge.
- Rosenlund, Karen Elisabeth f. Jestnes, 89 $\frac{1}{2}$ A., 8. 12., Chr.ania.
- Rossing, Anna Marie f. Berg, 62 A., 23. 8., Chr.ania.
- Rye, Elise, 20. 10., Chr.ania.

- Rynning, Hans Peter Blix, fhv. Sognepræst, 76 $\frac{1}{2}$ A., 14. 7., Hønefos, H: Anna f. Albrechtson.
- , J. E., ORsagf., 63 A., 15. 1., Holmestrand, bgr. Chr.ania. H: Sophie f. Aubert.
- Rytterager, Gustava f. Jonassen, 69 $\frac{1}{2}$ A., 7. 2., Chr.ania.
- Ræmisch, Petrikke Busch, fhv. Lærerinde, 20. 10., Bergen.
- Rødseth, Berthe Kanutta f. Aarflot, 52 A., 26. 11., Chr.ania.
- Røed, Anna f. Sommer, 80 A., 17. 12., Chr.ania.
- Rømcke, Edvard, 62 A., 15. 1., Næs, Hallingdal.
- Rønneberg, Anna M. f. Holmboe, Konsul Rasmus G. R.s Enke, 82 A., 20. 2., Aalesund.
- , R. G., 78 $\frac{1}{2}$ A., 19. 10., Larsnes.
- Rønning, Oline f. Thisløv, 76 A., 20. 4., T.hjem.
- Røpke, Antonette, 69 A., 7. 7., Bergen.
- Røyem, Georg, 25. 1., Chr.ania. H: Birgit f. Heftye.
- Saabye, Christiane Sofie, Jordemoder, 81 $\frac{1}{2}$ A., 11. 2., Bergen.
- Sagen, Sally f. Simonsen, 54 A., 26. 4., Sætre pr. Dal St.
- Sand, Hjørdis, 12. 8., Stavanger.
- Sandberg, Ingeborg Marie, 86 A., 14. 4., Sandefjord.
- Sandborg, Christian, Læge, 10. 2., Chr.ania.
- Sawert, Anne Cathrine f. Borchgrevink, 71 A., 30. 10., T.hjem.
- Schaanning, Augusta Camilla, 28 $\frac{1}{2}$ A., 29. 5., Svelvik.
- , Elsallil, 21 A., 13. 8., Øvre Pasvik.
- , Peder Christian, Provst, 72 A., 6. 8., Søndre Odalen.
- Schamaun, Anette f. Persen, 10. 3., Bergen.
- Schanche, Maria f. Mattson, Distriktlæge Jens S.s Enke, 9. 9., Chr.ania, bgr. Trysil.
- Scharffenberg, Eugenie f. Myhre, 10. 9., Narvik.
- Scharffischer, Johan Henrich, 34. A., 27. 5., Bergen. H: Magdalene f. Grip.
- Schartum' Ambrosia Mathea f. Jeremiasen, 85 $\frac{1}{2}$ A., 8. 7., Strømsgodset.
- Scheel, Christian Fredrik, Konsul, 86 $\frac{1}{2}$ A., 10. 2., Chr.ania. H: Elise f. Blom.
- Schey, Ingvald Lysgaard, ORsagf., 51 A., 13. 7., Chr.ania, bgr. Lillehammer. H: Alvide f. Bøhmer.
- Schie, Einar Gudmundsen, fhv. Byfoged, 73 $\frac{1}{2}$ A., 3. 5., Chr.ania.
- Schilling, Carl Halfdan. Pater, 71 A., 2. 1., Mouscron, Belgien.
- Schive, Jacobea f. Berner, 2. 7., Chr.ania.
- Schiøtt, Jeanne f. Selmer, 10. 2., Hartford, Amerika.
- Schiøtz, Emmeli, f. Lange, 8. 8., Chr.ania.
- Schjelderup, Anna, Enkefru, 7. 4., Chr.sand.
- , Eritza f. Troye, 69 A., 24. 1., Bergen.
- , Jensine f. Klykken, 81 A., 15. 1., Frønningcn.
- Schjønnemann, Frithjof, 63 $\frac{1}{2}$ A., 7. 2., Ishpenning, Amerika.
- Schjørn, Johan Ludvig, Proprietær, 74 $\frac{1}{2}$ A., 31. 10., Skedsmo. H: Amalie f. Ellertsen.
- Schjøth, Claus Thomesen, 12. 2., Chr.ania.
- Schlosser, Birgitte f. Norderhoug, 56 A., 4. 8., Chr.sand.
- Schlytter, Th.. Kbmnd., 65 A., 19. 9., Chr.ania. H: Emma f. Hesselberg.
- Schmelck, Helge, Kemiker, 22 A., 19. 11., Hammond, Indiania, bgr. Chr.ania 16. 12.
- Schmidt, Bertram, Ingeniør, 32 A., 1. 6., Vestre Aker.
- , Christine f. Timmermann, 5. 4., Chr.ania.
- , Christine, Cand. theol. Peter S.s Enke, 96 A., 2. 7., Bærum, bgr. Chr.ania.
- , Elise f. Hansen, 14. 10., Chr.ania.
- , Emilie, 3. 5., Chr.ania.
- , Gina, Enkefru, 1. 1., Chr.ania.
- , Karen Fredrikke f. Ambjørnsen, William S.s Enke, 4. 7., Chr.ania.
- Schmiegelow, Georgine f. Johannessen, 37 A., 4. 5., Bergen

- Schnell, Ragnbild f. Rolandsen, 24 A., 6. 8., Buenos-Aires.
- Schou, Charlotte f. Larsen, 89½ A., 24. 11., Chr.ania.
- , Martin Lintrup, Apotheker, 14. 11., Lansford, Amerika.
- Schow, Hulda, Missionær Nils S.s Enke, 6. 1., Chr.ania.
- Schreiner, Hilmar Meinche, fhv Bryggerieier, 73. A., 20. 6., T.hjem.
- Schrøder, Helene, 14. 2., Berlin.
- Schultz, Carl Johan, Kaptejn, 89 A., 26. 6., Fr.stad. H: Jeanette f. Høyer.
- , Fr. W., Snedkerm., 21. 11., Chr.ania.
- , Hermana, 19. 2., Dunwegan, Melbourne.
- , Thora Wiwiche Fredrikke f. Berner, 62½ A., 19. 8., Chr.ania.
- Schumacher, Magna f. Moss, Distriktslæge S.s Enke, 11. 12., Chr.ania.
- Schumann, Fadette, 5. 1., Bergen.
- , Olava, Enkefrue, 90½ A., 10. 12., Bergen.
- Schwings, Anne Marie f. Bjørneseth, 87 A., 15. 5., Bergen.
- Schyberg, Julie Magdalene f. Schweder, 14. 2., Chr.ania
- , Ole Gjerdrum, Kasserer, 17. 9., Chr.ania.
- Schydzt. Jens Christian, fhv. Kontorchef, 69 A., 1. 9., Chr.ania.
- Sclater, Kaja Elisabeth, 17. 12., Newick Park, Sussex.
- Seeberg, Christoffer, Kontorchef, 41½ A., 24. 3., Eidsvold. H: Elise f. Børresen.
- Seest, Caroline f. Thye, 22. 11., Chr.ania.
- Seip, Eveline f. Tyrholm, Expd.sekretær Hans Chr. S.s Enke, 86 A., 15. 5., Lillesand.
- Sell, Alina, 87 A., 5. 6., Chr.ania.
- Selmer, Anna Christine f. Seeberg, 17. 2., Chr.ania.
- , Dora f. Dahl, 74 A., 5. 10., Chr.ania.
- , Jens Andreas, fhv. Overførster, 11. 10., Chr.ania, bgr. Kongsberg. H: Marthine f. Karsch
- Selmer, Kathinka f. Flor, 74 A., 13. 9., Chr.ania.
- Sevaldson, Christian Semb Grimsgaard, Kadet 19½ A., 3. 11., Chr.ania., bgr. Bergen.
- van Severen, Lulie Cathrine f. Janson, 23. 12., Namsos.
- Siewers, Petter Otto Grüner Rosenørn, Skibskapt., 69 A., 13. 12., Forlis i Chr.aniafjorden. H: Cathrine f. Iversen.
- Sjgholt, Helene, 51 A., 20. 3., Chr.ania.
- Simonsen, Carl, Stud. jur., 23 A., 5. 6., Chr.sand.
- , Carl Ludvig, fhv. Lærer, 89 A., 10. 1., Hafstenaune pr. T.hjem.
- Sinding, Karen, 30. 3., Chr.ania.
- , Karen Marie, 81½ A., 8. 6., Chr.ania.
- Siqveland, Gustine f. Heimbeck, 16. 10., Chr.sand.
- , T., fhv. Bankdirektør, 88 A., 12. 12., Chr.sand.
- Sjøgren, Maria f. Wahlstedt, 60 A., 1. 3., Chr.ania.
- Skanche, Lorentine Andrea, 98½ A., 27. 5., Tromsø.
- Skari, Birgithe f. Fridtz, 90½ A., 31. 12., Oslo.
- Skjoldborg, Jens, Cand. philos., 31. 3., Levanger, bgr. Chr.sund.
- Smith, Catharina Susanna Johanne, 83½ A., 24. 5., Moss.
- , Fredrik, resid. Kapellan, 42 A., 19. 1., Chr.ania. H: Mette f. Beylegaard.
- , Hjalmar M., Ingeniør, 4. 11., Chr.ania. H: Fanny f. Firth.
- , John, fhv. Sømand, 10. 3., New Brighton, Amerika.
- , Karen, 28. 6., Chr.ania.
- , Minda, 27. 8., Chr.ania.
- Snipsør, Emilie F., 59 A., 20. 4., Bergen.
- Soelberg, Lars, Gaardb., Bankadministrator, 79 A., 23. 2., Stjørdalen.
- Solberg, Caroline, Lensmand S.s Enke, 64 A., 13. 3., Søndre Land, bgr. Strømsgodset.
- , Peder Lorentz, Stiger, 53 A., 20.

- 5., Tydalen. H: Augusta f. Holmer.
- Solem, Johannes, Oberstl., 2. 6., Chr.ania. H: Olivia f. Berg.
- Solensteen, Sanna Dorthea Krøyer, Dampskibsexpeditør, 10. 9., Bergen.
- Sommerfeldt, Hans Sverre, fhv. Foged, 87 $\frac{1}{2}$ A., 23. 9., Gjøvik.
- , Herman, fhv. Toldb., 91. A., 17. 1., Chr.ania.
- Sonnemann, Wilhelmine, 80 A., 26. 1., Bergen.
- Sontum, Mathias Wogen Bruun, 21. 12., Butte, Montana.
- Spørck, Joh., Grosserer, 79 $\frac{1}{2}$ A., 9. 5., Fr.hald.
- , Julius, 17. 7., Chr.ania. H: Augusta f. Geelmuyden.
- Stabell, Glenny f. Finne, 73. A., 13. 1., Chr.ania.
- Stalsberg, Rikard F., fhv. Hyttemester, 16. 11., Vestre Aker, bgr. Kongsberg.
- Stang, Georg, Oberst, 11. 9., Chr.ania. H: Sigrid f. Due.
- , Hans Georg Jacob, fhv. Stiftamtmand, 1. 3., Chr.sand.
- , Klemens, Statsadvokat, 4. 7., Skien. H: Helga f. Bødtker.
- , Thomine Catharina, 68 A., 7. 4., Stavanger.
- Stangebye, Endrea, Enkefru, 90 $\frac{1}{2}$ A., 30. 5., Græsvig pr. Fr.stad.
- Starup, Baltzer, 24. 6., T.hjem.
- Stauch, Juliane Bolette, 68 A., 16. 12., Faaberg.
- Steen, Christine f. Nielsen, 1. 4., Bergen.
- , Fredrik Martin Budtz, Justitssekretær, 29. 8., Bergen. H: Sanna f. Holdt.
- , Hans, fhv. Snedkerm., 81 A., 16. 10., Chr.ania.
- , John Marcellus Hannibal, Sørenskriver, 21. 11., Tvedestrand. H: Louise f. Olsen.
- , Karen, 86 $\frac{1}{2}$ A., 16. 11., Chr.ania.
- , Richard, Parykmager, 79 A., 14. 1., Chr.ania.
- Steenbuch, Ludvig Emil, Forstkand., 68 $\frac{1}{2}$ A., 16. 6., Chr.ania.
- Steendahl, Gusta, Enkefru, 15. 10., Chr.ania.
- Stenersen, Margrethe f. Lossius, 86 $\frac{1}{2}$ A., 4. 7., Chr.sund.
- Steinert, Gotlib, Murmester, 84 $\frac{1}{2}$ A., 29. 4., Chr.ania.
- , Lilli, 24 A., 12. 4., New York.
- Steensohn, Dorothea f. Mejer, 89 A., 5. 11., Drammen.
- Stier, Carl, Gaardbruger, 74 $\frac{1}{2}$ A., 4. 2., Chr.ania. H: Fredrikke f. Helmsdorf.
- Stoesen, Laura, Lærerinde, 21. 10., Chr.ania.
- Stolt, Jacob Albert, 1. 1., 49 A., Nordstrand.
- Stoltenberg, Elise, Enkefru, 76 A., 18. 6., Bergen.
- Stoltz, Gerhard, 73 A., 21. 3., Bergen. H: Emma f. Wesenberg.
- Stoppenbrink, Karen Dorthea f. Søholdt, 17. 2., T.hjem.
- Storm, Fredrikke, Husjomfru, 80 $\frac{1}{2}$ A., 17. 4., Skien.
- , Harald Nicolay Vries, 29. 9., Chr.ania.
- Stornæs, Cathrine Hedvig Severine Nannestad f. Scharffenberg, 69 $\frac{1}{2}$ A., 31. 12., Stavanger.
- Stribolt, Dina f. Søsberg, 84 A., 5. 12., Lillehammer.
- Strøm, August, 69 $\frac{1}{2}$ A., 4. 7., Balsnes, Indhitteren. H: Nikoline f. Lund.
- , Hjalmar, Kbmd., 6. 11., Chr.ania.
- , Karen Hagerup f. Heitman, 77 $\frac{1}{2}$ A., 20. 1., Dyrø.
- , Ole, Skrædder, 80 A., 8. 1., Paris.
- , Ragnhild, Enke, 79 A., 5. 8., T.hjem.
- , Sjønne, Expeditør, 47 A., 27. 1., Chr.ania. H: Marthine f. Hansen.
- , Søren Horster, Ingeniør, Direktør, 55 A., 27. 4., Chr.ania. H: Inga f. Hilditch.
- Stub, Clara Margrethe Vilhelmine f. Hyld, 97 A., 4. 5., Bergen, bgr. Tysnæs.
- , Hanna, Foged Paul Juul S.s Enke, 17. 10., Chr.ania.
- , Hans Gerhard, Toldbetjent, 25. 3., Chr.ania. H: Abel f. Vogt Nilsen.
- , Henning Junghans Bugge, fhv. Provst, 86 A., 7. 4., Bergen.

- Stub, Kristofa Margrethe, 63 A., Chr-ania.
- Stubergh, B., fhv. Toldopsynsmand, 83 A., 29. 9., Chr.ania.
- Sunde, Hjalmar, Kbm., 44 $\frac{1}{2}$ A., 8. 8., Bergen. H: Liv f. Stoltz.
- Sundland, Sophie f. Bredahl, 80 A., 23. 9., T.hjem.
- Sundt, Johan, Snedker, 91 A., 7. 10., T.hjem.
- Svanfeldt, Marie Christine, 21 A., 30. 10., Chr.ania.
- Svanøe, Kaia, 21. 3., Bergen.
- , Karen f. Ruud, 83 A., 18. 1., Bergen.
- Sverdrup, Ulrik, 76 $\frac{2}{3}$ A., 4. 3., Chr-ania.
- Swane, Mariane, 23 A., 4. 12., Oslo.
- Sørensen, Bernhard Sofus, Sekretær, 30. 3., Chr.ania.
- , Johanne Christiane f. Klemer, 86 $\frac{1}{2}$ A., 24. 6., Chr.ania.
- Sørlye, Lydia f. Middelthon, Oberstl. J. M. S.s Enke, 77 $\frac{1}{2}$ A., 30. 12., Chr.ania.
- Tandberg, Christian, Bankfuldm., 16. 3., Chr.ania.
- , Gudrun, 19 A., 17. 2., Chr.ania.
- , Marie Theodora f. Frølich, Bipsinde, 79 $\frac{1}{2}$ A., 29. 8., Chr.ania.
- Tangen, Anne Cathrine f. Sørensen, 50 A., 10. 1., Kvinesdal, bgr. Larvik.
- , Harald, Student, 6. 9., Kvinesdal.
- Tellefsen, Anna, 92 $\frac{1}{2}$ A., 17. 6., T.hjem.
- Thams, M., Grosserer, 71 $\frac{1}{2}$ A., 26. 7., Meldalen, bgr. T.hjem.
- Thaulow, Sølga Johanne f. Lexow, 29. 11., Chr.ania.
- Thiis, Cecilie f. Thellefsen, 83 A., 26. 12., Risør.
- Thoft, Einar, 12. 10., Chr.ania.
- Thomsen, Hjalmar, 47 A., Hustru Josefina f. Jacobsen, 49 A., og Søn Bjarne, 18 $\frac{1}{2}$ A., 11. 8., Ulykkestilfælde ved Stavanger.
- Thoresen, Marie Antoinette f. Olsen, 63 A., 16. 8., Chr.ania.
- , N. W., fhv. Distriktslæge, 85 A., 24. 10., Eidsvold.
- , Oluf, Fyrbøder, 45. A., 7. 6., Svi-
- nemünde. H: Petrine f. Holst i T.hjem.
- Thorkelsen, Christine, Sognepræst Knud T.s Enke, 2. 12., Kongsberg.
- Thormodsæter, Arne, Klokker, 73 A., 16. 11., Chr.ania.
- Thorne, Theodor Wilhelm, Arkitekt, 6. 3., Chr.ania. H: Rebekka f. Holm.
- Thorsen, Theodor, Styrmand, 17. 9., Buenos Aires. H: Wilhelma f. Brandt.
- Thuesen, Wilhelm, 3. 5., Leith.
- Thune, Lina, 73 A., 15. 8., Bragernæs.
- Tidemand, Anna, 22. 5., Chr.ania.
- Tischendorf, Carl, Bahn-Ingenieur der L. B. B., 68 A., 8. 1., Zurich-Wollishofen.
- , Tina, Skolebe., Niels Collin T.s Enke, 81 $\frac{1}{2}$ A., 14. 7., Grimstad.
- Titlestad, Karen, 73 A., 10. 7., Chr.ania.
- , Nicolay, Bogbinder, 21. 4., Chr-ania. H: Lucie f. Brose.
- Tofte, Thoralf Blümer, Læge, 40 A., 31. 8., Bjarkø. H: Sigrid f. Lie.
- Topp, Martine, 14. 9., Gjøvik.
- Torkildsen, Theodor Conrad, Dampskibsf., 53 $\frac{1}{2}$ A., 20. 6., Liverpool. H: Augusta f. Lasson.
- Tornøe, Joh. Wilh., Konsul, 25. 8., Penart, Cardiff.
- , Hercules, Overkontrollør, 51 A., 24. 1., Chr.ania. H: Alette f. Holst.
- Torp, Anna Dorthea, 1. 4., Bergen.
- Torpp, Johan Andreas, Skibsreder, 69 A., 29. 8., Fr.hald.
- Trelease, Charles, fhv. Verksbestyrer, 79 $\frac{1}{2}$ A., 3. 2., Ytterøen.
- Treu, Anette, 83 A., 11. 1., Mandal.
- Tronbøl, Oskar J., ORsagf., 39 $\frac{3}{4}$ A., 30. 11., Chr.ania. H: Anna f. Auli.
- Trosdahl, Regine, 89 A., 21. 8., Chr-ania.
- Truslew, Mathea, 81 A., 7. 11., Oslo.
- Tryde, Jacob Thomsen, fhv. Skibsbygger, 66 $\frac{3}{4}$ A., 30. 12., Hytten pr. Grimstad. H: Louise f. Pharo.
- Tønnesen, Anton, 53 A., 15. 1., Bergen. H: Knuthine f. Brinckmann.
- Tønnessen, Tønnes Elias, født i Kolvereid, 30 A., 14. 12., Stenkjær. H: Sara f. Løberg.

- Tønsberg, Hanna, 25. A., 9. 5., Chr.ania.
 Ugland, Alf Wilhelm, 4 A., 18. 6., Chr.ania.
 Ulich, Georg P., Skibsf., 37 A., 28. 3., Buenos Aires. H: Mimi f. Gundersen i Chr.sand.
 Ulrichsen, Johannes, Handelsrejsende, 12. 2., Skien. H: Gudrun f. Shrøder.
 Ulriksen, Hjalmar, Ingeniør, 61 A., 13. 3., Chr.ania.
 Urdahl, Halvor, 4. 2., Chr.ania. H: Martha f. Belsjø.
 Urholt, Marie f. Pleyrn, 65 A., 1. 3., Aal.
 Ustvedt, Eveline f. Nielsen, 73 A., 16. 2., Chr.ania.
 Utne, Ingeleiv Vinæs, 100⁷/₁₂ A., 4. 5., Utne.
 —, Styrk, Styrmand, 31 A., 10. 2., Lofthus.
 —, Torfin, 18 A., Paasketider, Floridastræde.
 Valeur, Karen, 16. 3., Chr.ania.
 —, Sverre Sigurd, 7. 3., Galveston.
 Vedeler, Christian, Læge, Mai, Watrous, New Mexico.
 Vendelboe, Thorstein, Murmester, 35 A., 29. 1., Vestre Aker. H: Thora f. Hurum.
 Viker, Hans, Oberstl., 63¹/₂ A., 1. 12., Stavanger. H: Hanne f. Arenfeldt.
 Volckmar, Inga f. Hansen Mjøen, 40 A., 14. 5., Chr.ania.
 —, Marianne Caroline f. Clausen, 71¹/₂ A., 8. 3., Chr.sund.
 —, Patrick Dall, Kbmd., 79¹/₂ A., 26. 2., Chr.sund. H: Marianne f. Clausen.
 Vold, John Mourly, Professor, Dr. philos., 56¹/₂ A., 1. 7., Modum, bgr. Chr.ania.
 Vollan, O., Cand. theol., 69 A., 19. 4., Bergen. H: Hanna f. Tonning.
 Vonen, Lisa og Jenny samt Kusine Marthe Buttedal, 12. 12., Dale, Sønfjord.
 Voss, Henriette Constance, 68 A., 6. 3., Bergen.
 —, Ida Cathrine f. Bie, Professor V.s Enke, 84 A., 9. 5., Chr.ania.
- Voss, Ragna, fhv. Lærerinde, 25 A., 19. 12., Chr.ania.
 Waagaard, Joachim Andreas Holmboe, Cand. jur., 13. 12., Chr.ania. H: Inga f. Wessel.
 Waage, Astri, 16¹/₄ A., 9. 12., Egersund.
 —, Malene f. Lorentzen, 73¹/₂ A., 20. 5., Brandesund.
 —, Mathilde f. Guldberg, Professor P. W.s Enke, 17. 10., Chr.ania.
 Waal, Aagot Elisabeth, 22 A., 16. 2., Chr.ania.
 Wadelius, Anna, 16¹/₂ A., 2. 5., Chr.ania.
 Wager, Marie, 25. 7., Chr.ania.
 Wahl, Bergitte Sofie Caroline f. Frost, 78¹/₄ A., 14. 7., Hommelvik.
 —, Chr. Larsen, kst. Toldkasserer, 82¹/₂ A., 27. 6., Flekketjord.
 Wahlstrøm, Georg, 86¹/₄ A., 9. 2., Bergen.
 Wallendahl, Sigurd, 19. 7., Bergen.
 Walløe, Fredrik Hauff, fhv. Skibsf., 75 A., 20. 9., Chr.ania. H: Sofie f. Bjerke.
 —, Gunda Wihelmime f. Irgens, Foged W.s Enke, 26. 8., Chr.ania.
 Walther, Chr., fhv. Toldopsynsmand, 77¹/₂ A., 12. 11., Sarpsborg.
 Wankel, Georg Reinholdt, 1. 2., Chr.ania. H: Sigrid f. Ring.
 Wedel-Jarlsberg, Clementine, Baronesse, f. Comtesse Wedel-Evenburg-Gödens, 74¹/₂ A., 9. 1., Chr.ania.
 —, Ferdinand, 83¹/₂ A., 11. 8., Chr.ania, bgr. Jarlsberg.
 —, Wolfgang, Baron, Oberst, 15. 5., Aalborg.
 Weisser, Marie, 24¹/₂ A., 3. 1., Dampskib „Lindholmen“s Brand paa Lister.
 Wenaas, Poul Resen, 8. 4., New York.
 Wennberg, Augusta Wilhelmine f. Millrath, 70¹/₂ A., 30. 1., Borregaard.
 Werenskjold, Laura f. Bergstrøm, 74 A., 5. 10., Chr.ania.
 Wergeland, Odd, 19 A., Mai, paa Hjemreisen fra Vestindien.
 Werner, Arnt August, 30¹/₂ A., 1. 3., Forlis.

- Werner, Elisabeth, Enkefru, 67 A., 22. 12., Chr.ania.
- Werring, Alfhild f. Bergh, 29 A., 27. 7., Chr.ania.
- , Emma, 5. 2., Chr.sund.
- Wesenberg, Harald, 71½ A., 30. 10., Bergen. H: Ulrikke f. Greve.
- , Jacob Christian, Kbmd., 74 A., 30. 10., Bergen. H: Letta f. Movinckel.
- Wesling, Janna, 24. A., 29. 3., (Dilling) Rygge?
- Wessel-Berg, Kirsti, Enkefru, 53 A., 20. 12., Kongsberg.
- Westbye, Hans Jacob, Gaardbruger, 62½ A., 9. 10., Askim. H: Otilie f. Lund.
- Wettergreen, Benedikte Emilie, 64 A., 26. 7., Chr.ania.
- , Ragnhild f. Utne, 71½ A., 14. 9., Dale, Søndfjord.
- Wettre, Ellef, 87½ A., 25. 5., Chr.ania. H: Fredrikke f. Reimers.
- , Lina f. Aaby, 68⁹/₁₂ A., 3. 11., Asker.
- Wiborg, Mina Laura f. Korterud, 13. 11., Chr.ania.
- Wibye, Birgitte Locker f. Grip, 93 A., 27. 8., Chr.ania.
- Wichart, Ludvig, Skibsf., 54 A., Forlis ved Seychellerne. H: Bina i Mandal.
- Wichstrøm, A. P. C., Cand. jur., 63½ A., 6. 5., Chr.ania. H: Eli f. Saxlund.
- , Haakon, 26. 9., Chr.ania.
- , Olaf, 14. 3., Chr.ania.
- Widding, Hilda Therese, 22 A., 23. 8., Storstennæs.
- Width, Marthine Sofie f. Sommershield, 95 A., 10. 8., Aarønes pr. Molde.
- Wiencke, Ludvig, 13½ A., 4. 11., Bergen.
- , Wilhelm Olaf, 22 A., 10. 8., Chr.ania.
- Wiesener, Fredrikke, 83½ A., 24. 12., Bergen.
- Wiggen, Johannes, 38³/₄ A., 18. 4., T.hjem. H: Anna f. Holst.
- Wiig, Johan, 87 A., 18. 11., Bergen.
- Wildhagen, Hans Jacob Hofgaard, 26 A., 23. 1., Drammen.
- , Henriette Margrethe, 19. 1., T.hjem.
- Wilhelmsen, August Teilmann, Bankdirektør, 24. 1., Chr.ania.
- , P. L., Kbmd., 53 A., 17. 1., Tromsø. H: Marie f. Hammer.
- Windmüller, Henriette f. Berentsen, 3. 9., Bromberg, Bergen.
- Winsnes. Erling, 2. 2., Nairobi, Øst Afrika.
- Winsnæs, Hjørdis, 12. 2., Chr.ania.
- Winther, Emma, 24. 9., Chr.ania.
- Winter-Hjelm, Wilhelm, ORsagf., 6. 1., Chr.ania.
- Winterhjelm, Hedvig Charlotte f. Forsmann, 7. 5., Stockholm, bgr. Chr.ania.
- Wirs, Gro, 22. 12., Oslo.
- Wisløff, Marie, 82 A., 4. 5., Moss.
- Wleügel, Anton, Grosserer, 78½ A., 9. 7., Bordeaux, bgr. Risør.
- Wohlens, Thomas Heinrich, 25. 10., Chr.ania. H: Mathilde f. Hansen.
- Wold, Anna Martha f. Schare, 49⁹/₄ A., 24. 10., Skjørn.
- Wolff, Fredrik Christian, fhv. Skoledirektør, 80½ A., 10. 3., Chr.ania. H: Marie f. Stang.
- Wollebæk, Herman, 74³/₄ A., 10. 6., Linnæs pr. Drammen.
- Wridt, Gustav, Bankadministrator, 51 A., 26. 5., Drammen. H: Nora f. Holm.
- Wulfsberg, Frantz Gustav Oscar, Cand. jur., 59 A., 9. 2., Drøbak, bgr. Chr.ania.
- Wærner, Fredrik Wilhelm, Skibsmægler, 71 A., 3. 1., Drammen. H: Thea f. Them.
- Young, Signe f. Westphalen, Ivar S. Y.s Enke, 74 A., 5. 9., Chr.ania.
- Ytter, Golette, Enkefru, 16. 12., Chr.ania.
- Zahl, Jacob Wrede, 96½ A., 18. 9., Bergen.
- Zapffe, C. J., Assistent, 10. 9., Chr.ania. H: Wilhelmine f. Zapffe.
- Zeiner, Marie f. Falch, 85 A., 23. 12., Kongsberg.
- Østberg, Johan Theodor Salomon, Distriktslæge, 31. 7., Grimstad. H: Kaja f. Terkildsen.

Østbye, Hanna Marie f. Hagerup, 69 ^{1/2} A., 6. 4., Hamar.	Øvergaard, Alfild f. Wessel, 14. 12., Kallio, Simonieni, Finland.
Østerfeldt, Bertha f. Torkildsdatter, 15. 11., Bergen.	—, Magnus, Kommunelæge, 54 A., 5. 4., Vaage, bgr. Stange.
Østgaard, Einar, fhv. Handelsreisende, 49 A., 3. 3, Chr.ania. H: Karen f. Bredesen.	Øvre, Cecilie Margrethe, 72 A., 31. 3., T.hjem.

